C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Herbert_Frank-Duna03-Deti_Duny.pdb

PDB Name: Deti Duny
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 9.2.2006
Modification Date: 9.2.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

==========
Title: Děti Duny
Author: Frank Herbert
Version: 1.0
OCR: Gee
Corrections: 1 (Gee)
ISBN: 80-7214-388-3
Note: PalmBookZ
==========

Pro BEV:

Pro ten nádherný závazek naší lásky
a proto, abych se podělil o její krásu a její moudrost,
protože právě ona tuto knihu inspirovala.

Muad'Dibovo učení se dnes stalo arénou scholastiků, předsudků a zkaženosti. Učil vyváženému způsobu života, filozofii, jejíž pomocí se lidská bytost může vyrovnat s problémy, které vzejdou z neustále proměnného vesmíru. Řekl, že lidstvo se dosud vyvíjí a že tento proces nikdy nekončí. Řekl, že tato evoluce při svém postupu mění principy známé pouze věčnosti. Jak si může zkažená mysl pohrávat s

takovýmto základem?

DUNCAN IDAHO:
SLOVA MENTATOVA

Na vysokém červeném koberci, který pokrýval surovou skálu podlahy, se objevila skvrna světla. Světlo zářilo bez viditelného zdroje, jako by existovalo jen na červeném povrchu tkaniny spletené z kořenného vlákna. Zkoumavý kroužek velký asi dva centimetry se chaoticky pohyboval - tu jako čárka, tu jako ovál. Když našel zelenou postranici postele, vyskočil vzhůru a položil se na ni.
Pod zelenou přikrývkou leželo dítě s rezavými vlasy, buclatými tvářičkami, měkkými ústy - v jeho postavičce nebyla štíhlá tuhost fremenské tradice, ale také ne vodnatá tučnost cizince. Když jasný kroužek přejel přes zavřená víčka, postavička se pohnula. Světlo zhaslo.
Teď bylo slyšet jen zvuk pravidelného dechu a někde v pozadí uklidňující kap - kap - kap vody shromažďující se v jímce větrolapu vysoko nad jeskyní.
V jeskyni se znovu objevilo světlo - trochu větší a o pár lumenů jasnější. Tentokrát se s ním objevil i náznak toho, odkud pochází: v klenutých dveřích stála postava v kápi a u ní světlo vznikalo. Znovu se rozběhlo po místnosti, zkoušelo, pátralo. Bylo v něm něco hrozivého, neklidného, znepokojujícího. Vyhnulo se spícímu dítěti, zastavilo se na mřížce větráku v jednom horním rohu, prozkoumalo vybouleninu v zelených a zlatých závěsech, které změkčovaly okolní skálu.
Nakonec světlo zhaslo. Postava v kápi se pohnula - látka přitom zrádně zašustila - a zaujala postavení u jedné strany dveří. Každý, kdo znal každodenní rutinu tady v síči Tabr, by okamžitě vytušil, že to musí být Stilgar, naib síče, poručník osiřelých dvojčat, která jednoho dne převezmou poslání svého otce Paula Muad'Diba. Stilgar často v noci chodíval do dětských pokojů, nejdříve vždycky tam, kde spala Ghanima, a pak sem do vedlejší místnosti, kde se mohl přesvědčit, že ani Letovi nic nehrozí.
Jsem starý blázen, myslel si Stilgar.
Přejel rukou po chladném povrchu světelného projektoru a pak ho zasunul zpátky do opasku. Projektor ho dráždil, přestože byl na něm závislý. Byl to jemný nástroj Impéria, který mohl odhalit přítomnost velkých živých těl. Teď ukázal jen spící děti v královských ložnicích.
Stilgar věděl, že jeho myšlenky a city jsou jako to světlo. Nedokázal utišit vnitřní neklid. Tenhle pohyb ovládala nějaká vyšší síla. Ta ho vrhla do současného okamžiku, z něhož cítil nahromaděnou hrozbu. Zde leží magnet přitahující sny o velikosti z celého známého vesmíru. Zde leží světské bohatství, náboženská autorita a nejmocnější ze všech mystických talismanů: božská autenticita Muad'Dibova náboženského odkazu. V těchto dvojčatech, Letovi a jeho sestře Ghanimě, jsou soustředěny obrovské síly. Dokud žijí, Muad'Dib, byť mrtvý, žije v nich.
Tohle nejsou jen devítileté děti; to je přírodní síla, předmět uctívání a strachu. To jsou děti Paula Atreida, který se stal Muad'Dibem, mahdím všech fremenů. Muad'Dib zažehl výbuch humanity; fremeni se v džihádu rozlétli z této planety a rozeseli svůj zápal do celého lidského vesmíru, přinášejíce s sebou vlnu náboženské vlády, jejíž dosah a všudypřítomná autorita zanechala na každé planetě své stopy.
Ale tyhle Muad'Dibovy děti jsou z masa a kostí, myslel si Stilgar. Dvě prosté rány mého nože by ztišily jejich srdce navždy. Jejich voda by se navrátila kmeni.
Jeho svéhlavé mysli se při té myšlence zmocnil zmatek.
Zabít Muad'Dibovy děti!
Ale za ty roky se Stilgar naučil rozumět sám sobě. Věděl, kde vznikla ta strašná myšlenka. Pocházela z levé ruky prokletí, nikoli z pravé ruky požehnání. Ajat a barhan života pro něj měly jen málo záhad. Kdysi se hrdě považoval za fremena, poušť měl za přítele, v myšlenkách nazýval svou planetu Duna, nikoli Arrakis, jak byla označena na všech imperiálních hvězdných mapách.
Jak bývaly věci jednoduché, když byl náš mesiáš pouhým snem. Když jsme našli mahdího, rozpoutali jsme nesčetné mesiášské sny vesmíru. Každý národ podrobený džihádem teď sní o vůdci, který jednou přijde.
Stilgar se podíval do ztemnělé ložnice.
Kdyby můj nůž všechny ty lidi osvobodil, udělali by mešiáše ze mě?

Leto se nepokojně zavrtěl v posteli.
Stilgar si povzdechl. Nikdy nepoznal děda Atreidů, jehož jméno nese tento chlapec. Ale mnozí tvrdí, že morální síla Muad'Diba pochází právě z tohoto zdroje. Přeskočí snad teď děsivá správnost jednu generaci? Stilgar si uvědomil, že na tu otázku nedokáže odpovědět.
Myslel si: Síč Tabr je můj. Já tady vládnu. Jsem naib fremenů. Beze mě by nebyl žádný Muad'Dib. Tahle dvojčata… prostřednictvím Chani, jejich matky a mé soukmenovkyně, proudí v jejich žilách moje krev. Jsem tam s Muad'Dibem a Chani a všemi ostatními. Co jsme to udělali s naším vesmírem?
Stilgar nedokázal vysvětlit, proč k němu v noci přicházejí takové myšlenky a proč má pak takový pocit viny. Přitáhl si plášť. Realita se vůbec nepodobala snu. Přátelská poušť, která se kdysi rozprostírala od pólu k pólu, se teď zmenšila na polovinu. Mytický ráj šířící se zeleně ho děsil. Nebylo to jako sen. A jak se změnila jeho planeta, změnil se i on sám. Stala se z něj mnohem složitější osobnost, než býval ten někdejší náčelník síče. Uvědomoval si teď mnoho věcí - státnické umění a obrovské důsledky těch nejmenších rozhodnutí. Ale přesto cítil tuto znalost a dovednost jen jako tenkou slupku na ocelovém jádru jednoduššího, odevzdanějšího vědomí. A to starší jádro ho volalo, prosilo ho, aby se vrátil k čistším hodnotám.
Ranní zvuky síče ho začaly rušit v myšlenkách. V jeskyních se začali pohybovat lidé. Ucítil na spáncích závan vzduchu: lidé vycházeli dveřní pečetí do tmy před úsvitem. Vánek nevypovídal jen o čase, ale také o bezstarostnosti. Obyvatelé podzemí už nezachovávali tvrdou vodní disciplínu dávných dob. A proč by měli, když byl na planetě zaznamenán déšť, když byly viděny mraky, když bylo osm fremenů zaplaveno a zabito náhlou povodní v jednom vádí? Až do této události neexistovalo v jazyce duny slovo utopený. Ale tohle už nebyla Duna; tohle byla Arrakis… a ránem tu začínal rušný den.
Myslel si: Jessica, matka Muad'Diba a babička královských dvojčat, se dnes vrací na tuto planetu. Proč zrovna teď končí své dobrovolné vyhnanství? Proč chce vyměnit měkkost a bezpečí Caladanu za nástrahy Arrakis?
A pak tu byly další starosti: vycítí Stilgarovy pochybnosti? Je to benegesseritská čarodějnice, absolventka nejtvrdší školy Sesterstva a sama také Ctihodná matka. Takové ženy jsou pronikavě bystré a nebezpečné. Přikáže mu, aby padl na vlastní nůž, jak to bylo shůry přikázáno ummovi - zachránci Lieta-Kynese?
Poslechl bych ji? přemýšlel.
Nemohl na tuto otázku odpovědět, ale myslel teď na Lieta-Kynese, planetologa, který první snil o přeměně obrovské pouště Duny v zelenou planetu vhodnou pro člověka, jíž se teď Duna stávala. Liet-Kynes byl otcem Chani. Bez něj by nebyl ani sen, ani Chani, ani královská dvojčata. Ten křehký řetěz Stilgara děsil.
Jak jsme se tady setkali? ptal se sám sebe. Jak jsme se smísili? K jakému účelu? Je mou povinností to všechno ukončit, roztříštit tu velkou kombinaci?
Stilgar si teď připustil to strašlivé nutkání ve svém nitru. Mohl by tak volit, mohl by popřít lásku a rodinu a udělat to, co naib občas musí: učinit děsivé rozhodnutí pro dobro kmene. Z jistého hlediska by taková vražda byla nepředstavitelnou zradou a ohavností. Zabít malé děti! Ale tohle nebyly jen malé děti. Jedly melanž, podílely se na síčové orgii, hledaly v poušti písečné pstruhy a hrály i jiné hry s fremenskými dětmi… A zasedaly v Královské radě. Tak malé děti, a přitom dost moudré, aby mohly zasedat v Radě. Tělem jsou to možná děti, ale zkušeností jsou velmi staré, narozené s úplnou genetickou pamětí, se strašlivým uvědoměním, které jejich tetu Alii a je samé vyděluje ze společnosti všech ostatních žijících lidí.
Mnohokrát, za mnoha nocí Stilgarova mysl kroužila kolem tohoto rozdílu, který sdílela dvojčata a jejich teta; mnohokrát ho tyto mučivé úvahy vzbudily ze spánku - pak přicházel do těchto komnat i se svými nedokončenými sny. Teď se jeho pochybnosti zostřily. Neschopnost rozhodnout se je sama o sobě rozhodnutím - to věděl. Tito dva a jejich teta se probudili ještě v děloze, poznali tam všechny vzpomínky, které jim předali jejich předkové. To způsobila závislost na koření, závislost matek - lady Jessiky a Chani. Lady Jessice se narodil syn, Muad'Dib, ještě předtím, než začala být závislá. Alia se narodila až potom. To bylo při zpětném pohledu jasné. Nesčetné generace výběrového křížení benegesseriťanek vyústily v Muad'Diba, ale v plánech Sesterstva se nepočítalo s melanží. Ano, věděly o té možnosti, ale děsily se jí a nazývaly ji Zvrácenost. To na tom bylo nejhroznější. Zvrácenost. Musejí mít důvody pro

takový soud. A když říkají, že Alia je Zvrácenost, musí to stejně platit i pro dvojčata, protože Chani byla také závislá, tělo měla prosycené kořením a její geny nějak doplnily geny Muad'Dibovy.
Stilgarovy myšlenky prudce vířily. Není pochyb o tom, že tato dvojčata došla ještě dál než jejich otec. Ale kterým směrem? Ten chlapec říkal, že je schopen být svým otcem - a dokázal to. Ještě jako batole vyprávěl Leto vzpomínky, které mohl znát jen Muad'Dib. Čekají v tom širokém spektru vzpomínek další předkové - předkové, jejichž víra a zvyky tvoří nepředstavitelné nebezpečí pro žijící lidi?
Zvrácenosti, řekly ty svaté čarodějnice z Bene Gesseritu. Ale přitom si Sesterstvo toužebně přeje získat genofázi těch dětí. Čarodějnice chtějí sperma a vajíčko bez znepokojivé tělesné schránky, která je nese. Pro tohle se vrací lady Jessica? Rozešla se se Sesterstvem, aby podporovala svého muže vévodu, ale říkalo se, že se vrátila k benegesseritskému návyku.
Mohl bych všechny ty sny ukončit, myslel si Stilgar. Jak prosté by to bylo.
A zase se divil sám sobě, že vůbec může o takové možnosti uvažovat. Jsou Muad'Dibova dvojčata zodpovědná za realitu, která zničila sny jiných? Ne. Jsou jen prizmatem, kterým proudí světlo, aby odhalilo nové tvary vesmíru.
Ve svých mukách se jeho mysl obrátila k prvotní fremenské víře a on si opakoval: Boží příkaz přijde; nesnaž se jej tedy urychlit. Je na Bohu, aby ukázal cestu; a někteří z ní sejdou.
Nejvíc Stilgara znepokojoval Muad'Dibův kult. Proč dělají z Muad'Diba boha? Proč zbožšťují člověka, o němž všichni vědí, že byl z masa a kostí? Muad'Dibův Zlatý elixír života vytvořil byrokratické monstrum, které odsunulo stranou lidské záležitosti. Vláda a víra se sjednotily a porušit zákon se stalo hříchem. Jakákoliv pochybnost o vládních nařízeních zaváněla rouháním. Provinit se vzpourou přivolávalo ohně pekelné a věčné zatracení.
Ale vládní nařízení přitom vydávali lidé.
Stilgar smutně zavrtěl hlavou, aniž by si všiml sluhů, kteří vešli do královského předpokoje za svými ranními povinnostmi.
Dotkl se krispelu za pasem, přemýšlel o minulosti, kterou symbolizoval, přemýšlel o tom, kolikrát sympatizoval s povstalci, jejichž nepodařené vzpoury byly rozdrceny na jeho vlastní příkaz. V mysli měl zmatek a byl by si přál znát způsob, jak se ho zbavit a vrátit se k těm jednoduchým věcem, které symbolizovala dýka. Ale vesmír se nedá vrátit zpátky. Je to veliký stroj, který se promítá do šedé prázdnoty neexistence. Jeho nůž, kdyby přinesl dvojčatům smrt, by jen zazněl ozvěnou v té prázdnotě a začal by spřádat další složité ozvěny, které by se rozběhly lidskou historií a vyzývaly by lidstvo, aby vyzkoušelo další podoby řádu i chaosu.
Stilgar si povzdechl a uvědomil si pohyb kolem sebe. Ano, tito sluhové představují jistý druh řádu, který je vázán na Muad'Dibova dvojčata. Postupují od jednoho okamžiku k druhému a poradí si s každou nezbytností, která se objeví. Nejlepší je vyrovnat se s tím, řekl si Stilgar. Nejlepší je řešit to, co přijde, teprve až to přijde.
Stále jsem ještě služebníkem, uvažoval. A mým pánem je Bůh milosrdný a soucitný. "Ano, my jsme jim položili na ramena jho až po bradu, takže jejich hlavy jsou zdviženy; a my jsme postavili přehradu před nimi a přehradu za nimi; a my jsme je zakryli, takže nevidí."
Tak to bylo psáno ve starém fremenském náboženství.
Stilgar si sám pro sebe pokývl.
Vidět, předvídat příští okamžik tak, jak to svými děsivými vizemi budoucnosti dělal Muad'Dib, to dodalo lidským záležitostem nový rozměr. Vytvářelo to nový prostor pro rozhodování. Být nespoutaný, ano, to může docela dobře naznačovat závan božství. Další složitost, kterou obyčejná lidská mysl nepochopí.
Stilgar odtáhl ruku od nože. Jeho prsty si ho stále ještě pamatovaly. Ale čepel, která se kdysi leskla v zejících ústech písečného červa, zůstala v pochvě. Stilgar věděl, že ji nevytáhne, aby zabil dvojčata.
Došel k rozhodnutí. Bude lepší zachovat si tu jednu dávnou ctnost, kterou dosud měl: věrnost. Raději složitost, o níž si člověk myslí, že ji zná, než složitosti, které se vzpírají pochopení. Raději to, co je teď, než budoucnost snu. Hořká příchuť v ústech Stilgarovi připomněla, jak prázdné a proměnlivé mohou některé sny být.
Ne! Už žádné sny!
OTÁZKA: "Viděl jsi Kazatele?"

ODPOVĚĎ: "Viděl jsem písečného červa."
OTÁZKA: "Co dělá ten červ?"
ODPOVĚĎ: "Dává nám vzduch, který dýcháme."
OTÁZKA: "Tak proč ničíme jeho zemi?"
ODPOVĚĎ: "Protože Šaj-hulúd (božský písečný červ) to přikazuje."

HÁRK AL-ADA:
ARRAKISKÉ HÁDANKY

Jak bylo fremenským zvykem, vzbudily se Atreidovy děti hodinu před rozbřeskem. Protáhly se a zívly ve svých sousedících ložnicích v tajném unisonu, když ucítily, jak jeskynní sídlo kolem nich ožívá. Slyšely služebníky, jak v předpokoji připravují snídani, prostou kaši s datlemi a ořechy rozmíchanými v tekutině slité z částečně fermentovaného koření. V předpokoji zářily iluminační koule a měkké žluté světlo pronikalo otevřenými klenutými vchody do ložnic. Sourozenci se v měkkém světle rychle oblékli a slyšeli přitom jeden druhého nablízku. Jak se dohodli, navlékli si filtršaty proti vysušujícímu větru pouště. Nakonec se královská dvojice sešla v předpokoji a oba si povšimli, jak sluhové náhle strnuli. Leto si přes hladké šedé filtršaty přehodil žlutohnědou pláštěnku s černými okraji. Jeho sestra měla na sobě pláštěnku zelenou. Obě pláštěnky přidržovala u krku spona ve tvaru atreidského sokola - zlatá s rudými drahokamy místo očí.
Když Harah, která byla jednou ze Stilgarových žen, viděla tu nádheru, řekla: "Vidím, že jste se vystrojili na počest své babičky."
Leto vzal nejdřív do ruky svou misku se snídaní a pak se teprve podíval Harah do tmavého, větrem zvrásčitělého obličeje. Zavrtěl hlavou. Pak řekl: "Jak víš, že to není na naši vlastní počest?"
Harah jeho posměšný pohled nevyvedl z míry: "Mám stejně modré oči jako ty!"
Ghanima se zasmála nahlas. Harah byla vždycky výborná ve fremenských hádankách. Jednou větou řekla: "Neposmívej se mi, chlapče." A dodala: "Jsi možná z královské krve, ale oba neseme znamení závislosti na melanži - oči bez bělma. Který fremen potřebuje víc nádhery nebo větší poctu než tohle?"
Leto se usmál a lítostivě zavrtěl hlavou. "Harah, lásko moje, kdybys byla mladší a už nepatřila Stilgarovi, vzal bych si tě sám."
Harah to malé vítězství přijala zlehka a pokynula ostatním sluhům, aby pokračovali v přípravě předpokoje na důležité události nadcházejícího dne. "Snězte snídani," řekla. "Dneska budete potřebovat energii."
"Takže si nemyslíš, že jsme se pro babičku moc vyparádili?" zeptala se Ghanima ústy plnými kaše.
"Neboj se jí, Ghani," řekla Harah.
Leto polkl lžíci kaše a pátravě se zadíval na Harah. Ta žena měla nekonečnou zásobu zdravého rozumu, když tu hru na parádu tak rychle prohlédla. "Bude si myslet, že se jí bojíme?" zeptal se.
"Možná ano, možná ne," řekla Harah. "Byla to naše Ctihodná matka, nezapomeň. Já ji znám."
"Co měla na sobě Alia?" zeptala se Ghanima.
"Neviděla jsem ji," odpověděla krátce Harah a odvrátila se.
Leto a Ghanima si vyměnili významný pohled a rychle se sklonili ke své snídani. Nakonec vyšli do velké ústřední chodby.
Ghanima promluvila jedním z pradávných jazyků, které oba měli ve své genetické paměti: "Tak dnes budeme mít babičku."
"Alii to dělá velké starosti," řekl Leto.
"Kdo se rád vzdává takové moci," podotkla Ghanima.
Leto se tiše zasmál - od tak malého chlapce to byl podivně dospělý smích. "V tom je něco víc."
"Všimne si její matka toho, čeho jsme si všimli my?"
"A proč ne?" zeptal se Leto.
"Ano… Toho se možná Alia bojí."
"Kdo zná Zvrácenost lépe než Zvrácenost?" zeptal se Leto.
"Víš, můžeme se mýlit," řekla Ghanima.

"Ale nemýlíme." A citoval z benegesseritské Knihy Azhar: "Dobré důvody a strašná zkušenost nás vedou k tomu, že předzrozené nazýváme Zvrácenost. Protože kdo ví, která ztracená a prokletá osobnost naší zlé minulosti může ovládnout živoucí tělo?"
"Já tu historii znám," řekla Ghanima. "Ale jestli je to pravda, proč my tím vnitřním útokem netrpíme?"
"Třeba nad námi drží stráž naši rodiče," napadlo Leta.
"Tak proč také někdo nechrání Alii?"
"Nevím. Možná proto, že jeden z jejích rodičů je stále mezi živými. Nebo to je prostě jen tím, že jsme ještě mladí a silní. Třeba až budeme starší a cyničtější…"
"Na babičku si musíme dát velký pozor," řekla Ghanima.
"A nemluvit s ní o Kazateli, který se toulá naší zemí a hlásá Herezi?"
"Přece si vážně nemyslíš, že je to náš otec!"
"Já si o tom nemyslím nic, ale Alia se ho bojí."
Ghanima ostře zavrtěla hlavou. "Já těm nesmyslům o Zvrácenosti nevěřím!"
"Máš přece tolik vzpomínek jako já," řekl Leto. "Můžeš věřit tomu, čemu věřit chceš."
"Ty myslíš, že je to proto, že jsme si netroufli zkusit melanžový trans a Alia ano," řekla Ghanima.
"Přesně to si myslím."
Ztichli a vstoupili do proudu lidí kráčejících po ústřední chodbě. V síči Tabr bylo chladno, ale filtršaty byly teplé a děti si nechaly své kondenzační kápě na zádech a rudé vlasy měly nepokryté. Jejich tváře prozrazovaly společné geny: měkká ústa, široko od sebe posazené modromodré oči signalizující závislost na koření.
Leto byl první, kdo si povšiml, že se blíží jejich teta Alia.
"Támhle jde," řekl a jako varování přešel do bitevní řeči Atreidů.
Ghanima kývla na svou tetu, když se u nich Alia zastavila, a řekla: "Válečná trofej zdraví svou slavnou příbuznou." Tím, že rovněž použila jazyka šakobsy, zdůraznila význam svého jména - Válečná trofej.
"Vidíš, milovaná teto," řekl Leto, "připravujeme se na dnešní setkání s tvou matkou."
Alia, jediný člověk v kypící královské domácnosti, kterého ani v nejmenším nepřekvapovalo dospělé chování těchto dětí, se zamračila nejdřív na jednoho a pak na druhého. A pak řekla: "Držte jazyk za zuby, oba!"
Bronzové vlasy měla Alia stažené dozadu dvěma zlatými vodomírkami. Oválná tvář se mračila, široká ústa, zlehka prohnutá dolů náznakem nestřídmosti, byla pevně stisknutá. V koutcích modromodrých očí měla vějířky ustaraných vrásek.
"Oběma jsem vám vysvětlila, jak se dnes máte chovat," připomněla Alia. "Důvody znáte stejně dobře jako já."
"Známe tvoje důvody, ale ty možná neznáš naše," odpověděla Ghanima.
"Ghani!" zavrčela Alia.
Leto se zamračil na svou tetu a řekl: "Zrovna dneska rozhodně nebudeme předstírat, že jsme culící se batolata!"
"Nikdo na vás nechce, abyste se culili," odsekla Alia. "Ale myslíme si, že by nebylo rozumné vyvolat v mé matce nebezpečné myšlenky. Irulán se mnou souhlasí. Kdo ví, jakou roli si lady Jessica vybere? Koneckonců je benegesseriťanka."
Leto zavrtěl hlavou a uvažoval: Proč Alia nevidí to, co vidíme my? Zašla už příliš daleko? A povšiml si jemných genetických náznaků, které prozrazovaly přítomnost jejího dědečka z matčiny strany. Baron Vladimír Harkonnen nebyl příjemný člověk. Při tom pozorování Leto pocítil, jak se v něm samém rodí neklid, protože si pomyslel: Je to i můj předek.
Podotkl: "Lady Jessica byla vychována k vládě."
Ghanima kývla: "Proč se vrací zrovna teď?"
Alia se zamračila. Pak řekla: "Co když třeba chce jen vidět svá vnoučata?"
Ghanimu napadlo: "Ty v to doufáš, drahá tetinko. Ale je to moc nepravděpodobné."
"Tady vládnout nemůže," řekla Alia. "Má Caladan. To by jí mělo stačit."
Ghanima promluvila chlácholivě: "Když nás otec odešel do pouště zemřít, zanechal ti regentství. On…"
"Stěžuješ si na něco?" chtěla vědět Alia.

"Byla to rozumná volba," řekl Leto po vzoru své sestry. "Byla jsi jediný člověk, který věděl, jaké to je narodit se jako my."
"Říká se, že se má matka vrátila k Sesterstvu," řekla Alia, "a vy oba víte, co si Bene Gesserit myslí o…"
"Zvrácenosti," řekl Leto.
"Ano!" Alia to slovo přímo vyplivla.
"Jednou čarodějnice, vždycky čarodějnice, říká se," podotkla Ghanima.
Sestřičko, hraješ nebezpečnou hru, myslel si Leto, ale přizpůsobil se a dodal: "Naše babička byla mnohem jednodušší než mnohé jí podobné. Ty přece sdílíš její vzpomínky, Alio; musíš přece vědět, co můžeš čekat."
"Jednodušší!" opakovala Alia a zavrtěla hlavou. Rozhlédla se po okolním davu a pak se znovu podívala na dvojčata. "Kdyby moje matka byla méně složitá, ani jeden byste tu nebyli - ani já ne. Ryla bych její prvorozená a ne…" Pokrčila rameny, ale spíš to vypadalo, jako by se otřásla. "Já vás dva varuji, dejte si velký pozor na to, co dnes uděláte." Alia vzhlédla. "Jde sem moje stráž."
"A ještě pořád si myslíš, že není bezpečné, abychom tě doprovázeli na přistávací plochu?" zeptal se Leto.
"Počkejte tady," odpověděla Alia. "Já ji přivezu."
Leto si vyměnil pohled se sestrou a pokračoval: "Mockrát jsi nám říkala, že vzpomínky, které jsme dostali od těch, kdo odešli před námi, nejsou dost užitečné, dokud toho na vlastní kůži nezakusíme tolik, aby se z nich stala realita. Moje sestra a já tomu věříme. Předpokládáme, že s příjezdem naší babičky nastanou nebezpečné změny."
"Tak to můžete klidně předpokládat dál," řekla Alia. Obrátila se, její stráže ji obstoupily a všichni vykročili chodbou k státnímu vchodu, kde na ně čekaly ornitoptéry.
Ghanima si otřela z pravého oka slzu.
"Voda za mrtvé?" zašeptal Leto a vzal sestru za paži.
Ghanima se zhluboka nadechla a myslela na to, jak pozorovala svou tetu s použitím všech prostředků, které jí poskytovaly nahromaděné vzpomínky předků. "To melanžový trans?" zeptala se, i když věděla, co Leto odpoví.
"Napadá tě něco jiného?"
"No, když o tom mluvíme, proč náš otec… nebo i naše babička nepodlehli?"
Chvíli si ji pozorně prohlížel. Pak řekl: "Odpověď znáš stejně dobře jako já. Když přišli na Arrakis, měli už své celistvé a jisté osobnosti. Melanžový trans - no…," pokrčil rameny. "Nenarodili se do tohoto světa posedlí svými předky. Ale Alia…"
"Proč nevěřila varováním Bene Gesseritu?" kousala si Ghanima spodní ret. "Alia přece mohla použít stejných informací jako my."
"To už jí říkali Zvrácenost," řekl Leto. "Nepřipadá ti lákavé zjistit, jestli jsi silnější než všichni ti…"
"Ne, nepřipadá!" Ghanima odvrátila oči od bratrova pátravého pohledu a otřásla se. Stačilo, aby se zeptala své genetické paměti, a varování Sesterstva nabyla živé podoby. Předzrození měli zjevně tendenci stát se dospělými nepěkných zvyků. A pravděpodobná příčina… Znovu se otřásla.
"Škoda že nemáme mezi předky pár předzrozených," řekl Leto.
"Třeba máme."
"Ale to by… Aha, ano, ta stará nezodpovězená otázka: Máme skutečně přístup k úplným zkušenostem všech našich předků?"
Podle vlastního vnitřního zmatku Leto chápal, jak tento rozhovor musí znepokojovat jeho sestru. Tuhle otázku už vážili mnohokrát a vždycky bezvýsledně. Řekl: "Musíme odkládat a odkládat a odkládat pokaždé, když se nám bude snažit melanžový trans vnutit. Musíme být hrozně opatrní na předávkování kořením, to je naše nejlepší obrana."
"To předávkování by muselo být hodně velké," řekla Ghanima.
"Máme patrně dost velkou toleranci," souhlasil. "Podívej, kolik potřebuje Alia."
"Je mi jí líto," řekla Ghanima. "To lákání muselo být postupné a zákeřné, muselo to přijít nenápadně, až…"
"Je to oběť, ano," řekl Leto. "Zvrácenost."
"Můžeme se mýlit."

"To je pravda."
"Vždycky přemýšlím," uvažovala Ghanima, "jestli ta další zděděná paměť, kterou prohledám, bude ta, která…"
"Minulost je jen tak daleko jako tvůj polštář," řekl Leto.
"Musíme si najít příležitost probrat to všechno s naší babičkou."
"Její paměť ve mně mě k tomu také pobízí," řekl Leto.
Ghanima se mu podívala do očí. Pak řekla: "Mnoho znalostí nijak nezjednodušuje rozhodování."
Síč na okraji pouště
patřil Lietovi, patřil Kynesovi,
patřil Stilgarovi, patřil Muad'Dibovi,
a pak znova patřil Stilgarovi.
Naíbové jeden po druhém spí v písku,
ale síč trvá.

Z FREMENSKÉ PÍSNĚ

Alia se vzdalovala od dvojčat a cítila, jak jí buší srdce. Na okamžik byla v pokušení zůstat s nimi a prosit je o pomoc. Jaká pošetilá slabost! Při té vzpomínce Alia ztuhla. Troufla by si tahle dvojčata skutečně předvídat budoucnost? Cesta, která pohltila jejich otce, je musí vábit - melanžový trans se svými vizemi budoucnosti, chvějícími se jako závoj ve vrtkavém větru.
Proč nemohu vidět budoucnost? přemýšlela Alia. Když se tak snažím, proč mi uniká?
Musím přinutit ty děti, aby to zkusily, řekla si. Třeba by se daly nalákat. Mají dětskou zvědavost, která je spojena s tisíciletými vzpomínkami.
Stejně jako já, pomyslela si Alia.
Její stráže otevřely dveřní pečeti u státního vchodu síče a ustoupily stranou, když vykročila na plošinu, kde čekaly ornitoptéry. Pouštní vítr hnal po nebi prach, ale den byl jasný. Jak se ze světla iluminačních koulí vynořila do denního jasu, její myšlenky se rozběhly rychleji.
Proč se lady Jessica vrací právě teď? Doneslo se něco na Caladan, něco o tom, jak je to s regentstvím?
"Musíme si pospíšit, má paní," řekl jeden z jejích strážců zvýšeným hlasem, aby ho bylo ve větru slyšet.
Alia mu dovolila, aby jí pomohl do ornitoptéry a připjal jí pásy, ale myšlenkami byla jinde.
Proč zrovna teď?
Když křídla ornitoptéry zabrala a plavidlo se vzneslo, Alia přímo fyzicky cítila okázalost a sílu svého postavení - ale byly křehké, tak strašně křehké!
Proč teď, když její plány ještě nejsou dokončeny?
Zvířený prach se zvedal a svíjel a ona viděla jasné sluneční paprsky na měnícím se povrchu planety: rozsáhlé plochy zelené vegetace v místech, kde kdysi dominovala vyprahlá země.
Když neuvidím budoucnost, můžu neuspět. Jaké zázraky bych dokázala, kdybych jen mohla vidět tak, jak viděl Paul! Já bych nepodlehla té hořkosti, kterou s sebou takové vize přinášejí.
Otřásl jí mučivý hlad a na chvíli si přála, aby mohla odložit svou moc. Ach, být jako ostatní - slepá tou nejbezpečnější ze všech slepot, žít jen ten hypnotický položivot, v jakém šok z narození zanechá většinu lidí. Ale ne! Ona se narodila jako Atreidová, jako oběť toho tisíciletého vědomí způsobeného matčinou závislostí na koření.
Proč se moje matka vrací právě teď?
Bude s ní Gurney Halleck - její oddaný služebník, najatý zabiják ošklivé tváře, věrný a přímý, hudebník, který umí stejně lehce hrát vraždy na mihrot jako bavit společnost svou devítistrunnou balisetou. Říká se, že se stal milencem její matky. Tohle tak vyčenichat, to by bylo - získala by tak neocenitelnou páku.
Přání být stejná jako ostatní ji opustilo.
Leta musím nějak přesvědčit, aby zkusil melanžový trans.
Vzpomínala si, jak se chlapce ptala, jak by si poradil s Gurneym Halleckem. A Leto, který vycítil podtext její otázky, řekl že Halleck je tak věrný, "až to někdy škodí", a dodal: "Zbožňoval… mého otce."
Všimla si toho drobného zaváhání. Leto skoro řekl "mě" místo "mého otce". Ano, občas bylo těžké

oddělit genetickou paměť od své vlastní. A Gurney Halleck Letovi to oddělování neusnadní.
Alia se krutě usmála.
Gurney se rozhodl vrátit se na Caladan s lady Jessikou. Jeho návrat mnohé zkomplikuje. Když se vrátí na Arrakis, přidá své vlastní složité pohnutky k už existující spleti. Sloužil Paulovu otci - a tam je posloupnost jasná: Od Leta I. přes Paula k Letovi II. A podle benegesseritského genetického programu: Od Jessiky přes Alii ke Ghanimě, větev, která se dělí. Když ten zmatek v identitě ještě posílí Gurney, mohl by být užitečný.
Co by udělal, kdyby zjistil, že nám v žilách koluje krev Harkonnenů, těch Harkonnenů, které tak trpce nenávidí?
Úsměv na Aliiných rtech byl teď zamyšlený. Dvojčata jsou koneckonců ještě děti. Jsou jako děti nesčetných rodičů, jejichž vzpomínky patří zároveň jiným i jim samým. Budou stát před síčem Tabr a dívat se, jak kosmická loď jejich babičky přistává v Arrakénské pánvi. Ta hořící stopa lodi, viditelná na obloze - učiní Jessičin přílet pro její vnoučata reálnějším?
Matka se mě zeptá na jejich výchovu a výcvik, myslela si Alia. Spojuji kázeň prana bindú s rozvážným vedením? A já jí řeknu, že se děti cvičí samy - právě tak jako kdysi já. Budu jí citovat výrok jejího vnuka: "Mezi odpovědnostmi, které přináší velení, je nutnost trestat… ale jen když o to oběť žádá."
Alii v té chvíli napadlo, že kdyby dokázala dostatečně zaměřit pozornost lady Jessiky na dvojčata, mohli by ostatní bližší prohlídce uniknout.
Něco takového by se dalo udělat. Leto se velmi podobá Paulovi. A proč ne? Může být Paulem, kdykoli ho napadne. Dokonce i Ghanima tuto děsivou schopnost má.
Stejně jako já můžu být svou matkou nebo kýmkoli z těch dalších, kteří s námi sdílejí své životy.
Zahnala tu myšlenku a podívala se ven. Právě přelétali Štítový val. Napadlo ji: Jaké to bylo, opustit teplé bezpečí Caladanu, bohatého na vodu, a vrátit se na Arrakis, na tuhle pouštní planetu, kde byl zavražděn její vévoda a kde její syn zahynul jako mučedník?
Proč se lady Jessica vrátila právě teď?
Alia nenašla odpověď - alespoň ne jistou. Mohla sdílet sebeuvědomění někoho jiného, ale když se rozešly zkušenosti, rozešly se i pohnutky. Podstata rozhodnutí leží v soukromých činech jednotlivců. Pro předzrozené, pro mnohozrozené Atreidy zůstávalo toto vědomí nejvyšší skutečností, která sama o sobě byla jako další zrození: to naprosté oddělení živého, dýchajícího těla ve chvíli, kdy toto tělo opustilo lůno, jež mu vnutilo mnohonásobné vědomí.
Alia neviděla nic zvláštního na tom, že svou matku zároveň miluje i nenávidí. Byla to nutnost, nezbytná rovnováha, v níž nebylo místo pro výčitky nebo vinu. Kde může skončit láska nebo nenávist? Dá se snad klást za vinu Bene Gesseritu, protože určil lady Jessice určitou dráhu. Ale když paměť obsáhne celá tisíciletí, vina a výčitky se rozplynou. Sesterstvo se jen snažilo vyšlechtit Kwisatz Haderacha: mužský protějšek plnohodnotné Ctihodné matky… a ještě víc - člověka svrchované citlivosti a vědomí, Kwisatz Haderacha, který může být na mnoha místech současně. A lady Jessica, pouhý pěšák v tom genetickém programu, prokázala tak špatný vkus, že se zamilovala do partnera, kterému byla určena. Podle přání svého milovaného vévody zrodila syna, a nikoli dceru, která se podle rozkazu Sesterstva měla narodit jako prvorozená.
Dopustily, abych se narodila až po tom, co propadla koření! A teď mě nechtějí. Teď se mě bojí! A mají proč…
Dostaly Paula, svého Kwisatz Haderacha, o jednu generaci dřív - drobná chyba obrovského plánu. A teď mají další problém: Zvrácenost, která je zároveň nositelem genů, o něž po tolik generací usilovaly.
Alia cítila, jak na ni dopadl stín, a podívala se vzhůru. Její průvodci se chystali na přistání a zaujímali výškovou strážnou pozici. Zavrtěla hlavou nad svými roztěkanými myšlenkami. K čemu je dobré přivolávat staré příběhy a omílat jejich chyby? Tohle je nová historie.
Duncan Idaho zapojil do řešení otázky, proč se Jessica vrací právě teď, své mentatské vědomí, vážil ten problém schopnostmi lidského počítače, které mu byly dány. Řekl, že se vrací proto, aby pro Sesterstvo převzala dvojčata. I dvojčata byla nositeli těch cenných genů. Duncan má možná pravdu. To by stačilo k tomu vylákat lady Jessiku z dobrovolného exilu na Caladanu. Jestli je to rozkaz Sesterstva… Proč by se jinak vracela na místa, kde zažila tolik děsivých a bolestných věcí?

"Uvidíme," zamumlala Alia.
Cítila, jak se ornitoptéra dotkla střechy její Citadely a učinila tak rozhodnou a palčivou tečku za jejími úvahami. Zachmuřeně se soustředila na nadcházející události.
Melanž, -e (ž.), původ nejistý (pravděpodobně odvozen ze staré terranské franštiny): 1. směs koření 2. koření planety Arrakis (Duny). Jeho geriatrické vlastnosti poprvé zaznamenal Jansúf Ashkoko, královský chemik za vlády Šakáda Moudrého; arakénská melanž, nalézaná pouze v nejhlubších pouštích Arrakis, byla spojována s prorockými vizemi Paula Muad'Diba (Atreida), prvního fremenského mahdího; používají ji rovněž navigátoři Kosmické gildy a Sesterstvo Bene Gesserit.

KRÁLOVSKÝ SLOVNÍK
(PÁTÉ VYDÁNÍ)

Dvě velké kočky za svítání lehce vyběhly na skalnatou římsu. Zatím nebyly na lovu, jen obhlížely své území. Říkalo se jim lazánští tygři; byl to speciální druh, dovezený sem na Salusu Secundus skoro před osmi tisíci lety. Genetická manipulace ze starého terranského zvířete vymazala některé původní tygří rysy a některé další vlastnosti vylepšila. Tesáky zůstaly dlouhé. Tváře měly široké, oči živé a inteligentní. Tlapy byly zvětšeny, aby je unesly v nerovném terénu, jejich zátažné drápy mohly dosáhnout délky až deset centimetrů, a protože se při zatažení samočinně brousily, byly na koncích ostré jako břitva. Kožichy měly krátké, rovné a žlutohnědé, takže je v písku téměř nebylo vidět.
Od svých předků se tygři lišili ještě jednou věcí: jako koťatům jim byly do mozku implantovány servostimulátory. Díky nim se stali loutkou kohokoli, kdo měl v rukou příslušný vysílač.
Bylo chladno a kočky se zastavily, aby se porozhlédly. Od tlam jim stoupala pára. Za nimi ležela ta oblast Salusy Secundus, která byla ponechána spálená a holá a kde bylo obtížně udržováno při životě těch pár písečných pstruhů, které se podařilo propašovat z Arrakis v naději, že by se mohlo podařit prolomit monopol na melanž. Tam, kde kočky stály, bylo pár tmavých skal a tu a tam nějaký keř, stříbřitě zelený v dlouhých stínech ranního slunce.
Kočky se téměř ani nepohnuly, ale bylo vidět, že náhle zbystřily pozornost. Pomalu obrátily vlevo nejdřív oči a pak i hlavy. Daleko od nich se rozpukanou zemí plahočily ruku v ruce dvě děti. Zdálo se, že jsou asi stejného věku, asi tak devět nebo deset standardních roků. Měly zrzavé vlasy, na sobě filtršaty a přes ně široké bílé burky, které měly kolem okrajů a na čele plamekamovými vlákny vyšité sokoly - odznak rodu Atreidů. Děti šly, bezstarostně si povídaly a jejích hlásky se nesly až k číhajícím kočkám. Lazánští tygři tuhle hru znali; nehráli ji poprvé, ale zůstali tiší a čekali, až jim jejich servostimulátory dají signál k lovu.
Na skále za kočkami se objevil člověk. Zastavil se a obhlédl celou scénu: kočky, děti. Měl na sobě šedočernou sardaukarskou pracovní uniformu se znaky levenbrecha, bašárského pobočníka. Kolem krku a v podpaží měl popruhy, které mu přidržovaly tenkou krabičku se servovysílačem na prsou v místech, kde na ni mohl snadno dosáhnout oběma rukama.
Když se přiblížil, kočky se neobrátily. Toho člověka znaly po zvuku i po pachu. Pracně slezl dolů, zastavil se dva kroky za kočkami a otřel si čelo. Vzduch byl chladný, ale tohle byla horká práce.
Světlýma očima znovu obhlédl scénu: kočky, děti. Zastrčil si světlý pramínek vlasů zpátky pod černou pracovní helmu a dotkl se implantovaného mikrofonu na krku.
"Kočky je sledují."
Hlas, který mu odpověděl, k němu dolehl sluchátky, jež měl implantována za ušima. "Vidíme je."
"Jak tentokrát?" zeptal se levenbrech.
"Udělali by to i bez rozkazu k lovu?" odpověděl hlas otázkou.
"Jsou připraveni," potvrdil levenbrech.
"Tak dobře. Uvidíme, jestli čtyři tréninková kola budou stačit."
"Řekněte mi, až budete chtít."
"Můžeme to rozjet kdykoli."
"Tak teď," řekl levenbrech.
Odstranil západku zakrývající červený knoflík na pravé straně jeho servovysílače a stiskl ho. Kočky teď

stály, aniž by jim do mozku přicházely krotící signály. Položil ruku na černý knoflík pod červeným, připraven zastavit zvířata, kdyby se obrátila proti němu. Ale kočky si ho vůbec nevšímaly, přikrčily se a začaly se plížit dolů k dětem. Jejich veliké tlapy hladce a tiše klouzaly.
Levenbrech přisedl na bobek, aby mohl všechno dobře pozorovat, a věděl, že někde kolem něj je skryté transoko, které celou tu scénu přenáší na tajný monitor v Pevnosti, kde žije jeho princ.
Kočky začaly klusat a pak se rozběhly.
Děti, soustředěné na šplhání skalnatým terénem, blížící se nebezpečí ještě neviděly. Jedno z nich se zasmálo a ten vysoký zvuk se v čistém vzduchu daleko nesl. Druhé dítě klopýtlo, znova chytilo rovnováhu, obrátilo se a uvidělo kočky. Ukázalo prstem: "Koukej!"
Obě děti se zastavily a dívaly se na ty zajímavé vetřelce. Stále se ještě nepohnuly, když je lazánští tygři dostali, jedna kočka na jedno dítě. Děti zemřely bez trápení a náhle, kočky jim okamžitě zlomily vaz. Začaly se krmit.
"Mám je odvolat?" zeptal se levenbrech.
"Nech je. Byli dobří, zaslouží si to. Věděl jsem, že budou - tihle dva jsou skvělí."
"Nejlepší, jaké jsem kdy viděl," souhlasil levenbrech.
"Tak dobře. Posíláme pro tebe vůz. Podepíšeme to hned."
Levenbrech vstal a protáhl se. Vyhnul se pohledu doleva nahoru, kde zrádný záblesk prozradil transoko, které ten výborný výkon přenášelo jeho bašárovi daleko v zeleni Kapitolu. Levenbrech se usmál. Za ten dnešní výkon bude jistě povýšen. Už cítil na krku odznak batora - a jednou i bursega… A nakonec možná i bašára. Lidé, kteří dobře slouží v armádě Farad'na, vnuka nebožtíka Shaddama IV., bývají rychle povyšováni. Jednou, až bude princ sedět na trůně, který mu právem náleží, bude se povyšovat ještě víc - hodností bašára to nemusí skončit. Na spoustě světů budou volné baronské a hraběcí tituly… jen co budou ta atreidovská dvojčata z cesty.
Fremen se musí vrátit ke své původní víře, ke své geniální schopnosti vytvářet lidská společenství; musí se vrátit k minulosti, kdy v souboji s Arrakis dostal lekci přežití. Jedinou starostí fremena by mohlo být otevřít svou duši vnitřnímu učení. Světy Impéria, landsraadu a konfederace CHOAM mu nemají co říci. Jen ho oloupí o jeho duši.

KAZATEL V ARRAKÉNU

Všude kolem lady Jessiky, široko daleko po přistávací ploše, na níž odpočíval její koráb, praskající a vzdychající po svém pádu z vesmíru, stálo celé moře lidí. Odhadovala, že je tu asi půl milionu lidí a asi jen třetina z nich jsou poutníci. Stáli v uctivém mlčení, oči upírali na výstupní plošinu u dveří rakety, jejichž šerý tunel ukrýval ji samou i její doprovod.
Do poledne zbývaly dvě hodiny, ale vzduch už se chvěl prašným příslibem horkého dne.
Jessica se dotkla měděných, stříbrem prokvetlých vlasů, které rámovaly její oválnou tvář pod abou Ctihodné matky. Věděla, že po dlouhé cestě nevypadá nejlépe a černá barva aby že jí příliš nesluší. Ale tenhle šat tu dřív nosila. Význam aby z paměti fremenů jistě nevymizel. Povzdechla si. Vesmírné cesty jí nesvědčily, a kromě toho ji tížily i vzpomínky - na tu minulou cestu z Caladanu na Arrakis, kdy vévodovi proti jeho vůli a zdravému úsudku vnutili tohle léno.
Pomalu si prohlížela moře lidí a s benegesseritskou důkladností pátrala po významných detailech. Byly tu matně šedé kápě filtršatů, oblečení fremenů z hloubi pouště; byli tu bíle oblečení poutníci se znamením pokání na ramenou; tu a tam se vyskytovaly skupinky bohatých kupců, v lehkých šatech a bez kápě, aby tak vyjádřili, že jim na nějaké ztrátě vody v arrakénském vysušujícím ovzduší nesejde… a byla tu delegace Společenství věrných v zeleném odění s těsnou kápí, kteří stáli opodál, chráněni vlastní svatostí.
Teprve když zvedla oči od davu, začala se scéna podobat té, která ji vítala při příletu s jejím milovaným vévodou. Jak dlouho to už je? Přes dvacet let. Nerada na to myslela. Čas na ni doléhal jako závaží a jí se zdálo, jako by z této planety nikdy neodešla.
Znova do dračí tlamy, myslela si.
Tady, na téhle pláni, vyrval její syn Impérium z ruky nebožtíka Shaddama IV. Vření historie vtisklo toto místo do lidských myslí a do lidské víry.

Slyšela, jak její doprovod netrpělivě přechází a přešlapuje, a znovu vzdychla. Musejí čekat na Alii, která se zdržela. Alii a její průvod bylo teď už vidět, jak se blíží středem zástupu. Od cesty, kterou jí uvolňovaly královské stráže, se šířily lidské vlny.
Jessica se znovu rozhlédla. Její pátravý zrak odhalil řadu rozdílů. Ke kontrolní věži přistávací plochy přibyl modlitební balkon. A hodně vlevo bylo vidět ohromnou horu plastoceli, kterou si Paul postavil jako svou pevnost - svůj "nadzemní síč". Byla to největší jednotlivá konstrukce, která kdy vyšla z lidských rukou. Vešla by se do ní celá města a ještě by zbylo místo. Teď tam sídlila nejmocnější vládnoucí síla Impéria, Aliino "Společenství věrných", které si vybudovala nad tělem svého bratra.
To místo musí pryč, pomyslela si Jessica.
Aliina delegace došla k patě výstupní rampy a vyčkávavě se zastavila. Jessica poznala zbrázděné Stilgarovy rysy. A proboha! Tamhle stojí princezna Irulán a ukrývá svou krutost ve svůdném těle s hřívou zlatých vlasů, vystavených vrtkavému větru. Irulán jako by nezestárla ani o den; bylo to jako urážka. A tam na kraji stojí Alia, rysy v tváři drze mladé, oči upřené vzhůru do stínů mezi dveřmi. Jessica pevně stiskla rty a pátravě se zadívala do obličeje své dcery. Jejím tělem projelo zachvění a v uších jí pulzovala krev. Tak ty pověsti nelhaly! Strašné! Strašné! Alia se tedy vydala po zakázané cestě. Zasvěcenec to vyčetl na první pohled. Zvrácenost!
V těch několika okamžicích, než se vzpamatovala, si Jessica uvědomila, jak moc doufala, že pověsti nejsou pravdivé.
Co je s dvojčaty, ptala se sama sebe. Jsou také ztracená?
Pomalu, jak se sluší na matku boha, vyšla Jessica ze stínů až na pokraj rampy. Její průvod zůstal podle příkazu vzadu. Příštích několik okamžiků bude kritických. Jessica stála sama, zcela vystavena pohledu davu. Slyšela, jak za ní Gurney Halleck nervózně zakašlal. Gurney protestoval: "Dokonce i bez štítu? Bohové pod námi, ženská! Vy jste zešílela!"
Ale ke Gurneyho nejcennějším vlastnostem patřila poslušnost. Řekne si své a pak poslechne. Teď poslechl.
Když se Jessica objevila, vydalo lidské moře zvuk podobný zasyčení obrovského písečného červa. Pozvedla ruce v žehnajícím gestu, na jaké kněžstvo navyklo celé Impérium. Všichni lidé padli na kolena jako jediný organismus, i když na mnoha místech bylo znát neochotu a pomalost. Také oficiální delegace se připojila.
Jessica si zapamatovala místa, na nichž došlo ke zdržení, a věděla, že i jiné oči za ní a mezi jejími agenty si vtiskly do paměti dočasnou mapu, podle níž liknavce najdou.
Jessica zůstala stát s pozvednutými pažemi a za ní se objevil Gurney Halleck a jeho lidé. Rychle proběhli po rampě bez ohledu na poplašené pohledy oficiální delegace a přidali se k agentům, kteří se jim identifikovali gestem. Rychle se rozběhli do lidského moře, přeskakovali skupinky klečících, vrhali se do úzkých průchodů. Některé jejich cíle zahlédly nebezpečí a pokusily se utéct. S těmi byla nejsnazší práce: vržený nůž, smyčka garoty a prchající klesli. Ostatní vyváděli z davu se svázanýma rukama a nohama spoutanýma tak, že mohli dělat jen malé krůčky.
Po celou tu dobu stála Jessica s rukama vztaženýma, žehnala a svou přítomností držela dav v područí. Přesto si všimla šířícího se volání a rozeznala i jeho hlavní obsah, protože ten mu vnukli její agenti: "Ctihodná matka se navrací, aby vyplela liknavé. Buď požehnána, matko našeho Pána!"
Když bylo po všem - pár mrtvých těl leželo na písku, zajatci byli odstraněni do cel za kontrolní věží - Jessica nechala ruce klesnout. Uplynuly asi tři minuty. Věděla, že je málo pravděpodobné, že by Gurney a jeho lidé chytili některého z vůdců, z těch, kteří představovali nejmocnější hrozbu. Ti budou bdělí a citliví. Ale mezi zajatci bude kromě obvyklé nudné sebranky jistě i pár zajímavých ryb.
Jessica spustila ruce a lidé s jásotem povstali.
Vykročila sama dolů po rampě, jako by se nic nestalo. Vyhnula se Alii a soustředila se na Stilgara. Černý vous, který se mu rozprostíral přes sponu kápě filtršatů jako mohutná říční delta, už nesl stopy stříbra, ale oči bez bělma byly stejně naléhavé jako tehdy, když se poprvé setkali v poušti. Stilgar věděl, co se to právě stalo, a schvaloval to. Tady stál pravý fremenský naib, vůdce mužů, schopný krvavých rozhodnutí. Jeho první slova se k němu dokonale hodila.
"Vítej doma, má paní. Je vždycky potěšující vidět přímou a účinnou akci."

Jessica si dopřála drobný úsměv. "Uzavři plochu, Stile. Nikdo neodejde, dokud nevyslechneme ty, které jsme zajali."
"Už se stalo, má paní," řekl Stilgar. "Tohle jsme naplánovali společně, Gurneyho člověk a já."
"Tak to tedy byli tvoji muži, ti, kteří pomáhali."
"Někteří z nich, má paní."
Slyšela v tom skrytou zdrženlivost a kývla. "Tenkrát za starých časů jsi se mě hodně naučil znát, Stile."
"Jak jsi mi jednou ráčila říci, má paní, člověk sleduje ty, kdo dokážou přežít, a učí se od nich."
V té chvíli udělala Alia krok vpřed a Stilgar ustoupil, zatímco Jessica se obrátila ke své dceři. Uvědomovala si, že nedokáže utajit to, co zjistila, a tak se o to ani nepokoušela. Alia také dokázala číst drobné detaily, jako by patřila k Sesterstvu. Podle Jessičina chování už teď jistě ví, co bylo zaznamenáno a interpretováno. Byly nepřítelkyněmi, pro něž slovo smrtelné bylo jen velmi povrchní.
Alia si jako nejsnazší a nejsprávnější reakci vybrala hněv.
"Jak se opovažuješ naplánovat takovouhle reakci a nekonzultovat ji se mnou?" chtěla vědět. Tvář přitom naklonila těsně k Jessice.
Jessica promluvila mírně: "Jak jsi právě slyšela, Gurney mi ani neřekl celý plán. Myslela jsem…"
"A ty, Stilgare!" řekla Alia a obrátila se k němu. "Komu jsi věrný ty?"
"Přísahal jsem Muad'Dibovým dětem," řekl Stilgar škrobeně. "Odstranili jsme nebezpečí, které jim hrozilo."
"A proč ty z toho nemáš radost… dcero?" zeptala se Jessica.
Alia zamrkala, pohlédla na svou matku, potlačila vnitřní zmatek a dokonce se dokázala usmát. "Já z toho mám radost… matko," řekla. A k svému překvapení zjistila, že skutečně je šťastná, že má hrůzné potěšení z toho, že situace mezi ní a její matkou se konečně vyjasnila. Okamžik, kterého se děsila, byl za ní a rovnováha síly se nijak podstatně nezměnila. "Probereme si to podrobněji ve vhodnější dobu," řekla Alia své matce i Stilgarovi zároveň.
"Ale jistě," řekla Jessica a obrátila se k princezně Irulán.
Několik vteřin stály Jessica a princezna mlčky a prohlížely si jedna druhou - dvě benegesseriťanky, které se rozešly se Sesterstvem ze stejného důvodu - z lásky… obě z lásky k mužům, kteří teď byli mrtví. Tato princezna milovala Paula zbytečně, stala se jeho manželkou, ale ne jeho družkou. A teď žila jen pro děti, které Paulovi darovala jeho fremenská konkubína Chani.
Jessica promluvila první: "Kde jsou má vnoučata?"
"V síči Tabr."
"Tady je to pro ně moc nebezpečné; chápu."
Irulán si dovolila krátké pokývnutí. Sledovala potyčku mezi Jessikou a Alií, ale vysvětlila si ji tak, jak ji na to připravila Alia. "Jessica se vrátila do Sesterstva a o tom všichni víme, že má s Paulovými dětmi své plány." Irulán nikdy nebyla z nejdokonalejších adeptek Bene Gesseritu - byla cenná spíš proto, že byla dcerou Shaddama IV. než z jakéhokoli jiného důvodu; byla často příliš pyšná, než aby se namáhala rozšiřovat své schopnosti. Teď si vybrala, na kterou stranu se postavit, s rychlostí, která jejímu výcviku velkou čest nedělala.
"Ale opravdu, Jessiko," řekla Irulán, "Královská rada o tom vědět měla. Nebylo správné, že jsi jednala jen prostřednictvím -"
"Chcete tím říct, že ani jedna nevěříte Stilgarovi?" zeptala se Jessica.
Irulán byla dost chytrá, aby si uvědomila, že na tuto otázku neexistuje odpověď. Byla ráda, že kněžská delegace, která už nevydržela čekat, se teď prodrala do popředí. Vyměnila si pohled s Alií a myslela si: "Jessica je stejně domýšlivá a sebejistá jako dřív! V mysli jí nevolán vyvstal benegesseritský axiom: "Domýšlivci budují hradební zdi, za nimiž se pokoušejí skrýt své pochyby a obavy." Může to platit i o Jessice? Určitě ne. Musí to tedy být póza. Ale k čemu má sloužit? Ta otázka Irulán znepokojovala.
Kněží si hlučně přivlastnili Muad'Dibovu matku. Někteří se jen dotýkali jejích paží, ale většina se jich hluboce klaněla a pronášela pozdravy. Konečně se k nejsvětější Ctihodné matce dostali i vůdcové delegace, přijímajíce určenou roli - "první budou posledními" - s naučenými úsměvy, a sdělili jí, že oficiální ceremonie Očisty ji očekává v Citadele, staré Paulově pevnosti.
Jessica se na ty dva dívala a připadali jí odpuzující. Jeden se jmenoval Džávid, byl to mladý muž hrubých

rysů a kulatých tváří, stíny kolem očí nedokázaly skrýt podezřívavost, která číhala v jejich hlubinách. Ten druhý byl Zebataleph, druhý syn naíba, kterého znávala za svých fremenských časů, jak jí ostatně rychle připomněl. Dal se snadno zařadit; veselost spojená s hrubostí, hubená tvář se světlými vousy, budil dojem tajných vzrušení a mocných znalostí. Džávida považovala za nebezpečnějšího z těch dvou, za muže tajných záměrů, zároveň přitažlivého a - nedokázala najít jiný výraz - odpuzujícího. Jeho přízvuk byl podivný, plný staré fremenské výslovnosti, jako by pocházel z nějaké izolované skupiny svého lidu.
"Řekni mi, Džávide," zeptala se, "odkud jsi?"
"Jsem jen prostý fremen pouště," řekl, ale každá slabika usvědčovala jeho tvrzení ze lži.
Zebataleph se vmísil do řeči s až urážlivou uctivostí, téměř jako by se vysmíval. "Máme si hodně co povídat o starých dobách, má paní. Víte, já jsem byl jeden z prvních, kdo rozeznali svatou podstatu poslání vašeho syna."
"Ale ty jsi nebyl jedním z jeho fedajkinů," řekla.
"Ne, má paní, já jsem měl filozofičtější sklony; studoval jsem bohosloví."
A postaral ses tak o to, aby sis zachoval zdravou kůži, myslela si.
Džávid řekl: "Očekávají nás v Citadele, má paní."
Znovu jí jeho podivný přízvuk připadal jako otevřená otázka vyžadující odpověď. "Kdo nás čeká?" zeptala se.
"Synod víry, všichni ti, kdo udržují jasnou vzpomínku na jméno a činy vašeho slavného syna," odpověděl Džávid.
Jessica se rozhlédla kolem sebe, uviděla, jak se Alia usmívá na Džávida a zeptala se: "Je tento muž jedním z tvých pověřenců, dcero?"
Alia kývla. "Muž předurčený k velkým činům."
Ale Jessica si všimla, že Džávida ta pozornost nijak netěší, a rozhodla se, že ho doporučí speciální pozornosti Gurneyho Hallecka. A v té chvíli už přicházel Gurney s pěti důvěryhodnými muži a signalizoval jí, že podezřelí váhavci jsou už vyslýcháni. Kráčel s jistotou mocného muže, rozhlížel se doleva, doprava, všude kolem, svaly měl uvolněné, ale byla to ta uvolněná připravenost, kterou ho naučila podle benegesseritského manuálu prana-bindů. Byl to ošklivý svazek vycvičených reflexů, zabiják; někteří lidé se ho báli, ale Jessica ho milovala a vážila si ho víc než kteréhokoli jiného žijícího člověka. Přes čelist se mu táhla jizva po ráně signutovým bičem, takže vypadal hrozivě, ale když uviděl Stilgara, změkčil jeho tvář úsměv.
"Dobrá práce, Stile," řekl. A podali si ruce po fremenském způsobu.
"Očista," řekl Džávid a dotkl se Jessičiny paže.
Jessica se odtáhla, volila pečlivě slova a pronášela je ovládanou silou. Hlas, tón a podání byly vypočítány tak, aby měly na Džávida a Zebatalepha přesný emocionální účinek. "Vrátila jsem se na Dunu, abych viděla svá vnoučata. Musíme ztrácet čas těmihle kněžourskými nesmysly?"
Zebataleph reagoval šokovaně, otevřel ústa dokořán, vyvalil oči a rozhlédl se po všech, kteří to slyšeli. Kněžourské nesmysly! Jaký účinek budou mít taková slova, když je pronese matka jejich mesiáše?
Džávid ale potvrdil Jessičin odhad. Stiskl rty, pak se usmál. Oči se však neusmály ani se nerozhlédly, kdo to všechno slyšel. Džávid už znal všechny členy společnosti. Měl už v hlavě přesně označeny všechny, kdo budou od této chvíle sledováni zvlášť pozorně. Jen o několik vteřin později se náhle usmívat přestal; bylo zřejmé, že si uvědomil, jak se prozradil. Džávid se dobře připravil. Věděl, jak dokonalé pozorovací schopnosti Jessica má. Krátkým, trhavým pokývnutím hlavy tyto schopnosti uznal.
Jessica bleskově zvažovala, co je nezbytné udělat. Lehký signál rukou pro Gurneyho by Džávidovi přinesl smrt. Mohlo by se to provést tady, kvůli efektu, nebo později, tiše a tak, aby to vypadalo jako nehoda.
Myslela si: Když se snažíme skrýt své nejvnitrnější pohnutky, celá naše bytost nás zrazuje.
Benegesseritský výcvik toho faktu využíval: jeho adepti ho dokázali překonat a přitom sami četli v druhých jako v otevřené knize. Džávidovu inteligenci považovala za přínos, za dočasné vyvážení rovnováhy sil. Kdyby se dal získat, mohl by se z něj stát ten spojovací článek, který potřebovala, kontakt s arrakénským kněžstvem. A kromě toho to byl Aliin člověk.
Jessica řekla: "Můj oficiální doprovod musí zůstat malý. Máme ovšem ještě jedno volné místo. Džávide,

ty se k nám přidáš. Zebatalephe, je mi líto. A Džávide… půjdu na tu - ten obřad - pokud na tom trváš."
Džávid se zhluboka nadechl a tiše řekl: "Jak Muad'Dibova matka poroučí." Pohlédl na Alii, na Zebatalepha, zpět na Jessiku. "Mrzí mě, že oddaluji shledání s vašimi vnoučaty, ale jsou tu, ehm, státní důvody…"
Jessica si pomyslela: Dobře. Je to především obchodník. Jen co najdeme správnou měnu, koupíme si ho. A uvědomila si, že ji potěšilo, že trval na té své slavné ceremonii. Tohle malé vítězství mu mezi jeho kolegy přidá na vážnosti a oba to věděli. Přijmout Očistu znamená předplatit si budoucí služby.
"Předpokládám, že jste zařídili odvoz," řekla.
Dávám ti pouštního chameleona, jehož schopnost splynout s pozadím ti řekne vše, co potřebuješ vědět o kořenech ekologie a základech osobní identity.

KNIHA JÍZLIVOSTÍ
(Z HAYTOVY KRONIKY)

Leto seděl a hrál na malou balisetu, kterou mu k pátým narozeninám poslal vášnivý hráč na tento nástroj Gurney Halleck. Za čtyři roky cvičení dosáhl Leto jisté zručnosti, i když dvě boční basové struny mu ještě dělaly potíže. Zjistil ovšem, že baliseta uklidňuje jeho vnitřní zmatek - což neuniklo Ghanimě. Seděl teď za soumraku na kameni na nejjižnějším výběžku rozeklaných skal, které ukrývaly síč Tabr. Tiše brnkal na balisetu.
Ghanima stála za ním a celá její drobná postava vyzařovala nesouhlas. Nechtěla vyjít sem, pod širé nebe, poté co jim Stilgar oznámil, že jejich babička se zdržela v Arrakénu. Zvlášť se jí nelíbilo jít sem teď, kdy se už skoro setmělo. Pokusila se bratra popohnat a zeptala se: "No, tak co se děje?"
Místo odpovědi začal další melodii.
Poprvé od chvíle, kdy Leto přijal tento dar, cítil velmi intenzivně, že baliseta vzešla z rukou mistrného řemeslníka na Caladanu. Měl své Zděděné vzpomínky, které v něm dokázaly vyvolat veliký stesk po té krásné planetě, kde vládl rod Atreidů. Stačilo, aby Leto při této hudbě jen trochu uvolnil své vnitřní zábrany, a uslyšel vzpomínky z těch časů, kdy Gurney krátil balisetou čas svému příteli a chráněnci Paulu Atreidovi. Jak baliseta zněla Letovi v rukou, cítil, jak se v něm stále víc a víc ujímá vlády psychická přítomnost jeho otce. Přesto hrál dál a baliseta se mu každým okamžikem stávala bližší. Vycítil v sobě absolutní idealizované shrnutí znalostí, takže věděl, jak má na balisetu hrát, i když devítileté svaly tomu vnitřnímu vědomí dosud nestačily.
Ghanima netrpělivě podupávala, aniž si uvědomila, že se rytmem přizpůsobuje bratrově hře.
Leto zkřivil tvář vrcholným soustředěním, přestal se známou hudbou a zkusil píseň ještě starší než ty, které hrával dokonce i Gurney. Byla stará už v dobách, kdy se fremeni přestěhovali na svou pátou planetu. V textu zvučel zensunnitský motiv a on ho slyšel v paměti, zatímco jeho prsty vyluzovaly nejistou melodii.

"V půvabné přírodní kráse
obsažen je zlatý poklad,
který hloupí zovou - rozklad.
Jeho krásnou přítomností
nový život prodírá se.
Slza tiše padající
jako vláha duše tu je:
Přinese zas nové žití
bolestiplnému bytí -
prohlédnutí mizející,
které smrt jen dovršuje."

Když dohrál poslední akord, Ghanima za ním promluvila: "To je pěkně hloupá stará píseň. Proč ji hraješ?"

"Protože se hodí."
"Zahraješ ji Gurneymu?"
"Možná."
"Řekne, že je to pochmurný nesmysl."
"Já vím."
Leto se podíval přes rameno na Ghanimu. Nepřekvapilo ho, že zná píseň a její text, ale náhle se ho zmocnila posvátná úcta před dvojjediností jejich života. Jeden z nich by mohl zemřít, a přesto zůstat živ ve vědomí toho druhého, každá sdílená vzpomínka by zůstala netknutá; tak blízcí si byli. Zjistil, že ho ta bezčasá pavučina blízkosti děsí, a odvrátil od sestry pohled. Cítil, jak se jejich životy začínají oddělovat, a uvažoval: Jak jí můžu říct o té věci, která se stala jen mně samotnému?
Zadíval se do pouště, všiml si temných stínů za barachány - těmi vysokými putujícími dunami ve tvaru půlměsíce, které se pohybují kolem dokola Arrakis jako vlny. Tohle byla kedem, vnitřní poušť, a její duny už byly dnes málokdy poznamenány nepravidelnostmi pohybu velkých červů. Západ slunce vrhal na duny krvavé pruhy světla a okraje stínů plamenně žhnuly. Z karmínové oblohy střemhlav padal sokol a uchvátil nejen skalní koroptev, ale i Letovu pozornost.
Přímo před ním v poušti vyrůstaly nejrůznější rostliny v mnoha odstínech zelené, vláhu jim dodával kanát, táhnoucí se částečně po povrchu, částečně v krytých tunelech. Voda do něj přitékala z velikých větrolapů, které stály za ním na nejvyšším vrcholku skály. Vedle něj vlál zelený prapor Atreidů.
Voda a zeleň.
Nové symboly Arrakis: Voda a zeleň.
Oáza osázených dun ve tvaru kosočtverce se rozkládala přímo před ním a on se na ni soustředil s pravou fremenskou pozorností. Ze skály nad ním se ozval hlas nočního ptáka a jen posílil pocit, že tento okamžik neprožívá teď, ale v nějaké dávné minulosti.
Nous avons changé tout cela, myslel si a lehce přitom přešel do jednoho z těch dávných jazyků, které s Ghanimou používali v soukromí. "To všechno jsme změnili." Povzdechl. Oublier je ne puis. "Nemohu zapomenout."
Za oázou viděl v mizejícím světle zem, kterou fremeni nazývali Prázdnota - zem, kde nic neroste, neplodná zem. Voda a velký ekologický plán to měnily. Na Arrakis teď už byla místa, kde mohl člověk vidět bohatý zelený samet zalesněných kopců. Lesy na Arrakis! Někteří lidé z nové generace si uměli jen těžko představit pod těmi zelenými vlnitými kopci duny. Pro tak mladé oči nebyl žádný zázrak vidět ploché listoví lesů. Ale Leto teď uvažoval jako dávný fremen, obávající se změn, polekaný čímkoli novým.
Podotkl: "Děti mi říkaly, že tu už málokdy najdou blízko u povrchu písečné pstruhy."
"A co to podle tebe naznačuje?" zeptala se Ghanima. V jejím tónu bylo slyšet rozmrzelost.
"Věci se začínají měnit hodně rychle," řekl.
Na skále znovu zapípal pták a na poušť se snesla tma tak rychle jako před chvílí sokol na koroptev. V noci na něj obvykle útočily myšlenky - všechny ty vnitřní životy se dožadovaly své chvíle. Ghanimě tento jev nevadil tolik jako jemu. Ale vycítila jeho neklid a dotkla se soucitně jeho ramene.
Vyloudil z balisety hněvivý akord.
Jak jí může říct, co se mu to děje?
V hlavě měl válku, nespočetné životy se dělily o své dávné vzpomínky: násilí, malátnost lásky, barvy mnoha míst a mnoha tváří… pochované smutky a radostné jásoty v celých plejádách. Slyšel jarní elegie na planetách, které už neexistovaly, zelené tance a světlo plamenů, pozdravy a nářky, rozhovory bez konce.
Jejich útok byl v noci a pod širým nebem ještě méně snesitelný.
"Neměli bychom jít dovnitř?" zeptala se.
Zavrtěl hlavou. Ucítila ten pohyb a konečně si uvědomila, že jeho obavy a starosti jsou hlubší, než předpokládala.
Proč tak často vítám noc právě tady? zeptal se sám sebe. Necítil, jak Ghanima stáhla ruku.
"Víš dobře, proč se sám takhle mučíš," řekla.
Slyšel v jejím hlásku výčitku. Ano, věděl to. Odpověď ležela zcela zřejmá v jeho vědomí: Protože to

velké známé-neznámé se ve mně převaluje jako vlna. Cítil vlnění své minulosti, jako by se vezl na příboji. Vzpomínky na vidění a předtuchy jeho otce překrývaly všechno, ale on chtěl všechny ty minulosti. Chtěl je. A přitom byly tak nebezpečné. Teď to věděl docela jistě, po té nové věci, kterou bude muset Ghanimě říci.

Poušť se pomalu rozsvěcovala sílící září Prvního měsíce. Díval se na zrádnou nehybnost zvlněného písku, táhnoucího se do nekonečna. Kousek od něj vlevo stál Strážce, skalnatý výběžek, který písek hnaný divokým větrem omlel v malý, vlnitý útvar, podobný červu plazícímu se pískem. Jednou se do takové podoby zmenší i ta skála pod jeho nohama a síč Tabr přestane existovat, zůstane leda v myšlenkách někoho, jako je on sám. Nepochyboval o tom, že bude existovat někdo takový.

"Proč se díváš na Strážce?" zeptala se Ghanima.

Pokrčil rameny. Navzdory příkazům svých poručníků často chodili s Ghanimou k Strážci. Našli tam tajnou skrýš a Leto věděl, proč je to místo tak přitahuje.

Pod ním se v měsíčním světle třpytila otevřená část kanátu, zkreslená tmou; jeho hladina se vlnila pohybem dravých ryb, které fremeni odjakživa nasazovali do svých zásobníků vody, aby dovnitř nepustili písečné pstruhy.

"Stojím mezi rybou a červem," zamumlal.

"Cože?"

Opakoval to hlasitěji.

Zakryla si rukou ústa a začínala tušit, co to s ním tak otřáslo. Její otec také tak jednal; stačilo jí, aby nahlédla do vlastního nitra a porovnávala.

Leto se otřásl. Vzpomínky, vážící ho k místům, která jeho tělo nikdy nepoznalo, mu poskytovaly odpovědi na otázky, jež si nekladl. Vztahy a události se před ním odkrývaly na obrovské vnitřní obrazovce. Písečný červ Duny nepřejde vodu; voda je pro něj jedovatá. Ale v prehistorických dobách tu voda bývala. Bílé sádrovcové pánve svědčily o zmizelých jezerech a mořích. Hluboko vrtané studně nacházely vodu, kterou tam píseční pstruzi uzavřeli. Co se stalo na této planetě, viděl teď tak jasně, jako by u toho byl. Naplňovalo ho to předtuchou kataklyzmatických změn, které přinášela lidská přítomnost.

Skoro šeptal, když řekl: "Já vím, co se stalo, Ghanimo."

Sklonila se k němu. "Ano?"

"Píseční pstruzi…"

Ztichl a ona uvažovala, proč pořád připomíná písečné pstruhy, to haploidní stadium vývoje obřího písečného červa, ale netroufla si pobízet ho.

"Píseční pstruzi," opakoval, "sem byli dovezeni odjinud. Tohle tenkrát byla vlhká planeta. Množili se tak, že existující ekosystémy si s nimi nedokázaly poradit. Pstruzi uzavřeli existující volnou vodu do podzemí, tuhle planetu přeměnili v poušť - a udělali to proto, aby přežili. Na dost suché planetě mohli přejít do svého dalšího stadia - do stadia písečného červa."

"Píseční pstruzi?" vrtěla hlavou. Nepochybovala o jeho slovech, ale nebyla ochotna pátrat ve své vlastní paměti až do hloubek, z nichž čerpal své informace. A myslela si: Pstruzi? V tomhle těle i v jiných, těch dřívějších, hrávala tu dětskou hru, napichovala písek a hledala písečné pstruhy, lákala je, aby jí na ruce vytvořili tenkou, rukavici podobnou membránu, a pak je zabíjela pro jejich vodu. Bylo těžké uvažovat o těch bezmyšlenkovitých stvořeníčkách jako o tvůrcích obrovských událostí.

Leto sám pro sebe pokývl. Fremeni vždycky věděli, že mají do svých vodních nádrží nasadit dravé ryby. Haploidní pstruzi aktivně vyhledávali velké hromadění vody poblíž povrchu planety; v tom kanátu dole také plavaly dravé ryby. S menším množstvím vody si červi poradili - například s tím, které bylo uzavřeno v buňkách lidského těla. Ale při střetnutí s velkým množstvím vody se jejich chemické továrny zbláznily, vybuchly ve smrtelné proměně, při níž se vytvářel nebezpečný melanžový koncentrát, nejlepší vědomospektré narkotikum používané ve velmi zředěné podobě při síčových orgiích. Čistý koncentrát přenesl Paula Muad'Diba přes zdi Času, hluboko do studny rozplynutí, kam se žádný jiný muž nikdy neodvážil.

Ghanima pocítila, jak se její bratr chvěje. "Co jsi dělal?" ptala se naléhavě.

Ale on se nenechal odvést od vlastního proudu myšlenek. "Méně písečných pstruhů - ekologická transformace planet…"

"Samozřejmě se jí brání," kývla a začala chápat strach v bratrově hlase, proti své vůli zatažena do toku jeho odhalení.
"Až zmizí všichni pstruzi, zmizí i červi," řekl. "Kmeny musejí dostat varování."
"Už nebude koření," doplnila ho.
Slova se dotýkala jen hlavních bodů hrozby, kterou oba viděli houpat se nad lidským zásahem do starobylých vzájemných vztahů na Duně.
"To je to, co ví Alia," pokračoval. "Proto má tak škodolibou radost."
"Jak si tím můžeš být tak jistý?"
"Jsem si jistý."
Teď už věděla určitě, co ho znepokojuje, a při tom vědomí ji zamrazilo.
"Kmeny nám nebudou věřit, když ona to popře," řekl.
Jeho výrok se dotýkal prvotního problému jejich existence: Který fremen čeká moudrost od devítiletých dětí? Alia, která se den za dnem odcizovala jejich společně sdíleným vzpomínkám, s tím počítala.
"Musíme přesvědčit Stilgara," řekla Ghanima.
Jejich hlavy se otočily jako jedna. Děti se dívaly na poušť zalitou měsíčním světlem. Byla teď jiná, změněná několika okamžiky uvědomění. To, jak si člověk zahrává s prostředím, jim nikdy nebylo jasnější. Cítily se jako integrální součást dynamického systému, udržovaného v jemně vyváženém stavu. Nová perspektiva znamenala skutečnou změnu vědomí, která je zalila vlnou pochopení. Jak říkával Liet-Kynes, vesmír je místo neustálých rozhovorů mezi zvířecími populacemi. Haploidní písečný pstruh k nim promluvil jako k lidským zvířatům.
"Kmeny pochopí hrozbu vodě," řekl Leto.
"Ale tohle je hrozba pro víc než pro vodu. Je to -" Umlkla, protože pochopila hlubší význam jeho slov. Voda byla na Arrakis nejvyšším symbolem moci. Fremeni zůstávali ve své podstatě specializovanými zvířaty, schopnými přežít v poušti, odborníky na ovládání nepříznivých podmínek. A jak začínalo být dost vody, došlo u nich ke zvláštní změně symbolů, i když stále ještě chápali staré nezbytnosti.
"Chceš říct hrozbu moci," opravila ho.
"Samozřejmě."
"Ale budou nám věřit?"
"Když to sami uvidí, když uvidí tu nerovnováhu."
"Rovnováha," řekla a opakovala slova svého otce z dávných dob: "Ta odlišuje lidi od davu."
Její slova v něm vyvolala jeho otce a on dodal: "Ekonomika kontra krása - příběh starší než Sába."
Povzdechl a podíval se na ni přes rameno. "Začínám mít věštecké sny, Ghani."
Unikl jí tlumený výkřik.
Řekl: "Když nám Stilgar řekl, že se naše babička zdrží - už jsem to věděl. Teď jsou podezřelé i ostatní moje sny."
"Leto…" Zavrtěla hlavou, oči měla vlhké. "U otce to začalo později. Myslíš, že by to mohlo být -"
"Zdálo se mi, že jsem v plné zbroji a řítím se po dunách," řekl. "A byl jsem v Jacurutu."
"V Jacu…" Odkašlala si. "Ten starý mýtus!"
"Skutečné místo, Ghani! Musím najít toho člověka, kterému říkají Kazatel. Musím ho najít a ptát se ho."
"Myslíš, že je to… náš otec?"
"Polož tu otázku sama sobě."
"Bylo by mu to podobné," souhlasila, "ale…"
"Nelíbí se mi ty věci, o kterých vím, že je jednou udělám," řekl. "Poprvé v životě chápu otce."
Cítila se vyloučená z jeho myšlenek a řekla: "Kazatel je nejspíš nějaký starý mystik."
"Modlím se za to," zašeptal. "Ghani, ani nevíš, jak moc se za to modlím!" Zhoupl se kupředu a vstal. Baliseta při tom pohybu zazvučela. "Kéž by to byl jen Gabriel bez rohu!" Tiše se díval na měsícem osvětlenou poušť.
Podívala se stejným směrem, kterým se díval on, uviděla přísvit prachnivějící vegetace na okraji síčových plantáží a pak čisté linie dun. Tam to venku, to bylo živoucí místo. Dokonce i když poušť spala, něco v ní zůstávalo vzhůru. Vycítila tu bdělost, slyšela zvířata, která pod ní pila z kanátu. Letovo odhalení proměnilo noc: Tohle byl živoucí okamžik, čas objevovat zákonitosti v neustálé změně, čas pocítit tu

dlouhou cestu od terranské minulosti, která byla celá obsažena v jejích vzpomínkách.
"Proč Jacurutu?" zeptala se a její bezvýrazný tón rozbil kouzlo té chvíle.
"Proč… nevím. Když nám Stilgar poprvé vyprávěl, jak tam vybili lidi a prohlásili to místo za tabu, myslel jsem si… to, co si myslíš ty. Ale teď odtamtud přichází nebezpečí… a Kazatel."
Neodpověděla, nežádala, aby se s ní rozdělil o další ze svých věšteckých snů, a přitom věděla, kolik mu právě její mlčení napovědělo o její hrůze. Ta cesta vedla k Zvrácenosti a oba to věděli. Slova mezi nimi zůstala nevyslovena, když se Leto obrátil a první vyrazil přes skály ke vchodu do síče. Zvrácenost.
Vesmír patří Bohu. Je to jediná věc, jednota, podle níž mohou být nalezeny všechny odchylky. Pomíjivému životu, i tomu myslícímu a sama sebe si uvědomujícímu životu, který nazýváme rozumným, je svěřeno jen křehké poručnictví jakékoli části této jednoty.

KOMENTÁŘE K. E. V. (KOMISE EKUMENICKÝCH VYKLADAČŮ)

Halleck použil signálů rukou, aby sdělil to, co skutečně sdělit chtěl, zatímco nahlas hovořil o jiných věcech. Nelíbil se mu malý předpokoj, který kněží vyhradili pro toto hlášení, protože věděl, že se to v něm špionážními zařízeními nejspíš jen hemží. No, jen ať si zkusí rozluštit ty drobné pohyby rukou. Atreidové používali tento komunikační prostředek už celá staletí a nikdo nic nevěděl.
Venku padla noc, ale místnost neměla okna a osvětlovaly ji jen luminy v horních rozích.
"Mnoho z těch, které jsme zatkli, byli Aliini lidé," signalizoval Halleck a sledoval Jessičinu tvář, zatímco ji nahlas informoval, že výslechy ještě probíhají.
Jessičiny prsty řekly: "Je to tedy tak, jak jsi předpokládal." Kývla a odpověděla nahlas: "Budu očekávat úplnou zprávu, až budeš hotov, Gurney."
"Samozřejmě, má paní," řekl a jeho ruce pokračovaly. "Ještě jedna věc je znepokojující. Pod vlivem drog někteří ze zajatců vyslovili jméno Jacurutu, a když to řekli, zemřeli."
"Podmíněný zastavovač srdce?" zeptaly se Jesičiny prsty. A nahlas: "Pustili jste některé zajatce?"
"Několik, má paní - ty nejpodřadnější." A jeho prsty se jen míhaly: "Předpokládáme nucené selhání srdce, ale nejsme si jisti. Pitvy ještě neskončily. Myslel jsem však, že o té věci s Jacurutu byste měla vědět okamžitě."
"Můj vévoda a já jsme považovali Jacurutu za zajímavou legendu, založenou patrně na faktech," řekly Jessičiny prsty a ona se snažila nevnímat obvyklý záchvěv smutku, když mluvila o své dávno mrtvé lásce.
"Máte pro mě nějaké rozkazy?" zeptal se Halleck nahlas.
Jessica odpověděla podobně, řekla mu, ať se vrátí na přistávací plochu a ohlásí se, až bude mít nějaké určité informace, ale její prsty sdělovaly něco jiného: "Obnov kontakty se svými přáteli mezi pašeráky. Jestli Jacurutu existuje, bude si nejspíš na sebe vydělávat prodejem koření. A to nemůžou dělat jinak než přes pašeráky."
Halleck se krátce uklonil a jeho prsty řekly: "To už jsem zařídil, má paní." A protože nemohl zapomenout na celoživotní výcvik, dodal: "Buďte tady velmi opatrná. Alia je váš nepřítel a většina kněží patří jí."
"Džávid ne," odpověděly Jessičiny prsty. "Nenávidí Atreidy. Pochybuji, že to dokáže odhalit kdokoli jiný než člověk s benegesseritským výcvikem, ale já jsem si tím jistá. Konspiruje a Alia o tom neví."
"Přidělím vám další osobní stráže," řekl Halleck nahlas a nevšímal si přitom jiskřičky nevole, která se Jessice objevila v očích. "Jsem si jistý, že je tu nebezpečno. Strávíte noc tady?"
"Později odletíme do síče Tabr," řekla a zaváhala. Chtěla mu říct, ať další stráže neposílá, ale rozhodla se mlčet. Gurneyho instinktům je radno důvěřovat. Víc než jeden Atreides se o tom poučil ke své radosti i smutku. "Mám ještě jedno setkání - s mistrem noviciátu," řekla. "To je poslední a pak už odtud budu moci konečně odejít."
I zřel jsem další zvíře vycházet z písku; a mělo dva rohy jako beran, ale tlamu mělo zubatou a ohnivou jako drak a jeho tělo se chvělo a žhnulo velkým ohněm, a syčelo jako had.

REVIDOVANÁ ORAŇSKO-KATOLICKÁ BIBLE

Říkal si Kazatel a mezi mnohými na Arrakis se rozmohla posvátná hrůza, že by to mohl být Muad'Dib

navracející se z pouště, nikoli mrtvý. Muad'Dib mohl být naživu; kdo viděl jeho tělo? A kdo vlastně viděl jakékoli tělo, které si vzala poušť? Ale přesto - Muad'Dib? V ledasčem se dalo srovnávat, i když nikdo ze starých časů nevystoupil a neřekl: "Ano, vidím, že je to Muad'Dib. Poznávám ho."
Ale přesto… Stejně jako Muad'Dib i Kazatel byl slepý, oční důlky měl černé a zjizvené tak, jak by to mohl způsobit spalovač kamene. A v jeho hlase byla stejná jiskřivá pronikavost, stejná naléhavá síla, která vyloudila odpověď z hloubi lidské duše. Mnozí si toho všimli. Byl štíhlý, tenhle Kazatel, tmavou tvář měl zjizvenou, vlasy zcuchané. Ale hluboká poušť takto změnila mnohé. Stačilo se jen rozhlédnout, abys získal důkaz. A ještě tu byl jeden námět k přemýšlení: Kazatele vedl mladý fremen, chlapec bez známého síče, který na otázky odpovídal, že byl najat. Namítalo se sice, že Muad'Dib, který znal budoucnost, takového průvodce nepotřeboval, teprve až na konci, když ho přemohl žal. Ale tehdy průvodce mít musel, to věděl každý.
Kazatel se jednoho zimního rána objevil v ulicích Arrakénu, hnědou a žilnatou ruku položenou na rameni svého mladého průvodce. Chlapec, který říkal, že se jmenuje Assan Tárik, se proplétal křemenně páchnoucím prachem ranního návalu a vedl svého svěřence s nacvičenou obratností člověka narozeného v jeskyni. Neztratil kontakt ani jednou.
Slepý muž měl na sobě tradiční burku přes filtršaty podobné těm, jaké se kdysi vyráběly jen v síčových jeskyních v nejhlubší poušti. Nebyly jako ty nedbalé šaty, které se dělaly teď. Nosní rourka, která zachycovala vlhkost z jeho dechu a odváděla ji k recyklačním vrstvám pod burkou, byla obalená tou černou révovou pleteninou, jaká se dnes už tak málokdy vidí. Maska obleku, zakrývající dolní polovinu tváře, měla na sobě zelené skvrny vyleptané navátým pískem. Kazatel byl zkrátka postavou z minulosti Duny.
Mezi ranními davy toho zimního dne si mnozí všimli jeho průchodu. Koneckonců slepí fremeni byli stále ještě raritou. Podle fremenského zákona slepí dosud propadali šaj-hulúdovi. Slova zákona, i když v těchto moderních a vodou změkčilých časech se jim nepřikládala taková váha, se od starých časů nezměnila. Slepci byli darem šaj-hulúdovi. Měli být vystaveni na otevřeném bledu, aby je velcí červi mohli pozřít. Když se to dělalo - a zprávy o tom se donesly až do měst - vždycky se to dělalo v místech, kde žili největší červi, ti, kterým se říkalo Stařešinové pouště. Slepý fremen byl tedy kuriozita a lidé se zastavovali a sledovali tento podivný pár.
Chlapci mohlo být tak čtrnáct standardních let, byl z té nové generace, která nosila upravené filtršaty; ty ponechávaly obličej volný a vystavený vzduchu, okrádajícímu o vlhkost. Byl štíhlý, měl modromodré oči zbarvené kořením, malinký nos a ten neškodně nevinný výraz, který tak často maskuje cynickou zkušenost mládí. Naopak stařec byl připomínkou časů téměř zapomenutých - dělal dlouhé kroky a jeho šlachovitost svědčila o dlouhých letech prožitých v poušti, kde ho nosily jen vlastní nohy nebo zajatý červ. Držel hlavu s tou strnulou vzpřímeností, které se někteří slepci nemohou zbavit. Hlava v kápi se pohnula jen tehdy, když natáčel ucho za nějakým zajímavým zvukem.
Podivný pár procházel davem a nakonec dospěl ke schodům, které jako obrovské terasy vedly vzhůru k náspům a valům Aliina chrámu - důstojného protějšku Paulově Citadele. Kazatel stoupal vzhůru, až on i jeho průvodce stanuli na třetí plošině, kde poutníci hádže očekávali otevření těch obrovských dveří nad nimi. Byly to tak obrovské dveře, že by jimi prošla celá katedrála některého z dávných náboženství. Říkalo se, že když jimi poutník projde, zmenší se jeho duše k nepatrnosti, takže se protáhne uchem jehly a vkročí do ráje.
Na pokraji třetí plošiny se Kazatel obrátil a zdálo se, jako by se rozhlédl kolem sebe, jako by svými prázdnými očními důlky viděl nafintěné městské obyvatele, mezi nimi i fremeny, v oblecích, které napodobovaly filtršaty, ale byly jen ozdobnou látkou, jako by viděl dychtivé poutníky, kteří právě vyšli z vesmírných transportérů Gildy a očekávali první stupeň zasvěcení, jež jim zajistí místo v ráji.
Plošina byla hlučné místo: byli tu příslušníci Kultu mahdího ducha v zelených šatech, kteří nesli živé sokoly naučené křičet "volání k nebesům". Vyvolávající kramáři nabízeli jídlo. Mnoho věcí tu bylo na prodej a hlasy se navzájem překřikovaly. Byl tu dunský tarot s výkladovými brožurkami na šigafilu. Jiný kupec měl exotické kousky látky, jichž se "zaručeně dotkl Muad'Dib osobně!" Jiný měl lahvičky vody "s osvědčením původu ze síče Tabr, kde Muad'Dib žil". A mezi tím vším se ozýval hovor ve stovkách dialektů galaštiny i chraptivé hrdelní zvuky a skřípavý přízvuk okrajnických jazyků shromážděných ve

Svatém impériu. Maskovaní tanečníci a drobní lidé z té podezřelé umělecké planety Tleilax poskakovali a kroužili kolem zástupu v jasně barevných řízách. Byly tu tváře hubené i tlusté a vodnaté. Ze skřípavé plastoceli, z níž byly vyrobeny schody, se ozývalo nervózní šoupání nohou. A občas se z jednolitého hluku ostře zvedl hlas k modlitbě - "Mua-a-a-ad'Dibe! Mua-a-a-ad'Dibe! Vyslyš prosbu mé duše! Ty, který jsi bohem pomazaný, vyslyš mou duši! Mua-a-a-ad'Dibe!"
O kousek dál hráli mezi poutníky dva muži v maskách za pár mincí a recitovali verše z právě populární "Disputace Armisteada s Leandgrahem".
Kazatel naklonil hlavu a poslouchal.
Herci byli městští lidé středního věku se znuděnými hlasy. Na Kazatelův příkaz je mladý průvodce popsal. Na vodnatých tělech měli volná roucha, která se ani nesnažila předstírat podobnost s filtršaty. Assanu Tárikovi to připadalo zábavné, ale Kazatel ho napomenul.
Maska hrající roli Leandgraha právě končila svůj proslov: "Pche! Vesmír se dá uchopit jen rozumnou rukou. Ta ruka pohání ten tvůj slavný mozek a pohání i všechno ostatní, co je odvozeno od mozku. Vidíš, co jsi vytvořil, stal ses rozumným teprve poté, co ruka vykonala své dílo."
Jeho výkon odměnil řídký potlesk.
Kazatel začichal a jeho nozdry zaznamenaly nejrůznější pachy tohoto místa: uniklé estery ze špatně dotažených filtršatů, všezakrývající pižmové vůně nejrůznějšího původu, obyčejný křemenný prach, výpary nesčetných exotických stravovacích návyků a aromata vzácných kadidel, která už byla zažehnuta uvnitř Aliina chrámu a teď se v chytře řízených proudech linula ven k poutníkům. Jak Kazatel vnímal své okolí, bylo mu na tváři znát, co si myslí: Až k tomuhle jsme došli, my fremeni!
Dav se náhle zavlnil. Na náměstíčko pod schody dorazili Píseční tanečníci, polovina z nich byla navzájem svázána elakkovými provazy. Zjevně tak už tančili celé dny ve snaze dosáhnout extáze. Pěna jim odkapávala od úst, jak sebou škubali a podupávali v rytmu své tajné hudby. Dobrá třetina z nich visela v bezvědomí z provazů a ostatní jimi smýkali sem a tam jako loutkami na šňůrkách. Jedna z těch loutek se však vzbudila a lidé už zřejmě věděli, co mají očekávat.
"Viděl jsee-ee-eem!" ječel právě probuzený tanečník. "Viděl jsee-ee-eem!" Vzdoroval tahu ostatních tanečníků, divoce se rozhlížel kolem sebe. "Kde stojí toto město, bude jenom písek! Viděl jsee-ee-eem!"
Z řad přihlížejících se ozval bouřlivý smích. Dokonce i poutníci se přidali.
Tohle bylo na Kazatele příliš. Zvedl ruce a zaburácel hlasem, který zcela jistě velel jezdcům na červech: "Ticho!"
Po tom bojovném výkřiku celé náměstí zmlklo.
Kazatel ukázal vyhublou rukou k tanečníkům a to gesto vypadalo tak zlověstně, jako by je skutečně viděl. "Neslyšeli jste toho muže? Jste rouhači a modláři! Všichni! Víra v Muad'Diba není vírou Muad'Dibovou! Pohrdá jí stejně jako pohrdá vámi! Písek pohltí toto místo. Písek pohltí vás."
Domluvil, spustil ruce, položil dlaň na rameno svého mladého průvodce a přikázal: "Odveď mě odtud."
Možná to bylo slovy, která Kazatel zvolil: Pohrdá jí stejně jako pohrdá vámi! Možná to bylo tónem, který byl rozhodně něco víc než lidský, který byl zcela jistě cvičen v umění benegesseritského Hlasu, který přikazoval jen jemnými odstíny v koncovkách. Možná to byla jen celková mystika místa, kde se to všechno odehrálo, místa, kde Muad'Dib žil a kráčel a vládl. Někdo ze schodů zvolal za Kazatelem: "Je to Muad'Dib, který se k nám navrátil!" A v tom zvolání se chvěla posvátná hrůza.
Kazatel se obrátil, sáhl do váčku pod burkou a vytáhl předmět, který poznali jen ti nejblíže stojící. Byla to lidská ruka mumifikovaná pouští, jeden ze žertů, které tato planeta prováděla na účet smrtelníků. Takové pozůstatky se občas objevovaly v písku a všeobecně byly považovány za vzkazy od Šaj-hulúda. Ruka byla vysušená v pevně zaťatou pěst a končila bílou kostí, zbrázděnou písečnými bouřemi.
"Přináším Ruku Boží, to je vše, co přináším!" zvolal Kazatel. "Mluvím za Ruku Boží. Já jsem Kazatel."
Někteří se domnívali, že chtěl říci, že ruka patří Muad'Dibovi, ale jiní se upnuli na tu velitelskou postavu a ten strašný hlas - a tak se Arrakis dozvěděla jeho jméno. Ale nebylo to naposledy, co byl slyšen jeho hlas.
Často se říká, můj milý Georade, že v melanžové zkušenosti je velká přirozená síla. Možná je to pravda. Přesto však ve mně přetrvávají značné pochybnosti o tom, že každé použití melanže přináší vždycky sílu. Zdá se mi, že jistí lidé zneužívají koření proti Božímu úradku. Slovy ekumény řečeno, znetvořili duši.

Sbírají pěnu z povrchu melanže a myslí si, že tak získají milost. Posmívají se sobě rovným, škodí božství a zlomyslně kříví význam tohoto obrovského daru, a napravit toto zmrzačení není v lidských silách. Být skutečně zajedno se silou koření, nepokřiven v žádném směru, pln chvályhodné cti, k tomu si musí člověk být jist, že jeho činy a jeho slova se shodují. Když to, co děláš, má zlověstné následky, měl bys být souzen podle svých činů, a ne podle svých vysvětlení. Tak bychom měli také soudit Muad'Diba.

FORMALISTICKÁ HEREZE

Byla to malá místnost, kde bylo cítit ozon a kde vládlo zelenkavé příšeří zásluhou ztlumených iluminačních koulí a jediné obrazovky transoka. Obrazovka byla asi metr široká a asi dvě třetiny metru vysoká. Bylo na ní podrobně vidět holé skalnaté údolí, kde dva lazánští tygři hodovali na krvavých zbytcích nedávné kořisti. Na kopci nad tygry stál štíhlý muž v sardaukarské pracovní uniformě s odznakem levenbrecha na límci. Na prsou měl klávesnici servovysílače.
Proti obrazovce stálo veriformové suspenzorové křeslo, v něm seděla světlovlasá žena neurčitého věku. Měla srdčitý obličej a štíhlé ruce, které se teď zatínaly do područek křesla. Bohatá bílá říza ozdobená zlatem zakrývala její postavu. Krok od ní stál mohutný muž oblečený v bronzové a zlaté uniformě bašára starých imperiálních sardaukarů. Jeho prošedivělé vlasy byly nakrátko sestřihány kolem širokých, bezvýrazných rysů.
Žena zakašlala a řekla: "Šlo to, jak jsi předpovídal, Tyekaniku."
"Samozřejmě, princezno," řekl bašár chraplavě.
Usmála se nad napětím v jeho hlase a zeptala se: "Pověz mi, Tyekaniku, jak se bude mému synovi líbit jméno imperátor Farad'n I.?"
"Ten titul se pro něj hodí, princezno."
"Na to jsem se neptala."
"Možná nebude souhlasit s některými věcmi, které je třeba podniknout, abychom pro něj ten titul, ehm, získali."
"Tak tedy…" Obrátila se a podívala se na něj. "Sloužil jsi dobře mému otci. Nebyla tvoje chyba, že ztratil trůn ve prospěch toho Atreida. Ale ta ztráta tě nepochybně stejně palčivě trápí jako kteréhokoli -"
"Má pro mě princezna Wensicia nějaký zvláštní úkol?" zeptal se Tyekanik. Hlas měl stále chraplavý, ale teď se v něm ozval ostrý přízvuk.
"Skákat mi do řeči je zlozvyk, Tyekaniku," řekla.
Teď se usmál a odhalil přitom bílé zuby, které se zaleskly ve světle obrazovky. "Občas mi připomínáte vašeho otce," řekl. "Vždycky tohle kličkování před uložením choulostivého… ehm, úkolu."
Podívala se jinam, aby zakryla hněv, a zeptala se: "Opravdu si myslíš, že ti lazánci dosadí mého syna na trůn?"
"Je to pravděpodobné, princezno. Musíte připustit, že ti Atreidovi parchanti nebudou pro tyhle dva nic víc než šťavnaté sousto. A až budou ta dvojčata z cesty…" Pokrčil rameny.
"Vnuk Shaddama IV. je logickým následníkem," řekla. "Pokud dokážeme odstranit námitky fremenů, landsraadu a CHOAM, nemluvě už o některém zbylém Atreidovi, který by mohl -"
"Džávid mě ujišťuje, že jeho lidé zvládnou Alii docela snadno. Lady Jessicu k Atreidům nepočítám. Kdo ještě zbývá?"
"Landsraad a CHOAM se přikloní na tu stranu, kde uvidí zisk," řekla, "ale co fremeni?"
"Utopíme je v tom jejich Muad'Dibovském náboženství!"
"To se snadněji řekne, než udělá, milý Tyekaniku."
"Aha," řekl. "Už jsme zase u toho starého sporu."
"Rod Corrino udělal horší věci, aby se dostal k moci," řekla.
"Ale přijmout to… to mahdíovské náboženství!"
"Můj syn si tě váží," řekla.
"Princezno. Toužím po dni, kdy se rod Corrino vrátí na své právoplatné místo na trůně. A stejně po něm touží každý zbylý sardaukar na Saluse. Ale jestli -"
"Tyekaniku! Tohle je planeta Salusa Secundus. Nezvykej si na tu nedbalost, která se šíří Impériem. Plné

jméno, úplný titul - pozornost každému detailu. To právě proleje atreidskou krev do písků Arrakis. Každý detail, Tyekaniku!"
Věděl, kam svým útokem míří. Byla to součást té kluzké úskočnosti, které se naučila od své sestry Irulán. Ale měl pocit, že ztrácí půdu pod nohama.
"Slyšíš mě, Tyekaniku?"
"Slyším, princezno."
"Chci, abys přijal to Muad'Dibovské náboženství," řekla.
"Princezno, šel bych pro vás do ohně, ale tohle…"
"To je rozkaz, Tyekaniku!"
Polkl a zíral na obrazovku. Lazánští tygři se přestali krmit a teď leželi na písku a dokončovali svou toaletu, dlouhými jazyky si čistili přední tlapy.
"Rozkaz, Tyekaniku, rozumíš?"
"Slyším a poslechnu, princezno." Tón jeho hlasu se nezměnil.
Povzdechla. "Kdyby tak žil můj otec…"
"Ano, princezno."
"Nevysmívej se mi, Tyekaniku. Já vím, jak je to pro tebe nechutné. Ale když dáš příklad…"
"Nemusí ho následovat, princezno."
"Bude ho následovat." Ukázala na obrazovku. "Myslím, že tam s tím levenbrechem by mohly být problémy."
"Problémy? Jak to?"
"Kolik lidí ví o těch tygrech?"
"Ten levenbrech, který je cvičí… jeden transportní pilot, vy, a samozřejmě…," poklepal si na vlastní prsa.
"A co kupci?"
"Ti nevědí nic. Z čeho máte obavu, princezno?"
"Můj syn je - no, citlivý."
"Sardaukaři neprozrazují tajemství," řekl.
"Mrtví také ne." Natáhla se vpřed a stiskla červené tlačítko pod obrazovkou.
Lazánští tygři okamžitě zvedli hlavu. Vstali a podívali se nahoru na levenbrecha. Jako jeden se obrátili a rozběhli se do kopce.
Levenbrech vypadal nejdřív klidně a stiskl tlačítko na svém ovládači. Jeho pohyby byly jisté, ale když se kočky nezastavily, začala se ho zmocňovat panika a tiskl tlačítko silněji a silněji. Pak se mu po tváři rozlil výraz šokovaného pochopení a on sáhl do opasku po noži. Ten pohyb však přišel příliš pozdě. Tygří spár ho zasáhl do prsou a srazil ho k zemi. Jak padal, druhý tygr ho sevřel jedním kousnutím za krk a zatřásl s ním. Vaz se zlomil.
"Pozornost každému detailu," řekla princezna. Obrátila se a strnula, protože Tyekanik vytáhl nůž. Ale podal jí ho rukojetí napřed.
"Možná si přejete použít můj nůž na další detail," řekl.
"Vrať to zpátky do pochvy a nechovej se jako blázen!" zuřila. "Občas, Tyekaniku, pokoušíš mou trpělivost až -"
"Ten člověk tam venku byl dobrý. Jeden z mých nejlepších."
"Jeden z mých nejlepších," opravila ho.
Zhluboka a nejistě se nadechl a zastrčil nůž do pochvy. "A co můj transportní pilot?"
"Tohle přičteme nehodě," řekla. "Poradíš mu, aby byl krajně opatrný, až ty tygry bude dopravovat zpátky. A samozřejmě až odveze naše miláčky transportérem k Džávidovým lidem…" Podívala se na nůž.
"Je to rozkaz, princezno?"
"To je."
"Mám pak já upadnout na svůj nůž nebo se o ten, ehm, detail postaráte sama?"
Promluvila s hraným klidem, ale hlas měla těžký: "Tyekaniku, kdybych si nebyla naprosto jistá, že bys skutečně padl na svůj nůž, kdybych to přikázala, nestál bys tady vedle mě - ozbrojený."

Polkl a podíval se na obrazovku. Tygři se už zase krmili.
Odmítla se dívat na tu scénu, nechala pohled upřený na Tyekanika a pokračovala: "Řekneš také našim kupcům, aby nám už neposílali žádné děti odpovídající zadanému popisu."
"Jak přikážete, princezno."
"Nepoužívej vůči mně tohoto tónu, Tyekaniku."
"Ano, princezno."
Stiskla rty. Pak se zeptala: "Kolik těch dětských obleků ještě máme?"
"Šest sad, včetně filtršatů a pouštních bot, všechny s atreidskými znaky."
"Ze stejně přepychové látky jako ty, co měli na sobě tamti dva?"
"Vhodné pro krále, princezno."
"Pozornost každému detailu," řekla. "To oblečení bude zasláno na Arrakis jako dar pro naše královské příbuzné. Budou to dary od mého syna, rozumíš, Tyekaniku?"
"Naprosto, princezno."
"Ať napíše příslušný dopis. Mělo by v něm být, že posílá těch několik nuzných oděvů jako výraz své oddanosti rodu Atreidů. Něco v tom smyslu."
"A příležitost?"
"Nějaké narozeniny nebo svátek nebo tak něco, Tyekaniku. To nechám na tobě. Věřím ti, příteli."
Tiše se na ni díval.
Její tvář ztuhla. "To přece musíš vědět. Komu jinému můžu věřit od smrti svého manžela?"
Pokrčil rameny a myslel na to, jak dokonale připomínala pavouka. Nebylo by dobré dostat se s ní do intimních vztahů, jak z toho nyní podezíral svého levenbrecha.
"A Tyekaniku," řekla, "ještě jeden detail."
"Ano, princezno."
"Můj syn bude cvičen k vládě. Přijde čas, kdy bude muset uchopit meč do vlastních rukou. Ty budeš vědět, až ten okamžik přijde. Chci být okamžitě informována."
"Jak přikážete, princezno."
Opřela se a upřela na Tyekanika vědoucí pohled. "Ty se mnou nesouhlasíš, já vím. Nezáleží mi na tom, pokud si vezmeš poučení z toho levenbrecha."
"Uměl to velmi dobře se zvířaty, ale nebyl nezbytně potřebný; ano, princezno."
"To jsem nemyslela!"
"Ne? Tak… to nechápu."
"Armáda," řekla, "je složena z naprosto nahraditelných a zaměnitelných součástí. To je poučení z levenbrecha."
"Nahraditelné součásti," řekl. "Včetně nejvyššího velení."
"Bez nejvyššího velení by nebyl důvod mít armádu, Tyekaniku. Proto okamžitě přijmeš mahdíovské náboženství a zároveň začneš obracet i mého syna."
"Ano, princezno. Nepředpokládám, že si přejete, aby v zájmu tohoto, ehm, náboženství byla omezena jeho výchova v jiných bojových uměních?"
Zvedla se z křesla, prošla kolem něj, zastavila se ve dveřích a promluvila, aniž se ohlédla. "Jednou moje trpělivost přeteče, Tyekaniku." A s těmi slovy vyšla ze dveří.
Buď opustíme dlouho uznávanou teorii relativity, nebo přestaneme věřit, že můžeme soustavně a přesně předpovídat budoucnost. Ano, znalost budoucnosti vyvolává celou škálu otázek, které nemohou být zodpovězeny za obvyklých předpokladů, ledaže si za prvé představíme Pozorovatele stojícího stranou Času a za druhé anulujeme veškerý pohyb. Pokud přijmeme teorii relativity, může být dokázáno, že Čas a Pozorovatel musejí být k sobě navzájem v klidu, jinak nastanou nepřesnosti. To zdánlivě znamená, že je nemožné přesně předpovídat budoucnost. Jak tedy vysvětlíme, že vážení vědci o tento vizionářský cíl neustále usilují? Jak tedy vysvětlíme Muad'Diba?

HÁRK AL-ADA:
PŘEDNÁŠKY O PŘEDPOVÍDÁNÍ BUDOUCNOSTI

"Musím ti něco říct," prohlásila Jessica, "i když vím, že když ti to řeknu, vyvolám v tobě mnohé vzpomínky z naší společné minulosti a že tě to ohrozí."
Odmlčela se, aby viděla, jak její slova zapůsobila na Ghanimu.
Seděly samy, jen ony dvě, na nízkých polštářích v jedné z komnat síče Tabr. Naaranžovat podobné setkání vyžadovalo značně složité manévry a Jessica si nebyla jistá, jestli manévrovala jen ona sama. Ghanima jako by očekávala každý její krok a napomáhala mu.
Byly skoro dvě hodiny po východu slunce a vzrušení z vítání a vzájemného poznávání bylo za nimi. Jessica přiměla svůj pulz, aby se uklidnil, a maximálně soustředila pozornost do této skalní místnosti s tmavými čalouny a žlutými polštáři. Uvědomila si, že na obranu proti nahromaděnému napětí poprvé po mnoha letech odříkává Litanii proti strachu z benegesseritského rituálu.
"Nesmím se bát. Strach zabíjí myšlení. Strach je malá smrt, přinášející naprosté vyhlazení. Budu svému strachu čelit. Dovolím mu, aby prošel kolem mne a skrze mne. A až projde a zmizí, otočím se a podívám se, kudy šel. Tam, kam strach odešel, nic nezůstane. Zůstanu pouze já."
Tiše si to opakovala a zhluboka se nadechla, aby se uklidnila.
"Občas to pomáhá," řekla Ghanima. "Myslím Litanie."
Jessica zavřela oči, aby zakryla, jak je tím hlubokým pochopením šokována. Bylo to už dlouho, co někdo dokázal číst její hnutí mysli tak dokonale. To uvědomění bylo znepokojivé, zvlášť když pramenilo z intelektu ukrytého pod maskou dětství.
Jessica se ale se svým ohromením vyrovnala, otevřela oči a uvědomila si zdroj svého zmatku: Mám strach o svá vnoučata. Ani jedno z těch dětí neneslo stigma Zvrácenosti, jímž se honosila Alia, i když na Letovi bylo vidět, že něco děsivého skrývá. Proto byl také z této schůzky obratně vyloučen.
Jessica z náhlého popudu sňala svou citovou masku, která se stala už součástí její bytosti, protože věděla, že by jí tu byla málo platná a jen by překážela rozhovoru. Tyto přehrady neodložila od těch láskyplných chvil se svým vévodou a zjistila, že jí to přináší úlevu i bolest zároveň. Zůstala fakta, která žádná kletba ani modlitba, ani litanie nemůže smýt. Nelze od nich odletět. Není možné je ignorovat.
Prvky Paulových vidění se přeskupily a tentokrát zasáhly jeho děti. Byly jako magnet v prázdnotě; zlo a všechna smutně zneužitá moc se kolem nich shromažďovaly.
Ghanima, která sledovala střídající se city v tváři své babičky, se divila, že tak odložila své sebeovládání. Jako by se domluvily, obě najednou obrátily hlavu, jejich pohledy se střetly; hluboce, zkoumavě se na sebe zadívaly. Nevyslovené myšlenky přeskočily od jedné ke druhé.
Jessica: Chci, abys viděla můj strach.
Ghanima: Teď vím, že mě miluješ.
Byl to krátký okamžik naprosté důvěry.
Jessica řekla: "Když byl tvůj otec ještě chlapec, přivedla jsem na Caladan Ctihodnou matku, aby ho vyzkoušela."
Ghanima kývla. Vzpomínka na to byla neobyčejně živá.
"My z Bene Gesseritu jsme si dávaly vždycky pozor, aby děti, které vychováváme, byly lidské, a ne zvířecí. Člověk to podle vnějšího vzhledu nedokáže vždycky určit."
"Byly jste tak vycvičené," řekla Ghanima a vzpomínka zaplavila její paměť: ta stará benegesseriťanka Gaius Helena Mohiamová. Přišla na zámek Caladan se svým otráveným gom džabbárem a se svou skříňkou palčivé bolesti. Paulova ruka (Ghanimina vlastní ruka ve sdílené vzpomínce) křičela bolestí z té skříňky, zatímco stará žena hovořila chladně o okamžité smrti, pokud odtáhne ruku z těchto muk. A nebylo pochyb, že v té jehle přidržované u dětského krku se skutečně skrývá smrt, zatímco starý hlas odříkával bezvýrazně svoje zdůvodnění.
"Slyšel jsi o zvířatech, která si uhryzávají nohu, aby se dostala z pasti? Tak se chová zvíře. Člověk v pasti zůstane, bolest vydrží, předstírá smrt, aby mohl lovce zabít a odstranit hrozbu svému druhu."
Ghanima zavrtěla hlavou při vzpomínce na tu bolest. Ten žár! Ten žár! Paul si představoval, jak se z té zmučené ruky ve skříňce odlupuje spálená kůže, jak maso křehne a opadává, až zůstanou jen ohořelé kosti. A byl to jen trik - ruka zůstala nezraněna. Ale Ghanimě při té vzpomínce vyvstal na čele pot.
"Samozřejmě si na to vzpomínáš způsobem, kterým já nemohu," řekla Jessica.
Při té vzpomínce uviděla Ghanima svou babičku v jiném světle: čeho je tato žena schopna, pokud ji k

tomu nutí její dávný výcvik v benegesseritských školách. To v ní vyvolalo nové otázky o tom, proč se Jessica vrátila na Arrakis.
"Bylo by hloupé opakovat takovou zkoušku na tvém bratrovi," řekla Jessica. "Už předem víte, co se při ní dělo. Musím předpokládat, že jste lidé a nezneužijete své zděděné síly."
"Ale přitom to nepředpokládáš," řekla Ghanima.
Jessica zamrkala, uvědomila si, že přehrady kolem ní se už zase vztyčují, a znovu je odložila. Zeptala se: "Budeš mi věřit, když ti řeknu, že vás mám ráda?"
"Ano." Ghanima zvedla ruku, když Jessica začala něco říkat. "Ale ta láska ti nezabrání v tom, abys nás zničila. Ano, já znám to zdůvodnění: ‚Je lepší, když to lidské zvíře zemře, než aby vytvořilo další sobě podobné.' A to je pravda zvlášť tehdy, když to lidské zvíře nese jméno Atreidů."
"Aspoň ty jsi lidská," vyrazila ze sebe Jessica. "V tom věřím svým instinktům."
Ghanima vycítila, že je to pravda, a řekla: "Ale nejsi si stejně jistá Letem."
"To nejsem."
"Zvrácenost?"
Jessica mohla jen kývnout.
Ghanima pokračovala. "Ne, aspoň zatím ne. Ovšem oba známe to nebezpečí. Vidíme ho na Alii."
Jessica si zakryla oči dlaněmi: Dokonce ani láska nás nemůže ochránit před nevítanými fakty. A věděla v té chvíli, že svou dceru stále miluje, a tiše proklínala osud: Alio! Ach, Alio! Mrzí mě úloha, kterou jsem hrála ve tvém zničení.
Ghanima si hlasitě odkašlala.
Jessica spustila ruce a pomyslela si: I když truchlím pro svou ubohou dceru, teď je nutno udělat jiné věci. Řekla: "Takže ty jsi poznala, co se stalo Alii."
"Leto a já jsme sledovali, jak se to stalo. Nemohli jsme tomu zabránit, i když jsme uvažovali o mnoha možnostech."
"Jsi si jistá, že tvůj bratr tu kletbu nenese také?"
"Jsem si jistá."
Klidná důvěra toho prohlášení byla nepopiratelná a Jessica si uvědomila, že ji přijímá. Zeptala se: "Jak to, že jste unikli?"
Ghanima vysvětlila teorii, na které se s Letem shodli, že rozdíl je v tom, že oni se vyhýbají melanžovému transu, kdežto Alia se do něj často ponořuje. Pokračovala dál a odhalila jeho sny a plány, o kterých hovořili - dokonce i Jacurutu.
Jessica kývla. "Alia je ovšem Atreidová, a to je obrovský problém."
Ghanima umlkla, protože si uvědomila, že Jessica stále truchlí pro svého vévodu, jako by byl zemřel včera, a že bude hájit jeho jméno a jeho památku před každou hrozbou. Osobní vzpomínky z vévodova života prolétly Ghanimě hlavou, potvrdily tento odhad a změkčily ho pochopením.
"No," pokračovala Jessica rázně, "a co ten Kazatel? Včera po té odporné Očistě jsem slyšela nějaké znepokojující zprávy."
Ghanima pokrčila rameny. "Mohl by to být -"
"Paul?"
"Ano, ale neviděli jsme ho, takže jsme se nemohli přesvědčit."
"Džávid se těm pověstem směje," řekla Jessica.
Ghanima zaváhala. Pak se zeptala: "Ty tomu Džávidovi věříš?"
Jessica se smutně usmála. "O nic víc než ty."
"Leto říká, že se Džávid směje nesprávným věcem," řekla Ghanima.
"To je Džávidův smích v jediné větě," kývla Jessica. "Ale myslíte si opravdu, že můj syn je dosud živý a že se sem vrátil v tomhle přestrojení?"
"Myslíme, že je to možné. A Leto…" Ghanimě náhle vyschlo v ústech a srdce se jí sevřelo. Přinutila se překonat to a vylíčila další Letovy věštecké sny.
Jessica pomalu vrtěla hlavou ze strany na stranu, jako by byla zraněná.
Ghanima pokračovala: "Leto říká, že musí najít toho Kazatele a ujistit se."
"Ano… Jistě. Nikdy jsem odtud neměla odjíždět. Bylo to ode mě zbabělé."

"Proč se obviňuješ? Dosáhla jsi hranice. Já to vím. Leto to ví. Možná to ví dokonce i Alia."
Jessica se dotkla rukou hrdla a zamnula ho. Pak řekla: "Ano, ten problém s Alií."
"Má na Leta divný vliv," řekla Ghanima. "Proto jsem ti pomáhala sejít se se mnou o samotě. Souhlasí, že je Alia beznadějně ztracená, ale přesto si hledá způsoby, jak být s ní a… studovat ji. A… to mi dělá starost. Když se mu to snažím rozmluvit, usne. On je -"
"Dává mu drogy?"
"Ne," zavrtěla Ghanima hlavou. "Ale umí se do ní zvláštně vcítit. A… ze spaní často mumlá Jacurutu."
"Zase Jacurutu!" A Jessica si uvědomila, že opakuje Gurneyho zprávu po výslechu spiklenců odhalených na přistávací ploše.
"Občas mám strach, že Alia chce, aby šel Leto hledat Jacurutu," řekla Ghanima. "A já jsem si vždycky myslela, že je to jen legenda. Ty ji samozřejmě znáš."
Jessica se otřásla. "Strašný příběh. Strašný."
"Co musíme udělat?" zeptala se Ghanima. "Bojím se pátrat ve všech svých životech, ve všech svých vzpomínkách…"
"Ghani! Varuji tě, to nesmíš udělat. Nesmíš riskovat -"
"Může se to stát, dokonce i když to nebudu riskovat. Jak víme, co se doopravdy stalo Alii?"
"Ne! Můžeš být ušetřena té… té posedlosti." To slovo procedila mezi zuby. "Dobře… tak Jacurutu? Poslala jsem Gurneyho, aby to místo našel, jestli existuje."
"Ale jak může… Aha! Samozřejmě - pašeráci."
Jessica na okamžik ztratila řeč nad dalším příkladem toho, jak Ghanimina mysl využívá toho vnitřního pochopení ostatních. I mne! Jak je to zvláštní, myslela si Jessica, že tohle mladé tělo má všechny Paulovy vzpomínky, aspoň do té chvíle, než se Paulova spermie oddělila od jeho minulosti. Byl to zásah do soukromí, proti němuž se bouřilo něco v nejhlubším Jessičině nitru. Na okamžik měla pocit, že se utápí v tom absolutním a nemilosrdném soudu Bene Gesseritu: Zvrácenost! Ale v tomhle dítěti bylo něco sladkého, ochota obětovat se pro bratra, kterou nebylo možno popřít. Jsme jediný život, směřující k temné budoucnosti, myslela si Jessica. Jsme jedna krev. A obrnila své nitro, aby dokázala unést ty události, které s Gurneym Halleckem uvedli do pohybu. Leto musí být oddělen od své sestry, musí být vycvičen tak, jak na tom trvá Sesterstvo.
Slyším vítr vanoucí nad pouští a vidím měsíce zimní noci stoupající jako veliké lodě v prázdnotě. Jim já přísahám: Budu rozhodný a učiním vládu uměním; vyvážím svou zděděnou minulost a stanu se dokonalým skladištěm pro své nashromážděné vzpomínky. A budu proslulejší svou laskavostí než svými znalostmi. Má tvář bude osvěcovat chodby času, pokud bude lidstvo existovat.

LETOVA PŘÍSAHA
(PODLE HÁRK AL-ADY)

Když byla Alia Atreidová ještě docela malá, cvičila se celé hodiny v bindúovém uvědomování a snažila se posílit svou soukromou osobnost, aby dokázala odolávat útokům všech těch ostatních. Znala ten problém - v síči se melanži uniknout nedalo. Zamořovala všechno: vodu, jídlo, vzduch, dokonce i látku pokrývek, do nichž v noci plakávala. Velmi brzo pochopila účel síčových orgií, při nichž kmen pil smrtelnou vodu z červa. Při orgii fremeni uvolňovali nashromážděné tlaky svých vlastních genetických vzpomínek a popírali tyto vzpomínky. Viděla své přátele zachvácené dočasnou posedlostí při orgiích. Pro ni neexistovala taková úleva a takové popření. Ona měla plné vědomí dávno před narozením. S tím vědomím přišlo i strašlivé vnímání vlastní situace. Být uvězněna v děloze a vystavena intenzivnímu a nevyhnutelnému kontaktu s osobnostmi všech svých předků a všech těch identit přenesených v tau na lady Jessiku. Před narozením obsáhla v sobě Alia všechny znalosti, které musela mít Ctihodná matka Bene Gesseritu - a mnohem, mnohem víc od všech těch ostatních.
V té znalosti spočívalo poznání strašné reality - Zvrácenosti. Nekonečnost toho vědomí ji oslabovala. Předzrozená nemohla uniknout. Přesto bojovala s těmi strašnějšími ze svých předků a na čas získala Pyrrhovo vítězství, které trvalo po celé dětství. Znala svou soukromou osobnost, ale nebyla imunní proti běžným zásahům těch, kteří jejím prostřednictvím žili své zrcadlené životy.

Taková budu jednoho dne já, myslela si. Ta představa ji děsila. Procházet a rozplývat se životem dítěte z vlastních beder, rušit, lapat po cizím vědomí, přidávat k němu své vlastní zkušenosti.
Strach se plížil celým jejím dětstvím. Přetrval i do puberty. Bojovala s ním, nikdy nežádala o pomoc. Kdo by pochopil, jakou pomoc to potřebuje? Rozhodně ne její matka, která se nikdy nedokázala zbavit přízraku toho benegesseritského odsudku: předzrození jsou Zvrácenost.
Pak přišla ta noc, kdy její bratr odešel sám do pouště, aby tam hledal smrt, aby se vydal šaj-hulúdovi, jak to slepí fremeni mají udělat. Během měsíce se Alia vdala za Paulova mistra šermíře Duncana Idaha, zemřelého mentata, který byl znovu vzkříšen uměním Tleilaxu. Její matka odletěla zpět na Caladan. Alia se stala zákonnou poručnicí Paulových dvojčat.
A byla regentkou.
Tlak odpovědnosti zahnal staré obavy a ona se dokořán otevřela svým vnitřním životům, žádala je o radu, utápěla se v melanžovém transu a hledala v něm vize, které by ji vedly.
Krize přišla jednoho obyčejného dne jarního měsíce laabu. V Muad'Dibově Citadele bylo jasné ráno a od pólů vál chladný vítr. Alia stále ještě na sobě měla smuteční žlutý šat, šat barvy neplodného slunce. V těch posledních týdnech stále víc a víc zaháněla vnitřní hlas své matky, ušklíbající se nad přípravami na nadcházející Svaté dny, které měly být soustředěny kolem Chrámu.
Vnitřní podoba Jessiky slábla, slábla… a nakonec, už bez tváře, zmizela docela s posledním napomenutím, že by se Alia měla věnovat spíše práci na atreidském zákoníku. Nové životy se začaly dožadovat svého místa ve vědomí. Alia měla pocit, že otevřela bezednou studnu, z níž se vynořují tváře jako hejna kobylek; nakonec se soustředila na jednu, která připomínala zvíře: na starého barona Harkonnena a dosáhla tak dočasného utišení.
Toho rána se Alia šla před snídaní projít po střešní zahradě Citadely. V nové snaze vyhrát tu vnitřní bitvu se pokoušela soustředit své vědomí na Chodovu výtku zensunnitům:
"Kdo opustí žebřík, může padnout vzhůru!"
Ale ranní záře mezi skalami Štítového valu ji pořád rozptylovala. Na zahradních cestách byly vysázeny trsy přizpůsobivé chmýřité trávy. Když se odvrátila od Štítového valu, viděla na trávě rosu, zachycenou vlhkost noci. Jak kolem ní procházela, kapky zmnohonásobovaly její obraz.
Točila se jí z toho hlava. Každý odraz měl jednu z tváří té vnitřní mnohosti.
Pokusila se soustředit na to, co tráva znamená. Přítomnost bohaté rosy jí řekla, jak daleko pokročila ekologická transformace na Arrakis. Klima v těchto severních šířkách se oteplovalo; podíl kysličníku uhličitého v atmosféře rostl. Připomněla si, kolik dalších hektarů bude v příštím roce osázeno - a zavlažování jen jediného hektaru vyžadovalo tisíc padesát krychlových metrů vody.
Přestože se snažila udržet svou mysl u světských věcí, cítila, jak všichni ti ostatní krouží kolem jejího vědomí jako sokoli.
Přitiskla si ruce na čelo a stiskla.
Včera při západu slunce jí stráže jejího chrámu přivedly vězně, aby ho soudila: jistého Essase Paymona, tmavého drobného muže, navenek najatého jedním z malorodů, Nebirosovými, kteří obchodovali s posvátnými artefakty a malými rukodělnými ozdobami. Ale vědělo se, že doopravdy je Paymon špionem CHOAM, jehož úkolem je odhadnout roční sklizeň koření. Alia už ho chtěla poslat do žaláře, když nahlas protestoval proti "nespravedlnosti Atreidů". To mu mohlo vynést okamžitou popravu na triádě smrti, ale Alii jeho odvaha zaujala. Oslovila ho přísně ze svého soudního trůnu a snažila se ho vyděsit, aby prozradil víc, než co dosud řekl jejím vyšetřovatelům.
"Proč naše úroda koření Combine Honette tak zajímá?" tázala se. "Řekni nám to a my tě možná ušetříme."
"Sbírám jen to, za co někdo zaplatí," řekl Paymon. "Nestarám se o to, co se s mou sklizní stane."
"A pro takový drobný zisk křížíš naše královské plány?" ptala se Alia.
"Králové nikdy neberou v úvahu, že také my můžeme mít nějaké plány," odsekl.
Alia, zaujatá jeho zoufalou smělostí, řekla: "Essasi Paymone, budeš pracovat pro mě?"
Jeho tmavou tvář rozzářilo pousmání a on řekl: "Chtěla jste mě zničit bez jediného zaváhání. Co je na mně najednou tak cenného, že byste to mohla upotřebit?"
"Máš prostou a praktickou cenu," řekla. "Jsi statečný a jsi na prodej tomu, kdo dá nejvíc. A já můžu dát

víc než kdokoli v celém Impériu."
Nato vyslovil značnou sumu, kterou žádal za své služby, ale Alia se zasmála a odpověděla cifrou, kterou považovala za rozumnější a která byla nepochybně mnohem vyšší než to, co dostával dřív. A dodala: "A samozřejmě navrch ti ještě daruji život, kterému, jak předpokládám, přičítáš nesmírnou cenu."
"Souhlasím!" zvolal Paymon a na Aliin signál byl odveden jejím kněžským mistrem ceremoniářem Džávidem.
Ani ne za hodinu, když se Alia chystala odejít ze soudní síně, přiběhl Džávid a hlásil, že Paymona slyšeli, jak si pro sebe mumlá osudné verše z Oraňsko-katolické bible: "Meleficos non patieris vivere."
"Nenecháš čarodějnici žít," přeložila Alia. Tak tohle byla jeho vděčnost! On jí usiloval o život! V záchvatu vzteku, jaký nikdy předtím nezažila, nařídila Paymonovu okamžitou popravu a jeho tělo dala poslat do chrámového destilátoru, kde jeho voda bude konečně aspoň nějak k užitku.
A celou noc ji pronásledovala Paymonova tmavá tvář.
Zkoušela proti tomu vtíravému obrazu všechny triky, které znala, opakovala si Bu Ji z fremenské Knihy Kreos: "Nic se nestalo! Nic se nestalo!" Ale Paymon ji pronásledoval celou únavnou nocí až k tomuto ránu, z kterého ji jímala závrať, a jeho tvář se přidala k těm, které se na ni dívaly z rosných drahokamů.
Strážkyně ji volala k snídani ze dveří na střechu za nízkým plotem z mimóz. Alia vzdychla. Měla na vybranou jen mezi dvěma pekly: křik uvnitř její hlavy nebo křik jejích strážců - všechno to byly bezvýznamné hlasy, ale neodbytné ve svých požadavcích, neustálé hlasy, které by byla ráda utišila čepelí svého nože.
Alia si nevšímala strážkyně a dívala se přes zahradu k Štítovému valu. Před jejím zrakem se rozprostíral trojúhelník písku, zalitý ranním sluncem. Napadlo ji, že nepoučené oko by mohlo v tom širokém vějíři vidět stopy řeky, ale bylo to jen místo, kde její bratr rozbil Štítový val atomovým arzenálem rodiny Atreidů a otevřel tak cestu pro písečné červy, nesoucí jeho fremenská vojska k šokujícímu vítězství nad jeho imperátorským předchůdcem Shaddamem IV. Teď kolem vzdálenější strany Štítového valu proudil široký kanát, aby bránil ve vstupu červům. Červi otevřenou vodu nepřejdou - je pro ně jedovatá.
Kdybych tak měla takovou překážku ve své mysli, napadlo ji.
Ta myšlenka jen posílila její pocit, že je odloučena od reality.
Písečtí červi! Písečtí červi!
Paměť jí nabídla celou řadu obrazů písečných červů: mocný Šaj-hulúd, stvořitel fremenů, smrtelně nebezpečné zvíře hluboké pouště, mezi jehož výměšky je i neocenitelné koření. Jaké je to zvláštní, že tenhle písečný červ vyroste z plochého a kožovitého písečného pstruha, myslela si. Ti jsou jako ten dav v jejím nitru. Písečtí pstruzi, kteří obemykají tuto planetu kolem dokola, tvoří živou cisternu, aby jejich červí fáze mohla žít. Alia v tom cítila analogii: někteří z těch ostatních v její mysli drželi na uzdě nebezpečné síly, které by ji mohly zničit.
Strážkyně ji znovu zavolala k snídani, tentokrát už se zjevnou netrpělivostí.
Alia se hněvivě otočila a gestem ji propustila.
Strážkyně poslechla, ale dveře za ní bouchly.
Při tom zvuku se Alie náhle zmocnilo všechno, co se pokoušela popřít. Ostatní životy se v ní vzedmuly jako děsivý příliv. Každý z těch životů tiskl svou tvář k jejím zrakovým centrům - celý mrak tváří. Některé měly kůži skvrnitou prašivinou, jiné byly bezcitné a plné šmouh a stínů; byla tu ústa jako vlhké kosočtverce. Tlak toho davu se přes ni přelil jako proud, který na ni naléhal, aby se uvolnila a vnořila se do něj.
"Ne," šeptala. "Ne… ne… ne…"
Byla by se zhroutila na cestičku, kdyby vedle ní nestála lavička, která zachytila její ochabující tělo. Pokusila se posadit, ale nedokázala to; natáhla se tedy na chladnou plastocel a stále šeptala své "ne… ne…"
Vlna se v ní vzdouvala výš a výš.
Vnímala každý sebemenší projev pozornosti, byla si vědoma rizika, ale střehla každý výkřik těch úst, která se v ní ozývala. Byla to kakofonie žádostí o její pozornost; "Já! Já!" "Ne, já!" A ona věděla, že kdyby jim jednou svou pozornost věnovala, kdyby ji věnovala docela, byla by ztracená. Vybrat si jednu tvář z toho množství a následovat hlas té tváře by znamenalo nechat se ovládnout sobectvím vědomí,

které by sdílelo její existenci.
"Tohle s tebou udělá schopnost předvídání," zašeptal nějaký hlas.
Zakryla si uši rukama a myslela si: Ale já neumím předvídat budoucnost! Trans na mě nefunguje!
Hlas však trval na svém: "Mohl by fungovat, kdybys měla pomocníka."
"Ne… ne," šeptala.
Jiné hlasy jí kroužily myslí: "Já, Agamemnon, tvůj předek, žádám o slyšení!"
"Ne… ne." Přitiskla si dlaně na ústa, až její spánky odpověděly bolestí.
Někdo se v její hlavě nepříčetně zasmál a zeptal se: "Co se stalo z Ovidia? To je prosté. Tamtéž v knihách citátů od Johna Bartletta!"
V jejích mukách nemělo žádné to jméno význam. Chtěla křičet na ně i na všechny ostatní, ale nedokázala najít vlastní hlas.
Její strážkyně, kterou vrchní služebník poslal znovu na střechu, vykoukla zase ze dveří za mimózou, uviděla Alii na lavičce a řekla své společnici: "Aha, odpočívá. Všimla sis, že v noci moc dobře nespala? Prospěje jí, když si udělá zahá, ranní siestu."
Alia svou strážkyni neslyšela. Její vědomí přepadl ječivý zpěv: "My jsme ti veselí kluci, hurá!" Hlasy uvnitř její lebky duněly a ona si pomyslela: Blázním. Přicházím o rozum.
Její nohy se chabě pokusily o útěk, ale nedokázala se ani zvednout. Měla pocit, že kdyby jen dokázala přimět své tělo k běhu, mohla by prchnout. Musela prchnout, jinak ji kterákoli část toho přílivu smete do ticha a navždycky znečistí její duši. Ale tělo ji nechtělo poslechnout. Nejmocnější síly Impéria poslechnou nejmenšího jejího pokynu, ale její tělo ne.
Jeden vnitřní hlas se zasmál a řekl: "Z určitého hlediska je každé zrození katastrofou." Byl to basový hlas, který jí duněl v hlavě, a zase to uchechtnutí, které jako by popíralo vlastní bohorovnost. "Drahé dítě, pomohu ti, ale na oplátku musíš pomoci zase ty mně."
Znovu sílící hlasy v pozadí za tím basem. Alia promluvila a zuby jí přitom cvakaly: "Kdo… kdo…"
V jejím vědomí se zformovala tvář. Byla to usmívající se tvář, tak tlustá, že mohla patřit dítěti, nebýt jiskřivé dychtivosti v očích. Snažila se odtáhnout, ale získala jen lepší výhled, do kterého se vešlo i tělo patřící k tváři. Tělo bylo ohromně, nesmírně tlusté, oblečené v rouchu, které malými výčnělky pod sebou prozrazovalo, že ta tloušťka vyžaduje podporu přenosných suspenzorů.
"Vidíš," duněl hlas, "to je jen tvůj dědeček z matčiny strany. Znáš mě. Já jsem byl baron Vladimír Harkonnen."
"Ty jsi… ty jsi mrtvý!" zalapala po dechu.
"Ale jistě, má milá! Většina z nás, co jsme v tobě, je mrtvá. Ale nikdo z těch ostatních ti není ochoten skutečně pomoci. Nerozumějí ti."
"Jdi pryč," prosila ho. "Ach, prosím, jdi pryč."
"Ale ty potřebuješ pomoc, vnučko moje," namítal baronův hlas.
Jak neobyčejně vypadá, myslela si a prohlížela si jeho obraz za zavřenými víčky.
"Jsem ti ochoten pomoci," předl baron. "Ti ostatní tady se budou jen rvát, aby získali celé tvé vědomí. Každý z nich se tě pokusí vyhnat. Ale já… já chci pro sebe jen malý koutek."
Ostatní životy v jejím nitru se znovu rozkřičely. Příliv ji opět hrozil pohltit, slyšela vřískot své matky. A Alia si pomyslela: Ona není mrtvá.
"Ticho!" přikázal baron.
Alia cítila, jak její vlastní touha ten příkaz posiluje a rozšiřuje celým jejím vědomím.
Vnitřní ticho na ni zapůsobilo jako chladivá koupel a ona pocítila, jak se její prudce bušící srdce vrací k normálnímu rytmu. Baronův hlas se znovu chlácholivě ozval: "Vidíš? Spolu jsme neporazitelní. Ty pomůžeš mně a já pomůžu tobě."
"Co… co chceš?" zašeptala.
Po jeho tváři, kterou viděla za zavřenými víčky, přelétl snivý výraz. "Moje drahá vnučko," řekl, "přeji si jen pár prostých potěšení. Dej mi jen občas chvíli kontaktu s tvými smysly. Nikdo jiný se to nemusí dozvědět. Nech mě sdílet jen malý koutek tvého života, když, řekněme, ležíš v náruči svého milence. To je přece dost málo, ne?"
"A-ano."

"Dobře, dobře," smál se baron. "Na oplátku, drahá vnučko, ti mohu posloužit mnoha způsoby. Mohu ti pomáhat, mohu ti radit. Budeš neporazitelná navenek i uvnitř. Rozdrtíš každou opozici. Historie zapomene na tvého bratra a bude opěvovat tebe. Budoucnost ti bude patřit."
"Ty… nenecháš… ty ostatní, aby mě ovládli?"
"Nemohou se nám postavit. Každý zvlášť můžeme být poraženi, ale spolu poroučíme. Dokážu ti to. Poslouchej."
A baron ztichl, stáhl svůj obraz, svou vnitřní přítomnost. Ani jedna vzpomínka, tvář nebo hlas se neobjevil.
Alia se odvážila nejistě vzdechnout.
S tím povzdechem přišla i myšlenka. Vnutila se do jejího vědomí jako její vlastní, ale vycítila za ní tiché hlasy.
Starý baron byl ďábel. Zavraždil tvého otce. Byl by zabil i tebe a Paula. Pokusil se o to a nepodařilo se mu to.
Ozval se baronův hlas bez tváře: "Samozřejmě že bych tě byl zabil. Stála jsi mi přece v cestě. Ale ten spor skončil. Zvítězila jsi v něm, dítě! Ty jsi nová pravda."
Cítila sama sebe, jak kývá, a její tvář škrábal drsný povrch lavičky.
Mluví rozumně, pomyslela si. Benegesseritský axiom jen podpořil rozumnost jeho slov: "Účelem sporu je změnit podstatu pravdy."
Ano… tak by to udělal Bene Gesserit.
"Přesně!" řekl baron. "A já jsem mrtvý, zatímco ty jsi naživu. Moje existence je křehká. Jsem pouhé vzpomínkové já uvnitř tebe. Můžeš mi poroučet. A jak málo žádám na oplátku za ty obsáhlé rady, které ti mohu poskytnout!"
"Co mi poradíš, abych udělala teď?" zeptala se na zkoušku.
"Máš starosti kvůli tomu včerejšímu rozsudku," řekl. "Uvažuješ, jestli ti Paymonova slova ohlásili podle pravdy. Možná že Džávid viděl v tom Paymonovi hrozbu pro své postavení důvěrníka. Tahle pochybnost tě trápí?"
"A-ano."
"A tvoje pochybnost je založena na pečlivém pozorování, viď? Džávid se k tvé osobě chová s rostoucí důvěrností. Dokonce i Duncan si toho všiml, ne?"
"Víš sám, že ano."
"No výborně. Tak si z Džávida udělej milence a -"
"Ne!"
"Dělá ti starost Duncan? Ale tvůj manžel je mentat a mystik. Činnosti těla se ho nemohou dotknout ani ho ranit. Cítilas někdy, jak je ti vzdálený?"
"A-ale on…"
"Duncanova mentatská část to pochopí, kdyby se vůbec někdy dozvěděl, jakým způsobem jsi zničila Džávida."
"Zničila…"
"Samozřejmě! Nebezpečné nástroje mohou být použity, ale pak je nutno je odložit, když začnou být příliš nebezpečné."
"Tak… proč mám… Chci říct…"
"Ale ty můj naivní žáčku! Pro cenu, kterou bude mít lekce v tom obsažená."
"Nerozumím."
"Přijatelnost hodnot, drahá vnučko, závisí vždycky na jejich úspěchu. Džávidova poslušnost musí být bezpodmínečná, jeho přijetí tvé autority absolutní, a jeho -"
"Morálka té lekce mi uniká -"
"Nebuď tak hloupá, dítě! Morálka musí vždycky být založena na praktičnosti. Co je císařovo, císaři… všechny tyhle nesmysly. Vítězství není k ničemu, když neodráží tvá nejhlubší přání. Není snad pravda, že jsi vždycky obdivovala Džávidovu mužnost?"
Alia polkla. Přiznávala to hrozně nerada, ale nezbylo jí nic jiného, protože před svým vnitřním pozorovatelem byla naprosto odhalena. "A-ano."

"Výborně!" Jak bodře zaznělo to slovo v její hlavě. "Konečně si začínáme rozumět. Tak až ho budeš mít bezmocného ve své posteli, až si bude myslet, že jsi jeho nevolnicí, zeptáš se ho na Paymona. Udělej to jako žertem, ať se pěkně zasmějete. A když připustí, že tě klamal, vrazíš mu mezi žebra krispel. Víš, proud krve umí ohromně podpořit uspo-"
"Ne," šeptala, ústa vyschlá hrůzou. "Ne… ne… ne…"
"Tak to za tebe udělám já," namítl baron. "Udělat se to musí, to sama připouštíš. Stačí, když připravíš podmínky, já pak dočasně převezmu…"
"Ne!"
"Tvůj strach je tak průhledný, milá vnučko! Já nemůžu převzít kontrolu nad tvými smysly jinak než dočasně. Jsou tu jiní, kteří by tě dokázali napodobit tak dokonale, že… Ale ty to víš. Se mnou to je něco jiného, moji přítomnost by lidé vycítili okamžitě. Znáš fremenské zákony pro posedlé. Byla bys okamžitě zabita. Ano - dokonce i ty. A víš, že nechci, aby se stalo něco takového. Vyřídím za tebe Džávida, a až to bude hotovo, zase ustoupím. Potřebuješ jen…"
"A to má být dobrá rada?"
"Zbaví tě nebezpečného nástroje. A kromě toho, dítě, to mezi námi vytvoří pracovní vztah, vztah, který tě může v mnohém poučit, pokud jde o budoucí úsudek, a který -"
"Poučit mě?"
"Přirozeně!"
Alia si zacpala uši dlaněmi, snažila se přemýšlet, ale věděla přitom, že každou její myšlenku může ten - ta bytost v jejím nitru slyšet, že každá myšlenka může mít původ v té bytosti, ačkoli se může zdát její vlastní.
"Zbytečně si děláš starosti," lísal se baron. "Tenhle Paymon, to byl -"
"Co jsem udělala, nebylo správné! Byla jsem unavená a jednala jsem ukvapeně. Měla jsem si ověřit -"
"Jednala jsi správně! Tvoje soudy nemohou být založeny na žádných takových pošetile abstraktních myšlenkách, jako je to atreidovské pojetí rovnosti. Proto nemůžeš spát, ne kvůli Paymonově smrti. Rozhodla ses správně! Byl to nebezpečný nástroj. Jednala jsi tak, abys ve svém společenství udržela pořádek. Tohle je dobrý důvod k rozsudkům, ne ten nesmysl o spravedlnosti! Nikde neexistuje nic takového jako spravedlnost pro všechny. Když se pokoušíš dosáhnout takové falešné vyváženosti, jen to destabilizuje společnost."
Alii těšilo, jak hájí její rozsudek proti Paymonovi, ale šokovala ji amorálnost názorů, které k tomu používal. "Spravedlnost pro všechny byl atreidovský… byl…" Spustila dlaně z očí, ale nechala víčka zavřená.
"Všem tvým kněžským soudcům by se mělo připomenout, aby se nedopouštěli podobných chyb," nabádal baron. "Rozsudky musejí být váženy jen z toho hlediska, jaký mají význam pro udržení spořádané společnosti. Nesčetné dávné civilizace ztroskotaly právě na útesech spravedlnosti pro všechny. Taková pošetilost ničí přirozenou hierarchii, která je mnohem důležitější. Každý jedinec nabývá na významu jen ve vztahu k celé společnosti. Když společnost nebude uspořádána v logických krocích, nikdo v ní nemůže najít své místo - ani ten nejnižší, ani ten nejvyšší. No tak, no tak, dítě! Musíš být přísnou matkou svého lidu. Je tvou povinností udržet pořádek."
"Všechno, co Paul dělal, bylo proto…"
"Tvůj bratr je mrtvý, prohrál!"
"Ty taky!"
"To je pravda - jenže u mě to byla nehoda, s kterou jsem nepočítal. Tak pojď, postaráme se o toho Džávida, jak jsem ti to naznačil."
Cítila, jak se jí při té myšlence rozehřívá tělo, a rychle promluvila: "Musím si to rozmyslet." A myslela si: Když to udělám, tak jen proto, abych Džávida odkázala na patřičné místo. Není nutné ho kvůli tomu zabíjet. A ten hlupák se možná prozradí… v mé posteli.
"S kým to mluvíte, má paní?" zeptal se nějaký hlas.
Alia se chvilku zmateně domnívala, že k ní pronikl někdo další z toho křičícího davu uvnitř ní, ale pak ten hlas poznala a otevřela oči. Ziarenka Valefor, velitelka Aliiných strážných amazonek, stála vedle její lavičky a na ošlehaných fremenských rysech měla ustaraný výraz.
"Mluvím se svými vnitřními hlasy," řekla Alia a posadila se. Cítila se osvěžená a vzpružená tím, že její

rozptylující vnitřní křik utichl.
"S vnitřními hlasy, má paní? Ovšem." V Ziarenčiných očích se při té informaci zablýsklo. Každý věděl, že Svatá Alia čerpá z vnitřních zdrojů nedostupných jakémukoli jinému člověku.
"Přiveď Džávida do mých komnat," řekla Alia. "Musím s ním mluvit o vážné věci."
"Do vašich komnat, má paní?"
"Ano! Do mého soukromého pokoje."
"Jak má paní přikazuje." Strážkyně se obrátila a vykročila.
"Ještě okamžik," řekla Alia. "Odjel už Mistr Idaho do síče Tabr?"
"Ano, má paní. Odjel před úsvitem podle vašich pokynů. Přejete si, abych pro něj…"
"Ne, to zvládnu sama. A Zio, nikdo nesmí vědět, že ke mně Džávid jde. Udělej to sama. Jde o velmi vážnou věc."
Strážkyně se dotkla krispelu u pasu. "Má paní, hrozí něco -"
"Ano, hrozí, a Džávid může být srdcem té hrozby."
"Ach! Má paní, neměla bych tedy přivést -"
"Zio! Myslíš si, že někoho takového nezvládnu?"
Na tváři strážkyně se objevil vlčí úsměv. "Odpusťte, má paní. Přivedu ho okamžitě do vašeho soukromého pokoje, ale… když paní dovolí, budu stát stráž za dveřmi."
"Ale jen ty," řekla Alia.
"Ano, má paní. Jdu hned."
Alia si pro sebe pokývla a dívala se, jak Ziarenka odchází. Takže její stráže Džávida rády nemají! Další bod proti němu. Ale pořád ještě je cenný - velmi cenný. Byl jejím klíčem k Jacurutu, a s tím místem pak, no…
"Možná jsi měl pravdu, barone," zašeptala.
"Vidíš!" zasmál se hlas v ní. "Tohle bude moc příjemná služba, dítě, a to je jen začátek…"
Toto jsou iluze obecné historie, které musí úspěšné náboženství propagovat: Zlým lidem se nikdy nedaří; jen stateční si zaslouží odměnu; čestnost se vyplácí; činy mluví hlasitěji než slova; dobro vždycky zvítězí; dobrý skutek je sám sobě odměnou; každého špatného člověka je možno napravit; náboženské talismany chrání před posedlostí démony; jen ženy chápou dávná mysteria; bohatí jsou odsouzeni být nešťastní…

Z MANUÁLU MISSIONARIE PROTECTIVY

"Jmenuji se Muríz," řekl vyhublý fremen.
Seděl na kameni v jeskyni v přísvitu melanžové lucerny, jejíž mihotavé světlo odhalovalo vlhké stěny a tmavé díry v místech, kudy vedly chodby k tomuto místu. V jedné z těch chodeb bylo slyšet odkapávání vody, a i když zvuky vody byly nezbytnou součástí fremenského ráje, šest svázaných mužů naproti Murízovi nemělo z rytmického odkapávání žádné potěšení. Ve vzduchu bylo cítit pižmový pach destilátoru.
Mladík ve věku asi čtrnácti standardních let vyšel z chodby a postavil se po Murízově pravici. V obnaženém krispelu se odrazilo bledě žluté světlo lampy, když mladík zvedl čepel a krátce jí namířil na každého ze svázaných mužů.
Muríz ukázal na mladíka rukou a řekl: "To je můj syn, Assan Tárik, který podstoupí zkoušku mužnosti."
Muríz si odkašlal a podíval se postupně na všech šest zajatců. Seděli proti němu v polokruhu, pevně spoutáni lany z kořenného vlákna, nohy měli zkřížené a ruce za zády. Pouta končila pevnou smyčkou na hrdle každého z mužů. Filtršaty měli odříznuté u krku.
Svázaní muži se dívali na Murízе zpříma. Dva z nich měli na sobě volné exotické oděvy, které prozrazovaly bohaté obyvatele města Arrakén. Také jejich pleť byla hladší a světlejší než pleť jejich společníků, jejichž vyschlé rysy a kostnatá těla naznačovaly, že se narodili v poušti.
Muríz se podobal obyvatelům pouště, ale oči měl zapadlejší, hluboké jámy bez bělma, kterých se nedotklo ani světlo lampy. Jeho syn vypadal jako jeho nehotová kopie a v tváři měl nic neříkající výraz, který nedokázal dostatečně zakrýt jeho vnitřní zmatek.

"Mezi Zavrženci máme zvláštní zkoušku mužnosti," řekl Muríz. "Jednoho dne bude můj syn soudcem v Shulochu. Musíme vědět, zda bude schopen jednat tak, jak bude nezbytné. Naši soudci nesmějí zapomínat na Jacurutu a na náš den zoufalství. Kralizec, Boj uragánů, žije v našich srdcích." Vyslovil to bezvýrazně, jako součást rituálu.
Jeden z městských obyvatel s měkkými rysy naproti Murízovi se pohnul a řekl: "Děláte chybu, že s námi zacházíte jako se zajatci. Přišli jsme v míru na pouť umma."
Muríz kývl. "Přišli jste hledat osobní náboženské prozření? Dobře. Dostane se vám ho."
Muž s měkkými rysy pokračoval: "Jestli jsme -"
Tmavší pouštní fremen vedle něho ho zakřikl: "Buď zticha, hlupáku! To jsou lupiči vody. To jsou ti, o kterých jsme si mysleli, že jsme je vyhubili."
"Ten starý příběh," řekl muž s měkkými rysy.
"Jacurutu je víc než příběh," řekl Muríz. Znovu pokynul k svému synovi. "Představil jsem vám Assana Tárika. Já jsem arífa tohoto místa, váš jediný soudce. Můj syn bude také vycvičen k rozeznání démonů. Staré způsoby jsou nejlepší."
"Ale proto jsme přece přišli do pouště," protestoval muž s měkkými rysy. "Zvolili jsme si starý způsob a vyšli jsme -"
"S placenými průvodci," řekl Muríz a ukázal na tmavší zajatce. "Kupujete si cestu do nebe?" Muríz se podíval na svého syna. "Assane, jsi připraven?"
"Dlouho jsem přemýšlel o té noci, kdy přišli muži a pobili náš lid," řekl Assan. V jeho hlase bylo slyšet nejisté napětí. "Dluží nám vodu."
"Tvůj otec ti dává šest z nich," řekl Muríz. "Jejich voda patří nám. Jejich stíny patří tobě, budou tě navždy střežit. Jejích stíny tě budou varovat před démony. Budou tvými otroky, až odejdeš do álam al-mithál. Co řekneš, můj synu?"
"Děkuji svému otci," řekl Assan. Udělal krok vpřed. "Přijímám mužnost mezi Zavrženci. Tato voda patří nám."
Mladík domluvil a vykročil k zajatcům. Začal zleva, popadl muže za vlasy a vrazil mu krispel pod bradou do mozku. Bylo to provedeno tak obratně, aby se prolilo co nejméně krve. Jen onen městský fremen s měkkými rysy protestoval a ječel, když ho mladík popadl za vlasy. Ostatní po dávném způsobu na Assana Tárika plivli, čímž říkali: "Podívej, jak málo si cením své vody, když ji berou zvířata!"
Když bylo všechno hotovo, Muríz tleskl. Přišli služebníci, začali odklízet těla a odnášeli je do destilátoru, aby vydala vodu.
Muríz vstal a pohlédl na svého syna, který stál, těžce dýchal a sledoval služebníky, jak odnášejí těla.
"Teď jsi muž," řekl Muríz. "Voda našich nepřátel napojí otroky. A synu…"
Assan Tárik obrátil k otci ostražitý a pronikavý pohled. Mladíkovy rty křivil napjatý úsměv.
"Kazatel se o tom nesmí dozvědět," řekl Muríz.
"Rozumím, otče."
"Udělal jsi to dobře," řekl Muríz. "Ti, kdo narazí na Shuloch, nesmějí přežít."
"Jak pravíš, otče."
"Jsi pověřen důležitými povinnostmi," řekl Muríz. "Jsem na tebe hrdý."
Civilizovaný člověk se může stát primitivem. To ve své podstatě znamená, že se změní jeho způsob života. Staré hodnoty se změní, začnou být spojeny s krajinou, jejími zvířaty a rostlinami. Tato nová existence vyžaduje znalost těch složitých a vzájemně propojených událostí, které se obvykle nazývají přírodou. Vyžaduje určitou míru úcty k nezávislé síle obsažené v takových přírodních systémech. Když člověk získá tuto znalost a úctu, říká se tomu "být primitiv". Opak je samozřejmě stejně pravdivý: primitiv se může stát civilizovaným, ale nikoli bez toho, že se smíří s děsivými psychologickými škodami.

LETOVY POZNÁMKY
(PODLE HÁRK AL-ADY)

"Jak to můžeme vědět určitě?" zeptala se Ghanima. "Tohle je hrozně nebezpečné."
"Už jsme to přece zkoušeli," namítal Leto.

"Tentokrát to třeba nebude totéž. Co když -"
"Je to jediná cesta, která nám zbývá," řekl Leto. "Dohodli jsme se přece, že cestou koření se dát nemůžeme."
Ghanima si povzdechla. Tahle slovní potyčka se jí nelíbila, ale věděla, jaká nutnost pohání jejího bratra. Věděla také, z čeho pramení její vlastní neochota. Stačilo se jen podívat na Alii, a znali všechna nebezpečí toho vnitřního světa.
"Tak co?" zeptal se Leto.
Znovu vzdychla.
Seděli se zkříženýma nohama na jednom ze svých soukromých míst, v úzkém východu z jeskyně na skálu, odkud se jejich matka a otec často dívali, jak nad bledem zapadá slunce. Byly dvě hodiny po večerním jídle a dvojčata si tou dobou měla cvičit tělo a mysl. Tentokrát se rozhodli trénovat mysl.
"Zkusím to sám, když mi nepomůžeš," řekl Leto.
Ghanima se od něj odvrátila a podívala se k černým závěsům dveřní pečeti, uzavírající tento otvor ve skále. Leto se dál díval na poušť.
Už chvíli mluvili jazykem tak starým, že i jeho jméno bylo dnes neznámé. Ten jazyk poskytoval jejich myšlenkám soukromí, do něhož nemohl proniknout žádný jiný člověk. Dokonce ani Alia, která se vyhýbala složitostem svého vnitřního světa, neměla to mentální spojení, které by jí umožnilo pochytit víc než pár náhodných slov.
Leto se zhluboka nadechl a ucítil přitom výrazný pach fremenského jeskynního síče, který se držel i v tomhle výklenku, kam nepronikal vítr. Neustálý šumot a mumlání síče i jeho vlhké horko tu ale nebyly a oba to pociťovali jako úlevu.
"Souhlasím, že potřebujeme vedení," řekla Ghanima. "Ale jestli -"
"Ghani! Potřebujeme víc než vedení. Potřebujeme ochranu."
"Třeba žádná ochrana není." Podívala se na svého bratra zpříma. V jeho očích bylo něco, co připomínalo číhající ostražitost dravce. Ty oči usvědčovaly jeho klidný výraz z přetvářky.
"Musíme uniknout posedlosti," řekl Leto. Použil zvláštní infinitiv toho starého jazyka, formu přísně neutrální rodem i časem, ale velmi aktivní tím, co naznačovala.
Ghanima jeho větu správně interpretovala.
"Mohw'pwium d'mi hish pash mohm'ka," zazpívala. Zajetí mé duše je zajetím tisíce duší.
"Mnohem víc než to," odsekl.
"A přestože znáš nebezpečí, pořád trváš na svém." Nebyla to otázka, ale konstatování.
"Wabun'k wabunat!" řekl. Povznášeje, povznášíš se.
Pociťoval své rozhodnutí jako samozřejmé a nezbytné. Když se už musí něco takového udělat, je lepší to udělat aktivně. Musejí minulostí obalit přítomnost a dovolit jí, aby se pak znovu rozvinula do budoucnosti.
"Muriyat," podvolila se tiše. Musí se to udělat s láskou.
"Samozřejmě." Gestem naznačil naprostý souhlas. "Pak se poradíme, jak to dělali naši rodiče."
Ghanima mlčela a pokoušela se polknout staženým hrdlem. Instinktivně se podívala na jih, k velkému otevřenému ergu, kde byly vidět šedé duny v posledních paprscích denního světla. Tím směrem odešel její otec na svou poslední cestu do pouště.
Leto se díval dolů přes okraj skály na zeleň síčové oázy. Tam dole byl soumrak, ale on znal tvary i barvy: květy měděné, zlaté, červené, žluté, rezavé a červenohnědé se táhly ke kamenným mezníkům označujícím, kam až sahá výsadba zavlažovaná kanátem. Za kamennými mezníky se prostíral páchnoucí pás mrtvého arrakénského života, zabitého cizími rostlinami a přílišným množstvím vody, který teď tvořil přehradu proti poušti.
Konečně Ghanima řekla: "Jsem připravená. Začneme."
"Ano, kruci!" Vztáhl k ní ruku, dotkl se jí, aby zmírnil svůj výkřik, a řekl: "Prosím, Ghani… Zpívej tu píseň. Je to pak pro mě snadnější."
Ghanima si k němu poposedla blíž, objala ho levou rukou v pase. Dvakrát se nadechla, odkašlala si a začala zpívat čistým vysokým hláskem slova, která její matka tak často zpívala jejich otci.

"Tak plním slib, který jsi dal;

sladkou vodou tě zalévám.
Zde život vždycky zvítězí:
Lásko, budeš žít v paláci,
Tví nepřátelé pominou.
Společně jdeme po cestě,
kterou ti láska určila.
Umím ti cestu ukázat,
má láska je tvým palácem…"

Její hlas se rozplynul v pouštním tichu, které by porušil i pouhý šepot, a Leto cítil, jak se propadá, propadá - jak se stává svým otcem, jehož vzpomínky se rozprostřely jako pokrývka po genech bezprostřední minulosti.
Na tuhle krátkou chvíli musím být Paul. Tady vedle mě není Ghani; je to moje milovaná Chani, jejíž moudrá rada nás oba mnohokrát zachránila.
Ghanima vklouzla do vzpomínkové osobnosti své matky až děsivě snadno, jak to očekávala. O co snadnější je to pro ženu - a o co nebezpečnější.
Ghanima se náhle chraplavým hlasem ozvala: "Podívej se, milovaný!" Vyšel První měsíc a v jeho chladné záři uviděli oblouk oranžového světla, stoupající k nebi. Transportér, který přivezl lady Jessiku, se teď naložený kořením vracel na oběžnou dráhu ke své mateřské lodi.
Letovou myslí v té chvíli proběhla zřetelná vzpomínka a po ní následovaly další, jedna po druhé, jasné jako zvonění zvonku. Na okamžik byl jiným Letem - Jessičiným vévodou. Nezbytnost tyto vzpomínky odsunula, ale přece stačil ucítit pronikavou lásku a bolest.
Musím být Paul, připomněl si.
Proměna se ho zmocnila s děsivou dvojznačností, jako by Leto byl tmavé plátno, na které se promítal jeho otec. Cítil své vlastní tělo i tělo otcovo a ty nejasné rozdíly ho hrozily zavalit.
"Moje poslední vidění se ještě nenaplnilo," řekl - a byl to Paulův hlas. Obrátil se ke Ghanimě. "Víš, co jsem viděl."
Dotkla se pravou rukou jeho tváře. "Šel jsi do pouště zemřít, milovaný? To jsi udělal?"
"Možná jsem to udělal, ale to vidění… Nebyl by to dostatečný důvod zůstat naživu?"
"Ale slepý?" zeptala se.
"I tak."
"Kam bys mohl jít?"
Zhluboka, přerývaně se nadechl. "Do Jacurutu."
"Milovaný!" Po tvářích jí začaly stékat slzy.
"Muad'Dib, hrdina, musí být zničen docela," řekl. "Jinak nás to dítě nemůže vyvést z chaosu."
"Zlatá stezka," řekla. "To není dobré vidění.
"Je to jediné možné vidění."
"Alia tedy selhala…"
"Naprosto. Viděla jen záznam."
"Tvoje matka se vrátila příliš pozdě." Kývla a na Ghanimině dětské tváři byl teď moudrý výraz Chani.
"Nemohlo by přijít další vidění? Možná kdyby -"
"Ne, milovaná. Ještě ne. Tohle dítě ještě nemůže nahlédnout do budoucnosti a bezpečně se vrátit."
Letovým tělem znovu otřásl přerývaný dech a Leto-pozorovatel cítil hlubokou touhu svého otce žít znovu ve skutečném těle, dělat živoucí rozhodnutí a… Jak zoufalá je potřeba napravit minulé chyby!
"Otče!" zavolal Leto a znělo to, jako by se rozkřikl uvnitř vlastní lebky.
A potom ucítil ohromný nápor vůle: pomalý, namáhavý ústup otcovy vnitřní přítomnosti, uvolnění smyslů a svalů.
"Milovaný," ozval se Chanin hlas vedle něj a ústup se zpomalil. "Co se děje?"
"Nechoď ještě," řekl Leto a byl to jeho hlas, chraptivý a nejistý, ale jeho. "Chani, musíš nám říct: Jak se vyhneme… tomu, co se stalo Alii?"
Odpověděl mu vnitřní Paul, jeho slova mu doléhala zevnitř do uší, přerývaná a s dlouhými přestávkami:

"Nic není jisté. Viděl… jsi… co se… skoro… stalo… mně."
"Ale Alia…"
"Má ji ten prokletý baron!"
Leto cítil, jak mu v krku palčivě vysychá. "A je taky… mám já…"
"Je v tobě… ale… já… my nemůžeme… občas vycítíme… jeden druhého, ale ty…"
"Copak nedokážeš číst moje myšlenky?" zeptal se Leto. "To bys přece věděl, že… kdyby on…"
"Někdy můžu cítit tvé myšlenky… ale já… my žijeme jen prostřednictvím… odrazu… tvého vědomí. Tvoje vědomí nás vytváří. To nebezpečí… je přesná vzpomínka. A… ti z nás… ti z nás, kdo milovali vládu a moc… a získali ji za… jakoukoli cenu… ti mohou být… přesnější."
"Silnější?" zašeptal Leto.
"Silnější."
"Znám tvé vidění," řekl Leto. "Než aby se mě zmocnil on, radši se stanu tebou."
"To ne!"
Leto kývl pro sebe; vycítil obrovskou sílu vůle, kterou potřeboval jeho otec k tomu, aby se stáhl, pochopil, jaké následky by měl neúspěch. Jakákoli posedlost činí z posedlého Zvrácenost. To poznání mu dodalo nové síly. Cítil vlastní tělo s nebývalou ostrostí a hluboce si uvědomoval minulé chyby: své vlastní i chyby předků. Nejistoty oslabovaly - to teď viděl. Na okamžik v něm bojovalo pokušení se strachem. Toto tělo mělo schopnost měnit melanž v pohled do budoucnosti. S kořením by mohl dýchat budoucnost, rozhrnout závoje času. Pokušení bylo těžké se zbavit, stiskl tedy ruce a ponořil se do pranabindúového uvědomění. Jeho tělo negovalo pokušení. Jeho tělo mělo v sobě hluboké poznání, které dostal od Paula spolu s krví. Ti, kdo hledali budoucnost, doufali ve vítěznou sázku na zítřejší závod. Místo toho se dostali do pasti života, jehož každý úder srdce, každé úzkostné zaúpění znali. Paulova závěrečná vize ukazovala nejistou cestu z té pasti a Leto teď věděl, že nemá jinou volbu než ho na té cestě následovat.
"Radost ze života, všechna jeho krása je závislá na faktu, že tě život může překvapit," řekl.
Tichý hlas mu zašeptal do ucha: "Já jsem tu krásu vždycky znala."
Leto se obrátil a díval se do Ghaniminých očí, které v jasném měsíčním světle zářily. Viděl, že se na něj dívá Chani. "Matko," řekl, "musíš odejít."
"Ach, to pokušení!" řekla a políbila ho.
Odstrčil ji. "Chceš připravit svou dceru o život?" naléhal.
"Je to tak snadné… tak pošetile snadné," řekla.
Leto cítil, jak se ho zmocňuje panika. Vzpomněl si, jaké úsilí stálo osobnost jeho otce, aby opustil tělo. Byla Ghanima ztracená v tom pozorovatelském světě, odkud se díval a naslouchal i on, odkud se od otce dozvěděl všechno, co potřeboval?
"Budu tebou pohrdat, matko," řekl.
"Jiní mnou pohrdat nebudou," řekla. "Buď můj milovaný."
"Kdybych byl… víš, co by se s vámi oběma stalo," řekl. "Můj otec tebou bude pohrdat."
"Nikdy!"
"Budu!"
Ten zvuk se mu vydral z hrdla nikoli z jeho vlastní vůle a byly v něm všechny staré podtóny Hlasu, které se Paul naučil od své čarodějnické matky.
"Neříkej to," sténala.
"Budu tebou pohrdat!"
"Prosím… prosím, neříkej to."
Leto si zamnul hrdlo a cítil, že jeho svaly už mu zase patří. "Bude tebou pohrdat. Obrátí se k tobě zády. Znovu odejde do pouště."
"Ne… ne…"
Vrtěla hlavou sem a tam.
"Musíš odejít, matko," řekl.
"Ne… ne…," ale hlas už neměl tu původní sílu.
Leto se díval na obličej své sestry. Jak jí škubaly svaly! Přes tvář jí přelétaly city, zrcadlící vír v jejím

nitru.
"Odejdi," šeptal. "Odejdi."
"N-e-e-e-e-e…"
Sevřel jí paži, cítil, jak se chvěje. Zavrtěla se, snažila se vykroutit, ale on ji pevně svíral a šeptal: "Odejdi… odejdi…"
A celou tu dobu se Leto proklínal za to, že přemluvil Ghani k téhle hře na rodiče, kterou kdysi tak často hráli, ale kterou později odmítala. Je tedy pravda, že ženy jsou vůči těm vnitřním útokům méně odolné, uvědomil si. V tom je původ benegesseritského strachu.
Hodiny plynuly a Ghanimino tělo se stále chvělo a svíjelo vnitřním bojem, ale teď se do hádky zapojil i sestřin hlas. Slyšel ji, jak mluví s tím vnitřním obrazem, jak zapřísahá.
"Matko… prosím -" A jednou: "Viděla jsi Alii! Chceš se stát další Alií?"
Konečně se o něj Ghanima opřela a zašeptala: "Přijala to. Je pryč."
Hladil ji po vlasech. "Ghani, odpusť. Odpusť. Už nikdy to na tobě nebudu chtít. Byl jsem sobecký. Moc mě to mrzí."
"Nemám ti co odpouštět," řekla a lapala přitom po dechu jako po velké fyzické námaze. "Dozvěděli jsme se mnohé, co jsme potřebovali vědět."
"Říkala ti mnoho věcí," podotkl. "Promluvíme si o tom později, až -"
"Ne! Uděláme to hned. Měl jsi pravdu."
"Má Zlatá stezka?"
"Tvá prokletá Zlatá stezka!"
"Logika je k ničemu, když není vyzbrojena základními daty," řekl. "Ale -"
"Babička se vrátila proto, aby řídila naše vzdělání a zjistila, jestli jsme byli… kontaminováni."
"To říká Duncan. Na tom není nic nového -"
"Základní výpočet," souhlasila a její hlas sílil. Odtáhla se od něj a podívala se na poušť, která před úsvitem ztichla. Tahle bitva… tyhle znalosti je stály celou noc. Královské stráže za dveřní pečetí budou mít co vysvětlovat. Leto přikázal, že je nesmí nikdo rušit.
"Lidé se často naučí myslet pronikavěji, jak stárnou," řekl Leto. "Co se to asi učíme ze stárnutí?"
"Vesmír, jaký vidíme, není nikdy přesně takový, jako skutečný fyzický vesmír," řekla. "Nesmíme brát tuhle babičku jen jako babičku."
"To by bylo nebezpečné," souhlasil. "Ale ptal jsem -"
"Je v tom něco víc než pronikavost myšlení," pokračovala. "Musíme mít na vědomí místo, kterým vnímáme to, co nemůžeme vědět předem. Proto… moje matka často hovořila o Jessice. Nakonec, když jsme se shodly na té vnitřní výměně, říkala mnoho věcí." Ghanima povzdechla.
"Víme, že je to naše babička," řekl. "Byla jsi s ní včera celé hodiny. Proto jsi -"
"Když to připustíme, bude to, že víme ovlivňovat naše reakce na ni," řekla Ghanima. "Před tím mě matka pořád varovala. Jednou citovala babičku a -" Ghanima se dotkla jeho paže "- slyšela jsem v sobě ozvěnu babiččina hlasu."
"Varovala tě," řekl Leto. Ta myšlenka ho znepokojovala. Copak na nic na světě se nedá spoléhat?
"Nejnebezpečnější chyby vznikají ze zastaralých předpokladů," řekla Ghanima. "To matka pořád citovala."
"To je čistý Bene Gesserit."
"Jestli… jestli se Jessica docela vrátila k Sesterstvu…"
"To by pro nás bylo velmi nebezpečné," dokončil její myšlenku. "Je v nás krev jejich Kwisatz Haderacha - jejich mužské varianty Bene Gesseritu."
"Ony od toho hledání neupustí," řekla, "ale mohou nechat být nás. A babička by k tomu mohla být nástrojem."
"Je i jiný způsob," řekl.
"Ano - kdybychom se my dva… spojili. Ale ony vědí, jaké recesivní geny by to mohly zkomplikovat."
"Je to risk, který musely probírat."
"A probírat i s naší babičkou. Mně se to nelíbí."
"Ani mně."

"Ale nebylo by to poprvé, co se královský rod pokusil…"
"Je mi to odporné," otřásl se.
Ucítila ten pohyb a zmlkla.
"Síla," řekl.
A díky té zvláštní alchymii jejich podobnosti věděla, na co myslel. "Síla Kwisatz Haderacha musí zklamat," souhlasila.
"Použita jejich způsobem," dodal.
V tom okamžiku přišel do pouště pod jejich vyhlídkou den. Cítili, jak se vrací žár. Z rostlin pod skalou vyšlehly barvy. Šedozelené listy vrhaly na zem dlouhé stíny. Nízké ranní světlo stříbřitého slunce Duny odhalilo zelenající se oázu plnou zlatých a purpurových stínů ve studni skal, které ji chránily.
Leto vstal a protáhl se.
"Tak tedy Zlatá stezka," řekla Ghanima a mluvila k němu i k sobě, protože věděla, jak poslední vidění jejich otce splynulo s Letovými sny.
Něco zašustilo za dveřní pečetí a ozval se tam tichý hlas.
Leto přešel na starobylý jazyk, který užívali kvůli soukromí: "L'ii ani howr samis sm'kwi owr samit sut."
Ukrývalo se v tom jejich rozhodnutí. Doslova to znamenalo: Budeme jeden druhého provázet do smrtelnosti, i když jen jeden se možná vrátí, aby o tom podal zprávu.
Ghanima vstala a spolu se vrátili dveřní pečetí do síče, kde se stráže zvedly a následovaly je do jejich komnat. Lidé se před nimi tentokrát rozestupovali jinak než dřív a vyměňovali si pohledy se strážemi.
Strávit noc o samotě nad pouští byl starý zvyk fremenských svatých mudrců. Všichni ummové taková bdění dodržovali. Dělával to Paul Muad'Dib… a Alia. Teď tedy i královská dvojčata.
Leto si všiml toho rozdílu a zmínil se o něm Ghanimě.
"Nevědí, co jsme za ně rozhodli," řekla. "Doopravdy to nevědí."
Odpověděl stále soukromým jazykem: "Musí to začít naprosto náhodně."
Ghanima chvilku váhala a urovnávala si myšlenky. Pak řekla: "Až přijde čas, musí být smutek po sourozenci docela skutečný - až po stavbu hrobky. Srdce musí následovat spánek, jinak nepřijde probuzení."
V dávném jazyce to byl velmi spletitý výrok, v němž zájmenný předmět byl oddělen od infinitivu. Byla to větná skladba, která každé vnitřní větě umožňovala stát samostatně, vyjadřovat několik různých významů, všechny konkrétní a jednoznačné, ale jemně navzájem propojené. To, co řekla, částečně znamenalo, že Letovým plánem riskují smrt a že nezáleží na tom, zda bude skutečná nebo simulovaná. Výsledná změna bude jako smrt, doslova: "pohřební vražda". A celé to mělo ještě další význam, kterýž čtvrtým pádem poukazoval na to, že ten, kdo přežije, musí podat zprávu, to jest: hrát roli živého. Jakákoli chyba by negovala celý plán a z Letovy Zlaté stezky by se stala slepá ulička.
"Krajně choulostivé," souhlasil Leto. Rozhrnul závěsy a oba vešli do svého předpokoje.
Činnost jejich služebníků ustala jen na okamžik, když dvojčata prošla do klenuté chodby, která vedla k pokojům přiděleným lady Jessice.
"Nejsi Osiris," připomněla mu Ghanima.
"Ani se o to nebudu snažit."
Ghanima ho vzala za paži a zastavila ho. "Alia darsatay haunus m'smow," varovala.
Leto se díval sestře do očí. Ano. Aliiny činy zavánějí nějakou špatností a babička si toho už také musela všimnout. Uznale se na Ghanimu usmál. Smísila dávný jazyk s fremenskými pověrami, aby vyvolala nejzákladnější zlé znamení kmene. M'smow, odporný pach letní noci, věštil smrt z rukou démonů. A Isis byla démonická bohyně smrti toho lidu, jehož jazykem teď mluvili.
"My Atreidové jsme pověstní tím, že máme odvahu vydržet," řekl.
"Takže si vezmeme to, co budeme potřebovat," řekla.
"Jediná další možnost je stát se prosebníky u naší vlastní regentky," řekl. "To by se Alii líbilo."
"Ale náš plán…," nedořekla.
Náš plán, myslel si. Teď už ho s ním sdílela docela. Řekla: "Náš plán beru jako úkol šadúf."
Ghanima se ohlédla k předpokoji, kterým prošli, a nasála ranní vůně s jejich příchutí věčných začátků. Líbilo se jí, jak Leto použil jejich soukromého jazyka. Úkol šadúf. Byla to prosba. Nazval jejich plán

zemědělskou prací velmi nízkého druhu: zúrodňováním, zavlažováním, pletím, přesazováním, prořezáváním - ale s fremenským podtextem, že totiž tato práce probíhá současně v Jiném světě, kde symbolizuje obohacování duše.
Ghanima se dívala na svého bratra, když oba zaváhali ve skalní chodbě. Bylo jí stále jasnější, že jeho prosba má dvě úrovně. Jedna se týká Zlaté stezky z jeho i otcových vidění, druhá ji vyzývá, aby mu dala volnost k tomu, aby prošel krajně nebezpečným mytickým stvořením, které z plánu vyplývalo. To ji děsilo. Bylo v jeho vizi ještě něco, co jí neřekl? Viděl se snad jako potenciální božská postava, která povede lidstvo k znovuzrození - stejně jako jeho otec? Kult Muad'Diba zkysl špatným Aliiným vedením a nebrzděnou volností válečnických kněží, kteří vedli fremenské síly. Leto chtěl obnovu.
Něco přede mnou skrývá, uvědomila si.
Opakovala si, co jí řekl o svém snu: Je tak duhově reálný, že on pak chodí celé hodiny jako oslepený. Ten sen se nikdy nemění, říkal.
"Jsem na písku v jasně žlutém denním světle, ale přitom tam není žádné slunce. Pak si uvědomím, že já sám jsem slunce. Moje světlo září jako Zlatá stezka. Když si to uvědomím, vystoupím ze sebe. Obrátím se a čekám, že se uvidím jako slunce. Ale nejsem slunce; jsem panáček, dětská kresba s klikatými čarami blesků místo očí a nohy a ruce mám jako hůlky. V levé ruce mám žezlo - a to je mnohem reálnější a podrobnější než panáček, který ho drží. Žezlo se pohne, a to mě vyděsí. A když se pohne, tak mám pocit, že jsem se vzbudil, ale přitom vím, že ještě spím. Pak si uvědomím, že mám kolem sebe něco - brnění, které se hýbe tak, jak se hýbe moje kůže. Nevidím to brnění, ale cítím ho. V té chvíli mě opustí hrůza, protože to brnění mi dává sílu deseti tisíc mužů."
Zatímco se Ghanima na Leta dívala, pokusil se bratr pokračovat v cestě k Jessičiným pokojům. Ghanima ho zadržela.
"Tahle Zlatá stezka nemůže být o nic lepší než kterákoli jiná," řekla.
Leto se díval na kamennou podlahu mezi nimi a cítil, že se Ghaniminy pochybnosti s plnou silou vrátily.
"Musím to udělat," řekl.
"Alia je posedlá," řekla. "Může se to stát i nám. Možná se to už stalo a my to nevíme."
"Ne." Zavrtěl hlavou a podíval se jí do očí. "Alia vzdorovala. To dalo životům v jejím nitru sílu. Přemohla ji její vlastní síla. My jsme si troufli pátrat v sobě, vyhledávat staré jazyky a staré vědomosti. Už teď jsme splynutím všech těch životů v sobě. Nevzdorujeme; plujeme s nimi. To jsem se v noci dozvěděl od svého otce. To jsem se potřeboval dozvědět."
"Ve mně nic takového neříkal."
"Naslouchala jsi naší matce. To jsme -"
"A skoro jsem prohrála."
"Je v tobě pořád silná?" Tvář mu zbělela strachem.
"Ano… ale teď myslím, že mě střeží svou láskou. Byl jsi výborný, když jsi se s ní přel." A Ghanima myslela na vnitřní obraz své matky, když dodala: "Naše matka teď pro mě existuje v álam al-mithál s ostatními, ale ochutnala plody pekla. Teď jí můžu naslouchat beze strachu. Pokud jde o ty ostatní…"
"Ano," řekl. "A já jsem naslouchal svému otci, ale myslím, že spíš jednám podle rad svého dědečka, po kterém jsem dostal jméno. Možná to jméno usnadňuje."
"Radí ti, abys babičce řekl o Zlaté stezce?"
Leto čekal, až se kolem nich protáhne sluha s tácem, na kterém byla Jessičina snídaně. Ve vzduchu silně zavonělo koření.
"Žije zároveň v nás a ve svém vlastním těle," připomněl Leto. "Můžeme se s ní poradit dvakrát."
"Já ne," protestovala Ghanima. "Já už to riskovat nebudu."
"Tak to udělám já."
"Myslela jsem, že jsme se shodli, že se vrátila k Sesterstvu."
"Ano. Bene Gesserit na začátku, její vlastní bytost uprostřed a Bene Gesserit na konci. Ale nezapomeň, že i ona má v sobě harkonnenskou krev a že k ní má blíž než my, a že zažila určitou formu toho vnitřního sdílení, které máme my."
"Velmi mělkou formu," namítla Ghanima. "A neodpověděl jsi na mou otázku."
"Nemyslím, že se zmíním o Zlaté stezce."

"Já možná ano."
"Ghani!"
"Nepotřebujeme už žádné atreidské bohy! Potřebujeme prostor pro kousek lidství!"
"Copak jsem to někdy popíral?"
"Ne." Zhluboka se nadechla a podívala se jinam. Z předpokoje po nich pokukovalo služebnictvo, které podle tónu poznalo, že se tu odehrává nějaký spor, ale nerozumělo dávným slovům.
"Musíme to udělat," řekl. "Když nedokážeme jednat, můžeme klidně rovnou padnout na své nože." Použil staré fremenské formulace, která znamenala "vylít svou vodu do nádrže kmene".
Ghanima se na něj znovu podívala. Musela souhlasit. Ale měla pocit, že je v mnohostěnné pasti. Oba věděli, že na jejich cestě čeká den zúčtování, ať udělají cokoli. Ghanima to věděla s jistotou podepřenou údaji získanými z těch vzpomínkových životů, ale teď se bála síly, kterou dává těm ostatním duším, když používá jejich zkušeností. Číhaly v ní jako harpyje, stínoví démoni čekající v záloze.
Kromě její matky, která už okusila tělesnou sílu a vzdala se jí. Ghanimou ten vnitřní zápas otřásl; věděla, že by byla prohrála, nebýt Letovy přesvědčivosti.
Leto říkal, že Zlatá stezka vede ven z téhle pasti. Kdyby neměla podezření, že před ní přece jen něco skrývá, nebyl důvod pochybovat o jeho upřímnosti. Potřeboval její plodnou tvořivost, aby obohatila celý plán.
"Budeme prověřeni," řekl, protože věděl, kam směřují její pochybnosti.
"Ne v koření."
"Možná i tam. Ale určitě v poušti a při Soudu posedlosti."
"Nikdy ses nezmínil o Soudu posedlosti!" obvinila ho. "To je také součást tvého snu?"
Pokusil se polknout vyschlým hrdlem a proklínal sám sebe, že se tak prozradil. "Ano."
"Tak tedy budeme… posedlí?"
"Ne."
Přemýšlela o Soudu - té dávné fremenské prověrce, která obvykle končila nejstrašnější smrtí. Kromě toho byl ten plán složitý i jinak. Dostanou se až na hranici, jejíž sebemenší překročení může nenávratně ohrozit rovnováhu lidské mysli.
Leto věděl, kudy se ubírají její myšlenky. "Moc přitahuje šílence. Vždycky. Tomu se v sobě samých musíme vyhnout."
"Jsi si jistý, že nebudeme… posedlí?"
"Ne, pokud vytvoříme Zlatou stezku."
Stále ještě pochybovala. Řekla: "Já ti nebudu rodit děti, Leto."
Zavrtěl hlavou, potlačil vnitřní váhání a přešel do královsky obřadné varianty toho starého jazyka: "Sestro moje, miluji tě víc než sebe sama, ale tudy se moje touhy neubírají."
"Dobře, tak se tedy vraťme ještě k jedné věci, než půjdeme za babičkou. Nůž vražený do Alie by mohl vyřešit většinu našich problémů."
"Jestli tomu věříš, je to, jako bys věřila, že můžeme kráčet v blátě a nezanechat stopy," řekl. "Kromě toho, kdy k tomu Alia dala někomu příležitost?"
"Mluví se o tom Džávidovi."
"Začínají Duncanovi růst parohy?"
Ghanima pokrčila rameny. "Jeden jed, dva jedy." Bylo to obvyklé označení královského zvyku třídit společníky podle toho, jakou hrozbu představují, což je obvyklým znakem vládců kdekoli ve vesmíru.
"Musíme to udělat mým způsobem."
"Ten druhý způsob by mohl být čistší."
Podle její odpovědi poznal, že konečně potlačila své pochybnosti a smířila se s jeho plánem. Nebyl z toho nijak šťastný. Díval se na vlastní ruce a přemýšlel, jestli na nich špína ulpí navždycky.
A tohoto dosáhl Muad'Dib: Viděl podprahový zásobník každého člověka jako nevědomou banku vzpomínek sahajících až k primární buňce naší společné geneze. Každý z nás, říkal, může změřit svou vzdálenost od společného původu. Tím, že to viděl a že to sdělil, učinil odvážný skok. Muad'Dib sám vytyčil úkol zapojit genetickou paměť do současných hodnocení. Tím odhalil závoje Času a budoucnost a minulost se staly jedním. To byl Muad'Dibův výtvor ztělesněný v jeho synovi a dceři.

HÁRK AL-ADA:
ZAVĚŤ ARRAKIS

Farad'n procházel zahradou královského paláce svého děda a díval se, jak se jeho stín krátí. Slunce Salusy Secundus stoupalo k poledni. Musel trochu natáhnout nohy, aby stačil vysokému bašárovi, který ho doprovázel.
"Mám pochybnosti, Tyekaniku," řekl. "Nepopírám, že myšlenka na trůn mě láká, ale -" Zhluboka se nadechl. "Mám tolik zájmů."
Tyekanik, který se právě divoce pohádal s Farad'novou matkou, se úkosem podíval na prince a všiml si, jak se chlapcovo tělo s blížícími se osmnáctinami zpevňuje. Každým dnem v něm bylo méně a méně z Wensicie a víc ze starého Shaddama, který svým osobním zájmům dával přednost před povinnostmi království. To ho na konci samozřejmě stálo trůn. Začal být měkký, nerozkazoval už tak rázně.
"Musíte se rozhodnout," řekl Tyekanik. "Nepochybně bude čas na některé z vašich zájmů, ale…"
Farad'n si hryzal spodní ret. Povinnost ho držela tady, ale byl z toho nešťastný. Mnohem radši by odjel do skalní enklávy, kde se provádějí experimenty s písečnými pstruhy. Tohle byl projekt s úžasnými možnostmi: vyrvat monopol na koření z rukou Atreidů, a pak se může stát cokoli.
"Jsi si jistý, že ta dvojčata budou… odstraněna?"
"Nic není úplně jisté, princi, ale vyhlídky jsou dobré."
Farad'n pokrčil rameny. Vraždy patří ke královskému životu. Jazyk byl plný jemných odstínů, jimiž se daly vyjádřit nejrůznější způsoby likvidace důležitých osob. Jediným slovem mohl člověk rozlišit mezi jedem v nápoji a jedem v jídle. Předpokládal, že Atreidova dvojčata budou odstraněna jedem. Nebyla to příjemná myšlenka. Podle všech zpráv byli ti dva ohromně zajímavý pár.
"Budeme se muset přestěhovat na Arrakis?" zeptal se Farad'n.
"Je to nejlepší řešení, budeme tak přímo v místech největšího tlaku." Zdálo se, že Farad'n se vyhýbá nějaké otázce a Tyekanik přemýšlel, jaká by to mohla být.
"Mám starost, Tyekaniku," promluvil Farad'n, když obešli roh živého plotu a mířili k fontáně obklopené obrovskými černými růžemi. Někde v keřích cvakaly nůžky zahradníků.
"Ano?" pobídl ho Tyekanik.
"To, hm, to náboženství, ke kterému ses přihlásil…"
"Na tom není nic divného, princi," řekl Tyekanik a doufal, že se mu nezachvěl hlas. "To náboženství promlouvá k válečníkovi ve mně. Je to vhodné náboženství pro sardaukara." To byla aspoň pravda.
"Ano… Ale moje matka z toho má zřejmě ohromnou radost." Zatracená Wensicia! myslel si. Vzbudila v synovi podezření.
"Mně je jedno, co si myslí vaše matka," odpověděl Tyekanik. "Náboženství je soukromá věc každého člověka. Třeba v tom vidí něco, co by vám mohlo pomoci k trůnu."
"Taky jsem si to myslel," řekl Farad'n.
To je ale chytrý mládenec! pomyslel si Tyekanik. Nahlas řekl: "Podívejte se na to náboženství sám; hned uvidíte, proč jsem ho přijal."
"Ale stejně… Muad'Dibovo učení? Koneckonců to byl Atreides."
"Můžu říct jen to, že cesty Boží jsou záhadné," řekl Tyekanik.
"Aha. Pověz mi, Tyeku, proč jsi mě zrovna teď pozval na procházku? Je skoro poledne a touhle dobou obvykle někde plníš příkazy mé matky."
Tyekanik se zastavil u kamenné lavičky, z které byl výhled na fontánu a obří růže pod ní. Šplouchající voda ho uklidňovala a on se na ni při řeči soustředil: "Můj princi, udělal jsem něco, co se vaší matce možná nebude líbit." A myslel si: Jestli tomu uvěří, tak ten odporný plán vyjde. Tyekanik skoro doufal, že Wensiciin plán neuspěje. Přivézt sem toho strašného Kazatele. Ona se zbláznila. A co to stojí!
Když Tyekanik mlčel a čekal, Farad'n se zeptal: "Tak dobře, Tyeku, co jsi udělal?"
"Pozval jsem oneiromanta," řekl Tyekanik.
Farad'n se na svého společníka ostře podíval. Někteří ze starých sardaukarů tu hru na vykládání snů hráli, a to dokonce čím dál víc od té doby, co je porazil "Nejvyšší snílek" Muad'Dib. Argumentovali tím,

že někde v jejich snech se může najít cesta zpátky k moci a slávě. Ale Tyekanik se tomu vždycky vyhýbal.
"To se ti nepodobá, Tyeku," řekl Farad'n.
"Můžu mluvit jen za své nové náboženství," řekl a oslovil přitom fontánu. Hovor o náboženství, to byl samozřejmě ten pravý důvod, proč riskovali a přivezli sem Kazatele.
"Tak mluv za to náboženství," řekl Farad'n.
"Jak můj princ poroučí." Obrátil se a podíval se na mladého nositele všech snů, jež se teď soustředily k cestě, kterou se dá rod Corrino. "Církev a stát, můj princi, dokonce i vědecký rozum a víra, a ještě víc: pokrok a tradice - to všechno je v Muad'Dibově učení smířeno. Učil, že neexistují žádné nepřekonatelné protiklady, leda ve víře lidí a občas v jejich snech. Člověk objevuje budoucnost v minulosti a obojí je součástí jednoho celku."
I když Farad'n nedokázal docela rozptýlit své pochybnosti, uvědomil si, že na něj ta slova udělala dojem. Slyšel v Tyekanikově hlase tón neochotné upřímnosti, jako by hovořil proti své vůli.
"A proto jsi mi přivedl toho… toho vykladače snů?"
"Ano, můj princi. Možná váš sen pronikne Časem. Získáte zpět vědomí své vnitřní bytosti, až pochopíte vesmír jako souvislý celek. Vaše sny… no…"
"Ale já o svých snech mluvím málokdy," protestoval Farad'n. "Je to kuriozita, nic víc. Nikdy jsem netušil, že ty…"
"Princi, nic, co děláte, nemůže být nedůležité."
"To je velmi lichotivé, Tyeku. Věříš opravdu, že ten člověk dokáže nahlédnout do srdce velkých záhad?"
"Věřím, můj princi."
"Tak ať se to matce klidně nelíbí."
"Přijmete ho?"
"Samozřejmě - když jsi ho přivedl, abys rozzlobil mou matku."
Vysmívá se mi? uvažoval Tyekanik. A řekl: "Musím vás varovat, že ten starý muž nosí masku. Je to vynález z Iks, který umožňuje nevidomým vidět kůži."
"On je slepý?"
"Ano, princi."
"Ví, kdo jsem?"
"Řekl jsem mu to, princi."
"Dobře. Tak půjdeme k němu."
"Když tu můj princ chvíli počká, přivedu toho muže sem."
Farad'n se rozhlédl po zahradě a usmál se. Pro tuhle pošetilost je to stejně dobré místo jako kterékoli jiné. "Řekl jsi mu, co se mi zdálo?"
"Jen všeobecně, princi. Bude to chtít slyšet přímo od vás."
"Výborně. Počkám tady. Přiveď ho."
Farad'n se obrátil a slyšel, jak Tyekanik spěšně odchází. Za živým plotem bylo vidět pracujícího zahradníka, vršek hlavy s hnědou čepicí, blýskání nůžek nad zelení. Ten pohyb byl hypnotizující.
Ta záležitost se sny je nesmysl, uvažoval Farad'n. Tyek udělal chybu, že se se mnou nejdřív neporadil. Už to je zvláštní, že se Tyek ve svém věku dal na víru. A teď ještě sny.
Konečně za sebou uslyšel kroky. Tyekanikův známý rázný pochod a další, pomalejší chůzi. Farad'n se otočil a díval se na blížícího se vykladače snů. Iksiánská maska byla černá gázovitá věc, která skrývala obličej od čela po bradu. V masce nebyly žádné otvory pro oči. Jestli se na Iksu nechlubili nadarmo, byla celá ta maska jediné velké oko.
Tyekanik se zastavil dva kroky od Farad'na, ale maskovaný starý muž přišel až na necelý krok.
"Vykladač snů," řekl Tyekanik.
Farad'n kývl.
Maskovaný stařec zhluboka chrochtavě zakašlal, jako by se snažil dostat něco z žaludku.
Farad'n si ostře uvědomil kyselý pach koření, linoucí se ze starce. Stoupal z dlouhého šedého roucha, které pokrývalo jeho tělo.
"Je ta maska opravdu součástí tvé kůže?" zeptal se Farad'n a uvědomil si, že se pokouší oddálit tu

záležitost se sny.
"Když ji nosím," odpověděl stařec a v jeho hlase byl hořký přídech a vzdálený náznak fremenského přízvuku. "Váš sen," pobídl. "Řekněte mi ho."
Farad'n pokrčil rameny. Proč ne? Proto přece Tyek toho starce přivedl. Nebo ne? Farad'na se zmocnily pochyby a zeptal se: "Skutečně jsi oneiromant?"
"Přišel jsem vyložit váš sen, mocný vládce."
Farad'n znovu pokrčil rameny. Z té maskované postavy byl nervózní. Podíval se na Tyekanika, který zůstal na svém místě, ruce založené na prsou, a díval se na fontánu.
"Tak tedy váš sen," naléhal stařec.
Farad'n se hluboce nadechl a začal líčit svůj sen. Když se do toho dostal, bylo to snadnější. Řekl mu o vodě stoupající vzhůru studní, o světech, které byly atomy tančícími v jeho hlavě, o hadu, který se změnil v písečného červa a vybuchl v oblaku prachu. S překvapením zjistil, že vyprávět o hadu vyžaduje větší úsilí. Bránila mu jakási strašná neochota, a to ho rozhněvalo.
Starý muž stál pořád stejně nezúčastněně, když Farad'n umlkl. Černá gázová maska se lehce pohybovala jeho dechem. Farad'n čekal. Ticho pokračovalo.
Nakonec se Farad'n zeptal: "Ty mi ten sen nevyložíš?"
"Už jsem ho vyložil," řekl a jeho hlas jako by přicházel z velké dálky.
"No a?" Farad'n slyšel, jak mu přeskočil hlas, a to mu napovědělo, jaké napětí v něm sen vyvolal.
Stařec však stále nezúčastněně mlčel.
"Tak mi to řekni!" V jeho hlase byl jasně znát hněv.
"Řekl jsem, že ho vyložím," prohlásil starý muž. "Neslíbil jsem, že vám svůj výklad řeknu."
To pohnulo dokonce i s Tyekanikem. Spustil ruce k bokům a sevřel je v pěsti. "Cože?" procedil mezi zuby.
"Neřekl jsem, že odhalím svůj výklad," opakoval stařec.
"Chceš víc peněz?" zeptal se Farad'n.
"Nežádal jsem peníze, když mě sem přivedli." Jistá chladná hrdost v těch slovech zmírnila Farad'nův hněv. Tohle byl nepochybně statečný stařec. Musí přece vědět, že po neposlušnosti může následovat smrt.
"Dovolte, princi," řekl Tyekanik, když se Farad'n chystal promluvit. "Řekneš nám, proč nechceš odhalit svůj výklad?"
"Ano, pánové. Sen mi říká, že by bylo zbytečné ty věci vysvětlovat."
Farad'n už se neovládl. "Chceš říct, že už znám význam toho snu?"
"Možná znáte, můj pane, ale to jsem nechtěl říci."
Tyekanik se postavil vedle Farad'na. Oba se mračili na starce. "Vysvětli to," řekl Tyekanik.
"A rychle," řekl Farad'n.
"Kdybych měl mluvit o tomto snu, zkoumat ty záležitosti vody a prachu, hadů a červů, analyzovat atomy, které tančí ve vaší hlavě stejně jako v mé - ach, mocný vládce, moje slova by vás jen zmátla a vy byste trval na nedorozumění."
"Bojíš se, že by mě tvoje slova mohla rozhněvat," naléhal Farad'n.
"Můj pane! Vy už se hněváte teď."
"Tak nám nevěříš?" zeptal se Tyekanik.
"To je velmi blízko, můj pane. Nevěřím ani jednomu z vás, a to z toho prostého důvodu, že nevěříte sami sobě."
"Nebezpečně si zahráváš," řekl Tyekanik. "Lidé byli zabiti za méně urážlivé chování, než je to tvoje."
Farad'n kývl a řekl: "Nezkoušej nás doopravdy rozčílit."
"Osudné následky corrinského hněvu jsou dostatečně známy, můj pane Salusy Secundus," řekl stařec.
Tyekanik položil chlácholivě ruku Farad'novi na paži a zeptal se: "Chceš nás vyprovokovat k tomu, abychom tě zabili?"
Něco takového Farad'na nenapadlo a teď se zachvěl, když uvažoval, co může to chování znamenat. Je ten stařec, který si říká Kazatel… je v něm víc, než se zdá? Jaké by mohly být následky jeho smrti? Mučedníci mohou být nebezpeční.

"Pochybuji, že mě zabijete, ať už řeknu cokoli," prohlásil Kazatel. "Myslím, že znáte mou cenu, bašáre, a váš princ ji nyní tuší."
"Ty absolutně odmítáš vyložit jeho sen?" zeptal se Tyekanik.
"Já jsem ho vyložil."
"A neřekneš nám, co v něm vidíš?"
"Vyčítáte mi to, můj pane?"
"Jak mi můžeš být užitečný?" zeptal se Farad'n.
Kazatel pozvedl pravou ruku. "Stačí mi jen pokynout touhle rukou a Duncan Idaho ke mně přijde a poslechne mě."
"Co je to za vychloubání?" zeptal se Farad'n.
Ale Tyekanik zavrtěl hlavou, protože si vzpomněl na svůj spor s Wensicií. Řekl: "Můj princi, může to být pravda. Tenhle Kazatel má na Duně mnoho přívrženců."
"Proč jsi mi neřekl, že je odtamtud?" zeptal se Farad'n.
Než mohl Tyekanik odpovědět, Kazatel oslovil Farad'na: "Můj pane, nesmíte si vyčítat Arrakis. Jste jen produktem své doby. To je zvláštní omluva, kterou může použít každý, když ho přepadne pocit viny."
"Viny!" Farad'n zuřil.
Kazatel jen pokrčil rameny.
To kupodivu změnilo Farad'nův hněv v pobavení. Nahlas se zasmál, až se na něj Tyekanik poplašeně podíval. "Líbíš se mi, Kazateli."
"To mě těší, princi," řekl stařec.
Farad'n potlačil smích a řekl: "Najdeme ti byt tady v paláci. Budeš mým oficiálním vykladačem snů - i když mi nikdy nevyložíš jediné slovo. A můžeš mě poučit o Duně. Na to místo jsem ohromně zvědavý."
"To nemohu udělat, princi."
Hněv se vrátil. Farad'n se zamračil na černou masku. "A byl bys tak laskav a vysvětlil mi, proč ne?"
"Můj princi," dotkl se Tyekanik Farad'novy paže.
"Co je, Tyeku?"
"Přivezli jsme ho sem podle vázané dohody s Gildou. Musí se vrátit na Dunu."
"Volají mě zpět na Arrakis," řekl Kazatel.
"Kdo tě volá?" chtěl vědět Farad'n.
"Síla větší než tvoje, princi."
Farad'n se tázavě podíval na Tyekanika. "Je to atreidský špeh?"
"To je nepravděpodobné, princi. Alia vypsala na jeho hlavu odměnu."
"Když to nejsou Atreidové, tak kdo tě volá?" obrátil Farad'n svou pozornost znovu ke Kazateli.
"Síla větší než Atreidové."
Farad'novi uniklo zasmání. To všechno byl jen mystický nesmysl. Jak se může Tyek dát oklamat takovými řečmi? Tohohle Kazatele volají - nejspíš tak sny. K čemu jsou důležité sny?
"Byla to ztráta času, Tyeku," řekl Farad'n. "Proč jsi mě dostal do téhle… frašky?"
"Jde tu o dvě věci, můj princi," řekl Tyekanik. "Tenhle vykladač snů mi slíbil, že pro nás získá Duncana Idaha jako špiona rodu Corrino. Žádal za to jediné: Sejít se s tebou a vyložit tvůj sen." A Tyekanik dodal sám pro sebe: Nebo tak to aspoň řekl Wensicii! Bašára se zmocnily nové pochyby.
"Proč je můj sen pro tebe tak důležitý, starče?" zeptal se Farad'n.
"Váš sen mi říká, že události spějí ke svému logickému závěru," řekl Kazatel. "A já si musím pospíšit s návratem."
Farad'n posměšně řekl: "A zůstaneš nevyzpytatelný a nic mi neporadíš."
"Rady, princi, jsou nebezpečné zboží. Ale odvážím se několika slov, která můžete brát jako radu nebo jak budete chtít."
"To udělej," kývl Farad'n.
Kazatel se svou maskovanou tváří strnule díval Farad'novi do obličeje. "Vlády mohou povstat i padnout z důvodů, které se zdají být nedůležité, princi. Takové malé události! Hádka mezi dvěma ženami… směr, kterým určitého dne vane vítr… kýchnutí, zakašlání, délka roucha nebo náhodné setkání skvrnky písku a dvořanova pohledu. Nejsou to vždycky majestátní zájmy imperiálních ministrů, co diktuje směr historie, a

nemusejí to být ani okázalosti kněží, kteří pohybují Božíma rukama."
Farad'nem tato slova hluboce otřásla, i když tento svůj cit nedokázal vysvětlit.
Tyekanik se však soustředil na jednu větu. Proč ten Kazatel mluvil o rouchu? Tyekanikovi se vybavily císařské šaty odeslané atreidským dvojčatům, tygři vycvičení k útoku. Vyslovoval tento muž nenápadné varování? Kolik toho ví?
"Jaká je to rada?"
"Pokud uspějete," řekl Kazatel, "musíte svou strategii omezit na bod, v němž ji používáte. Kde člověk používá strategii: na určitém místě a s určitými lidmi. Ale i při největší pečlivosti věnované podrobnostem vždycky člověku unikne nějaký malý bezvýznamný detail, který se k tomu váže. Může být vaše strategie, princi, omezena na ambice manželky regionálního vládce?"
Tyekanik ho chladně přerušil: "Proč vykládáš o strategii, Kazateli? Co myslíš, že můj princ bude mít?"
"Vedli ho k tomu, aby toužil po trůnu," řekl Kazatel. "Přeji mu štěstí, ale bude potřebovat mnohem víc než štěstí."
"To jsou nebezpečná slova," řekl Farad'n. "Jak to, že se odvažuješ takových slov?"
"Ambice se obvykle nenechají rušit realitou," řekl Kazatel. "Odvážím se takových slov, protože stojíte na křižovatce. Můžete se stát obdivuhodným. Ale nyní vás obklopují lidé, kteří nehledají morální ospravedlnění, rádci, kteří spoléhají hlavně na strategii. Jste mladý a silný a tvrdý, ale chybí vám jistý pokročilý výcvik, jímž by se mohl vyvíjet váš charakter. To je smutné, protože máte slabosti, jejichž rozměry jsem popsal."
"Co tím myslíš?" chtěl vědět Tyekanik.
"Dávej si pozor na jazyk," přidal se Farad'n. "Co je to za slabost?"
"Neuvažoval jste o tom, jakému typu společnosti byste dal přednost," řekl Kazatel. "Neberete v úvahu naděje svých poddaných, Dokonce i podoba Impéria, po němž toužíte, má ve vašich představách pramálo tvaru." Obrátil maskovanou tvář k Tyekanikovi. "Vy vidíte jen moc, ne jemnosti jejího použití a její nástrahy. Vaše budoucnost je proto zjevně naplněna neznámým: Hádajícími se ženami, kašlem a větrnými dny. Jak můžete vytvořit epochu, když nevidíte každý detail? Vaše odhodlaná mysl vám neposlouží. V tom je vaše slabost."
Farad'n si starce dlouho prohlížel, uvažoval nad hlubšími otázkami, které navozovala jeho slova, nad naléhavostí takových diskreditovaných pojmů. Morálka! Sociální cíle! To byly mýty, které bylo nutno odložit ve chvíli, kdy byla historie na vzestupu.
Tyekanik řekl: "Už jsme mluvili dost. Co ta cena, na které jsme se dohodli, Kazateli?"
"Duncan Idaho je váš," řekl Kazatel. "Dávejte pozor, jak ho použijete. Je to nedocenitelný klenot."
"My pro něj máme vhodné poslání," řekl Tyekanik. Podíval se na Farad'na. "Dovolíte, princi?"
"Ať si sbalí kufry, než si to rozmyslím," řekl Farad'n. Pak se zamračil na Tyekanika: "Nelíbí se mi, jak jsi mě využil, Tyeku!"
"Odpusťte mu, princi," řekl Kazatel. "Váš věrný bašár plní Boží vůli, aniž by to sám věděl." Kazatel se uklonil, odcházel a Tyekanik ho spěchal doprovodit.
Farad'n se za nimi díval a myslel si: Musím se podívat na to náboženství, které přijal Tyek. A lítostivě se usmál. To byl ale vykladač snů!
Ale co na tom? Můj sen není nic důležitého.
A viděl brnění. To brnění nebyla jeho vlastní kůže; bylo pevnější než plastocel. Nic nemohlo proniknout tím brněním - ani nůž nebo jed nebo písek, ani prach pouště, ani vysušující žár. V pravé ruce nesl moc způsobit Koriolisovu bouři, otřást zemí a rozdrolit ji do nicoty. Oči měl upřené na Zlatou stezku a jeho levá ruka držela žezlo naprosté vlády. A za Zlatou stezkou viděly jeho oči věčnost, o níž věděl, že bude potravou jeho duši a jeho věčnému tělu.

HEIGHIA, SEN MÉHO BRATRA
(Z KNIHY O GHANIMĚ)

"Bylo by pro mě lepší, abych se nikdy nestal imperátorem," řekl Leto. "Ne, nechci tím naznačit, že jsem udělal stejnou chybu jako můj otec a že jsem nahlédl do budoucnosti pomocí sklenice koření. Říkám to

ze sobectví. Moje sestra a já zoufale potřebujeme čas svobody, v němž bychom se mohli naučit žít s tím, jací jsme."
Ztichl a tázavě se podíval na lady Jessicu. Řekl to, na čem se s Ghanimou dohodl. Jaká teď bude odpověď jejich babičky?
Jessica pozorovala svého vnuka v slabém světle lumin, které ozařovaly její pokoj v síči Tabr. Bylo časné ráno jejího druhého zdejšího dne a už se jí donesly znepokojivé zprávy, že dvojčata probděla noc mimo síč. Co tam dělala? Nespala dobře a cítila, jak ji únava nabádá, aby slevila z toho krajně vybuzeného stavu, díky kterému zvládla všechny nezbytnosti od toho kritického okamžiku na přistávací ploše. Tohle byl síč z jejích nočních můr - ale to venku, to nebyla poušť, jakou si pamatovala. Odkud se vzaly všechny ty květiny? A vzduch kolem byl příliš vlhký. Mladí zacházeli se svými filtršaty lhostejně.
"A kdo jsi, dítě, že potřebuješ čas, abys poznal sám sebe?" zeptala se.
Jemně zavrtěl hlavou. Věděl, že to bude bizarní gesto dospělosti v dětském těle, připomínal sám sobě, že musí tuto ženu neustále vyvádět z rovnováhy. "Za prvé nejsem dítě. Jistě…" Dotkl se své hrudi. "Tohle je dětské tělo, o tom není pochyb. Ale já nejsem dítě."
Jessica si hryzala spodní ret bez ohledu na to, co tím prozrazovala. Její vévoda, už tolik let mrtvý na téhle prokleté planetě, se jí smával, když to udělala. "Tvoje jediná neovládaná reakce," říkával tomu kousání do rtu. "Říká mi, že jsi znepokojená, a musím ty rty políbit, aby se přestaly chvět."
Teď ji její vnuk, který nesl vévodovo jméno, šokoval tak, že jí začalo prudce bušit srdce. Jen se usmál a řekl: "Jsi znepokojená; poznám to podle toho, jak se ti chvějí rty."
Musela sebrat všechen svůj benegesseritský výcvik, aby dokázala aspoň předstírat klid. Vypravila ze sebe: "Děláš si ze mě legraci?"
"Legraci? Nikdy. Ale musím ti jasně vysvětlit, jak moc se lišíme. Dovol, abych ti připomněl tu dávnou síčovou orgii, když ti stará Ctihodná matka předávala své životy a své vzpomínky. Naladila se na tvou vlnu a předala ti ten… tu dlouhou šňůru buřtíků, v každém jednoho člověka. Pořád je máš. Takže víš něco o tom, co zažíváme Ghanima a já."
"A Alia?" zkoušela ho Jessica.
"O tom jsi přece mluvila s Ghani."
"Chci o tom mluvit s tebou."
"Tak dobře. Alia popřela to, co je, a stala se tím, z čeho měla největší strach. Ta vnitřní minulost se nedá zamknout v podvědomí. To je nebezpečné pro kteréhokoli člověka, ale pro nás předzrozené je to horší než smrt. A to je všechno, co řeknu o Alii."
"Tak ty nejsi dítě," řekla Jessica.
"Jsem miliony let starý. To vyžaduje přizpůsobení, jaké nikdy nikdo na žádném člověku nechtěl."
Jessica kývla. Byla už klidnější a také mnohem opatrnější než s Ghanimou. A kde je vlastně Ghanima? Proč Leto přišel sám?
"No tak, babičko," řekl, "jsme Zvrácenost, nebo jsme naděje Atreidů?"
Jessica tu otázku ignorovala. "Kde je tvoje sestra?"
"Rozptyluje Alii, aby nás nerušila. Je to nutné. Ale Ghani by ti neřekla nic víc, než jsem ti řekl já. Nevšimla sis toho včera?"
"Čeho jsem si včera všimla, to je moje věc. Co to plácáš o Zvrácenosti?"
"Plácáš? Nezkoušej na mě tu benegesseritskou hantýrku, babičko. Můžu ti ji oplatit, slovo za slovo, přímo z tvých vlastních vzpomínek. Chci víc než jen chvění tvých rtů."
Jessica zavrtěla hlavou, cítila chlad toho… té osoby, která v sobě měla její krev. Možnosti, které měl, ji děsily. Pokusila se odpovědět stejným tónem a zeptala se: "Co ty víš o mých záměrech?"
Nakrčil nos. "Nemusela ses ptát, jestli jsem udělal stejnou chybu jako náš otec. Nevyhlížel jsem za plot naší zahrádky času - aspoň ne záměrně. Ponechme absolutní znalost budoucnosti těm okamžikům déj? vu, které může zažít každý člověk. Já znám, jakou pastí je předvídání. Život mého otce mi o tom řekl všechno, co potřebuji vědět. Ne, babičko, znát absolutně budoucnost znamená být do té budoucnosti absolutně polapen. Zhroutí se tím čas. Současnost se stane budoucností. Já potřebuji víc svobody."
Jessica cítila, jak jí v jazyku škube nevyslovenými slovy. Jak může odpovědět něco, co už by nevěděl? To je příšerné! On je já! On je můj milovaný Leto! Ta myšlenka ji šokovala. Na okamžik ji napadlo,

jestli se ta dětská maska nemůže změnit v ty drahé rysy a vzkřísit… Ne!
Leto sklonil hlavu a pozorně se na ni zadíval. Ano, přece jen bude možné s ní manévrovat. Řekl: "Když uvažuješ o předvídání, což je doufám málokdy, jsi patrně stejná jako všichni ostatní. Většina lidí si představuje, jak by bylo pěkné znát zítřejší kurz velrybí kůže. Nebo jestli Harkonnenové budou znova vládnout na svém domovském světě Giedi Prima. Ale my samozřejmě známe Harkonneny i bez předvídání, viď, babičko?"
Odmítla mu skočit na udičku. Samozřejmě že ví o tom, že má mezi předky tu prokletou harkonnenskou krev.
"Kdo je Harkonnen?" popichoval. "Kdo je Bestie Rabban? Kdokoli z nás, ne? Ale to odbočuji. Mluvím o tom populárním mýtu předvídání: znát budoucnost absolutně. Celou! Jaké bohatství by se dalo získat - a ztratit - s takovou absolutní znalostí. Luza tomu věří. Věří tomu, že když malý kousek je dobrý, víc musí být ještě lepší. Skvělé! A kdybys některému z nich dala úplný scénář jeho života, nezměnitelný dialog až do chvíle jeho smrti - jaký pekelný dar by to byl. Jaká nekonečná nuda! Každým okamžikem by jen opakoval, co by už věděl. Žádná odchylka. Mohl by předvídat každou odpověď, každé slovo - znova a znova a znova a znova a znova a…"
Leto zavrtěl hlavou. "Nevědomost má své výhody. Vesmír plný změn, o ten se modlím!"
Byla to dlouhá řeč, a jak Jessica poslouchala, myslela na to, jak je jeho chování a jeho intonace ozvěnou jeho otce - jejího ztraceného syna. Dokonce i ty myšlenky: Něco takového by mohl říct Paul.
"Připomínáš mi svého otce," řekla.
"Bolí tě to?"
"Určitým způsobem ano, ale uklidňuje mě vědomí, že v tobě žije dál."
"Jak málo víš o tom, jak ve mně žije."
Jessica si uvědomila, že jeho hlas je sice bezvýrazný, ale odkapává z něj hořkost. Zvedla hlavu a zpříma se na něj podívala.
"Nebo jak ve mně žije tvůj vévoda," řekl Leto. "Babičko, Ghanima je ty! Je ty tak moc, že pro ni tvůj život nemá nejmenší tajemství až do chvíle, kdy jsi zplodila našeho otce. A já! Jaký já jsem katalog životních záznamů. Jsou okamžiky, kdy se to nedá snést. Přišla jsi sem, abys nás soudila? Přišla jsi soudit Alii? Lepší by bylo, abychom soudili my tebe!"
Jessica pátrala ve svém nitru po odpovědi a žádnou nenašla. Co to Leto dělá? Proč tak zdůrazňuje, že je jiný? Přeje si zavržení? Dostal se už do stejného stavu jako Alia - je z něj Zvrácenost?
"To ti dělá starosti," řekl.
"Dělá mi to starosti." Zbytečně pokrčila rameny. "Ano, dělá mi to starosti, a dobře víš proč. Jsem si jistá, že sis prošel můj benegesseritský výcvik. Ghanima to připouští. Vím, že Alia… to udělala. Víš, jaké jsou následky té odlišnosti."
Podíval se na ni se znepokojivou naléhavostí. "Málem jsme vůči tobě nezvolili tenhle přístup," řekl a v jeho hlase zazněla ozvěna jejího vlastního vyčerpání. "Známe chvění tvých rtů, jak je znal tvůj milenec. Každou něžnost, kterou ti tvůj vévoda šeptal v ložnici, ti můžeme podle přání zopakovat. Nepochybuji o tom, že intelektuálně jsi to přijala. Ale varuji tě, že intelektuální přijetí nestačí. Jestli se z kteréhokoli z nás stane Zvrácenost - můžeš to být ty, kdo ji v našem nitru vytvoří! Nebo můj otec… nebo matka! Tvůj vévoda! Kdokoli z vás nás může posednout - a výsledek bude stejný."
Jessicu pálilo v hrudi, oči jí zvlhly. "Leto…," vypravila ze sebe konečně jeho jméno. Bolelo to méně, než čekala. Přiměla se pokračovat. "Co ode mě chceš?"
"Budu učit svou babičku."
"Co mě budeš učit?"
"Včera v noci jsme s Ghani hráli role svého otce a matky. Skoro nás to zničilo, ale hodně jsme se dozvěděli. Jsou věci, které člověk může vědět, když si uvědomí podmínky. Činy je možno předvídat. A Alia - no, je skoro jisté, že má v plánu tě unést."
Jessica mrkla, ohromena tím náhlým obviněním. Znala dobře tenhle trik, sama ho mnohokrát použila: navést někoho na určitý směr myšlení a pak vložit šokující sdělení o něčem docela jiném. Vzpamatovala se s rychlým nadechnutím.
"Vím, co Alia dělala… co z ní je, ale…"

"Babičko, lituj ji. Používej nejen svou inteligenci, ale také srdce. Už jsi to přece udělala. Představuješ hrozbu a Alia chce Impérium pro sebe - nebo aspoň to, co se z ní stalo, ho chce."
"Jak můžu vědět, že se mnou nemluví další Zvrácenost?"
Pokrčil rameny. "K tomu právě musíš použít srdce. Ghani a já víme, jak jí bylo. Potlač jejich osobnosti a oni se na tebe vyřítí, kdykoli vyvoláš vzpomínku. Jednou -" polkl vyschlým hrdlem, "- se někdo silný z té smečky rozhodne, že je na čase podělit se o tělo."
"A nedá se s tím nic dělat?" Položila tu otázku, i když se bála odpovědi.
"Jsme přesvědčeni, že existuje něco… ano. Nesmíme podlehnout koření; to je nejdůležitější. A nesmíme úplně potlačit minulost. Musíme ji použít, smísit ji se sebou. Nakonec z nich ze všech uděláme součást sebe samých. Už to nebudeme my - ale nebudeme posedlí."
"Mluvil jsi o spiknutí s cílem unést mě."
"Je to zřejmé. Wensicia má ctižádostivé plány se svým synem. Alia má ctižádostivé plány sama za sebe, a…"
"Alia a Farad'n?"
"Nic to nenaznačuje," řekl. "Ale Alia a Wensicia teď nabraly podobný směr. Wensicia má v Aliině domě sestru. Co je jednodušší než poslat vzkaz -"
"Víš o takovém vzkazu?"
"Jako bych ho viděl a přečetl slovo za slovem."
"Ale neviděl jsi ho?"
"Není třeba. Stačí mi vědět, že všichni Atreidové jsou tady na Arrakis. Všechna voda v jedné nádrži." Jeho gesto obsáhlo celou planetu.
"Rod Corrino se neodváží nás tady napadnout!"
"Kdyby to udělali, měla by z toho Alia prospěch." Úšklebek v jeho hlase ji vyprovokoval.
"Nedovolím, aby se mnou můj vlastní vnuk mluvil povýšeně," řekla.
"Tak na mě sakra přestaň myslet jako na svého vnuka, ženská! Mysli si, že jsem tvůj vévoda Leto!" Tón a výraz tváře, dokonce i to prudké gesto rukou, byly tak přesné, že zmlkla.
Suchým, vzdáleným hlasem Leto řekl: "Snažil jsem se tě na to připravit. Aspoň to mi přiznej."
"Proč by mě Alia unášela?"
"No přece aby z toho mohla obvinit rod Corrino."
"Já tomu nevěřím. Dokonce i na ni by to bylo… obludné! Příliš nebezpečné! Jak by to mohla udělat bez… Tomu nevěřím!"
"Až se to stane, uvěříš. Ach, babičko, nám s Ghani stačí jen poslouchat ve svém nitru a víme to. Je to prostá sebezáchova. Jak jinak bychom mohli uhodnout, jaké chyby se kolem nás dělají?"
"Ani na chvilku nehodlám připustit, že únos je součástí Aliina -"
"Bohové pod námi! Jak můžeš ty, benegesseriťanka, být tak hloupá? Celé Impérium tuší, proč jsi tady. Wensiciini propagandisté jsou připraveni tě zdiskreditovat. Alia nemůže čekat, až k tomu dojde. Když padneš, může to být smrtelná rána celému rodu Atreidů."
"Co tuší celé Impérium?"
Odměřovala slova, jak nejchladněji to šlo, protože věděla, že tímto nedítětem nemůže pohnout seberafinovanější lstí Hlasu.
"Lady Jessica má v plánu spářit ta dvojčata!" zachraptěl. "To si přeje Sesterstvo! Incest!"
Zamrkala. "Hloupé řeči." Polkla. "Bene Gesserit rozhodně nenechá takové řeči nekontrolovatelně šířit Impériem. Ještě máme jistý vliv. Na to nezapomínej."
"Řeči? Jaké řeči? Rozhodně ses přece nezřekla možnosti dát nás dva dohromady." Zavrtěl hlavou, když se nadechla k řeči. "Nepopírej to. Nech nás projít pubertou ve stejné domácnosti, ve které budeš i ty, a váš vliv nebude nic víc než hadr, kterým se mává před očima písečnému červovi."
"To si myslíš, že jsme opravdu tak úplně hloupé?" zeptala se Jessica.
"To si opravdu myslím. Tvoje Sesterstvo není nic víc než tlupa pošetilých stařen, které nikdy ani nenapadlo přemýšlet o něčem jiném než o tom svém slavném genetickém programu! Ghani a já známe všechny prostředky, které mají k dispozici. Myslíš si snad ty o nás, že jsme hlupáci?"
"Prostředky?"

"Vědí, že jsi Harkonnenová! Bude to v tom jejich genetickém indexu: Jessica z Tanidie Nerasové po baronu Vladimíru Harkonnenovi. Takový záznam náhodně zveřejněný ve chvíli, kdy ukážeš zuby -"
"Ty myslíš, že Sesterstvo by se uchýlilo k vydírání?"
"Já vím, že by to udělaly. Samozřejmě, hezky ti to zabalily do cukrové vaty. Řekly ti, abys zjistila, co je pravdy na těch pověstech o tvé dceři. Podpořily tvou zvědavost a sytily tvé obavy. Apelovaly na tvůj smysl pro odpovědnost, vyvolaly v tobě pocit viny kvůli tomu, že ses vrátila na Caladan. A nabídly ti možnost zachránit svá vnoučata."
Jessica na něj mohla jen mlčky zírat. Bylo to, jako by byl tajně vyslechl vzrušené schůzky s jejími proktorkami ze Sesterstva. Jeho slova jako by ji docela znehybnila, a ona začala připouštět, že měl možná pravdu, když říkal, že Alia plánuje únos.
"Víš, babičko, mám před sebou těžké rozhodnutí," řekl. "Mám se řídit atreidskou mystikou? Mám žít pro své poddané… a zemřít pro ně? Nebo mám zvolit jiný směr - takový, který by mi umožnil žít tisíce let?"
Jessica se bezděčně zachvěla. Slova, která tak snadno vyslovil, se dotkla otázky, která byla pro Bene Gesserit téměř nemyslitelná. Mnohé Ctihodné matky si mohly zvolit ten směr… nebo to zkusit. Vnitřní chemické manipulace byly zasvěcencům Sesterstva dostupné. Ale kdyby to zkusila jedna, dříve nebo později by to udělaly všechny. A taková koncentrace nestárnoucích žen by se nedala utajit. Krátce žijící lidstvo by se obrátilo proti nim. Ne - to bylo nemyslitelné.
"Nelíbí se mi, jakým směrem se ubírají tvoje myšlenky," řekla.
"Nechápeš moje myšlenky," namítal. "Ghani a já…" Zavrtěl hlavou. "Alia to měla na dosah a zahodila to."
"Jsi si tím jistý? Už jsem podala zprávu Sesterstvu, že Alia provádí nemyslitelné. Podívej se na ni! Nezestárla ani o den od chvíle, co jsem…"
"Aha, tohle!" Odbyl benegesseritskou tělesnou rovnováhu jediným mávnutím ruky. "Mluvím o něčem jiném - o dokonalosti, která jde mnohem dál než cokoli, čeho kdy lidstvo dosáhlo."
Jessica mlčela, ohromená tím, jak zlehka bral její odhalení. Přece musel vědět, že taková zpráva znamená pro Alii trest smrti. A i když změnil svá slova, nebylo pochyb o tom, že může mluvit jedině o spáchání stejného zločinu. Copak neví, jaké nebezpečí se v jeho slovech skrývá?
"Musíš to vysvětlit," řekla nakonec.
"Jak?" zeptal se. "Nejdřív bys musela pochopit, že Čas není tím, čím se zdá, jinak ti to nemůžu ani začít vysvětlovat. Můj otec to tušil. Byl už na pokraji uskutečnění, ale couvl. Teď je to na Ghani a na mně."
"Trvám na tom, abys to vysvětlil," opakovala Jessica a nahmátla otrávenou jehlu, kterou měla pod záhybem roucha. Byl to gom džabbár, tak smrtelně nebezpečný, že nejmenší píchnutí zabilo člověka v několika vteřinách. A myslela si: Varovaly mě, že ho možná budu muset použít. Při té myšlence se jí svaly v paži začaly chvět a byla vděčná za to, že ji ukrývá roucho.
"Tak dobře," povzdechl. "Nejdřív pokud jde o Čas: není žádný rozdíl mezi deseti tisíci lety a jedním rokem; není rozdíl mezi sto tisíci lety a jedním okamžikem. Žádný rozdíl. To je první fakt o Čase. A drahý fakt: celý vesmír s celým svým Časem je ve mně."
"Co je to za nesmysl?" chtěla vědět.
"Vidíš? Nechápeš to. Pokusím se to tedy vysvětlit jinak." Pozvedl ruku, aby to ilustroval, a při řeči jí pohyboval. "Jdeme vpřed, vracíme se zpátky."
"Ta slova nevysvětlují nic!"
"Správně," řekl. "Jsou věci, které se slovy vysvětlit nedají. Musíš je zažít beze slov, ale ty nejsi na takové dobrodružství připravená, stejně jako se na mě díváš a nevidíš mě."
"Ale… já se dívám přímo na tebe. Samozřejmě že tě vidím!" Zamračila se na něj. Z jeho slov bylo zřejmé, že zná zensunnitský kodex, jak se ho naučila v benegesseritských slovech: hra se slovy, která má zmást něčí chápání filozofie.
"Některé věci jsou mimo naši kontrolu," řekl.
"Jak to vysvětluje tu… tu dokonalost, jaké ještě nikdy nikdo nedosáhl?"
Kývl. "Když člověk odkládá stáří nebo smrt použitím melanže nebo učenými změnami v tělesné rovnováze, kterých se vy z Bene Gesseritu právem obáváte, vyvolává takový odklad iluzi kontroly. Ať člověk krátí síčem pomalu nebo rychle, nakonec síč projde. A podobné procházení časem se vnímá vnitřně."

"Proč si tak hraješ se slovy? Na takových nesmyslech jsem si vylámala zuby moudrosti dávno předtím, než se narodil tvůj otec."
"Ale zuby jen víc vyrostly," řekl.
"Slova! Slova!"
"Teď jsi velmi blízko!"
"Pche!"
"Babičko?"
"Ano?"
Dlouho mlčel. Pak řekl: "Vidíš? Pořád můžeš ještě odpovídat za sebe samu." Usmál se na ni. "Ale neprohlédneš stíny. Já jsem tady." Znovu se usmál. "Můj otec k tomu došel velmi blízko. Když žil, žil, ale když zemřel, nepodařilo se mu zemřít."
"Co to říkáš?"
"Ukaž mi jeho tělo!"
"Myslíš, že ten Kazatel…"
"Možná, ale i tak to není jeho tělo."
"Nic jsi nevysvětlil," nařkla ho.
"Ale před tím jsem tě přece varoval."
"Tak proč…"
"Ptala ses. Musel jsem ti to ukázat. A teď se vraťme k Alii a jejímu plánu na únos -"
"Plánuješ nemyslitelné?" naléhala a pod šaty držela připravený gom džabbár.
"Budeš její kat?" zeptal se zrádně mírným hlasem. Ukázal na ruku pod jejími šaty. "Myslíš, že ti dovolí to použít? Nebo myslíš, že tě to nechám použít já?"
Jessica zjistila, že nedokáže polknout.
"Abych odpověděl na tvou otázku," řekl, "neplánuji nemyslitelné. Nejsem tak hloupý. Ale jsem z tebe otřesený. Ty si dovolíš soudit Alii! Samozřejmě že porušila příkaz tvého slavného Bene Gesseritu! Co jsi čekala? Utekla jsi od ní, nechala jsi ji tu jako královnu, které chybělo jediné: titul. Všechna ta moc! Tak jsi tedy utekla na Caladan, aby sis léčila rány v Gurneyho náručí. Proč ne. Ale kdo jsi, že soudíš Alii?"
"Povídám ti, nebudu -"
"Ale mlč!" podíval se znechuceně jinam. Ale vyslovil to zvláštním benegesseritským způsobem - ovládajícím Hlasem. Umlčelo ji to, jako by jí přikryl ústa rukou. Myslela si: Kdo by mě mohl zasáhnout Hlasem silnějším, než byl tenhle? Byla to uklidňující myšlenka, která ulevila jejím zraněným pocitům. Mnohokrát použila Hlas na jiné, ale nikdy by nečekala, že ona sama mu může podlehnout… už ne… od těch školních dob, kdy…
Znovu se k ní obrátil. "Promiň. Jen náhodou vím, jak slepá reakce se od tebe dá čekat, když -"
"Slepá? Ode mě?" To ji rozzuřilo víc, než když na ni použil Hlas.
"Od tebe," kývl. "Slepá. Jestli v tobě vůbec zbylo aspoň trochu čestnosti, poznáš to sama. Zavolám tvé jméno a ty řekneš: ‚Ano?' Umlčím tě. Vyvolávám všechny tvé benegesseritské mýty. Podívej se do svého nitra na to, jak jsi byla vychována. To aspoň můžeš udělat pro své -"
"Jak se opovažuješ! Co ty víš…" Odmlčela se. Samozřejmě že to ví!
"Podívej se do svého nitra, povídám!" Jeho hlas byl velitelský.
Jeho hlas ji znova očaroval. Zjistila, že jí otupují smysly, že se jí zrychlil dech. Těsně pod hladinou podvědomí číhalo bušící srdce, lapání po… Náhle si uvědomila, že ten zrychlený dech, bušící srdce nejsou skryté, že je neovládá benegesseritská kontrola. Oči se jí rozšířily šokovaným vědomím, že její vlastní tělo poslouchá cizí příkazy. Pomalu se uklidnila, ale to vědomí zůstalo. Tohle nedítě na ni po celou dobu rozhovoru hrálo jako na hudební nástroj.
"Tak teď víš, jak důkladně tě ty tvoje benegesseriťanky kondicionovaly," řekl.
Mohla jen kývnout. Nevěřila síle svých slov. Leto ji přinutil podívat se vlastnímu fyzickému světu přímo do tváře a ona z toho vyšla otřesená, s novým uvědoměním v mysli. "Ukaž mi jeho tělo!" Ukázal jí její vlastní tělo, jako by se právě narodilo. Od těch školních dnů na Wallachu, od těch děsivých dnů, než pro ni přišli vévodovi kupci, od té doby nikdy nepocítila takovou chvějivou nejistotu příštích chvil.
"Ty se necháš unést," řekl Leto.

"Ale -"
"Nehodlám o tom diskutovat," řekl. "Připustíš to. Ber to jako příkaz svého vévody. Až k tomu dojde, uvidíš proč. Setkáš se s velmi zajímavým studentem."
Leto vstal a kývl. Řekl: "Některé činy mají konec, ale nikoli začátek; některé začínají, ale nekončí. Všechno závisí na tom, kde stojí pozorovatel." Obrátil se a vyšel z jejího pokoje.
V druhém předpokoji se Leto setkal s Ghanimou, spěchající do jejich soukromých pokojů. Když ho uviděla, zastavila se a řekla: "Alia má práci se Synodem víry." Tázavě se podívala k chodbě vedoucí k Jessičiným komnatám.
"Fungovalo to," řekl Leto.
Krutost je chápána jako krutost stejně tak obětí jako pachatelem, i všemi, kdo se o ní dozvědí, ať už jakkoli vzdáleně. Krutost nemá žádnou omluvu, nic ji nemůže ospravedlnit. Krutost nikdy nenapraví ani nevyváží minulost. Krutost jen vyzbrojí budoucnost k dalším krutostem. Sama se rozmnožuje - jako barbarská forma incestu. Kdokoli spáchá krutost, spáchá také všechny ty další krutosti, které z ní vzejdou.

APOKRYFY O MUAD'DIBOVI

Krátce po poledni, když se většina poutníků vytratila, aby se občerstvili v chladivém stínu nebo u nějakého zdroje nápojů, vešel Kazatel na velké náměstí pod Aliiným chrámem. Přišel zavěšen do svých zástupných očí, mladého Assana Tárika. V kapse pod splývavou řízou měl Kazatel černou gázovou masku, kterou nosil na Saluse Secundus. Pobavilo ho, že maska i ten chlapec slouží stejnému účelu - jako přestrojení. Dokud potřeboval zástupné oči, pochybnosti zůstávaly živé.
Jen ať mýtus roste, ale ať zůstanou pochybnosti, myslel si.
Nikdo nesmí přijít na to, že maska je pouhá látka a žádný artefakt z Iksu. Jeho ruka nesmí sklouznout z kostnatého ramene Assana Tárika. Stačí, aby Kazatel jednou šel tak, jako by viděl i přes své prázdné oční důlky, a všechny pochyby se rozplynou. Ta malá naděje, kterou chová, by zemřela. Každý den se modlil o změnu, něco odlišného, na co by narazil, ale dokonce i Salusa Secundus byla nezajímavě hladká, každý její rys byl předem znám. Nic se nezměnilo; nic se nemohlo změnit… zatím.
Mnoho lidí si ho všimlo, když procházel mezi obchody a loubími, zaregistrovali i to, jak otáčí hlavu ze strany na stranu a zaměřuje ji na nějaké dveře nebo osobu. Jeho pohyby naznačovaly, že nebyl slepý vždycky, a to jen posilovalo rostoucí mýtus.
Alia se dívala skrytou štěrbinou ve vysokých hradbách svého chrámu. Hledala ve zjizveném obličeji pod sebou nějaký znak - nějaké nepochybné znamení identity. Všechny pověsti jí strážci ohlásili. Každá další přinášela s sebou vzrušení i strach.
Myslela si, že její příkaz Kazatele zajmout zůstane tajný, ale i ten se jí teď vrátil jako fáma. Dokonce ani mezi jejími vlastními strážemi nevydrželi všichni mlčet. Doufala teď, že stráže uposlechnou nových rozkazů a nezajmou tuhle záhadu v černém rouchu na veřejnosti, kde by to mohl někdo vidět a dát dál.
Na náměstí byl prašný žár. Kazatelův mladý průvodce si vytáhl závoj roucha k nosu, takže odhalen zůstal jen nos a malý kousek čela. Závoj se vzdouval obrysem vodolinky filtršatů, což jí napovědělo, že přišli z pouště. Kde se tam schovávali?
Kazatel neměl závoj, nic ho nechránilo před vysušujícím vzduchem. Spustil dokonce i klopu s vodolinkou. Jeho tvář byla vystavena slunci a horkému vzduchu, který ve viditelných vlnách stoupal z rozpáleného chodníku.
U schodů k Chrámu stála skupinka devíti poutníků provádějících závěrečné obřadné poklony. Na stinné straně náměstí bylo asi padesát dalších lidí, většinou poutníků, kteří se věnovali nejrůznějším pokáním, uloženým kněžími. Mezi přihlížejícími bylo vidět posly a pár obchodníků, kteří ještě neprodali dost, aby si mohli udělat přestávku na dobu nejhoršího denního vedra.

Alia se dívala otevřenou štěrbinou, cítila vyčerpávající žár a uvědomila si, že její mysl se pohybuje někde mezi myšlením a cítěním, jak se to často stávalo jejímu bratrovi. V hlavě se jí jako hrozivé bzučení ozývala touha poradit se se svým nitrem. Baron tam byl: uctivý, ale vždycky připravený hrát na struny

jejího strachu, když racionální úsudek selhal a věci kolem ní ztratily pojem minulosti, přítomnosti a budoucnosti.
Co když je tam dole Paul? ptala se sama sebe.
"Nesmysl!" řekl hlas v jejím nitru.
Ale o zprávách, které jí přinášely Kazatelova slova, se nedalo pochybovat. Hereze! Děsila ji představa, že by Paul sám mohl strhnout konstrukci vybudovanou kolem jeho jména.
A proč ne?
Myslela na to, co zrovna dnes ráno říkala Radě, jak se divoce obrátila proti Irulán, která naléhala, aby dar oblečení od rodu Corrino byl přijat.
"Všechny dary pro dvojčata budou samozřejmě pečlivě prozkoumány jako vždycky," namítala Irulán.
"A když zjistíme, že dar je neškodný?" vykřikla Alia.
Kdovíproč byla tohle ta nejděsivější představa: že se zjistí, že dar nepředstavuje žádnou hrozbu.
Nakonec přijali přepychové oblečení a přešli k další otázce: Má lady Jessica dostat místo v Radě? Alii se podařilo odložit hlasování.
Na to všechno myslela, když se dívala dolů na Kazatele.
To, co se teď dělo s jejím regentstvím, jako by bylo rubem změn, které způsobila na této planetě. Duna kdysi byla symbolem svrchované moci pouště. Ta moc se fyzicky zmenšovala, ale mýty o její síle stejně rychle rostly. Zůstával už jen pouštní oceán, kedem, velká mateřská poušť v srdci planety, se svým okrajem z trnitých keřů, které fremeni stále nazývali Královna noci. Za těmi trnitými keři se zvedaly měkké zelené kopce, svažující se směrem k písku. Všechny ty kopce vytvořili lidé. Každý z nich osázeli lidé, kteří se dřeli jako plazící se hmyz. Zeleň těch kopců byla skoro ohromující pro člověka, který byl jako Alia vychován v tradici šedožluté pouště. V její mysli, stejně jako v myslích všech fremenů, držel pouštní oceán dodnes planetu pevně v sevření, které nikdy nepovolí. Stačilo, aby zavřela oči, a viděla před sebou duny.
Na pokraji pláně teď bylo vidět zelenající se kopce, bahno močálů rozprostírající své zelenavé panožky k písku - ale tamta poušť zůstávala stejně silná jako vždycky.
Alia zavrtěla hlavou a znovu se podívala dolů na Kazatele.
Vyšel na první schod pod chrámem a obrátil se k téměř opuštěnému náměstí. Alia se dotkla tlačítka vedle svého okna a zesílila si tak zvuky z náměstí. Zmocnila se jí vlna sebelítosti, když se tady tak viděla ve své osamělosti. Komu může věřit? Myslela si, že Stilgar zůstal spolehlivý, ale Stilgar byl také nakažen tímto slepcem.
"Víš, jak počítá?" ptal se jí Stilgar. "Slyšel jsem ho počítat mince, když platil svému průvodci. Mým fremenským uším to zní hrozně divně, a to mě děsí. Počítal ‚shuc, ishcai, quimsá, chuasku, picha, sukta' a tak dál. Neslyšel jsem takhle nikoho počítat od starých dob v poušti."
Z toho Alia pochopila, že na ten úkol, který musí být vykonán, nemůže poslat Stilgara. A bude si muset dávat pozor i na své stráže, které sebemenší náznak regentky považují za neporušitelný příkaz.
Co tam dole dělá, tenhle Kazatel?
Okolní tržiště pod svými ochrannými balkony a loubími stále nabízelo křiklavý obrázek: zboží vyložené na prodej hlídalo pár chlapců. Několik kupců zůstalo vzhůru a větřilo peníze venkovanů získané prodejem koření nebo cinkot peněženek poutníků.
Alia si prohlížela Kazatelova záda. Stál, jako by chtěl začít řečnit, ale něco zadrželo jeho hlas.
Proč tady stojím a dívám se na tu trosku, na to staré tělo? ptala se sama sebe. Ten smrtelný vrak tam dole nemůže být "koráb vznešenosti", jímž kdysi byl můj bratr.
Naplnilo ji zklamání a hněv. Jak se může něco dozvědět o Kazateli, jak se to může dozvědět jistě, aniž by se dozvěděla? Byla v pasti. Neodvažovala se dát vůči tomuto kacíři najevo víc než pomíjivou zvědavost.
Irulán to cítila. Ztratila své slavné benegesseritské sebeovládání a ječela v Radě: "Ztratili jsme sílu smýšlet o sobě dobře!"
Dokonce i Stilgara to šokovalo.
Džávid je znovu přivedl k rozumu: "Nemáme čas na takové nesmysly!"
Džávid měl pravdu. Co záleží na tom, co si myslí o sobě samých? Důležité je jedině udržet imperiální moc.

Ale Irulán, která se zase už ovládala, pronesla něco ještě více zničujícího: "Řeknu vám, že jsme ztratili něco životně důležitého. A s tím jsme ztratili i schopnost dělat dobrá rozhodnutí. Vrháme se teď na rozhodnutí tak, jak se vrháme na nepřítele - nebo čekáme a čekáme, což je jen jiný způsob, jak se vzdát, a dovolíme, aby s námi hýbala rozhodnutí jiných lidí. Už jsme zapomněli, že jsme to my, kdo uvedl tenhle proud do pohybu?"
A zase znova od začátku: otázka, jestli přijmout dar od rodu Corrino.
Irulán bude potřeba se zbavit, rozhodla Alia.
Na co ten stařec dole čeká? Říká si Kazatel. Proč nekáže?
Irulán neměla pravdu v tom, co říkala o našich rozhodnutích, říkala si Alia. Já pořád ještě dokážu dělat správná rozhodnutí! Člověk, který je nucen rozhodovat v otázkách života a smrti, prostě rozhodovat musí, nebo ho kyvadlo smete. Paul vždycky říkal, že stagnace je nejnebezpečnější z nepřirozených věcí. Jediné, co trvá, je pohyb. Záleží jen na změně.
Já jim ukážu změnu! myslela si Alia.
Kazatel zvedl ruce k požehnání.
Pár lidí z těch, kdo zůstali na náměstí, se k němu přiblížilo, a Alia si všimla, jak je ten pohyb pomalý. Ano, už se rozletěly zprávy o tom, že Kazatel vzbudil Aliinu nevoli. Sklonila se blíž k iksiánskému zesilovači vedle průhledu. Přenášel jí sem mumlání lidu na náměstí, zvuk větru, skřípání nohou na písku.
"Přináším vám čtyři poselství!" řekl Kazatel.
Jeho hlas zaburácel z Aliina zesilovače a ona ho zeslabila.
"Každé poselství je pro určitou osobu," řekl Kazatel. "První poselství je pro Alii, vládkyni tohoto místa." Ukázal za sebe směrem k jejímu průhledu. "Přináším jí varování: Ty, která jsi měla ve svých bedrech tajemství trvání, jsi je prodala za falešnou minci!"
Jak se opovažuješ?! pomyslela si Alia. Ale jeho slova ji přimrazila na místě.
"Moje druhé poselství," řekl Kazatel, "je pro Stilgara, fremenského naiba, který věří, že může sílu kmenů změnit v sílu Impéria. Varuji tě, Stilgare: nejnebezpečnější ze všech výtvorů je strnulý etický kodex. Obrátí se proti tobě a pošle tě do vyhnanství!"
Zašel příliš daleko! myslela si Alia. Musím na něj poslat stráže, ať jsou následky jakékoli.
Kazatel se obrátil čelem k Chrámu, vystoupil na druhý schod a znovu se prudce otočil k náměstí. Po celou tu dobu nespustil ruku z ramene svého mladého průvodce. Teď zvolal: "Moje třetí poselství je pro princeznu Irulán. Princezno! Ponížení je něco, nač nikdo nemůže zapomenout. Varuji tě: Prchni!"
Co to říká? Ponížili jsme Irulán, ale… Proč ji varuje, aby prchla? Rozhodla jsem se přece teprve teď!
Alii projel záchvěv strachu. Jak to Kazatel ví?
"Mé čtvrté poselství je pro Duncana Idaha," vykřikl. "Duncane! Učili tě věřit, že za věrnost získáš věrnost. Ach, Duncane, nevěř v historii, protože historii pohánějí peníze. Duncane! Vezmi své parohy a udělej to, co nejlépe umíš." Alia se kousala do hřbetu ruky. Parohy! Chtěla vztáhnout ruku a stisknout tlačítko přivolávající její stráže, ale ruka se odmítla pohnout.
"Teď vám budu kázat," řekl Kazatel. "Toto je promluva pouště. Je určena uším Muad'Dibových kněží, těm, kteří nesou ekumenismus meče. Ach, vy, kdo věříte ve zjevný osud! Což nevíte, že zjevný osud má svou démonickou stránku? Křičíte, že jste povznesení jen tím, že jste žili v požehnané době Muad'Dibově. Pravím vám, že jste opustili Muad'Diba. Ve vašem náboženství svatost nahradila lásku! Přivoláváte na svou hlavu odplatu pouště!"
Kazatel sklonil hlavu jakoby v modlitbě.
Alia se chvěla uvědoměním. Bohové! Ten hlas! Lety v palčivých píscích snad zhrubl, ale mohl by to být zbytek Paulova hlasu.
Kazatel znovu zvedl hlavu. Jeho hlas duněl náměstím, kde se začali shromažďovat lidé, přilákaní tímto podivným zjevením minulosti.
"Takto je psáno!" volal Kazatel. "Ti, kdo se modlí za rosu na okraji pouště, přivolají potopu! Neuniknou svému osudu silami rozumu! Rozum pochází z pýchy a člověk tak nemusí vědět, že spáchal zlo." Ztišil hlas. "Říkalo se o Muad'Dibovi, že zemřel na svá vidění, že znalost budoucnosti ho zabila a že přešel z vesmíru reality do álam al-mithál. Pravím vám, že je to iluze. V takových myšlenkách není žádná nezávislá realita. Nemohou z vás vystoupit a konat skutečné činy. Muad'Dib o sobě říkal, že nevlastní žádné

kouzlo, jímž by zakódoval vesmír. Nepochybujte o něm."
Kazatel znovu rozpjal ruce a pozdvihl hlas do zvučného burácení: "Varuji Muad'Dibovy kněze! Oheň na skále vás sežehne! Ty, kdo se příliš dobře naučí sebeklamu, jejich sebeklam zničí. Krev bratra se nedá očistit!"
Spustil ruce, našel svého mladého průvodce a odcházel náměstím dřív, než se Alia probrala ze své nehybnosti. Tak nebojácná hereze! Musí to být Paul. Musí varovat své stráže. Neodváží se proti tomu Kazateli otevřeně zasáhnout. Důkazy z náměstí jí to potvrdily.
I přes jeho kacířství se nikdo nepohnul, aby odcházejícího Kazatele zastavil. Žádný z chrámových strážců se po něm nevrhl. Žádný poutník se ho nepokusil zadržet. Ten charismatický slepec! Každý, kdo ho viděl nebo slyšel, pocítil jeho sílu, odraz božského nadání.
I přesto, že byl horký den, bylo Alii náhle zima. Fyzicky cítila křehkost svého vlivu na Impérium. Sevřela okraj svého průzoru, jako by chtěla sevřít svou moc, a myslela na její vratkost. Základ moci tvořila rovnováha mezi landsraadem CHOAM a fremenskými zbraněmi, zatímco Kosmická gilda a Bene Gesserit jednaly tiše ve stínu. Zakázané pronikání technologického pokroku, který přišel z nejvzdálenějších okrajů lidské civilizace, ukusovalo z centrální moci. Zboží vyráběné v továrnách na Iksu a Tleilaxu nedokázalo zmírnit ten tlak. A v záloze vždycky číhal Farad'n z rodu Corrino, dědic titulů a nároků Shaddama IV.
Bez fremenů, bez monopolu rodu Atreidů na geriatrické koření by její vláda ztratila sílu. Všechna moc by se mohla rozplynout. I teď cítila, jak jí prokluzuje mezi prsty. Lidé sledovali toho Kazatele. Bylo by nebezpečné ho umlčet; stejně nebezpečné jako nechat ho dál kázat taková slova, jaká dnes vykřikoval na jejím náměstí. Viděla první známky vlastní porážky a podstata problému jí v mysli vystoupila docela zřetelně. Bene Gesserit ten problém kodifikoval:
"Velká populace držená na uzdě malou, ale mocnou silou, to je v našem vesmíru běžná situace. A známe i podmínky, za nichž se tato velká populace může obrátit proti svým vládcům:
Za prvé: Když najdou vůdce. To je nejprchavější hrozba mocným; musejí si zachovat kontrolu nad vůdci.
Za druhé: Když populace rozpozná svá pouta. Udržujte obyvatele slepé a nepochybující.
Za třetí: Když populace vidí možnost uniknout z pout. Nikdy nesmějí věřit, že je takový únik možný!"
Alia zavrtěla hlavou a cítila, jak se jí tváře chvějí silou pohnutí. Tyto znaky se tady v jejím lidu už vyskytovaly. Každá zpráva, kterou dostala od svých špehů po celém Impériu, posilovala její jistotu. Neutuchající válečná síla fremenského džihádu zanechala všude svou stopu. Kamkoli vkročil "ekumenismus meče", zaujali lidé postoj podrobeného lidu: obranný, tajnůstkářský, uhýbavý. Všechny projevy moci - a to především znamenalo náboženské moci - byly přijímány s odporem. Ano, poutníci pořád ještě přicházeli po milionech a někteří mezi nimi patrně byli oddáni. Ale obvykle měli poutníci jiné motivy než náboženskou horlivost. Většinou to byla chytrá pojistka pro budoucnost. Zdůrazňovalo to poslušnost a získávalo určitou reálnou formu moci, která se dala snadno změnit v bohatství. Hádží, který se vrátil z Arrakis, nabyl nové vážnosti, nového společenského postavení. Hádží mohl činit výnosná ekonomická rozhodnutí, která si jeho krajané, kteří zůstali doma, nedovolili zpochybnit.
Alia znala tu oblíbenou hádanku: "Co vidíš uvnitř prázdné peněženky, kterou přivezeš domů z Duny?" A odpověď byla: "Muad'Dibovy oči (ohnivé diamanty)."
Tradiční způsoby potlačování rostoucího neklidu defilovaly Alii před očima: Lidi je potřeba naučit, že odpor je vždycky potrestán a pomoc vládci vždycky odměněna. Imperiální síly musejí být náhodně přemisťovány. Totožnost nejdůležitějších pomocníků imperiální moci musí být utajena. Každá akce, kterou regentství předejde možnému odporu, musí být přesně načasována, aby opozici vyvedla z rovnováhy.
Ztratila jsem smysl pro načasování? uvažovala.
"Co je to za hloupé úvahy?" zeptal se hlas v jejím nitru. Cítila, jak se uklidňuje. Ano, baronův plán je dobrý. Odstraníme hrozbu lady Jessiky a zároveň zdiskreditujeme rod Corrino. Ano.
S Kazatelem se můžeme vypořádat později. Chápala jeho postoj. Symbolika byla jasná. Byl to starý duch nespoutané spekulace, duch hereze, živý a fungující v její ortodoxní poušti. To byla jeho síla. Nezáleželo na tom, jestli je to Paul… dokud je možno o tom pochybovat. Ale benegesseritské znalosti řekly Alii, že jeho síla bude nepochybně klíčem k jeho slabosti.

Ten Kazatel má kaz, který najdeme. Nechám ho špehovat, sledovat každou minutu. A když se najde příležitost, bude diskreditován.
Nebudu se přít s tvrzeními fremenů, že jsou božsky inspirováni k šíření náboženských objevů. To ta druhá věc, na kterou si dělají nárok, tedy ideologická odhalení, mě nutí zahrnout je výsměchem. Samozřejmě, vznášejí dvojí nárok v naději, že to posílí jejich postavení a pomůže jim udržet se ve vesmíru, který je považuje za stále nepříjemnější utlačovatele. Ve jménu všech těchto utlačovaných lidí varuji fremeny: krátkodobé výhody v dlouhodobém výhledu vždycky ztroskotají.

KAZATEL V ARRAKÉNU

Leto v noci vyšel se Stilgarem na vrchol úzkého skalního výběžku, kterému se v síči Tabr říkalo Strážce. V blednoucím světle Druhého měsíce jim výběžek poskytoval pěkný rozhled - Štítový val a hora Idaho na sever, Velká rovina na jihu a zvlněné duny na východ k pohoří Habbanya. Jižní obzor zakrýval vířící prach, dozvuk bouře. Okraj Štítového valu stříbřilo světlo měsíce.
Stilgar sem šel proti své vůli a nakonec se k tomu tajnůstkářskému dobrodružství odhodlal jen proto, že Leto vzbudil jeho zvědavost. Proč bylo nutné riskovat noční přechod po písku? Chlapec vyhrožoval, že se vyplíží ven a půjde sám, jestli Stilgar odmítne. Ale i tak to Stilgarovi dělalo veliké starosti. Dva tak důležité cíle samy v noci!
Leto přidřepl tváří k rovině. Občas se udeřil do kolena, jako by měl na něco vztek.
Stilgar čekal. Vynikal v tichém čekání. Stál dva kroky stranou od svého svěřence, ruce založené, plášť mu měkce povlával v nočním vánku.
Pro Leta přejít písek znamenalo odpověď na vnitřní zoufalství, potřebu hledat nový směr života v tichém konfliktu, který Ghanima už nemohla riskovat. Přiměl Stilgara, aby šel s ním, protože byly věci, které musel Stilgar vědět jako přípravu na budoucí dny.
Leto se znovu uhodil do kolena. Bylo těžké poznat začátek! Občas se cítil jako prodloužení těch nespočetných jiných životů, které všechny byly stejně reálné a bezprostřední jako jeho vlastní. V proudu těch životů nebyl žádný konec, žádné dovršení - jen nekonečný začátek. Také se z nich mohl stát dav, který se v něm hašteřil a křičel, jako by Leto byl jediné okno, jímž všichni touží vyhlédnout ven. A to je nebezpečí, které zničilo Alii.
Leto se díval směrem, kde měsíční světlo stříbřilo pozůstatky bouří. Plání se šířily stovky dun: hrubý křemičitý písek, přesýpaný větrem, se vršil ve vlnách - jemný písek, hrubý písek, oblázky. Cítil, jak ho ovládá jeden z těch ztichlých okamžiků před úsvitem. Čas ho tlačil. Už byl měsíc akkad a za ním zůstala poslední část nekonečného čekání: dlouhé horké dny a horký suchý vítr, noci jako tahle člověka trápily neustávajícími nárazy vichru ze žhavých území Sokolího bledu. Podíval se přes rameno na Štítový val. Za tím valem, v Severní pánvi, leželo ohnisko jeho problému.
Znovu se podíval na poušť. A jak se díval do horké tmy, rozbřeskl se den, slunce vstalo z prachových závojů a k rudým vírům bouře přidalo záblesk žluté. Zavřel oči a přinutil se představit si, jak asi tento den vypadá při pohledu z Arrakénu, a město se rozprostřelo v jeho vědomí jako rozházené krabičky mezi světlem a novými stíny. Poušť… krabičky… poušť… krabičky…
Když otevřel oči, poušť zůstala: široká, žlutohnědá plocha písku hnaného větrem. Olejovité stíny u paty každé duny se natahovaly jako tykadla noci, která právě uplynula. Spojovaly jeden čas s jiným. Myslel na noc, seděl tu s neklidným Stilgarem, kterému dělalo starost jeho mlčení a to, že mu nevysvětlil, proč chtěl, aby sem šli. Stilgar musí mít spousty vzpomínek na to, jak tudy procházel se svým milovaným Muad'Dibem. I teď se Stilgar pohyboval, pátravě se rozhlížel kolem, nastražený proti případným nebezpečím. Stilgar nebyl rád za denního světla venku. V tom byl dokonalý fremen.
Letově mysli se nechtělo opustit noc a čisté fyzické úsilí vynaložené na přechod písku. Když došli sem na skálu, nabyla noc své černé nehybnosti. Sympatizoval se Stilgarovými obavami z denního světla. Černá je jediná věc, i když v ní klokotá strach. Světlo se může stát mnoha věcmi. Noc obsahovala pachy strachu a stíny, které přicházely s šouravými zvuky. Rozměry se v noci rozdělovaly, všechno se zvětšovalo - trny byly ostřejší, čepele pronikavější. Ale hrůzy dne mohou být horší.
Stilgar si odkašlal.

Leto promluvil, aniž by se obrátil: "Mám velmi vážný problém, Stile."
"To předpokládám." Hlas, který se ozval vedle Leta, byl tichý a opatrný. To dítě promluvilo znepokojivě podobně svému otci. Ve Stilgarovi se něco prudce pohnulo, jako by se rozezněla struna zakázané magie. Fremeni znali hrůzy posedlosti. Ti, kdo byli shledáni posedlými, byli právem zabiti a jejich voda rozlita na písek, aby neznečistila kmenovou nádrž. Mrtví mají zůstat mrtví. Bylo správné najít svou nesmrtelnost v dětech, ale děti nemají právo přijímat příliš přesné podoby z minulosti.
"Můj problém je to, že otec nechal tolik věcí nedodělaných," řekl Leto. "Zvlášť směr našich životů. Impérium nemůže takhle pokračovat, Stile, aniž by lidský život měl určitý směr. Mluvím o životě, rozumíš? O životě, ne o smrti."
"Tvůj otec mi jednou říkal něco podobného, když mu dělalo starosti jedno vidění," řekl Stilgar.
Leto byl v pokušení přejít tu tázavou obavu vedle sebe lehkou odpovědí, třeba návrhem, aby šli k snídani. Uvědomil si, že má hrozný hlad. Jedli včera v poledne a Leto trval na tom, že v noci se musejí postit. Ale teď ho poháněl jiný hlad.
Potíž s mým životem se týká jeho místa, myslel si Leto. Žádné předběžné tvoření. Prostě jdu zpátky a zpátky a zpátky, až vzdálenosti zmizí. Nevidím horizont; nevidím pohoří Habbanya. Nemůžu najít původní místo zkoušky.
"Neexistuje žádná náhražka předvídání," řekl Leto. "Možná bych měl riskovat koření…"
"Aby tě zničilo jako tvého otce?"
"Je to dilema," řekl Leto.
"Jednou se mi tvůj otec svěřil, že znát příliš dobře budoucnost znamená být uzavřen do té budoucnosti a nemít nejmenší svobodu něco změnit."
"To je paradox, o který nám jde," řekl Leto. "Předvídání je jemná a mocná věc. Budoucnost se stává přítomností. Vidět v zemi slepců má svá vlastní nebezpečí. Když se snažíš slepým vysvětlit, co vidíš, máš tendenci zapomínat, že slepci mají v sobě vnitřní směřování podmíněné jejich slepotou. Jsou jako hrůzný stroj, pohybující se vlastní cestou. Mají vlastní sílu, vlastní záměr. Bojím se slepců, Stile. Bojím se jich. Mohou tak snadno rozdrtit cokoli, co jim přijde do cesty."
Stilgar se díval na poušť. Citronový úsvit se změnil v ocelový den. Řekl: "Proč jsme přišli sem?"
"Protože jsem chtěl, abys viděl místo, kde možná zemřu."
Stilgar ztuhl. "Tak ty jsi tedy měl vidění!"
"Třeba to byl jen sen."
"Proč chodíme na takové nebezpečné místo?" mračil se Stilgar na svého svěřence. "Okamžitě se vrátíme."
"Nezemřu dnes, Stile."
"Ne? Co to bylo za vidění?"
"Viděl jsem tři cesty," řekl Leto. V jeho hlase zaznívala ospalost vzpomínky. "Jedna z těch budoucností vyžaduje, abych zabil naši babičku."
Stilgar se ostře podíval zpátky k síči Tabr, jako by se bál, že je lady Jessica přes tu písečnou vzdálenost zaslechne. "Proč?"
"Abychom neztratili monopol na koření."
"Nerozumím."
"Ani já ne. Ale to jsem si v tom snu myslel, když jsem vytáhl nůž."
"Aha." Stilgar chápal, k čemu ten nůž byl. "Jaká je ta druhá cesta?"
"Ghani a já se vezmeme, abychom zpečetili atreidskou rodovou linii."
"Pff!" Stilgar divoce odfrkl nechutí.
"Za starých časů to mezi králi a královnami bylo běžné," řekl Leto. "Ale Ghani a já jsme se rozhodli, že spolu nebudeme mít děti."
"A já tě varuji, držte se toho rozhodnutí!" Ve Stilgarově hlase byla smrt. Podle fremenských zákonů se incest trestal triádou smrti. Odkašlal si a zeptal se: "A třetí cesta?"
"Jsem povolán k tomu, abych ze svého otce znovu udělal jen člověka."
"Byl to můj přítel, Muad'Dib," zamumlal Stilgar.
"Byl to tvůj bůh! Musím ho toho božství zbavit."

Stilgar se otočil zády k poušti a díval se k oáze svého milovaného síče Tabr. Takové řeči ho vždycky zneklidňovaly.
Leto ucítil pach potu, jak se Stilgar pohnul. Bylo to takové pokušení - vyhnout se věcem, které tu musely být řečeny. Mohli mluvit třeba půl dne, přecházet od konkrétních věcí k abstraktním, nechat se odvést od skutečných rozhodnutí, od těch bezprostředních nezbytností, před nimiž stáli. A přitom nebylo pochyb, že rod Corrino znamená skutečnou hrozbu pro skutečné životy - jeho vlastní a Ghanin. Ale všechno, co teď udělá, se musí prověřit a zvážit tajnými nezbytnostmi. Stilgar jednou hlasoval pro to nechat zavraždit Farad'na a přesvědčoval je o výhodách nenápadného použití šaumurky, jedu podaného v nápoji. O Farad'novi se vědělo, že má rád některé sladké likéry. To Leto nesmí připustit.
"Jestli tady zemřu, Stile," řekl Leto, "musíš si dávat pozor na Alii. Ona už není tvoje přítelkyně."
"Co mají znamenat všechny ty řeči o smrti a tvé tetě?" Stilgar už se doopravdy zlobil. Zabít lady Jessiku! Dávat si pozor na Alii! Umřít na tomhle místě!
"Malí lidé mění své tváře podle rozkazu," řekl Leto. "Vládce nemusí být prorok, Stile. Dokonce ani nemusí být božský. Vládce musí být jen citlivý. Přivedl jsem tě sem, abychom si vyjasnili, co potřebuje naše Impérium. Potřebuje dobrou vládu. To nezávisí na zákonech nebo precedentech, ale na osobních kvalitách vládce, ať je jím kdokoli."
"Regentská rada zvládá své imperiální povinnosti celkem dobře," řekl Stilgar. "Až budeš plnoletý -"
"Já jsem plnoletý! Já jsem z vás nejstarší! Ty jsi vedle mě kňourající batole. Pamatuji se na časy víc než padesát století staré. Pche! Já si dokonce pamatuji, jak jsme my fremeni byli na Thurgrodu."
"Proč se zabýváš takovými fantaziemi?" zeptal se Stilgar rázně.
Leto kývl sám pro sebe. Ano, proč? Proč si vybavovat vzpomínky ze všech těch dávných staletí? Jeho bezprostřední problém jsou dnešní fremeni, z nichž většina jsou ještě poloochočení divoši, kteří mají sklon se smát neštěstí nevinných.
"Krispel se rozplyne, když zemře jeho majitel," řekl Leto. "Muad'Dib se rozplynul. Proč jsme my fremeni pořád naživu?"
Byl to jeden z těch prudkých myšlenkových obratů, které Stilgara tak mátly. Zjistil, že chvíli neví, co říci. V těch slovech byl nějaký význam, ale jejich záměr mu unikal.
"Ode mne se očekává, že budu imperátor, ale já musím být služebník," řekl Leto. Podíval se přes rameno na Stilgara. "Můj dědeček, po kterém se jmenuji, přidal k svému erbu nové heslo, když přišel sem na Dunu: ‚Tady jsem a tady zůstanu'."
"Neměl na vybranou," řekl Stilgar.
"Výborně, Stile. Ani já nemám na vybranou. Měl bych být imperátor rodem, svou schopností pochopení, vším, co do mě přešlo. Dokonce vím i to, co Impérium potřebuje: dobrou vládu."
"Slovo naíb má dávný význam," podotkl Stilgar. "Je to ‚služebník síče'."
"Pamatuji se na tvůj výcvik, Stile," řekl Leto. "Aby měl kmen dobrou vládu, musí si vybírat lidi, kteří se v životě chovají tak, jak by se měla chovat vláda."
Z hloubi své fremenské duše Stilgar řekl: "Oblečeš plášť imperátora, jestli dostojíš požadavkům. Nejprve musíš prokázat, že se umíš chovat jako vládce!"
Leto se neočekávaně zasmál: "Pochybuješ o mé upřímnosti, Stile?"
"Samozřejmě že ne."
"O mých rodových právech?"
"Jsi, kdo jsi."
"A když budu dělat to, co se ode mě čeká, je to měřítko mé upřímnosti?"
"Taková je fremenská zvyklost."
"Takže nemohu mít vnitřní pocity, které by řídily mé chování?"
"Nechápu, co -"
"Když se budu vždycky chovat tak, jak mám, bez ohledu na to, co mě bude stát potlačení mých vnitřních tužeb, tak vyhovím měřítkům."
"Taková je podstata sebeovládání, dítě."
"Dítě!" Leto zavrtěl hlavou. "Stile, ty mi dáváš klíč k racionální etice vlády. Musím být stálý a každý můj čin musí vycházet z minulých tradic."

"To je správné."
"Ale moje minulost je hlubší než tvoje!"
"Jaký rozdíl -"
"Nemám první osobu jednotného čísla, Stile. Jsem mnohonásobná osobnost se vzpomínkami a tradicemi mnohem staršími, než si dokážeš představit. To je moje břemeno, Stile. Řídí mě minulost. Přetékám vrozenými vědomostmi, které vzdorují novosti a změně. A přitom Muad'Dib změnil tohle všechno." Gestem ukázal na poušť i na Štítový val za sebou.
Stilgar se také podíval na Štítový val. Od Muad'Dibových časů pod ním vyrostla vesnice, domky, jež poskytovaly přístřeší planetologickému týmu, který pomáhal šířit do pouště rostlinný život. Stilgar se díval na ty změny, které v krajině způsobil člověk. Změna? Ano. V té vesnici byla vyrovnanost a pravdivost, která ho urážela. Stál tiše a nevšímal si bodavých zrnek písku pod filtršaty. Ta vesnice byla urážkou všemu, čím tato planeta byla. Stilgar náhle zatoužil, aby z dun vylétl krouživý vítr a zničil to místo. Ten pocit ho rozechvěl.
Leto řekl: "Všiml sis, Stile, že ty nové filtršaty jsou lajdácky udělané? Naše vodní ztráty jsou příliš velké."
Stilgar se ovládl a nezeptal se: Copak jsem to neříkal? Místo toho podotkl: "Naši lidé jsou čím dál závislejší na tabletách."
Leto kývl. Tablety měnily tělesnou teplotu, zmenšovaly ztrátu vody. Byly levnější a pohodlnější než filtršaty. Ale tomu, kdo je používal, přinášely zase jiné těžkosti, například zpomalené reakce a občas i rozmazané vidění.
"Proto jsme sem šli?" zeptal se Stilgar. "Abychom si povídali o výrobě filtršatů?"
"Proč ne?" zeptal se Leto. "Když se nedokážeš vyrovnat s tím, o čem s tebou chci mluvit."
"Proč si mám dávat pozor na tvou tetu?" V jeho hlase bylo slyšet hněv.
"Protože hraje na starou fremenskou touhu bránit se změně, ale přitom přináší strašnější změnu, než si umíš představit."
"Přeháníš. Je to správná fremenka."
"Správní fremeni se drží starých způsobů a já mám hodně dávnou minulost. Ale kdybych těm sklonům měl dát volný průběh, vyžadoval bych uzavřenou společnost, naprosto závislou na starých svatých zvycích. Kontroloval bych migraci, vysvětlil bych, že roznáší nové myšlenky a nové myšlenky že jsou hrozbou pro celou strukturu života. Každé malé planetární městečko by si šlo svou cestou, ať se z něj stane cokoli. Nakonec by se Impérium rozpadlo vahou vlastních rozdílů."
Stilgar se pokusil polknout vyschlým hrdlem. To byla slova, jaká by byl mohl pronést Muad'Dib. To by na něj vypadalo. Byla paradoxní, děsivá. Ale když člověk připustí jakoukoli změnu… Zavrtěl hlavou.
"Minulost může ukázat správný způsob chování, když žiješ v minulosti, Stile, ale okolnosti se mění."
Stilgar mohl jen souhlasit, že okolnosti se skutečně změnily. Jak se tedy má člověk chovat? Podíval se přes Leta na poušť, ale jako by ji neviděl. Tudy kráčel Muad'Dib. Rovina byla plná zlatých stínů stoupajícího slunce, purpurových stínů, písečných pramínků s obláčky prachu na hřebíncích. Mlha prachu, která obvykle visela nad pohořím Habbanya, byla teď v dálce vidět, a mezi tím ležely duny, stále se zmenšující duny, duny přecházející jedna v druhou. Přes chvějivý žár viděl rostliny, které se rozlézaly z okraje pouště. Muad'Dib způsobil, že na tom bezútěšném místě vyrašil život. Měděné, zlaté, červené květy, žluté květy, rezavé a červenohnědé, šedozelené listy, trny a tmavé stíny pod keři. Stíny se chvěly v horkém vzduchu.
Nakonec Stilgar řekl: "Jsem jen vůdce fremenů; ty jsi syn vévody."
"Teď jsi to řekl, aniž bys věděl, co říkáš," podotkl Leto.
Stilgar se zamračil. Jednou, kdysi dávno, ho Muad'Dib popichoval právě takhle.
"Vzpomínáš si na to, viď, Stile?" zeptal se Leto. "Byli jsme pod pohořím Habbanya a sardaukarský kapitán - pamatuješ se na něj? Jmenoval se Aramsham. Zabil svého přítele, aby zachránil sám sebe. A ty jsi tehdy několikrát varoval, abychom nenechávali naživu sardaukary, kteří viděli naše tajemství. Nakonec jsi řekl, že určitě prozradí, co viděli, a že musejí být zabiti. A můj otec podotkl: ‚Teď jsi to řekl, aniž bys věděl, co říkáš.' A ty ses urazil. Řekl jsi mu, že jsi jen obyčejný vůdce fremenů. Vévodové musejí vědět důležitější věci."
Stilgar zíral na Leta. Byli jsme pod pohořím Habbanya! My! Tohle… tohle dítě, tenkrát ještě ani

nepočaté, vědělo dopodrobna, co se tam stalo, tak dopodrobna, jak to mohl vědět jen někdo, kdo tam byl. Byl to jen další důkaz o tom, že tyhle Atreidovy děti se nedají soudit běžnými měřítky.
"Teď mě poslouchej," řekl Leto. "Jestli zemřu nebo zmizím v poušti, musíš prchnout ze síče Tabr. Rozkazuji to. Vezmeš Ghani a -"
"Nejsi ještě můj vévoda! Jsi… dítě!"
"Jsem dospělý v dětském těle," řekl Leto. Ukázal dolů na úzkou štěrbinu ve skalách. "Jestli tady umřu, bude to na tamtom místě. Uvidíš krev. Pak budeš vědět. Vezmeš mou sestru a -"
"Zdvojnásobím tvé stráže," řekl Stilgar. "Sem už nikdy nepůjdeš. Teď jdeme pryč a -"
"Stile! Nemůžeš mě zadržet. Vzpomeň si ještě na Habbanyu. Pamatuješ? Venku byla továrna na koření a blížil se velký Tvůrce. Továrna nemohla před červem žádným způsobem uniknout. A můj otec se zlobil, že nemůže to vozidlo zachránit. Ale Gurney dokázal myslet jen na lidi, které ztratil v písku. Vzpomeň si, co řekl: ‚Tvůj otec by měl větší starost o lidi, které nemůže zachránit.' Stile, přikazuji ti zachránit lidi. Jsou důležitější věci. A Ghani je nejcennější ze všech, protože když já nebudu, je jedinou nadějí Atreidů."
"Už tě nebudu poslouchat," řekl Stilgar. Obrátil se a začal šplhat ze skal dolů směrem k oáze v písku. Slyšel, jak jde Leto za ním. Nakonec ho Leto předehnal, a jak ho míjel, ohlédl se přes rameno a řekl: "Všiml sis, Stile, jak krásné jsou letos dívky?"
Život jediného člověka, stejně jako život rodiny nebo celého národa, přetrvává ve vzpomínce. Můj lid se musí naučit chápat to jako součást svého procesu zrání. Jsou lid jako organismus, a touto přetrvávající vzpomínkou shromažďují v podprahových zásobnících stále více a více zkušeností. Lidstvo doufá, že tento materiál povolá na pomoc, když ho bude potřeba pro změněný vesmír. Ale mnoho z toho, co je uskladněno, může být ztraceno v té hazardní hře náhody, kterou nazýváme "osud". Mnohé nemusí být zahrnuto do vývojových vztahů, a nemůže tedy být zhodnoceno a aktivizováno těmito nastupujícími změnami prostředí, které mají vliv na tělo. Druh může zapomínat! To je ta zvláštní hodnota Kwisatz Haderacha, o které Bene Gesserit neměl ani tušení: Kwisatz Haderach nemůže zapomenout.

KNIHA O LETOVI
(PODLE HÁRK AL-ADY)

Stilgar to nedokázal vysvětlit, ale tahle Letova zběžná poznámka jej znepokojila. Přemílal si ji v mysli celou cestu do síče Tabr a převážila všechno, co Leto říkal tam na Strážci.
Ano, dívky z Arrakis byly ten rok velmi krásné. A mladí muži také. Jejich tváře vyrovnaně zářily bohatstvím vody. Jejich oči se dívaly vpřed a daleko. Předváděli své tváře, často aniž by vůbec předstírali filtršatové masky a kroutící se trubičky vodolinek. Často nenosili ani venku filtršaty a dávali přednost novým oděvům, které při pohybu letmo naznačovaly tvary štíhlých mladých těl pod nimi. Taková lidská krása se odrážela od nové krásy krajiny. V protikladu se starou Arrakis okouzlovala oko malá klubíčka zelených výhonků rostoucích mezi červenohnědými skalami. A staré podzemní síče a jeskynní města se složitými pečetěmi a vlhkolapy u každého vchodu ustupovaly otevřeným vesnicím, často vystavěným z nepálených cihel. Nepálené cihly!
Proč jsem si přál, aby ta vesnice byla zničena? přemýšlel Stilgar a při chůzi zakopl.
Věděl, že patří k vymírajícímu druhu. Staří fremeni obdivně tajili dech nad zázraky své planety - voda vyplýtvaná do vzduchu jen proto, že se s její pomocí dají formovat cihly. Voda spotřebovaná na sídlo jediné rodiny by udržela celý síč naživu rok. Nové budovy měly dokonce i průhledná okna, kterými pronikalo sluneční světlo a vysušovalo těla uvnitř. Taková okna se otevírala ven.
Noví fremeni se svými domy z bláta se mohli dívat na krajinu. Už se nekrčili v uzavřeném síči. A kde byl nový výhled, nastoupila i fantazie. Stilgar to cítil. Nový výhled spojil fremeny se zbytkem imperiálního vesmíru, připravil je na nespoutaný prostor. Kdysi je jejich otročení hořkým nezbytnostem vázalo na Arrakis, planetu chudou na vodu. Nebyla v nich ta otevřenost mysli, která podmiňovala jednání obyvatel většiny planet Impéria.
Stilgar viděl, jak změny kontrastují s jeho vlastními pochybami a obavami. Za starých časů byl výjimkou fremen, který vůbec uvažoval o možnosti, že by mohl opustit Arrakis a začít nový život na některé z planet bohatých na vodu. Nebyl jim dopřán ani sen o úniku.

Díval se na Letova záda, jak se mu vzdalují. Leto mluvil o zákazu vystěhování mimo planetu. Ano, taková vždycky byla skutečnost pro většinu lidí z jiných planet, i když sen byl povolen jako bezpečnostní ventil. Ale planetární nevolnictví dosáhlo vrcholu tady na Arrakis. Fremeni se obrátili dovnitř, zahradili svou mysl tak, jak zahradili sami sebe ve svých síčových doupatech.
Samotný význam slova síč - útočiště v dobách ohrožení - byl tady přeměněn v děsivé vězení pro celý národ.
Leto měl pravdu: Muad'Dib to všechno změnil.
Stilgar si připadal zmatený. Cítil, jak se jeho stará víra drolí. Nový výhled vytvořil život, který se touží osvobodit z toho vězení.
Jak krásné jsou letos dívky.
Staré zvyky (Mé zvyky! připustil) přiměly jeho lid ignorovat celou historii kromě té, která se obracela dovnitř, k jejich vlastnímu úsilí. Staří fremeni četli historii vlastních děsivých stěhování, svých útěků od perzekuce k perzekuci. Stará planetární vláda pokračovala v politice starého Impéria. Potlačovali tvořivost, každou známku pokroku nebo vývoje. Prosperita byla pro staré Impérium a jeho držitele moci nebezpečná.
Stilgar si s náhlým šokem uvědomil, že tyto věci představují stejné nebezpečí i pro směr, který nastoupila Alia.
Stilgar znovu zakopl a zdržel se.
Ve starých zvycích a starých náboženstvích nebyla budoucnost, jen nekonečné teď. Stilgar viděl, že před Muad'Dibem byli fremeni vedeni k tomu, aby věřili v prohru, nikdy v možnost zdárného dovršení. No… věřili Lietu-Kynesovi, ale ten vytyčil měřítko čtyřiceti generací. To nebyl žádný úspěch; to byl sen, který, jak teď viděl, se rovněž obrátil dovnitř.
Muad'Dib to změnil!
Během džihádu se fremeni dozvěděli mnohé o starém padišáhu imperátorovi Shaddamu IV. Jednaosmdesátiletý padišáh z rodu Corrino, který seděl na zlatém lvím trůně a vládl tomuto Impériu nesčetných světů, použil Arrakis jako zkušební místo pro ty způsoby politiky, které doufal později zavést ve zbytku svého Impéria. Jeho planetární guvernéři na Arrakis pěstovali neustálý pesimismus, aby tak podepřeli základy své moci. Postarali se, aby se každý na planetě, dokonce i volní fremeni, seznámil s početnými případy nespravedlnosti a neřešitelných problémů; učili je uvažovat o sobě jako o bezmocném lidu, pro který není záchrany.
Jak krásné jsou letos mladé ženy!
Jak se Stilgar díval za Letem, uvažoval o tom, jak se tomu chlapci povedlo uvést do pohybu takové myšlenky - a jen zdánlivě prostým prohlášením. Kvůli tomu výroku teď Stilgar najednou viděl Alii i svou vlastní roli v Radě úplně jinýma očima.
Alia ráda říkala, že staré zvyky ustupují pomalu. Stilgar si připustil, že ho tento výrok vždycky nejasně uklidňoval. Změna je nebezpečná. Invenci je nutno potlačit. Individuální síla vůle musí být popřena. Jakou jinou funkci mají kněží než popírat vůli jednotlivce?
Alia pořád říkala, že možnosti otevřené soutěže musely být omezeny na zvládnutelnou míru. Ale to znamenalo, že blížící se hrozba technologie může být použita jen k uzavírání populace - přesně tak, jak sloužila svým starým pánům. Každá povolená technologie musí mít kořeny v rituálu. Jinak… jinak…
Stilgar znovu klopýtl. Byl teď u kanátu a viděl Leta, jak čeká u meruňkového sadu, který rostl kolem tekoucí vody. Stilgar cítil, jak se jeho nohy pohybují neposečenou travou.
Neposečenou travou!
Čemu můžu věřit? ptal se Stilgar sám sebe.
Pro fremena jeho generace bylo správné věřit, že člověk potřebuje pořádně si uvědomit svá omezení. Tradice jsou nepochybně nejlepším ovládacím nástrojem bezpečné společnosti. Lidé museli znát hranice své doby, své společnosti, svého území. Co je špatného na síči jako modelu pro myšlení? Pocit uzavřenosti by měl převládat v každé jednotlivé volbě - měl by ohrazovat rodinu, společenství a každý krok, který učiní řádná vláda.
Stilgar se zastavil a díval se přes sad na Leta. Chlapec tam stál a s úsměvem se na něj díval.
Ví, jaký zmatek mám v hlavě? uvažoval Stilgar.

A starý fremenský naib se pokusil vrátit se k tradičnímu katechismu svého lidu. Každý rys života vyžaduje jednotnou formu, jeho vrozená uzavřenost je založena na tajném vnitřním vědomí toho, co bude fungovat a co nebude. Modelem pro život, pro společenství, pro každý prvek větší společnosti až k nejvyšším vládním špičkám a i nad ně - tím modelem musí být síč a jeho protějšek v písku, šaj-hulúd. Obrovský písečný červ byl rozhodně strašlivé stvoření, ale když byl ohrožen, skryl se v neproniknutelných hloubkách.
Změna je nebezpečná! řekl si Stilgar. Jednotvárnost a stabilita jsou správné cíle vlády.
Ale mladí muži a ženy jsou krásní.
A pamatují si, co řekl Muad'Dib, když sesadil Shaddama IV.: "Netoužím po dlouhém životě imperátora. Toužím po dlouhém životě Impéria."
Není to totéž, co jsem si říkal sám? uvažoval Stilgar.
Znovu vykročil směrem ke vchodu do síče po Letově pravici. Mladík mu vykročil v ústrety.
Muad'Dib řekl ještě něco, připomněl si Stilgar: "Stejně tak jak se jednotlivec rodí, dospívá, plodí děti a umírá, dělají to i společnosti a civilizace a vlády."
Ať je to nebezpečné nebo ne, něco se změní. Ti krásní mladí fremeni to vědí. Mohou se podívat ven a uvidět to, připravit se na to.
Stilgar byl nucen zastavit se. Leto mu stál přímo v cestě.
Chlapec se na něj mžouravě podíval a řekl: "Vidíš, Stile? Tradice není takové absolutní vodítko, jak sis myslel."
Fremen zemře, když je příliš dlouho pryč z pouště; říká se tomu "vodní choroba".

STILGAR, POZNÁMKY

"Je pro mě těžké žádat tě o něco takového," řekla Alia. "Ale… musím zabezpečit trvání Impéria, aby Paulovy děti měly co zdědit. Jiný důvod regentství nemá."
Alia seděla před zrcadlem a dokončovala svou ranní toaletu. Otočila se, podívala se na svého manžela a zkoumala, jak přijal její slova. Duncan Idaho si v té chvíli zasluhoval pečlivé pozorování; nebylo pochyb, že se z něj stalo něco mnohem lstivějšího a nebezpečnějšího než někdejší mistr šermíř rodu Atreidů. Vnější vzhled zůstal podobný - černé tuhé vlasy nad ostrými tmavými rysy - ale za ty dlouhé roky, kdy se vzbudil ze svého stadia gholy, prodělal vnitřní proměnu.
Uvažovala teď, jako už mnohokrát předtím, co mohlo to "znovuzrození po smrti", ten stav gholy, ukrýt v hlubinách jeho tajné osamělosti. Předtím, než na něm na Tleilaxu vyzkoušeli jemnosti svého umění, nesly Duncanovy reakce zřetelnou pečeť Atreidů - věrnost, fanatické lpění na morálním kodexu jeho vojenských předků, rychlý hněv a rychlé uklidnění. Byl neochvějný ve svém rozhodnutí pomstít se rodu Harkonnenů. A zemřel, aby zachránil Paula. Ale na Tleilaxu koupili jeho tělo od sardaukarů a ve svých regeneračních kádích vypěstovali zombie: tělo patřilo Duncanu Idahovi, ale nemělo žádnou z jeho vědomých vzpomínek. Byl vycvičen jako mentat a poslán jako dar, jako lidský počítač pro Paula, jako jemný nástroj vybavený hypnotickým příkazem zabít svého majitele. Tělo Duncana Idaha tomu příkazu odolalo a v nesnesitelném tlaku toho rozporu se k němu vrátila jeho buněčná minulost.
Alia už dávno usoudila, že je nebezpečné myslet na něj v soukromí svých myšlenek jako na Duncana. Dávala přednost jménu, které měl jako ghola - Hayt. Mnohem lepší. A bylo důležité, aby neměl nejmenší tušení o tom, že v její mysli sedí starý baron Harkonnen.
Duncan viděl, jak si ho Alia prohlíží, a odvrátil se. Láska nemohla zakrýt změny, které se s ní staly, ani před ním nemohla skrýt průhlednost jejích motivů. Mnohofasetové kovové oči, které mu dali na Tleilaxu, měly krutou schopnost prohlédnout přetvářku. Teď ji viděly jako nabubřelou, skoro mužskou postavu, a on se na ni nedokázal dívat takhle.
"Proč se odvracíš?" zeptala se Alia.
"Musím si to rozmyslet," řekl. "Lady Jessica je… Atreidová."
"A ty jsi věrný rodu Atreidů, ne mně," našpulila se Alia.
"Nevkládej mi do úst takové pomíjivé výklady," odsekl.
Alia stiskla rty. Postupovala snad příliš rychle?

Duncan přešel k oknu, které shlíželo dolů na náměstí pod Chrámem. Viděl poutníky, jak se tam začínají scházet, arrakénské kupce, jak se přiživují na okrajích davu jako dravci na stádu. Soustředil se na jednu určitou skupinku obchodníků s košíky z kořenného vlákna na předloktích, s fremenskými strážci krok za sebou. Postupovali s lhostejnou silou houstnoucím davem.
"Prodávají kousky leptaného mramoru," řekl a ukázal na ně. "Věděla jsi to? Rozloží je venku na poušť, aby je písečné bouře rozleptaly. Občas se v kamení najdou zajímavé tvary. Říkají tomu nová forma umění a je to velmi populární: pravý, bouří leptaný mramor z Duny. Koupil jsem si minulý týden taky jeden - zlatý strom s pěti střapci, krásný, ale velmi křehký."
"Nezamlouvej to," řekla Alia.
"Já to nezamlouvám," řekl. "Je to krásné, ale není to umění. Lidé vytvářejí umění vlastní vášní, vlastní vůlí." Položil ruku na předprseň okna. "Dvojčata tímto městem pohrdají a já bohužel asi vím proč."
"Nevím, jak to souvisí," řekla Alia. "Únos mé matky není pravý únos. Jako tvoje zajatkyně bude bezpečná."
"Tohle město postavili slepci," řekl a obrátil se. "Víš, co řekl Stilgar, když jsem se ho ptal, proč šli takhle ven? Řekl mi, že Leto chtěl rozmlouvat s duchem Muad'Diba."
Alia pocítila náhlý chlad paniky a na chvíli pohlédla do zrcadla, aby se vzpamatovala. Leto by se v noci neodvážil ven ze síče kvůli takovému nesmyslu. Bylo to spiknutí?
Idaho si zakryl rukou oči, aby ji neviděl, a dodal: "Stilgar říkal, že šel s Letem, protože pořád věří v Muad'Diba."
"Samozřejmě že věří!"
Idaho se prázdně zasmál. "Řekl, že pořád věří, protože Muad'Dib stál vždycky na straně malých lidí."
"Co jsi na to řekl?" zeptala se Alia hlasem, který prozrazoval její strach.
Idaho spustil ruku z očí. "Řekl jsem: ‚To ale znamená, že i ty patříš k malým lidem'."
"Duncane! To je nebezpečná hra. Dráždi tohohle fremenského naiba a můžeš probudit zvíře, které nás pohltí všechny."
"Věří v Muad'Diba," řekl Idaho. "V tom je naše ochrana."
"Co odpověděl?"
"Řekl, že zná svou vlastní mysl."
"Chápu."
"Ne… nemyslím, že to chápeš. Ti, kdo koušou, mívají delší zuby než Stilgar."
"Dnes ti nerozumím, Duncane. Žádám tě, abys udělal velmi důležitou věc, věc životně důležitou pro… K čemu jsou všechny tyhle zbytečné řeči?"
Jak nedůtklivě mluvila. Obrátil se zpátky k oknu. "Když mě cvičili, jako mentata… Je ohromně těžké, Alio, uvědomit si, jak pracuje tvoje vlastní mysl. Nejdřív se naučíš, že mysl musíš nechat jednat samotnou. To je hrozně zvláštní. Můžeš trénovat svaly, cvičit je, posilovat je, ale mysl koná sama o sobě. Když se tohle o mysli dozvíš, občas ti to ukáže věci, které nechceš vidět."
"A proto ses pokoušel urazit Stilgara?"
"Stilgar nezná vlastní mysl; nenechá ji volně běžet."
"Leda při melanžové orgii."
"Ani tam ne. Proto je naib. Aby mohl být vůdcem lidí, kontroluje a omezuje své reakce. Dělá to, co se od něj čeká. Když to víš, znáš Stilgara a můžeš změřit délku jeho zubů."
"To je fremenský zvyk," řekla. "No tak, Duncane, uděláš to nebo ne? Musí být zajata a musí to vypadat jako práce rodu Corrino."
Mlčel a mentatským způsobem vážil její tón a její argumenty. Plán na únos vypovídal o chladu a krutosti, jejíž takto odhalené rozměry ho šokovaly. Riskovat život vlastní matky z důvodů, které až dosud uvedla? Alia lže. Možná je ta šeptanda o Alii a Džávidovi pravdivá. Ta myšlenka mu sevřela útroby ledovou rukou.
"Jsi jediný, komu v tom můžu věřit," řekla Alia.
"Já vím."
Přijala to jako souhlas a usmála se na sebe do zrcadla.
"Víš," řekl Idaho, "mentat se naučí na každého člověka pohlížet jako na řadu vztahů."

Alia neodpověděla. Seděla pohroužena v osobní vzpomínku, která jí ve tváři vyvolala prázdný výraz. Idaho, který se na ni podíval přes rameno, viděl ten výraz a otřásl se. Bylo to, jako by rozmlouvala s hlasy, které slyšela jen ona sama.
"Vztahy," zašeptal.
A myslel si: Člověk musí odložit stará trápení jako had odkládá kůži - jen proto, aby mu narostla nová a aby přijal všechna její omezení. Stejně je to s vládou - dokonce i s regentstvím. Staré vlády se dají sledovat jako odhozené kůže. Musím ten plán provést, ale ne tak, jak Alia poroučí.
Alia konečně potřásla rameny a řekla: "Leto by neměl chodit takhle ven. Pokárám ho."
"Dokonce ani se Stilgarem?"
"Dokonce ani s ním."
Vstala od zrcadla, přešla k Idahovi a položila mu ruku na paži.
Potlačil zachvění a omezil své reakce na mentatské výpočty. Něco v ní ho odpuzovalo.
Něco v ní.
Nedokázal se přimět, aby se na ni podíval. Ucítil z její kosmetiky melanž a odkašlal si.
"Budu mít dnes hodně práce," řekla. "Budu zkoumat Farad'nův dar."
"Ty šaty?"
"Ano. Nic, co dělá, není takové, jak to vypadá. A nesmíme zapomínat, že ten jeho bašár Tyekanik umí zacházet s šaumurky, šaumásem a jinými jemnůstkami královských vražd."
"Cena moci," řekl a odtáhl se od ní. "Ale my jsme pořád mobilní a Farad'n ne."
Studovala jeho ostře řezaný profil. Občas bylo těžké odhadnout, do jakých hloubek sahá jeho mysl. Myslel jen tu volnost akce, z níž se rodí vojenská síla? No, život na Arrakis byl bezpečný až příliš dlouho. Smysly, které kdysi byly vycvičeny pro všudypřítomné nebezpečí, mohou zdegenerovat, když se nepoužívají.
"Ano," řekla, "pořád máme fremeny."
"Mobilita," opakoval. "Nemůžeme zdegenerovat na pěchotu. To by bylo pošetilé."
Jeho tón ji dráždil, a tak řekla: "Farad'n použije jakýchkoli prostředků, aby nás zničil."
"To je právě ono," řekl. "To je určitá forma iniciativy, to je mobilita, jakou jsme za starých dob neměli. Měli jsme kodex, kodex rodu Atreidů. Vždycky jsme za svou cestu platili a loupit jsme nechali ty druhé. Ta omezení samozřejmě už neplatí. Jsme stejně mobilní, rod Atreidů a rod Corrino."
"Uneseme mou matku mimo jiné taky proto, aby se jí nic nestalo," řekla Alia. "Pořád se ještě řídíme tím kodexem!"
Podíval se na ni. Věděla přece, jak nebezpečné je vyprovokovat mentata k tomu, aby začal kalkulovat. Copak si neuvědomila, k jakému výsledku došel? A přesto… pořád ji miloval. Přejel si rukou přes oči. Jak mladě vypadá! Lady Jessica měla pravdu: Alia jako by za ty roky, co jsou spolu, nezestárla ani o den. Pořád měla měkké rysy benegesseritské matky, ale její oči byly atreidské - vážící, naléhavé, sokolí. A teď v těch očích číhalo něco posedlého krutou vypočítavostí.
Idaho sloužil rodu Atreidů příliš mnoho let, než aby neznal rodinné silné stránky stejně jako slabosti. Ale tahle věc v Alii, to bylo nové. Atreides může rozehrát složitou hru proti svým nepřátelům, ale nikdy proti přátelům a spojencům, a už vůbec ne proti rodině. To bylo pevně vryto do atreidských způsobů: podporuj vlastní lid nejlépe, jak můžeš, ukaž jim, oč líp se jim žije pod Atreidy. Dokazuj svou lásku k přátelům přímostí svého jednání s nimi. To, oč nyní žádala Alia, nebylo atreidovské. Cítil to celým tělem a všemi nervy. Byl jednotka, nedělitelná jednotka, a celý cítil ten divný Aliin postoj.
Jeho mentatský senzorický aparát se zapnul naplno a jeho mysl přeskočila do toho znehybnělého transu, kde neexistuje čas; existují jen výpočty. Alia pozná, co se s ním děje, ale tomu se nedá vyhnout. Poddal se výpočtům.
Výpočet: Odraz lady Jessiky žije svůj pseudoživot v Aliině vědomí. Viděl to, stejně jako viděl předgholovského Duncana Idaha, který stále zůstával v jeho vlastním vědomí. Alia to vědomí získala tím, že byla jednou z předzrozených. On ho měl z regeneračních nádrží na Tleilaxu. Ale Alia ten odraz popírala a riskovala život své matky. To znamená, že Alia není v kontaktu s tou Pseudojessikou uvnitř. To znamená, že Alia je úplně posedlá jiným pseudoživotem, který vylučuje všechny ostatní.
Posedlá!

Vetřelec!
Zvrácenost!
Přijal to po mentatském způsobu a pustil se do dalších aspektů toho problému. Všichni Atreidové jsou na téhle planetě. Odvážil by se rod Corrino riskovat útok z vesmíru? Jeho mysl bleskově probírala všechny ty konvence, které ukončily primitivní stadium válčení:
První - Všechny planety jsou zranitelné vůči útoku z vesmíru; důsledek: všechny velkorody umístily mimo planetu prostředky odplaty a pomsty. Farad'n bude vědět, že rod Atreidů takové základní opatření neopomenul.
Druhá - Silové štíty poskytují úplnou obranu proti projektilům a výbušninám neatomového typu, což je hlavní důvod, proč se do lidského válčení vrátil boj muže proti muži. Ale pěchota má svá omezení. Rod Corrino možná znovu vycvičil své sardaukary do té formy, kterou měli před Arrakis, ale pořád se ještě nemůžou rovnat staré divokosti fremenů.
Třetí - Planetární feudalismus je v neustálém nebezpečí od početné technické třídy, ale následky Služebnického džihádu dodneška tlumily technologické výstřelky. Iks, Tleilax a pár rozptýlených vnějších planet představovalo v tomhle ohledu jedinou vážnější hrozbu a jejich planety nebyly schopny odolat soustředěnému hněvu zbytku Impéria. Úspěchy Služebnického džihádu nebudou zvráceny.
Mechanizovaná válka vyžaduje rozsáhlou technickou třídu. Atreidské Impérium svedlo tuto sílu do jiného koryta. Žádná větší technická třída nezůstala nepozorována. A Impérium přirozeně zůstávalo bezpečně feudální, protože to byla nejlepší společenská forma pro expanzi přes divoké hranice - na nové planety.
Duncan cítil, jak jeho mentatské vědomí jiskří, když prolétá paměťovými daty sebe samého, naprosto nevšímavé k plynutí času. Když došel k přesvědčení, že rod Corrino se neodváží ilegálního atomového útoku, udělal to v bleskovém výpočtu, ale velmi přesně si uvědomoval všechny prvky, které v tom rozhodování hrály roli: Impérium mělo k dispozici tolik nukleárních a kombinovaných zbraní jako všechny velkorody dohromady. Aspoň polovina velkorodů by bez přemýšlení zareagovala, kdyby rod Corrino porušil Konvenci. K odvetnému mimoplanetárnímu systému Atreidů by se připojila ohromná síla a ani by nebylo potřeba nikoho z nich povolávat. Povolal by je strach. Salusa Secundus a její spojenci by se vypařili v horkých oblacích. Rod Corrino nebude riskovat takový masakr. Nepochybně s upřímnými úmysly podepsali dohodu, že atomové zbraně jsou rezerva pro jediný účel: obranu lidstva, kdyby někdy došlo k setkání s nepřátelskou "jinou inteligencí".
Výpočtové myšlenky měly čisté hrany, ostrý reliéf. Nebyla v nich žádná nejasná místa. Alia si zvolila únos a teror, protože se z ní stal vetřelec, ne-Atreides. Rod Corrino představuje hrozbu, ale ne tak, jak o tom mluvila Alia v Radě. Alia chtěla mít lady Jessiku z cesty, protože její pronikavá benegesseritská inteligence viděla to, co jemu začalo být jasné teprve teď.
Idaho ze sebe setřásl mentatský trans a uviděl Alii, jak před ním stojí s chladně oceňujícím výrazem v tváři.
"Byla bys radši, aby byla lady Jessika zabita?" zeptal se.
Před očima se mu objevil záblesk kruté radosti v jejích očích, než ho přikryl falešný hněv. "Duncane!"
Ano, tahle Alia-vetřelec dávala přednost matkovraždě.
"Ty se nebojíš o svou matku, ty se bojíš jí," řekl.
Promluvila, aniž by z něj spustila svůj zkoumavý pohled. "Samozřejmě že se jí bojím. Dala o mně zprávu Sesterstvu."
"Co tím myslíš?"
"Copak nevíš, jaké je největší pokušení pro benegesseriťanku?" Svůdně pokročila blíž, vzhlédla na něj zpod řas. "Musím být silná a ostražitá kvůli dvojčatům."
"Mluvila jsi o pokušení," řekl a jeho hlas byl mentatský plochý.
"Je to ta věc, kterou Sesterstvo nejvíc tají, to, čeho se nejvíc bojí. Proto mi říkají Zvrácenost. Vědí, že jejich zábrany na mě neplatí. Pokušení - vždycky o tom mluví se zvláštním důrazem: Velké pokušení. Víš, my, kdo používáme benegesseritské učení, můžeme ovlivňovat takové věci jako vnitřní přizpůsobení enzymové rovnováhy ve svém těle. Může to prodloužit mládí - mnohem déle než melanž. Chápeš, jaké by to mělo následky, kdyby to udělalo hodně benegesseriťanek? Lidé by si toho všimli. Jsem si jistá, že si vypočítáš, jak do písmene je to pravda. Kvůli koření jsme vystaveni mnoha spiknutím. Kontrolujeme

látku, která prodlužuje život. Co kdyby vešlo ve známost, že Bene Gesserit má ještě mocnější tajemství? Vidíš! Ani jedna Ctihodná matka by nebyla bezpečná. Únosy a mučení benegesseriťanek by byly na denním pořádku."
"A ty jsi toho enzymového vyvažování dosáhla." Bylo to konstatování, ne otázka.
"Neuposlechla jsem Sesterstvo. To, že to matka ohlásila, udělá z Bene Gesseritu neochvějné spojence rodu Corrino."
Jak pravděpodobné, myslel si.
Zkusil to: "Ale tvoje vlastní matka by se přece určitě nepostavila proti tobě!"
"Byla benegesseriťankou dávno předtím, než byla mou matkou. Duncane, dovolila, aby její vlastní syn, můj bratr, podstoupil zkoušku gom džabbárem! Zařídila ji! A věděla, že ji nemusí přežít! Bene Gesserit nikdy neměl moc víry, zato hodně pragmatismu. Bude jednat proti mně, když si bude myslet, že tak nejlépe poslouží Sesterstvu."
Kývl. Jak byla přesvědčivá. Byla to smutná myšlenka.
"Musíme se chopit iniciativy," řekla. "To je naše nejlepší zbraň."
"Je tu problém s Gurneym Halleckem," namítl. "Musím zabít svého starého přítele?"
"Gurney je někde v poušti za nějakým vyzvědačským posláním," vysvětlila, i když věděla, že to pro Idaha není nic nového. "Je bezpečně z cesty."
"Je to zvláštní," řekl, "že regentský guvernér Caladanu vyřizuje nějaká poslání tady na Arrakis."
"Proč ne?" chtěla vědět Alia. "Je to její milenec - aspoň ve snech, jestli ne ve skutečnosti."
"Ano, jistě." A přemýšlel, jak je možné, že neslyší neupřímnost v jeho hlase.
"Kdy ji uneseš?" zeptala se Alia.
"Bude lepší, když to nebudeš vědět."
"Ano… ano, chápu. Kam ji odvezeš?"
"Tam, kde ji nikdo nenajde. Spolehni se; nezůstane tady, kde by tě mohla ohrožovat."
Radost v Aliiných očích si nebylo možno splést. "Ale kde bude…"
"Když to nebudeš vědět, můžeš vždycky odpovědět Mluvčí pravdy, když to bude nezbytné, že nevíš, kde je."
"To je chytré, Duncane."
Teď věří, že lady Jessiku zabiji, myslel si. A nahlas řekl: "Na shledanou, milovaná."
Neslyšela tu konečnost v jeho hlase, dokonce ho při odchodu lehce políbila.
A celou cestu dolů bludištěm chodeb Chrámu, podobného síči, si Idaho otíral oči. Tleilaxánské oči nejsou imunní vůči slzám.

Milovali jste Caladan
a trpce oplakávali
to pohostinství ztracené -
však bolest připomene vám,
že nové lásky nesmažou
v nás duchy věčně přítomné.

REFRÉN Z ŽALOZPĚVU O HABBANYI

Stilgar zečtyřnásobil své síčové stráže kolem dvojčat, ale věděl, že je to zbytečné. Ten chlapec byl jako jeho atreidský jmenovec, dědeček Leto. Každý, kdo znal původního vévodu, si toho všiml. Leto měl stejný zkoumavý pohled a ostražitost, ano, ale to všechno se muselo poměřovat skrytou divokostí a sklonem k nebezpečným rozhodnutím.
Ghanima se víc podobala své matce. Měla stejně červené vlasy jako Chani, stejné oči jako ona, a když si musela poradit s nějakými těžkostmi, tvářila se stejně zamyšleně, jako by v duchu vážila všechny možnosti. Často říkala, že dělá jen to, co dělat musí, ale šla za Letem všude, kam je vedl.
A Leto měl v úmyslu vést je do nebezpečí.
Stilgara ani jednou nenapadlo předložit ten problém Alii. To vylučovalo také Irulán, která vždycky se

vším běžela rovnou za Alií. Stilgar si uvědomil, že přijal možnost, že Leto soudil Alii správně.
Využívá lidi lhostejně a necitelně, myslel si. Dokonce tak využívá i Duncana. Ona by se proti mně neobrátila a nezabila mě. Ona by mě odhodila.
Mezitím byly posíleny stráže a Stilgar se plížil po síči jako přízrak a měl oči všude. A celou dobu mu v mysli bzučely pochybnosti, které tam Leto nasadil. Jestli se člověk nemůže spolehnout na tradici, tak kde je tedy skála, na níž by mohl zakotvit svůj život?
To odpoledne, kdy se konalo Uvítací shromáždění na počest lady Jessiky, Stilgar zahlédl Ghanimu, jak stojí se svou babičkou před vchodem do Velké haly. Bylo brzy a Alia ještě nedorazila, ale lidé už proudili dovnitř a pokradmu se dívali po těch dvou, když je míjeli.
Stilgar se zastavil ve stínu výklenku mimo hlavní proud davu a díval se na ně. Přes hukot davu neslyšel jejich slova. Sejdou se tady dnes lidé z mnoha kmenů, aby uvítali doma starou Ctihodnou matku. Ale Stilgar viděl jen Ghanimu. Ty oči, ten způsob, jakým při řeči tančily! Ten pohyb ho fascinoval. Ty tmavě modré, stálé, naléhavé, pátravé oči. A ten způsob, jakým odhazovala rudozlaté vlasy z ramenou pohybem hlavy: To byla Chani. Bylo to přízračné vzkříšení, záhadná podoba.
Stilgar se pomalu přiblížil a ukryl se v jiném výklenku.
Ghanimin pátravý způsob chování mu nepřipomínal žádné jiné dítě - kromě jejího bratra. Kde je Leto?
Stilgar se podíval do přeplněné chodby. Jeho stráže by spustily poplach, kdyby se dělo něco špatného.
Zavrtěl hlavou. Ta dvojčata ho připraví o rozum. Soustavně narušují klid jeho mysli. Snad by je skoro dokázal nenávidět. I vůči příbuzným lze cítit nenávist, ale krev (a její drahocenná voda) má v sobě příkazy, které jsou silnější než většina jiných starostí. Dvojčata byla jeho největší zodpovědností.
Z jeskynního sálu za Ghanimou a Jessikou vycházelo hnědé světlo, tlumené prachem. Dotklo se ramen dítěte a nových bílých šatů, které mělo na sobě, a když se Ghanima otočila a pohlédla do chodby plné lidí, prosvítilo jí vlasy.
Proč mi Leto nasadil do hlavy ty pochybnosti? uvažoval. Nebylo pochyb o tom, že to udělal záměrně. Možná Leto chce, abych aspoň trochu zakusil to, co v mozku prožívá on sám. Stilgar věděl, že dvojčata jsou jiná, ale vždycky zjistil, že jeho myšlenkový proces není schopen přijmout to, co věděl. Nikdy nezažil dělohu jako vězení pro probuzené vědomí - žijící vědomí od druhého měsíce po početí, říkalo se. Leto jednou řekl, že jeho paměť je jako "vnitřní hologram, který se zvětšuje a nabývá na podrobnostech od toho prvního šokujícího probuzení, ale nikdy nemění tvar ani obrysy".
Když se teď Stilgar díval na Ghanimu a lady Jessiku, poprvé začal chápat, jaké to musí být žít jako zcuchaná pavučina vzpomínek, bez možnosti ustoupit nebo najít v mysli uzavřený koutek. Za takových okolností se člověk musí vyrovnat s šílenstvím, vybírat si a odmítat z množství nabídek v systému, kde se odpovědi mění stejně rychle jako otázka.
Nemůže existovat žádná pevná tradice. Nemohou existovat žádné jednoznačné odpovědi na dvojznačné otázky. Co funguje? To, co nefunguje. A co nefunguje? To, co funguje. Tohle znal. Bylo to jako stará fremenská hádanka. Otázka: "Přináší to smrt a život." Odpověď: "Koriolisova bouře."
Proč Leto chtěl, abych tohle pochopil? ptal se Stilgar sám sebe. Ze svých opatrně zkoumaných dotazů Stilgar věděl, že dvojčata se na svou odlišnost dívají tak, jak se na ni obvykle dívají ostatní: jako na postižení. Narození bude pro někoho takového nejspíš děsivá zkušenost, myslel si. Nevědomost omezuje v některých situacích šok, ale oni nebyli nevědomí. Jaké asi je žít život, v němž člověk zná předem všechno, co může dopadnout špatně? Musí soustavně bojovat s pochybnostmi. Nejspíš nelibě nese svou odlišnost od ostatních. Musí být příjemné vnuknout ostatním aspoň náznak té odlišnosti. "Proč já?" to bude první otázka, na kterou nelze odpovědět.
A na co jsem se to ptal sám sebe? napadlo Stilgara. Ironicky se usmál. Proč já?
Když teď viděl dvojčata z nového pohledu, chápal ta nebezpečná rizika, která na sebe jejich nehotová těla brala. Ghanima mu to jednou výstižně vysvětlila, když ji káral za to, že vyšplhala po nebezpečné západní stěně na skalní římsu nad síčem Tabr.
"Proč bych se měla bát smrti? Už jsem ji zažila - mnohokrát."
Jak můžu předstírat, že učím takovéhle děti? uvažoval Stilgar. Jak to vůbec někdo může předstírat?

Bylo to zvláštní, ale myšlenky lady Jessiky se při rozhovoru s její vnučkou ubíraly podobnými cestami.

Uvažovala o tom, jak těžké musí být mít dospělou mysl v nedospělém těle. Tělo se musí teprve naučit věci, o kterých mysl ví, že je dovede - spojit reakce a reflexy. Samozřejmě mají k dispozici benegesseritský výcvik prana-bindú, ale i tam jejich mysl předbíhá tělo. Když bude Gurney chtít splnit její příkazy, bude to mít hodně těžké.
"Stilgar nás sleduje tam z toho výklenku," řekla Ghanima.
Jessica se neotočila. Ale ohromilo ji, co slyšela v Ghanimině hlase. Ghanima milovala starého fremena jako otce. I když o něm mluvila nevážně a popichovala ho, ve skutečnosti ho milovala. Když si Jessica uvědomila tohle, přimělo ji to vidět starého naíba v jiném světle. Náhle pochopila, co mají dvojčata a Stilgar společného. Tahle nová Arrakis Stilgarovi nesvědčí, uvědomila si Jessica. A ten nový vesmír nesvědčí jejím vnoučatům.
Jessice prolétlo hlavou nezvané a nechtěné benegesseritské rčení: "Tušit vlastní smrtelnost znamená poznat začátek hrůzy, nezvratně zjistit, že jsi smrtelný, znamená ukončení hrůzy."
Ano, smrt není těžká, ale život je mučivý jak pro Stilgara, tak pro dvojčata. Každý z nich se nachází v nevhodném světě a touží po starých způsobech, kde se obměny daly přijímat nikoli jako hrozba. Byly to děti Abrahámovy, které se dozvěděly víc od sokola vznášejícího se nad pouští než z kterékoli knihy, která až dosud byla napsána.
Leto právě toho rána ohromil Jessiku, když spolu stáli u kanátu, který tekl pod síčem. Řekl: "Voda je naše past, babičko. Bylo by lepší, abychom žili jako prach, protože pak by nás vítr mohl vynést až nad nejvyšší vrcholky Štítového valu."
I když byla Jessica zvyklá slýchat z úst těchto dětí takové dospělé odbočky, přece ji jeho výrok šokoval. Vypravila ze sebe: "Něco takového by byl mohl říci tvůj otec."
Leto vyhodil hrst písku do vzduchu, díval se, jak padá, a odpověděl: "Ano, to by mohl. Ale můj otec tehdy nebral v úvahu, jak s vodou všechno rychle padá zpátky k zemi, odkud to pochází."
Když teď Jessica stála s Ghanimou v síči, znovu pocítila šok z těch slov. Obrátila se, podívala se na stále ještě proudící dav, přejela pohledem Stilgarovu stínovou siluetu ve výklenku. Stilgar nebyl žádný krotký fremen, vycvičený jen k tomu, aby snášel stébla na hnízdo. Pořád ještě to byl sokol. Když uvažoval o červené barvě, neviděl květy, ale krev.
"Najednou jsi tak ztichla," řekla Ghanima. "Stalo se něco?"
Jessica zavrtěla hlavou. "Jen jsem si vzpomněla na něco, co ráno říkal Leto."
"Když jste byli venku v sadu? Co říkal?"
Jessica myslela na ten zvláštní výraz dospělé moudrosti, který ráno viděla v Letově tváři. Právě takový výraz měla teď Ghanima. "Vzpomínal na dobu, kdy se Gurney vrátil od pašeráků zpátky pod atreidský prapor," řekla Jessica.
"Takže jste mluvili o Stilgarovi," podotkla Ghanima.
Jessica se neptala, jak to Ghanima ví. Zdálo se, že dvojčata jsou schopna kdykoli zopakovat navzájem své myšlenky.
"Ano, mluvili," kývla Jessica. "Stilgarovi se nelíbilo, když Gurney oslovoval… Paula jako svého vévodu, ale Gurney pořád říkal ‚můj vévodo'."
"Chápu," řekla Ghanima. "A Leto samozřejmě podotkl, že on ještě není Stilgarův vévoda."
"Ano."
"Víš přece, proč ti to říkal," podotkla Ghanima.
"Nejsem si tím tak jistá," připustila Jessica, a to ji zvlášť znepokojilo, protože si až do té chvíle neuvědomila, že to Leto říkal z nějakého zvláštního důvodu.
"Snažil se v tobě podnítit vzpomínky na našeho otce," řekla Ghanima. "Leto vždycky chce poznat našeho otce z pohledu jiných, kdo ho znali."
"Ale… copak Leto nemá…"
"Ano, může naslouchat vnitřnímu životu. To jistě. Ale to není totéž. Samozřejmě jsi o něm mluvila, ne? O našem otci, myslím. Mluvila jsi o něm jako o svém synovi."
"Ano," ucedila Jessica. Nelíbilo se jí, že s ní tahle dvojčata mohou zacházet, jak sama chtějí, otevírat její vzpomínky, aby je mohla pozorovat, dotýkat se jakéhokoli citu, který je zajímal. Možná že to tak dělá i Ghanima, zrovna teď!

"Leto řekl něco, co tě znepokojilo," podotkla Ghanima.
Jessiku šokovalo, že musí potlačit hněv. "Ano… řekl."
"Nelíbí se ti, že zná našeho otce tak, jak ho znala matka, a zná naši matku, jak ji znal otec," řekla Ghanima. "Nelíbí se ti, co to naznačuje - to, co můžeme znát o tobě."
"Takhle jsem o tom nikdy nepřemýšlela," řekla Jessica strnule.
"Obvykle znepokojuje především znalost smyslných zkušeností," pokračovala Ghanima. "Je to tvou výchovou. Je pro tebe hrozně obtížné myslet na nás jinak než jako na děti. Ale neexistuje nic, co naši rodiče dělali ať už veřejně nebo soukromě, co bychom nevěděli."
Jessice se na okamžik vrátila reakce, která se jí zmocnila tam u kanátu, ale teď se zaměřila na Ghanimu.
"Nejspíš mluvil o ‚divoké smyslnosti' tvého vévody," řekla Ghanima. "Leto by občas potřeboval zámek na pusu!"
Copak neexistuje nic, co tahle dvojčata nedokážou znesvětit? uvažovala Jessica, kterou zmítal šok, odpor a hněv. Jak se opovažují mluvit o smyslnosti jejího Leta? Samozřejmě že muž a žena, kteří se milují, spolu sdílejí tělesná potěšení! Je to soukromá a krásná věc, která nemá co dělat v běžném rozhovoru mezi dítětem a dospělým.
Dítě a dospělý!
Jessica si prudce uvědomila, že ani Leto, ani Ghanima to neudělali náhodou.
Když Jessica mlčela, Ghanima řekla: "Šokovali jsme tě. Omlouvám se za nás oba. Protože Leta znám, vím, že ho ani nenapadlo se omluvit. Občas, když sleduje nějakou stopu, si neuvědomí, jak jsme odlišní… třeba od tebe."
Jessica si myslela: A proto to samozřejmě oba děláte. Vy učíte mě! A napadlo ji: Koho ještě učíte? Stilgara? Duncana?
"Leto se snaží vidět věci tak, jak je vidíš ty," řekla Ghanima. "Vzpomínky nestačí. Právě když se nejvíc snažíš, tak nejčastěji neuspěješ."
Jessica povzdechla.
Ghanima se dotkla paže své babičky. "Tvůj syn nechal nedořečeno mnoho věcí, které se musejí dopovědět, dokonce i tobě. Odpusť nám, ale on tě miloval. Copak jsi to nevěděla?"
Jessica se odvrátila, aby zakryla, jak se jí vlhce třpytí oči.
"Znal tvé obavy," řekla Ghanima. "Stejně jako znal Stilgarovy obavy. Zlatý Stil. Náš otec byl ‚lékař zvířat' a Stil byl jen zelený hlemýžď schovaný v ulitě." Zabroukala melodii, ze které citovala ta slova. Hudba nemilosrdně vrhala do Jessičiny mysli i celý text:

Ó lékaři zvířat,
k zelené hlemýždí ulitě,
k jejímu plachému zázraku,
jenž skrytě čeká na smrt,
přicházíš jako bůh!
I hlemýždi vědí,
že bohové vyhlazují
a léčba přináší bolest,
že nebe je možno vidět
jen plamennými dveřmi.
Ó lékaři zvířat,
jsem člověk-hlemýžď,
který vidí, jak tvé jediné oko
nahlíží do mé ulity!
Proč, Muad'Dibe? Proč?

Ghanima dodala: "Náš otec bohužel zanechal ve vesmíru mnoho lidí-hlemýžďů."
Vyjdeme-li z předpokladu, že lidé existují v zásadně nestálém vesmíru, vyžaduje to, aby se intelekt stal zcela uvědomělým vyvažujícím nástrojem. Ale intelekt nemůže takto reagovat, aniž by zapojil celý

organismus. Takový organismus je možno rozeznat podle jeho horečného, nutkavého jednání. A totéž platí i pro společnost, pokud ji bereme jako organismus. Ale tady se setkáváme se starou setrvačností. Společnosti se pohybují v závislosti na volání dávných, instinktivních popudů. Vyžadují trvalost. Každá snaha ukázat jim nestálý vesmír vyvolá odmítnutí, strach, hněv a beznaděj. Jak tedy vysvětlíme přijetí myšlenky předpovídání budoucnosti? Prostě: ten, kdo předává věštecké vize, hovoří o absolutním (to jest trvalém) uskutečnění, a může být tedy lidstvem přijímán s radostí, i když předvídá ty nejhroznější události.

KNIHA O LETOVI
(PODLE HÁRK AL-ADY)

"Je to jako bojovat ve tmě," řekla Alia.
Přecházela po Poradní síni zlobnými, dlouhými kroky, od bohatých stříbřitých závěsů, které změkčovaly ostré ranní slunce ve východním okně, až k pohovkám seskupeným pod zdobeným obložením stěn na druhé straně místnosti. Její sandály křižovaly koberce z kořenného vlákna, parketovou podlahu, dlaždice z obrovských granátů a znova koberce. Nakonec se zastavila u Irulán a Idaha, kteří seděli proti sobě na pohovkách z šedé velrybí kůže.
Idaho se nechtěl vrátit z Tabru, ale poslala mu přísné příkazy. Únos Jessiky byl teď důležitější než kdy jindy, ale bude muset počkat. Idahových mentatských schopností bylo zapotřebí tady.
"Všechno si to je navzájem podobné," řekla Alia. "Páchne to dalekosáhlým spiknutím."
"Možná ne," odvážila se Irulán, ale tázavě se podívala na Idaha.
Alia se zatvářila nepokrytě pohrdavě. Jak může být Irulán tak naivní? Ledaže… Alia se ostře a zkoumavě zadívala na princeznu. Irulán měla na sobě prostou černou abu, která se hodila ke stínům v jejích očích, indigových barvou koření. Světlé vlasy měla pevně stažené v týle, takže zdůrazňovaly tvář vyhublou a ztvrdlou lety na Arrakis. Stále ještě v sobě měla povýšenost, které se naučila na dvoře svého otce Shaddama IV, a Alia si často myslívala, že ten hrdý postoj by klidně mohl maskovat myšlenky spiklence.
Idaho měl na sobě černozelenou uniformu atreidské palácové stráže bez odznaků. Byla v tom přezíravost, která vadila mnohým z Aliiných současných stráží, především jejím amazonkám, jež si obzvlášť libovaly v odznacích úřadu. Neměly rády prostou přítomnost tohoto gholy - mentata - mistra šermíře, tím spíš, že to byl manžel jejich paní.
"Kmeny prostě chtějí, aby se lady Jessica vrátila do Regentské rady," řekl Idaho. "Jak to může -"
"Jednomyslně to požadují!" řekla Alia a ukázala na zdobený list kořenného papíru na pohovce vedle Irulán. "Farad'n je jedna věc, ale tohle… tohle zavání jinými styky!"
"Co si o tom myslí Stilgar?" zeptala se Irulán.
"Na tom papíře je jeho podpis!" odpověděla Alia.
"Ale jestli má…"
"Jak by mohl zapřít matku svého boha?" ušklíbla se Alia.
Idaho se na ni podíval a myslel si: Provokuješ Irulán, Alio, nebezpečně ji provokuješ! Znovu přemýšlel o tom, proč ho Alia povolala zpátky sem, když věděla, že je ho zapotřebí v síči Tabr, jestli má být ten záměr s únosem doveden do konce. Bylo možné, že se dozvěděla o vzkazu, který mu poslal Kazatel? Ta myšlenka ho naplnila zmatkem. Jak mohl ten žebravý mystik znát tajný signál, kterým Paul Atreides vždycky povolával svého mistra šermíře? Idaho toužil odejít z téhle zbytečné schůzky a vrátit se k hledání odpovědi na tu otázku.
"Není pochyb o tom, že Kazatel byl mimo planetu," řekla Alia. "Gilda by si nedovolila v takové věci nás klamat. Nechám ho -"
"Opatrně!" řekla Irulán.
"Ano, dej si pozor," souhlasil Idaho. "Polovina planety věří, že je to -" pokrčil rameny "- tvůj bratr." A Idaho doufal, že to vyslovil dost lhostejně. Jak ten člověk mohl znát signál?
"Ale jestli je to posel, špion -"
"Nekontaktoval se s nikým z CHOAM ani z rodu Corrino," řekla Irulán. "Můžeme si být jisti -"

"Ničím si nemůžeme být jisti!" Alia se nesnažila ani skrýt své pohrdání. Obrátila se zády k Irulán a podívala se na Idaha. On přece ví, proč je tady! Proč se nechová tak, jak má? Byl v radě, protože tu byla Irulán. Historie, která přivedla princeznu z rodu Corrino do atreidské stáje, se nedá zapomenout. Oddanost, která se jednou změnila, se může změnit znovu. Duncanovy mentatské schopnosti by měly pátrat po nedostatcích, po jemných odchylkách v chování Irulán.
Idaho se pohnul a podíval se na Irulán. Byly okamžiky, kdy mu byly proti mysli ty přímočaré nezbytnosti, vynucené mentatským myšlením. Věděl, co si Alia myslí. Irulán to pravděpodobně ví také. Ale tahle Muad'Dibova princezna-manželka překonala rozhodnutí, které ji odsunulo na podřadnější místo než královskou konkubínu Chani. Nemohlo být pochyb, že Irulán je královským dvojčatům zcela oddána.
"Moje matka je přece součástí toho spiknutí!" naléhala Alia. "Z jakého jiného důvodu by ji sem Sesterstvo poslalo zrovna v tuhle dobu?"
"Hysterie nám nepomůže," řekl Idaho.
Alia se k němu prudce otočila zády, jak čekal. Pomáhalo mu, když se nemusel dívat na ten kdysi milovaný obličej, nyní tak zkřivený posedlostí.
"No," řekla Irulán, "Gildě se nedá docela věřit -"
"Gildě!" ušklíbla se Alia.
"Nemůžeme vyloučit nepřátelství Gildy nebo Bene Gesseritu," řekl Idaho. "Ale musíme je zařadit do zvláštní kategorie jako zásadně pasivní soupeře. Gilda se bude držet svého základního pravidla: Nikdy nevládnout. Je jako parazitická rostlina a ví to o sobě. Neudělá nic, co by zničilo organismus, který ji udržuje při životě."
"Třeba o tom, který organismus ji udržuje při životě, má jinou představu než my," zavrčela Irulán. Byl to nejpohrdavější tón, jaký kdy používala, tenhle líný hlas, jímž řekla: "Nestrefil ses, mentate."
Alia vypadala zmateně. Nečekala, že se Irulán pustí tímhle směrem. To je přece něco, co by spiklenec neudělal - vybízí to k bližšímu zkoumání.
"Nepochybně," řekl Idaho. "Ale Gilda se otevřeně nepostaví proti rodu Atreidů. Na druhé straně Sesterstvo by mohlo riskovat jistý politický průlom, který -"
"Jestli to udělají, najdou si prostředí: někoho nebo nějakou skupinu, kterou budou moci zapřít," řekla Irulán. "Bene Gesserit za ta dlouhá staletí dobře poznal hodnotu skrytého jednání. Jsou raději za trůnem, ne na něm."
Skryté jednání? uvažovala Alia. Vybrala si ho také Irulán?
"To je přesně totéž, co jsem říkal o Gildě," kývl Idaho. Zjistil, že mu vysvětlování a spor pomáhá. Odváděly jeho mysl od jiných problémů.
Alia znovu přešla k oknu. Znala Idahovo slabé místo; každý mentat ho má. Musejí dělat prohlášení. To s sebou přináší sklon spoléhat na absolutní pravdy, vidět konečné hranice. Vědí to o sobě. Je to součást jejich výcviku. Ale přesto pořád jednají podle omezujících parametrů. Měla jsem ho nechat v síči Tabr, myslela si Alia. Bylo by lepší prostě předat Irulán Džávidovi k výslechu.
V hlavě uslyšela dunivý hlas: "Přesně tak!"
Mlč! Mlč! Mlč! myslela si. V těchto okamžicích jí hrozila nebezpečná chyba a ona nemohla přijít na to, jaká. Byla schopna jen vycítit nebezpečí. Idaho jí musí z téhle nesnáze pomoci. Je to mentat. Mentati jsou potřební. Lidské počítače nahradily mechanické stroje zničené ve Služebnickém džihádu! Nestvoříš stroj k obrazu mysli člověka! Ale Alia teď toužila po poslušném stroji. Takový by nemohl mít Idahova omezení. Člověk nemůže nedůvěřovat stroji.
Alia slyšela hrdelní hlas Irulán.
"Úskok v uskoku v uskoku jiného uskoku," řekla Irulán. "Všichni známe obvyklé způsoby útoku na moc. Nedivím se, že je Alia podezřívavá. Samozřejmě že podezřívá každého - včetně nás. Ale to na chvíli ignoruj. Co zůstane jako hlavní možný motiv, co je nejplodnější zdroj nebezpečí pro regentství?"
"CHOAM," řekl Idaho mentatsky bezvýrazným hlasem.
Alia si dovolila chmurný úsměv. Combine Honette Ober Advancer Mercantiles! Ale rod Atreidů ovládá CHOAM jednapadesáti procenty akcií. Muad'Dibovo kněžstvo drží dalších pět procent, kterými velkorody pragmaticky uznaly, že Duna ovládá nedocenitelnou melanž. Ne bezdůvodně se koření často říkalo "tajná měna". Bez melanže se maxitrajlery Kosmické gildy nemohou ani pohnout. Melanž vyvolává

"navigační trans", při němž je možno "vidět" transsvětelnou trasu dřív, než jí loď proletí. Bez melanže a jejího posilujícího účinku na lidský imunitní systém by se délka života bohatých zkrátila nejméně čtyřikrát. Dokonce i rozsáhlá střední vrstva Impéria jedla ředěnou melanž v malých kapkách aspoň v jednom jídle denně.
Ale Alia slyšela v Idahově hlase mentatskou upřímnost, na kterou dosud s obavami čekala.
CHOAM. Combine Honette byla mnohem víc než Atreidové, mnohem víc než Duna, mnohem víc než kněžstvo nebo melanž. Byla to signuta, velrybí kůže, šigafilament, iksiánské artefakty a zábavy, obchod s lidmi a místy, hádž, výrobky technologie na Tleilaxu, často na hranicích legality; byly to drogy a lékařské techniky; byla to doprava (Gilda) a všechen ten supersložitý obchod Impéria, které v sobě zahrnovalo tisíce známých planet plus pár takových, které se tajně přiživovaly na okrajích odměnou za poskytované služby. Když Idaho řekl CHOAM, mluvil o neustálém kvasu, intrikách uvnitř jiných intrik, o hře sil, v nichž jediný přesun o dvanáctkový bod v platbách úroků může změnit vlastnictví celé planety.
Alia se znovu vrátila k těm dvěma, kteří seděli na pohovkách. "Dělá vám na CHOAM starosti něco konkrétního?" zeptala se.
"Pořád jsou tu ty mohutné spekulativní zásoby koření, které si dělají některé rody," řekla Irulán.
Alia se udeřila dlaněmi do stehen a pak ukázala na zdobený kořenný papír vedle Irulán. "Ten požadavek vám není divný, když přichází takhle -"
"Tak dobře," vyštěkl Idaho. "Tak ven s tím. Co nám tajíš? Snad bys už mohla být dost chytrá a neskrývat přede mnou data, když chceš, abych -"
"Nedávno došlo k velmi značnému nárůstu obchodu s lidmi, především ve čtyřech konkrétních komoditách," řekla Alia. A uvažovala přitom, jestli to je pro ty dva skutečně novinka.
"V jakých komoditách?" zeptala se Irulán.
"Mistři šermíři, křiví mentati z Tleilaxu, kondicionovaní lékaři Sukovy školy a účetní žongléři. Zvlášť po těch je poptávka. Proč je zrovna teď takový zájem o pochybně vedené účetní knihy?" To byla otázka pro Idaha.
Jednej jako mentat, myslel si. No, rozhodně je to lepší než uvažovat o tom, co se stalo z Alie. Soustředil se na její slova a mentatským způsobem si je opakoval v mysli. Mistři šermíři? Tak kdysi říkali i jemu. Mistři šermíři byli samozřejmě víc než jen osobní strážci. Uměli opravovat silové štíty, plánovat vojenská tažení, navrhovat pomocná vojenská zařízení, improvizovat zbraně. Křiví mentati? Tenhle podvod zjevně šíří sám Tleilax. Idaho, který byl také mentat, věděl, jak křehké a nejisté je takové tleilaxské pokřivení. Velkorody, které si kupovaly takové mentaty, doufaly, že je budou absolutně ovládat. Nemožné! Dokonce i Piter de Vries, který sloužil Harkonnenům při útoku na rod Atreidů, si zachoval vlastní základní důstojnost, když raději přijal smrt, než aby se docela vzdal nejvnitrnější podstaty svého já. Doktoři Sukovy školy? Jejich kondicionovaní mělo zaručit, že nebudou schopni obrátit se proti svým majitelům-pacientům. Takoví doktoři jsou velmi drazí. Zvýšený nákup Sukovců by znamenal velké přesuny v penězích.
Idaho vážil tyto fakty zvýšeným nákupem účetních žonglérů.
"Základní výpočet," řekl a naznačil důraznou jistotou v hlase, že jde o induktivní závěr. "V nedávné době došlo k nárůstu majetku mezi malorody. Některé nepochybně tiše směřují k získání statusu velkorodu. Takové bohatství může pocházet jen z určitých specifických přesunů v politických spojenectvích."
"Takže se dostáváme k landsraadu," vyslovila Alia své vlastní přesvědčení.
"Příští zasedání landsraadu bude až téměř za dva standardní roky," připomněla jí Irulán.
"Ale politické handrkování nekončí nikdy," poznamenala Alia. "A já bych se vsadila, že někteří z těch kmenových signatářů -" ukázala na papír vedle Irulán "- jsou mezi těmi malorody, které změnily spojenectví."
"Možná," řekla Irulán.
"Landsraad," pokračovala Alia. "Jakého lepšího prostředníka by si mohl Bene Gesserit přát? A kdo by mohl být lepším agentem Sesterstva než moje vlastní matka?" Alia se postavila přímo před Idaha. "Tak co, Duncane?"
Proč bych neměl fungovat jako mentat? ptal se Idaho sám sebe. Teď už znal obsah Aliiných podezření. Koneckonců Duncan Idaho byl po mnoho let osobním strážcem lady Jessiky.

"Duncane?" naléhala Alia.
"Měla by ses podrobně zajímat o každý návrh zákona, který se připravuje na příští zasedání landsraadu," řekl Idaho. "Mohli by zaujmout právní stanovisko, že regentská rada nemůže vetovat některé druhy zákonů - konkrétně změny ve zdanění a kontrolu kartelů. Jsou ještě další, ale…"
"Jestli se pokusí o něco takového, tak to od nich není zrovna pragmatický tah," namítla Irulán.
"Souhlasím," přikývla Alia. "Sardaukaři jsou bezzubí a my ještě máme naše fremenská vojska."
"Pomalu, Alio," řekl Idaho. "Našim nepřátelům by se nic nehodilo víc, než kdybychom vypadali krutě. Bez ohledu na to, jak početnému vojsku velíš, je moc především závislá na všeobecném souhlasu, zvlášť v takhle roztříštěné říši."
"Všeobecném souhlasu?" zeptala se Irulán.
"Myslíš souhlas velkorodů," dodala Alia.
"A proti kolika velkorodům budeme v tomhle novém spojenectví stát?" odpověděl otázkou. "Peníze se shromažďují na podivných místech!"
"Na okrajích?" zeptala se Irulán.
Idaho pokrčil rameny. Na tu otázku se nedalo odpovědět. Všichni tušili, že jednoho dne Tleilax nebo některá ta planeta na okraji Impéria, která fušuje do techniky, zruší Holtzmannův efekt. Od toho dne budou štíty k ničemu. Celá nejistá rovnováha, která drží při životě planetární lenní systém, se zhroutí.
Alia odmítla brát takovou možnost v úvahu. "Budeme hrát s tím, co máme," řekla. "A to je fakt, že celé vedení CHOAM dobře ví, že my můžeme zničit koření, jestli nás k tomu donutí. To nebudou riskovat."
"Takže jsme zase u CHOAM," podotkla Irulán.
"Ledaže by se někomu na některé jiné planetě podařilo zopakovat cyklus písečný pstruh - písečný červ," řekl Idaho. Zdálo se, že ho ta možnost vzrušila. Podíval se zamyšleně na Irulán. "Salusa Secundus?"
"Kontakty, které tam mám, jsou pořád spolehlivé," řekla Irulán. "Na Saluse ne."
"Takže moje odpověď pořád platí. Budeme hrát s tím, co máme," podívala se Alia na Idaha.
Moje odpověď? Moje akce, myslel si Idaho. Řekl: "Proč mě odvoláváš od důležité práce? Na tohle jsi přece mohla přijít sama."
"Nemluv se mnou tímhle tónem!" vyjela Alia.
Idahovi se rozšířily oči úžasem. Na okamžik uviděl v Aliině tváři vetřelce, a byl to znepokojivý pohled. Obrátil se k Irulán, ale ta to neviděla - nebo se aspoň tak netvářila.
"Nepotřebuji základní poučky," pokračovala Alia a v hlase měla stále ten cizí vztek.
Idaho se dokázal lítostivě usmát, ale srdce se mu svíralo.
"Když jde o moc, nikdy se nedostaneme daleko od bohatství a všech jeho převleků," pronesla pomalu Irulán. "Paul byl společenská mutace a musíme si uvědomit, že jako takový změnil starou rovnováhu bohatství."
"Takové mutace nejsou nezvratné," řekla Alia a odvrátila se od nich, jako by právě neodhalila svou strašlivou odlišnost. "Všude, kde je v říši bohatství, to vědí."
"A vědí také," pokračovala Irulán, "že existují tři lidé, kteří můžou v té mutaci pokračovat: dvojčata a…" Ukázala na Alii.
Zbláznily se ty dvě? uvažoval Idaho.
"Pokusí se mě zavraždit!" vypravila ze sebe Alia.
A Idaho seděl a šokovaně mlčel, jeho mentatské vědomí se vařilo. Zavraždit Alii? Proč? Mohli by ji až příliš snadno diskreditovat. Mohli by ji oddělit od fremenského stáda a štvát ji po libosti. Ale dvojčata… Věděl, že není dost psychicky klidný, aby mohl provést odhad, ale musel se o to pokusit. Musel být tak přesný, jak to bude možné. Ale zároveň věděl, že přesné myšlení vyžaduje nezkrácená absolutní fakta. Příroda není přesná. Vesmír není přesný, když je redukován na rozměry člověka; je vágní a zmatený, plný nečekaných pohybů a změn. Lidstvo jako celek musí být zahrnuto do těchto výpočtů jako přírodní jev. A celý proces přesné analýzy představuje výseč, určitou část stále plynoucího běhu vesmíru. Musel se dostat do toho proudu, vidět ho v pohybu.
"Měli jsme pravdu, že jsme se soustředili na CHOAM a landsraad," vykládala Irulán. "A Duncanův návrh představuje první linii pátrání po -"
"Peníze jako přesun energie nemohou být odděleny od energie, kterou představují," řekla Alia. "To

všichni víme. Ale musíme zodpovědět tři konkrétní otázky: Kdy? S jakými zbraněmi? Kde?"
Dvojčata… dvojčata, myslel si Idaho. To dvojčata jsou v nebezpečí, ne Alia. "Tebe nezajímá kdo nebo jak?" zeptala se Irulán.
"Jestli rod Corrino nebo CHOAM nebo jakákoli jiná skupina najme na téhle planetě lidský nástroj," řekla Alia, "máme víc než šedesátiprocentní šanci, že je najdeme, než stačí jednat. Když budeme vědět, kdy budou jednat, dává nám to za těchto okolností lepší páku. Jak? To je totéž jako jaké zbraně?"
Proč to nedokážou vidět tak, jak to vidím já? přemýšlel Idaho.
"No dobře," řekla Irulán. "Kdy?"
"Až bude pozornost soustředěna někam jinam," odpověděla Alia.
"Na Shromáždění byla pozornost soustředěna na tvou matku," podotkla Irulán. "A nikdo se o nic nepokusil."
"Špatné místo," podotkla Alia.
Co tím sleduje? uvažoval Idaho.
"Tak kde?" zeptala se Irulán.
"Přímo tady v Citadele," řekla Alia. "To je místo, kde se budu cítit nejbezpečněji a nebudu tak ostražitá."
"Jaké zbraně?" pokračovala Irulán.
"Konvenční - něco, co u sebe může mít každý fremen: otrávený krispel, mólská pistole -"
"Už dlouho nevyzkoušeli lovce pátrače," připomněla Irulán.
"Ten by v davu nefungoval," zavrtěla hlavou Alia. "A bude potřeba, aby u toho byl dav."
"Biologická zbraň?" navrhla Irulán.
"Nějaká nakažlivá látka?" zeptala se Alia a neskrývala nevěřícný výraz. Jak si Irulán může myslet, že nějaká infekce by mohla účinkovat proti imunologickým bariérám, které chrání Atreidy?
"Spíš jsem myslela nějaké zvíře," vysvětlovala Irulán. Řekněme nějaké malé domácí zvíře, cvičené k tomu, aby kouslo určitou oběť, a tím kousnutím jí zaneslo do těla jed."
"Tomu zabrání domácí fretky," odmítla to Alia.
"Tak třeba jedna z nich?" zeptala se Irulán.
"To by nešlo. Naše fretky by každou cizí odmítly, zabily by ji. To přece víš."
"Jen přemýšlím o všech možnostech v naději, že -"
"Upozorním své stráže," uzavřela Alia.
Když řekla slovo stráže, Idaho si položil ruku přes tleilaxánské oči ve snaze zabránit tomu neodbytnému spojení, které se přes něj přelilo. Byla to rhažíja, nekonečnost vyjádřená životem, latentní sídlo naprostého pochopení, které čeká v záloze na každého mentata. Jeho vědomí padlo na vesmír jako vržená síť, vymezilo tvary ve svém nitru. Viděl dvojčata krčící se ve tmě a obrovské drápy sekající do vzduchu kolem nich.
"Ne," zašeptal.
"Cože?" Alia se na něj podívala, jako by se divila, že tam ještě je.
Sňal si dlaň z očí.
"Ty šaty, co poslal rod Corrino," zeptal se. "Už je poslali dvojčatům?"
"Samozřejmě," řekla Irulán. "Jsou naprosto bezpečné."
"Nikdo se nepokusí napadnout dvojčata v síči Tabr," řekla Alia. "Vždyť víš, kolik tam Stilgar má stráží."
Idaho na ni zíral. Neměl žádná konkrétní data, kterými by podpořil závěr svého mentatského výpočtu, ale věděl. Věděl. To, co právě zažil, se velmi podobalo vizionářské síle, kterou oplýval Paul. Ale když to řekne on, nebude tomu ani Alia, ani Irulán věřit.
"Rád bych upozornil stráže na přistávací ploše, aby nedovolily dovoz žádných zvířat zvenčí," řekl.
"Snad nebereš ten Irulánin nápad vážně?" protestovala Alia.
"Nemá cenu riskovat," namítal.
"To povídej pašerákům," zasmála se Alia. "Já se spolehnu na fretky."
Idaho zavrtěl hlavou. Co mohou fretky dělat proti tlapám takové velikosti, jaké viděl? Ale Alia má pravdu. Úplatky na správných místech, jeden svolný navigátor Gildy, a kdekoli ve Velké prázdnotě je možno přistát. Gilda by se nepostavila do první linie jakéhokoli útoku proti rodu Atreidů, ale kdyby cena byla dost vysoká… No, o Gildě lze uvažovat nejvýš jako o jistém druhu geologické bariéry, která útok

ztěžuje, ale neznemožňuje. Vždycky mohou namítat, že jsou jen "dopravní společnost". Jak mohli vědět, jak bude který náklad použit?
Alia přerušila ticho čistě fremenským gestem, zdviženou pěstí s vodorovně drženým palcem. Doplnila ho tradiční nadávkou, která znamenala "se mnou tajfun". Zřejmě viděla sama sebe jako jediný logický terč pro assassiny, a tím gestem se bouřila proti vesmíru plnému hrozeb. Chtěla tím říci, že rozpoutá smrtelnou vichřici proti každému, kdo by ji napadl.
Idaho cítil, že každý protest je beznadějný. Viděl, že ho už nepodezírá. Vrátí se do Tabru a Alia od něj čeká dokonale provedený únos lady Jessiky. Zvedl se v hněvu z pohovky a myslel si: Kdyby tak jen byla terčem Alia! Kdyby se k ní jen assassini skutečně dostali! Na okamžik položil ruku na vlastní nůž, ale nedokázal to udělat. Mnohem lepší by bylo, kdyby zemřela jako mučednice, než aby byla diskreditována a uštvána do písečného hrobu.
"Ano," řekla Alia, která si jeho výraz mylně vyložila jako obavu o ni. "Bude nejlepší, když se rychle vrátíš do Tabru." A myslela si: Jak pošetilé ode mě bylo podezřívat Duncana! Patří mně, ne Jessice! To ta žádost kmenů ji rozčílila. Když Idaho odcházel, zlehka mu zamávala.
Idaho vyšel z Poradní síně a cítil se bezmocný. Nejen že byla Alia slepá svou posedlostí, ale s každou krizí byla šílenější a šílenější. Už překročila nebezpečnou hranici a její osud byl zpečetěn. Ale co se dá udělat pro dvojčata? Koho by mohl přesvědčit? Stilgara? A co by mohl Stilgar dělat jiného než to, co už dělá?
Tak lady Jessiku?
Ano, o té možnosti musí uvažovat - ale i ona možná beznadějně propadla konspiraci se Sesterstvem. O té atreidské konkubíně měl málo iluzí. Na příkaz Bene Gesseritu by udělala cokoli - dokonce by se obrátila i proti vlastním vnoučatům.
Dobrá vláda nikdy nezávisí na zákonech, ale na osobních kvalitách těch, kdo vládnou. Aparát vlády je vždycky podřízen vůli těch, kdo ten aparát obsluhují. Nejdůležitějším prvkem vlády je tedy metoda výběru vůdců.

ZÁKON A VLÁDA
(MANUÁL KOSMICKÉ GILDY)

Proč si Alia přeje, abych spolu s ní vykonávala ranní audienci? uvažovala Jessica. Nepovolali mě přece zpátky do Rady.
Jessica stála v předpokoji Velké haly Citadely. Předpokoj sám by byl velkou halou kdekoli jinde než na Arrakis. Podle atreidského vzoru se stávala výstavba na Arrakis gigantičtější a gigantičtější, jak rostla moc a bohatství, a tato místnost ztělesňovala všechna Jessičina zlá tušení. Nelíbil se jí tento předpokoj s podlahou z barevných dlaždic, které skládaly obraz vítězství jejího syna nad Shaddamem IV.
Zahlédla odraz vlastní tváře v naleštěných plastocelových dveřích, které vedly do Velké haly; na oválné tváři se jí udělaly drobné vrásky a indigové oči byly křehčí. Ještě si vzpomínala, kde bývalo kolem modrého středu očí bělmo. Jen pečlivé služby profesionálního kadeřníka udržovaly lesklý bronz jejích vlasů. Nos zůstal malý, ústa plná a postavu měla dosud štíhlou, ale dokonce i svaly s benegesseritským výcvikem měly sklon se s přibývajícím časem zpomalovat. Někdo si toho nemusel všimnout a mohl by říci: "Vy jste se ani v nejmenším nezměnila!" Ale výcvik Sesterstva byl dvojsečná zbraň; lidem takto vycvičeným jen zřídka unikly drobné změny.
A nedostatek takových změn u Alie Jessice neunikl.
Džávid, Aliin mistr ceremoniář, stál u velkých dveří a tvářil se velmi oficiálně. Vypadal ve splývavém rouchu a s cynickým úsměvem na okrouhlé tváři jako džin. Připadal Jessice jako paradox: vykrmený fremen. Džávid, který si všiml její pozornosti, se významně usmál a pokrčil rameny. Jeho účast v Jessičině doprovodu byla krátká, jak ostatně předpokládal. Nenáviděl Atreidy, ale pokud se dalo věřit pověstem, byl to Aliin muž - ve více významech.
Jessica viděla to pokrčení rameny a pomyslela si: Tohle je věk krčení rameny. Ví, že jsem slyšela všechny ty pověsti o něm, a je mu to jedno. Naše civilizace by klidně mohla zajít na vlastní lhostejnost dřív, než by podlehla útoku zvenčí.

Strážcům, které jí přidělil Gurney předtím, než odjel do pouště k pašerákům, se vůbec nelíbilo, že se sem vypravila bez jejich dohledu. Ale Jessica se cítila podivně bezpečná. Jen ať z ní tady někdo udělá mučednici; Alia by to nepřežila. A Alia to ví.
Když Jessica neodpověděla na Džávidovo pokrčení rameny a úsměv, odkašlal si tak významně, že to byl jistě výsledek dlouhého cvičení. Bylo to jako tajný jazyk. Říkalo to: "My chápeme, jak je všechna tahle pompa nesmyslná, má paní. Není to úžasné, čemu všemu můžeme lidi přimět věřit?"
Úžasné! souhlasila Jessica, ale na tváři se jí ta myšlenka neobjevila ani náznakem.
Předpokoj byl teď už plný, všechny, kterým bylo toho rána povoleno předložit svou žádost, už Džávidovi lidé vpustili. Vnější dveře byly uzavřeny. Žadatelé i služebníci si udržovali zdvořilý odstup od lady Jessiky, ale všimli si, že má na sobě obřadní černou abu fremenské Ctihodné matky. To vyvolá mnohé otázky. Nebylo na ní vidět žádný znak Muad'Dibova náboženství. Sál bzučel hovorem a lidé dělili svou pozornost mezi Jessiku a malé boční dveře, jimiž vejde Alia a povede je do Velké haly. Jessice bylo zřejmé, že staré zvyky, které určovaly moc regentství, byly otřeseny.
To jsem způsobila jen tím, že jsem sem přišla, myslela si. Ale přišla jsem proto, že mě Alia pozvala.
Jessica viděla známky neklidu a pochopila, že Alia úmyslně prodlužuje tento okamžik a nechává tak jemné proudy nabrat směr. Alia se samozřejmě odněkud dívá. Jen málo detailů Aliina chování Jessice uniklo, každou ubíhající minutou byla víc a víc přesvědčena o tom, jak bylo správné, že přijala poslání, které jí vnutilo Sesterstvo.
"Věci nemohou takhle pokračovat dál," namítala vedoucí benegesseritské delegace. "Známky rozkladu ti nepochybně neunikly - jak by zrovna tobě mohly! Víme, proč jsi nás opustila, ale víme také, jak jsi byla cvičena. Tvé vzdělání nebylo nijak omezeno. Panoplia propheticus je ti podrobně známou věcí a musíš vědět, v které chvíli nás degenerace velkých náboženství ohrožuje všechny."
Jessica zamyšleně stiskla rty a dívala se ven ze zámku Caladan na něžné známky jara. Nerada nechala své myšlenky usměrňovat takovým logickým způsobem. Jedna z prvních lekcí Sesterstva zněla: vyhraď si postoj pátravé nedůvěry k čemukoli, co se tváří jako logika. Ale to věděly členky delegace také.
Jak vlhký byl toho rána vzduch, vzpomínala Jessica a rozhlédla se po Aliině předpokoji. Jak svěží a vlhký! Tady bylo ve vzduchu upocené mokro, které v Jessice vyvolávalo nepříjemný pocit, a ona si myslela: Vrátila jsem se k fremenským způsobům. V tomhle nadzemním síči byl vzduch příliš vlhký. Co dělá mistr filtrů? Paul by takovou lhostejnost nikdy nepřipustil.
Všimla si, že Džávid, blýskavou tvář klidnou a ostražitou, patrně nezaznamenal chybu vlhkosti ve vzduchu předpokoje. Špatný výcvik pro člověka narozeného na Arrakis.
Členky benegesseritské delegace chtěly vědět, jestli potřebuje důkazy jejich obvinění. Dala jim rozhněvanou odpověď přímo z jejich vlastních manuálů: "Všechny důkazy nevyhnutelně vedou k předpokladům, pro něž žádný důkaz neexistuje! Všechny věci jsou známy proto, že v ně chceme věřit!"
"Ale my jsme tyto otázky postoupily mentatům," protestovala vedoucí delegace.
Jessica na ni nevěřícně zírala: "Divím se, že jsi dosáhla svého postavení a neznáš omezení mentatů," řekla pak.
V té chvíli se delegace uvolnila. Zřejmě to byl test a ona prošla. Obávaly se samozřejmě, že ztratila kontakt s těmi vyvažujícími schopnostmi, které byly podstatou benegesseritského výcviku.
Teď Jessica lehce zostražitěla, když Džávid opustil své místo u dveří a přiblížil se k ní. Uklonil se. "Má paní! Napadlo mě, že jste možná neslyšela o tom posledním kousku Kazatele."
"Dostávám denně zprávy o všem, co se tady děje," řekla Jessica. Jen ať to zopakuje Alii!
Džávid se usmál. "Víte tedy, že horlí proti vaší rodině. Zrovna včera kázal na jižním předměstí a nikdo se ho neopovážil dotknout. Jistě víte proč."
"Protože si myslí, že se k nim vrátil můj syn," řekla Jessica znuděným hlasem.
"Tuto otázku jsme dosud nepředložili mentatu Idahovi," řekl Džávid. "Možná by se to mělo udělat, aby tato otázka byla vyřešena."
Jessica si myslela: Tak tohle je člověk, který doopravdy neví, jaká omezení má mentat, i když jednomu z nich se odvažuje nasazovat parohy - aspoň v myšlenkách, jestli ne ve skutečnosti.
"Mentati mají stejné slabiny a nepřesnosti jako ti, kdo je používají," řekla. "Lidská mysl stejně jako mysl jakéhokoli jiného zvířete je rezonátor. Reaguje na odrazy z prostředí. Mentat se naučil rozšířit své

vědomí přes mnoho paralelních smyček příčinnosti a postupovat po těch smyčkách v dlouhých řetězcích následků." Jen ať si to přežvýká!
"Takže Kazatel vás neznepokojuje?" zeptal se Džávid, náhle formálně a nabubřele.
"Považuji ho za zdravý jev," řekla. "Nepřeji si, aby ho někdo znepokojoval."
Džávid zjevně nečekal tak přímou odpověď. Pokusil se usmát, ale nepodařilo se mu to. Pak řekl: "Vládnoucí Rada církve, která uctívá vašeho božského syna, se samozřejmě podřídí vašim přáním, budete-li na tom trvat. Ale nějaké vysvětlení by jistě -"
"Možná bys měl spíš vysvětlit, jak do vašich plánů zapadám já," řekla.
Džávid se na ni díval přivřenýma očima. "Madame, nevidím žádný logický důvod, proč odmítáte odsoudit toho Kazatele. Nemůže to být váš syn. Mám proto právo vznést rozumný požadavek: odsuďte ho."
To je všechno hra, pomyslela si Jessica. Navedla ho k tomu Alia.
Řekla: "Ne."
"Ale on vystupuje pod jménem vašeho syna! Káže odporné věci, zvedá hlas proti vaší svaté dceři. Bouří lid proti nám. Když byl tázán, řekl dokonce, že je ve vás podstata zla a že -"
"Dost těch nesmyslů!" řekla Jessica. "Řekni Alii, že odmítám. Od té doby, co jsem se vrátila, neslyším nic než historky o tom Kazateli. Už mě to nudí."
"Bude vás nudit, madame, i když řeknu, že ve svém posledním zlořečení prohlásil, že se proti němu nepostavíte? A vy teď zjevně -"
"I když jsem sama podstata zla, stejně ho neodsoudím," řekla.
"To není námět k žertům, madame!"
Jessica ho odehnala hněvným gestem. "Odejdi!" Promluvila dost nahlas, aby to slyšeli ostatní, a donutila ho tak poslechnout. Tento spor dobře zapadal do Jessičiných dosavadních pozorování. Když Džávid mluvil o Alii, byly v jeho hlase zastřené podtóny milence, o tom nebylo pochyb. Ty pověsti měly nepochybně pravdu. Alia připustila, aby se její život strašlivým způsobem zvrhl. Když to Jessica viděla, začala mít podezření, že Alia má na proměně ve Zvrácenost aktivní podíl. Byla to snad zvrhlá touha po sebezničení? Protože Alia zjevně pracovala na tom, aby zničila sebe i mocenskou základnu, která podporovala učení jejího bratra.
V předpokoji začal být zřejmý lehký nepokoj. Ti, kdo se tu vyskytovali častěji, samozřejmě poznali, že se Alia příliš zdržela, a teď už všichni věděli také to, jak Jessica rázně propustila Aliina oblíbence.
Jessica povzdechla. Měla pocit, že její tělo vešlo do této místnosti a duše se plíží někde daleko za ním. Pohyby dvořanů byly tak průhledné! Vyhledávání důležitých lidí, ten tanec podobný vlání větru v obilném poli! Kultivovaní obyvatelé tohoto místa se mračili a pragmaticky známkovali ostatní podle důležitosti. Džávidovi zjevně ublížilo, jak ho zahnala; mluvil s ním teď jen málokdo. Ale ostatní! Její cvičené oko mohlo jasně přečíst pořadí satelitů obskakujících mocné.
Mne neobskakují, protože já jsem nebezpečná, myslela si. Cítí ve mně někoho, koho se Alia bojí.
Jessica se rozhlédla po pokoji a viděla, jak se oči odvracejí. Byli tu tak vážně bezvýznamní lidé, že měla chuť na ně začít křičet, trochu jim pocuchat ta jejich prefabrikovaná ospravedlnění bezcílných životů.
Ach, kdyby jen tak ten Kazatel teď viděl tuhle místnost!
Zaujal ji zlomek rozhovoru nedaleko od ní. Vysoký, štíhlý kněz oslovoval svůj kroužek, nepochybně žadatele, které sem doporučil: "Často musím říkat něco jiného, než si myslím," vykládal. "Tomu se říká diplomacie."
Následoval smích - příliš hlasitý, příliš rychle ztišený. Lidé ve skupince si všimli, že Jessica to zaslechla.
Můj vévoda by takovéhle poslal do té nejzastrčenější díry, která by se dala najít! myslela si Jessica.
Vrátila jsem se v nejvyšší čas.
Věděla teď, že na vzdáleném Caladanu žila v izolované buňce, kam pronikly jen nejhorší Aliiny výstřelky.
A já jsem k té své snové existenci sama přispívala, pomyslela si. Caladan byl něco jako izolace, kterou poskytuje opravdu prvotřídní koráb, jenž se bezpečně veze v nákladním prostoru maxitrajleru Kosmické gildy. V něm je možno pocítit jen ty nejdivočejší manévry, a i ty jen jako měkké pohyby.
Jak svůdné je žít v míru, myslela si.
Čím víc toho Jessica viděla z Aliina dvora, tím víc sympatií cítila ke slovům toho slepého Kazatele. Ano, Paul by mohl říkat taková slova, kdyby viděl, co se stalo z jeho říše. A Jessica přemýšlela, co asi zjistil

Gurney mezi pašeráky.
V té chvíli si uvědomila, že její první reakce na Arrakén byla správná. Když tenkrát poprvé jela s Džávidem do města, zaujaly ji obrněné hradby kolem lidských sídel, mohutně hlídané cesty a ulice, trpěliví strážci na každém rohu, vysoké stěny a náznaky hlubokých podzemních prostor, které se prozrazovaly tlustými základy. Z Arrakénu se stalo nevlídné místo, uzavřené místo, nerozumné a samolibé ve svých hrubých obrysech.
Postranní dveře předpokoje se prudce otevřely. Přední voj kněžských amazonek vrazil do pokoje a chránil mezi sebou Alii, povýšenou a kráčející s ovládanou ostražitostí skutečné a strašné moci. Aliina tvář byla klidná; neobjevil se na ní žádný cit, když se podívala na svou matku. Ale obě věděly, že bitva začala.
Na Džávidův povel se dveře do Velké haly otevřely; pohybovaly se tiše a vzbuzovaly dojem neodolatelné skryté energie.
Alia došla ke své matce a stráže je obklopily.
"Půjdeme dovnitř, matko?" zeptala se Alia.
"Je nejvyšší čas," odpověděla Jessica. A když uviděla v Aliiných očích dychtivý a nedočkavý pohled, uvědomila si: Ona si myslí, že mě může zničit a sama z toho vyjít nedotčená! Ona zešílela!
A přemýšlela o tom, jestli tohle nebyla ta věc, kterou jí chtěl říct Idaho. Poslal jí vzkaz, ale ona mu nemohla odpovědět. Takový záhadný vzkaz: "Nebezpečí. Musím vás vidět." Bylo to psáno v jedné variantě starého jazyka šakobsa, v němž to slovo, které zvolil pro vyjádření nebezpečí, naznačovalo spiknutí.
Sejdu se s ním, jen co se vrátím do Tabru, rozhodla se.
Takový je klam moci: naprosto účinná je jen v absolutním, omezeném vesmíru. Ale základní lekcí našeho relativistického vesmíru je, že věci se mění. Každá moc se vždy musí setkat s větší mocí. Paul Muad'Dib to naučil sardaukary na pláních Arrakénu. Jeho následníci se to musejí teprve naučit.

KAZATEL V ARRAKÉNU

Prvním žadatelem ranní audience byl kadešský trubadúr, poutník hádže, jehož peněženku vyprázdnili arrakénští žoldnéři. Stál na mořsky zelené kamenné podlaze síně a nevzbuzoval ani v nejmenším dojem žebráka.
Jessica obdivovala jeho odvahu ze svého místa sedm stupňů povýšeného, kde seděla s Alií. Pro matku a dceru tu byly umístěny identické trůny a Jessica si obzvlášť povšimla, že Alia sedí vpravo, v mužské pozici.
Pokud šlo o toho kadešského trubadúra, bylo jasné, že ho Džávidovi lidé vpustili právě pro tu vlastnost, kterou teď osvědčoval, pro jeho odvahu. Trubadúr měl poskytnout zábavu dvořanům ve Velké hale; byla to splátka, kterou měl nahradit peníze, jež už neměl.
Podle zprávy kněze-advokáta, který hájil trubadúrův případ, zůstaly Kadešanovi jen šaty, které měl na sobě, a baliseta, která se mu na koženém řemínku houpala na rameni.
"Říká, že mu byl podán temný nápoj," vykládal advokát a stěží se mu dařilo skrývat úsměv, který mu poškubával v koutku úst. "Když Vaše Svatost dovolí, působením toho nápoje byl zcela bezmocný, ale při vědomí, když mu odřízli měšec."
Advokát rozvlekle vykládal dál a dál, s falešnou servilností, tónem plným špinavé morality. Jessica si zatím prohlížela trubadúra. Kadešan byl vysoký, dobré dva metry. Měl neklidné oči, v nichž bylo vidět bystrost a humor. Zlaté vlasy měl dlouhé k ramenům, jak bylo zvykem na jeho planetě, a z jeho štíhlého těla a široké hrudi byla cítit mužná síla, kterou nemohlo skrýt ani šedé roucho poutníka. Jeho jméno bylo hlášeno jako Tagir Mohandis. Byl potomkem obchodníků a inženýrů, byl hrdý na své předky i na sebe samého.
Alia konečně advokáta zarazila mávnutím ruky a promluvila, aniž se obrátila: "Lady Jessica vysloví první soud na počest jejího návratu k nám."
"Díky, dcero," řekla Jessica, čímž všem, kdo ji slyšeli, připomněla pořadí nástupnictví. Dcero! Takže tenhle Tagir Mohandis je součástí jejich plánu. Nebo to je jen nevinná nastrčená figurka? Její rozhodnutí

má podnítit útok proti ní, uvědomila si Jessica. Z Aliina postoje to bylo zřejmé.
"Hraješ dobře na ten nástroj?" zeptala se Jessica a ukázala na devítistrunnou balisetu na trubadúrově rameni.
"Stejně dobře jako sám velký Gurney Halleck!" prohlásil Tagir Mohandis tak hlasitě, že ho všichni v hale slyšeli, a jeho slova vyvolala mezi dvořany zašumění zájmu.
"Žádáš o dar peněz na cestu," řekla Jessica. "Kam se s těmi penězi vydáš?"
"Na Salusu Secundus k Farad'novu dvoru," řekl Mohandis. "Slyšel jsem, že hledá trubadúry a minstrely, že podporuje umění a že kolem sebe buduje velkou renesanci kultivovaného života."
Jessica se úmyslně nepodívala na Alii. Samozřejmě že věděli, co bude Mohandis žádat. Uvědomila si, že se tou mezihrou baví. Copak si opravdu mysleli, že si s něčím takovým neporadí?
"Budeš nám hrát výměnou za svou cestu?" zeptala se. "Moje podmínky jsou fremenské podmínky. Když se mi tvá hudba bude líbit, možná si tě tu ponechám, abys tišil mé starosti; když mě tvá hudba urazí, můžu tě poslat do pouště, aby sis tam v potu tváře na cestu vydělal. Když usoudím, že tvá hra je právě tak vhodná pro Farad'na, o němž se říká, že je naším nepřítelem, pošlu tě k němu se svým požehnáním. Budeš hrát za těchto podmínek, Tagire Mohandisi?"
Zaklonil se a srdečně se rozesmál. Plavé vlasy mu tančily, když odepnul balisetu a obratně ji naladil, aby naznačil, že její výzvu přijímá.
Dav v síni se začal tisknout blíž, ale dvořané a stráže ho drželi v odstupu.
Nakonec Mohandis začal melodii a basové bzučení bočních strun ji lákavě podkreslovalo. Pak začal zpívat měkkým tenorem. Zjevně improvizoval, ale hrál přitom tak dovedně, že Jessica byla okouzlena ještě dřív, než se soustředila na text:

"Po calladanských mořích teskno vám,
kde Atreides kdysi vládl sám
bez konce proměnám -
Než musel sídlit v cizích končinách!

Prý bylo hořké, když lid surový
vaše sny prodal šaj-hulúdovi
za krajíc hladový -
Však dnes už sídlí v cizích končinách.

Jistotu Arrakis jste rozbili,
písečných červů pouť jste ztišili,
lhůtu svou skončili -
Budete sídlit v cizích končinách!

Alio! Coan-Tén ti říkají,
duch, jehož lidé tehdy vídají,
když -"

"Dost!" zaječela Alia. Napůl se zvedla z trůnu. "Nechám tě -"
"Alio!" Jessica promluvila právě tak nahlas a zvolila právě takový tón hlasu, aby se vyhnula konfrontaci a přitom si vynutila plnou pozornost. Bylo to mistrovské použití Hlasu a všichni, kdo to slyšeli, rozpoznali v této ukázce trénované síly. Alia se svezla zpátky na sedadlo a Jessica si uvědomila, že ani v nejmenším nevypadá poraženě.
Takže tohle také očekávali, pomyslela si Jessica. Velmi zajímavé!
"Soud nad tímto prvním náleží mně," připomněla jí Jessica.
"Dobře." Alii bylo stěží slyšet.
"Myslím, že je to vhodný dar pro Farad'na," řekla Jessica. "Má jazyk, který bodá jako krispel. Takové puštění žilou, jakého je tento jazyk schopen, by prospělo i našemu vlastnímu dvoru, ale já budu raději,

když poslouží rodu Corrino."
Halou přeběhla lehká vlnka smíchu.
Alia si dovolila drobné znechucené odfrknutí. "Slyšela jsi, jak mě nazval?"
"Nijak tě nenazval, dcero. Jen vyslovil to, co může každý slyšet na ulici. Tam tě nazývají Coan-Tén…"
"Ženský duch smrti, který kráčí bez nohou," ušklíbla se Alia.
"Když budeš odhazovat ty, kteří ti pravdu tlumočí přesně, zbudou ti jen takoví, kteří vědí, co chceš slyšet," řekla Jessica sladce. "Neumím si představit nic nebezpečnějšího než hnít v zápachu vlastních představ."
Ti, kdo stáli bezprostředně před trůnem, slyšitelně zalapali po dechu.
Jessica se soustředila na Mohandise, který zůstal stát zticha a naprosto nezastrašen. Očekával jakékoli rozhodnutí, kterého se mu dostane, jako kdyby na tom nezáleželo. Mohandis byl přesně takový člověk, jakého by její vévoda chtěl mít po svém boku v těžkých časech: jednal s důvěrou ve vlastní úsudek, ale přijal cokoli, co ho postihlo, včetně smrti, aniž by proklínal svůj osud. Proč si tedy zvolil tento postup?
"Proč jsi zpíval právě tahle slova?" zeptala se ho Jessica.
Zvedl hlavu a odpověděl zřetelně a nahlas: "Slyšel jsem, že Atreidové jsou čestní a přístupní názorům jiných. Chtěl jsem to vyzkoušet a možná tu zůstat ve vašich službách, abych tak měl čas hledat, kdo mě oloupili, a vyřídit si to s nimi po svém."
"On si dovoluje zkoušet nás!" zavrčela Alia.
"Proč ne?" zeptala se Jessica.
Usmála se na trubadúra, aby mu dala najevo svou přízeň. Přišel do této haly jen proto, že mu to dávalo příležitost k dalšímu dobrodružství, k dalšímu kroku jeho cesty vesmírem. Jessica byla v pokušení začlenit ho do vlastního doprovodu, ale Aliina reakce nevěštila statečnému Mohandisovi nic dobrého. Byly tu také určité známky, že právě to se od lady Jessiky očekává - že vezme hezkého a statečného trubadúra do svých služeb, jako do nich přijala statečného Gurneyho Hallecka. Bude nejlepší, když Mohandise pošle pryč, i když to bolí, přenechat tak báječný exemplář Farad'novi.
"Půjde k Farad'novi," řekla Jessica. "Postarejte se, ať dostane peníze na cestu. Ať jeho jazyk zatne do krve do rodu Corrino, uvidíme, jak to přežije."
Alia se zamračila na podlahu, pak se opožděně usmála. "Moudrost lady Jessiky rozhodla," řekla a gestem Mohandise propustila.
Tohle nevyšlo tak, jak si přála, myslela si Jessica, ale v Aliině chování bylo znát, že zbývá ještě závažnější zkouška.
Přivedli dalšího žadatele.
Jessica, která si všimla reakce své dcery, pocítila hlodavé pochyby. To, co se naučila od dvojčat, se jí teď hodilo. I když je Alia Zvrácenost, patří pořád k předzrozeným. Může svou matku znát stejně dobře, jako zná sebe. Že by Alia špatně odhadla reakce své matky v případě toho trubadúra, to nesedělo. Proč Alia zorganizovala to střetnutí? Aby rozptýlila mou pozornost?
Nebyl čas na další úvahy. Druhý žadatel zaujal své místo pod dvojitým trůnem se svým advokátem po boku.
Tentokrát byl žadatelem fremen, starý muž, jehož tvář nesla písečné znamení člověka zrozeného v poušti. Nebyl vysoký, ale měl šlachovité tělo a dlouhá dišdáša, obvykle nošená přes filtršaty, mu dodávala majestátního vzhledu. Roucho se dobře hodilo k jeho úzkému obličeji a orlímu nosu i k zachmuřeným modromodrým očím. Neměl filtršaty a zdálo se, že je bez nich nesvůj. Obrovský prostor audienční síně mu musel připadat jako nebezpečná otevřená prostora, která jeho tělo obírá o drahocennou vlhkost. Pod kapuci, kterou měl částečně shrnutou vzad, měl zavázanou keffiju - čelenku naíba.
"Jsem Ghadhean al-Fálí," řekl a opřel se jednou nohou o spodní stupeň trůnu, aby dal najevo svou nadřazenost nad davem. "Patřil jsem k Muad'Dibovým komandům smrti a jsem tu v záležitosti pouště."
Alia jen zlehka ztuhla. Jméno al-Fálího bylo na tom požadavku, aby byla Jessica uvedena do Rady.
Záležitost pouště! myslela si Jessica.
Ghadhean al-Fálí promluvil dřív, než jeho advokát mohl začít se svou řečí. Touto formální fremenskou frází jim dal na vědomí, že přichází s něčím, co se týká celé Duny - a že mluví právem muže, který riskoval život po boku Paula Muad'Diba. Jessica pochybovala o tom, že to Ghadhean al-Fálí řekl

Džávidovi nebo Nejvyššímu advokátovi, když se tu ucházel o audienci. Její odhad potvrdil kněžský úředník, který sem spěchal z druhého konce haly a mával černým šátkem, který byl signálem přerušení.
"Mé paní!" volal úředník. "Neposlouchejte toho muže! Přichází pod falešnou -"
Jessica, která se dívala na kněze běžícího k nim, zachytila koutkem oka pohyb a uviděla, jak Aliina ruka signalizuje atreidskou bitevní řečí: "Teď!" Jessica nedokázala určit, komu signál patřil, ale instinktivně se prudce vrhla doleva, přičemž skácela i trůn. V pádu se odkutálela od řítícího se trůnu, zvedla se a uslyšela ostré zasvištění mólské pistole… a znova. Ale ona se pohnula už při prvním zvuku, ucítila, jak ji něco zatahalo za pravý rukáv. Skočila do davu žadatelů a dvořanů shromážděných pod pódiem. Všimla si, že Alia se nepohnula.
Jessica, obklopená lidmi, se zastavila.
Viděla, že Ghadhean al-Fálí se skrčil na druhé straně pódia, ale advokát zůstal na svém původním místě.
Všechno se to stalo tak rychle jako přepadení, ale všichni v Hale věděli, co by měly vycvičené reflexy udělat s každým, kdo byl překvapen. Alia a advokát stáli jako přimrazení, protože si uvědomili, že se odhalili.
Jessičinu pozornost zaujal nějaký pohyb uprostřed davu a uviděla, že čtyři žadatelé drží kněžského úředníka. Černý přerušovací šátek mu ležel u nohou a z jeho záhybů vypadla mólská pistole.
Al-Fálí se protlačil kolem Jessiky, podíval se na pistoli, pak na kněze. Fremen ze sebe vydal hněvivý výkřik, ruka mu vylétla od pasu švihem áchag. Prsty levice měl strnulé. Zasáhl jimi kněze do hrdla a on se zhroutil a začal se dusit. Starý naib se bez jediného dalšího pohledu na muže, kterého zabil, hněvivě obrátil k pódiu.
"Dálal-il'an-nubuwwa!" zvolal al-Fálí, obě dlaně si přitiskl k čelu a pak je spustil. "Kvádis as-Saláf nedopustí, abych byl umlčen! Když nezabiji ty, kdo se mi postaví do cesty, zabijí je jiní!"
Myslí si, že terčem byl on, uvědomila si Jessica. Podívala se na svůj rukáv, prostrčila prst okrouhlou dírkou po šipce z mólské pistole. Nepochybně otrávené.
Žadatelé kněze pustili. Svíjel se na podlaze a umíral s rozdrceným hrtanem. Jessica mávla na dva šokované dvořany stojící po její levici a řekla: "Chci, abyste toho muže zachránili pro výslech. Jestli zemře, zemřete také!" Když zaváhali a mžourali k pódiu, použila na ně Hlas: "Hněte sebou!"
Hnuli se.
Jessica se protlačila po bok al-Fálímu a šťouchla do něj: "Jsi blázen, naibe! Šli po mně, ne po tobě."
Několik lidí kolem ji slyšelo. V ohromeném tichu, které následovalo, se al-Fálí podíval k pódiu, na němž ležel jeden překocený a stál jeden netknutý trůn, na kterém stále seděla Alia. Výraz, s nímž se mu rozbřesklo, by byl zjevný i novicce.
"Fedajkine," řekla Jessica a připomněla mu tak jeho dávnou službu své rodině, "my, kdo jsme se popálili, umíme stát k sobě zády."
"Důvěřujte mi, má paní," řekl, protože okamžitě pochopil, co měla na mysli.
Za Jessikou se ozval lehký výkřik, při němž se prudce otočila. Ucítila, jak se al-Fálí pohnul a lehce se zády dotkl jejích. Žena v pestrobarevném šatě městské fremenky se zvedala od kněze ležícího na podlaze. Oba dvořany nebylo nikde vidět. Žena se ani nepodívala na Jessiku, ale pozvedla hlas v pradávném kvílení svého lidu - volání po těch, kdo obsluhují destilátory, aby přišli a zachytili vodu mrtvého do kmenové cisterny. Od někoho oblečeného tak jako tato žena to byl podivně nevhodný zvuk. Jessica cítila naléhavost starých zvyků, i když viděla v této měšťance faleš. To stvoření v barevných šatech zjevně zabilo kněze, aby se ujistilo, že bude umlčen.
Proč se vůbec namáhala? uvažovala Jessica. Stačilo jen, aby počkala, až se ten člověk udusí. Byl to zoufalý čin, znamení hlubokých obav.
Alia seděla na samém okraji trůnu a nakláněla se vpřed, oči jí ostražitě zářily. Štíhlá žena se složitými pletenci, které byly odznakem Aliiny osobní stráže, prošla kolem Jessiky, sklonila se nad knězem, narovnala se a podívala se zpět na pódium. "Je mrtvý."
"Dejte ho odnést," zavolala Alia. Kývla na stráže pod pódiem. "Narovnejte trůn lady Jessiky."
Takže ty se chceš tvářit jakoby nic! myslela si Jessica. Copak si Alia opravdu myslí, že se všichni nechali oklamat? Al-Fálí hovořil o Kvádis as-Saláf, čímž povolával na svou ochranu svaté otce fremenské mytologie. Ale žádná nadpřirozená síla nepřinesla mólskou pistoli do tohoto sálu, kde nebyly žádné

zbraně povoleny. Jedinou možnou odpovědí byla konspirace, do níž byli zapojeni Džávidovi lidé, a to, že Alia zjevně neměla strach sama o sebe, každému řeklo, že byla součástí toho spiknutí.
Starý naib Jessiku přes rameno oslovil: "Přijměte mou omluvu, má paní. My z pouště jsme přišli k vám jako k naší poslední zoufalé naději, a teď vidíme, že nás stále potřebujete."
"Matkovražda není mé dceři příjemná," podotkla Jessica.
"Kmeny o tom uslyší," slíbil al-Fálí.
"Když mě tak zoufale potřebujete," zeptala se Jessica, "proč jste za mnou nepřišli na Shromáždění v síči Tabr?"
"Stilgar by to nedovolil."
Aha, uvědomila si Jessica, vládce naibů! V Tabru bylo Stilgarovo slovo zákonem.
Převržený trůn byl narovnán. Alia pokynula matce, aby se vrátila, a řekla: "Povšimněte si všichni dobře smrti toho kněze-zrádce. Ti, kdo mě ohrožují, zemřou." Pohlédla na al-Fálího. "Máš mé díky, naibe."
"Díky za chybu," zavrčel al-Fálí. Podíval se na Jessiku. "Měla jste pravdu. Můj hněv odstranil člověka, který mohl být vyslýchán."
Jessica zašeptala: "Pamatuj si ty dva dvořany a tu ženu v barevných šatech, fedajkine. Chci je zajmout a vyslechnout."
"Stane se."
"Jestli se odtud dostaneme živí," podotkla Jessica. "Pojď, vrátíme se a budeme hrát své role."
"Jak si přejete, má paní."
Spolu se vrátili k pódiu, Jessica vyšla na schody a zaujala svou původní pozici vedle Alie, al-Fálí zůstal dole na místě žadatele.
"Tak," řekla Alia.
"Ještě okamžik, dcero," řekla Jessica. Pozvedla rukáv a ukázala otvor, kterým prostrčila prst. "Útok mířil na mě. Šipka mě skoro zasáhla, i když jsem uhýbala. Všichni si jistě všimnete, že ta mólská pistole už tam dole není," ukázala prstem. "Kdo ji má?"
Neozvala se žádná odpověď.
"Třeba může být vysledován její původ," pokračovala Jessica.
"To je nesmysl!" přerušila ji Alia. "To já jsem byla cílem -"
Jessica se napůl obrátila ke své dceři a mávla levou rukou. "Někdo tam dole má tu pistoli. Neobáváš se, že -"
"Má ji jedna z mých strážkyň!" řekla Alia.
"Ať tedy ta strážkyně dá tu zbraň mně," poručila Jessica.
"Už ji odnesla pryč."
"Jak příhodné, že?" podotkla Jessica.
"Co tím chceš říct?" vyjela Alia.
Jessica si dovolila smutný úsměv. "Říkám, že dva z tvých lidí dostali příkaz zachránit toho kněze-zrádce. Varovala jsem je, že jestli zemře, zemřou také. Zemřou tedy."
"Zakazuji to!"
Jessica jen pokrčila rameny.
"Máme tu statečného fedajkina," řekla Alia a gestem ukázala na al-Fálího. "Tenhle spor může počkat."
"Může čekat donekonečna," řekla Jessica. Použila přitom jazyka šakobsa a její slova měla dvojí význam, kterým říkala Alii, že žádný spor nezastaví rozsudek smrti.
"Uvidíme!" řekla Alia. Obrátila se k al-Fálímu. "Proč jsi tady, Ghadheane al-Fálí?"
"Abych viděl matku Muad'Diba," řekl naib. "Ti, kdo zbyli z fedajkinů, z té skupiny bratří, která sloužila jejímu synovi, sebrali své skrovné prostředky, aby mi jimi vyplatili cestu sem dovnitř přes hrabivé strážce, kteří chrání Atreidy před realitou Arrakis."
Alia řekla: "Ať si fedajkini přejí cokoli, stačí, aby jen -"
"Přišel za mnou," přerušila ji Jessica. "Co tak zoufale potřebujete, fedajkinové?"
Alia řekla: "Za Atreidy tady mluvím já! Co -"
"Buď tiše, ty vražedná Zvrácenosti!" odsekla Jessica. "Snažila ses mě nechat zabít, dcero! Říkám to, aby to zde všichni věděli. Nemůžeš nechat zabít všechny, kdo jsou tady, abys je umlčela - jako byl umlčen

ten kněz. Ano, rána toho naíba by byla toho muže zabila, ale bylo možné ho zachránit. Mohl být vyslýchán! Tobě vůbec nevadilo, že byl umlčen. Protestuj si, jak chceš, tvá vina je vepsána ve tvých činech!"
Alia seděla nehybně, obličej měla bledý. A Jessica, která se dívala na to, jak se ve tváři její dcery střídají city, si všimla strašlivě známého pohybu Aliiných rukou, podvědomé reakce, která kdysi bývala typická pro úhlavního nepřítele Atreidů. Aliiny prsty vyťukávaly rytmus - malíček dvakrát, ukazovák třikrát, prsteníček dvakrát, malíček jednou, prsteníček dvakrát… a znova ve stejném pořadí.
Starý baron!
Alia si všimla, kam se Jessica dívá. Pohlédla na své ruce, přestala jimi pohybovat, znova se podívala na matku a spatřila v její tváři zděšené poznání. Samolibý, uspokojený úsměv se vkradl Alii na rty.
"Tak ses nám přece pomstil," zašeptala Jessica.
"Zbláznila ses, matko?" zeptala se Alia.
"Kéž by," odpověděla Jessica. A myslela si: Ví, že to potvrdím Sesterstvu. Ví to. Možná dokonce tuší, že to řeknu fremenům a donutím ji podstoupit Zkoušku posedlosti. Nemůže mě nechat vyjít odtud živou.
"Náš statečný fedajkin čeká, zatímco my se hádáme," řekla Alia.
Jessica násilím soustředila svou pozornost na starého naíba. Ovládla se a řekla: "Přišel jsi za mnou, Ghadheane."
"Ano, má paní. My v poušti vidíme, jak strašné věci se dějí. Malí tvůrci vycházejí z písku, jak to předpověděla nejstarší proroctví. Šaj-hulúda už je možno nalézt jen v hlubinách Velké prázdnoty. Opustili jsme naši přítelkyni poušť!"
Jessica se podívala na Alii, která ji jen gestem pobídla, ať pokračuje. Jessica se rozhlédla po davu v síni a uviděla na všech tvářích ohromenou ostražitost. Nikomu nepochybně neušlo, čeho se týkala rozepře mezi matkou a dcerou, a nepochybně se divili, proč audience pokračuje. Znovu se soustředila na al-Fálího.
"Ghadheane, co má znamenat ta tvoje řeč o malých tvůrcích a o tom, že je málo písečných červů?"
"Matko vlhkosti," použil starý fremenský titul, "před tím nás varoval kitáb al-ibár. Úpěnlivě tě prosíme! Nechť není zapomenuto, že toho dne, kdy Muad'Dib zemřel, Arrakis se sama od sebe odvrátila! Nemůžeme opustit poušť."
"Pche!" ušklíbla se Alia. "Pověrčivá lůza z pouště se bojí ekologické transformace. Mají -"
"Slyším tě, Ghadheane," řekla Jessica. "Když zmizí červi, zmizí koření. Když zmizí koření, jakou mincí zaplatíme?"
Překvapené zvuky, lehké výkřiky a poplašený šepot se začaly šířit Velkou halou.
Alia pokrčila rameny: "Pověrčivé nesmysly!"
Al-Fálí pozvedl pravou ruku a ukázal na Alii. "Mluvím k Matce vlhkosti, ne ke Coan-Tén!"
Alia sevřela rukama opěrky křesla, ale zůstala sedět.
Al-Fálí pohlédl na Jessiku. "Kdysi to byla země, kde nerostlo nic. Nyní jsou tu rostliny. Šíří se jako sněť kolem rány. Kolem rovníku Duny se vyskytly mraky a déšť! Déšť, má paní! Ach, drahá matko Muad'Dibova, tak jako je spánek bratrem smrti, je jím i déšť na rovníku Duny. Je to smrt pro nás všechny."
"Děláme jen to, co nám určili Liet-Kynes a sám Muad'Dib," protestovala Alia. "Co je tohle za pověrčivé žvanění? Ctíme slova Lieta-Kynese, který nám řekl: ‚Přeji si vidět celou tuto planetu v síti zelených rostlin.' A tak to bude."
"A co červi a koření?" zeptala se Jessica.
"Vždycky zůstane nějaká poušť," řekla Alia. "Červi to přežijí."
Lže, pomyslela si Jessika. Proč lže?
"Pomoz nám, Matko vlhkosti," prosil al-Fálí.
Jessica ucítila, jak její vědomí při naíbových slovech dostalo náraz, měla pocit dvojího vidění. Byl to nepochybně adab, naléhavá vzpomínka, která se člověka zmocní sama od sebe. Přišla bez přípravy a znehybnila její smysly, zatímco do vědomí se jí vtisklo poučení z minulosti. Byla v ní naprosto uvězněna jako ryba v síti. Ale cítila přitom, že toto nutkání je hluboce lidské a že každá malá část té vzpomínky je součástí stvoření. Každý prvek toho poučení-vzpomínky byl skutečný, ale ve svých neustálých změnách

nepodstatný, a ona věděla, že blíž těm vidinám budoucnosti, které se o své vůli zmocňovaly jejího syna, už nikdy nebude.
Alia lže, protože je posedlá člověkem, který chce zničit Atreidy. Ona sama je první obětí. To ale znamená, že al-Fálí mluvil pravdu: písečí červi jsou odsouzeni k zániku, pokud nebude ekologická transformace pozměněna.
Pod tlakem toho odhalení viděla Jessica lidi kolem sebe jakoby zpomaleně, jejich role jí jasně vyvstaly před očima. Mohla by přesně určit ty, kteří dostali rozkaz postarat se, aby odtud nevyvázla živá! A cesta mezi nimi se jí rýsovala ve vědomí jako ozářená jasným světlem - tu zmatek, tu jeden z nich poražen tak, aby upadl na druhého, tu celé skupinky zapleteny do sebe. Viděla také, že možná vyjde z Velké haly jen proto, aby padla do jiných rukou. Alii bylo jedno, jestli stvoří mučednici. Ne - té věci, která ji posedla, to bylo jedno.
V tom okamžiku, kdy se zastavil čas, Jessica zvolila způsob, jak zachránit starého naiba a vyslat ho jako posla. Cesta mezi davem zůstávala nesmazatelně jasná. Jak to bylo jednoduché! Vypadali jako maškary se zakrytýma očima, ramena obratně shrbená. Každý na té velké podlaze vypadal jako zkamenělý, zdálo se, že z nich ze všech brzo začne opadávat mrtvé maso a objeví se kostry. Jejich těla, jejich šaty a jejich tváře vyjadřovaly osobní peklo jednoho každého z nich - prudká nadýchnutí skryté hrůzy, blýskavý hák šperku, z něhož se stala improvizovaná zbraň; ústa měli plná ukvapených soudů a zděšených klišé, zdvižené obočí ukazovalo vznešené a nábožné city, které jejich ledví popíralo.
Jessica pociťovala rozklad sil, které formovaly Arrakis. Al-Fálího hlas jako by v její duši něco probudil, jako by probudil zvíře v jejím nejhlubším nitru.
V příštím okamžiku se Jessica vrátila z adab do vesmíru pohybu, ale byl to jiný vesmír než ten, který viděla teprve před vteřinou.
Alia začala něco říkat, ale Jessica ji zarazila: "Ticho!" Pak pokračovala: "Jsou zde takoví, kteří se obávají, že jsem se bezvýhradně vrátila k Sesterstvu. Ale od toho dne v poušti, kdy fremeni dali dar života mně a mému synovi, byla jsem fremenkou!" A pak přešla do starého jazyka, jemuž mohli v této místnosti rozumět jen ti, kteří z toho mohli mít prospěch: "Onsár akhaka zeliman aw maslumen!" Podporuj bratra v čase nouze, ať byl spravedlivý nebo ne!
Její slova měla žádaný účinek, v síni došlo k lehké proměně pozic.
Ale Jessica burácela dál: "Tento Ghadhean al-Fálí, poctivý fremen, přichází, aby mi řekl, co mi měli odhalit jiní. Nechť to nikdo nepopírá! Ekologická proměna se změnila v bouři a vymkla se kontrole!"
V místnosti bylo vidět bezeslovný souhlas.
"A moje dcera má z toho potěšení!" řekla Jessica. "Mektub al-melláh! Zraňujete mé tělo a sypete do ran sůl! Proč tu Atreidové našli svůj domov? Protože mohalata pro nás byla přirozená. Pro Atreidy byla vláda vždycky ochranné partnerství - mohalata, jak ji fremeni vždycky znali. A teď pohleďte na ni!"
Jessica ukázala na Alii. "Směje se sama za nocí, když přemýšlí o vlastním zlu! Výroba koření zmizí úplně nebo se sníží jen na zlomek původní úrovně! A až se tohle roznese -"
"Ceny nejdrahocennějšího zboží ve vesmíru vyletí obrovsky nahoru!" vykřikla Alia.
"Vyletíme my - ale do pekel!" zuřila Jessica.
A Alia přešla do nejstarší šakobsy, atreidského soukromého jazyka i s obtížnými hlasivkovými odmlkami a mlasknutími: "Tak teď to víš, matko! Myslela jsi, že vnučka barona Harkonnena neocení všechny ty životy, které jsi mi vtloukla do vědomí ještě předtím, než jsem se narodila? Když jsem zuřila pro to, co jsi mi udělala, stačilo, abych se zeptala sama sebe, co by udělal baron. A on odpověděl! Rozumíš mi, ty atreidská běhno? On mně odpověděl!"
Jessica cítila tu zlobu a ta jí potvrzovala vlastní pozorování. Zvrácenost! Alia byla zevnitř přemožena, posedlá cahueitem zla, baronem Vladimírem Harkonnenem. To baron sám teď mluvil jejími ústy a nestaral se o to, co se tím odhalí. Chtěl vidět svou pomstu, chtěl, aby Jessica věděla, že ho nemůže jen tak odstranit.
Mám se to dozvědět a zůstat tady s tou znalostí bezmocná, uvědomila si Jessica. A s tou myšlenkou se vymrštila směrem, který jí odhalil adab, a volala přitom: "Fedajkinové, za mnou!"
Ukázalo se, že v místnosti je šest fedajkinů. Pět z nich se probilo ven za ní.
Jsem-li slabší než ty, žádám tě o svobodu, protože je to v souladu s tvými zásadami; jsem-li silnější než

ty, vezmu ti svobodu, protože to je v souladu s mými zásadami.

SLOVA DÁVNÉHO FILOZOFA
(PŘIPISOVANÁ HÁRK AL-ADOU
JISTÉMU LOUISI VEULLOTOVI)

Leto se vyklonil ze skrytého východu ze síče a uviděl převis skály, tyčící se nad jeho omezeným výhledem. Sluneční světlo pozdního odpoledne vrhalo dlouhé stíny do svislých trhlin ve skále. Ve stínech se třepetal motýl, jeho průsvitná křídla s pavučinou žilek byla proti světlu jako krajková. Je to zvláštní, že tu může existovat tak křehký tvor, napadlo ho.
Přímo pod ním ležel meruňkový sad, v němž děti sbíraly spadané plody. Za sadem tekl kanát. On a Ghanima uklouzli svým strážím, unikli jim, když se náhle setkali v jednom zúženém místě s dělníky vracejícími se z práce. Bylo poměrně jednoduché protáhnout se jedním z průduchů až do místa, kde se napojoval na schody k tajnému východu. Teď už jen stačilo, aby se připletli mezi děti, nenápadně se dostali ke kanátu a skočili do tunelu. Tudy se budou moci protáhnout kolem dravých ryb, které zaháněly písečné pstruhy, aby neuzavřeli zavlažovací vodu. Žádného fremena by zatím nenapadlo, že by nějaký člověk mohl riskovat náhodné ponoření do vody.
Vystoupil z ochranných chodeb. Po obou stranách měl skálu, která se narovnala, jak se pohnul. Ghanima šla těsně za ním. Oba měli malé košíčky na ovoce spletené z kořenných vláken, ale v každém z košíčků byl uzavřený balíček: fremeta, mólská pistole, krispel… a ty nové šaty, které jim poslal Farad'n. Ghanima následovala svého bratra do sadu a vmísila se s ním mezi pracující děti. Všechny tváře ukrývaly masky filtršatů. Byli prostě jen další dva dělníci, ale ona cítila, jak tato obyčejná činnost odvádí její život pryč od ochranných hranic a známých zvyků. Jak prostý krok to byl, tento krok od jednoho nebezpečí k druhému!
Ty nové šaty od Farad'na, které měli v koších, měly oběma dobře známý účel. Ghanima toto vědomí zvýraznila tím, že vyšila jejich osobní heslo - "Vše spolu" - v šakobse nad sokola na obou hrudích.
Brzo bude soumrak a za kanátem, který ohraničoval zúrodněné plochy mimo síč, nastane ten zvláštní večer, jakému se vyrovná jen málo míst v celém vesmíru. Bude to ten měkce osvětlený pouštní svět se svou nekonečnou osaměloství, se svým spokojeným pocitem, že každé stvoření v něm je samo v novém vesmíru.
"Viděli nás," zašeptala Ghanima a sklonila se vedle bratra.
"Stráže?"
"Ne - jiní."
"Dobře."
"Musíme jednat rychle," řekla.
Leto místo odpovědi postoupil dál do sadu, pryč od skály. Myslel myšlenkami svého otce: Všechno v poušti musí zůstat v pohybu, nebo zanikne. Daleko v písku viděl výběžek Strážce, který byl rovněž připomínkou, že je nutno zůstat v pohybu. Skály byly nehybné a strnulé, ale jejich vyčkávající záhada rok od roku ustupovala útokům písku hnaného větrem. Jednoho dne se ze Strážce stane písek.
Jak se blížili ke kanátu, uslyšeli někde nahoře u vchodu do síče hudbu. Byla to fremenská skupina starého stylu - dvouotvorové flétny, tamburíny, tympány vyrobené z válců melanžopastu s kůží vypnutou na jednom konci. Nikdo se neptal, které zvíře na téhle planetě může poskytnout tolik kůže.
Stilgar si vzpomene, co jsem mu říkal o té rozsedlině na Strážci, přemítal Leto. Přijde tam ve tmě, až bude příliš pozdě - a bude vědět.
Konečně byli u kanátu. Vklouzli do otevřené trubice, sešplhali dolů po žebříku na obslužnou lávku. V kanátu bylo šero, chladno a vlhko a oni slyšeli šplouchání dravých ryb. Každý písečný pstruh, který by se pokusil ukrást tuto vodu, by byl vzápětí napaden rybami. I lidé si na ně musejí dávat pozor.
"Opatrně," řekl Leto, když vykročil na kluzkou římsu. Upnul svou paměť na časy a místa, které jeho tělo nikdy nepoznalo. Ghanima šla za ním.
Na konci kanátu se svlékli do filtršatů a natáhli si nová roucha. Staré fremenské pláště nechali za sebou, když vyšplhali ven jinou inspekční trubicí, proplížili se přes dunu a sklouzli na druhou stranu. Tam usedli

mimo dohled síče, připnuli si mólské pistole a krispely, hodili si vaky s fremetami na ramena. Hudbu už neslyšeli.
Leto se zvedl a vykročil údolím mezi dunami.
Ghanima s ním srovnala krok. Oba se pohybovali navyklým nerytmickým tichým pohybem otevřeného písku.
Pod hřebenem každé duny se přikrčili a proklouzli do chráněného závětří, tam se zastavili a ohlédli se, jestli je někdo sleduje. Když se dostali k prvním skalám, v poušti se ještě žádní pronásledovatelé neobjevili.
Ve stínu skal obešli Strážce a vyšplhali se na římsu, odkud bylo vidět na poušť. Bled byl chvějivě barevný. Tmavnoucí vzduch byl průzračný jako křišťál. Krajina, na kterou se dívali, byla nemilosrdná, nikde se nezastavila - nebylo v ní ani stopy po zaváhání. Pohled, který přejížděl tu ohromnou plochu, se ani na jediném místě nezadrhl, nepozdržel.
Je to obzor věčnosti, pomyslel si Leto.
Ghanima se krčila vedle bratra a říkala si: Útok už přijde brzo. Naslouchala a čekala na nejmenší zvuk, celé její tělo se změnilo v jediný napjatý zkoumavý smysl.
Leto seděl stejně ostražitě. Věděl, že teď vrcholí výcvik ze všech těch životů, které tak důvěrně sdílel. V této divočině se člověk naučí být docela závislý na svých smyslech, na všech smyslech. Život se stal jen řetězcem nashromážděných vnímání, z nichž každé se vázalo jen k okamžitému přežití.
Nakonec se Ghanima vyšplhala na vrchol skály a jedním zářezem se podívala zpátky směrem, odkud přišli. Od bezpečí síče jako by je dělila vzdálenost celého jednoho života. Tyčil se před nimi, mohutné tupé skály, rýsující se v hnědopurpurové dálce, prachem zamžené okraje, kam poslední paprsky slunce vrhaly stříbrné pramínky světla. Stále ještě nikde nebylo vidět pronásledovatele. Vrátila se k Letovi.
"Bude to nějaké dravé zvíře," řekl Leto. "To je můj terciární výpočet."
"Myslím, že jsi přestal počítat příliš brzo," odporovala Ghanima. "Bude to víc než jedno zvíře. Rod Corrino se naučil nestrkat všechny naděje do jednoho pytle."
Leto souhlasně kývl.
Jeho mysl náhle ztěžkla mnohostí životů, které mu poskytovala jeho odlišnost: všech těch životů, které měl ještě před narozením. Byl nasycen žitím a toužil prchnout před vlastním vědomím. Ten vnitřní svět bylo mohutné zvíře, které ho mohlo pohltit.
Neklidně se zvedl, vyšplhal k rozsedlině, kterou použila Ghanima, a podíval se ke skalám síče. Tam vzadu pod útesem viděl kanát jako hranici mezi životem a smrtí. Na kraji oázy rozeznal šalvěj, ovsík, divokou vojtěšku a trávu, které se kdovíproč říkalo vousy svatého Ivana. V posledních zbytcích světla dokázal rozlišit tmavé stíny ptáků ozobávajících vojtěšku. Vzdálené chocholky obilí čechral vítr vanoucí sadem. Ten pohyb ho zaujal a on si všiml, že stíny skrývají ve svém plavném pohybu větší změnu, která vysvětluje i chvějivé duhy na prašně stříbřitém nebi.
Co se tam asi stane? ptal se sám sebe.
A věděl, že to bude buď smrt, nebo hra se smrtí, jejímž cílem bude on sám. Ghanima se vrátí a bude věřit v realitu smrti, kterou viděla, nebo bude upřímně, pod vlivem hlubokého hypnotického příkazu, vyprávět o tom, že její bratr byl skutečně zavražděn.
Neustále se mu honily hlavou všechny neznámé tohoto místa. Napadlo ho, jak snadné by bylo podlehnout naléhání předzvěstných vidin, riskovat, že uvede své vědomí do neměnné, absolutní budoucnosti. Ale jen malá ukázka takových vizí, jakou byl jeho sen, byla dost ošklivá. Věděl, že se neodváží riskovat větší vidinu.
Nakonec se vrátil ke Ghanimě.
"Zatím nic," řekl.
"Zvířata, která na nás pošlou, budou velká," podotkla Ghanima. "Možná je včas uvidíme."
"Neuvidíme, jestli přijdou v noci."
"Tma už bude hodně brzo," řekla.
"Ano. Je na čase, abychom šli dolů na naše místo." Ukázal na skály po své levici a pod ním, kde písek a vítr vymlely v čediči úzkou štěrbinu. Byla dost velká na to, aby se tam vešli oni, ale přitom tak malá, že velká zvířata dovnitř nevpustí. Letovi se tam nechtělo jít, ale věděl, že musí. To místo ukázal Stilgarovi.

"Možná nás opravdu zabijí," řekl.
"To je riziko, které musíme podstoupit," řekla. "Jsme tím povinni našemu otci."
"Já se nehádám."
A myslel si: Tohle je ta pravá cesta; děláme správnou věc. Ale věděl, jak je nebezpečné být v tomto vesmíru správný. To, aby teď přežili, vyžadovalo odvahu a kondici a neustálé vědomí hranic. Fremenské zvyky byly jejich nejlepší zbraní a benegesseritské znalosti jejich záložní silou. Oba teď přemýšleli jako atreidsky vycvičení bojovníci-veteráni: neměli jinou ochranu než fremenskou odolnost, po které navíc v jejich dětských tělech a oděvu nebylo ani stopy.
Leto se dotkl jílce otráveného krispelu za pasem. Ghanima nevědomě jeho gesto napodobila.
"Půjdeme dolů?" zeptala se. A už ve chvíli, kdy to vyslovila, zahlédla pohyb hluboko pod nimi, malý pohyb, který vzdálenost činila méně hrozivým. Znehybněla, a to vyburcovalo Leta ještě dřív, než mohla vyslovit varování.
"Tygři," řekl.
"Lazánští tygři," opravila ho.
"Vidí nás," sykl.
"Měli bychom si pospíšit," pobídla. "Móla takováhle stvoření nezastaví. Budou na to dobře vycvičení."
"Někde poblíž je určitě řídí člověk," řekl, ale to už sbíhal v rychlém oblouku po skalách doleva.
Ghanima souhlasila, ale nechala si to pro sebe. Nechtěla ztrácet síly mluvením. Bude tu někde člověk. Takové tygry není možno nechat volně rozběhnout dřív než v pravém okamžiku.
Tygři se v posledních zbytcích světla rychle pohybovali, skákali ze skály na skálu. Jsou to zvířata, která se řídí zrakem, a brzo už nastane tma, čas pro jejich sluch. Ze Strážce se ozval tlukot nočního ptáka, jako by chtěl podtrhnout tu změnu. Tvorové tmy už se hemžili v hlubokých stínech rozsedlin.
Běžící dvojčata tygry stále ještě viděla. Zvířata přetékala silou, v každém jejich pohybu bylo vidět vlnivou zlatavou jistotu.
Leto cítil, že sem přišel, aby se osvobodil od své duše. Běžel s neochvějnou jistotou, že on i Ghanima dokážou doběhnout ke své úzké štěrbině včas, ale pohledem se fascinovaně vracel k blížícím se zvířatům.
Jedno klopýtnutí, a jsme ztraceni, myslel si.
Ta myšlenka zmenšila jeho jistotu a on se rozběhl rychleji.
Vy z Bene Gesseritu nazýváte panoplia propheticus "Vědou náboženství". Dobře. Já, který hledám jiný druh vědce, to považuji za příhodnou definici. Vy si opravdu budujete vlastní mýty, ale totéž dělá každá společnost. Vás však musím varovat. Chováte se stejně, jako se chovalo tolik jiných svedených vědců. Vaše činy naznačují, že chcete vzít něco (vyjmout něco) ze života. Je na čase, aby vám někdo připomněl to, co samy tak často prohlašujete: Člověk nemůže mít ani jedinou věc, aniž by zároveň měl její protiklad.

KAZATEL V ARRAKÉNU:
POSELSTVÍ SESTERSTVU

Hodinu před východem slunce seděla Jessica nehybně na ošoupaném koberci z kořenné tkaniny. Kolem ní byly holé skály starého a chudého síče, jednoho z původních sídlišť. Ležel pod okrajem Červené rokliny, chráněn před západním větrem z pouště. Přivezli ji sem al-Ghálí a jeho bratři; teď čekali, až dostanou vzkaz od Stilgara. Fedajkinové však byli v otázce komunikace velmi opatrní. Stilgar neměl vědět, kde se nacházejí.
Fedajkinové už věděli, že proti nim byl vznesen verbální proces, oficiální hlášení zločinů proti Impériu. Alia rozhlásila, že její matka se spolčila s nepřáteli říše, i když Sesterstvo nebylo přímo jmenováno. Panovačná, tyranská povaha Aliiny moci se však nyní odhalila a její přesvědčení, že kontroluje-li kněžstvo, kontroluje i fremeny, mělo být podrobeno zkoušce.
Jessičin vzkaz pro Stilgara byl přímý a prostý: "Moje dcera je posedlá a musí podstoupit Soud."
Ovšem strach ničí hodnoty a bylo už známo, že někteří fremeni tomuto obvinění raději nevěří. Pokusy použít obvinění místo doprovodného listu jim během noci vynesly dvě šarvátky, ale ornitoptéry, které al-Fálího lidé uloupili, odnesly utečence do relativního bezpečí: do síče v Rudém jícnu. Odtud byly

rozeslány zprávy fedajkinům, ale na Arrakis jich už zbyly necelé dvě stovky. Ostatní byli posádkou na nejrůznějších planetách po celém Impériu.
Když Jessica o tom všem uvažovala, napadlo ji, jestli toto místo bude místo její smrti. Někteří fedajkinové o tom byli přesvědčeni, ale jako členové komanda smrti to brali celkem klidně. Al-Fálí se na ni jen usmál, když někteří mladší muži vyslovovali své obavy.
"Když Bůh rozhodne, aby některý tvor zemřel na určitém místě, pak usměrní jeho přání tak, aby ho na to místo zavedlo," řekl starý naib.
Vzorované závěsy u dveří zašustily a vešel al-Fálí. Úzký, větrem ošlehaný obličej starého muže vypadal vyčerpaně, oči měl horečnaté. Zjevně si neodpočinul.
"Někdo přichází," řekl.
"Od Stilgara?"
"Snad." Sklonil oči a podíval se vlevo, jak to dělají fremeni, když přinášejí špatné zprávy.
"Co se děje?" zeptala se Jessica.
"Máme zprávy z Tabru, že vaše vnoučata tam nejsou." Promluvil, aniž se na ni podíval.
"Alia…"
"Přikázala, aby dvojčata byla odevzdána do jejího poručnictví, ale síč Tabr ohlásil, že děti tam nejsou. To je všechno, co víme."
"Stilgar je poslal do pouště," řekla Jessica.
"Možná, ale ví se, že po nich pátral celou noc. Možná to od něj byl trik…"
"To není Stilgarův způsob," řekla a myslela si přitom: Ledaže ho k tomu dvojčata navedla. Ale to se jí také nezdálo. Divila se sama sobě: nemusela potlačovat žádnou paniku a její obavy o dvojčata byly zabarveny tím, co jí prozradila Ghanima. Podívala se vzhůru na al-Fálího, který ji sledoval s lítostí v očích. Řekla: "Odešly do pouště samy."
"Samy? Ty dvě děti?"
Nenamáhala se vysvětlovat, že "ty dvě děti" vědí patrně o přežití v poušti víc než většina současných fremenů. Místo toho se její myšlenky soustředily na podivné Letovo chování, když trval na tom, aby se nechala unést. Tehdy tu vzpomínku odsunula, ale tato chvíle ji znovu přivolala. Řekl, že sama pozná, kdy ho má poslechnout.
"Posel už by teď měl být v síči," ozval se zase al-Fálí. "Přivedu vám ho." Vyšel závěsem ven.
Jessica se dívala na závěs. Byla to červená tkanina z kořenného vlákna, ale vzorek byl modrý. Říkalo se, že tento síč odmítl využít Muad'Dibovo náboženství ke svému prospěchu a vysloužil si za to nepřátelství Aliiných kněží. Zdejší lidé údajně vložili svůj kapitál do chovu psů velkých jako poníci, mimořádně inteligentních a cvičených jako ochránci dětí. Všichni psi zemřeli. Někteří říkali, že to byl jed, a obviňovali kněze.
Zavrtěla hlavou, aby ty vzpomínky zahnala, protože jí bylo jasné, co to je: ghafla, zbytečné rozptylování. Kam ty děti šly? Do Jacurutu? Měly nějaký plán. Snažily se mi ho vysvětlit do takové míry, do jaké si myslely, že ho přijmu, vzpomněla si. A když došly k hranici, jak ji samy viděly, Leto jí přikázal, aby ho poslechla.
On přikázal jí!
Leto rozpoznal, co Alia dělá; to bylo zřejmé. Oba sourozenci hovořili o "postižení" své tety, i když ji bránili. Alia sázela na správnost svého postavení v regentství. Fakt, že požadovala poručnictví nad dvojčaty, to potvrzoval. Jessikou otřásl drsný smích. Ctihodná matka Gaius Helena Mohiamová s oblibou vysvětlovala právě tuhle chybu své studentce Jessice: "Když soustředíš své vědomí jen na svou vlastní správnost, vybízíš tím síly protivníka, aby tě přemohly. To je běžná chyba. Dokonce i já, tvá učitelka, jsem ji udělala."
"A dokonce i já, tvoje studentka, jsem ji udělala," zašeptala Jessica sama pro sebe.
Slyšela, jak v chodbě za závěsem zašustila látka. Vstoupili dva mladí fremeni, součást doprovodu, který posbírali během noci. Ty dva zjevně v přítomnosti Muad'Dibovy matky jímala posvátná bázeň. Jessica je měla dopodrobna přečtené: byly to nemyslící bytosti, které se přimykaly k jakékoli moci, jež byla právě populární, protože to jim poskytovalo jistou identitu. Bez jejího odrazu byli prázdní. To znamenalo, že byli nebezpeční.

"Al-Fálí nás poslal napřed, abychom vás připravili," řekl jeden z mladých fremenů.
Jessice se sevřelo srdce, ale její hlas zůstal klidný. "Připravili na co?"
"Stilgar poslal se vzkazem Duncana Idaha."
Jessica si přitáhla kápi své aby přes hlavu v podvědomém gestu. Duncan? Ale to je přece Aliin nástroj!
Fremen, který předtím mluvil, udělal půlkrok vpřed. "Idaho říká, že vás přijel odvézt do bezpečí, ale al-Fálí si neumí představit, jak by to bylo možné."
"Ano, zní to divně," souhlasila Jessica. "Ale ve vesmíru jsou divnější věci. Přiveďte ho."
Podívali se jeden na druhého, ale poslechli. Odběhli společně a tak rychle, že v ošuntělém závěsu udělali novou trhlinu.
Za okamžik prošel závěsem Idaho, následovaný oběma fremeny a al-Fálím, který držel ruku na svém krispelu. Idaho vypadal klidně. Měl běžnou uniformu atreidské palácové stráže, uniformu, která se za čtrnáct století jen málo změnila. Arrakis nahradila starý nůž z plastoceli se zlatou rukojetí krispelem, ale to byla maličkost.
"Říkali mi, že mi chceš pomoci," řekla Jessica.
"I když se to může zdát divné, je to tak," kývl.
"Ale vždyť tě Alia poslala, abys mě unesl, ne?" zeptala se.
Jedinou známkou překvapení bylo lehce zdvižené obočí. Mnohafasetové tleilaxánské oči se na ni dívaly zářivě a naléhavě. "Takové byly její rozkazy," řekl.
Al-Fálímu zbělely klouby na ruce, kterou svíral krispel, ale netasil.
"Strávila jsem většinu této noci přemítáním o chybách, které jsem udělala ve vztahu ke své dceři," řekla.
"Bylo jich mnoho," souhlasil Idaho, "a já jsem se na většině z nich podílel."
Viděla teď, že se mu chvěje brada.
"Bylo snadné naslouchat argumentům, které nás svedly z cesty," pokračovala Jessica. "Chtěla jsem odtud pryč… Ty… ty jsi chtěl dívku, ve které jsi viděl mladší verzi mne."
Přijal to mlčky.
"Kde jsou má vnoučata?" zeptala se naléhavě a hlas jí přitom zdrsněl.
Zamrkal. Pak řekl: "Stilgar je přesvědčen, že odešli do pouště - že se skrývají. Možná věděli, že tahle krize nastane."
Jessica se podívala na al-Fálího, který kývnutím potvrdil, že to očekávala.
"Co dělá Alia?" ptala se dál Jessica.
"Riskuje občanskou válku," odpověděl.
"Myslíš, že to dojde až tak daleko?"
Idaho pokrčil rameny. "Pravděpodobně ne. Žijeme v měkčích časech. Je víc lidí, kteří jsou ochotni naslouchat příjemným argumentům."
"Souhlasím," řekla. "No dobře, a co moje vnoučata?"
"Stilgar je najde - jestli…"
"Chápu." Je to tedy opravdu všechno na Gurneym Halleckovi. Obrátila se a podívala se na skalní stěnu po své levici.
"Alia teď drží moc pevně v rukou." Podívala se znova na Idaha. "Rozumíš? Člověk používá moc tak, že ji uchopí jemně. Uchopit ji příliš silně znamená být přemožen mocí a stát se tak její obětí."
"Jak mi vždycky říkal můj vévoda," kývl Idaho.
Jessica kdovíproč věděla, že myslí staršího Leta, ne Paula. Zeptala se: "Kam mě máš odvézt při tom… únosu?"
Idaho se zadíval dolů, jako by chtěl zrakem proniknout stíny pod kápí aby.
Al-Fálí postoupil vpřed. "Má paní, nemůžete přece vážně uvažovat o…"
"Nemám právo rozhodnout o svém vlastním osudu?" zeptala se Jessica.
"Ale tohle…" Al-Fálí ukázal hlavou na Idaha.
"Tohle byl můj věrný strážce dřív, než se Alia narodila," řekla Jessica. "Předtím než zemřel, aby zachránil život mému synovi a mně. My, Atreidové, si vždycky ceníme jistých závazků."
"Půjdete tedy se mnou?" zeptal se Idaho.
"Kam ji odvezeš?" obrátil se k němu al-Fálí.

"Bude lepší, když to nebudeš vědět," odpověděla za něj Jessica.
Al-Fálí se zamračil, ale mlčel. V jeho tváři se zračila nerozhodnost, pochopení moudrosti jejích slov, ale nerozřešená pochybnost o Idahově důvěryhodnosti.
"Co bude s fedajkiny, kteří mi pomohli?" zeptala se Jessica.
"Mají Stilgarovo pozvání, pokud se dokážou dostat do Tabru," řekl Idaho. Jessica se obrátila k al-Fálímu: "Přikazuji vám, abyste tam šli, příteli. Stilgar může fedajkiny potřebovat při hledání mých vnoučat."
Starý naib sklopil zrak., Jak Muad'Dibova matka poroučí."
Stále ještě poslouchá Paula, pomyslela si.
"Měli bychom odtud rychle zmizet," řekl Idaho. "Pátrání nepochybně dojde i sem, a to brzo."
Jessica se zhoupla dopředu a vstala s tou plavnou grácií, která benegesseriťanku nikdy docela neopustí, i když už pociťuje bolesti stáří. A po tom nočním útěku se Jessica cítila stará. I při tom pohybu však její mysl setrvávala u toho podivného rozhovoru s jejím vnukem. Co vlastně doopravdy dělá? Zavrtěla hlavou a zakryla ten pohyb tím, že si upravila kápi. Bylo velmi snadné splést se a podceňovat Leta. Život s obyčejnými dětmi vytvoří v člověku falešný názor na dědictví, které v sobě mají dvojčata.
Zaujal ji Idahův postoj. Stál uvolněně, jakoby připraven na násilí, jednu nohu nakročenou, v postoji, který ho naučila ona sama. Rychle pohlédla na dva mladé fremeny, na al-Fálího. Starého fremenského naiba stále trápily pochyby a oba mladí muži to cítili.
"Důvěřuji tomuto muži tak, že mu svěřím svůj život," oslovila al-Fálího. "A nebude to poprvé."
"Má paní," protestoval al-Fálí. "Já jen…" Zamračil se na Idaha. "Je to manžel Coan-Tén!"
"A vycvičil ho můj vévoda a já," řekla.
"Ale on je ghola!" vyrazil ze sebe al-Fálí.
"Ghola mého syna," připomněla mu.
To bylo příliš na bývalého fedajkina, který kdysi přísahal, že bude stát za Muad'Dibem až do své smrti. Povzdechl, ustoupil a pokynul oběma mladíkům, aby rozhrnuli závěs.
Jessica prošla s Idahem v patách. Obrátila se a promluvila k al-Fálímu, který stál ve dveřích:, Jděte ke Stilgarovi. Můžete mu věřit."
"Ano…" Ale v hlase starého muže se dosud ozývaly pochybnosti.
Idaho se dotkl její paže. "Měli bychom jít okamžitě. Chcete si něco vzít s sebou?"
"Jen svůj zdravý rozum," odpověděla.
"Proč? Bojíte se, že děláte chybu?"
Vzhlédla k němu. "Vždycky jsi byl nejlepší pilot toptéry, kterého jsme měli, Duncane."
Nepobavilo ho to. Vykročil před ní a rychle se vracel stejnou cestou, kterou přišel. Al-Fálí srovnal krok s Jessikou. "Jak jste věděla, že přiletěl toptérou?"
"Nemá filtršaty," odpověděla Jessica.
Al-Fálího toto samozřejmé vysvětlení uvedlo do rozpaků. Ale nedal se umlčet. "Náš posel ho přivedl od Stilgara rovnou sem. Někdo je mohl vidět."
"Viděl vás někdo, Duncane?" oslovila Jessica Idahova záda.
"Víte sama, že ne," řekl. "Letěli jsme pod vrcholky dun."
Zahnuli do postranní chodby, která vedla spirálovými schody dolů a nakonec skončila ve velké místnosti, dobře osvětlené iluminačními koulemi vysoko v hnědé skále. Na druhém konci stála jediná ornitoptéra, přikrčená jako hmyz připravený ke skoku. To znamená, že stěna je z falešné skály - že jsou v ní dveře do pouště. I když to byl chudý síč, stále si zachoval prostředky utajení a mobility.
Idaho jí otevřel dveře ornitoptéry a pomohl jí na pravé sedadlo. Jak ho míjela, všimla si, že má na čele pot, kterým zvlhla i rozcuchaná lokna černých vlasů. Jessica si proti své vůli vzpomněla na tutéž hlavu, krvácející v hlučné jeskyni. Ocelově šedé tleilaxánské oči ji z toho vyvedly. Nic už není takové, jak se zdá. Zapnula si pás.
"Už je to dlouho, co jsem s tebou naposledy letěla, Duncane," řekla.
"Dávno a daleko," řekl. Už kontroloval řízení.
Al-Fálí a dva mladí fremeni čekali u ovládání falešné skály, připraveni ji otevřít.
"Myslíš si, že o tobě pochybují?" zeptala se Jessica Idaha tiše.

Idaho se dál věnoval přístrojům, zapnul poháněče křídel a sledoval, jak se vychyluje ručička. Na rtech se mu objevil úsměv, rychlý a drsný, a zmizel tak rychle, jak přišel.
"Jsem pořád Atreidová," řekla Jessica. "Alia ne."
"Nebojte se," ucedil. "Pořád sloužím Atreidům."
"Alia už není Atreidová," opakovala Jessica.
"To mi nemusíte připomínat!" zavrčel. "A teď už zmlkněte a nechte mě tuhle věc rozběhnout."
Zoufalství v jeho hlase bylo docela neočekávané, vůbec se nehodilo k tomu Duncanovi, kterého znala. Násilím zahnala obnovený pocit strachu a zeptala se: "Kam letíme, Duncane? Teď už mi to můžeš říct."
Ale on kývl na al-Fálího a falešná skála se otevřela ven do jasného slunečního světla. Ornitoptéra odskočila vpřed a vzhůru, její křídla se chvěla námahou, trysky řvaly - a už stoupali k prázdné obloze. Idaho nabral kurz na jihozápad k útesu Sihája, který bylo vidět jako tmavou linku v písku.
Nakonec řekl: "Nesmýšlejte o mně špatně, má paní."
"Nesmýšlela jsem o tobě špatně od té noci, co jsi přišel do naší velké haly v Arrakénu, byl jsi opilý melanžovým pivem a řval jsi jako na lesy," řekla. Ale jeho slova v ní obnovila pochybnosti a ona se úplně uvolnila v obranné pranabindúové poloze.
"Na tu noc si dobře vzpomínám," řekl. "Byl jsem tehdy velmi mladý… nezkušený."
"Ale nejlepší mistr šermíř v družině mého vévody."
"Ne tak docela, má paní. Gurney mě mohl porazit šestkrát z deseti." Podíval se na ni. "Kde je Gurney?"
"Plní mé příkazy."
Zavrtěl hlavou.
"Víš, kam letíme?" zeptala se.
"Ano, má paní."
"Tak mi to řekni."
"Dobrá. Slíbil jsem, že zorganizuji věrohodné spiknutí proti rodu Atreidů. To se dá provést jen jedním způsobem." Stiskl tlačítko na palubní desce a zábrany podobné kukle se vymrštily z Jessičina sedadla, obklopily ji nepoddajnou měkkostí tak, že jen hlava zůstala volná. "Vezu vás na Salusu Secundus," řekl.
"K Farad'novi."
Ve vzácné, neovladatelné křeči se Jessica vzepnula proti zábranám a ucítila, jak se sevřely. Uvolnily se, teprve když se uvolnila ona, ale do té doby stačila vycítit nepřekonatelný šigafil ukrytý pod ochranným obalem.
"Uvolňování šigafilu bylo vypojeno," řekl, aniž by se na ni podíval. "A nezkoušejte na mě Hlas. Od té doby, co jste jím na mě mohla zapůsobit, jsem už došel hodně daleko." Podíval se na ni. "Tleilaxané mě obrnili proti takovým trikům."
"Posloucháš Alii," obvinila ho Jessica, "a ona -"
"Alii ne," opravil ji. "Děláme to, co přikázal Kazatel. Chce, abyste učila Farad'na, jako jste kdysi učila… Paula."
Jessica ohromeně mlčela, protože si vzpomněla na Letova slova, že najde zajímavého studenta. Nakonec řekla: "Ten Kazatel - je to můj syn?"
Idahův hlas jako by přicházel z veliké dálky: "Kéž bych to věděl."
Vesmír prostě existuje; to je jediný způsob, jak ho fedajkin může sledovat a zůstat přitom pánem svých smyslů. Vesmír nikdy nehrozí ani neslibuje. Obsahuje věci, které nemáme ve své moci: pád meteoritu, výbuch, který přináší koření, stárnutí a smrt. To jsou reality tohoto vesmíru a musíme jim čelit bez ohledu na to, co vůči nim cítíme. Takové skutečnosti nemůžeme odehnat slovy. Přijdou k vám svým vlastním způsobem beze slov a pak, pak pochopíte, co znamená "život a smrt". A když to pochopíte, naplní vás radost.

MUAD'DIB KE SVÝM FEDAJKINŮM

"Tak tohle jsme tedy zorganizovali," řekla Wensicia. "To jsme udělali pro tebe."
Farad'n, který seděl v ranním pokoji naproti své matce, se ani nepohnul. Za ním zlatě zářilo slunce a vrhalo jeho stín na podlahu s bílým kobercem. Slunce se odráželo i od stěny za hlavou jeho matky a

vytvářelo jí kolem hlavy svatozář z vlasů. Měla na sobě obvyklou bílou řízu zdobenou zlatem - vzpomínku na královské doby. Její srdčitý obličej vypadal vyrovnaně, ale on věděl, že pozorně sleduje každou jeho reakci. Měl pocit prázdnoty v žaludku, i když právě přišel od snídaně.
"Ty s tím nesouhlasíš?" zeptala se Wensicia.
"S čím bych mohl nesouhlasit?" odpověděl otázkou.
"No… že jsme ti to až doteď tajili?"
"Aha, s tím." Sledoval pozorně svou matku, pokoušel se uvažovat o svém složitém postavení v této záležitosti. Ale dokázal myslet jen na jedinou věc, které si nedávno všiml, totiž že ji Tyekanik už neoslovuje "princezno". Jak jí asi říká? Královno matko?
Proč mám pocit ztráty? uvažoval. Co vlastně ztrácím? Odpověď byla zřejmá: ztrácel své bezstarostné dny, čas na ta dobrodružství mysli, která ho tak přitahovala. Jestli vyjde spiknutí, které mu právě předestřela jeho matka, budou tyto věci navěky pryč. Jeho pozornosti se budou dožadovat nové povinnosti. Uvědomil si, že je mu to hluboce proti mysli. Jak se opovažují takhle rozhodovat o jeho čase? A dokonce aniž by se s ním poradili!
"Tak ven s tím," pobídla ho matka. "Něco se děje."
"Co když ten plán selže?" vyslovil první věc, která ho napadla.
"Jak by mohl selhat?"
"Já nevím… Každý plán může selhat. Jak v tom všem používáte Idaha?"
"Idaha? Co takový zájem o… Aha, ten mystik, co ho Tyek přivezl, aniž by se se mnou poradil. To od něj nebylo správné. Ten mystik mluvil o Idahovi, ne?"
Nebyla to od ní šikovná lež a Farad'n zůstal na matku užasle zírat. Ona o Kazateli věděla od samého začátku!
"Já jen že jsem nikdy neviděl gholu," řekl.
Přijala to a řekla: "Idaha si schováváme na něco důležitého."
Farad'n si mlčky hryzal ret.
Wensicii připomněl svého mrtvého otce. Dalak občas býval takovýhle, velmi složitý a uzavřený, dalo se v něm těžko vyznat. Připomněla si, že Dalak byl příbuzný s hrabětem Hasimirem Fenringem a že v obou bylo něco hejskovského i něco fanatického. Půjde i Farad'n touto cestou? Začala litovat, že přiměla Tyeka uvést chlapce do toho arrakénského náboženství. Kdo ví, kam ho to může zavést?
"Jak ti teď Tyek říká?" zeptal se Farad'n.
"Cože?" Polekala ji ta náhlá změna tématu.
"Všiml jsem si, že už tě neoslovuje ‚princezno'."
Jak je všímavý, napadlo ji a uvažovala, proč ji to zneklidňuje. Myslí si, že se Tyek stal mým milencem? Nesmysl, bylo by to tak jako tak jedno. Tak proč ta otázka?
"Říká mi ‚má paní'," odpověděla.
"Proč?"
"Protože takový je zvyk ve všech velkorodech."
Včetně Atreidů, pomyslel si.
"Když to někdo slyší, je to méně nápadné," vysvětlovala. "Někdo si možná bude myslet, že jsme se vzdali svých legitimních nároků."
"Kdo bude tak hloupý?" zeptal se.
Stiskla rty a rozhodla se to přejít. Drobnost, ale velké plány se skládají z mnoha drobností.
"Lady Jessica neměla odjíždět z Caladanu," řekl.
Ostře zavrtěla hlavou. Co má tohle znamenat? Jeho mysl jako by bláznivě přeskakovala z jednoho předmětu na drahý! Řekla: "Co tím myslíš?"
"Neměla se vracet na Arrakis," řekl. "To je špatná strategie. Člověka to svádí k úvahám. Bylo by lepší, kdyby ji její vnoučata navštívila na Caladanu."
Má pravdu, myslela si, polekána tím, že ji samotnou to nikdy nenapadlo. Tyek to bude muset okamžitě prověřit. Znova zavrtěla hlavou. Ne! Co to Farad'n dělá? Musí přece vědět, že kněží by nikdy neriskovali pustit obě dvojčata najednou do vesmíru.
Řekla to nahlas.

"Kněží, nebo lady Alia?" zeptal se, protože si všiml, že její myšlenky se stočily tam, kam chtěl. Byl nadšený svou novou důležitostí, myšlenkovými hrami, které mu může poskytnout politické intrikování. Už to bylo dlouho, co ho naposled zaujala matčina mysl. Dalo se s ní příliš snadno manévrovat.
"Ty myslíš, že Alia chce moc pro sebe?" zeptala se.
Podíval se jinam. Samozřejmě že Alia chce moc pro sebe. Na tom se všechny zprávy z té prokleté planety shodovaly. Jeho myšlenky se obrátily novým směrem.
"Četl jsem o tom jejich planetologovi," řekl. "Tam musí někde být klíč k těm červům a k haploidům, jen kdyby…"
"To teď nech na jiných!" řekla, protože jí docházela trpělivost. "To je všechno, co můžeš říct k tomu, co jsme pro tebe udělali?"
"Neudělali jste to pro mě," odpověděl.
"Co-o-že?"
"Udělali jste to pro rod Corrino," řekl, "a rod Corrino jsi teď právě ty. Já jsem nebyl dosazen."
"Máš zodpovědnost!" řekla. "Co všichni ti lidé, kteří jsou na tobě závislí?"
Její slova jako by na něj vložila břemeno. Cítil váhu všech těch nadějí a snů, které doprovázejí rod Corrino.
"Ano," řekl, "myslím na ně, ale znechucují mě některé ty věci, které se dělají mým jménem."
"Znechu… Jak můžeš něco takového říct? Udělali jsme jen to, co by pro zlepšení svého osudu udělal každý velkorod!"
"Skutečně? Já mám dojem, že to děláte trochu hrubě. Ne! Nepřerušuj mě. Jestli mám být imperátorem, měla by ses naučit mi naslouchat. Myslíš si, že nedokážu číst mezi řádky? Jak byli ti tygři vycvičeni?"
Ta řezavá ukázka její vnímavosti ji zbavila řeči.
"Rozumím," řekl. "No, ponechám si Tyeka, protože vím, že jsi ho k tomu navedla ty. Ve většině případů je to dobrý důstojník, ale za své zásady se bude bít jen v přátelsky nakloněné aréně."
"Za své… zásady?"
"Rozdíl mezi dobrým a špatným důstojníkem je v síle charakteru," řekl. "Musí si stát za svými zásadami, kdykoli je někdo zpochybní."
"Tygři byli nezbytní," zdůraznila.
"Tomu budu věřit, jestli uspějí," odsekl. "Ale nezapomenu na to, co se dělalo, když byli cvičeni. Neprotestuj. Byli připraveni. Sama jsi to řekla."
"Co uděláš?" zeptala se.
"Počkám a uvidím," řekl. "Třeba se stanu imperátorem."
Položila si ruku na hruď a povzdechla si. Na chvilku ji vyděsil. Byla skoro přesvědčena, že ji odsoudí. Zásady! Ale teď už se zavázal; to jí bylo jasné.
Farad'n vstal, šel ke dveřím a zazvonil na matčiny služebníky. Obrátil se. "Skončili jsme, ne?"
"Ano." Zvedla ruku, když vykročil ze dveří. "Kam jdeš?"
"Do knihovny. V poslední době mě začala ohromně zajímat historie rodu Corrino." S těmi slovy odešel. Cítil, jak na něj šikovně vložila nový závazek.
K čertu s ní!
Ale věděl, že se zavázal. A rozpoznal, že existuje hluboký citový rozdíl mezi historií zapsanou na šigafilu a čtenou v poklidu a po libosti a historií, kterou člověk prožívá. Z té nové, živé historie, kterou viděl kupit se kolem sebe, měl pocit, že se řítí k nezvratitelné budoucnosti. Farad'n cítil, že ho pohánějí touhy všech těch, jejichž osudy na něm závisely. Připadalo mu divné, že své vlastní touhy mezi nimi rozlišit nemůže.
O Muad'Dibovi se říká, že jednou, když uviděl plevel, který se snaží růst mezi dvěma balvany, odvalil jeden z těch balvanů. Když později plevel zdárně vyrostl, přikryl ho zbylým balvanem. "To byl jeho osud," vysvětlil.

POZNÁMKY

"Teď!" vykřikla Ghanima.
Leto, který byl dva kroky před ní a dosáhl už úzké štěrbiny ve skalách, nezaváhal. Skočil do štěrbiny a

plazil se vpřed, až ho obklopila temnota. Slyšel, jak Ghanima skočila za ním, pak náhlé ticho a její hlas, neuspěchaný a neustrašený:
"Uvízla jsem."
Vstal, i když věděl, že tím se jeho hlava dostane do nebezpečné blízkosti pátrajících tlap, obrátil se v úzké průrvě a plazil se zpátky, až ucítil Ghaniminu nataženou ruku.
"Moje šaty," řekla. "Zachytily se."
Slyšel, jak se těsně pod nimi kutálejí ze skály kameny, zatáhl za její ruku, ale pohnula se jen málo.
Pod nimi se ozvalo oddechování, zavrčení.
Leto napjal svaly, opřel se boky o skálu a vší silou popadl Ghaniminu paži. Ozvalo se trhání látky a on cítil, že se k němu prudce přiblížila. Sykla a on věděl, že ji něco bolí, ale škubl ještě jednou, víc. Protáhla se štěrbinou o kus dál a pak úplně a dopadla vedle něj. Byli ale příliš blízko k okraji průrvy. Obrátil se, klekl si a po všech čtyřech se plazil hlouběji. Ghanima se přitáhla za ním. V jejích pohybech byla bolestná naléhavost, která mu řekla, že je zraněná. Dostal se až ke konci výklenku, obrátil se a podíval se zpátky úzkou škvírou jejich útočiště. Okraj byl asi dva metry nad ním a byly jím vidět hvězdy. Pak je zakrylo něco velkého.
Ozvalo se burácivé zavrčení. Byl to hluboký, hrozivý, pradávný zvuk: Lovec hovořil ke své kořisti.
"Jak moc jsi zraněná?" zeptal se Leto a snažil se přitom mluvit klidně.
Odpověděla mu stejným tónem: "Jeden z nich mě sekl prackou. Roztrhl mi filtršaty na levé noze. Krvácím."
"Jak moc?"
"Ze žíly. To dokážu zastavit."
"Stiskni si to," řekl. "Nehýbej se. O naše kamarády se postarám já."
"Opatrně," varovala ho. "Jsou větší, než jsem čekala."
Leto vytasil krispel a zvedl ho vzhůru. Věděl, že tygr se bude tlapou snažit proniknout dovnitř, že jeho drápy budou propátrávat skulinu, kam se jeho tělo nevejde.
Pomalu, pomalu napřáhl nůž. Náhle něco zasáhlo špičku čepele. Cítil ten úder v celé paži a skoro nůž pustil. Krev mu zaplavila paži, postříkala mu tvář a vzápětí se ozvalo ohlušující zařvání. Hvězdy už bylo zase vidět. Těžké tělo upadlo a vrhlo se ze skály dolů na písek, kde se začalo svíjet s divokým vřeštěním.
Hvězdy se znovu zatměly a oni uslyšeli zavrčení lovce. Druhý tygr zaujal místo prvního, lhostejný k jeho osudu.
"Jsou vytrvalí," řekl Leto.
"Jednoho jsi určitě dostal," podotkla Ghanima. "Poslouchej!"
Skřeky a dunivé křeče pod nimi slábly. Druhý tygr ale stále zakrýval hvězdy.
Leto zastrčil nůž do pochvy a dotkl se Ghaniminy paže. "Dej mi svůj nůž. Potřebuji čerstvou špičku, abych si byl jistý i tímhle."
"Myslíš, že mají v záloze ještě třetího?" zeptala se.
"To není pravděpodobné. Lazánští tygři loví v párech."
"Stejně jako my," řekla.
"Jako my," souhlasil. Cítil, jak mu rukojeť jejího krispelu vklouzla do dlaně, a pevně ji sevřel. Znovu začal s tím opatrným pohybem vzhůru. Ale čepel našla jen vzduch, dokonce i když vstal tak, že to bylo nebezpečné. Stáhl se a uvažoval o tom.
"Nemůžeš ho najít?"
"Nechová se tak jako ten druhý."
"Pořád je tam. Cítíš ho?"
Polkl vyschlým hrdlem. Smrdutý dech, vlhký pižmovým pachem kočky, urážel jeho čich. Hvězdy pořád nebyly vidět. První kočku už nebylo slyšet; jed z krispelu dokonal své dílo.
"Myslím, že se budu muset postavit," řekl.
"Ne!"
"Musím ho přilákat, aby byl na dosah nože."
"Ano, ale dohodli jsme se přece, že jestli bude možné, aby aspoň jeden z nás nebyl zraněn…"
"A ty jsi zraněná, takže ty se vrátíš," řekl.

"Ale když ti teď těžce ublíží, nebudu tě tu moci nechat," řekla.
"Máš lepší nápad?"
"Vrať mi můj nůž."
"Ale tvoje noha!"
"Můžu stát na té zdravé."
"To zvíře ti může jednou ranou urvat hlavu. Třeba by móla…"
"Jestli je tu kolem někdo, kdo by ji mohl slyšet, tak bude vědět, že jsme byli připraveni na -"
"Nelíbí se mi, abys takhle riskovala!" řekl.
"Ať je tam venku kdokoli, nesmí vědět, že máme móly - ještě ne." Dotkla se jeho paže. "Budu opatrná, budu držet hlavu dole."
Když mlčel, pokračovala: "Víš dobře, že tohle musím udělat já. Vrať mi můj nůž."
Neochotně zapátral volnou rukou, našel její dlaň a vrátil nůž. Bylo to logické, ale logika se v něm svářila se všemi jeho city.
Cítil, jak se Ghanima odtáhla, slyšel šustění jejích šatů o skálu. Lapla po dechu a on věděl, že už stojí. Buď opatrná! myslel si. A skoro ji přitáhl zpátky a trval na tom, aby použili mólskou pistoli. Ale to by mohlo varovat toho neznámého venku, že takové zbraně mají. A co hůř, mohlo by to zaplašit tygra mimo dosah a oni by tu zůstali v pasti, se zraněným tygrem číhajícím někde ve skalách.
Ghanima se zhluboka nadechla a opřela se zády o jednu ze skalních stěn rozsedliny. Musím být rychlá, pomyslela si. Vztáhla nad sebe ruku s nožem, špičkou nahoru. V levé noze cítila pulzování bolesti v místě, kde ji zasáhl tygří dráp. Cítila, jak jí tam zasychá krev, i čerstvý teplý proud. Velice rychlá! Ponořila své smysly do klidné přípravy na nebezpečí, kterou poskytoval benegesseritský návyk, vytěsnila bolest i ostatní rozptylující věci z vědomí. Ta kočka musí hrábnout dolů! Pomalu projížděla čepelí kolem otvoru. Kde to zatracené zvíře je? Znovu prohrábla vzduch. Nic. Bude muset tygra vyprovokovat k útoku.
Opatrně, zkoumavě začichala. Teplý dech přicházel zleva. Připravila se, zhluboka se nadechla a vykřikla: "Tekwa!" Byl to starý fremenský bojový pokřik, jehož význam bylo možno najít v nejstarších legendách: "Cena svobody!"
S tím výkřikem sklonila nůž a bodla do temného otvoru skuliny. Drápy zasáhly její loket dřív, než se nůž dotkl masa, a ona měla čas jen naklonit špičku správným směrem, než jí mučivá bolest projela paží od lokte k zápěstí. I přes bolest však cítila, jak se otrávená špička zabořila do tygřího těla. Zvíře jí vyrvalo nůž ze zmrtvělých prstů. Ale úzkou štěrbinou už bylo zase vidět hvězdy a široko daleko se rozléhal řev umírající kočky. Sledovali její pohyb podle smrtelných křečí, postupný pád po skalách dolů. Nakonec nastalo mrtvé ticho.
"Dostal se mi na ruku," řekla a snažila se omotat kolem zranění volnou smyčku ze svých šatů.
"Ošklivě?"
"Asi ano. Vůbec tu ruku necítím."
"Počkej, rozsvítím a -"
"Ne! Nejdřív se musíme krýt!"
"Pospíším si."
Slyšela, jak se obrací a sahá po své fremetě, ucítila tmavou hladkost filtrstanu, jak jí ho Leto přetáhl přes hlavu a zastrčil za záda. Nenamáhal se utěsňovat ho proti úniku vlhkosti.
"Můj nůž je na téhle straně," řekla. "Cítím kolenem rukojeť."
"Teď ho nech být."
Zažehl jedinou malou kouli. Byla tak jasná, že Ghanima musela zavřít oči. Leto položil luminu trochu stranou na písečnou podlahu a lehce vykřikl, když uviděl její paži. Jeden dráp vyryl dlouhý, rozšklebený šrám, který se vinul od lokte po hřbetu ruky až skoro k zápěstí. Zranění vypovídalo o tom, jak natáčela ruku, aby dostala špičku nože do tygří tlapy.
Ghanima se podívala na zranění, zavřela oči a začala odříkávat litanii proti strachu.
Leto toužil udělat totéž, ale ovládl rozbouřené emoce, protože bylo třeba ošetřit ránu. Muselo se to udělat pečlivě, aby přestala téci krev, a přitom to muselo vypadat neobratně, jako by si Ghanima ošetřila ránu sama. Požádal ji, aby si uzel zavázala jednou rukou a druhý konec přitom přidržovala v zubech.
"A teď se podíváme na tu nohu," řekl.

Obrátila se, aby bylo vidět druhé zranění. To nebylo tak zlé: dva mělké šrámy od drápů na nártu. Ovšem hodně krvácely do filtršatů. Vyčistil je, jak nejlépe uměl, obvázal ránu pod filtršaty. Šaty stáhl přes obvaz a utěsnil je.
"Dostal se tam písek," upozornil. "Nech si to ošetřit, jen co se vrátíš."
"Písek v našich ranách," řekla. "To pro fremeny není nic nového."
Podařilo se mu usmát, narovnal se.
Ghanima se zhluboka nadechla. "Dokázali jsme to."
"Ještě ne."
Polkla a snažila se vzpamatovat z následků šoku. Její tvář byla ve světle luminy bledá. A myslela si: Ano, musíme teď jednat rychle. Ať ty tygry ovládal, kdo chtěl, je možná teď někde venku.
Leto se díval na svou sestru a měl náhlý pocit srdcervoucí ztráty. Byla to prudká bolest, která mu projela hrudí. On a Ghanima se teď musejí rozloučit. Celé ty roky od narození byli jako jeden. Ale jejich plán teď vyžadoval, aby prošli proměnou, aby šli každý svou cestou k jedinečnosti, v níž je sdílené každodenní události už nikdy nesjednotí tak jako dřív.
Uchýlil se k nezbytným praktickým věcem. "Tady máš mou fremetu. Bral jsem z ní obvazy. Někdo by se mohl podívat."
"Ano." Vyměnili si fremety.
"Někdo tam venku řídil ty kočky vysílačkou," řekl. "Nejspíš bude čekat u kanátu, aby si námi byl jistý."
Dotkla se mólské pistole, kterou měla navrchu na fremetě, vzala ji a zastrčila za opasek pod šaty. "Šaty mám roztržené."
"Pátrači se sem můžou brzo dostat," řekl. "Může mezi nimi být zrádce. Bude lepší, když se tajně vrátíš sama. Ať tě Harah schová."
"Já… já začnu hledat zrádce, jen co se vrátím," řekla. Podívala se bratrovi do tváře, protože i ona bolestně pociťovala, že od této chvíle se mezi nimi začnou hromadit rozdíly. Nikdy už nebudou jako jeden, nebudou společně vědět věci, které nikdo jiný nepochopí.
"Půjdu do Jacurutu," řekl.
"Do Fondaku," dodala.
Kývl. Jacurutu, Fondak - to musí být totéž. Byl to jediný způsob, jak mohlo být to legendární místo ukryto. Udělali to samozřejmě pašeráci. Jak snadné pro ně bylo zaměnit jednu nálepku druhou pod pláštíkem nevyslovené dohody, která umožňovala jejich existenci. Vládnoucí rodina planety musí vždycky mít zadní vrátka, jimiž může uniknout, když je nejhůř. A malý podíl z pašeráckých zisků udržoval cesty otevřené. Ve Fondaku-Jacurutu získali pašeráci úplný a provozuschopný síč, kde je neznepokojovalo místní obyvatelstvo. A tak ukryli Jacurutu vlastně veřejně a přitom byli bezpeční pod ochranou tabu, které odtud odhánělo fremeny.
"Žádného fremena ani nenapadne hledat mě na takovém místě," řekl. "Budou samozřejmě pátrat mezi pašeráky, ale…"
"Uděláme to tak, jak jsme se dohodli," kývla. "Já jen…"
"Já vím." Když Leto uslyšel vlastní hlas, uvědomil si, že jim dobíhají poslední okamžiky dvojjedinosti. Na rtech se mu objevil hořký úsměv, který mu přidal na věku. Ghanima si uvědomila, že ho vidí závojem času, že se dívá na staršího Leta. Slzy ji pálily v očích.
"Ještě nemusíš dávat vodu mrtvému," řekl a setřel jí prstem vodu z lící. "Půjdu dost daleko, aby to nikdo neslyšel, a zavolám si červa." Ukázal na složené tvůrcovské háky připnuté zvenčí k fremetě. "Budu v Jacurutu odteď za dva dny, za úsvitu."
"Jeď rychle, můj dávný příteli," zašeptala.
"Vrátím se k tobě, má jediná přítelkyně," slíbil. "Nezapomeň si dát pozor u kanátu."
"Vyber si dobrého červa," pronesla fremenská slova rozloučení. Levou rukou zhasla luminu, filtrstan zašustil, jak ho stáhla stranou, složila ho a zastrčila do fremety. Cítila, jak Leto odchází, slyšela jen tichounké zvuky, které rychle zmlkly, jak se kradl po skalách dolů do pouště.
Ghanima se pak připravila na to, co musí udělat. Leto pro ni musí být mrtvý. Musí přimět sama sebe, aby tomu věřila. V mysli jí nesmí zůstat žádné Jacurutu, žádný bratr, který hledá místo ztracené ve fremenské mytologii. Od této chvíle musí myslet na Leta jako na mrtvého. Musí se přimět k tomu jednat tak, jako

by pevně věřila, že je její bratr mrtev, že tu byl zabit lazánskými tygry. Jen málo lidí může zmýlit Mluvčí pravdy, ale ona věděla, že to dokáže… že to možná bude muset dokázat. Mnohost životů, kterou s Letem sdíleli, ji naučila, jak to udělat: hypnotický proces, který byl starý už v dobách Sáby, i když ona je možná jediný živý člověk, který si dokáže na Sábu vzpomenout jako na realitu. Hluboké impulzy byly pečlivě naplánovány a Ghanima ještě dlouho poté, co Leto odešel, přetvářela své vědomí, budovala si v něm osamělou sestru, dvojče, které přežilo, až se z toho stala věrohodná skutečnost. Když to udělala, zjistila, že vnitřní svět utichl, že vpády do jejího vědomí ustaly. Byl to vedlejší efekt, který nečekala. Kdyby se toho tak dožil Leto, myslela si, a ta myšlenka jí nepřišla paradoxní. Vstala a podívala se do pouště, kam tygr odtáhl Leta. V písku se ozýval stále silnější zvuk, zvuk, který fremeni dobře znali: pohyb červa. I když v těchto místech byli červi vzácní, jeden přesto přišel. Možná smrtelné křeče té první kočky… Ano, Leto jednu kočku zabil, než ta druhá dostala jeho. Byl to zvláštní symbol, že přišel červ. Její vnitřní přeměna byla tak úplná, že viděla na písku tři tmavé skvrny: dva tygry a Leta. Pak přišel červ a po něm zůstal jen písek přesypaný do nových vln průchodem šaj-hulúda. Nebyl to příliš velký červ… ale byl dost velký. A její podmíněné vědomí jí nedovolilo zahlédnout drobnou postavu, která jela na článkovaném hřbetě.

Ghanima se snažila překonat svůj smutek. Zabalila frametu a opatrně se vykradla do noci. S rukou na mólské pistoli se pátravě rozhlédla. Nikde nebylo vidět člověka s vysílačem. Vyšplhala se po skalách vzhůru a na druhou stranu, plížila se stíny, čekala a rozhlížela se, aby se ujistila, že na ni nečíhá žádný assassin.

Přes pláň viděla u Tabru pochodně, rozvlněnou aktivitu pátrání. K Strážci se blížil po písku tmavý stín. Vybrala si cestu tak, aby vedla co nejvíc severně od blížící se skupinky, sklouzla do písku a zmizela ve stínu dun. Opatrně vykročila v přerušovaném rytmu, který nepřivolá červa, a pustila se na tu osamělou cestu přes pláň, která dělila Tabr od místa, kde Leto zemřel. Věděla, že bude muset být opatrná u kanátu. Nic jí nesmí zabránit v tom, aby všem řekla, jak její bratr zemřel, když ji zachraňoval před tygry.

Vlády, pokud trvají dlouho, mají vždy stále silnější sklon směřovat k aristokratickým formám. Není známa žádná vláda v historii, která by se tomu vyhnula. A jak se vyvíjí aristokracie, mají vlády tendenci stále víc a víc jednat výlučně v zájmu vládnoucí třídy - ať už je tou třídou dědičný královský rod, oligarchové finančních říší nebo pevně usazená byrokracie.

POLITIKA JAKO OPAKUJÍCÍ SE FAKTOR (BENEGESSERITSKÝ MANUÁL)

"Proč nám tu nabídku dělá?" zeptal se Farad'n. "To je to nejdůležitější."

On a bašár Tyekanik stáli v hale Farad'nových soukromých komnat. Wensicia seděla stranou na nízké modré pohovce, skoro spíš divák než účastník. Znala své postavení a nelíbilo se jí, ale s Farad'nem se stala děsivá změna od toho rána, kdy mu odhalila plán spiknutí.

Bylo pozdní odpoledne a měkké světlo podtrhovalo pohodlnost této haly v zámku Corrino - místnost lemovaly skutečné knihy reprodukované v plastinu, na policích ležely spousty přehrávacích cívek, datových bloků, šigafilových svitků, mnemonických zesilovačů. Všude byly známky toho, že je tato místnost hojně využívána - ošoupaná místa na knihách, lesklý kov zesilovačů, roztřepené rohy datových bloků. Byla tu jen jedna pohovka, ale mnoho židlí - všechny senziformové a nadnášené, poskytující nevtíravé pohodlí.

Farad'n stál zády k oknu. Měl na sobě obyčejnou sardaukarskou uniformu v šedé a černé barvě, kterou zdobily jen zlaté symboly lvích tlap na límci. Rozhodl se přijmout bašára a svou matku v této místnosti, protože doufal, že to vytvoří uvolněnější atmosféru než formálnější prostředí. Ale Tyekanikovo soustavné "můj pane" tam a "má paní" sem mezi nimi udržovalo odstup.

"Můj pane, nemyslím, že by nám to nabízel, kdyby to nemohl splnit," řekl Tyekanik.

"Samozřejmě že ne," vstoupila do toho Wensicia.

Farad'n na svou matku jen pohlédl, aby ji umlčel, a zeptal se: "Nevykonávali jsme na Idaha žádný tlak, nepokusili jsme se vynutit si splnění Kazatelova slibu?"

"Ne," odpověděl Tyekanik.

"Tak proč tedy Duncan Idaho, který je celý život znám fanatickou věrností Atreidům, najednou nabízí, že nám vydá do rukou lady Jessiku?"
"Ty pověsti o potížích na Arrakis…," odvážila se Wensicia.
"Nepotvrzené," odsekl Farad'n. "Je možné, že to uvedl do pohybu Kazatel?"
"Možná," odpověděl Tyekanik, "ale nevím, jaký by měl motiv."
"Mluví o tom, že pro ni chce azyl," přemítal Farad'n. "To by mohl být následek, pokud ty pověsti…"
"Přesně," potvrdila jeho matka.
"Nebo to může být nějaká léčka," namítl Tyekanik.
"Můžeme přijmout několik hypotéz a prověřit je," pokračoval Farad'n. "Co když Idaho upadl v nemilost u své lady Alie?"
"To by ledacos vysvětlovalo," řekla Wensicia, "ale -"
"Od pašeráků ještě nic?" přerušil ji Farad'n. "Proč nemůžeme -"
"V tuhle roční dobu jsou přenosy vždycky pomalé," vysvětlil Tyekanik, "a požadavky bezpečnosti…"
"Ano, jistě, ale i tak…" Farad'n zavrtěl hlavou. "Mně se tahle domněnka nelíbí."
"Nezavrhuj ji tak rychle," namítla Wensicia. "Všechny ty historky o Alii a o tom knězi, jak se honem jmenuje…"
"Džávid," doplnil ji Farad'n. "Ale ten člověk zjevně -"
"Byl pro nás cenným zdrojem informací," podotkla Wensicia.
"Chtěl jsem říci, že zjevně pracoval pro obě strany," pokračoval Farad'n. "Jak by v takové věci mohl nařknout sám sebe? Nedá se mu věřit. Je příliš mnoho náznaků…"
"Já je nevidím," řekla.
Najednou se ho zmocnil hněv nad její tupostí. "Věř mi to, matko! Náznaky tu jsou; vysvětlím ti to později."
"Obávám se, že nemohu než souhlasit," dodal Tyekanik.
Wensicia se uraženě odmlčela. Jak si dovolují takhle ji vylučovat z Rady? Jako by byla nějaká lehkomyslná hloupá ženská, která nemá…
"Nesmíme zapomínat, že Idaho byl kdysi ghola," pokračoval Farad'n. "Tleilax…" Podíval se úkosem na Tyekanika.
"To prověříme," řekl Tyekanik. Uvědomil si, že obdivuje způsob, jakým pracuje Farad'nův mozek: ostražitý, pátravý, bystrý. Ano, když na Tleilaxu přiváděli Idaha znovu k životu, mohli do něj nachystat mocný háček pro vlastní použití.
"Ale nechápu, jaký motiv by Tleilaxánci měli," uvažoval Farad'n.
"Investice do našich osudů," řekl Tyekanik. "Malá pojistka na budoucí služby?"
"Já bych tomu říkal spíš velká investice," opravil ho Farad'n.
"A nebezpečná," doplnila Wensicia.
Farad'n s ní musel souhlasit. Schopnosti lady Jessiky byly známé v celém Impériu. Koneckonců, to ona vycvičila Muad'Diba.
"Kdyby se rozkřiklo, že ji máme…," přemítal Farad'n.
"Ano, to by byla dvousečná zbraň," souhlasil Tyekanik. "Ale nemusí se to rozkřiknout."
"Předpokládejme," začal Farad'n, "že tu nabídku přijmeme. Jaká je její cena? Můžeme ji vyměnit za něco důležitějšího?"
"Ne otevřeně," řekla Wensicia.
"Samozřejmě že ne." Tázavě pohlédl na Tyekanika.
"To se uvidí," řekl Tyekanik.
Farad'n kývl. "Já myslím, že pokud přijmeme, měli bychom brát lady Jessiku jako peníze uložené pro neurčitý účel. Koneckonců, bohatství se nemusí nutně utrácet na nic konkrétního. Je prostě… potenciálně užitečné."
"Bude to velmi nebezpečná zajatkyně," připomněl Tyekanik.
"Ano, to musíme skutečně brát v úvahu," připustil Farad'n. "Říkali mi, že jí benegesseritský návyk umožňuje manipulovat s lidmi jen nenápadným použitím hlasu."
"Nebo těla," přidala se Wensicia. "Irulán mi jednou vyprávěla něco o tom, co se naučila. Tenkrát se jen

předváděla a já jsem neviděla žádné ukázky. Ale jsou dost jednoznačné důkazy o tom, že benegesseriťanky mají své způsoby, jak dosáhnout toho, co si přejí."
"Chceš naznačit," zeptal se Farad'n, "že by mě mohla svést?"
Wensicia jen pokrčila rameny.
"Řekl bych, že na to je trochu stará, ne?" zeptal se Farad'n.
"S benegesseriťankou si nikdy nemůžeš být jistý."
Farad'n se zachvěl vzrušením, v němž byl přimíšen strach. Hrát tuhle hru o znovunastolení rodu Corrino na nejvyšší stolec moci ho zároveň přitahovalo i odpuzovalo. I když to bylo pořád lákavé, zůstala v něm i touha opustit tu hru a vrátit se k oblíbeným činnostem - k historickému výzkumu a ke studiu zjevných povinností vlády zde na Saluse Secundus. Obnova jeho sardaukarských sil byl velký úkol sám o sobě a pro něj byl Tyekanik stále užitečným nástrojem. Jedna planeta byla koneckonců ohromná zodpovědnost. Ale Impérium byla ještě větší zodpovědnost, ještě lákavější nástroj moci. A čím víc Farad'n četl o Muad'Dibovi - Paulu Atreidovi, tím víc ho fascinovalo, jak se dá použít moc. A jaký úspěch by to byl pro titulární hlavu rodu Corrino, dědice Shaddama IV., kdyby jeho linii znovunastolil na Lví trůn! To chce! Chce to. Farad'n zjistil, že když tu lákavou litanii sám sobě několikrát opakuje, daří se mu překonat chvilkové pochybnosti.
Tyekanik říkal: "…a Bene Gesserit samozřejmě také učí, že mír podněcuje agrese, a tedy vyvolává válku. Paradox takového -"
"Jak jsme se dostali k tomuhle tématu?" zeptal se Farad'n, který se znovu soustředil na domněnky, o kterých mluvili.
"Ale," odpověděla sladce Wensicia, která si všimla zasněného pohledu svého syna, "jen jsem se zeptala, jestli Tyek zná hlavní zásady filozofie Sesterstva."
"K filozofii by se mělo přistupovat bez přehnané úcty," podotkl Farad'n a obrátil se k Tyekanikovi. "Myslím, že v souvislosti s Idahovou nabídkou bychom měli podniknout další pátrání. Když se domníváme, že něco víme, je to ten nejlepší okamžik, kdy bychom se na to měli podívat podrobněji."
"Stane se," kývl Tyekanik. Tahle Farad'nova obezřetnost se mu líbila, ale doufal, že se nebude týkat i těch vojenských rozhodnutí, která vyžadují rychlost a přesnost.
Farad'n se zdánlivě nesouvisle zeptal: "Víš, co mi na historii Arrakis připadá nejzajímavější? Ten zvyk z fremenských primitivních dob zabít na potkání každého, kdo nebyl oblečen ve filtršatech se snadno viditelnou a charakteristickou kápí."
"Proč vás tak fascinují filtršaty?" zeptal se Tyekanik.
"Tak ty sis toho všiml, co?"
"Jak jsme si mohli nevšimnout?" zeptala se Wensicia.
Farad'n na matku podrážděně pohlédl. Proč se do toho takhle plete? Znovu se podíval na Tyekanika.
"Filtršaty jsou klíč k charakteru té planety, Tyeku. Je to punc Duny. Lidé mají tendenci zaměřit se na fyzické charakteristiky: filtršaty uchovávají tělesnou vlhkost, recyklují ji a umožňuji tak samotnou existenci na takové planetě. Víš, bylo fremenským zvykem mít jedny filtršaty na každého člena rodiny kromě zásobovačů. Ti měli náhradní. Ale povšimněte si prosím oba -" obrátil se, takže mluvil i ke své matce "- jak se oděvy, které vypadají jako filtršaty, ale ve skutečnosti jimi nejsou, staly největší módou po celém Impériu. Kopírovat dobyvatele je jednou z nejzákladnějších charakteristik člověka!"
"Skutečně si myslíte, že taková informace může k něčemu být?" zeptal se Tyekanik zmateně.
"Tyeku, Tyeku - bez takové informace člověk nemůže vládnout. Řekl jsem, že filtršaty jsou klíč k jejich charakteru, a to také jsou! Je to konzervativní záležitost. Chyby, které dělají, budou konzervativní chyby."
Tyekanik se podíval na Wensicii, která se na svého syna dívala s ustaraně zamračeným výrazem. Tento Farad'nův rys bašára přitahoval a zároveň mu dělal starosti. Byl tak nepodobný starému Shaddamovi. To byl pravý sardaukar: vojácký zabiják s pramalými zábranami. Ale Shaddam podlehl Atreidům pod velením toho prokletého Paula. Ano, to, co četl o Paulu Atreidovi, skutečně naznačovalo takové charakteristické vlastnosti, jaké teď předvedl Farad'n. Bylo možné, že princ bude nad brutálními nezbytnostmi váhat méně než ten Atreides, ale to dělá jeho sardaukarský výcvik.
"Mnozí vládli, aniž používali tenhle druh informací," řekl Tyekanik.

Farad'n se na něj chvilku jen díval. Pak řekl: "Vládli a padli."
Tyekanik stiskl rty při této zjevné narážce na Shaddamův neúspěch. Byla to také sardaukarská prohra a žádný sardaukar si ji nepřipomínal rád.
Farad'n už řekl, co chtěl, a tak teď dodal: "Víš, Tyeku, vliv planety na podvědomí jejích obyvatel nikdy nebyl plně doceněn. Abychom porazili Atreidy, musíme pochopit nejen Caladan, ale také Arrakis; jedna planeta je měkká a druhá je cvičištěm tvrdých rozhodnutí. Byla to vzácná událost, to spojení Atreidů s fremeny. Musíme vědět, jak k němu došlo, jinak se mu nemůžeme ani vyrovnat, natož ho porazit."
"Co to má společného s Idahovou nabídkou?" chtěla vědět Wensicia.
Farad'n se podíval na matku, jako by ji litoval. "Jejich porážku zahájíme tím, jaké tlaky vyvoláme v jejich společnosti. To je velmi mocná zbraň, takový tlak. A i jeho nedostatek je důležitý. Nevšimli jste si, jak se Atreidové starali, aby tady bylo všechno měkké a snadné?"
Tyekanik si dovolil krátké souhlasné pokývnutí. To byl dobrý postřeh. Sardaukarům se nesmí dovolit, aby příliš změkli. Ale ta Idahova nabídka mu pořád dělala starosti. Řekl: "Možná by bylo nejlepší tu nabídku odmítnout."
"Ještě ne," řekla Wensicia. "Zatím je před námi otevřená celá škála rozhodnutí. Naším úkolem je poznat z ní co nejvíc. Můj syn má pravdu: potřebujeme víc informací."
Farad'n na ni zíral a vážil její úmysl i vnější smysl jejích slov. "Ale poznáme, až se dostaneme k bodu, kdy už nebudou možná další rozhodnutí?" zeptal se.
Tyekanik se kysele zasmál: "Podle mého názoru jsme už dávno minuli hranici, za kterou není návratu."
Farad'n zaklonil hlavu a nahlas se zasmál: "Ale pořád ještě máme na výběr, Tyeku! Až dojdeme na konec lana, tak to bude důležité místo, které musíme poznat!"
V této době, kdy se mezi dopravními prostředky najdou i takové, které dokážou přeskočit hlubiny vesmíru v transčase, a jiné, které mohou lidi rychle přenést přes doslova neprůchodné planetární povrchy, zdá se podivné vůbec pomyslet na to, podnikat dlouhé cesty pěšky. Ale přesto je to hlavní způsob cestování na Arrakis, což je možno přičíst částečně zálibě a částečně brutálnímu způsobu, jakým planeta zachází s čímkoli mechanickým. V omezených podmínkách Arrakis zůstává lidské tělo nejodolnějším a nejspolehlivějším prostředkem hádže. Možná právě samozřejmé vědomí tohoto faktu činí Z Arrakis dokonalé zrcadlo duše.

PŘÍRUČKA HÁDŽE

Pomalu, opatrně se Ghanima vracela zpátky do Tabru, držela se v nejhlubším stínu dun, krčila se nehybně, když ji z jihu míjeli pátrači. Uvědomovala si strašné skutečnosti: červa, který uchvátil tygry a Leta, nebezpečí, které bylo před ní. Byl mrtev; její dvojče, její bratr byl mrtev. Odložila slzy a hýčkala svůj hněv. V tom byla pravá fremenka. A věděla to a měla z toho radost.
Chápala, co se říká o fremenech. Prý nemají svědomí, prý ho ztratili ve výhni touhy po pomstě proti těm, kdo je na jejich dlouhé pouti pronásledovali z planety na planetu. To bylo samozřejmě pošetilé. Jen nejhrubší primitiv nemá svědomí. Fremeni měli vysoce vyvinuté svědomí, které se soustřeďovalo na jejich vlastní přežití coby národa. To jen ostatním se snad zdáli zvířečtí - stejně jako jiní se zdáli zvířečtí fremenům. Každý fremen věděl velmi dobře, že může udělat něco brutálního a nemít kvůli tomu výčitky svědomí. Fremeni netrpěli pocity viny ze stejných příčin jako ostatní. Jejich rituály je osvobozovaly od výčitek, jež by je jinak mohly zničit. Hluboko v podvědomí věděli, že jakýkoli přestupek může být aspoň částečně připsán známým polehčujícím okolnostem: "Selhání autority" nebo "přirozeným špatným sklonům" společným všem lidem, nebo "smůle", v které každé rozumné stvoření může poznat střet mezi smrtelným tělem a vnějším chaosem vesmíru.
V těchto souvislostech se Ghanima cítila pravou fremenkou, pečlivě připravenou prodlouženou rukou kmenové brutality. Potřebovala jen cíl - a tím byl zjevně rod Corrino. Toužila vidět Farad'novu krev na zemi u svých nohou.
U kanátu na ni nečekal žádný nepřítel. Dokonce i skupinky hledačů šly jinam. Přešla přes vodu po můstku a plížila se vysokou travou k tajnému východu ze síče. Náhle před ní zaplálo světlo a Ghanima se vrhla k zemi. Vykoukla mezi stonky obří vojtěšky. Do tajného vchodu vešla zvenčí žena a někdo

nezapomněl připravit ten vchod tak, jak by měl být připraven každý vchod do síče. V těžkých dobách člověk vítal kohokoli, kdo vcházel do síče, ostrým světlem, které dočasně oslepilo příchozího a dalo strážím čas se rozhodnout. Ale takový pozdrav neměl být vysílán široko daleko do pouště! Že bylo světlo odtud vidět, znamenalo, že vnější dveřní pečeť byla odsunuta.
Ghanima s hořkostí přijala tuto zradu na bezpečnosti síče, toto proudící světlo. Takhle se o zvycích těch změkčilých fremenů dozví celá poušť!
Světlo dál vrhalo své paprsky na základnu skály. Mladá dívka vběhla ze tmy sadu do světla, v jejích pohybech bylo něco postrašeného. Ghanima viděla v chodbě jasný kotouč iluminační koule a kruh hmyzu kolem ní. Světlo ozařovalo dva tmavé stíny v chodbě: muže a dívku. Drželi se za ruce a dívali se jeden druhému do očí.
Ghanima vycítila, že s tím mužem a ženou tam není něco v pořádku. To nebyli jen dva milenci, kteří si při pátrání ukradli pro sebe pár okamžiků. Světlo na ně dopadalo zezadu a shora a jejich stíny bylo vidět ven do noci, kde je mohl kdokoli spatřit. Muž každou chvíli vyprostil jednu ruku. Ta udělala gesto ve světle, ostrý a kradmý pohyb, a když ho skončila, vrátila se zase do stínu.
Ve tmě kolem Ghanimy bylo slyšet osamělé zvuky nočních tvorů, ale ona ta vyrušení vůbec nevnímala.
Co to s těmi dvěma je?
Mužovy pohyby byly tak statické, tak opatrné.
Obrátil se. Osvětlil ho odraz od ženiných šatů, odhalil surový červený obličej s velkým skvrnitým nosem.
Ghanima se dlouze, tiše nadýchla, protože ho poznala. Palimbaša! Byl to vnuk naíba, jehož synové padli ve službách Atreidů. Ten obličej - a ještě něco jiného, co se odhalilo pohybem pláště, jak se otočil - daly Ghanimě kompletní obrázek. Měl pod pláštěm opasek a k němu byla připnutá krabička, na které se blýskala tlačítka a číselníky. Byl to nástroj z Tleilaxu nebo z Iksu, o tom nebylo pochyb. A musel to být ten vysílač, který vypustil tygry. Palimbaša. To znamenalo, že další naíbská rodina přeběhla k rodu Corrino.
A kdo tedy je ta žena? To je jedno. Byl to někdo, koho Palimbaša využívá.
Ghanimu napadla benegesseritská myšlenka: Každá planeta má svou éru a každý život také.
Vzpomínala si na Palimbašu velmi dobře, když se na něj tak dívala, jak tam stojí s tou ženou, když viděla vysílač a kradmé pohyby. Palimbaša učil v síčové škole matematiku. Ten člověk byl matematický neotesanec. Pokoušel se vysvětlovat Muad'Diba matematicky, dokud mu to kněžstvo nezakázalo. Byl to otrokář mozků a jeho zotročující proces byl velmi jednoduchý: předával technické znalosti, ale nepředával přitom hodnoty.
Měla jsem ho podezřívat dřív, pomyslela si. Všechny náznaky tu byly.
A pak, se sžíravým sevřením žaludku: Zabil mého bratra!
Přinutila se ke klidu. Palimbaša by ji zabil také, kdyby se pokusila kolem něj projít tou chodbou. Teď už chápala, jaký účel mělo to nefremenské otevřené světlo, toto prozrazení skrytého vchodu. Při tom světle se dívali, jestli některá z jejich obětí neunikla. Musel to pro ně být strašný čas čekání, čas nevědomosti.
A když teď Ghanima viděla vysílač, mohla také vysvětlit to gesto ruky. Palimbaša často mačkal jedno z tlačítek hněvivým gestem.
Přítomnost toho páru Ghanimě řekla mnoho. Pravděpodobně každý vchod do síče má ve svých hlubinách podobného strážce.
Podrbala se na nose, kde ji šimral prach. Ve zraněné noze jí pořád škubalo a pravá ruka bolela, když zrovna nepálila. Prsty měla stále necitlivé. Kdyby došlo na nůž, bude muset použít levou ruku.
Ghanima uvažovala o tom, že použije mólskou pistoli, ale její charakteristický zvuk by zcela jistě přitáhl nechtěnou pozornost. Bude se muset najít jiná cesta.
Palimbaša se znovu odvrátil od východu. Stal se z něj tmavý objekt proti světlu. Žena něco říkala a přitom obrátila svou pozornost do tmy venku. Byla v ní vycvičená ostražitost, smysl pro to, jak se dívat do stínů pomocí koutků očí. To znamenalo, že je víc než jen vhodný nástroj. Byla součástí hlubšího spiknutí.
Ghanima si teď vzpomněla, že se Palimbaša chtěl stát kajmakamem, politickým guvernérem regentství. Bylo jasné, že je součástí širšího plánu. Bude s ním mnoho dalších. Dokonce i tady v Tabru. Ghanima obhlížela okraje problému, který před ní vyvstal, zkoumala ho. Kdyby dokázala jednoho z těch strážců

dostat živého, odhalilo by se mnoho dalších.
Lehké odfrknutí malého zvířete, pijícího z kanátu pod ní, Ghanimu zaujalo. Přirozené zvuky a přirozené věci. Její paměť pátrala za tou divnou, tichou bariérou v mysli a našla kněžku Jowfovu, zajatou v Asýrii Sennacheribem. Vzpomínka na ni Ghanimě řekla, co se bude muset udělat. Palimbaša a ta jeho žena tam byli pouhopouhé děti, vrtošivé a nebezpečné. Nevěděli nic o Jowfovi, neznali dokonce ani jméno té planety, kde se Sennacherib a ta kněžka rozpadli v prach. To, co se stane oběma spiklencům, by se jim dalo vysvětlit jedině tak, jak to začínalo právě teď a tady.
A jak to tady skončí.
Ghanima se převrátila na bok, sundala si frametu a vyprostila z úchytů písečný průduch. Otevřela ho a vytáhla dlouhý filtr, který v něm byl. Teď měla volnou trubici. Z balíčku na opravy si vybrala jehlu, vytáhla z pochvy svůj krispel a vsunula jehlu do jedové dírky na špičce nože, na místo, kde kdysi býval červí nerv. Zraněná ruka jí práci ztěžovala. Postupovala opatrně a pomalu, obezřetné vzala otrávenou jehlu a z příslušné přihrádky odmotala kousek kořenného vlákna. Obtočila jím dřík jehly a vytvořila tak projektil, který přesně zapadl do rourky písečného průduchu.
Ghanima držela svou zbraň naplocho a plížila se ke světlu. Pohybovala se opatrně, aby co nejméně zvlnila vojtěšku. Při tom pohybu sledovala hmyz kolem světla. Ano, byly mezi nimi piumské mušky. Ty velmi rády bodají lidi. Otrávená šipka možná zůstane nepovšimnuta, smetena jako bodavý hmyz. Zbývalo rozhodnout jediné: kterého z těch dvou zajmout - muže, nebo ženu?
Muríz. To jméno se nevoláno vynořilo v Ghanimině mysli. Tak té ženě říkali. To vyvolalo i jiné vzpomínky. Muríz byla jednou z těch, které se třepotaly kolem Palimbaši jako hmyz kolem světla. Dala se snadno ovlivnit, byla slabá.
Výborně! Palimbaša si pro tento večer zvolil špatnou společnici.
Ghanima si přiložila trubičku k ústům a s myšlenkou na Jowfovu kněžku vydechla jedním silným fouknutím.
Palimbaša se plácl po tváři a odtáhl ruku, na které měl kapičku krve. Jehlu nebylo nikde vidět, odhodil ji pohybem vlastní ruky.
Žena řekla něco chlácholivého a Palimbaša se zasmál. Už když se smál, nohy pod ním podklesly. Zhroutil se na ženu, která se ho snažila podepřít. Pořád ještě vrávorala pod svým břemenem, když se Ghanima postavila za ni a přitiskla jí čepel nechráněného krispelu k pasu.
Konverzačním tónem pak řekla: "Nedělej žádné prudké pohyby, Muríz. Můj nůž je otrávený. Už můžeš Palimbašu pustit. Je mrtvý."
Ve všech hlavních společenských silách najdete spodní proud snahy o získání a udržení moci použitím slov. Od šamana přes kněze po byrokrata je to stále totéž. Lid, kterému vládneme, musí být připravován tak, aby silná slova bral jako skutečné věci, aby si symbolický systém spletl s hmatatelným vesmírem. Pro zachování takové mocenské struktury jsou některé symboly udržovány mimo dosah obecného pochopení - například takové symboly, které se týkají ekonomické manipulace, nebo ty, které definují místní interpretaci zdravého rozumu. Takový druh tajných symbolů vede k rozvoji roztříštěných podjazyků, z nichž každý je signálem, že jeho uživatelé soustřeďují na sebe určitý druh moci. Tento poznatek o procesu získávání moci musejí mít naše imperiální bezpečnostní síly neustále na mysli a musejí dávat bedlivý pozor na vznik podobných podjazyků.

PRINCENZA IRULÁN:
PŘEDNÁŠKA NA VOJENSKÉ VYSOKÉ ŠKOLE V ARRAKÉNU

"Možná není nutné vám to říkat," podotkl Farad'n, "ale abychom se vyhnuli jakýmkoli nedopatřením, musím vám oznámit, že jsem postavil hluchoněmou stráž, která má rozkaz zabít vás oba, kdybych vykazoval jakékoli známky podlehnutí čarodějnickým praktikám."
Nečekal, že tato slova budou mít nějaký účinek. Jak lady Jessica, tak Idaho jeho odhad potvrdili.
Farad'n si místo prvního setkání s těmi dvěma pečlivě vybral: Shaddamovu starou audienční síň. To, co jí chybělo na velkoleposti, nahrazovala exotickým vybavením. Venku bylo zimní odpoledne, ale síň neměla okna a osvětlení simulovalo bezčasý letní den, koupající se ve zlatém světle umně rozmístěných lumin z

nejčistšího iksiánského křišťálu.
Zprávy z Arrakis naplnily Farad'na tichým nadšením. Leto, mužská polovina dvojčat, byl mrtev, zabit jeho vražedným tygrem. Ghanima, sestra, která to přežila, byla pod poručnictvím své tety a údajně byla rukojmím. Plná zpráva do značné míry vysvětlila přítomnost Idaha a lady Jessiky. Chtěli získat útočiště. Corrinští špehové hlásili z Arrakis nejisté příměří. Alia souhlasila, že se podrobí zkoušce zvané Soud posedlosti, jejíž účel nebyl plně vysvětlen. Ovšem pro tento soud nebylo určeno žádné datum a dva corrinští špehové byli přesvědčeni, že se možná vůbec neuskuteční. Aspoň to však bylo jisté: došlo k bojům mezi pouštními fremeny a fremeny z imperiální armády, ke zbytečné občanské válce, která na čas ochromila vládu. Stilgarovy državy byly teď neutrální půdou, stanovenou po výměně rukojmí. Ghanima byla zjevně považována za jedno z těch rukojmí, i když zůstávalo nejasné, jak k tomu došlo.
Jessiku a Idaha přivezli do síně bezpečně připoutané v suspenzorových židlích. Oba poutala smrtelně nebezpečná tenká šigafilová vlákna, která by prořízla kůži i sval při sebemenším odporu. Přivezli je dva sardaukaři, zkontrolovali pouta a tiše odešli.
Varování bylo skutečně zbytečné. Jessica viděla ozbrojence stát u zdi po své pravici se starou, ale účinnou střelnou zbraní v ruce. Nechala svůj pohled volně bloudit po exotickém vybavení místnosti. Široké listy vzácného železného keře byly posázeny perlami a propleteny tak, že tvořily středový půlměsíc klenutého stropu. Podlaha byla ze střídavě kladených bloků démantového dřeva a perleti kabuzu, zasazených v obdélníkových rámech z pasáketské slonoviny. Ta byla příčně nařezána laserem a vyleštěna. Vybrané tvrdé materiály zdobily stěny v tlakově spojovaných vzorech, v jejichž středu byly čtyři lví symboly, na které si dělali nárok potomci Shaddama IV. Lvi byli provedeni v přírodním zlatě.
Farad'n se rozhodl při přijetí zajatců stát. Měl na sobě šortky od uniformy a lehký zlatý hedvábný kabátec, u krku rozhalený. Jedinou jeho ozdobou byla nádherná hvězdice na levé straně prsou, odznak jeho královské rodiny. Doprovázel ho bašár Tyekanik, který měl na sobě sardaukarskou uniformu, těžké boty a vpředu za pasem ozdobnou laserovou pistoli. Tyekanik, jehož mohutný vzhled Jessica znala ze zpráv Bene Gesseritu, stál tři kroky vlevo a lehce za Farad'nem. Těsně za těmi dvěma u stěny stál jediný trůn z tmavého dřeva.
"Nuže," oslovil Farad'n Jessiku. "Chceš něco říci?"
"Chci se zeptat, proč jsme byli takto spoutáni," odpověděla Jessica a hlavou ukázala na šigafil.
"Teprve teď jsme dostali zprávy z Arrakis, které vysvětlují vaši přítomnost," řekl Farad'n. "Možná vás dám brzo uvolnit." Usmál se. "Pokud -" Odmlčel se, protože do hlavního vchodu za oběma zajatci vešla jeho matka.
Wensicia téměř proběhla kolem Jessiky a Idaha bez jediného pohledu, podala Farad'novi malou záznamovou krychli a zapnula ji. Díval se na zářící povrch, občas pohlédl na Jessiku, pak zpátky na krychli. Zářící plocha ztmavla a on vrátil krychli matce a naznačil jí, že ji má ukázat Tyekanikovi. Mezitím se zaškaredil na Jessiku.
Nakonec se Wensicia postavila po Farad'nově pravici, potemnělou krychli v ruce, částečně ukrytou v záhybu svého bílého roucha.
Jessica se podívala doprava na Idaha, ale ten její pohled neopětoval.
"Sestry z Bene Gesseritu jsou se mnou nespokojeny," řekl Farad'n. "Jsou přesvědčeny, že zodpovídám za smrt tvého vnuka."
Jessica si zachovala přísně neutrální výraz a pomyslela si: Takže Ghanimině příběhu se může věřit, leda… Nelíbilo se jí to neznámo, které tušila.
Idaho zavřel oči, znovu je otevřel a podíval se na Jessiku. Ta dál zpříma hleděla na Farad'na. Idaho jí řekl o své rhažíji, ale zřejmě jí to nedělalo starost. Neuměl si vysvětlit ten nedostatek emocí. Ale určitě věděla něco, co tajila.
"Taková je situace," řekl Farad'n a rekapituloval všechno, co se dozvěděl z Arrakis. Nevynechal nic.
"Tvoje vnučka to přežila, ale údajně je v poručnictví lady Alie. To by tě mělo potěšit," uzavřel.
"Zabil jsi mého vnuka?" zeptala se Jessica.
Farad'n odpověděl po pravdě: "Ne. Nedávno jsem se dozvěděl o tom plánu, ale nevymyslel jsem ho."
Jessica se podívala na Wensicii, viděla samolibě potěšený výraz na tom obličeji ve tvaru srdce a pomyslela si: Její práce! Lvice intrikuje pro své mládě. Téhle hry možná bude lvice ještě litovat.

Jessica znovu soustředila pozornost na Farad'na a řekla: "Ale Sesterstvo je přesvědčeno, že jsi ho zabil ty."
Farad'n se obrátil ke své matce. "Ukaž jí ten vzkaz!"
Wensicia zaváhala a on opakoval s podtónem hněvu, kterého si Jessica dobře povšimla - jednou by se takový poznatek mohl hodit: "Řekl jsem - ukaž jí ho!"
Bledá Wensicia přidržela krychli Jessice před očima a zapnula ji. Slova plynula po ploše podle pohybu Jessičiných očí: "Rada Bene Gesseritu na Wallachu IX podává oficiální protest proti rodu Corrino v případu zavraždění Leta Atreida II. Projednávání a předkládání důkazů je přiděleno mezinárodní bezpečnostní komisi landsraadu. Bude zvolena neutrální půda a jména soudců budou předložena ke schválení všem zúčastněným stranám. Požadujeme okamžitou odpověď. Sabit Rekuš za landsraad."
Wensicia se vrátila po bok svého syna.
"Jak hodláš odpovědět?" zeptala se Jessica.
Wensicia odpověděla: "Protože můj syn nebyl ještě oficiálně ustanoven hlavou rodu Corrino, budu - Kam jdeš?" To poslední bylo určeno Farad'novi, který se při její řeči obrátil a vyrazil k postranním dveřím vedle pozorného němého strážce.
Farad'n se zastavil a napůl se obrátil: "Vracím se ke svým knihám a jiným záležitostem, které jsou pro mě mnohem zajímavější."
"Jak se opovažuješ?" zlobila se Wensicia. Od krku až k tvářím zrudla.
"Opovažuji se ledačeho sám za sebe," řekl Farad'n. "Ale ty jsi udělala rozhodnutí mým jménem, rozhodnutí, která považuji za vrcholně nechutná. Buď budu od této chvíle rozhodovat já sám, nebo si můžeš pro rod Corrino hledat jiného následníka!"
Jessica rychle přejela pohledem po účastnících této rozepře. Ve Farad'novi zaznamenala skutečný hněv. Bašár stál strnule v pozoru a snažil se předstírat, že nic neslyší. Wensicia váhala, ale zdálo se, že každou chvíli začne ječet vzteky. Zdálo se, že Farad'n je ochoten přijmout jakýkoli výsledek této hazardní hry. Jessica jeho postoj do značné míry obdivovala. V tomto sporu navíc zaznamenala mnohé, co jí mohlo být později k užitku. Zdálo se, že rozhodnutí poslat zabijácké tygry na její vnoučata bylo skutečně provedeno bez Farad'nova vědomí. Nebylo pochyb o tom, že mluvil pravdu, když říkal, že se o spiknutí dozvěděl, až když už bylo v plném proudu. V jeho očích byl skutečný hněv, jak tam tak stál, připraven přijmout jakékoli rozhodnutí.
Wensicia se zhluboka, nejistě nadechla. Pak řekla: "Tak dobře. Oficiální nastolení proběhne zítra. Ale už podle toho můžeš jednat teď." Podívala se na Tyekanika, který ale její pohled neopětoval.
Jen co se matka a syn dostanou odtud pryč, dojde k velmi hlučné hádce, uvědomila si Jessica. Ale jsem přesvědčena, že vyhrál. V myšlenkách se vrátila ke vzkazu od landsraadu. Sesterstvo si zvolilo své posly s rafinovaností, která dělala čest benegesseritskému plánování. Ve formálním vyjádření protestu byl skryt i vzkaz určený Jessice. To znamenalo, že špehové Sesterstva znají Jessičinu situaci a že odhadli Farad'na s dokonalou přesností, protože uhodli, že ukáže poselství své zajatkyni.
"Ráda bych slyšela odpověď na svou otázku," řekla Jessica, když se k ní Farad'n obrátil.
"Řeknu landsraadu, že s tou vraždou nemám nic společného," odpověděl Farad'n. "Dodám, že sdílím odpor Sesterstva ke způsobu, jakým to bylo provedeno, i když nemohu být zcela nespokojen s výsledkem. Omlouvám se za smutek, který ti to způsobilo. Osud si nevybírá."
Osud si nevybírá! uvažovala Jessica. To bylo oblíbené rčení jejího vévody a ve Farad'nově chování bylo něco, co naznačovalo, že to ví. Přinutila se ignorovat možnost, že Leta skutečně zabili. Musela předpokládat, že Ghaniminy obavy o Leta ji vedly k úplnému odhalení plánu obou dvojčat. Pašeráci tak umožní Gurneymu Halleckovi, aby se s Letem setkal, a plán Sesterstva bude proveden. Leto musí být podroben zkoušce. Musí. Bez té zkoušky bude ztracen, jako je ztracena Alia. A Ghanima… No, to bude muset počkat. Neexistoval způsob, jak poslat předzrozené před Ctihodnou matku Gaius Helenu Mohiamovou.
Jessica si dovolila hluboký povzdech. "Dříve nebo později," řekla, "někoho napadne, že ty a má vnučka byste mohli sjednotit naše dva rody a zahojit staré rány."
"Na tu možnost už jsem byl upozorněn," řekl Farad'n a pohlédl na svou matku. "Moje odpověď byla, že si radši počkám na to, jak dopadnou současné události na Arrakis. Není nutno se rozhodovat

uspěchaně."
"Pořád je tu možnost, že jsi už nahrál mé dceři," řekla Jessica.
Farad'n ztuhl. "Vysvětli to!"
"Věci na Arrakis se nemají tak, jak se ti jeví," řekla Jessica. "Alia hraje svou vlastní hru, hru Zvrácenosti. Moje vnučka je v nebezpečí, pokud Alia nevymyslí nějaký způsob, jak jí využít."
"Čekáš, že ti uvěřím, že ty a tvá dcera stojíte proti sobě, že Atreides bojuje s Atreidem?"
Jessica se podívala na Wensicii a zpátky na Farad'na. "Corrino bojuje s Corrinem."
Farad'n se ironicky usmál. "Dobře řečeno. Jak jsem podle tebe nahrál tvé dceři?"
"Tím, že jsi obviněn ze smrti mého vnuka, tím, že jsi mě unesl."
"Unesl…"
"Nevěř té čarodějnici," varovala Wensicia.
"Já si vyberu sám, komu věřit, matko," řekl Farad'n. "Odpusť, lady Jessiko, ale té věci s únosem nerozumím. Pochopil jsem to tak, že ty a tvůj věrný vazal -"
"Který je Aliiným manželem," řekla Jessica.
Farad'n vrhl na Idaha zkoumavý pohled a pak se podíval na bašára. "Co si myslíš ty, Tyeku?"
Bašár si nepochybně myslel něco podobného, co prohlásila Jessica. Řekl: "Její argumenty se mi líbí. Opatrně!"
"Je to ghola-mentat," řekl Farad'n. "Můžeme ho zkoušet až do smrti a nedočkáme se určité odpovědi."
"Ale můžeme přijmout jako bezpečnou pracovní domněnku, že jsme mohli být oklamáni," řekl Tyekanik.
Jessica věděla, že přišla chvíle, aby provedla to, co měla v úmyslu. Teď jen aby Idaha jeho žal udržel v roli, kterou si zvolil. Nelíbilo se jí, že ho musí takhle zneužít, ale v sázce bylo příliš mnoho.
"Pro začátek," řekla Jessica, "bych mohla oznámit, že jsem sem přišla z vlastní svobodné vůle."
"Zajímavé," řekl Farad'n.
"Budeš mi muset věřit a dát mi naprostou svobodu na celé Saluse Secundus," pokračovala Jessica. "Nesmí to vypadat, že jsem to řekla z donucení."
"Ne!" protestovala Wensicia.
Farad'n ji ignoroval: "Jaký důvod bys uvedla?"
"Jsem zplnomocněnec Sesterstva a byla jsem vyslána, abych převzala tvé vzdělávání."
"Ale Sesterstvo obviňuje -"
"To od tebe bude vyžadovat rozhodnou akci," řekla Jessica.
"Nevěř jí!" řekla Wensicia.
Farad'n se na ni podíval a se svrchovanou zdvořilostí řekl: "Jestli mě ještě jednou přerušíš, nařídím Tyekovi, aby tě vyvedl. Slyšel, jak jsi souhlasila s mým oficiáním nastolením. To znamená, že teď je povinen poslouchat mě."
"Je to čarodějnice, říkám ti!" Wensicia se podívala na němého strážce u zdi.
Farad'n zaváhal a pak řekl: "Tyeku, co si myslíš ty? Byl jsem očarován?"
"Podle mě ne. Ona -"
"Oba vás očarovala!"
"Matko." Jeho tón byl bezvýrazný, ale konečný.
Wensicia zaťala pěsti, pokusila se promluvit, prudce se obrátila a utekla z místnosti.
Farad'n se znovu obrátil k Jessice: "Bude s tím Bene Gesserit souhlasit?"
"Bude."
Farad'n se chvilku vyrovnával s tím, co její slova naznačovala, a pak se napjatě usmál. "Co chce Sesterstvo z tohohle všeho mít?"
"Tvůj sňatek s mou vnučkou."
Idaho na Jessiku tázavě pohlédl, nadechl se, jako by chtěl promluvit, ale mlčel.
"Chtěl jsi něco říct, Duncane?" zeptala se Jessica.
"Chtěl jsem říct, že Bene Gesserit chce to, co chtěl vždycky: vesmír, který se jim nebude plést do cesty."
"To je celkem zřejmé," podotkl Farad'n, "ale nechápu, proč nás tím přerušuješ."
Idaho povytáhl obočí namísto pokrčení ramen, které mu šigafil nedovolil. Kupodivu se usmál.
Farad'n viděl ten úsměv a prudce se k němu obrátil. "Pobavil jsem tě?"

"Celá tahle situace mě pobavila. Někdo z naší rodiny zkompromitoval Kosmickou gildu tím, že jejím prostřednictvím dopravil na Arrakis vražedné nástroje, nástroje, jejichž účel nebylo možno utajit. Urazil jste Bene Gesserit tím, že jste zabil chlapce, kterého chtěly pro svůj genetický pro-"
"Nazýváš mě lhářem, gholo?"
"Ne. Věřím, že jste o tom spiknutí nevěděl. Ale měl jsem pocit, že celá tahle situace potřebuje dostat správnou perspektivu."
"Nezapomínej, že je to mentat," varovala Jessica.
"Právě to mě napadlo," kývl Farad'n. Obrátil se znovu k Jessice. "Řekněme, že tě osvobodím a ty uděláš své prohlášení. Ještě pořád je tu ale otázka smrti tvého vnuka. Mentat má pravdu."
"Byla to tvá matka?" zeptala se Jessica.
"Můj pane!" varoval ho Tyekanik.
"To je v pořádku, Tyeku," Farad'n mávl zlehka rukou. "A když řeknu, že to byla moje matka?"
Jessica věděla, že touto zkouškou vnitřního rozkolu Corrinů riskuje všechno, ale řekla: "Musíš ji odsoudit a vypovědět."
"Můj pane," vložil se do toho Tyekanik, "to může být nějaký složitý trik."
Idaho řekl: "Ale ten trik v tom případě někdo sehrál s lady Jessikou a se mnou."
Na Farad'nově čelisti se napjaly svaly.
A Jessica si myslela: Nemíchej se do toho, Duncane! Teď ne! Ale Idahova slova v ní uvedla v činnost benegesseritské logické schopnosti. Šokoval ji. Začala uvažovat, jestli je možné, že je využívána způsobem, kterému nerozumí. Ghanima a Leto… Předzrození mohou čerpat ze svých nesčetných vnitřních zkušeností, což je mnohem větší zásobárna rad, než jakou mají všechny žijící benegesseriťanky. A byla tu ještě další otázka: Bylo k ní její vlastní Sesterstvo úplně upřímné? Možná jí nevěřily. Koneckonců už je jednou zradila - pro svého vévodu.
Farad'n se na Idaha zamyšleně díval. "Mentate, potřebuji vědět, čím je ti ten Kazatel."
"Zorganizoval cestu sem. Já… Nevyměnili jsme si ani deset slov. Jednali za něj jiní. Může to být… Mohl by to být Paul Atreides, ale nemám dost údajů, abych si mohl být jistý. To jediné, co jsem věděl jistě, bylo, že je na čase odejít, a on k tomu měl prostředky."
"Mluvíš o tom, že ses stal obětí triku," připomněl mu Farad'n.
"Alia očekává, že nás tiše zabiješ a zakryješ všechny důkazy o tom," řekl Idaho. "Když jsem ji zbavil lady Jessiky, nejsem už užitečný. A lady Jessica, když posloužila Sesterstvu, už není užitečná jim. Alia bude volat Bene Gesserit k zodpovědnosti, ale ony vyhrají."
Jessica zavřela oči a soustředila se. On má pravdu! Slyšela v jeho hlase mentatskou pevnost, tu hlubokou upřímnost, se kterou to vyslovoval. Všechno to do sebe zapadlo bez jediné skuliny. Dvakrát se zhluboka nadechla a odstartovala mnemonický trans, obrátila údaje v mysli, probrala se z transu a otevřela oči. To všechno v době, kdy Farad'n přešel od ní k Idahovi - a to nebylo dál než tři kroky.
"Už nic neříkej, Duncane," řekla Jessica a lítostivě si vzpomněla, jak ji Leto varoval před benegesseritským kondicionováním.
Idaho, který chtěl znova promluvit, zavřel ústa.
"Já tady poroučím," zavrčel Farad'n. "Pokračuj, mentate."
Idaho dál mlčel.
Farad'n se napůl otočil, aby viděl na Jessiku.
Dívala se na nějaký bod na vzdálené stěně před sebou a přemítala o tom, co si uvědomila díky Idahovi a transu. Bene Gesserit samozřejmě neopustil atreidskou linii. Ale chtěly Kwisatz Haderacha, kterého by měly pod kontrolou, a příliš mnoho už investovaly do genetického programu. Chtěly otevřenou srážku mezi Atreidy a Corriny, protože to byla situace, do které se mohly vložit jako arbitr. A Duncan měl pravdu. Takhle budou ovládat jak Ghanimu, tak Farad'na. Byl to jediný možný kompromis. Bylo jen zvláštní, že to Alia neviděla. Jessica polkla sevřeným hrdlem. Alia… Zvrácenost! Ghanima měla pravdu, když ji litovala. Ale kdo ještě zbývá, aby politoval Ghanimu?
"Sesterstvo ti slíbilo, že tě dosadí na trůn s Ghanimou jako tvou družkou," řekla Jessica.
Farad'n o krok couvl. Copak ta čarodějnice čte myšlenky?
"Pracovaly tajně, a ne prostřednictvím tvé matky," pokračovala Jessica. "Řekly ti, že já nejsem do jejich

plánu zasvěcena."
Jessica viděla z výrazu Farad'novy tváře, že se nemýlila. Jak byl čitelný! Ale bylo to všechno pravda. Idaho prokázal své mistrné schopnosti mentata, když celou tu strukturu prohlédl na základě omezených údajů, které měl k dispozici.
"Takže hrály dvojakou hru a řekly ti to," podotkl Farad'n.
"Nic mi o tom neřekly," odpověděla Jessica. "Duncan měl pravdu: podvedly mě." Kývla sama pro sebe. Byla to klasická odkladná akce v tradičním benegesseritském stylu - rozumný příběh, který bylo snadné přijmout, protože se shodoval s tím, co člověk považuje za jejich motivy. Ale chtěly se Jessiky zbavit - byla nedokonalá sestra, která už je jednou zklamala.
Tyekanik postoupil po bok Farad'na. "Můj pane, ti dva jsou příliš nebezpeční na -"
"Počkej chvilku, Tyeku," zarazil ho Farad'n. "Tady se točí nějaká kolečka uvnitř větších koleček." Obrátil se k Jessice. "Máme důvod věřit, že se Alia může sama nabídnout jako moje nevěsta."
Idaho sebou proti své vůli trhnul, pak se ovládl. Z levého zápěstí, kde ho řízl šigafil, začala odkapávat krev.
Jessica si dovolila malou udivenou reakci. Ona, která poznala původního Leta jako milence, otce svých dětí, důvěrníka a přítele, viděla teď jeho rys chladného uvažování v křivém zrcadle Zvrácenosti.
"Přijmete?" zeptal se Idaho.
"Uvažujeme o tom."
"Duncane, říkala jsem ti, abys mlčel," řekla Jessica. Oslovila Farad'na. "A chtěla za to dvě smrti bez následků - smrti nás dvou."
"Měli jsme podezření, že jde o zradu," řekl Farad'n. "Nebyl to tvůj syn, kdo řekl ‚zrada plodí zradu'?"
"Sesterstvo chce ovládnout jak Atreidy, tak Corriny," řekla Jessica. "Není to jasné?"
"Uvažujeme o tom, že přijmeme tvou nabídku, lady Jessiko, ale Duncan Idaho by měl být poslán zpátky ke své milující manželce."
Bolest je funkce nervů, připomněl si Idaho. Bolest se podobá světlu v očích. Pohyb vychází ze svalů, ne z nervů. Byl to starý mentatský dril a on ho dokončil během jediného nadechnutí, ohnul pravé zápěstí a přeřízl si tepnu o šigafil.
Tyekanik skočil k židli, udeřil do zámku, aby uvolnil pouta, křikem přivolával lékařskou pomoc. O ledačems svědčilo, že ze dveří schovaných za ozdobnými panely se okamžitě vyrojili služebníci.
V Duncanovi byl vždycky kousek bláznovství, myslela si Jessica.
Farad'n si chvíli prohlížel Jessiku, zatímco lékaři obskakovali Idaha. "Neřekl jsem, že tu jeho Alii přijmu."
"Proto si to zápěstí nerozřízl," zavrtěla hlavou Jessica.
"Ne? Já myslel, že se prostě odstraňuje z cesty."
"Nejsi tak hloupý," shovívavě řekla Jessica. "Přestaň to přede mnou předstírat."
Usmál se. "Jsem si dobře vědom toho, že by mě Alia zničila. Dokonce ani Bene Gesserit ode mě nemůže čekat, že ji přijmu."
Jessica zamyšleně pohlédla na Farad'na. Co je zač tenhle mladý potomek rodu Corrino? Nehraje toho hlupáka dobře. Znovu si vzpomněla na Letova slova, že se setká se zajímavým studentem. A Kazatel to chtěl také, jak říkal Idaho. Přála si, aby se byla s tím Kazatelem setkala.
"Vypovíš Wensicii?" zeptala se Jessica.
"Vypadá to jako rozumný obchod," odpověděl Farad'n.
Jessica se podívala na Idaha. Lékaři s ním už skončili. V nadnášené židli ho teď přidržovala méně nebezpečná pouta.
"Mentati by si měli dávat pozor na absolutní soudy," řekla.
"Jsem unavený," odpověděl Idaho. "Nemáte tušení, jak strašně jsem unavený."
"Dokonce i věrnost se časem vyčerpá, když se jí nadužívá," podotkl Farad'n.
Jessica na něj znova vrhla ten zkoumavý pohled.
Farad'n to viděl a myslel si: Až bude čas, pozná mě s určitostí, a to by mohlo být cenné. Moje vlastní odpadlice od Bene Gesseritu! To je ta jediná věc, kterou její syn měl a já nemám. Ať ze mě teď vidí jen kousek. Zbytek počká na později.
"Spravedlivá výměna," řekl Farad'n. "Přijímám tvou nabídku i tvé podmínky." Dal znamení němému

strážci u stěny složitými pohyby prstů. Němý kývl. Farad'n se sehnul k ovládacím prvkům židle a uvolnil Jessiku.
Tyekanik se zeptal: "Můj pane, jste si jistý?"
"O tom jsme přece mluvili, ne?" připomněl Farad'n.
"Ano, ale…"
Farad'n se zasmál a vysvětlil Jessice: "Tyek nechová důvěru k zdrojům mých informací. Ale člověk se z knih a svitků naučí jen to, že určité věci se musejí udělat. Skutečné učení vyžaduje, aby člověk ty věci doopravdy udělal."
Jessica o tom uvažovala, jak se zvedala ze židle. V mysli se vracela k signálům Farad'nových rukou. Má bitevní řeč v atreidském stylu! To vypovídalo o pečlivé analýze. Někdo tady vědomě napodoboval Atreidy.
"Samozřejmě," řekla Jessica, "budeš chtít, abych tě učila tak, jak se učí benegesseriťanky."
Farad'n se na ni zářivě usmál. "Takové nabídce se nedá odolat," odpověděl.
To heslo mi dal muž, který zemřel v kobkách Arrakénu. Vidíš, odtud mám svůj prsten ve tvaru želvy. Bylo to v súku mimo město, kde mě ukryli povstalci. Heslo? Ale to už od té doby mnohokrát změnili. Znělo "Vytrvalost". A odpověď byla "Želva". Jeho zásluhou jsem se odtamtud dostal živý. Proto jsem si koupil ten prsten: jako připomínku.

TAGIR MOHANDIS:
ROZHOVORY S PŘÍTELEM

Leto už byl daleko v písku, když za sebou uslyšel červa, přilákaného jeho tloukem a popraškem koření, které rozsypal kolem mrtvých tygrů. To bylo dobré znamení pro začátek jejich plánu: červi se většinou v těchto místech vyskytovali zřídka. Červ nebyl nezbytný, ale pomohl. Ghanima nebude muset vysvětlovat, kam se poděla mrtvola.
Věděl, že tou dobou už si Ghanima vsugerovala přesvědčení, že je mrtev. Zůstane jí jen malá, uzavřená komůrka vědomí, zazděná vzpomínka, jež může být znovu vyvolána slovy v pradávném jazyce, který v celém tomto vesmíru znali jen oni dva. Secher Nbiw. Když uslyší tato slova: Zlatá stezka… teprve tenkrát si na něj vzpomene. Do té doby bude mrtev.
Teď se Leto cítil skutečně sám.
Šel tím náhodným krokem, který vydával jen přirozené zvuky pouště. Nic nenaznačí tomu červu za ním, že se tady pohybuje lidské tělo. Tento způsob pohybu v něm byl tak hluboce zakořeněn, že na něj nemusel myslet. Nohy se pohybovaly samy, nebyl v tom žádný postřehnutelný rytmus. Jakýkoli zvuk, který vydávaly, se dal připsat větru nebo gravitaci. Žádný člověk tady nešel.
Když červ vykonal svou práci, Leto se přikrčil za dunu a ohlédl se po Strážci. Ano, už byl dost daleko. Zapíchl do písku tlouk a přivolal si dopravní prostředek. Červ přišel rychle, takže Leto měl sotva čas zaujmout správné postavení, než zvíře polklo tlouk. Když ho červ míjel, Leto se mu vyšvihl na bok pomocí tvůrcovských háků, otevřel citlivý okraj prstence a obrátil zvíře k jihovýchodu. Byl to nevelký červ, ale silný. Cítil tu sílu z toho, jak se obracel, když svištěl po dunách. Ve tváři cítil vánek a pod sebou žár, teplo tření, které červ přetvářel do nehotového koření v sobě.
Jak se červ hnal, Letova mysl se hnala s ním. Na první jízdu na červu ho vzal Stilgar. Letovi stačilo jen nechat svou mysl volně běžet a slyšel zase Stilgarův hlas: klidný a přesný, plný zdvořilosti jako z jiné doby. Stilgar se nikdy nesnížil k hrozivému blekotání fremenů opilých melanžovým pivem. Stilgar se nikdy neuchýlil k halasu a vychloubání, které bylo dnešním zvykem. Ne - Stilgar měl své povinnosti. Byl vychovatelem královských dětí: "Za starých dob se ptáci jmenovali podle svých písní. Každý vítr měl své jméno. Šestirázovému větru se říkalo Pastaza, dvacetirázový vítr byl Kuešma a storázový Heinali-Heinali, porážeč lidí. Pak byl ještě démon větrů v otevřené poušti: Hulasikali Wala, vítr, který polyká lidi."
A Leto, který to všechno už znal, pokyvoval hlavou, aby vyjádřil, jak je vděčný za moudrost takových vědomostí.
Ale Stilgarův hlas mohl také předávat mnohé cenné informace.
"Za starých časů bývaly jisté kmeny, o nichž se vědělo, že jsou lovci vody. Říkalo se jim Iduali, což

znamenalo ‚vodní hmyz', protože ti lidé neváhali ukrást vodu i jinému fremenovi. Když tě zastihli samotného v poušti, nenechali ti dokonce ani vodu tvého těla. Všichni žili na jednom místě: v síči Jacurutu. Tam se také ostatní kmeny spojily a Iduali vyhladily. To bylo dávno, ještě před Kynesem - v dobách mého prapradědečka. A od té doby žádný fremen nevstoupil do Jacurutu. Je tabu."
Tím Letovi přivolal vzpomínku ukrytou ve vědomí. Zároveň se tím hodně naučil o tom, jak paměť pracuje. Vzpomínka nestačí, dokonce ani u člověka, jehož minulost je tak mnohotvárná jako jeho, dokud není známo její použití a pokud nemůže být posouzena. Jacurutu pravděpodobně má vodu, větrolap, všechny náležitosti fremenského síče, plus tu neocenitelnou přednost, že se tam žádný fremen neodváží. Mnoho z mladších fremenů nejspíš vůbec neví, že nějaké takové místo jako Jacurutu vůbec kdy existovalo. Ovšem, budou znát Fondak, ale ten patří pašerákům.
Pro mrtvé to byla dokonalá skrýš - mezi pašeráky a mrtvými z jiného věku.
Díky, Stilgare.
Červ se unavil před úsvitem. Leto sklouzl z jeho boku a díval se, jak se zahrabává do dun po známém způsobu těch stvoření. Zaleze hluboko a nějaký čas tam zůstane.
Stál na vrcholku duny a rozhlížel se kolem sebe: prázdnota, prázdnota, prázdnota. Jen vlnitá stopa zmizelého červa ji porušovala.
Pomalé volání nočního ptáka pozdravilo první zelenou linii na východním obzoru. Leto se zahrabal pod ochranu písku, nafoukl kolem sebe filtrstan a vystrčil špičku písečného průduchu na vzduch.
Než přišel spánek, ležel Leto dlouhou dobu v nucené temnotě a uvažoval o rozhodnutí, ke kterému s Ghanimou došli. Nebylo to snadné rozhodnutí, zvlášť pro Ghanimu. Neřekl jí o svém vidění všechno, ani jí nevysvětlil vše, co z něj vyvodil. V jeho mysli to teď bylo vidění, ne sen. Pokud ho vůbec nějaký argument mohl přesvědčit o tom, že jeho otec dosud žije, bylo to právě tohle vidění.
Život proroka nás uzavře do jeho vize, myslel si Leto. A prorok se může vysvobodit jen tím, že vytvoří svou smrt, která se od vize liší. Tak se to jevilo v Letově dvojím vidění a on o tom teď přemýšlel, protože se to úzce vázalo k rozhodnutí, které učinil. Chudák Jan Křtitel, myslel si. Kdyby byl jen měl odvahu zemřít nějak jinak… Ale možná byla jeho rozhodnutí ta nejstatečnější. Jak můžu vědět, co měl na vybranou? Ale vím, co měl na vybranou můj otec.
Leto povzdechl. Obrátit se zády k otci bylo jako zradit boha. Ale atreidské Impérium potřebovalo probudit. Upadlo do té nejhorší podoby Paulovy vize. Jak snadno ničilo lidi! Dělalo to docela bez přemýšlení. Hlavní proud náboženského šílenství byl pevně spoután a pak ponechán sám sobě.
A my jsme uzavřeni ve vizi mého otce.
Cesta z šílenství vedla po Zlaté stezce, to Leto věděl. Jeho otec ji viděl. A lidstvo může projít tou Zlatou stezkou, ohlédnout se na Muad'Dibovu dobu a shledat ji lepší. Lidstvo ale musí poznat alternativu k Muad'Dibovi, jinak nikdy nepochopí své vlastní mýty.
Bezpečnost… mír… prosperita…
Nebylo pochyb o tom, co by si většina občanů vybrala, kdyby mohla.
I když mě nenávidí, myslel si. I když mě Ghani nenávidí.
Pravá ruka ho brněla a on myslel na tu strašnou rukavici, kterou měl ve své vizi. Bude to tak, myslel si. Ano, bude.
Arrakis, dej mi sílu, modlil se. Jeho planeta pod ním a kolem něj žila. Její písek se tiskl k jeho filtrstanu. Duna byla obr počítající své nahromaděné bohatství. Byl to ošidný tvar, zároveň krásný a hrubě ošklivý. Jediná mince, kterou její obchodníci skutečně uznávali, byla jejich vlastní moc, bez ohledu na to, jak byla shromážděna. Vlastnili tuto planetu tak, jak může muž vlastnit zajatou milenku, tak, jak Bene Gesserit vlastní své sestry.
Nebylo divu, že Stilgar nenáviděl kněze-obchodníky.
Díky, Stilgare.
Leto si vzpomínal na krásy starých síčových zvyků, na život, jaký se žil před nástupem imperiální technokracie, a jeho mysl plynula tak, jak věděl, že plynuly Stilgarovy sny. Před luminami a laslery, před ornitoptérami a písečnými vozidly tu byl jiný život: snědé matky s dětmi na zádech, lampy, v nichž se s těžkou skořicovou vůní spaloval kořenný olej, naibové, kteří své lidi přesvědčovali, protože věděli, že nikoho nemohou nutit. Bylo to hemžení života v temnotách skalnatých úkrytů…

Strašlivá rukavice obnoví rovnováhu, myslel si Leto.
Konečně usnul.
Viděl jsem jeho krev a kus jeho roucha, vyrvaného ostrými drápy. Jeho sestra vypráví velmi živě o tygrech, o tom, s jakou jistotou útočili. Vyslechli jsme jednoho ze spiklenců, ostatní jsou mrtví nebo v zajetí. Všechno poukazuje na corrinský plán. Mluvčí pravdy potvrzuje toto svědectví.

STILGAROVA ZPRÁVA PRO KOMISI LANDSRAADU

Farad'n zkoumal Duncana Idaha tajným sledovacím okruhem a snažil se najít klíč k chování toho divného muže. Bylo krátce po poledni a Idaho čekal před komnatami přidělenými lady Jessice, zda mu poskytne audienci. Přijme ho? Bude samozřejmě vědět, že jsou sledováni. Přijme ho přesto?
Farad'n byl v místnosti, z níž Tyekanik řídil výcvik lazánských tygrů - to byla skutečně ilegální místnost, plná zakázaných přístrojů z Tleilaxu a Iksu. Přepínáním tlačítek si mohl Farad'n prohlížet Idaha z šesti různých úhlů nebo přepnout na interiér bytu lady Jessiky, kde byla špionážní zařízení stejně dokonalá.
Ty Idahovy oči Farad'na znepokojovaly. Kovové bulvy, které Tleilaxané dali svému gholovi v regeneračních nádržích, jejich vlastníka tak ohromně odlišovaly od jiných lidí! Farad'n se dotkl vlastních očních víček, ucítil tvrdý povrch stálých kontaktních čoček, které skrývaly modromodré znamení toho, že propadl koření. Idahovy oči nejspíš vidí úplně jiný vesmír. Jak by to mohlo být jinak? Farad'n byl skoro v pokušení vyhledat tleilaxánského chirurga a vyzkoušet to sám.
Proč se Idaho pokusil zabít se?
A opravdu se o to pokusil? Musel přece vědět, že to nedovolíme.
Idaho je neustálý nebezpečný otazník.
Tyekanik ho chtěl nechat na Saluse, nebo ho zabít. Možná by to bylo nejlepší.
Farad'n přepnul na čelní pohled. Idaho seděl na tvrdé lavici za dveřmi do bytu lady Jessiky. Byla to chodba bez oken, stěny ze světlého dřeva zdobily praporce. Idaho na té lavici už seděl přes hodinu a zjevně byl připraven čekat tam donekonečna. Farad'n se naklonil blíž k obrazovce. Věrnému Mistru šermíři Atreidů, instruktoru Paula Muad'Diba ty roky na Arrakis prospěly. Jeho chůze dostala mladistvý švih. Samozřejmě mu muselo pomoci soustavné užívání koření. A ta báječná metabolická rovnováha, kterou tleilaxánské nádrže vždycky poskytovaly. Pamatoval si Idaho skutečně svou minulost z doby před nádrží? To o sobě nemohl prohlásit nikdo jiný z těch, které oživili na Tleilaxu. Jaká záhada byl tenhle Idaho!
Zprávy o jeho smrti byly v knihovně. Sardaukar, který ho zabil, vypovídal o jeho schopnostech: devatenáct sardaukarů bylo vyřízeno dřív, než Idaho padl. Devatenáct sardaukarů! Jeho tělo skutečně stálo za to poslat do regeneračních nádrží. Ale Tleilaxané z něj udělali mentata. Jaké to asi je, mít kromě ostatních nadání ještě schopnosti lidského počítače?
Proč se pokusil zabít se?
Farad'n znal vlastní schopnosti a dělal si o nich malé iluze. Byl historik-archeolog a posuzovatel lidí. Nutnost ho přiměla stát se odborníkem na ty, kdo mu budou sloužit - nutnost a pečlivé studium Atreidů. Bral to jako cenu, kterou musí aristokracie vždycky zaplatit. Vládnout vyžadovalo od člověka přesné a rázné úsudky o těch, v jejichž rukou ležela jeho síla. Nejeden vládce padl pro chyby a výstřelky svých podřízených.
Pečlivé studium Atreidů odhalilo vynikající talent na výběr služebníků. Věděli, jak si zachovat věrnost, jak ovládat zápal svých válečníků.
Idaho nejednal tak, jak by měl.
Proč?
Farad'n přimhouřil oči, jako by se pokoušel nahlédnout tomu člověku pod kůži. Z Idaha byla cítit vytrvalost, pocit, že ho není možné unavit. Dělal dojem, že je soběstačný, že je to uspořádaný a pevně spojený celek. Tleilaxánské nádrže uvedly do pohybu něco víc než člověka. Farad'n to cítil. V tom muži bylo něco sebeobnovujícího, jako by jednal v souladu s neotřesitelnými zákony a na každém konci vždycky začínal znova. Pohyboval se po pevné oběžné dráze stejně vytrvale jako planeta kolem hvězdy. Odpověděl by na tlak, aniž by se zlomil - jen by lehce upravil svou oběžnou dráhu, ale nezměnil by nic

základního.
Proč si prořízl zápěstí?
Ať už byl jeho motiv jakýkoli, udělal to pro Atreidy, pro svůj vládnoucí rod. Atreidové byli hvězdou jeho oběžné dráhy.
Z nějakého důvodu je přesvědčen, že to, že tu držím lady Jessiku, posiluje Atreidy.
A Farad'n sám sobě připomněl: A to si myslí mentat.
To dodalo myšlence na závažnosti. Mentati dělají chyby, ale ne často.
Když Farad'n došel k tomuto závěru, téměř přivolal své pomocníky, aby lady Jessiku poslali pryč s Idahem. Ale rozmyslel si to.
Oba ti lidé - ghola-mentat a benegesseritská čarodějnice - zůstávali bankovkami neznámé hodnoty v téhle hře o moc. Idaha je nutno poslat zpátky, protože to určitě vyvolá na Arrakis neklid. Jessica musí zůstat tady a je třeba od ní získat ty divné znalosti ve prospěch rodu Corrino.
Farad'n věděl, že hraje složitou a nebezpečnou hru. Ale připravoval se na tuto možnost celé roky, od chvíle, co si uvědomil, že je inteligentnější a citlivější než ti kolem něj. Pro dítě to bylo děsivé zjištění a on věděl, že knihovna byla nejen jeho učitelem, ale i jeho útočištěm.
Teď v něm ovšem hlodaly pochyby a on přemýšlel o tom, zda je té hry skutečně schopen. Znepřátelil si matku, ztratil její rady, ale její rozhodnutí pro něj vždycky byla nebezpečná. Tygři! Jejich výcvik byl zločin a jejich použití hloupost. Jak snadno je bylo možno vystopovat až k původci! Měla by být ráda, že ji nepotká nic horšího než vypovězení. Rada lady Jessiky v tomhle bodě dokonale odpovídala jeho potřebám. Musí ji přimět, aby mu odhalila způsob, jak Atreidové uvažují.
Jeho pochyby se začaly rozplývat. Myslel na své sardaukary, kteří už zase začínali být silní a pružní v důsledku přísného tréninku a odstranění všeho pohodlí, které přikázal. Jeho sardaukarské oddíly byly pořád malé, ale teď už se aspoň mohly postavit fremenům muž proti muži. To nebylo celkem k ničemu, dokud omezení vnucená Arrakénskou dohodou ovládala poměrnou sílu vojenských jednotek. Fremeni je mohou přemoci množstvím - ledaže budou oslabeni občanskou válkou.
Na bitvu sardaukarů proti fremenům bylo ještě příliš brzo. Potřeboval čas. Potřeboval nové spojence mezi nespokojenými velkorody a těmi malorody, jejichž moc se v poslední době zvýšila. Potřeboval přístup k financím CHOAM: Potřeboval čas, aby jeho sardaukaři zesílili a fremeni zeslábli.
Farad'n se znovu podíval na obrazovku, na níž bylo vidět trpělivého gholu. Proč chtěl Idaho vidět lady Jessiku v tuhle dobu? Musel přece vědět, že budou sledováni, že každé slovo, každé gesto bude zaznamenáno a analyzováno.
Proč?
Farad'n se podíval od obrazovky na poličku vedle ovládacího pultu. V bledém elektronickém světle rozeznal svitky, obsahující nejnovější zprávy z Arrakis. Jeho špehové byli důkladní, to jim musel přiznat. V těch zprávách bylo ledacos, co ho potěšilo a dodávalo mu naději. Zavřel oči a hlavní body těch zpráv mu proplouvaly myslí v té podivně zkratkovité formě, na niž svitky redukoval pro vlastní účely.
Jak planeta začíná být plodná, fremeni jsou osvobozeni od tlaku nedostatku půdy a jejich nová společenství ztrácejí tradiční charakter síčových pevností. Ve staré síčové kultuře byli fremeni od nejútlejšího dětství vychováváni podle hesla: "Stejně jako znalost tvé vlastní bytosti i síč tvoří pevnou základnu, z níž vycházíš do světa a do vesmíru."
Tradiční fremen říká: "Hleď si massifu," což znamená, že všemu vládne zákon. Ale nová sociální struktura tato stará právní omezení uvolňuje, disciplína je nedůsledná. Noví fremenští vůdci znají jen svůj nižší katechismus předků plus historii ukrytou v mytické struktuře jejich písní. Lidé nových společenství jsou nestálejší, otevřenější; hádají se častěji a méně se podřizují autoritě. Starý síčový lid je disciplinovanější, má větší sklon ke skupinovému jednání a pracuje tvrději; je obezřetnější vůči svým zdrojům. Starší lidé stále věří, že uspořádaná společnost je naplněním jedince. Mladí se tomuto přesvědčení vzdalují. Ty zbytky starší kultury, které se ještě vyskytují, hledí na mladé a říkají: "Smrtonosný vítr odvál jejich minulost."
Farad'n byl spokojen s pádností svého shrnutí. Nové rozdíly na Arrakis mohou přinést násilí. Základní koncepce měl pevně vpálené do svitků:
Muad'Dibovo náboženství je cele založeno na staré kulturní tradici fremenských síčů, zatímco nová

kultura se od těchto řádů víc a víc vzdaluje.
Farad'n se nikoli poprvé ptal sám sebe, proč Tyekanik přijal to náboženství. Tyekanik se v té své nové morálce choval podivně. Zdál se naprosto upřímný, ale přitom jednal jakoby proti své vůli. Tyekanik byl jako někdo, kdo vstoupil do smršti, aby ji vyzkoušel, a zmocnily se ho síly, na které nemá vliv.
Tyekanikovo obrácení Farad'na rozčilovalo svou bezcharakterní úplností. Byl to návrat k velmi starým sardaukarským způsobům. Bylo to varování, že mladí fremeni by se ještě mohli obrátit podobným způsobem, že vrozené, zažité tradice mohou převládnout.
Farad'n znovu přemýšel o těch svitcích zpráv. Vypovídaly o zneklidňující věci: o vytrvalosti kulturního pozůstatku z nejdávnějších fremenských časů - "vody početí". Plodová voda novorozence byla při porodu zachycena a destilována do první vody, kterou toto dítě dostalo. Tradiční forma vyžadovala, aby tuto vodu podala kmotra a řekla přitom: "Toto je voda tvého početí." Dokonce i mladí fremeni stále zachovávali tento zvyk u svých dětí.
Voda tvého početí.
Farad'n pociťoval odpor k představě, že by měl pít vodu destilovanou z plodové vody, která ho zrodila. A myslel na to dvojče, které přežilo, na Ghanimu, jejíž matka už byla mrtvá, když ona pila tuto zvláštní vodu. Přemýšlela někdy později o tomto zvláštním spojovacím článku se svou minulostí? Patrně ne. Byla vychována jako fremenka. Co bylo přirozené a přijatelné pro fremeny, bylo přirozené a přijatelné pro ni.
Farad'n na okamžik zalitoval smrti Leta II. Bylo by bývalo zajímavé promluvit si s ním o tom. Třeba bude mít příležitost to probrat s Ghanimou.
Proč si Idaho prořízl zápěstí?
Ta otázka se mu vnucovala pokaždé, když se podíval na obrazovku. Farad'na se znovu zmocnily pochybnosti. Toužil po schopnosti ponořit se do toho záhadného melanžového transu, jak to dělal Paul Muad'Dib, hledat tam budoucnost a znát odpověď na své otázky. Ale bez ohledu na to, kolik koření polkl, převládlo vždycky jeho obyčejné vědomí a jeho jediný tok teď odrážející vesmír nejistot.
Na obrazovce bylo vidět služebnou, jak otevřela dveře lady Jessiky. Žena pokynula Idahovi, který se zvedl z lavice a vešel. Služka později podá úplnou zprávu, ale Farad'n, v němž se opět probudila zvědavost, se dotkl jiného tlačítka a díval se, jak Idaho vchází do obývacího pokoje lady Jessiky.
Jak chladně a vyrovnaně ten mentat vypadá. A jak bezedné jsou jeho gholovské oči.
Mentat musí být především generalista, ne specialista. Je moudré, aby v důležitých okamžicích dohlíželi na rozhodování generalisté. Experti a specialisté tě rychle zavedou do zmatku. Jsou zdrojem bezúčelného hledání hnid, divoce se přou o jedinou čárku. Mentat-generalista by naopak měl do rozhodování vnést zdravý rozum. Nesmí, se odříznout od nejširšího toku všech událostí ve vesmíru. Musí být stále schopen říci: "V tomhle nyní není žádná skutečná záhada. Teď chceme toto. Později se může ukázat, že to nebylo správné, ale to opravíme, až na to dojde." Mentat-generalista musí chápat, že cokoli, co můžeme považovat za svůj vesmír, je jen částí širšího jevu. Ale expert se ohlíží; hledí do úzkých hranic své vlastní specializace. Generalista hledí ven; hledá živoucí zásady a přitom dobře ví, že takové zásady se mění, že se vyvíjejí. Právě charakteristiku samotné změny musí mentat-generalista hledat. Nemůže existovat žádný stálý seznam takových změn, žádná příručka ani manuál. Musíte se na ně dívat s tak málo předsudky, jak jen dokážete, a ptát se sami sebe: "A co tahle věc vlastně dělá?"

PŘÍRUČKA MENTATA

Byl den Kwisatz Haderacha, největší svátek všech, kdo následovali Muad'Diba. Tento svátek uctíval božského Paula Atreida jako bytost, která je všude zároveň, mužský protějšek benegesseritských sester, v němž se spojila mužská i ženská linie předků v neoddělitelnou sílu, která se stala Všudypřítomnou jednotou. Věrní nazývali tento den Ajjíl - Oběť - na památku smrti, jež učinila jeho přítomnost "skutečnou všude zároveň".
Kazatel si vybral právě časné ráno toho dne k tomu, aby se znovu objevil na náměstíčku před Aliiným chrámem, pohrdaje tak rozkazem k zatčení, který, jak všichni věděli, byl na něj vydán. Vládlo křehké příměří mezi Aliiným kněžstvem a těmi pouštními kmeny, které se vzbouřily, ale přítomnost tohoto příměří bylo možno vycítit jako doslova hmatatelnou věc, která všechny obyvatele Arrakénu naplňovala

nejistotou. Kazatel tu náladu nerozptýlil.
Byl to osmadvacátý den smutku za Muad'Dibova syna, šest dní po vzpomínkovém obřadu u Starého průsmyku, který se zdržel kvůli vzpouře. Ani boje však nezastavily hádž. Kazatel věděl, že náměstí bude toho dne plné. Většina poutníků se snažila načasovat si svůj pobyt na Arrakis tak, aby zastihli Ajjíl a "cítili Svatou přítomnost Kwisatz Haderacha v Jeho den".
Kazatel vešel na náměstí s prvním světlem, ale celé okolí už bzučelo davy věřících. Ruku měl lehce položenou na rameni svého mladého průvodce a vycítil v chlapcově chůzi cynickou pýchu. Teď, když se Kazatel blížil, všímali si lidé každého detailu jeho chování. Taková pozornost nebyla mladíkovi úplně nepříjemná. Kazatel ji prostě přijímal jako nutnost.
Kazatel se postavil na třetí chrámový schod a čekal, až nastane uklidnění. Když se ticho rozlilo davem jako vlna a z okrajů náměstí bylo slyšet spěšné kroky dalších, kteří přicházeli naslouchat, odkašlal si. Bylo pořád ještě ranní chladno a náměstí bylo stále ponořeno do stínů velkých budov. Když začal mluvit, cítil před sebou šedý, ztišený dav.
"Přišel jsem vzdát poctu Letovi Atreidovi II. a kázat na jeho památku," zvolal silným hlasem, který tolik připomínal jezdce na červu v poušti. "Činím tak za všechny, kdo trpí. Říkám vám, co se dozvěděl mrtvý Leto - že zítřek ještě nenastal a možná nenastane. Tento okamžik zde je pro nás jediným pozorovatelným časem a místem ve vesmíru. Říkám vám, abyste vychutnali tento okamžik a zapamatovali si, čemu nás učí. Říkám vám, abyste se naučili, že růst vlády i její smrt se zračí v růstu a smrti jejích občanů."
Náměstíčkem přejel znepokojený šepot. Vysmívá se smrti Leta II.? Uvažovali, zda teď vyběhnou palácové stráže a zatknou Kazatele.
Alia věděla, že Kazatel takovým způsobem přerušen nebude. Vydala rozkaz, že dnes nemá být obtěžován. Ukryla se v dobrých filtršatech s maskou přetaženou přes ústa a přes čelo a s obyčejným pláštěm s kápí, která jí skryla vlasy. Stála ve druhé řadě pod Kazatelem a pečlivě ho sledovala. Je to Paul? Roky ho mohly takhle proměnit. A Hlas uměl vždycky používat výborně, což znamenalo, že bylo obtížné poznat ho podle řeči. A tenhle Kazatel si s hlasem dělal, co chtěl. Paul by to nedokázal lépe.
Cítila, že musí znát jeho totožnost dřív, než proti němu zasáhne. Jak ji jeho slova oslňovala!
Vycítila, že v Kazatelově prohlášení není ani stopy po ironii. Používal svůdnou přitažlivost jasných vět vyslovovaných s naprostou upřímností. Lidi mohly jeho výroky na okamžik zarazit, a pak si uvědomili, že chtěl, aby je zarazily, že je tímto způsobem učí. Opravdu, správně odhadl reakci davu, protože řekl:
"Ironie často zakrývá neschopnost myslet dál, než kam sahají tvé vlastní domněnky. Nejsem ironický. Ghanima vám řekla, že krev jejího bratra nemůže být smyta. Já souhlasím.
Bude se říkat, že Leto odešel za svým otcem, že udělal to, co jeho otec. Muad'Dibova církev tvrdí, že si ve jménu své vlastní humanity zvolil cestu, která může vypadat absurdní a šíleně odvážná, ale kterou historie ocení. Historie se přepisuje už v tomto okamžiku.
Říkám vám, že se musíme naučit ještě něco jiného z těch životů i jejich zakončení."
Alia, která střehla každý detail, se ptala sama sebe, proč Kazatel řekl zakončení místo smrt. Chtěl tím říci, že jeden z nich nebo oba nejsou skutečně mrtví? Jak by to bylo možné? Mluvčí pravdy potvrdila Ghanimino vyprávění. Tak co to ten Kazatel dělá? Mluví o mýtu, nebo o realitě?
"Dobře si zapamatujte toto druhé poučení!" hřímal Kazatel a pozvedl paže. "Když budete mít své lidství, vzdejte se vesmíru!"
Spustil paže a namířil své prázdné oční důlky přímo na Alii. Zdálo se, jako by mluvil přímo k ní, a bylo to tak zřejmé, že několik lidí okolo se obrátilo a podívalo se na ni. Alia se zachvěla před tou silou, která z něj vyzařovala. Tohle by mohl být Paul. Mohl!
"Ale uvědomuji si, že lidé nesnesou příliš mnoho reality," řekl. "Většina životů představuje jen útěk před sebou samým. Většina lidí dává přednost jistotě stáje. Strčíte hlavu do žlabu a spokojeně přežvykujete, dokud neumřete. Jiní vás využívají k vlastním účelům. Ani jednou nevyjdete ven ze stáje, nezvednete hlavu a nestanete se samostatným stvořením. Muad'Dib přišel, aby vám to řekl. Když nepochopíte jeho poselství, nemůžete ho uctívat!"
Někdo v davu, nejspíš kněz v přestrojení, to už nevydržel. Chraptivý mužský hlas vykřikl: "Ty nežiješ život Muad'Diba! Jak se opovažuješ říkat jiným, jak ho mají uctívat!"
"Protože je mrtvý!" zahřměl Kazatel.

Alia se obrátila, aby viděla, kdo se to postavil Kazateli. Nezahlédla ho, ale jeho hlas se znovu ozval:
"Když jsi přesvědčen, že je skutečně mrtvý, tak jsi od této chvíle sám!"
Určitě je to kněz, myslela si Alia. Ale ten hlas nepoznala.
"Přicházím jen položit prostou otázku," řekl Kazatel. "Má po Muad'Dibově smrti následovat morální sebevražda všech lidí? Je to nevyhnutelný následek příchodu mesiáše?"
"Takže připouštíš, že je mesiáš!" zvolal znova hlas z davu.
"Proč ne, jsem-li prorokem jeho časů?" zeptal se Kazatel.
V jeho hlase a chování byla taková chladná jistota, že i jeho vyzývatel zmlkl. Dav odpověděl znepokojeným mumláním, hlubokým, zvířecím zvukem.
"Ano," opakoval Kazatel, "jsem prorokem těchto časů."
Alia, která se na něj pozorně soustředila, rozeznala jemné odstíny Hlasu. Rozhodně ovládal ten dav. Měl benegesseritský výcvik? Je tohle další manévr missionarie protectivy? Je možné, že to vůbec není Paul, ale jen další dějství nekonečné hry o moc?
"Vyslovuji mýtus a sen!" volal Kazatel. "Jsem lékař, který pomáhá porodit dítě a oznámí, že se dítě narodilo. Ale přesto k vám přicházím v čase smrti. Neznepokojuje vás ta myšlenka? Měla by otřást vaší duší!"
I když Alia vycítila v jeho slovech hněv, chápala, jak přesně cílená je jeho řeč. Uvědomila si, že se spolu s ostatními pomalu posunuje blíž ke schodům, že se tiskne k tomu vysokému muži v obleku pouště. Zaujal ji jeho mladý průvodce: jak vypadá drze, jak mu svítí oči! Zaměstnal by Muad'Dib takového cynického mladíka?
"Já vás chci znepokojit!" volal Kazatel. "Je to můj záměr! Přišel jsem sem, abych bojoval s podvody a iluzemi vašeho obyčejného, institucionalizovaného náboženství. Jako všechna podobná náboženství, i to vaše směřuje ke zbabělosti, směřuje k prostřednosti, netečnosti a sebeuspokojení."
Ze středu davu se začalo ozývat zlobné mumlání.
Alia vycítila napětí a nadšeně uvažovala o tom, jestli může dojít k nepokojům. Dokáže Kazatel to napětí zvládnout? Jestli ne, může umřít přímo tady na místě!
"Ten kněz, který se mi postavil!" zvolal Kazatel a ukázal do davu.
On to ví! uvědomila si Alia. Proběhlo jí zachvění se skoro smyslným podtónem. Ten Kazatel hraje nebezpečnou hru, ale hraje ji naplno.
"Ano, ty, kněže skrytý ve světském oděvu," volal Kazatel, "ty jsi kurátorem sebeuspokojených. Nepřišel jsem zpochybnit Muad'Diba, ale zpochybnit tebe! Je tvé náboženství pravé, když tě nic nestojí a nepřináší žádná rizika? Je tvé náboženství pravé, když z něho tučníš? Je tvé náboženství pravé, když v jeho jménu pácháš ukrutnosti? Odkud se vzal ten tvůj úpadek původních zjevených pravd? Odpověz mi, kněže!"
Ale vyzývatel mlčel. A Alia si uvědomila, že dav už zase naslouchá s napětím každému Kazatelovu slovu. Tím, že napadl kněžstvo, získal jeho sympatie! A jestli mají špehové pravdu, většina poutníků i fremenů z Arrakis věří, že tento muž je Muad'Dib.
"Muad'Dibův syn riskoval!" volal Kazatel a Alia slyšela v jeho hlase slzy. "Muad'Dib riskoval! Zaplatili za to! A co Muad'Dib získal? Náboženství, které ho odstraňuje!"
Jak jiný význam ta slova mají, pokud přicházejí od samotného Paula, myslela si Alia. Musím to zjistit!
Pokročila blíž ke schodům a ostatní pokročili s ní. Tiskla se davem vpřed, až se k záhadnému prorokovi dostala téměř na dosah ruky. Cítila z něj poušť, směs koření a křemene. Jak Kazatel, tak jeho průvodci byli zaprášení, jako by právě přišli z bledu. Viděla vystupující žíly na Kazatelových rukou v místech, kde na zápěstí prosvítala kůže pod uzávěry filtršatů. Viděla, že na jednom prstě levé ruky míval prsten; zůstala tam rýha. Paul na tom prstě nosíval prsten, atreidského sokola, který teď odpočíval v síči Tabr. Leto by ho byl nosil, kdyby žil… nebo kdyby mu byla dovolila dosednout na trůn.
Kazatel znovu namířil své prázdné oční důlky na Alii a promluvil důvěrně, ale tak, že ho bylo slyšet v celém davu.
"Muad'Dib vám ukázal dvě věci: jistou budoucnost a nejistou budoucnost. S plným vědomím se postavil tváří v tvář nejistotám většího vesmíru. Slepě vykročil ze svého postavení v tomto světě. Ukázal nám, že lidé to musejí vždycky udělat, že si musejí vybrat nejistotu místo jistoty." Alia si všimla, že na konci této

věty se mu v hlase objevil prosebný tón.
Alia se rozhlédla a nenápadně uchopila rukojeť svého krispelu. Kdybych ho teď zabila, co by udělali?
Znovu jí projelo vzrušení. Kdybych ho zabila a odhalila, kdo jsem, kdybych odsoudila Kazatele jako podvodníka a kacíře!
Ale co kdyby dokázali, že to byl Paul?
Někdo Alii přistrčil ještě blíž k němu. Uvědomila si, že ji jeho přítomnost fascinuje, i když stále bojovala s hněvem. Je to Paul? Bohové pod námi! Co může dělat?
"Proč nám byl vzat další Leto?" tázal se Kazatel. V jeho hlase byla skutečná bolest. "Odpovězte mi, jestli můžete! Ach ano, to poselství je jasné: Vzdejte se jistoty." Opakoval to mohutným, hřmícím výkřikem: "Vzdejte se jistoty! To je nejhlubší příkaz života. To je podstata života. Jsme zkouška neznámého, nejistého. Proč nemůžete slyšet Muad'Diba? Jestli jistota znamená absolutně znát absolutní budoucnost, pak je to jen smrt v přestrojení! Z takové budoucnosti se stává teď! A on vám to ukázal!"
Kazatel s děsivou přesností vztáhl ruku a popadl Alii za paži. Udělal to bez tápání, bez nejmenšího zaváhání. Pokusila se mu vytrhnout, ale držel ji v bolestivém sevření a promluvil jí přímo do tváře, zatímco ostatní zmateně ucouvli.
"Co vám řekl Paul Atreides, ženo?" zeptal se.
Jak ví, že jsem žena? ptala se sama sebe. Toužila se ponořit do svých vnitřních životů, žádat je o ochranu, ale ten svět v jejím nitru zůstával děsivě tichý, fascinovaný touto postavou ze své minulosti.
"Řekl vám, že dovršení je stejné jako smrt!" křičel Kazatel. "Absolutní předvídání je dovršení… je smrt!"
Pokoušela se odtrhnout jeho prsty. Chtěla uchopit nůž a seknout ho, ale neodvážila se. Za celý život se nikdy tak nebála.
Kazatel zvedl hlavu, aby promluvil k davu, a zvolal: "Dávám vám Muad'Dibova slova! Řekl: ‚Vyválím vám tvář v tom, čemu se snažíte vyhnout. Vůbec mi nepřipadá divné, že chcete věřit jen v to, co vás utěšuje. Jak jinak si lidé vymýšlejí pasti, které nás zrazují a činí průměrnými? Jak jinak vymezíme zbabělost?' To vám řekl Muad'Dib!"
Prudce pustil Aliinu paži a odhodil ji do davu. Byla by upadla, kdyby ji tlak shromážděných nepodepřel.
"Existovat znamená vynikat, vystoupit z pozadí," řekl Kazatel. "Nemyslíte ani skutečně neexistujete, když nejste ochotni riskovat dokonce i vlastní zdravý rozum pro ocenění své existence."
Kazatel sestoupil a znovu uchopil Alii za paži, bez tápání a bez váhání. Tentokrát ji ale držel jemněji. Sklonil se k ní, ztišil hlas tak, že ho slyšela jen ona, a řekl: "Nikdy už se mě nepokoušej zatlačit do pozadí, sestro."
Pak vykročil do davu, ruku položenou na rameni svého mladého průvodce. Lidé se před podivným párem rozestupovali. Ruce se vztahovaly, aby se Kazatele dotkly, ale lidé se ho dotýkali jen jemně a uctivě, jako by se báli, co naleznou pod tím zaprášeným fremenským rouchem.
Alia stála šokované na místě, i když dav kolem ní se pohnul za Kazatelem.
Byla si teď jistá. Byl to Paul. Nezbyla ani nejmenší pochybnost. Byl to její bratr. Cítila totéž, co ten dav. Ocitla se v přítomnosti svatého a její vesmír se kolem ní kácel. Chtěla běžet za ním, prosit ho, aby ji zachránil před ní samou, ale nedokázala se pohnout. Zatímco se ostatní tlačili, aby následovali Kazatele a jeho průvodce, stála ona v naprostém zoufalství, v bolesti tak hluboké, že se dokázala jen chvět, neschopna ovládnout vlastní svaly.
Co budu dělat? Co budu dělat? ptala se sama sebe.
Teď už se nemohla spoléhat ani na Duncana, ani na svou matku. Vnitřní životy zůstávaly tiché. Byla tu Ghanima, zavřená v Citadele pod bezpečnou stráží, ale Alia se nedokázala přinutit, aby tuto bolest vyjevila přeživšímu dvojčeti.
Všichni se obrátili proti mně. Co mohu dělat?

Přízemní pohled na náš vesmír říká, že problémy nesmíš hledat daleko. Takové problémy možná nikdy nenastanou. Místo toho se starej o vlky, které máš na vlastním dvoře. Smečky prohánějící se venku možná vůbec neexistují.

KNIHA AZHAR; SHAMRA I.4

Jessica očekávala Idaha u okna svého obývacího pokoje. Byl to pohodlný pokoj s měkkými pohovkami a staromódními židlemi. V žádném z jejích pokojů nebyl suspenzor a iluminačni koule byly ze starožitného křišťálu. Z okna bylo vidět na vnitřní zahradu o jedno patro níž.
Slyšela, jak služebná otevřela dveře, zvuk Idahových kroků po dřevěné podlaze a pak po koberci. Naslouchala, aniž se obrátila, hleděla dál na skvrny světla na trávníku. Tiché, děsivé zbraně emocí musí teď potlačit. Několikrát se zhluboka nadechla, jak ji tomu naučil pranabindúový výcvik, a ucítila, jak ji zaplavil vynucený klid.
Slunce stálo vysoko a jeho paprsky dopadaly do nádvoří, rozsvítily stříbrné kolo pavučiny napjaté v koruně lípy, která dosahovala skoro až k jejímu oknu. V jejím bytě bylo chladno, ale za pevně zavřeným oknem se vzduch chvěl žárem. Zámek Corrino stál na místě, kde se nepohnul ani větříček a které nesvědčilo zeleni.
Slyšela, jak se Idaho zastavil přímo za ní.
Aniž se otočila, řekla: "Dar slov je dar klamu a iluzí, Duncane. Proč si přeješ sdílet se mnou slova?"
"Je možné, že přežije jen jeden z nás," odpověděl.
"A ty chceš, abych podala příznivou zprávu o tvém úsilí?" Obrátila se a uviděla, jak klidně tam stojí a dívá se na ni těma šedýma kovovýma očima, které neměly žádný střed ani ohnisko. Jak byly prázdné!
"Duncane, je možné, že žárlíš na své místo v historii?"
Promluvila obviňujícím tónem a vzpomněla si, jak mluvila tenkrát, když se minule střetla s tímto mužem. Byl tehdy opilý, měl ji špehovat a byl rozerván navzájem si odporujícími povinnostmi. Ale to byl ten dřívější Duncan, ne ghola. Tohle vůbec není stejný muž. Tenhle není rozerván, nemá pochyby o tom, co dělat.
Potvrdil její závěr tím, že se usmál. "Historie vede vlastní procesy a vydává vlastní rozsudky." řekl. "Pochybuji, že mě bude ještě zajímat, až vynese soud o mně."
"Proč jsi tady?" zeptala se.
"Ze stejného důvodu jako vy, má paní."
Šokující účinek těch prostých slov se navenek nijak neprojevil, ale Jessica horečnatě přemýšlela: Ví opravdu, proč jsem tady? Jak by mohl? Jen Ghanima to ví. Tak tedy má dost údajů pro mentatský úsudek? To bylo možné. A co když řekl něco, co ji prozradí? Udělala by to, kdyby tu byl ze stejného důvodu jako ona? Musí přece vědět, že každé jejich slovo, každý pohyb sleduje Farad'n nebo jeho služebníci.
"Rod Atreidů došel na hořkou křižovatku," řekla. "Rodina se obrátila sama proti sobě. Ty jsi patřil mezi nejvěrnější muže mého vévody, Duncane. Když baron Harkonnen -"
"Nemluvme o Harkonnenech," řekl. "To byla jiná doba a váš vévoda je mrtvý." A přemýšlel: Copak neuhodla, že mi Paul řekl o té harkonnenské krvi v žilách Atreidů? Jaký to byl pro Paula risk, ale Duncana Idaha to k němu jen pevněji připoutalo. Důvěra takového odhalení byla tak cennou mincí, že si to bylo možno jen těžko představit. Paul věděl, co baronovi lidé Idahovi udělali.
"Rod Atreidů není mrtvý," řekla Jessica.
"Co je to rod Atreidů?" zeptal se. "Jste to vy? Alia? Ghanima? Jsou to lidé, kteří slouží tomu rodu? Dívám se na ně a vidím na nich známky nekonečné únavy! Jak to mohou být Atreidové? Paul to dobře řekl: ‚Únava a pronásledování mi jdou v patách.' Z toho já se vymaním, má paní."
"Opravdu jsi přeběhl k Farad'novi?"
"A není to totéž, co jste udělala vy, má paní? Nepřišla jste sem přesvědčit Farad'na, že sňatek s Ghanimou vyřeší všechny naše problémy?"
Opravdu si to myslí? uvažovala. Nebo mluví jen pro všudypřítomné špehy?
"Rod Atreidů vždycky byl především myšlenka," řekla. "Ty to víš, Duncane. Vykupovali jsme si věrnost věrností."
"Služba lidu," ušklíbl se Idaho. "Ano, mnohokrát jsem to slyšel vašeho vévodu říkat. Musí se mu špatně ležet v hrobě, má paní."
"Myslíš opravdu, že jsme klesli tak hluboko?"
"Má paní, copak nevíte, že jsou takoví fremenští povstalci - říkají si ‚makisté pouště' - kteří proklínají rod

Atreidů a dokonce i Muad'Diba?"
"Slyšela jsem Farad'novu zprávu," řekla a uvažovala, kam tím hovorem Duncan míří.
"Je v tom víc než to, má paní. Víc než Farad'nova zpráva. Já jsem tu kletbu sám slyšel. Zní takhle: ‚Shořte, Atreidové! Nebudete mít duši ani ducha ani tělo ani stín ani kouzlo ani kosti ani vlasy ani hlas ani slova. Nebudete mít hrob ani dům ani noru ani hrobku. Nebudete mít zahradu ani strom ani keř. Nebudete mít vodu ani chléb ani světlo ani oheň. Nebudete mít děti ani rodinu ani dědice ani kmen. Nebudete mít hlavu ani paže ani nohy ani chůzi ani sémě. Nebudete mít sídlo na žádné planetě. Vašim duším nebude dovoleno vystoupit z hlubin a nikdy nebudete mezi těmi, kterým je dovoleno žít na zemi. Nikdy nespatříte Šaj-hulúda, ale budete spoutáni a porobeni v nejhorších zvrácenostech a vaše duše nikdy nevejdou do světla na věky věků.' Tak zní ta kletba, má paní. Umíte si představit takovou nenávist od fremena? Odsuzuje všechny Atreidy na levici zatracenců, k Sluneční stařeně, která je plná žáru."
Jessica se otřásla. Idaho ta slova nepochybně pronesl stejným hlasem, jakým slyšel vyslovovat původní kletbu. Proč to odhalil rodu Corrino? Uměla si představit rozzuřeného fremena, strašného ve svém hněvu, jak stojí před svým kmenem a pronáší tuto starodávnou kletbu. Proč chtěl Idaho, aby ji slyšel Farad'n?
"To je silný argument pro svatbu Farad'na s Ghanimou," řekla.
"Vy jste vždycky měla k problémům jednostranný přístup," řekl. "Ghanima je fremenka. Může si vzít někoho, kdo neplatí fai, daň za ochranu. Rod Corrino se vzdal celého svého podílu na CHOAM ve prospěch vašeho syna a jeho dědiců. Farad'n žije jen z dobré vůle Atreidů. A pamatujte, když váš vévoda vyvěsil na Arrakis vlajku se sokolem, pamatujte, co řekl: ‚Tady jsem a tady zůstanu!' Jeho kosti tam stále jsou. A Farad'n by musel žít na Arrakis a jeho sardaukaři s ním."
Idaho zavrtěl hlavou nad samotnou myšlenkou na takové spojení.
"Existuje staré rčení, že člověk musí loupat problém jako cibuli," řekla chladným hlasem. Jak si dovoluje mě poučovat? Ledaže to hraje pro Farad'novy bdělé oči…
"Nějak si neumím představit, jak fremeni a sardaukaři žijí na stejné planetě," podotkl Idaho. "Tuhle vrstvu z cibule nesloupnete."
Nelíbilo se jí, jaké myšlenky mohou Idahova slova vzbudit ve Farad'novi a jeho poradcích, a ostře řekla: "Vůle rodu Atreidů je v tomto Impériu stále zákonem!" A pomyslela si: Chce Idaho, aby si Farad'n myslel, že může trůn získat zpět bez Atreidů?
"No ovšem," řekl Idaho. "Já jsem skoro zapomněl. Atreidský zákoník! Samozřejmě tak, jak ho překládají kněží Zlatého elixíru. Stačí mi jen zavřít oči a slyším vašeho vévodu, jak mi říká, že nemovitosti se vždycky získávají násilím nebo hrozbou násilí. Osud si nevybírá, jak to s oblibou zpíval Gurney. Konec světí prostředky? Nebo jsem si ta přísloví popletl? No, ono je nakonec jedno, jestli ozbrojenou pěstí mávají otevřeně fremeni nebo sardaukaři, nebo jestli je schovaná v atreidském zákoníku - ta pěst tam pořád je. A ta slupka z cibule nepovolí, má paní. Víte, rád bych věděl, kterou pěst bude chtít Farad'n."
Co to dělá? uvažovala Jessica. Rod Corrino bude tuhle hádku hltat a bude z ní nadšený!
"Takže ty myslíš, že kněží nedovolí Ghanimě, aby si vzala Farad'na?" zkusila Jessica vyzkoumat, kam ta Idahova slova míří.
"Nedovolí? Bohové! Kněží dovolí Alii dělat si, co ji napadne. Ta by si Farad'na klidně mohla vzít sama!"
O tohle mu jde? přemýšlela Jessica.
"Ne, má paní," pokračoval Idaho. "O to nejde. Lid tohoto Impéria nedokáže rozlišit mezi vládou Atreidů a vládou Bestie Rabbana. Každý den umírají v arrakiských žalářích lidé. Odešel jsem, protože už jsem nemohl ani hodinu propůjčovat svůj meč a svou ruku Atreidům! Copak nechápete, co chci říct, proč jsem přišel k vám jako k nejbližšímu zástupci Atreidů? Atreidské Impérium zradilo vašeho vévodu a vašeho syna. Miloval jsem vaši dceru, ale šli jsme každý jinou cestou. Když na to přijde, poradím Farad'novi, aby přijal Ghaniminu ruku - nebo Aliinu - pouze za vlastních podmínek!"
Aha, to je ono, připravuje si půdu pro oficiální čestné odstoupení z atreidských služeb, myslela si. Ale ty ostatní věci, o kterých mluvil - mohl přece jen vědět, jak moc se jí hodí do plánu? Zamračila se na něj. "Víš přece, že špehové poslouchají každé naše slovo, ne?"
"Špehové?" Zasmál se. "Poslouchají tak, jak bych na jejich místě poslouchal já. Nevidíte, jak se moje

věrnost přesouvá jinam? Mnoho nocí jsem strávil sám v poušti, a to, co o ní říkají fremeni, je pravda. V poušti, zvlášť v noci, se člověk střetává s nebezpečími vlastní mysli."
"Tam jsi slyšel fremeny, jak nás proklínají?"
"Ano. U al-Urúbů. Na Kazatelův pokyn jsem se k nim připojil, má paní. Říkáme si Zarr Sadus, ti, kdo se odmítají podřídit kněžím. Jsem zde, abych oficiálně oznámil Atreidům, že jsem přešel na nepřátelské území."
Jessica se na něj pozorně dívala, pátrala po detailech, které by ho prozradily, ale nezdálo se, že by Idaho mluvil neupřímně nebo se skrytým záměrem. Bylo by skutečně možné, že přeběhl k Farad'novi? Připomněla si jednu zásadu Sesterstva: V lidských záležitostech nic není trvalé; všechny lidské záležitosti se pohybují ve spirále - dokola a ven. Jestli Idaho skutečně opustil atreidskou stranu, vysvětlilo by to jeho současné chování. Pohyboval se dokola a ven. Musela tu možnost vzít v úvahu.
Ale proč zdůraznil, že to udělal na Kazatelův pokyn?
Jessica horečně přemýšlela, a když vzala v úvahu všechny možnosti, uvědomila si, že možná bude muset Idaha zabít. Plán, na který vsadila své naděje, byl pořád tak křehký, že se mu nesmělo nic postavit do cesty. Nic. A Idahova slova naznačovala, že její plán zná. Odhadovala jejich vzájemnou pozici v místnosti, obrátila se a pokročila tak, aby mohla zasadit smrtelnou ránu.
"Vždycky jsem považovala normalizační účinek fuediktu za pilíř naší síly," řekla. Jen ať uvažuje o tom, proč převedla hovor na systém třídního rozdělení. "Landsraad velkorodů, regionální sysselraady, ty všechny si zaslouží naši -"
"Mou pozornost nerozptýlíte," řekl.
A Idaho uvažoval o tom, jak průhlednými se staly její činy. Je to tím, že odvykla skrývání, nebo konečně prolomila zdi benegesseritského výcviku? Spíš to druhé, usoudil, ale něco z toho bylo i v ní samé - měnila se, jak stárla. Naplňovalo ho smutkem, když viděl, jak se drobné zvyklosti nových fremenů liší od starých. Mizení pouště bylo zároveň mizením něčeho cenného pro lidi, i když to něco nedokázal popsat, stejně tak jako nedokázal určit, co se stalo lady Jessice.
Jessica se na Idaha dívala s neskrývaným ohromením. Copak ji dokáže tak snadno odhadnout?
"Nezabijete mě," řekl. Použil fremenská slova varování: "Nevylévejte svou krev na můj nůž." A myslel si: Stal se ze mě fremen. Byl to zvláštní pocit kontinuity, když si uvědomil, jak hluboce přijal za své zvyky planety, kde prožil svůj druhý život.
"Raději odejdi," řekla.
"Neodejdu dřív, než přijmete mé odstoupení z atreidských služeb."
"Přijato!" To slovo jako by vyprskla. A teprve poté, co to slovo vyřkla, si uvědomila, do jaké míry byl tento spor veden pouhými reflexy. Potřebovala čas na přemýšlení a rozvažování. Jak Idaho věděl, co Jessica udělá? Nevěřila, že by byl schopen přeskočit čas cestou koření.
Idaho od ní couval, dokud neucítil za zády dveře. Uklonil se. "Ještě jednou vás oslovím Má paní a pak už nikdy víc. Farad'novi poradím, aby vás poslal zpátky na Wallach, tiše a rychle, jak nejdřív to bude možné. Jste příliš nebezpečná hračka na to, aby si vás nechal blízko sebe. I když si nemyslím, že vás považuje za hračku. Vy pracujete pro Sesterstvo, ne pro Atreidy. Vy čarodějnice chodíte po příliš skrytých a temných cestách, než aby vám pouhý smrtelník mohl kdy věřit."
"Ghola se považuje za pouhého smrtelníka!" odsekla.
"V porovnání s vámi," odpověděl.
"Odejdi!" přikázala.
"To mám v úmyslu." Vyklouzl ze dveří a minul zvědavý pohled služebné, která zjevně naslouchala.
Je dokonáno, myslel si. A oni si to mohou vyložit jen jediným způsobem.

Jen v říši matematiky může člověk pochopit Muad'Dibovu přesnou vizi budoucnosti. A to takto: postulujeme libovolný počet bodorozměrů v prostoru (to je klasický n-násobný rozšířený agregát o n rozměrech). V tomto rámci čas, tak jak ho obvykle chápeme, se stává souhrnem jednorozměrných vlastností. Pokud toto aplikujeme na fenomén Muad'Diba, zjistíme, že se buď setkáváme s novými vlastnostmi času, nebo při redukci infinitezimálním počtem máme co dělat s oddělenými systémy, které obsahují n vlastnosti tělesa. Pro Muad'Diba předpokládáme to druhé. Jak se prokázalo redukcí,

bodorozměry tohoto n-násobku mohou existovat odděleně pouze v různých časových rámcích. Tím je dokázáno, že jednotlivé rozměry času koexistují. Protože tomu nemůže být jinak, musel Muad'Dib ve svých předpovědích vnímat n-násobek nikoli jako rozšířený agregát, ale jako operaci uvnitř jediného rámce. V důsledku toho fixoval své universum do tohoto jediného rámce, který se stal jeho viděním času.

PALIMBAŠA:
PŘEDNÁŠKY V SÍČI TABR

Leto ležel pod vrcholem duny a díval se přes písek na klikatý skalní výběžek. Skála ležela na poušti jako obrovský červ, v ranním slunci plochý a hrozivý. Nic se ani nepohnulo. Nad hlavou nekroužil žádný pták, mezi kameny neproběhlo žádné zvíře. Viděl zářezy větrolapu skoro přesně uprostřed hřbetu "červa". Bude tam voda. Skalní červ měl povědomou podobu síčového úkrytu, až na to, že tu nebylo nic živého. Ležel nehybně, tiskl se k písku a díval se.
V duchu se mu pořád monotónně a neodbytně vracela jedna z písní Gurneyho Hallecka:

Tam pod kopcem, kde lišky běží tiše,
kam jasné slunce zlatě svítí z výše,
mou pravou lásku navždy kryje zem.
Tam pod kopcem, tam v kapradí a v mlází
čekám svou lásku, která nepřichází.
Ukrývá se mi v hrobě
pod kopcem.

Kde je asi vchod? uvažoval Leto.
Byl si jistý, že to musí být Jacurutu-Fondak, ale tady nebylo v pořádku ještě něco kromě toho, že tu nebyla zvířata. Na okrajích jeho vědomého vnímání se občas zablesklo něco, co ho varovalo.
Co se skrývá pod tím kopcem?
Že tu nebyla zvířata, to bylo divné. Probudilo to v něm jeho fremenský smysl pro ostražitost: V poušti řekne víc to, co není, než to, co je. Ale byl tam větrolap. Bude tam voda a lidé, kteří ji používají. Tohle je místo, které je tabu a které se skrývá pod jménem Fondak, místo, jehož původní totožnost vymizela dokonce i ze vzpomínek mnohých fremenů. A nikde nebylo vidět žádné ptáky ani zvířata.
A žádné lidi - a přitom tady začínala Zlatá stezka.
Jeho otec jednou řekl: "V každém okamžiku je všude kolem neznámo. Tam člověk hledá znalosti."
Leto se podíval doprava, podél hřebenu vlny. Nedávno tu byla velká bouře. Jezero Azrak, pláň sádrovce, nebylo pokryto pískem. Fremenská pověra říkala, že ten, kdo uvidí Biján, Bílou zem, může vyslovit jedno dvojsečné přání, přání, které ho může zničit. Leto viděl jen pláň sádrovce, která mu řekla, že na Arrakis kdysi bývala volná voda.
Stejně jako zase bude.
Podíval se vzhůru, rozhlédl se kolem dokola a pátral po nějakém pohybu. Nebe bylo po bouři pórovité. Světlo, které jím procházelo, bylo mléčné, stříbrné slunce se ukrývalo za závojem prachu ve velkých výškách.
Leto znova obrátil svou pozornost k vlnité skále. Vytáhl z fremety dalekohled, zaostřil ho a podíval se na nahou šeď tohoto výběžku, kde kdysi žili lidé z Jacurutu. Zvětšení ukázalo trnitý keř zvaný Královna noci. Keř spočíval ve stínech v rozsedlině, kde by mohl být vchod do starého síče. Prozkoumal celou délku výběžku. Stříbrné slunce změnilo červené odstíny v šedé a celá skála byla jakoby plochá.
Překulil se, obrátil se zády k Jacurutu a prozkoumal dalekohledem celé své okolí. Nic v té divočině neneslo stopy po lidech. Vítr už zahladil jeho stopy a zůstala jen nejasná okrouhlá proláklina v místě, kde v noci seskočil z červa.
Znovu se podíval na Jacurutu. Kromě větrolapu nebyly nikde žádné stopy, že tu kdy prošel člověk. A kromě vlnité skály nic neporušovalo vybělenou plochu písku, divočinu táhnoucí se od obzoru k obzoru.
Leto měl náhle pocit, že je tady proto, že se odmítl nechat uzavřít v systému, který mu odkázali jeho

předkové. Myslel na to, jak se na něj lidé dívali, na tu všeobecnou chybu, kterou dělali všichni kromě Ghanimy.
Jenže pro ten dav jiných pamětí nebylo tohle dítě nikdy dítětem.
Musím přijmout odpovědnost za rozhodnutí, které jsme udělali, myslel si.
Znovu si prohlédl celou skálu. Podle všech popisů to musel být Fondak, a žádné jiné místo nemůže být Jacurutu. Pocítil, jak se v něm ozval zvláštní pocit sounáležitosti s tabu tohoto místa. Podle benegesseritského návyku otevřel Jacurutu svou mysl a snažil se o něm nic nevědět. Vědět byla bariéra, která zabraňovala učení. Na pár okamžiků prostě jen vnímal, nic nežádal, na nic se neptal.
Problém byl v těch zvířatech, vlastně v tom, že tu nebyla, ale jeho pozornost varovala jedna konkrétní věc. Teď to viděl: nebyli tu ani mrchožrouti - žádní orli, žádní supi, žádní sokoli. I když se ostatní živí tvorové ukryli, oni zůstávali. Každé místo, kde v téhle poušti byla voda, mělo svůj vlastní řetězec života. Na konci toho řetězce byli všudypřítomní mrchožrouti. Ale jeho přítomnost nepřišel prozkoumat žádný z nich. Jak dobře znal ty "hlídací psy síče", tu řadu přikrčených ptáků na kraji skály nad Tabrem, primitivní pohřební službu, čekající na maso. Jak říkají fremeni: "Naši soupeři". Ale neříkají to s nevolí, protože pátrající ptáci často napověděli, že se blíží někdo cizí.
Co když Fondak opustili už i pašeráci?
Leto se napil ze své vodolinky.
Co když tam opravdu není voda?
Znovu ověřil svou polohu. Jel na dvou červech, než se sem dostal, pobízel je celou noc, zanechal je polomrtvé. Tohle byla Vnitřní poušť, kde se nacházelo útočiště pašeráků. Jestli tu existoval život, jestli mohl existovat, bude to muset být tam, kde je voda.
Co když tam není voda? Co když to není Fondak-Jacurutu?
Znovu zaměřil dalekohled na větrolap. Jeho vnější okraje byly ohlazené pískem a potřebovaly údržbu, ale zůstávalo z něj ještě dost. Měla by tam být voda.
Ale co když není?
Voda v opuštěném síči se může ztratit při celé spoustě katastrof, nebo prostě jen do vzduchu. Proč tu nejsou mrchožraví ptáci? Zabil je někdo pro jejich vodu? Ale kdo? Jak mohli všichni zmizet? Jedem? Otrávená voda.
Legenda o Jacurutu neříkala nic o tom, že byla otrávena cisterna, ale mohla být. Jestli byli původní obyvatelé vyvražděni, nebyli by tam od té doby dávno noví? Iduali byli vyhlazeni před několika generacemi a příběhy se ani jednou nezmiňovaly o jedu. Znovu si prohlédl skálu dalekohledem. Jak mohl být vyhlazen celý síč? Někteří museli určitě uniknout. Málokdy byli doma všichni obyvatelé síče. Skupinky se toulaly po poušti nebo cestovaly do měst.
Leto s odevzdaným povzdechem odložil dalekohled. Sklouzl dolů po duně, zvlášť pečlivě zahrabal filtrstan a ukryl všechny známky své přítomnosti, jak se připravoval přečkat hodiny vedra. Končetinami mu prochvívaly plíživé praménky únavy, když se uzavíral v temnotě. V upoceném prostoru stanu strávil většinu dne klímáním a přemítáním o tom, jaké chyby mohl nadělat. Jeho sny byly obranné, ale v tomhle procesu, který si s Ghanimou vybrali, nebylo možno se bránit. Neúspěch spálí jejich duše. Snědl pár melanžových sušenek a usnul, vzbudil se, snědl dalších pár, napil se a znovu usnul. Byla to dlouhá cesta, těžká zkouška pro dětské svaly.
K večeru se probudil osvěžený a naslouchal, jestli neuslyší známky života. Vyplížil se ze svého písečného úkrytu. Vysoko na nebi se hnal prach jedním směrem, ale písek do nohou ho bodal z jiné strany - jasné znamení, že nastane změna počasí. Vycítil, že přichází bouře.
Opatrně se vyšplhal na vrcholek duny a znovu se podíval na tu záhadnou skálu. Vzduch byl žlutý. Všechny známky svědčily o tom, že přichází Koriolisova bouře, vítr, který v sobě nese smrt. Přijde velká vířící stěna písku, která může být až čtyři stupně zeměpisné délky široká. Bezútěšná prázdnota pánve byla teď žlutá, jak odrážela barvu prachových mračen. Obklopoval ho klamný pokoj večera. Pak se den zhroutil a nastala noc, rychlá noc Vnitřní pouště. Skály se změnily v hranaté vrcholky postříbřené světlem Prvního měsíce. Cítil, jak ho jehličky písku bodají do kůže. Suchý hrom zaduněl jako ozvěna vzdálených bubnů a v jednom místě na rozhraní stínu a měsíčního světla uviděl náhle pohyb. Netopýři. Slyšel šustění jejich křídel, tiché kvičení.

Netopýři.
Záměrně nebo náhodou z celého toho místa vyzařovala opuštěnost a rozklad. Takhle by měl vypadat Fondak, ta pololegendární pevnost pašeráků. Ale co když to není Fondak? Co když tabu pořád platí a tohle je jen skořápka přízračného Jacurutu?
Leto se přikrčil v závětří duny a čekal, až se noc ustálí ve vlastním rytmu. Trpělivost a obezřetnost - obezřetnost a trpělivost. Chvíli se bavil tím, že se rozpomínal na Chaucerovu cestu do Canterbury a vypočítával jednotlivá zastavení ze Southwarku: dvě míle do hospody U svatého Tomáše, pět mil do Deptfordu, šest mil do Greenwiche, třicet mil do Rochesteru, čtyřicet mil do Sittingbourne, pětapadesát mil do Boughton under Blean, padesát osm mil do Harbledownu a šedesát mil do Canterbury. Naplnilo ho nadčasovou radostí, když si uvědomil, jak málo lidí ve vesmíru by si vzpomnělo na Chaucera nebo znalo nějaký Londýn kromě té vesnice na Ganisreedu. Svatý Tomáš byl zachován v Oraňsko-katolické bibli a v Knize Azhar, ale Canterbury vymizelo ze vzpomínek lidí stejně jako planeta, na které leželo. V tom bylo břemeno všech jeho životů, všech těch životů, které ho hrozily pohltit. Jednou ten výlet do Canterbury sám podnikl.
Ovšem jeho současná cesta byla delší a nebezpečnější.
Nakonec se přehoupl přes vrcholek duny a vypravil se ke skalám. Splýval se stíny, tu a tam se přesmykl přes vrcholek, nevydával žádné zvuky, které by mohly prozradit jeho přítomnost. Prach zmizel, jak těsně před bouří obvykle mizí, a noc byla jasná. Ve dne nebyl vidět žádný pohyb, ale jak se blížil ke skále, slyšel malá stvoření hemžící se ve tmě.
V údolíčku mezi dvěma dunami narazil na rodinku tarbíků, kteří utekli, jen se přiblížil. Přesmykl se přes další vrcholek a jeho city zmítala úzkost. Ta štěrbina, kterou viděl - byl to vchod? A pak další starosti: starý síč byl vždycky hlídán pastmi - otrávenými bodci v jámách, otrávenými trny rostlin. Vzpomněl si na starou fremenskou zásadu: Noc je pro uši. A tak naslouchal nejmenším zvukům.
Šedé skály byly teď přímo nad ním a vypadaly obrovské. Jak naslouchal, uslyšel neviditelné ptáky, tiché volání okřídlené kořisti. Byli to denní ptáci, ale přitom byli vzhůru v noci. Co převrátilo jejich svět? Lidští lovci?
Náhle Leto ztuhl. Na útesu se objevil oheň, tanec blýskavých a záhadných drahokamů v černém nočním závoji, signál, jaký by mohl síč vyslat poutníkům v bledu. Kdo byli zdejší obyvatelé? Doplížil se až do nejhlubšího stínu u paty skály, hmatal po ní rukou a sunul se pomalu za ní - hledal otvor, který viděl ve dne. Našel ho při osmém kroku, vytáhl z fremety písečný průduch a zapátral uvnitř. Jak se pohnul, dopadlo na jeho ramena a paže něco pevného a svírajícího a znemožnilo mu jakýkoli pohyb.
Krimskel!
Ovládl nutkání zazmítat sebou; vlákno by se jen stáhlo těsněji. Pustil průduch, ohnul prsty na pravé ruce a pokusil se dosáhnout na nůž. Připadal si jako nezkušené neviňátko, že na ten otvor něco zdálky nehodil a nevyzkoušel, zda tma neskrývá nějaké nebezpečí. V mysli se příliš zaobíral ohněm na skále.
Každým pohybem se krimskel víc a víc svíral, ale Leto se prsty konečně dotkl rukojeti nože. Pomalu ji sevřel a začal ho uvolňovat.
Obklopilo ho jasné světlo a znehybnilo ho.
"Ale, to se nám do sítě chytila pěkná kořist!" Byl to mohutný mužský hlas za Letem, v jehož tónu bylo něco nejasně povědomého. Leto se pokusil otočit hlavu, ale byl si vědom, že krimskel má nebezpečnou schopnost rozdrtit tělo, které se hýbe příliš neopatrně.
Nějaká ruka mu vzala nůž, aniž viděl člověka, který ho zajal. Ruka mu zručně přejela po těle a vytahovala věci, které s Ghanimou nosili u sebe jako nutné pro přežití. Nic pátrači neuniklo, dokonce ani šagafilová garota ukrytá ve vlasech.
Leto toho člověka pořád ještě neviděl.
Prsty provedly něco s krimskelem a Leto zjistil, že může volněji dýchat, ale muž řekl: "Nevzpírej se, Leto Atreide. Mám tvou vodu ve svém šálku."
Leto vynaložil obrovské úsilí na to, aby zůstal klidný, a řekl: "Ty znáš mé jméno?"
"Samozřejmě! Když někdo líčí past, je to k nějakému účelu. Člověk míří na určitou kořist, ne?"
Leto mlčel, ale jeho myšlenky horečně vířily.
"Máš pocit, že tě někdo zradil!" řekl těžký hlas. Ruce ho otočily, jemně, ale s nepochybnou ukázkou síly.

Dospělý muž ukazoval chlapci, jaké má šance.
Leto vzhlédl do světla dvou vznášejících se reflektorů, viděl černý obrys tváře s maskou filtršatů, kápi. Když si jeho oči zvykly na světlo, rozeznal ještě proužek tmavé kůže a tmavé oči vypovídající o závislosti na koření.
"Asi přemýšlíš, proč jsme se tak namáhali," řekl muž. Jeho hlas, který vycházel ze spodní části masky, byl zvláštně zastřený, jako by se snažil zakrýt přízvuk.
"Už mě dávno přestalo překvapovat, kolik lidí si přeje smrt Atreidových dvojčat," řekl Leto. "Jejich důvody jsou zřejmé."
Už při řeči se Letova mysl vrhala proti neznámu jako proti mřížím klece a divoce pátrala po odpovědi. Nalíčená past? Ale kdo to věděl kromě Ghanimy? Nemožné! Ghanima by nezradila vlastního bratra. Tak ho někdo znal dost dobře, aby předvídal, co udělá? Kdo? Jeho babička? Jak by mohla?
"Nemůžeme ti dovolit, abys pokračoval tak, jak jsi," pokračoval muž, "To je moc špatné. Než nastoupíš na trůn, musíš se vzdělávat." Oči bez bělma na něj shlížely. "Divíš se, jak si někdo může myslet, že může vzdělávat člověka, jako jsi ty? Ty, který máš ve vzpomínkách znalosti tolika jiných? Ale to je právě ono, víš? Myslíš si, že jsi vzdělaný, ale jsi jen skladiště mrtvých životů. Nemáš vlastní život. Jsi jen překrmený žok ostatních, který má jediný cíl - hledat smrt. To není dobré, když vládce hledá smrt. Pak své okolí vysteleš mrtvolami. Tvůj otec například nikdy nepochopil -"
"Jak si dovoluješ o něm tak mluvit?"
"Mnohokrát jsem si to dovolil. Koneckonců to byl jen Paul Atreides. No, chlapče, vítej do školy."
Muž vytáhl zpod pláště ruku, dotkl se Letovy tváře. Leto ucítil lehký úder a uvědomil si, že letí dolů do tmy, kde vlál zelený prapor. Byl to zelený prapor Atreidů se symboly dne a noci, žerď Duny, v níž se skrývala vodolinka. Slyšel bublat vodu, když se propadal do bezvědomí. Nebo se to někdo smál?
Stále si ještě pamatujeme zlaté doby před Heisenbergem, který ukázal lidem stěny obklopující naše předem určené pohnutky. Životům ve mně se to zdá zábavné. Víte, znalosti nejsou k ničemu, když nemají svůj účel, ale účel právě buduje zdi, které nás uzavírají.

LETO ATREIDES II.:
JEHO HLAS

Alia si uvědomila, jak ostře mluví se strážemi, které potkala v chodbě Chrámu. Bylo jich devět, měli zaprášené zelené uniformy předměstské hlídky a pořád ještě lapali po dechu po své námaze. Dveřmi za jejich zády dopadalo dovnitř světlo pozdního odpoledne. Celé okolí bylo vyklizeno.
"Tak moje rozkazy pro vás nic neznamenají?" ptala se.
A divila se vlastnímu hněvu, ale nesnažila se ho ovládnout, nechala ho volně vybouřit. Idaho je pryč… lady Jessica… žádné zprávy… jen pověsti, že jsou na Saluse. Proč Idaho neposlal vzkaz? Co udělal? Dozvěděl se konečně o Džávidovi?
Alia měla na sobě žlutou, arrakénskou barvu smutku, barvu palčivého slunce fremenské historie. Za několik minut povede druhý a poslední pohřební průvod ke Staré průrvě, kde bude dostavěn kamenný památník jejího synovce. Práce bude dokončena v noci jako vhodná připomínka toho, kdo byl předurčen vést fremeny.
Kněžské stráže čelily jejímu hněvu vzdorně, ani trochu zahanbeně. Stáli před ní v kalném světle. Pach jejich potu bylo možno snadno rozeznat přes lehké a neúčinné filtršaty městských obyvatel. Jejich velitel, vysoký, světlovlasý kaza se symboly rodiny Cadelamů na burce, si stáhl masku, aby mohl mluvit jasněji. V jeho hlase bylo slyšet ten hrdý tón, jaký by člověk právem čekal od potomka rodiny, jež kdysi vládla v síči Abbir.
"Samozřejmě že jsme se snažili ho zajmout!"
Toho muže její útok zjevně rozzuřil. "Rouhá se! Známe vaše rozkazy, ale slyšeli jsme ho na vlastní uši!"
"A nechytili jste ho," řekla Alia tiše a obžalobným tónem.
Další strážkyně, malá mladá žena, se je pokusila obhájit. "Byly tam davy lidí! Přísahám, že nám lidé bránili!"
"Budeme mu v patách," řekl Cadelam. "Jednou uspějeme."

Alia se zamračila. "Proč to nechcete pochopit a poslechnout mě?"
"Má paní, my -"
"Co bys udělal, poslední potomku Cadelamů, kdybys ho chytil a zjistil, že to ve skutečnosti je můj bratr?"
Zjevně si neuvědomil důraz, který položila na slovo poslední, i když by se jistě nestal velitelem stráže, kdyby neměl něco v hlavě. Chce se obětovat?
Strážce polkl a řekl: "Musíme ho zabít sami, protože vyvolává nepokoj."
Ostatní stáli šokovaně, ale stále ještě vzdorně. Pamatovali si, co slyšeli.
"Svolává kmeny, aby se proti vám spojily," řekl Cadelam.
Alia teď už věděla, jak si s ním poradit. Promluvila tiše a věcně: "Aha. No, jestli se musíš obětovat a zabít ho otevřeně, aby všichni viděli, kdo jsi a co děláš, no tak asi musíš."
"Obětovat…," nedořekl, podíval se na své společníky. Jako kaza této skupiny, jejich velitel, měl právo mluvit za ně, ale bylo na něm znát, že si přál, aby byl mlčel. Ostatní strážci se neklidně zavrtěli. V zápalu z nezdařeného pronásledování se Alii postavili. Teď mohli jen uvažovat o tom, jaké důsledky bude mít takové vzdorování "trůnu nebes". Zjevně nesví trochu ucouvli od svého kazy.
"Pro dobro církve musí být naše oficiální reakce ostrá," pokračovala Alia. "To chápete, ne?"
"Ale on -"
"Já jsem ho sama slyšela," řekla. "Ale tohle je zvláštní případ."
"To nemůže být Muad'Dib, má paní!"
Jak málo víš! pomyslela si. Nahlas řekla: "Nemůžeme riskovat zatčení na veřejnosti, nemůžeme mu ublížit, když to bude moci někdo vidět. Když se naskytne jiná příležitost, pak samozřejmě."
"Teď ho vždycky obklopují davy!"
"V tom případě se obávám, že musíte být trpěliví. Samozřejmě, jestli trváte na tom, že uděláte boha ze mě…" Nedořekla, ale bylo víc než zřejmé, co tím myslí. Cadelam byl ambiciózní, ležela před ním skvělá kariéra.
"Nechtěli jsme vzdorovat, má paní." Ten už se zase ovládal. "Jednali jsme unáhleně, teď to vidím. Odpusť nám, ale on -"
"Nic se nestalo, není co odpouštět," použila staré fremenské formulky. Byl to jeden z mnoha způsobů, jímž kmen udržoval ve svých řadách pořádek, a tenhle Cadelam byl dost starý fremen, aby si to pamatoval. Jeho rodina měla dlouhou vůdcovskou tradici. Výčitky svědomí byly naíbovým bičem a bylo třeba jich používat úsporně. Fremeni sloužili nejlépe, když necítili vinu ani odpor.
Uklonil se, a tím dokázal, že pochopil její rozhodnutí. "Pro dobro kmene; chápu."
"Jděte se občerstvit," řekla. "Průvod začíná za pár minut."
"Ano, má paní." Odešli a každý pohyb napovídal, jak se jim ulevilo, že z toho takhle vyšli.
V Aliině nitru zahřímal mohutný bas: "No, tohle jsi zvládla šikovně. Jeden nebo dva mezi nimi ještě věří, že si přeješ vidět Kazatele mrtvého. Oni si najdou způsob."
"Mlč!" sykla. "Mlč! Nikdy jsem tě neměla poslouchat! Podívej, co jsi udělal…"
"Poslal jsem tě na cestu nesmrtelnosti," řekl basový hlas. Dunění toho hlasu bylo jako tupá, vzdálená bolest. Pomyslela si: Kde se můžu ukrýt? Není kam jít!
"Ghanimin nůž je ostrý," řekl baron. "Nezapomeň na to."
Alia zamrkala. Ano, to bude dobře si zapamatovat. Ghanimin nůž je ostrý. Ten nůž je ještě může zbavit jejich současných nesnází.

Když věříš jistým slovům, věříš jejich skrytým argumentům. Když věříš, že je něco správné nebo špatné, pravda nebo lež, věříš předpokladům skrytým ve slovech, jimiž se vyjadřují argumenty. Takové předpoklady jsou obvykle děravé, ale pro přesvědčené zůstávají tím nejcennějším.

DŮKAZ S OTEVŘENÝM KONCEM
(PANOPLIA PROPHETICUS)

Letova mysl se vznášela ve směsi pachů. Rozeznal těžkou skořicovou vůni melanže, koncentrovaný pot pracujících těl, štiplavost nezakrytého destilátem, prach mnoha druhů, jimž vévodil křemenný. Vůně

tvořily stezku ve snovém písku, vytvářely obrysy v mlze mrtvé země. Věděl, že by mu ty vůně měly něco říci, ale část jeho já ještě nedokázala naslouchat.
Myšlenky mu proplouvaly myslí jako duchové: Teď nemám žádné dokončené rysy; jsem zároveň všemi svými předky. Slunce zapadající do písku je sluncem zapadajícím do mé duše. Kdysi bylo to množství ve mně krásné, ale to skončilo. Jsem fremen a jako fremen skončím. Zlatá stezka skončila dřív, než začala. Není to nic než cesta zavátá pískem. My fremeni známe všechny triky, jak se skrýt: nenecháváme za sebou žádné výkaly, žádnou vodu, žádné stopy… Jen se dívejte, jak mizí cesta, kterou jsem přišel.
Mužský hlas promluvil těsně u jeho ucha: "Mohl bych tě zabít, Atreide. Mohl bych tě zabít, Atreide."
Opakovalo se to pořád dokola, až to ztratilo smysl, až se to stalo bezeslovným zvukem, který se nesl Letovými sny: "Mohl bych tě zabít, Atreide."
Leto si odkašlal a ucítil, jak reálnost této prosté činnosti probrala jeho smysly. Z vyschlého hrdla dokázal vypravit: "Kdo…"
Hlas vedle něj řekl: "Jsem vzdělaný fremen a zabil jsem svého člověka. Vzali jste nám naše bohy, Atreidové. Co nám záleží na vašem smradlavém Muad'Dibovi? Váš bůh je mrtev!"
Byl to skutečný urúbský hlas, nebo jen další součást jeho snu? Leto otevřel oči a zjistil, že není spoután a leží na tvrdé pohovce. Vzhlédl vzhůru na skálu, na potemnělé iluminační koule, na obličej bez masky, který se na něj díval tak zblízka, že cítil jeho dech a v něm povědomý pach síčové stravy. Ta tvář patřila fremenovi; nebylo možno si splést tu tmavou pleť, ty ostré rysy a vyschlou tkáň. Tohle nebyl obyvatel města. To byl pouštní fremen.
"Já jsem Namrí, Džávidův otec," řekl fremen. "Už mě poznáváš, Atreide?"
"Znám Džávida," zachraptěl Leto.
"Ano, tvoje rodina zná dobře mého syna. Jsem na něj pyšný. Vy Atreidové ho možná brzo poznáte ještě lépe."
"Co…"
"Já jsem jeden z tvých učitelů, Atreide. Mám jen jediný úkol: Jsem ten, kdo tě může zabít. Udělal bych to s potěšením. V této škole uspět znamená žít; propadnout znamená být vydán do mých rukou."
Leto slyšel v tom hlase nesmiřitelnou upřímnost. Děsila ho. Tohle byl lidský gom džabbár, povýšený nepřítel, který měl zkoušet jeho právo vstoupit do lidského davu. Leto v tom vycítil ruku své babičky a za ní beztvářné masy Bene Gesseritu. Při té myšlence se zachvěl.
"Tvé vzdělání začíná u mě," řekl Namrí. "To je spravedlivé. To je vhodné. Protože u mě může také skončit. Poslouchej mě teď dobře. Každé moje slovo má v sobě tvůj život. Každý detail na mně má v sobě tvou smrt."
Leto se rozhlédl po místnosti: zdi z holé skály - jen tahle pohovka, temné luminy a tmavá chodba za Namrím. "Kolem mě se nedostaneš," podotkl Namrí. A Leto mu to věřil.
"Proč to děláš?" zeptal se Leto.
"To už jsem vysvětlil. Pomysli, jaké plány máš v hlavě! Jsi tady a do svého současného stavu nemůžeš zahrnout budoucnost. Ty dvě věci nejdou ruku v ruce: současnost a budoucnost. Ale jestli skutečně znáš svou minulost, když se ohlédneš a podíváš se, kde jsi byl, možná to všechno zase dostane smysl. Jestli ne, přijde tvá smrt."
Leto si povšiml, že Namrího hlas není nelaskavý, ale byl pevný a nijak nevyvracel, že má v sobě smrt.
Namri se zhoupl na podpatcích a podíval se na strop. "Za dávných časů se fremeni za úsvitu obraceli k východu. Eos, víš? To znamená v jednom z dávných jazyků úsvit."
Leto s hořkou pýchou v hlase řekl: "Mluvím tou řečí."
"To znamená, že jsi mě neposlouchal," odpověděl Namrí ostře. "Noc byla dobou chaosu. Den byl dobou pořádku.
Tak to bylo v době jazyka, kterým údajně mluvíš: tma-nepořádek, den-pořádek. My fremeni jsme to změnili. Eos bylo světlo, kterému jsme nevěřili. Dávali jsme přednost světlu měsíce nebo hvězd. Světlo znamenalo příliš mnoho pořádku, a to mohlo být osudné. Vidíš už, co způsobila vaše atreidská Eos? Člověk má užívat jen takového světla, které ho chrání. Na Duně bylo slunce naším nepřítelem." Namrí se znovu podíval na Leta. "Jakému světlu dáváš přednost ty, Atreide?"
Podle Namrího napjatého postoje Leto poznal, že ta otázka má v sobě hlubokou závažnost. Zabije ho

ten člověk, když se mu nepodaří odpovědět správně? Možná. Leto viděl, jak Namrího ruka klidně spočívá kousek od naleštěného jílce krispelu. Na fremenově pravici se zableskl prsten v podobě magické želvy.
Leto se nadzvedl na lokty a jeho mysl zapátrala ve fremenské víře. Věřili v zákon a rádi viděli, když byl převáděn do analogií, tihle staří fremeni. Světlo měsíce?
"Dávám přednost… světlu lisán l'hakk," řekl Leto a díval se na Namrího, aby se něco dozvěděl z jeho drobných reakcí. Zdálo se, že muž je zklamán, ale jeho ruka sklouzla pryč od nože. "Je to světlo pravdy, světlo dokonalého člověka, v němž lze jasně rozeznat vliv al-Mutakallima," pokračoval Leto. "Jakému jinému světlu by člověk mohl dávat přednost?"
"Mluvíš jako člověk, který přednáší, ne jako ten, kdo věří," řekl Namrí.
A Leto si pomyslel: Já jsem opravdu přednášel. Ale začínal vyciťovat, kam se ubírají Namrího myšlenky, jak jsou jeho slova filtrována časným výcvikem v pradávné hře na hádanky. Ve fremenské výchově byly tisíce takových hádanek a Letovi stačilo jen zaměřit mysl na tento zvyk, aby jeho mysl zaplavily příklady.
"Otázka: Ticho? Odpověď: Přítel štvaných."
Namrí kývl sám k sobě, jako by sdílel jeho myšlenku, a řekl: "Existuje jeskyně, která je pro fremeny jeskyní života. Je to skutečná jeskyně, kterou ukryla poušť. Šaj-hulúd, praděd všech fremenů, tu jeskyni uzavřel. Můj strýc Ziamad mi o ní vyprávěl, a ten mi nikdy nelhal. Existuje taková jeskyně."
Namrí se odmlčel a Leto v tom tichu vycítil výzvu. Jeskyně života? "Můj strýc Stilgar mi o té jeskyni také vyprávěl," odpověděl Leto. "Je uzavřená, aby se tam nemohli skrývat zbabělci."
V zastíněných očích Namrího se zableskl odraz luminy. Zeptal se: "Otevřete vy Atreidové tu jeskyni? Snažíte se ovládnout život ministerstvem: svým Ústředním ministerstvem pro informace, auqáf a hádž. Ten mólana, který ho řídí, se jmenuje Kausar. Dostal se daleko, když si pomyslíme, že jeho rodina začínala v solných dolech na Niazi. Řekni mi, Atreide, co s tím vaším ministerstvem není v pořádku?"
Leto se posadil. Už si plně uvědomoval, že hraje s Namrím hru na hádanky a zástavou je jeho život. Ten muž byl zjevně odhodlán použít krispel při první chybné odpovědi.
Co není v pořádku s tím ústředním ministerstvem, které vytvořili Alia a její kněží?
Leto myslel na to, proč přišel do pouště, a vrátila se mu malá naděje, že se v jeho vesmíru může přece jen objevit Zlatá stezka. To, co Namrí naznačoval svou otázkou, byl stejný důvod, který Muad'Dibova syna přivedl do pouště.
"Je na Bohu, aby ukázal cestu," řekl Leto.
Namrí prudce zvedl hlavu a ostře se na Leta podíval. "Může být pravda, že tomu opravdu věříš?" zeptal se.
"Proto jsem tady," odpověděl Leto.
"Abys našel cestu?"
"Abych ji našel pro sebe." Leto spustil nohy z pohovky dolů. Podlaha byla chladná, bez koberce. "Kněží vytvořili své ministerstvo, aby cestu skryli."
"Mluvíš jako pravý rebel," řekl Namrí a zamnul si prsten se želvou, který měl na prstě. "Uvidíme. Poslouchej mě dobře ještě jednou. Znáš ten vysoký Štítový val u Džálalúddinu? Ten val nese znamení mé rodiny, která tam byla vytesána v prvních dnech. Abedí Džálal, můj synovec, je viděl. Mudžáhid Šafkvát z Jiných viděl naše znamení také. V období bouří u Sukkáru jsem se se svým přítelem Yakupem Abádem dostal blízko k tomu místu. Vítr foukal horce jako ty smrště, od nichž jsme se naučili své tance. Neměli jsme čas uvidět ta znamení, protože nám bouře zahradila cestu. Ale když bouře přešla, uviděli jsme na navátém písku zjevení Thatty. Na okamžik se tam objevila tvář Šákira Alího, shlížející ze svého města hrobek. Vidění za okamžik zmizelo, ale viděli jsme ho všichni. Řekni mi, Atreide, kde najdu to město hrobek?"
Smršť, od které jsme se naučili své tance, myslel si Leto. Vidění Thatty a Šákira Alího. To byla slova zensunnitských Poutníků, těch, kteří se považovali za jediný pravý lid pouště.
A fremeni nesmějí mít hrobky.
"To město hrobek je na konci cesty, po níž jdou všichni lidé," řekl Leto. A zapátral ve slovech zensunnitských blahoslavených mužů. "Je to zahrada velká tisíc kroků na šířku a tisíc na délku. Je tam krásná vstupní chodba sto a třicet tři kroky dlouhá a sto kroků široká a celá dlážděná mramorem starého

Jaipuru. Tam sídlí ar-Razzák, ten, kdo poskytuje potravu všem, kdo o ni požádají. A v Den zúčtování všichni ti, kdo vstanou a budou hledat město hrobek, je nenajdou. Neboť je psáno: To, co znáš v jednom světě, nenajdeš ve druhém."
"Zase přednášíš bez víry," ušklíbl se Namrí. "Ale teď to přijmu, protože myslím, že víš, proč jsi zde." Na rtech se mu objevil chladný úsměv. "Dávám ti prozatímní budoucnost, Atreide."
Leto ostražitě studoval svůj protějšek. Skrývala se v jeho slovech další otázka?
"Dobře!" řekl Namrí. "Tvé vědomí bylo připraveno. Udičky zabraly. Ale ještě jedna věc: Slyšel jsi, že v městech vzdáleného Kadríše nosí napodobené filtršaty?"
Zatímco Namrí čekal, Leto pátral po skrytém smyslu. Napodobené filtršaty? Ty se nosí na mnoha planetách. Řekl: "Fintilské zvyky Kadríše jsou starý příběh, který se už mnohokrát opakoval. Moudré zvíře splývá se svým okolím."
Namrí pomalu kývl. Pak řekl: "Ten, kdo tě polapil a přivedl sem, tě brzo navštíví. Nepokoušej se odtud odejít. Byla by to tvoje smrt." Při řeči se Namrí zvedl a vyšel do tmavé chodby.
Ještě dlouho poté, co odešel, se Leto díval do chodby. Slyšel tam zvuky, tiché hlasy mužů ve strážní službě. Letovi se honila hlavou Namrího slova o zjevení faty morgány. Vyvolala v něm vzpomínky na dlouhou cestu pouští až sem. Teď už bylo jedno, jestli je to Jacurutu-Fondak. Namrí nebyl pašerák. Byl něco mnohem mocnějšího. A hra, kterou Namrí hrál, byla cítit lady Jessikou; páchla Bene Gesseritem.
Když si to Leto uvědomil, měl pocit, jako by ho svíralo neznámé nebezpečí. Ale tmavá chodba, kterou odešel Namrí, byla jediným východem z této místnosti. A za ní byl neznámý síč - a za ním poušť. Drsná krutost té pouště, její uspořádaný zmatek s fata morgánami a nekonečnými dunami, Letovi připadala jako součást pasti, v níž byl polapen. Mohl by ten písek přejít nebo přejet, ale kam by ho útěk zavedl?
Ta myšlenka byla jako stojatá voda. Neuhasila jeho žízeň.
Vzhledem k jednosměrnému chápání času, do něhož zůstává ponořena běžná mysl, mají lidé tendenci pohlížet na všechno jako na postoupný, na slova orientovaný rámec. Tato mentální past má za následek velmi krátkodobé pojetí efektivity a následků, stav soustavných, neplánovaných odpovědí na vyvstalé krize.

LIET-KYNES:
ARRAKISKÁ PŘÍRUČKA

Slova a pohyby zároveň, připomněla si Jessica, jak soustřeďovala své myšlenky na ty nezbytné duševní přípravy k nadcházejícímu setkání.
Bylo krátce po snídani, zlaté slunce Salusy Secundus se teprve začínalo dotýkat vzdálenější stěny uzavřené zahrady, do níž viděla z okna. Pečlivě se oblékla: černý plášť s kápí, odznak Ctihodné matky, ale spodní lem i lemy rukávů zlatě vyšívané atreidskými znaky. Jessica si pečlivě upravila záhyby roucha, když se obrátila zády k oknu a levou ruku položila kolem pasu, aby vynikl atreidský sokol.
Farad'n si všiml atreidských symbolů, hned jak vešel, zmínil se o nich, ale nijak překvapeně ani hněvivě. Rozeznala v jeho hlase jemný humor a uvažovala o něm. Viděla, že se sám oblékl do šedého trikotu, který mu doporučila. Sedl si na nízkou zelenou pohovku, na kterou mu ukázala, jednu ruku položil na opěradlo a uvolnil se.
Proč jí věřím? uvažoval. Je to benegesseritská čarodějnice!
Jessica, která jeho myšlenku vyčetla z kontrastu mezi uvolněnou polohou jeho těla a výrazem na jeho tváři, se usmála a řekla: "Věříš mi proto, že víš, že naše dohoda je dobrá a chceš získat to, co tě mohu naučit."
Zahlédla, jak se krátce zamračil, a mávla levou rukou, aby ho uklidnila. "Ne, neumím číst myšlenky. Čtu tvář, tělo, gesta, tón hlasu, položení rukou. Každý to dokáže, když se naučí benegesseritskému návyku."
"A naučíš mě to?"
"Jsem si jistá, že jsi dobře prostudoval zprávy o nás," řekla. "Objevilo se v nich někdy, že bychom nesplnily, co jsme přímo slíbily?"
"Ne, ale…"
"Přežíváme do značné míry proto, že jsme si zcela jisty tím, kteří lidé si zaslouží naši pravdomluvnost. To

se nezměnilo."
"To mi připadá rozumné," řekl. "Už se nemůžu dočkat, až začneme."
"Překvapuje mě, že jsi nikdy nepožádal o benegesseritskou učitelku," řekla. "Byly by radostně přijaly možnost zavázat si tě."
"Má matka mě nikdy neposlouchala, když jsem na ni naléhal, aby to udělala," řekl. "Ale teď…" Pokrčil rameny, což byl výmluvný komentář Wensiciina vypovězení.
"Začneme?"
"Bývalo by bylo lepší začít, když jsi byl daleko mladší," řekla Jessica. "Teď to pro tebe bude mnohem těžší a bude to trvat mnohem déle. Budeš muset začít tím, že se naučíš trpělivosti, krajní trpělivosti. Modlím se, aby ti tato cena nepřipadala příliš velká."
"Za to, co nabízíš, mi příliš velká nepřipadá."
Slyšela v jeho hlase upřímnost, velká očekávání a posvátnou úctu. To byl dobrý předpoklad do začátku. Řekla: "Tak dobře, tedy umění trpělivosti - a začneme s některými základními cvičeními prana-bindú pro nohy a paže, pro dech. Ruce a prsty necháme na později. Jsi připraven?"
Posadila se na stoličku proti němu.
Farad'n kývl a v jeho tváři se objevil výraz očekávání, který měl zakrýt strach, jenž se ho náhle zmocnil. Tyekanik ho varoval, že v nabídce lady Jessiky musí být nějaký trik, něco, co upeklo Sesterstvo.
"Nemůžete přece věřit, že je znovu opustila nebo že ony opustily ji." Farad'n utnul hádku hněvivým výbuchem, kterého vzápětí litoval. Jeho citová reakce způsobila, že rychleji souhlasil s Tyekanikovými předsudky. Farad'n se rozhlédl po rozích místnosti, uviděl jemný třpyt gem v zákoutích. Všechno, co se tam třpytilo, nebyly gemy: cokoli se v tomhle pokoji stane, bude zaznamenáno, a nejchytřejší mozky budou zkoumat každý odstín, každé slovo, každý pohyb.
Jessica se usmála, protože si povšimla směru jeho pohledu, ale nedala na sobě znát, že ví, kde se toulají jeho myšlenky.
Řekla: "Aby ses naučil trpělivosti benegesseritského návyku, musíš začít tím, že poznáš základní, syrovou nestabilitu našeho vesmíru. Nazýváme přírodu - míněno úplnost všech jejích projevů - Naprostým neabsolutnem. Abys osvobodil své vidění a mohl pochopit tuto podmíněnou podstatu přírodních změn, budeš držet své ruce na délku paže před sebou. Dívej se na své vztažené paže, nejdřív na dlaně, pak na hřbety. Zkoumej prsty, zpředu a zezadu. Udělej to."
Farad'n poslechl, ale připadal si pošetile. Tohle jsou přece jeho vlastní ruce. Zná je.
"Představ si, jak tvé ruce stárnou," řekla Jessica. "Ve tvých očích se musejí stát velmi starými. Velmi, velmi starými. Všimni si, jak suchá je kůže…"
"Moje ruce se nemění," řekl. Už teď cítil, jak se mu chvějí svaly na pažích.
"Dívej se pořád na své ruce. Ať jsou staré, tak staré, jak si dokážeš představit. Může to chvíli trvat. Ale až je uvidíš zestárnout, udělej to obráceně. Nech své ruce zase omládnout - tak omládnout, jak to dokážeš. Snaž se provést je cestou od dětství k stáří, jak se ti zachce, tam a zpátky, tam a zpátky."
"Nemění se!" protestoval. Ramena ho bolela.
"Když to budeš vyžadovat na svých smyslech, tvé ruce se změní," řekla. "Koncentruj se na to, aby sis představil tok času, který si přeješ: od dětství k stáří, od stáří k dětství. Když budeš ovládat ten proud změn, naučí tě to vidět každý systém jako něco, co se vznáší v relativní stabilitě… jen relativní."
"Myslel jsem, že se učím trpělivosti." Slyšela v jeho hlase hněv a náznak frustrace.
"A relativní stabilitě," odpověděla. "To je perspektiva, kterou tvoříš vlastní vírou, a víra se dá manipulovat obrazností. Naučil ses jen omezenému způsobu nazírání vesmíru. Teď musíš vesmír změnit ve vlastní výtvor. To ti umožní zapřáhnout jakoukoli relativní stabilitu, použít ji pro vlastní účely, pro jakékoli účely, které si dokážeš představit."
"Jak dlouho jsi říkala, že to trvá?"
"Trpělivost," připomněla mu.
Na tváři se mu objevil spontánní úsměv. Očima zalétl k ní.
"Dívej se na své ruce!" okřikla ho.
Úsměv zmizel. Oči se opět neochvějně upřely na ruce.
"Co mám dělat, až se paže unaví?" zeptal se.

"Přestaň mluvit a soustřeď se," řekla. "Když budeš moc unavený, přestaň. Vrať se k tomu po několika minutách uvolnění a cvičení. Musíš vytrvat, dokud se ti to nepodaří. Ve tvém současném stavu je to důležitější, než si snad můžeš představit. Tuhle lekci musíš zvládnout, nebo žádná další nepřijde."
Farad'n se zhluboka nadechl, kousl se do rtu, díval se na ruce. Pomalu je obracel: dlaň, hřbet, dlaň, hřbet… Ramena se mu chvěla únavou. Dlaň, hřbet… Nic se nezměnilo.
Jessica se zvedla, přešla k jediným dveřím, které tu byly.
Promluvil, aniž odtrhl oči od rukou. "Kam jdeš?"
"Bude se ti to dělat lépe, když budeš sám. Vrátím se asi za hodinu. Trpělivost."
"Já vím!"
Chvíli si ho prohlížela. Jak zaujatě vypadal. S náhlostí, která jí sevřela srdce, jí připomněl vlastního ztraceného syna. Povzdechla a řekla: "Až se vrátím, naučím tě cvičení, kterým si uvolníš svaly. Nespěchej. Budeš ohromen, k čemu dokážeš přimět své tělo a své smysly."
Vyšla ven.
Všudypřítomné stráže se zařadily tři kroky za ni, jak vykročila do haly. Jejich úcta a obdiv byly zjevné. Byli to sardaukaři, třikrát varovaní před jejími schopnostmi, vychovaní příběhy o své porážce od fremenů na Arrakis. Tahle čarodějnice byla fremenská Ctihodná matka, benegesseriťanka a Atreidová.
Jessica se ohlédla a uviděla jejich přísné tváře jako milník svého plánu. Odvrátila se, sestoupila ze schodů a krátkou chodbou do zahrady pod svým oknem.
Teď jen aby Duncan a Gurney zvládli své role, myslela si, když ucítila pod nohama štěrk cestičky a uviděla zlaté světlo filtrované zelení.
Až dokončíte příští etapu svého mentatského vzdělávání, naučíte se integrovaným komunikačním metodám. Je to celostní funkce, která překryje datové trasy ve vašem vědomí, rozřeší složité a mohutné vstupy z mentatských indexově katalogových technik, které jste už zvládli. Vaším úvodním problémem bude ničivé napětí, které vzejde z širokého souboru detailů a dat o jednotlivých specializovaných předmětech. Dejte si pozor. Bez mentatské vrstvené integrace se můžete utopit v babylonském problému, jak nazýváme všudypřítomná nebezpečí získání nesprávných kombinací z přesných informací.

PŘÍRUČKA MENTATA

Zvuk šustící tkaniny vyburcoval Letovu pozornost. Překvapilo ho, že jeho citlivost dostoupila už takové výše, že automaticky rozeznává látky podle jejich zvuku: tohle bylo fremenské roucho otírající se o těžký závěs ve dveřích. Obrátil se po zvuku. Přicházel z chodby, kam před pár minutami odešel Namrí. Když se Leto obrátil, uviděl přicházet svého věznitele. Byl to týž muž, který ho zajal: stejný tmavý proužek kůže nad maskou filtršatů, stejné palčivé oči. Muž zvedl ruku k masce, vytáhl si z nozder jímací trubici, stáhl masku a zároveň odhodil kápi vzad. Leto ho poznal ještě dřív, než uviděl jizvu po signutě na tváři. Poznal ho s naprostou jistotou, i když ještě pátral po potvrzujících detailech. Nebylo pochyb, tato valící se koncentrace lidství, tento válečník-trubadúr byl Gurney Halleck!
Leto zaťal pěsti, ochromen na okamžik šokem z poznání. Žádný atreidský poddaný nebyl nikdy věrnější. Nikdo lépe nebojoval se štítem. Byl to Paulův důvěrník a učitel.
Byl to služebník lady Jessiky.
To všechno a ještě víc se Letovi honilo hlavou. Gurney ho zajal. Gurney a Namrí jsou v tom spiknutí spolu. A s nimi je v něm ještě Jessičina ruka.
"Jak jsem slyšel, už ses setkal s naším Namrím," řekl Halleck. "Věř mu, prosím, mladý pane. Má jeden jediný úkol. On je schopen tě zabít, kdyby bylo potřeba."
Leto automaticky odpověděl hlasem svého otce: "Tak ty ses přidal k mým nepřátelům, Gurney! Nikdy by mě nenapadlo -"
"Nezkoušej na mě žádné ty své ďábelské triky, chlapče," řekl Halleck. "Jsem proti nim obrněn. Plním rozkazy tvé babičky. Tvoje výchova byla naplánována do posledního detailu. To ona schválila můj výběr Namrího. Všechno, co přijde, i když se to možná bude zdát bolestné, bude na její příkaz."
"A co přikazuje?"
Halleck zvedl ruku ze záhybů roucha, ukázal fremenskou injekční stříkačku, primitivní, ale účinnou. Její

průhledná trubice byla plná modré tekutiny.
Leto couvl na pohovce dozadu, až ho zastavila skála. Jak se pohnul, vstoupil Namrí a postavil se vedle Hallecka s rukou na krispelu. Společně blokovali jediný východ.
"Vidím, že jsi rozeznal melanžovou esenci," řekl Halleck. "Máš vykonat červí výlet, chlapče. Musíš jím projít. Jinak se to, čeho se odvážil tvůj otec a ty ne, bude vznášet nad tvou hlavou až do konce tvých dní."
Leto mlčky zavrtěl hlavou. Tohle bylo něco, co ho může rozdrtit, to s Ghanimou oba věděli. Gurney je nevědomý blázen! Jak mohla Jessica… Leto ucítil v paměti přítomnost svého otce. Pronikla do jeho mysli a snažila se ji zbavit zábran. Leto chtěl křičet, chtěl zuřit, ale nedokázal pohnout rty. Ale tohle byla ta věc beze slov, které se předzrození nejvíc obávali. Tohle byl věštecký trans, čtení nezměnitelné budoucnosti se vší její strnulostí a jejími hrůzami. Jessica přece nemohla přikázat, aby jejího vlastního vnuka podrobili takovým mukám. Ale v mysli se mu zjevila její přítomnost a vnukala mu argumenty, proč přijmout. Dokonce i litanie proti strachu se mu vrátila do mysli, opakovaně a monotónně: "Nesmím se bát. Strach zabíjí myšlení. Strach je malá smrt přinášející naprosté vyhlazení. Budu svému strachu čelit. Dovolím mu, aby prošel kolem mne a skrze mne. A až projde a zmizí…"
S kletbou, která byla stará už tehdy, když Chaldea byla mladá, se pokusil skočit na dva muže, kteří stáli proti němu, ale jeho svaly ho odmítly poslechnout. Leto se díval na Gurneyho ruku, na přibližující se stříkačku, jako by už teď byl v transu. V modré tekutině se odrazilo světlo luminy. Stříkačka se dotkla Letovy levé paže. Projela jím bolest, vystřelila až do hlavy.
Leto náhle uviděl mladou ženu sedět za úsvitu před hrubou chatrčí. Seděla přímo před ním a pražila kávová zrna do hnědorůžové barvy, přidávala k nim kardamom a melanž. Někde za ním se ozvaly zvuky fiduly. Hudba zněla a zněla, dokud nevstoupila do jeho hlavy a nezvučela dál tam. Zalila celé jeho tělo a on se cítil být velkým, velmi velkým, už vůbec nebyl dítětem. A jeho kůže mu nepatřila. Ten pocit znal! Jeho kůže mu nepatřila. Tělem se mu rozlilo teplo. Stejně náhle, jak se objevila první vize, najednou stál ve tmě. Byla noc. Ze zářivého vesmíru padaly hvězdy jako déšť žhavých uhlíků.
Část jeho vědomí chápala, že není úniku, ale stále se ještě snažil bojovat, dokud se do toho nevmísil jeho otec: "Budu tě v transu chránit. Ti ostatní uvnitř tě nedostanou."
Vítr Leta povalil, obrátil ho, syčel, sypal na něj prach a písek, řezal jeho paže, jeho tvář, rval mu šaty, šlehal uvolněnými cáry nyní bezvýznamné látky. Ale Leto necítil bolest a viděl, jak se rány hojí stejně rychle, jak se objevily. Stále se valil s větrem. A jeho kůže mu nepatřila.
Stane se to! myslel si.
Ale ta myšlenka byla vzdálená a přišla tak, jako by nebyla jeho, ne doopravdy jeho; asi jako kůže.
Vidění ho pohltilo. Vyvinulo se v dvojitou vzpomínku, která oddělovala minulost od současnosti, budoucnost od současnosti, budoucnost od minulosti. Každá ta hranice se slila do trojúhelníkového ohniska, které cítil jako mnohorozměrnou reliéfní mapu své budoucí existence.
Myslel si: Čas je měřítkem prostoru, stejně jako dálkoměr je měřítkem prostoru, ale měření nás zavírá do prostoru, který měříme.
Cítil, jak se trans prohlubuje. Připadalo mu to jako zesílení vnitřního vědomí, kterým nasákla jeho identita a kterým se on sám proměňoval. Byl to živý čas a on nemohl zachytit ani jediný jeho okamžik. Zaplavily ho zlomky vzpomínek, budoucnost a minulost. Ale bylo to jen cosi jako pohyblivá fotomontáž. Jejich vztahy neustále vířily a měnily se. Jeho paměť byla čočka, světelný hledáček, který vybíral úlomky, izoloval je, ale nikdy nedokázal zastavit ten neustálý pohyb a změny, které se mu vzdouvaly před očima. To, co s Ghanimou plánovali, se dostalo do hledáčku, dominovalo všemu, ale teď ho to děsilo. Realita vidiny ho bolela. Jeho já se svíjelo tou nekritickou nutností.
A jeho kůže mu nepatřila! Minulost a současnost jím procházely, proudily přes bariéru jeho hrůzy. Nedokázal je oddělit. Jednu chvíli měl pocit, že se vydává na Služebnický džihád a touží zničit každý stroj simulující lidské vědomí. To musela být minulost - hotová a skončená. Ale jeho smysly se přesto řítily tou zkušeností a vnímaly i ty nejmenší detaily. Slyšel, jak jeho společník - ministr od řečnického pultíku promlouvá: "Musíme popřít myslící stroje. Lidé si musejí sami určovat své hranice. To za ně žádný stroj nemůže udělat. Rozum spočívá v programování, nikoli v hardwaru, a my sami jsme ten nejdokonalejší program!"

Slyšel ten hlas jasně, věděl, kde je - znal tu obrovskou dřevěnou halu s tmavými okny. Světlo vycházelo z praskajících plamenů. A jeho společník - ministr říkal: "Náš Džihád je program vypisující obsah paměti. Vypíšeme ty věci, které nás ničí jako lidi!"
A Leto v mysli věděl, že ten mluvčí byl služebníkem počítačů, že to byl člověk, který je znal a obsluhoval je. Ale scéna zmizela a před ním stála Ghanima, která řekla: "Gurney to ví. Řekl mi to. Jsou to Duncanova slova a Duncan mluvil jako mentat: ‚Když činíš dobro, vyvaruj se hlasitosti; když činíš zlo, vyvaruj se vědomí sebe sama.'"
To musela být budoucnost - vzdálená budoucnost. Ale cítil to jako realitu. Byla stejně naléhavá jako kterákoli minulost z jeho mnoha životů. A zašeptal: "Není to pravda, otče?"
Ale otcův obraz v jeho mysli varoval: "Nepřivolávej katastrofu! Učíš se teď stroboskopickému vědomí. Bez něj se můžeš uštvat, ztratit svůj mezník v čase."
A představy přetrvávaly. Do jeho vědomí bušil jeden nájezd za druhým. Minulost - současnost - budoucnost. Nebylo tu žádné skutečné dělení. Věděl, že musí plout s proudem, ale ten proud ho děsil. Jak se dokáže vrátit na nějaké místo, které zná? Ale přitom cítil, jak ho cosi nutí nevzpírat se. Nedokázal polapit svůj nový vesmír, sevřít ho do nehybných kousků opatřených nálepkami. Ani jeden z těch kousků nezůstal stát. Věci nemohou být navždycky uspořádány a formulovány. Musel najít rytmus proměny a dohlédnout mezi těmi proměnami až k samotnému proměňování. I když nevěděl, kde to začalo, pohyboval se obrovskou požehnanou chvílí, schopen vidět minulost v budoucnosti, současnost v minulosti, vidět teď jak v minulosti, tak v budoucnosti. Byla to celá století zažitá mezi dvěma údery srdce. Letova mysl se volně vznášela, neměl žádnou objektivní duši, aby nahradila vědomí, žádné zábrany. Namrího "prozatímní budoucnost" mu zlehka zůstávala ve vědomí, ale spolu s ní tam bylo mnoho jiných budoucností. A v tom otřásajícím poznání se celá jeho minulost, každý jeho vnitřní život stal jeho vlastním. S pomocí největších uvnitř sebe jim vládl. Byly jeho.
Myslel si: Když studuješ předmět z dálky, můžeš vidět jen jeho princip. Teď dosáhl té vzdálenosti a viděl vlastní život: mnohonásobná minulost a její vzpomínky byly jeho břemeno, jeho radost a jeho nezbytnost. Ale červí výlet jim dodal další rozměr a jeho otec v něm už nestál na stráži, protože už toho nebylo třeba. Leto viděl jasně do dálky minulost i současnost. A minulost mu poskytla největšího předka - toho, který se jmenoval Harum a bez nějž by vzdálená budoucnost nebyla. Ty jasné vzdálenosti poskytly nové zásady, nové rozměry sdílení. Ať si teď vybere jakýkoli život, prožije ho v samostatné sféře hromadné zkušenosti, ve stopě životů tak propletených, že jediný samostatný život nemůže ani spočítat jejich generace. Tato hromadná zkušenost měla sílu potlačit jeho já. Mohla dát sama sebe pocítit jedinci, národu, společnosti nebo celé civilizaci. Proto samozřejmě Gurneyho naučili, aby se ho bál; proto čekal Namrího nůž. Nesmí jim být dovoleno vidět tuto moc v jeho nitru. Nikdo ji nikdy nesmí vidět docela - dokonce ani Ghanima ne.
Nakonec se Leto posadil a viděl, že tam zůstal jen Namrí a dívá se na něj.
Leto starým hlasem řekl: "Neexistují žádné přesné hranice pro všechny lidi. Univerzální předvídání je prázdný mýtus. Jen nejsilnější místní proudy času se dají předvídat. Ale v nekonečném vesmíru může mít místní tak obrovský rozměr, že lidská mysl před tím couvne."
Namrí zavrtěl hlavou, nechápal nic.
"Kde je Gurney?" zeptal se Leto.
"Odešel, aby se nemusel dívat, jak tě zabiji."
"Zabiješ mě, Namrí?" Byla to skoro prosba, aby to udělal.
Namrí sňal ruku z nože. "Protože mě o to žádáš, neudělám to. Ale kdybys byl lhostejný…"
"Onemocnění lhostejností ničí mnoho věcí," kývl Leto. "Ano… dokonce i civilizace na ni umírají. Jako by to byla cena požadovaná za dosažení nových úrovní složitosti nebo vědomí." Pohlédl na Namrího. "Tak tobě řekli, že máš ve mně hledat lhostejnost?" A viděl, že Namrí je víc než zabiják - Namrí byl nevyzpytatelný.
"Jako známku neovládané síly," řekl Namrí, ale byla to lež.
"Lhostejné síly, ano," Leto se narovnal a hluboce povzdechl. "V životě mého otce nebyla žádná morální velikost, Namrí; jen místní past, kterou si sám postavil."
Paule,

ó Muad'Dibe,
ó mahdí seslaný,
tvůj jediný dech shůry
rozpoutal orkány.

PÍSNĚ O MUAD'DIBOVI

"Nikdy!" řekla Ghanima. "Zabiju ho o svatební noci." Promluvila se zarputilostí, která až dosud odolávala všemu přemlouvání. Alia a její poradci se o to pokoušeli polovinu noci, královská rezidence zůstávala neklidná, posílali pro nové a nové poradce, pro jídlo, pro pití. Celý Chrám i přilehlá Citadela vřely zklamáním z toho, že stále nepadlo rozhodnutí.
Ghanima seděla vyrovnaně na zelené nadnášené židli ve svém vlastním pokoji, velké místnosti s hrubými hnědošedými stěnami, které měly napodobit skálu síče. Strop byl ale z imbarského křišťálu, který se blýskal modrým světlem, a na zemi byly černé dlaždice. Nábytku tu bylo málo: malý psací stůl, pět suspenzorových židlí a pohovka v malém výklenku. Ghanima měla na sobě fremenské žluté roucho smutku.
"Nejsi svobodný člověk, který si může rozhodovat o každém rysu svého života," řekla Alia snad už posté. Ta malá hlupačka si to přece musí dřív nebo později uvědomit! Musí souhlasit se zásnubami s Farad'nem. Musí! Ať ho pak klidně zabije, ale zásnuby vyžadují otevřený souhlas zasnubované fremenky.
"Zabil mého bratra," řekla Ghanima, která se držela toho jediného, co jí mohlo pomoci. "Každý to ví. Fremeni by prokleli třeba i zmínku o mém jménu, kdybych souhlasila s tím zasnoubením."
A to je právě důvod, proč se musíš podřídit, myslela si Alia. Řekla: "Udělala to jeho matka. Poslal ji za to do vyhnanství. Co od něj chceš víc?"
"Jeho krev," odpověděla Ghanima. "Je to Corrino."
"Odsoudil svou vlastní matku," protestovala Alia. "A proč by ti měla dělat starost ta fremenská sebranka? Přijmou všechno, co jim řekneme, aby přijali. Ghani, mír Impéria vyžaduje, abys -"
"Nepodrobím se," přerušila ji Ghanima. "Nemůžeš to zasnoubení oznámit beze mě."
Irulán, která vešla při těchto slovech do místnosti, se tázavě podívala na Alii a dvě poradkyně, které stály sklíčeně vedle ní. Irulán viděla, jak Alia znechuceně rozhodila rukama a svezla se na židli proti Ghanimě.
"Promluv s ní ty, Irulán," řekla Alia.
Irulán si přitáhla židli a sedla si vedle Alie.
"Ty jsi taky Corrinová, Irulán," podotkla Ghanima. "Nedráždi mě." Ghanima vstala, přešla k pohovce, sedla si na ni se zkříženýma nohama a zamračila se na obě ženy. Viděla, že Irulán se oblékla do černé aby podobné Aliině, kápi měla shrnutou tak, že odhalila světlé vlasy. Ve žlutém světle lumin to byly žluté vlasy, vlasy smutku.
Irulán se podívala na Alii, vstala a přešla ke Ghanimě. "Ghani, já bych ho zabila sama, kdyby se tak něco vyřešilo. A to je Farad'n z mé vlastní krve, jak jsi tak laskavě zdůraznila. Ale ty máš povinnosti mnohem vyšší, než je tvá oddanost k fremenům…"
"To od tebe nezní o nic líp než od mé drahé tety," odsekla Ghanima. "Krev bratra se nedá smýt. To je víc než obyčejný fremenský aforismus."
Irulán stiskla rty. "Farad'n drží tvou babičku v zajetí. Drží tam i Duncana, a jestli ne -"
"Mne ty vaše povídačky o tom, jak k tomu došlo, moc neuspokojují," řekla Ghanima a podívala se na Alii. "Kdysi Duncan raději zemřel, než by dovolil nepřátelům zajmout mého otce. Třeba to nové gholovské tělo už není takové, jako -"
"Duncan měl za úkol chránit život tvé babičky!" řekla Alia a prudce se obrátila k ní. "Jsem přesvědčená, že zvolil jediný možný způsob." A myslela si: Duncane! Duncane! Takhle jsi to neměl udělat.
Ghanima, která z Aliina hlasu vycítila klam, se na tetu podívala: "Lžeš, ó Lůno nebes. Slyšela jsem o tom, jak ses pohádala s mou babičkou. Co se nám to bojíš říct o ní a o svém drahém Duncanovi?"
"Slyšela jsi všechno," řekla Alia, ale bodl ji osten strachu nad tím odvážným obviněním a tím, co naznačovalo. Uvědomila si, že je unavená, a proto neopatrná. Vstala a řekla: "Víš všechno, co vím já."

Obrátila se k Irulán: "Pracuj na ní zase chvíli ty. Musíme ji přimět, aby -"
Ghanima ji přerušila hrubou fremenskou nadávkou, která z jejích nedospělých úst zněla otřesně. Do ticha, které vzápětí nastalo, řekla: "Ty si myslíš, že jsem jen dítě, že na mě můžeš pracovat roky, že nakonec přijmu. Rozmysli si to, ó Nebeská regentko. Ty víš líp než kdo jiný, kolik let v sobě mám. Budu naslouchat jim, ne tobě."
Alia jen stěží spolkla zlobnou odpověď a zadívala se na Ghanimu. Zvrácenost? Kdo je tohle dítě? V Alii se začal vzmáhat dřív nepoznaný strach z Ghanimy. Udělala snad svůj vlastní kompromis se životy, které přicházejí k předzrozeným? Alia řekla: "Ještě je čas, aby ses umoudřila."
"Možná je ještě čas, abych viděla Farad'novu krev potřísnit můj nůž," odpověděla Ghanima. "Na to se spolehni. Jestli s ním někdy zůstanu o samotě, jeden z nás jistě zemře."
"Myslíš, že jsem milovala tvého bratra méně než ty?" zeptala se Irulán. "Jsi pošetilá! Byla jsem mu matkou stejně jako tobě. Byla jsem -"
"Nikdy jsi ho neznala!" skočila jí do řeči Ghanima. "Vy všichni, s občasnou výjimkou mé milované tety, na nás pořád hledíte jako na děti. Jste blázni! Alia to ví! Podívej, jak utíká před -"
"Neutíkám před ničím," odsekla Alia, ale obrátila se zády ke Ghanimě a Irulán, čelem k dvěma amazonkám, které předstíraly, že hádku neslyší. Zřejmě to s Ghanimou vzdaly. Možná s ní dokonce sympatizovaly. Alia je hněvným gestem poslala pryč. Když odcházely, byla na jejich tvářích patrná úleva.
"Utíkáš," trvala na svém Ghanima.
"Vybrala jsem si způsob života, který mi vyhovuje," řekla Alia a obrátila se zpátky ke Ghanimě, která pořád seděla se zkříženýma nohama na pohovce. Bylo by možné, že také udělala ten strašný vnitřní kompromis? Alia se snažila na Ghanimě najít známky něčeho takového, ale neobjevila nic. Pak ji napadlo: Poznala to na mně? Ale jak by mohla?
"Bála ses, že budeš oknem pro to velké množství," obvinila ji Ghanima. "Ale my jsme předzrození a my víme. Budeš jejich oknem, vědomě nebo nevědomě. Nemůžeš je popřít." A myslela si: Ano, já tě znám - Zvrácenosti. A možná skončím stejně jako ty, ale prozatím tě mohu jen litovat a pohrdat tebou.
Chvíli bylo téměř hmatatelné ticho, které v Irulán vzbudilo benegesseritské instinkty. Podívala se z jedné na druhou a řekla: "Proč jste najednou tak zticha?"
"Napadlo mě něco, o čem je potřeba důkladně přemýšlet," řekla Alia.
"Přemýšlej, jak je ti libo, drahá teto," ušklíbla se Ghanima.
Alia odložila svůj hněv vyvolaný únavou a řekla: "To prozatím stačí! Necháme ji přemýšlet. Třeba přijde k rozumu."
Irulán vstala a řekla: "Stejně už skoro svítá. Ghani, než půjdeme, chceš slyšet poslední zprávu od Farad'na? On…"
"Nechci," přerušila ji Ghanima. "A přestaň mi nadále říkat tou směšnou zdrobnělinou. Ghani! Jen to podporuje tvou mylnou představu, že jsem dítě, které můžeš…"
"Proč jste s Alií byly tak najednou zticha?" vrátila se Irulán k předchozí otázce, ale tentokrát ji položila jemným odstínem Hlasu.
Ghanima se rozesmála nahlas. "Irulán! Ty na mně opravdu zkoušíš Hlas?"
"Cože?" Irulán to vyvedlo z míry.
"Naučila bys svou babičku vysávat vejce," řekla Ghanima.
"Cože bych?"
"Samotná skutečnost, že já si pamatuji ten výraz a ty jsi ho nikdy neslyšela, by pro tebe měla být důvodem k zamyšlení," řekla Ghanima. "To byl starý výraz pohrdání z dob, kdy byl váš Bene Gesserit mladý. Ale jestli ti nestačí tohle, tak přemýšlej o tom, na co mysleli tvoji královští rodiče, když tě pojmenovali Irulán. Nebo snad Ruinál?"
Irulán se i přes svůj výcvik zarděla. "Ty mě provokuješ, Ghanimo."
"A ty ses na mě pokoušela použít Hlas. Na mě! Já pamatuji první lidské pokusy v tomto směru. Já si pamatuji tenkrát, Rumující Irulán. A teď odtud zmizte, obě."
Ale Alii to teď zaujalo, protože ji napadlo něco, co na chvíli zahnalo únavu. Řekla: "Možná mám návrh, který by mohl změnit tvůj názor, Ghani."
"Pořád Ghani!" Ghanima se ostře zasmála. "Přemýšlej chvilku: Když toužím zabít Farad'na, stačí, když

budu souhlasit s tvými plány. Předpokládám, že to tě napadlo. Dej si pozor na Ghani v povolné náladě. Vidíš, jsem k tobě úplně upřímná."
"V to jsem doufala," řekla Alia. "Jestli…"
"Krev bratra nelze smýt," přerušila ji Ghanima. "Já se nestanu v očích svých fremenských blízkých zrádcem té zásady. Nikdy neodpustit, nikdy nezapomenout. Není tohle náš katechismus? Varuji tě a říkám to veřejně: Nemůžeš mě zasnoubit s Farad'nem. Kdo z těch, kdo mě znají, by tomu uvěřil? Ani Farad'n sám by tomu nevěřil. Kdyby fremeni slyšeli o takovém zasnoubení, smáli by se po straně a říkali by: ‚Podívejte, láká ho do pasti.' Jestli…"
"To chápu," řekla Alia a postavila se po bok Irulán. Všimla si, že Irulán stojí tiše a ohromeně, protože si už uvědomila, kam rozhovor směřuje.
"A tak bych ho vábila do pasti," řekla Ghanima. "Jestli to myslíš takhle, pak souhlasím, ale on na to nemusí skočit. Jestli si přeješ to falešné zasnoubení jako bezcennou minci, kterou vykoupíš mou babičku a svého drahého Duncana, budiž. Dopadne to na tvou hlavu. Vykup je. Ale Farad'n je můj. Toho zabiji."
Irulán se prudce obrátila k Alii, dřív než stačila odpovědět. "Alio! Jestli takhle porušíme své slovo…"
Nedopověděla a Alia s úsměvem uvažovala o možném hněvu mezi velkorody ve Shromáždění fuediktu, o zhoubných následcích pro důvěru v atreidskou čest, ztrátě náboženské důvěry, o všech těch malých a velkých stavebních kamenech, kterými to otřese.
"Obrátí se to proti nám," protestovala Irulán. "Všechna víra v Paula jako proroka bude zničena. To… Impérium…"
"Kdo se opováží brát v potaz naše právo rozhodnout, co je správné a co je špatné?" zeptala se Alia sladce. Jsme prostředníky mezi dobrem a zlem. Stačí, když prohlásím…"
"To nemůžeš udělat!" protestovala Irulán. "Paulova památka…"
"Je jen nástroj církve a státu," řekla Ghanima. "Nemluv hlouposti, Irulán." Ghanima se dotkla krispelu u pasu a podívala se na Alii. "Špatně jsem odhadla svou chytrou tetu, regentku všeho svatého v Muad'Dibově Impériu. Ano, skutečně jsem tě špatně odhadla. Přilákej Farad'na do našeho salonu, jestli chceš."
"To je bezohlednost," zapřísahala Irulán.
"Souhlasíš s tím zasnoubením, Ghanimo?" zeptala se Alia, jako by tam Irulán vůbec nebyla.
"Za svých podmínek," kývla Ghanima, ruku stále položenou na krispelu.
"Nad tím si myji ruce," řekla Irulán a skutečně si zamnula dlaně. "Byla jsem ochotna obhajovat skutečné zasnoubení, které by zahojilo -"
"Zasadíme ti ránu, která se bude hojit mnohem obtížněji, Alia a já," řekla Ghanima. "Přiveď ho rychle, jestli přijde. A on možná přijde. Copak by mohl mít podezření proti tak malému dítěti, jako jsem já? Naplánujeme formální obřad zásnub, který bude vyžadovat jeho přítomnost. Musí tam být příležitost, abych s ním zůstala sama… jen minutu nebo dvě…"
Irulán se otřásla při tom důkazu, že Ghanima je přece jen pravá fremenka, dítě, které se svou strašnou krvelačností neliší od dospělého. Koneckonců fremenské děti byly zvyklé dobíjet na bitevním poli raněné, aby ženy mohly jen sbírat těla a odtáhnout je k destilátoru. A Ghanima, která mluvila hlasem fremenského dítěte, vršila hrůzu na hrůzu tou záměrnou dospělostí svých slov, prastarým smyslem pro krevní mstu, která se kolem ní vznášela jako aura.
"Souhlas," řekla Alia a snažila se vší mocí ovládnout svou tvář a hlas, aby neprozradily, jak šíleně se raduje. "Připravíme zásnubní smlouvu. Svědkem podpisu bude příslušné shromáždění zástupců velkorodů. Farad'n nebude moci pochybovat."
"On bude pochybovat, ale přesto přijde," řekla Ghanima. "A bude mít strážce. Ale napadne je, aby ho chránili přede mnou?"
"Pro lásku ke všemu, co se pokoušel udělat Paul," zapřísahala Irulán, "snažme se aspoň, aby Farad'nova smrt vypadala jako nehoda, anebo jako výsledek zlé vůle někoho třetího -"
"Budu se radovat, až jeho krev na svém noži ukážu svým bratřím," prohlásila Ghanima.
"Alio, snažně tě prosím," nevzdávala se Irulán. "Zapomeň na tohle šílenství. Vyhlas proti Farad'novi kanly, udělej něco, aby -"
"Nemusíme proti němu oficiálně vyhlásit krevní mstu," odpověděla Ghanima. "Celé Impérium ví, jaké

pocity musíme mít." Ukázala na rukáv svého roucha. "Nosíme žlutou barvu smutku. Až ji vyměním za čerň zasnoubené fremenky, oklame to někoho?"
"Modli se, ať to oklame Farad'na," řekla Alia, "a ty zástupce velkorodů, které pozveme, aby byli svědky -"
"Všichni ti delegáti se obrátí proti vám," řekla Irulán. "To dobře víš!"
"Velmi správně," řekla Ghanima. "Vyber ty zástupce pečlivě, Alio. Musejí to být takoví, jejichž pozdější odstranění nám nebude vadit."
Irulán rozhodila zoufale ruce, obrátila se a prchla.
"Nech ji dobře sledovat, ať se nepokusí varovat svého synovce," podotkla Ghanima.
"Nemusíš mě učit, jak vést spiknutí," odpověděla Alia. Obrátila se a vyšla za Irulán, ale pomaleji. Stráže před dveřmi a čekající poradci se seběhli do jejího průvodu jako částečky prachu vsáté do jícnu vynořujícího se červa.
Ghanima smutně zavrtěla hlavou, když se dveře zavřely, a myslela si: Je to tak, jak jsme si já a ubohý Leto mysleli. Bohové pod námi! Kéž by byl ten tygr zabil mě místo něj.
Mnohé síly se snažily zmocnit se Atreidových dvojčat, a když byla oznámena Letova smrt, tato spiknutí a protispiknutí ještě zesílila. Všimněte si jednotlivých motivů: Sesterstvo se bálo Alie, dospělé Zvrácenosti, ale přesto stále chtělo ty genetické charakteristiky, které v sobě nesli Atreidové. Církevní hierarchie auqáfu a hádže viděla jen moc, kterou by jí přineslo ovládnutí Muad'Dibových dědiců. CHOAM chtěla získat přístup k bohatství Duny. Farad'n a jeho sardaukaři chtěli vrátit rod Corrino na výsluní slávy. Kosmická gilda se obávala rovnice Arrakis = melanž; bez koření nemohli navigovat. Jessica si přála napravit, co způsobila její neposlušnost k Bene Gesseritu. Nikoho nenapadlo zeptat se dvojčat, jaké jsou jejich vlastní plány, dokud nebylo příliš pozdě.

KNIHA KREOS

Krátce po večerním jídle uviděl Leto nějakého muže projít kolem obloukového vchodu do jeho místnosti a jeho mysl šla s tím mužem. Průchod zůstal otevřený a Leto tam viděl nějakou aktivitu - kolem vezli kořenné košíky, prošly tři ženy v exoticky rafinovaných šatech, které naznačovaly, že patří k pašerákům. Ten muž, který vzal na procházku Letovu mysl, by nebyl ničím zvláštní, jenže se pohyboval jako Stilgar - jako mnohem mladší Stilgar.
Byla to zvláštní procházka, kterou si udělala jeho mysl. Čas naplnil Letovo vědomí jako hvězdná klenba. Viděl nekonečné časoprostory, ale musel se vmáčknout do vlastní budoucnosti, než rozeznal, kde přesně se nachází jeho tělo. Jeho mnohotvárné vnitřní životy se vzdouvaly a zase ustupovaly, ale teď už patřily všechny jemu. Byly jako vlny na pláži, ale když vystoupily příliš vysoko, mohl jim poručit a ony ustoupily a zůstal jen královský Harum.
Tu a tam naslouchal těm vzpomínkovým životům. Jeden se vždycky vztyčil jako nápověda, vystrčil hlavu na scénu a přihrával mu narážky, podle nichž se má chovat. Během duševní procházky přišel jeho otec a řekl: "Jsi dítě, které chce být mužem. Až budeš mužem, budeš marně hledat to dítě, jímž jsi byl."
Celou dobu cítil, jak jeho tělo napadají blechy a vši, obyvatelé starého a špatně udržovaného síče. Nikomu ze služebníků, kteří mu přinášeli jídlo silně promíšené s kořením, tato stvoření zjevně nevadila. Jsou ti lidé proti takovým věcem imunní, nebo s nimi už jen žijí tak dlouho, že dokážou takové nepříjemnosti přehlížet?
Kdo jsou ti lidé, shromáždění kolem Gurneyho? Jak se sem dostali? Je to Jacurutu? Jeho mnohonásobné vzpomínky poskytovaly odpovědi, které se mu nelíbily. Byli to ošklivi lidé a Gurney z nich byl nejošklivější. Přitom se tu však vznášela dokonalost, spící a vyčkávající pod odpudivým povrchem. Část jeho já věděla, že zůstává stále spoután kořením, udržován v poddanství mohutnými dávkami melanže v každém jídle. Jeho dětské tělo se chtělo vzepřít, zatímco jeho osobnost se zmítala v bezprostředních vzpomínkách zahrnujících miliony let.
Jeho mysl se vrátila z procházky a on si nebyl jistý, jestli jeho tělo skutečně zůstalo na místě. Koření mátlo smysly. Cítil tlaky vlastních omezení, jak se na něj vrší jako dlouhé barachánové duny bledu, které pomalu skládají rampu u skály. Jednoho dne se přes hřeben skály přesype tenký pramének písku… pak

víc a víc… až jednoho dne bude vidět už jen ten písek.
Ale pod ním bude pořád skála.
Jsem stále ještě v transu, myslel si.
Věděl, že brzo dojde na rozcestí mezi životem a smrtí. Jeho věznitelé ho stále znovu posílali do melanžového zotročení, protože pokaždé, když se vrátil, nebyli stále spokojeni s jeho odpověďmi. Zrádný Namrí vždycky čekal s nožem. Leto poznal nesčetné minulosti i budoucnosti, ale ještě se musel dozvědět to, co by uspokojilo Namríhо… Nebo Gurneyho Hallecka. Chtěli něco jiného než vidiny. To rozcestí života a smrti Leta lákalo. Věděl, že jeho život má nejspíš nějaký vnitřní význam, který ho povznáší nad úroveň pouhých vidin. Když myslel na tento požadavek, cítil, že jeho vnitřní vědomí je jeho skutečným bytím a jeho vnější existence je trans. To ho děsilo. Nechtěl se vrátit zpátky do síče, k jeho blechám, k jeho Namrímu, k jeho Gurneymu Halleckovi.
Jsem zbabělec, myslel si.
Ale i zbabělec, dokonce i zbabělec může zemřít statečně pro pouhé gesto. Kde je to gesto, které ho může znovu učinit úplným? Jak se může vzbudit z transu a vidin do toho vesmíru, který požadoval Gurney? Bez toho obratu, bez probuzení z bezcílných vidin může klidně zemřít ve vězení, které si sám zvolil, to věděl. V tom se aspoň rozhodl spolupracovat se svými věznitelі. Někde musel najít moudrost, vnitřní rovnováhu, která se odrazí od vesmíru a vrátí se mu jako obraz chladné síly. Teprve pak může najít svou Zlatou stezku a přežít tu kůži, která mu nepatřila.
Někdo v síči hrál na balisetu. Leto cítil, že jeho tělo pravděpodobně slyší tu hudbu v současnosti. Cítil pod sebou pohovku. Slyšel hudbu. Na tu balisetu hrál Gurney. Žádné jiné prsty se nemohly úplně vyrovnat jeho mistrovskému ovládání tohoto nejtěžšího nástroje. Hrál starou fremenskou píseň, takovou, které se říká hadith kvůli obsahu a hlasu, jenž vzývá zvyklosti nezbytné pro přežití na Arrakis. Píseň vyprávěla o činnostech člověka v síči.
Leto cítil, jak ho píseň vede nádhernou starou jeskyní. Viděl ženy, jak šlapou odpady po výrobě koření na palivo, jak srážejí koření před fermentací, jak vytvářejí kořenná vlákna a látky. Melanž byla v síči všude.
Přišly chvíle, kdy Leto nedokázal rozlišovat mezi hudbou a lidmi v té vidině síče. Kvílení a údery stavu byly kvílením a údery balisety. Ale jeho oči viděly strukturu lidských vlasů, dlouhou kožešinu mutovaných krys, vlákna pouštní bavlny a proužky kůže ptáků. Viděl síčovou školu. Ekojazyk Duny hřímal jeho myslí na křídlech hudby. Viděl kuchyň využívající sluneční energie, dlouhou místnost, kde se vyráběly a opravovaly filtršaty. Viděl analytiky počasí, jak odečítají údaje z holí přinesených z pouště.
Někdy během té cesty mu někdo přinesl jídlo a nakrmil ho lžící. Hlavu mu přitom silnou rukou držel vzhůru. Věděl, že tohle cítí ve skutečnosti, ale ta nádherná hra pohybů v něm pokračovala.
Téměř vzápětí po kořením prosycené stravě uviděl řítící se písečnou bouři. Pohyblivé obrazy v písečném dechu se staly zlatými odlesky v očích můry a on sám se zmenšil na hmyz lezoucí v písku.
V uších mu zněla slova panoplie propheticus: "Říká se, že není nic pevného, nic vyváženého, nic trvalého v celém vesmíru - že nic nezůstává ve stejném stavu, že každý den a někdy každá hodina přináší změnu."
Stará missionaria protectiva věděla, co dělá, myslel si. Znali Strašlivé účely. Věděli, jak manipulovat lidmi a náboženstvími. Dokonce ani můj otec jim neunikl, nakonec ne.
V tom byl klíč, který hledal. Leto ho zkoumal. Cítil, jak se mu do těla vrací síla. Jeho celá mnohotvárná bytost se obrátila a vyhlédla ven do vesmíru. Posadil se a zjistil, že je sám v tmavé cele, kam jediné světlo dopadá z chodby, kudy před dávnými věky kráčel muž a odvedl s sebou jeho mysl.
"Štěstí nám všem!" zvolal tradičním fremenským způsobem.
V průchodu se objevil Gurney Halleck, nebo spíš jen tmavá silueta jeho hlavy.
"Přines světlo," požádal Leto.
"Přeješ si být dál zkoušen?"
Leto se zasmál. "Ne. Teď budu zkoušet já vás."
"Uvidíme." Halleck se obrátil a za chvíli se vrátil s jasně modrou luminou opřenou o levou paži. V cele ji pustil a nechal ji vznášet se nad jejich hlavami.
"Kde je Namrí?" zeptal se Leto.
"Hned za rohem, odkud ho mohu zavolat."

"Aha, Stařec věčnosti vždycky trpělivě čeká," řekl Leto. Cítil se zvláštně volný, nadnášený svým objevem.
"Nazýváš Namrího jménem vyhrazeným pro Šaj-hulúda?" zeptal se Halleck.
"Jeho nůž je z červího zubu," řekl Leto. "Takže on je Stařec věčnosti."
Halleck se ušklíbl, ale neřekl nic.
"Ještě pořád nevíš, jaký soud máš nade mnou vynést," řekl Leto. "A připouštím, že není možné vyměňovat si informace, aniž by člověk činil úsudky. Ovšem nemůžeš chtít, aby vesmír byl přesný."
Zašustění za Halleckem signalizovalo, že vešel Namrí. Zastavil se půl kroku vlevo od Hallecka.
"Aha, levice zatracenců," zasmál se Leto.
"Není moudré žertovat o Nekonečnu a Absolutnu," zavrčel Namrí. Úkosem se podíval po Halleckovi.
"Jsi Bůh, Namrí, že vzýváš Absolutno?" zeptal se Leto. Ale pozornost i nadále soustřeďoval na Hallecka. Odtud přijde soud.
Oba muži se na něj jen dívali, aniž by odpověděli.
"Každý soud balancuje na pokraji omylu," vysvětlil Leto. "Dělat si nárok na absolutní vědění znamená stát se obludným. Znalost je nekonečné dobrodružství na hraně nejistoty."
"Co to hraješ za hru se slovíčky?" obořil se na něj Halleck.
"Nech ho mluvit," zarazil ho Namrí.
"Je to hra, kterou se mnou začal Namrí," řekl Leto a viděl, jak starý fremen souhlasně kývl. Poznal tu hru na hádanky. "Naše smysly mají vždycky aspoň dvě úrovně," pokračoval Leto.
"Drobnosti a poselství," řekl Namrí.
"Výborně!" souhlasil Leto. "Vy mi dáváte drobnosti, já vám dávám poselství. Vidím, slyším, čichám, dotýkám se; cítím změny teploty i chuti. Cítím plynutí času. Mohu sbírat emoční vzorky. A jsem šťastný! Vidíš, Gurney? Namrí? V lidském životě není žádná záhada. Není to problém, který je třeba vyřešit, ale realita, kterou je třeba zažít."
"Nepokoušej naši trpělivost, chlapče," řekl Namrí. "Přeješ si snad na tomhle místě zemřít?"
Ale Halleck ho zadržel.
"Zaprvé nejsem chlapec," ukázal Leto gestem na prstech. "Nezabiješ mě; vložil jsem na tebe vodní úděl."
Namrí napůl vytasil krispel. "Nic ti nedlužím!"
"Ale Bůh stvořil Arrakis, aby vycvičil věrné," řekl Leto. "Já jsem ti nejen ukázal svou vlastní víru, já jsem ti pomohl uvědomit si vlastní existenci. Život vyžaduje disputaci. Tebe jsem přiměl - já! - aby sis uvědomil, že tvá skutečnost se liší od všech ostatních; a proto víš, že žiješ."
"Být ke mně neuctivý je nebezpečná hra," zavrčel Namrí. Nůž stále držel napůl vytasený.
"Neúcta je nejdůležitější součást náboženství," podotkl Leto. "Nemluvě už o její důležitosti pro filozofii. Neúcta je jediný způsob zkoušení našeho vesmíru, který nám zbyl."
"Tak ty myslíš, že chápeš vesmír?" řekl Halleck a poodstoupil od Namrího.
"A-nooo," řekl Namrí a v jeho hlase byla smrt.
"Vesmír může pochopit jen vítr," řekl Leto. "Neexistuje žádné velké sídlo rozumu, které by se skrývalo v mozku. Tvorba je objev. Bůh nás objevil v prázdnotě, protože jsme se pohybovali na pozadí, které už znal. Stěna byla prázdná. Pak se na ní objevil pohyb."
"Hraješ si na schovávanou se smrtí," varoval ho Halleck.
"Ale vy jste oba moji přátelé?" řekl Leto. Obrátil se k Namrímu. "Když navrhuješ kandidáta za Přítele vašeho síče, nezabiješ jako oběť sokola a orla? A nezní odpověď takto: ‚Bůh seslal každému, co jeho jest: sokoly, orly, přátelství a čest?'"
Namrí pustil nůž, ostří zajelo zpátky do pochvy. Užasle zíral na Leta. Každý síč uchovával svůj rituál přátelství v tajnosti, ale přitom tohle skutečně byla ta nejdůležitější část obřadu.
Halleck se ale zeptal: "Je toto místo konec tvé cesty?"
"Já vím, co ode mne potřebuješ slyšet, Gurney," odpověděl Leto a díval se, jak se na té ošklivé tváři střídá naděje a podezření. Leto se dotkl své hrudi. "Tohle dítě nikdy nebylo dítětem. Můj otec žije ve mně, ale nejsem to já. Miloval jsi ho a on byl velkomyslný člověk, jehož snahy mířily vysoko. Jeho záměrem bylo ukončit kolotoč válek, ale nepočítal s pohybem nekonečnosti, jak jej vyjadřuje život. To je rhažíja! Namrí to ví. Její pohyby může vidět každý smrtelník. Varujte se cest, které nabízejí úzké

možnosti. Takové stezky vás od nekonečna odvedou do smrtelné pasti."
"Co od tebe potřebuji slyšet?" zeptal se Halleck.
"Jen si hraje se slovíčky," zavrčel Namrí, ale v jeho hlase bylo slyšet hluboké váhání a pochyby.
"Spojuji se s Namrím proti svému otci," řekl Leto. "A můj otec ve mně se spojuje s námi oběma proti tomu, co z něj udělali jiní."
"Proč?" naléhal Halleck.
"Protože to je amor fati, který přináším lidstvu, čin neomezeného sebezkoumání. V tomto vesmíru se spojím proti každé síle, která lidem přináší ponížení. Gurney! Gurney! Nenarodil ses a nebyl jsi vychován v poušti. Tvé tělo nezná tu pravdu, o které mluvím. Ale Namrí to zná. V otevřené krajině je jeden směr stejně dobrý jako jiný."
"Stále jsem ještě neslyšel, co musím slyšet," zabručel Halleck.
"Mluví pro válku a proti míru," řekl Namrí.
"Ne," opravil ho Leto. "Stejně jako můj otec nemluvil proti válce. Ale podívejte se, co z něj udělali. Mír má v tomto Impériu jediný význam. Je to uchovávání jediného způsobu života. Je vám poručeno, abyste byli spokojení. Život musí být stejný na všech planetách podřízených imperiální vládě. Hlavním předmětem kněžského studia je najít správné formy lidského chování. A ten hledají ve slovech Muad'Diba! Řekni mi, Namrí, jsi spokojený?"
"Ne." Bylo to jednoznačné, spontánní odmítnutí.
"Tak se rouháš?"
"Samozřejmě že ne!"
"Ale nejsi spokojený. Vidíš, Gurney? Namrí nám to dokazuje. Každá otázka, každý problém nemá jen jedinou správnou odpověď. Člověk musí dovolit rozdílnost. Monolit je nestabilní. Proč tedy ode mne vyžaduješ jediné správné prohlášení? To má být měřítko tvého obludného soudu?"
"Chceš mě donutit, abych tě nechal zabít?" zeptal se Halleck, ale v jeho hlase byla bolest.
"Ne, je mi tě líto," řekl Leto. "Vzkaž mé babičce, že budu spolupracovat. Sesterstvo možná bude mé spolupráce litovat, ale Atreides dává své slovo."
"To by měla prozkoumat Mluvčí pravdy," řekl Namrí. "Tihle Atreidové…"
"Bude mít šanci říci své babičce to, co musí být řečeno," uzavřel Halleck a kývl hlavou směrem k průchodu.
Namrí se na chvilku zastavil, než vyšel, a podíval se na Leta. "Modlím se, aby naše rozhodnutí nechat ho naživu bylo správné."
"Jděte, přátelé," řekl Leto. "Jděte a přemýšlejte."
Když oba muži odešli, Leto se vrhl na záda, ucítil na páteři chladnou pohovku. Jeho kořením obtížené vědomí se při tom pohybu zatočilo. V tom okamžiku uviděl celou planetu - každou vesnici, každé městečko, každé město, poušť i osázená místa. Všechny ty tvary, které se mu dobývaly do vědomí, těsně souvisely samy se sebou a s jinými. Viděl společenské struktury Impéria, jak se odrážejí ve fyzikálních strukturách jeho planet a jejich společností. Bylo to, jako by se před ním rozevíraly nové a nové obrovské prostory, a on pochopil, co to musí být: okno do neviditelných částí společnosti. Leto si uvědomil, že každý systém má takové okno. Dokonce i systém jeho samého a jeho vesmíru. Začal nahlížet do oken jako kosmický slídil.
O tohle stála jeho babička a Sesterstvo! Věděl to. Jeho vědomí se vznášelo na nové, vyšší úrovni. Cítil minulost, kterou nesl ve svých buňkách, ve svých vzpomínkách, v archetypech, které ovlivňovaly jeho úsudky, v mýtech, které ho obklopovaly, v jeho jazycích a jejich prehistorických zlomcích. Všechny podoby z jeho lidské i nelidské minulosti, všechny životy, které nyní ovládal, to všechno se v něm konečně spojilo. A on pociťoval sám sebe jako cosi strhávaného přílivem a odlivem částic. Na horizontu nekonečna byl prvokem, protozoickým stvořením, v němž zrození a smrt jsou doslova současné, ale byl zároveň protozoickým i nekonečným, byl tvorem z molekulárních pamětí.
My lidé žijeme v koloniích! pomyslel si.
Chtějí, aby s nimi spolupracoval. Tím, že slíbil spolupráci, si vykoupil další odklad Namrího nože. Tím, že ho povolali ke spolupráci, ho uznávali jako léčitele.
A myslel si: Ale já jim nepřinesu společenský řád takovým způsobem, jak to očekávají!

Leto zkřivil ústa v úsměšku. Věděl, že nebude tak nevědomky zlovolný, jako byl jeho otec - despotismus na jednom konci a otroctví na druhém - ale tento vesmír se možná ještě bude modlit o návrat těch "dobrých starých časů".
V té chvíli k němu zevnitř promluvil jeho otec, opatrně zkoumavý, neschopen vymoci si pozornost, prosící o vyslechnutí.
A Leto odpověděl: "Ne. Dáme jim složité problémy, aby jim zaměstnaly mysl. Je mnoho způsobů, jak prchnout před nebezpečím. Jak budou vědět, že jsem nebezpečný, když mě nezažijí tisíce let? Ano, otče, dáme jim otazníky."
Ve vás není vina ani nevinnost. To všechno je minulost. Vina pronásleduje mrtvé a já nejsem Železná pěst. Vy, zástup mrtvých, jste jen lidé, kteří udělali určité věci, a vzpomínka na ty věci osvětluje mou cestu.

LETO II. SVÝM VNITŘNÍM ŽIVOTŮM (PODLE HÁRK AL-ADY)

"Mění se sama!" řekl Farad'n téměř neslyšitelným šepotem.
Stál nad postelí lady Jessiky, skupinku stráží těsně za sebou. Lady Jessica se v posteli posadila. Měla na sobě zářivě bílé hedvábné roucho a stejnou stuhou měla svázány i měděné vlasy. Farad'n k ní vtrhl před pár okamžiky. Měl na sobě šedý trikot a v obličeji byl zpocený, jak se hnal chodbami paláce.
"Kolik je hodin?" zeptala se Jessica.
"Hodin?" Farad'n vypadal zmateně.
Jeden ze strážců odpověděl: "Je třetí hodina po půlnoci, má paní." Strážce se s obavami podíval na Farad'na. Mladý princ se sem přihnal spoře osvětlenými chodbami a sbíral za sebou poplašené stráže.
"Ale ona se mění," opakoval Farad'n. Vztáhl levou ruku, pak pravou. "Viděl jsem, jak se moje vlastní ruce mění v buclaté pěstičky, a vzpomněl jsem si! Takové ruce jsem měl, když jsem byl batole. Vzpomněl jsem si, jak jsem byl batole, ale byla to… jasnější vzpomínka. Přeorganizoval jsem svoje staré vzpomínky!"
"Velmi dobře," řekla Jessica. Jeho nadšení bylo nakažlivé. "A co se stalo, když tvé ruce zestárly?"
"Měl jsem… myslel jsem… pomalu," řekl. "Bolelo mě v zádech. Tadyhle." Dotkl se místa nad levou ledvinou.
"Naučil ses něco velmi důležitého," řekla Jessica. "Víš, co to je?"
Spustil ruce, zadíval se na ni. Pak řekl: "Můj mozek ovládá mou skutečnost." Zazářily mu oči a on to opakoval hlasitěji: "Můj mozek ovládá mou skutečnost!"
"To je začátek pranabindúové rovnováhy," řekla Jessica. "Ale jenom začátek."
"Co mám dělat dál?" zeptal se.
"Má paní," odvážil se vmísit strážce, který předtím odpověděl na její otázku. "Je pozdě."
Copak jejich špiclové v tuhle dobu nepracují? uvažovala Jessica. "Odejděte. Máme práci."
"Ale má paní," řekl strážce a s obavami se díval z Jessiky na Farad'na a zpátky.
"Myslíš si, že ho chci svést?" zeptala se Jessica.
Muž ztuhl.
Farad'n se vesele, hlasitě zasmál. Gestem je propustil. "Slyšeli jste ji. Odejděte."
Strážci se na sebe podívali, ale poslechli.
Farad'n se posadil na okraj její postele. "Co dál?" Zavrtěl hlavou. "Chtěl jsem ti věřit, ale přesto jsem nevěřil. A pak… bylo to, jako by moje mysl roztála. Byl jsem unavený. Moje mysl přestala proti tobě bojovat. A stalo se to. Jenom tak!" Luskl prsty.
"Tvoje mysl nebojovala proti mně," opravila ho Jessica.
"Samozřejmě že ne," připustil. "Bojoval jsem sám proti sobě, proti všem těm nesmyslům, které jsem se naučil. Tak co teď dál?"
Jessica se usmála. "Přiznám se, že jsem nečekala, že uspěješ tak rychle. Je to jen osm dní a…"
"Byl jsem trpělivý," usmál se.
"A začal ses také učit trpělivosti," řekla.

"Začal?"
"Zatím jsi vystoupil teprve na první schůdek toho učení," řekla. "Teď jsi skutečně batole. Předtím… jsi byl jen potenciál, ještě ani nenarozený."
Svěsil koutky.
"Nebuď tak zachmuřený," pokračovala. "Dokázal jsi to. To je důležité. Kolik lidí o sobě může říct, že se znovu narodilo?"
"Co přijde teď?" naléhal.
"Budeš cvičit to, co ses naučil," řekla. "Chci, abys to byl schopen udělat snadno a kdykoli si budeš přát. Později naplníš to nové místo ve vědomí, které se ti tím otevřelo. Naplní se schopností přezkoušet každou skutečnost vlastními požadavky."
"A víc toho nebudu dělat… jen cvičit -"
"Ne. Teď můžeš začít s tréninkem svalů. Řekni mi, dokážeš pohnout malíčkem na levé noze, aniž bys pohnul jiným svalem na těle?"
"Pohnout…" Viděla, jak se mu do tváře vloudil nepřítomný výraz, jak se snažil pohnout malíčkem. Brzo se na nohu upřeně zadíval. Na čele mu vyrazil pot. Zhluboka vydechl. "Nedokážu to."
"Ale ano, dokážeš," řekla. "Naučíš se to. Naučíš se znát každý sval ve svém těle. Budeš je znát tak, jako znáš své ruce."
Těžce polkl nad obrovitostí takové představy. Pak řekl: "Co to se mnou děláš? Co se mnou máš za plány?"
"Hodlám tě vypustit do vesmíru," řekla. "Staneš se tím, co si nejvíc přeješ, ať je to cokoli."
Chvíli si to přemílal v hlavě. "Cokoli si přeji?"
"Ano."
"To je nemožné!"
"Ano, ledaže se naučíš kontrolovat své touhy tak, jako kontroluješ svou skutečnost," odpověděla. A myslela si: Tak! Ať to jeho analytikové prozkoumají. Budou doporučovat opatrné schválení. Ale Farad'n postoupí o krok blíže k tomu, co skutečně dělám.
Potvrdil svou podezřívavost tím, že řekl: "Je jedna věc říct člověku, že uskuteční to, po čem touží jeho srdce. Jiná věc je pomoci to uskutečnit doopravdy."
"Došel jsi dál, než jsem myslela," řekla Jessica. "Velmi dobře. Slibuji ti: Jestli dokončíš tento program výuky, budeš patřit sám sobě. Cokoli uděláš, bude to proto, že si to přeješ udělat."
A ať si Mluvčí pravdy zkusí tohle rozluštit, pomyslela si. Vstal a vrhl na ni vřelý pohled. Bylo z něj cítit přátelství. "Víš, já ti věřím. Ať se propadnu, jestli vím proč, ale věřím ti. A neřeknu ani slovo o těch ostatních věcech, které si myslím."
Jessica se za ním dívala, jak vychází z její ložnice. Vypnula luminy a lehla si. Tenhle Farad'n má v sobě hloubku. V podstatě jí řekl, že začíná chápat její záměr, ale že se k tomu spiknutí přidává z vlastní vůle. Jen počkej, až začne poznávat vlastní city, pomyslela si. A s tím se soustředila na to, aby znovu usnula. Věděla, že zítra bude po celý den "náhodou" potkávat palácový personál, který bude klást naoko nevinné otázky.
Lidstvo periodicky prochází obdobími zrychlení svých záležitostí, a zažívá proto závod mezi obnovitelnou vitalitou žití a lákavou ničivostí úpadku. V tomto periodickém závodě se každá přestávka stává přepychem. Jen tehdy může člověk myslet, že všechno je dovoleno; všechno je možné.

APOKRYFY O MUAD'DIBOVI

Dotyk písku je důležitý, říkal si Leto.
Seděl pod jasnou oblohou a cítil pod sebou drobné kamínky. Násilně ho nakrmili další velkou dávkou koření a Letova mysl se obracela sama v sobě jako vír. Hluboko v jícnu toho víru ležela nezodpovězená otázka: Proč trvají na tom, abych to řekl? Gurney byl neústupný, o tom nebylo pochyb. A své rozkazy dostal od lady Jessiky.
Na tuhle "lekci" ho vyvedli ven před síč. Měl podivný pocit, když nechal své tělo vykonat tu krátkou procházku ze síče, zatímco jeho vnitřní já bylo prostředníkem mezi vévodou Letem I. a starým baronem

Harkonnenem. Bojovali spolu v něm, skrze něj, protože jim nedovolil komunikovat přímo. Ta hádka ho poučila o tom, co se stalo Alii. Chudák Alia.
Měl jsem pravdu, že jsem se obával melanžového výletu, myslel si.
Vzedmula se v něm hořkost vůči lady Jessice. Její zatracený gom džabbár! Bojuj s ním a vyhraj, nebo při tom zemři. Nemohla mu přiložit otrávenou jehlu k hrdlu, ale mohla ho poslat do rokle nebezpečí, které si už vyžádalo jednu oběť - její vlastní dceru.
Do jeho vědomí pronikly funivé zvuky. Kolísaly, byly hlasitější, pak tišší, hlasitější… tišší. Nedokázal určit, jestli pocházejí z reality nebo z koření.
Leto se svezl dopředu přes zkřížené ruce. Cítil pod sebou horký písek. Přímo před ním byl kobereček, ale on seděl na volném písku. Na koberec dopadal stín: Namrí. Leto se díval na špinavý vzorek koberce, cítil, jak se na něm vlní bubliny. Jeho vědomí se toulalo s vlastním proudem krajinou, která se táhla až k obzoru plnému rozježené zeleně.
V jeho lebce duněly bubny. Cítil žár, horečku. Horečka byla palčivý tlak, který plnil jeho smysly, vytlačoval vědomí těla, až cítil jen pohyblivé stíny svého nebezpečí. Namrí a nůž. Tlak… tlak… Leto konečně ležel zavěšen mezi nebem a pískem, jeho mysl nevnímala nic než tu horečku. Teď čekal, že se něco stane, protože cítil, že ať to bude cokoli, stane se to poprvé a naposledy.
Horké palčivé slunce do něj bušilo zářivými paprsky, bez oddechu, bez úlevy. Kde je moje Zlatá stezka? Všude lezli brouci. Všude. Moje kůže mi nepatří. Vysílal vzkazy svým nervům a čekal na ty zpomalené reakce jiného člověka.
Hlavu vzhůru, přikázal svým nervům.
Hlava, která snad mohla být jeho, se pomalu zvedla a podívala se na prázdné skvrny jasného světla.
Někdo zašeptal: "Teď je v tom hluboko."
Žádná odpověď.
Palčivost oheň slunce žár žár žár.
Proud jeho vědomí ho pomalu přenesl přes poslední zástěnu zelené prázdnoty a tam, za nízkými dunami, ne dál než kilometr za tou linií skály, tam ležela ta zelená rašící budoucnost, vzpínající se, plynoucí do nekonečné zeleně, zeleně nabíhající, zelenozelené, věčně postupující.
Ve vší té zeleni nebyl ani jediný velký červ.
Bohatství divokých porostů, ale nikde šaj-hulúd.
Leto vycítil, že se odvážil přes staré hranice do nové země, kterou zatím viděla jen představivost, a že se nyní dívá právě za ten další závoj, kterému znuděné lidstvo říká Neznámo.
Byla to krvelačná realita.
Cítil, jak se rudý plod jeho života nalévá, jak z něj uniká šťáva, a ta šťáva byla melanžová esence proudící v jeho žilách.
Bez šaj-hulúda už nebude koření.
Viděl budoucnost bez velkého šedého červa-hada Duny. Věděl to, ale nemohl se vytrhnout z transu a zahřímat proti takové cestě.
Jeho vědomí se náhle rozběhlo dozadu - zpátky, zpátky, pryč od té strašné budoucnosti. Jeho myšlenky se ponořily do vlastních útrob, staly se primitivními, pohnuly jimi jen silné city. Zjistil, že není schopen se soustředit na žádný určitý rys svých vizí nebo svého okolí, ale v jeho nitru se ozval hlas. Mluvil starým jazykem a on mu dokonale rozuměl. Hlas byl melodický a živý, ale jeho slova byla nemilosrdná.
"Není to současnost, co ovlivňuje budoucnost, ty blázne, ale budoucnost, která formuje současnost. Máš to všechno pozpátku. Jakmile je jednou určena budoucnost, události se vyvíjejí tak, aby zajistily, že ta budoucnost je pevná a nevyhnutelná."
Ta slova ho ohromila. Cítil, jak v těžké hmotě jeho těla zapouští kořeny hrůza. Podle toho poznal, že jeho tělo ještě existuje, ale bezohledná podstata a obrovská síla toho vidění způsobila, že se cítil nečistý, bezbranný, neschopný pohnout svalem. Věděl, že víc a víc podléhá náporu těch životů, jejichž vzpomínky ho kdysi přiměly věřit, že on sám je skutečný. Naplnil ho strach. Myslel si, že možná přestává ovládat své nitro, že konečně propadá Zvrácenosti.
Leto cítil, jak se jeho tělo svíjí hrůzou.
Začal se spoléhat na své vítězství a na nově získanou benevolentní spolupráci těch vzpomínek. Teď se

obrátili proti němu, všichni - dokonce i královský Harum, kterému důvěřoval. Ležel a chvěl se na povrchu, který neměl kořeny, nebyl schopen nijak vyjádřit svůj život. Snažil se soustředit na mentální obraz sebe samého, setkal se s překrývajícími se obrazy různého věku: od malého dítěte po neduživého starce. Vzpomněl si na to, jak ho otec kdysi dávno učil: Nech ruce omládnout a pak zestárnout. Ale celé jeho tělo se teď nořilo do ztracené reality a celý ten sled obrazů se měnil v jiné tváře, v rysy těch, kteří mu darovali svou paměť.
Otřásl jím zářící blesk.
Leto cítil, jak se části jeho vědomí od sebe vzdalují, ale pořád si zachovával pocit sebe sama někde mezi bytím a nebytím. Naděje rostla, cítil, jak jeho tělo dýchá. Dovnitř… Ven. Zhluboka se nadechl: jin. Vydechl: jang.
Někde těsně mimo jeho dosah leželo místo naprosté nezávislosti, vítězství nad všemi těmi zmatky zakletými v jeho mnohonásobných životech - žádný falešný pocit velení, ale skutečné vítězství. Věděl teď, jakou chybu předtím dělal: hledal moc v realitě svého transu, volil raději to než strach, který si s Ghanimou navzájem vnukli.
Strach přemohl Alii!
Ale snaha získat moc nalíčila jinou past, protože ho odvedla do fantazie. Viděl tu iluzi. Celý ten klamný postup se obratil o polovinu a on teď poznal střed, z nějž mohl bezúčelně sledovat let svých vidění, svých vnitřních životů.
Zaplavilo ho nadšení. Měl chuť se smát, ale odepřel si ten přepych, protože věděl, že by tím zahradil dveře vzpomínkám.
Moje vzpomínky, myslel si. Viděl jsem vaši iluzi. Už za mne nebudete vymýšlet, co se stane v příštím okamžiku. Vy mi jen ukazujete, jak ty příští chvíle vytvářet. Už nezůstanu ve starých kolejích.
Ta myšlenka projela jeho vědomím, jako by ho chtěla vyčistit, a on ucítil celé své tělo, každý drobný detail, každou buňku, každý nerv. Vstoupil do fáze hlubokého klidu. V něm slyšel hlasy, věděl, že přicházejí z velké dálky, ale slyšel je jasně, jako by rezonovaly v roklině.
Jeden z těch hlasů patřil Halleckovi. "Možná jsme mu toho dali moc."
Namrí odpověděl: "Dali jsme mu přesně tolik, kolik nám řekla, že mu máme dát."
"Možná bychom se na něj měli jít znova podívat ven." Halleck.
"Sabíha je v takových věcech dobrá; zavolá nás, kdyby se něco dělo." Namrí.
"Ta záležitost se Sabíhou se mi nelíbí." Halleck.
"Ona je nezbytná příměs." Namrí.
Leto cítil jasné světlo kolem sebe a temnotu uvnitř, ale ta temnota byla tajemná, ochranitelská a teplá. Světlo se zjasňovalo a on cítil, že vychází z té vnitřní temnoty, že se vylévá ven jako zářivý mrak. Jeho tělo se stalo průhledným, táhlo ho vzhůru, ale stále si uchovávalo ten kontakt s každou buňkou a nervem. To množství vnitřních životů se srovnalo, nic se nezaplétalo, nic se nemísilo. Staly se velmi tichými, jako by napodobovaly jeho vnitřní ticho, každý z nich byl samostatnou, nehmotnou a nerozdělenou jednotkou.
Leto k nim promluvil: "Já jsem váš duch. Já jsem jediný život, který si umíte představit. Já jsem dům vašeho ducha v zemi, která není nikde, v zemi, která je vaším jediným zbylým domovem. Beze mě se srozumitelný vesmír změní v chaos. Tvořivé a propastné jsou ve mně neoddělitelně propojeny; jen já mohu být prostředníkem mezi nimi. Beze mě se lidstvo utopí v bahně a marnosti vědění. Mým prostřednictvím oni a vy najdete jedinou cestu z chaosu: pochopení životem."
S tím se uvolnil a stal se sám sebou, svou vlastní osobností zahrnující celou svou minulost. Nebylo to ani vítězství, ani porážka, ale něco nového, co mohl sdílet s kterýmkoli vnitřním životem, který si vybral. Leto si vychutnával tuto novost, dovolil jí, aby se zmocnila každé buňky, každého nervu, vzdal se toho, co mu poskytl kontakt s nimi, a zároveň získal úplnost.
Po nějakém čase se vzbudil v bílé tmě. Náhle věděl, kde se nachází jeho tělo: seděl na písku asi kilometr od skály, která byla severní hranicí síče. Ten síč teď znal: bylo to určitě Jacurutu… a Fondak. Ale bylo hodně vzdálené mýtům a legendám a pověstem, které šířili pašeráci.
Přímo před ním seděla na koberečku mladá žena, jasnou luminu měla připoutanou k levému rukávu tak, že se jí vznášela těsně nad hlavou. Když se Leto podíval vzhůru, uviděl hvězdy. Znal tu mladou ženu; byla v jedné z jeho předchozích vizí, pražila kávu. Byla to Namrího neteř a měla připravený nůž stejně jako

on. Ležel jí na klíně. Měla na sobě prosté zelené roucho přes šedé filtršaty. Sabíha, tak se jmenovala. A Namrí s ní měl vlastní plány.
Sabíha viděla na jeho očích, že se probudil, a řekla: "Už bude skoro svítat. Strávil jsi tady celou noc."
"A většinu dne," řekl. "Děláš dobrou kávu."
To prohlášení ji zmátlo, ale přešla ho s prostomyslností, která svědčila o tvrdém výcviku a přesných instrukcích, jak se má chovat.
"Je hodina assassinů," řekl Leto. "Ale tvůj nůž už není zapotřebí." Podíval se na krispel v jejím klíně.
"To posoudí Namrí," odpověděla.
Tak ne Halleck. Potvrdila mu to, co vnitřně už věděl.
"Šaj-hulúd je velký sběrač odpadků a likvidátor nechtěných důkazů," řekl Leto. "Sám jsem ho tak použil."
Položila zlehka ruku na jílec nože.
"To, kde sedíme a jak sedíme, napovídá mnohé: ty na koberci a já na písku," řekl.
Sevřela rukojeť nože v dlani.
Leto zívl, až ho rozbolely čelisti. "Měl jsem vidění, ve kterém jsi byla i ty," pokračoval.
Její ramena se zlehka uvolnila.
"Zacházeli jsme s Arrakis hodně jednostranně," řekl. "To bylo od nás barbarské. V tom, co jsme dělali, je určitá energie, ale teď musíme část své práce odstranit. Váhy se musejí lépe vyrovnat."
Sabíha se zmateně zamračila.
"Moje vidění," vysvětlil. "Pokud neobnovíme tanec života tady na Duně, drak z podzemí pouště vyhyne."
Protože užil starého fremenského termínu pro velkého červa, chvilku trvalo, než mu porozuměla. Pak řekla: "Červi?"
"Jsme v temné chodbě," řekl. "Bez koření se Impérium rozpadne. Gilda nebude moci létat. Planety na sebe pomalu zapomenou. Obrátí se samy do sebe. Vesmír se stane klecí, když navigátoři Gildy ztratí své mistrovství. My se budeme držet naších dun a nebudeme vědět nic o tom, co je nad námi a pod námi."
"Mluvíš velmi zvláštně," řekla. "Jak jsi ve svých viděních viděl mě?"
Na fremenské předsudky se dá spoléhat! pomyslel si. Řekl: "Stalo se ze mě univerzální písmo. Jsem živoucí piktograf, který musí zapsat změny, jež přijdou. Jestli je nenapíšu, zažiješ takovou bolest duše, jakou by žádná živá bytost neměla projít."
"Jaká slova to jsou?" zeptala se, ale ruku nechala zlehka položenou na noži.
Leto obrátil hlavu ke skalám Jacurutu. Uviděl odtamtud slabou záři Druhého měsíce, který se vydával na svou předjitřní pouť za skalami. Smrtelný výkřik pouštního zajíce jím projel jako šok. Viděl, jak se Sabíha otřásla. Ozvaly se údery křídel - dravec, který se tady stal nočním ptákem. Viděl žhavou záři mnoha očí, jak se hnaly kolem něj do pelechů na útesu.
"Musím uposlechnout toho, co mi nařizuje mé nové srdce," řekl Leto. "Ty ve mně vidíš pouhé dítě, Sabího, ale jestli -"
"Varovali mě před tebou," řekla Sabíha a ramena měla teď napjatě připravená k akci.
Slyšel v jejím hlase strach a řekl: "Neboj se mě, Sabího. Žila jsi o osm let víc než tohle moje tělo. Proto si tě vážím. Ale já mám v sobě tisíce nevyslovených let jiných životů, mnohem víc, než si umíš představit. Nedívej se na mě jako na dítě. Přešel jsem mnoho budoucností a v jedné jsem nás viděl spojené láskou. Tebe a mne, Sabího."
"Jsme přece… to nemůže…." Zmateně se odmlčela.
"Ta myšlenka se ti ještě rozleží," řekl. "Teď mi pomoz zpátky do síče, protože jsem byl na vzdálených místech a jsem slabý únavou z té cesty. Namrí musí slyšet, kde jsem byl."
Viděl její nerozhodnost a řekl: "Nejsem snad hostem jeskyně? Namrí se musí dozvědět to, co jsem se dozvěděl já. Musíme udělat mnoho věcí, jinak se náš vesmír rozpadne."
"Já tomu nevěřím… tomu o červech," řekla.
"Ne o tom, že budeme spojeni láskou?"
Zavrtěla hlavou. Ale viděl, jak se jí myšlenky honí hlavou jako peří hnané větrem. Jeho slova ji přitahovala i odpuzovala zároveň. Být družkou mocného, to bylo jistě velmi lákavé. Ovšem byly tu rozkazy jejího strýce. Ale tenhle Muad'Dibův syn možná bude jednoho dne vládnout tady na Duně a v

nejzazších koutech jejich vesmíru. V té chvíli zažila krajně fremenskou, jeskynní nechuť k takové budoucnosti. Letovu družku každý uvidí, stane se předmětem klepů a domněnek. Ale bude mít bohatství, a…
"Já jsem syn Muad'Diba a můžu vidět budoucnost," řekl.
Pomalu vrátila nůž do pochvy, lehce se zvedla z koberce, přešla k němu a pozvedla ho na nohy. Leta pobavilo, co pak udělala: pečlivě poskládala koberec a přehodila si ho přes pravé rameno. Viděl, jak měří rozdíly v jejich velikosti a přemýšlí o jeho slovech: Spojeni láskou?
Velikost je další věc, která se mění.
Položila mu ruku na paži, aby mu pomohla a aby ho mohla ovládat. Zakopl a ona ho ostře napomenula: "Na to jsme moc daleko od síče!" Myslela tím nežádoucí zvuk, který by mohl přilákat červa.
Leto měl pocit, že se jeho tělo stalo suchou skořápkou, jako by ji odhodil hmyz. Znal tu skořápku: byla to ta, která žila ve společnosti vystavěné na obchodě s melanží a na náboženství Zlatého elixíru. Vyprázdnily ji její výstřelky. Muad'Dibovy vysoké cíle upadly do čarodějnictví prosazovaného ozbrojenou paží auqáfu. Muad'Dibovo náboženství mělo teď jiné jméno: Shien-san-šao. To bylo iksiánské označení, znamenající horlivost a šílenost těch, kdo si mysleli, že mohou přivést vesmír do ráje pod hrozbou krispelu. Ale to se také změní, jako se změnil Iks. Protože ten byl pouhou desátou planetou svého slunce, a dokonce už zapomněl i jazyk, který mu dal jméno.
"Džihád byl něco jako masové šílenství," zamumlal.
"Cože?" Sabíha se soustřeďovala na to, aby ho přiměla kráčet bez rytmu, aby tak neprozradili svou přítomnost tady v otevřené poušti. Chvilku uvažovala o jeho slovech, pak si je vyložila jako další následek jeho zjevného vyčerpání. Cítila, jak je slabý, jak ho unavil trans. Připadalo jí to zbytečné a kruté. Jestli má být zabit, jak Namrí říkal, mělo se to udělat rychle, bez téhle mezihry. Leto ovšem mluvil o úžasných objevech. Třeba právě tohle Namrí chtěl. Jednání vlastní babičky tohohle dítěte přece musí mít nějaký motiv! Proč by jinak Madona Duny dala souhlas k tomuhle krutému zacházení s dítětem?
Dítětem?
Znovu uvažovala o jeho slovech. Už byli u základny skály a ona svého svěřence zastavila a nechala ho chvilku odpočinout, protože tady už to bylo bezpečnější. Podívala se na něj v slabém světle hvězd a zeptala se: "Jak by se mohlo stát, že by už nebyli žádní červi?"
"To mohu změnit jen já," řekl. "Neboj se. Já můžu změnit cokoli."
"Ale to je -"
"Některé otázky nemají odpovědi," řekl. "Viděl jsem budoucnost, ale ty rozpory by tě jen zmátly. Tohle je měnící se vesmír a my jsme ta nejpodivnější změna ze všech. Podléháme mnoha vlivům. Naše budoucnost se musí pořád upravovat. Existuje bariéra, kterou musíme odstranit. To vyžaduje, abychom dělali kruté věci, abychom šli proti své nejhlubší podstatě, proti svým největším přáním… Ale musí se to udělat."
"Co se musí udělat?"
"Zabila jsi někdy přítele?" zeptal se, obrátil se a vešel první do štěrbiny, která se svažovala ke skrytému vchodu do síče. Pohyboval se tak rychle, jak mu jeho únava z transu dovolovala, ale byla mu v patách, chytila ho za roucho a donutila ho zastavit se.
"Co to mělo být s tím zabitím přítele?"
"Zemře tak jako tak," řekl Leto, "Nemusím to udělat, ale můžu tomu zabránit. Když tomu nezabráním, není to snad totéž, jako bych ho zabil?"
"Kdo je ten… kdo zemře?"
"Nesmím to říct, protože je i jiná možnost," řekl. "Třeba budu muset vlastní sestru dát netvorovi."
Znovu se od ní odvrátil, a když ho znova tahala za šaty, vzepřel se a odmítl odpovídat na její otázky. Bude nejlepší, když to nebude vědět, dokud nepřijde čas, myslel si.
Přirozený výběr byl popisován jako proces, při němž prostředí výběrově prověřuje ty, kdo budou moci mít potomstvo. Ale pokud jde o lidi, je to velmi omezující úhel pohledu. Reprodukce pomocí sexu má tendenci směřovat k experimentu a inovaci. Vyvolává to mnoho otázek včetně té klasické, totiž zda je prostředí prvkem výběru poté, co se objeví změna, nebo zda prostředí hraje roli předvýběru, určujícího tyto změny. Duna ve skutečnosti na tyto otázky neodpověděla. Jen vyvolala další otázky, které se Leto a

Sesterstvo mohou pokusit zodpovědět v průběhu příštích pěti set generací.

KATASTROFA DUNY
(PODLE HÁRK AL-ADY)

Holé hnědé skály Štítového valu se tyčily v dálce a Ghanima v nich viděla ztělesnění těch přízraků, které ohrožovaly její budoucnost. Stála na okraji střešní zahrady Citadely, za zády jí zapadalo slunce. Prachové mraky zbarvily slunce do temně oranžova, do tak syté barvy, jakou má okraj červí tlamy. Povzdechla si a napadlo ji: Alio… Alio… Bude tvůj osud i mým osudem?
Vnitřní životy v poslední době byly stále hlasitější. Ve výchově žen ve fremenské společnosti bylo něco - nebo to možná byl skutečný sexuální rozdíl, ale to bylo jedno - co způsobovalo, že žena byla vůči tomu vnitřnímu přílivu vnímavější. Její babička ji před tím varovala, jak spolu plánovaly, těžíce z nahromaděné moudrosti Bene Gesseritu. Přitom nejspíš také vzbudily v Ghanimině nitru obavy, které v sobě ta moudrost skrývala.
"Zvrácenost," řekla lady Jessica, "náš název pro předzrozené, má v sobě dlouhou historii hořkých zkušeností. Patrně k tomu dojde tak, že vnitřní životy se rozdělí. Rozštěpí se na dobré a škodlivé. Ty dobré zůstanou poslušné a užitečné. Ty škodlivé jako by se sjednotily v jednu mocnou duši a pokoušejí se ovládnout živé tělo a jeho vědomí. Ten proces trvá dost dlouho, ale jeho příznaky jsou dobře známé."
"Proč jsi opustila Alii?" zeptala se Ghanima.
"Prchla jsem v hrůze před tím, co jsem stvořila," řekla Jessica tiše. "Vzdala jsem se. A teď mě tíží… že jsem se možná vzdala příliš brzo."
"Jak to myslíš?"
"Ještě to nemůžu vysvětlit, ale… možná… ne! Nebudu ti dávat falešné naděje. Ghafla, trestuhodné rozptylování, má v lidské mytologii dlouhou historii. Říkalo se jí mnoha jmény, ale nejčastěji posedlost. Tím také patrně je. Ztratíš směr v zlovolnosti a ona se tě zmocní."
"Leto… měl strach z koření," řekla Ghanima, která zjistila, že o něm může mluvit klidně. Ta strašná cena, která je na nich požadována!
"To bylo moudré," řekla tehdy Jessica. A už nic jiného.
Ale Ghanima riskovala výbuch svých vnitřních vzpomínek, nahlédla za podivný rozmazaný závoj a zbytečně rozšířila obavy Bene Gesseritu. To, že věděla, co postihlo Alii, to ani v nejmenším neulehčilo. Nahromaděné benegesseritské zkušenosti však naznačovaly, že možná existuje cesta z té pasti, a když se Ghanima odvážila vnitřního sdílení, nejdřív přivolala mohalatu, společenství dobrých, které ji mohlo chránit.
Když teď stála v záři zapadajícího slunce na pokraji zahrady Citadely, vzpomínala na to sdílení. Okamžitě vycítila přítomnost své matky. Chani tam stála jako zjevení mezi Ghanimou a vzdálenými skalami.
"Vstup sem a budeš jíst plody zaqúm, potravu pekel!" řekla Chani. "Zavři ty dveře, má dcero; je to tvé jediné bezpečí."
Vnitřní hlasy se zvedly kolem přízraku a Ghanima prchla, ponořila své vědomí do Kréda Sesterstva, reagovala spíš ze zoufalství než z víry. Rychle odříkávala Krédo, pohybovala rty, postupně začala šeptat: "Náboženství je soupeření dítěte s dospělým. Náboženství je shrnutí minulé víry: mytologie, která je hádankou, skrytých předpokladů víry ve vesmír, těch výroků, které Lidé pronesli při hledání osobní moci, to všechno spojeno s útržky osvícení. A nejvyšší nevyslovený příkaz je vždy: ‚Nebudeš míti otázek!' Ale my klademe otázku. Porušujeme to přikázání běžně a samozřejmě. Práce, do které jsme se pustily, je osvobozením představivosti, zapřažením představivosti do služeb nejhlubšího lidského smyslu pro tvořivost."
Do Ghaniminých myšlenek se postupně vracel řád. Cítila však, jak se její tělo chvěje, a věděla, jak křehký je mír, jehož dosáhla - a že v její mysli stále zůstává ten závoj.
"Leb Kamai," zašeptala. "Srdce mého nepřítele, nebudeš mým srdcem."
A přivolala si vzpomínku na Farad'novy rysy, tu zachmuřenou mladou tvář s hustým obočím a pevnými ústy.
Nenávist mě posílí, myslela si. V nenávisti mohu vzdorovat Aliinu osudu.

Ale chvějivá křehkost jejího postavení přetrvávala a ona nedokázala myslet na nic jiného než na to, jak je Farad'n strašně podobný svému strýci, nebožtíku Shaddamovi IV.
"Tady jsi!"
To vyšla po Ghanimině pravici na zahradu Irulán a kráčela po hradbě pohybem připomínajícím muže.
Ghanima se obrátila a napadlo ji: A tohle je Shaddamova dcera.
"Proč musíš pořád chodit ven sama?" ptala se rozzlobeně Irulán, zastavila se před Ghanimou a zamračila se na ni.
Ghanima neřekla, že není sama, že ji stráže viděly vycházet na střechu. Irulán se zlobila proto, že jsou tu venku, kde je může zasáhnout nějaká dalekonosná zbraň.
"Nemáš na sobě filtršaty," upozornila Ghanima. "Víš, že za starých dob každý, koho přistihli mimo síč bez filtršatů, byl automaticky zabit? Plýtvat vodou znamenalo ohrozit kmen."
"Voda! Voda!" odsekla Irulán. "Chci vědět, proč takhle ohrožuješ sama sebe. Vrať se dovnitř. Všem nám děláš potíže."
"Jaké je tady nebezpečí?" zeptala se Ghanima. "Stilgar zlikvidoval zrádce. A kam se podíváš, jsou Aliiny stráže."
Irulán vzhlédla k tmavnoucímu nebi. Na šedomodrém pozadí už bylo vidět hvězdy. Znovu obrátila pozornost ke Ghanimě. "Nebudu se s tebou hádat. Poslali mě, abych ti řekla, že přišla zpráva od Farad'na. Přijímá, ale z nějakého důvodu chce odložit obřad."
"Na jak dlouho?"
"To ještě nevíme. Jedná se o tom. Ale Duncana posílají domů."
"A moje babička?"
"Rozhodla se zatím zůstat na Saluse."
"Kdo by se jí ostatně mohl divit?" podotkla Ghanima.
"Ta bezvýznamná hádka s Alií!"
"Nedělej ze mě hlupáka, Irulán. To nebyla bezvýznamná hádka. Slyšela jsem, jak to bylo."
"Obavy Sesterstva -"
"- jsou oprávněné," dořekla za ni Ghanima. "No, vyřídila jsi, co jsi měla. Použiješ této příležitosti a pokusíš se mě znova odradit?"
"Už jsem to vzdala."
"Měla bys už mít dost rozumu a nezkoušet mi lhát," řekla Ghanima.
"No dobře! Budu se dál snažit tě odradit. Ten plán je šílený." A Irulán přemýšlela, proč dopustila, aby ji Ghanima tak dráždila. Benegesseriťanka by se neměla nechat podráždit ničím. Řekla: "Dělá mi starost, jak krajně nebezpečné to pro tebe je. Víš to přece. Ghani, Ghani… jsi přece Paulova dcera. Jak můžeš -"
"Právě proto, že jsem jeho dcera," odpověděla Ghanima. "My Atreidové pocházíme až od Agamemnona a víme, co máme v krvi. Na to nikdy nezapomínej, bezdětná ženo mého otce. My Atreidové máme krvavou historii a ještě jsme s tou krví neskončili."
Irulán se zeptala: "Kdo je to Agamemnon?"
"Jak málokdy se projevuje tvoje benegesseritská výchova, kterou se tak chlubíš," řekla Ghanima. "Pořád zapomínám, že jsi historii měla jen ve zkratce. Ale já si vzpomínám až na…" Odmlčela se; bude lepší, když nebude ty stíny budit z jejich lehkého spánku.
"Ať si pamatuješ cokoli," podotkla Irulán, "musíš vědět, jak je tenhle plán nebezpečný -"
"Zabiju ho," řekla Ghanima. "Dluží mi život."
"A já tomu zabráním, pokud budu moci."
"To už víme. Nedostaneš příležitost. Alia tě pošle na jih, do jednoho z těch nových měst, dokud nebude po všem."
Irulán zděšeně zavrtěla hlavou. "Ghani, přísahala jsem, že tě budu chránit proti jakémukoli nebezpečí. A budu tě chránit třeba vlastním životem, když bude potřeba. Jestli si myslíš, že se budu válet v nějaké cihlové džedídě, zatímco ty…"
"Pak je tu pořád huanui," řekla Ghanima tiše. "Destilátor, víš? Odtamtud opravdu nebudeš moci nic dělat, tím jsem si jistá."

Irulán zbledla, zakryla si rukou ústa, na chvíli zahodila celý svůj výcvik. Ukazovalo to, jak moc jí na Ghanimě záleží, když téměř úplně zapomněla na všechno, kromě zvířecího strachu. Promluvila a tento otřásající cit se jí přitom chvěl na rtech. "Ghani, já se nebojím o sebe. Vrhla bych se kvůli tobě do červí tlamy. Ano, jsem to, co jsi řekla, bezdětná žena tvého otce, ale ty jsi dítě, které jsem nikdy neměla. Prosím tě…" V koutcích očí se jí zaleskly slzy.
Ghanima bojovala se sevřeným hrdlem. "Mezi námi je ještě jeden rozdíl. Ty jsi nikdy nebyla fremenka. Já nejsem nic jiného. Nás dvě dělí propast. Alia to ví. Ať už je, jaká je, tohle ví."
"Nemůžeš říct, co Alia ví," řekla Irulán hořce. "Kdybych nevěděla, že je Atreidová, přísahala bych, že se rozhodla zničit vlastní rod."
A jak víš, že je ještě Atreidová? myslela si Ghanima a divila se, jak může být Irulán tak slepá. Byla přece z Bene Gesseritu, a kdo zná lépe historii Zvrácenosti? A přitom si nedovolí ani na to pomyslet, natož v to věřit. Alia musela tu ubohou ženu nějak očarovat.
Ghanima řekla: "Mám k tobě vodní dluh. Za to budu chránit tvůj život. Ale tvůj synovec je ztracen. A už o tom nemluv."
Irulán ovládla své chvějící se rty, otřela si oči. "Milovala jsem tvého otce," zašeptala. "Ani jsem to nevěděla, dokud nebyl mrtvý."
"Třeba není mrtvý," řekla Ghanima. "Ten Kazatel…"
"Ghani! Občas ti nerozumím. Copak by Paul napadal vlastní rodinu?"
Ghanima pokrčila rameny a zadívala se na tmavnoucí nebe. "Třeba by ho bavilo takové -"
"Jak můžeš tak lehkomyslně mluvit o -"
"Abych zahnala temné hlubiny," odpověděla Ghanima. "Já se ti neposmívám. Bohové vědí, že ne. Ale jsem jen dcera svého otce. Jsem každý člověk, který přispěl svou krví do rodu Atreidů. Ty nechceš myslet na Zvrácenost, ale já nemůžu myslet na nic jiného. Já jsem předzrozená. Já vím, co je ve mně."
"Ten pošetilý starý předsudek o -"
"Mlč!" Ghanima vztáhla ruku k Irulániným ústům. "Já jsem každá benegesseriťanka z toho jejich odporného genetického programu až po svou babičku. A jsem mnohem víc." Zaryla nehet do levé dlaně, až se ve šrámu objevila krev. "Tohle je mladé tělo, ale jeho zkušenosti… Ach, bohové pod námi, Irulán! Moje zkušenosti! Ne!" Vztáhla znovu ruku, když Irulán přistoupila blíž. "Já znám všechny ty budoucnosti, které zkoumal můj otec. Mám moudrost tolika životů, a také všechnu jejich neznalost… všechnu křehkost. Jestli mi chceš pomoci, Irulán, nejdřív musíš vědět, kdo jsem."
Irulán se instinktivně shýbla a vzala Ghanimu do náručí, přitiskla ji k sobě, tvář vedle tváře.
Kéž nemusím zabít tuhle ženu, myslela si Ghanima. Kéž k tomu nemusí dojít!
Právě v té chvíli padla na poušť noc.
Malý ptáček tě z dálky volal k sobě,
zobáček do karmínu namáčel.
Zavolal jenom jednou v síčí Tabr,
ty na Pohřební planinu jsi šel.

ŽALOZPĚV PRO LETA II.

Leto se vzbudil cinkáním vodomírek v ženských vlasech. Podíval se k otevřeným dveřím své cely a viděl, že tam sedí Sabíha. Ve svém vědomí, napůl omámeném kořením, ji viděl tak, jak mu ji ukázaly jeho vidiny. O dva roky překročila věk, kdy se většina fremenek vdává nebo aspoň zasnoubí. To znamenalo, že její rodina si ji pro něco šetří… nebo pro někoho. Ona sama by si jistě dala říct… o tom nebylo pochyb. Jeho oči zastřené vidinou na ni hleděly jako na bytost z terránské minulosti lidstva: tmavé vlasy a světlá pleť, hluboké oční důlky dodávaly jejím modromodrým očím nazelenalý nádech. Měla malý nos a široká ústa nad ostrou bradou. A byla pro něj živoucím signálem, že benegesseritský plán tady v Jacurutu znají - nebo tuší. Tak ony tedy doufají v obnovu faraonského císařství jeho prostřednictvím? Co jiného je ten jejich plán přinutit ho, aby se oženil s vlastní sestrou? Tomu Sabíha přece nemůže zabránit.
Ale jeho věznitelé ten plán znali. A jak se o něm dozvěděli? Neměli přece stejnou vizi jako on. Nešli s ním tam, kde se život stává pohyblivou membránou do jiných dimenzí. Subjektivní vize, v nichž se

vyskytovala Sabíha, patřily jen a jen jemu.
Sabíha znova pohnula hlavou a v jejích vlasech zacinkaly vodomírky. Ten zvuk rozčeřil jeho vidiny. Věděl, kde byl a co se dozvěděl. To nemůže vymazat nic. Teď nejel ve velkém tvůrcovském palankýnu, cinkání vodomírek mezi cestujícími neudávalo rytmus jejich poutnických písní. Ne… Byl tady, v cele Jacurutu, na nejnebezpečnější ze všech cest: pryč od ahl as-sunna wal-jamás a zpět, pryč z reálného světa smyslů a zase zpátky.
A co tady dělá ona, proč jí ve vlasech cinkají vodomírky? Aha, ano. Míchá další dávku té směsi, kterou, jak se domnívají, ho drží v zajetí: jídlo smíšené s melanžovou esencí, aby zůstal napůl v reálném vesmíru a napůl mimo něj, dokud buď nezemře, nebo dokud neuspěje plán jeho babičky. A pokaždé když si myslel, že vyhrál, poslali ho tam znova. Lady Jessica měla samozřejmě pravdu - ta stará čarodějnice! Ale byl to strašný úkol. To, že si mohl dopodrobna vybavit všechny životy v sobě, mu nebylo k ničemu, dokud nedokázal uspořádat všechny údaje a vzpomenout si na ně, když potřeboval. Ty životy byly surovinou anarchie. Jeden z nich nebo všechny ho mohly přemoci. Koření a to podivné místo tady v Jacurutu byly zoufalý hazard.
Gurney teď čeká na znamení, a já mu ho pořád nedávám. Jak dlouho mu vydrží trpělivost?
Podíval se na Sabíhu. Odhodila kápi, takže se ukázalo kmenové tetování na spáncích. Leto je hned nepoznal, pak si vzpomněl, kde je. Ano, Jacurutu dosud žije.
Leto nevěděl, jestli má být své babičce vděčný nebo ji nenávidět. Chtěla, aby měl instinkty na vědomé úrovni. Ale instinkty byly jen rasové vzpomínky na to, jak řešit krize. Jeho přímé vzpomínky ze všech těch dávných životů mu poskytovaly víc než to. Měl je teď všechny uspořádány a viděl, jaké nebezpečí spočívá v tom, že to prozradí Gurneymu. Nebylo možné utajit to před Namrím. A Namrí byl další problém.
Sabíha vstoupila do cely s mísou v rukách. Obdivoval duhové kroužky, které světlo z chodby vytvářelo kolem jejích vlasů. Jemně mu zvedla hlavu a začala ho krmit z mísy. Teprve tehdy si uvědomil, jak je slabý. Dovolil jí, aby ho krmila, a jeho mysl se rozlétla a vybavovala si rozhovor s Gurneym a Namrím. Věřili mu! Namrí víc než Gurney, ale dokonce ani Gurney nemohl popřít, co mu o této planetě už napověděly samy jeho smysly.
Sabíha mu otřela ústa lemem roucha.
Ach, Sabího, pomyslel si a připomněl si jiné vidění, které naplnilo jeho srdce bolestí. Mnoho nocí jsem prosnil u tekoucí vody, naslouchal větru, který mi přelétal nad hlavou. Mnoho nocí mé tělo leželo vedle hadího doupěte a já jsem snil o tobě, Sabího, o tobě v letním žáru. Viděl jsem tě, jak ukládáš kořenný chléb upečený na rozžhavených plátech plastoceli. Viděl jsem čirou vodu kanátu, měkkou a zářivou, ale mým srdcem zmítala bouře. Viděl jsem tě, jak si zaplétáš mé vodomírky do vlasů. Jantarová vůně tvých boků se dotýká mých nejhlubších smyslů. Trápíš mě a tísníš pouhou svou existencí.
Tlak jeho mnohonásobného bytí se rozepjal v bezčasou cystu, které se pokoušel odolat. Cítil propletená těla, zvuky sexu, rytmy prolínající ve všech smyslových vjemech: rty, dech, vlhké vzdechy, jazyky. Někde v jeho vizi byly spirálové tvary antracitové barvy a on cítil bušení těch tvarů, jak se v něm otáčely. V lebce jej zapřísahal nějaký hlas: "Prosím, prosím, prosím, prosím…" V jeho bedrech se zvedlo dospělé vlnobití a on cítil, jak se jeho ústa otvírají, balancoval na hraně extáze. Pak povzdech, dlouhé vzedmutí sladkosti, zhroucení.
Ach, jak sladké bylo nechat tohle opravdu uskutečnit!
"Sabího," zašeptal. "Moje Sabího."
Když Sabíha viděla, že její svěřenec se po jídle znovu hluboce ponořil do transu, vzala mísu a vyšla. U dveří se zastavila a řekla Namrímu: "Už zase volal moje jméno."
"Vrať se a zůstaň s ním," řekl Namrí. "Musím najít Hallecka a probrat to s ním."
Sabíha odložila mísu u dveří a vrátila se do cely. Posadila se na okraj pohovky a dívala se do Letovy zastíněné tváře.
Nakonec otevřel oči a vztáhl k ní ruku, dotkl se její tváře. Začal k ní mluvit a vyprávěl jí o vizi, v níž ji viděl.
Položila svou ruku na jeho. Jak sladký a milý je… jak krásně slad- Svezla se na pohovku, podepřena jeho paží, v bezvědomí ještě dřív, než odtáhl ruku. Leto se posadil a cítil, jak hluboce je zesláblý. Koření

a jeho vize ho vyčerpaly. Zapátral ve svých buňkách po každé zbylé jiskřičce energie, svezl se opatrně z pohovky, aby neprobudil Sabíhu. Musel jít, ale věděl, že se nedostane daleko. Pomalu si zapjal filtršaty, přitáhl si k tělu plášť, proklouzl chodbou. Bylo tu pár lidí, ale ti se zabývali vlastními záležitostmi. Znali ho, ale nestarali se o něj. Namrí a Halleck určitě vědí, co dělá; a Sabíha nebude daleko.
Našel postranní chodbu, kterou potřeboval, a odvážně do ní vykročil.
Za ním Sabíha klidně spala, dokud ji Halleck nevzbudil. Posadila se, protřela si oči, uviděla prázdnou pohovku, uviděla svého strýce, jak stojí za Halleckem, uviděla hněv v jejich tvářích.
Namrí na její tázavý pohled odpověděl: "Ano, je pryč."
"Jak jsi ho mohla nechat utéct?" zuřil Halleck. "Jak je to možné?"
"Viděli ho jít k dolnímu východu," řekl Namrí podivně klidným hlasem.
Sabíha se před nimi krčila a rozpomínala se. "Jak?" naléhal Halleck.
"Já nevím, já nevím."
"Je noc a on je slabý," podotkl Namrí. "Nedojde daleko."
Halleck se k němu prudce otočil. "Ty chceš, aby ten chlapec zemřel!"
"Nemůžu říct, že by mě to zvlášť mrzelo."
Halleck se znovu obrátil k Sabíze. "Řekni mi, co se stalo."
"Dotkl se mé tváře. Mluvil pořád o svém vidění… že jsme spolu." Podívala se na prázdnou pohovku. "Uspal mě. Vložil na mě nějaké kouzlo."
Halleck se podíval na Namrího. "Může se schovávat někde vevnitř?"
"Vevnitř ne. Našli by ho, viděli. Měl namířeno k východu. Je tam venku."
"Kouzlo," zamumlala Sabíha.
"Žádné kouzlo," přerušil ji Namrí. "Zhypnotizoval ji. Mně to skoro udělal taky, pamatuješ? Říkal, že jsem jeho přítel."
"Je hrozně slabý," připomněl Halleck.
"Jen tělesně," řekl Namrí. "Ostatně, nedostane se daleko. Vyřadil jsem z činnosti podpatkové pumpy jeho filtršatů. Zemře bez vody, jestli ho nenajdeme."
Halleck Namrího málem udeřil, ale vší silou se ovládl. Jessica ho varovala, že Namrí možná bude muset chlapce zabít. Bohové! Kam se to dostali - Atreidové proti Atreidům. Řekl: "Bylo by možné, že se prostě jen zatoulal v melanžovém transu?"
"Jaký je v tom rozdíl?" zeptal se Namrí. "Jestli nám unikne, musí zemřít."
"Začneme hledat hned za úsvitu," rozhodl Halleck. "Vzal si frametu?"
"U dveřní pečeti vždycky nějaké jsou," odpověděl Namrí. "Byl by blázen, kdyby si ji nevzal. A mně nějak nepřipadal jako blázen."
"Tak pošli vzkaz našim přátelům," řekl Halleck. "Řekni jim, co se stalo."
"Dnes v noci žádné vzkazy," zavrtěl hlavou Namrí. "Přichází bouře. Kmeny ji už sledují třetí noc. Bude tu do půlnoci. Komunikace už je přerušená. Satelity vypojily tuhle oblast před dvěma hodinami."
Halleck zhluboka povzdechl. Jestli chlapce zastihne venku bouře, docela určitě zemře. Vítr s pískem mu rozežere svaly a roztříští kosti. Ta falešná smrt, kterou si vymyslel, se stane skutečností. Udeřil pěstí do otevřené dlaně. Bouře je může uzavřít v síči. Nemůžou dokonce ani zahájit pátrání. A statická elektřina bouře už síč izolovala.
"Distrans," napadlo ho. Chtěl tím říci, že by mohli vtisknout vzkaz do hlasu netopýra a poslat ho s poplachem.
Namrí zavrtěl hlavou. "Netopýr v bouři nepoletí. Neblázni. Jsou mnohem citlivější než my. Budou se krčit ve skalách, dokud to nepřejde. Nejlepší bude počkat, až nás satelity zase zachytí. Pak se můžeme pokusit najít jeho pozůstatky."
"Ne, jestli si vzal frametu a schoval se v písku," podotkla Sabíha.
Halleck se s tichou kletbou prudce obrátil a vyrazil do síče.
Mír si žádá řešení, ale nikdy nedosáhneme skutečných živoucích řešení; můžeme k nim jen směřovat. Pevné řešení je ze samé své podstaty mrtvým řešením. Problém míru spočívá v tom, že má sklon spíš trestat chyby, místo aby odměňoval skvělé výkony.

SLOVA MÉHO OTCE:
LÍČENÍ MUAD'DIBA, JAK JE REKONSTRUOVAL
HÁRK AL-ADA

"Ona ho cvičí? Ona cvičí Farad'na?"
Alia se zamračila na Duncana Idaha s úmyslnou směsí hněvu a nevíry. Maxitrajler Gildy zaparkoval na oběžné dráze kolem Arrakis v poledne místního času. O hodinu později vysadil transportér Idaha v Arrakénu, bez ohlášení, ale samozřejmě a otevřeně. Za pár minut ho toptéra donesla na střechu Citadely: Alia byla varována, že Duncan přijíždí, a přivítala ho tam. Před svými strážemi byla chladně formální, ale teď byli v jejím bytě v horní části severního křídla. Duncan právě dokončil svou zprávu, pravdivě, přesně, každý údaj mentatským způsobem zdůraznil.
"Ona přišla o rozum," řekla Alia.
Vzal to prohlášení jako mentatský problém. "Všechno naznačuje, že zůstala dobře vyvážená a duševně zdravá. Řekl bych, že index jejího duševního zdraví byl -"
"Nech toho!" zarazila ho Alia. "Na co mohla myslet?"
Idaho, který věděl, že jeho vlastní citová rovnováha teď závisí na tom, aby se dokázal uzavřít do mentatského chladu, řekl: "Soudím, že myslí na zásnuby své vnučky." Jeho rysy zůstaly pečlivě nevýrazné, jako maska, za níž skrýval zuřivý smutek, který ho hrozil pohltit. Tady nebyla žádná Alia. Alia byla mrtvá. Nějaký čas si uchoval ve smyslech mytickou Alii, někoho, koho si vytvořil z vlastních vjemů, ale mentat může v takovém sebeklamu setrvat jen po omezenou dobu. Toto stvoření v lidském přestrojení bylo posedlé: hnala ji démonická duše. Jeho ocelové oči, ty myriády faset, které mu byly k dispozici, mu ukazovaly mnoho mytických Alii. Ale když je spojil do jediného obrazu, nezůstala už žádná Alia. Její rysy se pohybovaly podle pokynů někoho jiného. Byla to jen skořápka, uvnitř níž se páchaly krutosti.
"Kde je Ghanima?" zeptal se.
Mávla rukou. "Poslala jsem ji s Irulán ke Stilgarovi."
Neutrální území, pomyslel si. Došlo k dalším jednáním s povstaleckými kmeny. Ztrácí půdu a neví to… nebo ví? Má k tomu ještě jiný důvod? Přešel Stilgar na její stranu?
"Zásnuby," uvažovala Alia. "Jaké podmínky má rod Corrino?"
"Salusa je plná příbuzných z celého vesmíru a všichni pracují na Farad'novi a doufají, že urvou taky kousek, až se vrátí k moci."
"A ona ho cvičí v benegesseritském… Není to vhodné pro Ghanimina manžela?"
Alia se pro sebe usmála, když si vzpomněla na Ghanimin neústupný hněv. Jen ať se Farad'n učí! Jessica cvičí mrtvolu. Všechno vyjde.
"Musím si to pořádně rozmyslet," řekla. "Ty jsi nějak zticha, Duncane."
"Čekám na tvé otázky."
"Aha. Víš, moc jsem se na tebe zlobila. Odvézt ji k Farad'novi!"
"Přikázala jsi mi, že to má vypadat skutečně."
"Byla jsem nucena vydat zprávu, že vás oba drží v zajetí."
"Uposlechl jsem tvých rozkazů."
"Občas to bereš moc doslova, Duncane. Skoro mě děsíš. Ale kdybys to nebyl udělal…"
"Lady Jessica je mimo nebezpečí," řekl. "A kvůli Ghanimě bychom měli být rádi, že -"
"Skutečně, moc rádi," souhlasila. A myslela si: Už se mu nedá věřit. Má tu zatracenou atreidskou věrnost. Musím si vymyslet nějakou záminku a poslat ho pryč… a nechat ho odstranit. Samozřejmě nešťastnou náhodou.
Dotkla se jeho tváře.
Idaho se donutil reagovat na tu něžnost tím, že uchopil její ruku a políbil ji.
"Duncane, Duncane, jak je to smutné," řekla. "Ale nemůžu tě nechat tady u sebe. Děje se toho moc a já mám tak málo lidí, kterým můžu úplně věřit."
Pustil její ruku a čekal.
"Byla jsem nucena poslat Ghanimu do Tabru," řekla. "Tady zdaleka není klid. Nájezdníci z Rozervaných

území protrhli kanáty v pánvi Kagga a vylili všechnu vodu do pouště. Arrakén měl silně omezené příděly. Pánev už je zase plná písečných pstruhů, kteří sklízejí vodní žeň. Samozřejmě se s nimi vypořádáme, ale je nás málo."
Už dřív si všiml, jak málo Aliiných amazonek je vidět v Citadele. Pomyslel si: Makisté pouště budou pořád zkoušet její obranné síly. Copak to neví?
"Tabr je pořád neutrální území," řekla. "Zrovna teď tam pokračují jednání. Džávid je tam s delegací kněžstva. Ale já bych ráda, abys jel do Tabru a dohlédl na ně, zvlášť na Irulán."
"Ano, ona je Corrinová," souhlasil.
Ale v očích jí viděl, že ho odepisuje. Jak průhledným se stalo toto Alii podobné stvoření!
Mávla rukou. "Běž už, Duncane, než změknu a nechám si tě tady. Strašně jsi mi chyběl…"
"A ty mně," řekl a dovolil, aby se v jeho hlasu ozval ten nekonečný žal, který cítil.
Dívala se na něj, poplašena jeho smutkem. Pak řekla: "Udělej to kvůli mně, Duncane." A myslela si: Je to smůla, Duncane. Pokračovala: "Zia tě odveze do Tabru. Toptéru tady potřebujeme mít zpátky."
Její oblíbená amazonka, uvědomil si. Musím si na ni dát pozor.
"Chápu," odpověděl, znovu ji vzal za ruku a pohřbil ji do dlaně. Díval se na to drahé tělo, které kdysi bylo jeho Alií. Nedokázal se přinutit podívat se jí do tváře, když odcházel. Z jejích očí se na něj díval někdo jiný.
Když Idaho stoupal na střechu Citadely, měl stále víc pocit nezodpovězených otázek. Setkání s Alií bylo obzvlášť náročné pro tu mentatskou část jeho já, která neustále shromažďovala údaje a náznaky. Čekal u toptéry s jednou z amazonek a zachmuřeně se díval k jihu. Představivost nesla jeho pohled dál, za Štítový val k síči Tabr. Proč mě do Tabru veze Zia? Vrátit se s toptérou je práce pro obyčejného sluhu. Proč to zdržení? Dostává Zia zvláštní instrukce?
Idaho se podíval na bdělou strážkyni, vyskočil na pilotní sedadlo toptéry. Vyklonil se a zavolal: "Řekni Alii, že toptéru pošlu hned zpátky s některým ze Stilgarových lidí."
Než mohla stráž protestovat, zavřel dveře a nastartoval toptéru. Viděl, jak tam strážkyně nerozhodně stojí. Kdo by mohl zadržet Aliina manžela? Toptéra už byla ve vzduchu, než se rozhodla, co má dělat.
Teď když byl v toptéře sám, dovolil svému žalu, aby se uvolnil v hlubokém zoufalém vzlykotu. Alia je mrtvá. Rozloučili se navždy. Z jeho tleilaxánských očí proudily slzy a on šeptal: "Ať se všechny vody Duny vylijí do písku. Nevyrovnají se mým slzám."
To bylo ovšem nementatské přehánění a on si to uvědomoval. Přinutil se střízlivě posoudit nejbližší nezbytné kroky. Toptéra vyžadovala jeho pozornost. Let mu přinesl trochu úlevy a on se už zase ovládal.
Ghanima je znovu u Stilgara. A Irulán také.
Proč ho měla doprovázet Zia? Učinil z toho mentatský problém a odpověď jím otřásla: Měl jsem mít osudnou nehodu.

Tento kamenný svatostánek lebky vůdcovy nedovoluje žádné modlitby. Stal se hrobem nářků. Jen vítr slyší hlas tohoto místa. Výkřiky nočních tvorů a pomíjivé kouzlo dvou měsíců, to všechno říká, že jeho den skončil. Žádní prosebníci nepřicházejí. Návštěvníci odešli z Hostiny. Jak holá je cesta z této hory!

NÁPIS VE SVATYNI VÉVODY ANONA ATREIDA

Celá ta věc připadala Letovi zdánlivě snadná: vyhnout se vizi, udělat to, co nebylo viděno. Věděl, jaká past se skrývá v jeho mysli, jak se nenápadná vlákna uzamčené budoucnosti stáčejí dohromady, dokud člověka pevně nedrží, ale on ta vlákna už uměl uchopit jinak. Nikde neviděl sám sebe, jak prchá z Jacurutu. Vlákno spojující ho se Sabíhou musí být přeťato první.
Krčil se teď v posledních paprscích denního světla na východním okraji skály, která chránila Jacurutu. Frementa mu poskytla energetické tablety a potravu. Čekal teď na sílu. Na západ leželo jezero Azrak, sádrovcová pláň, která ve dnech před červem byla otevřenou vodní plochou. K východu v místech, kam už nebylo vidět, ležel Bene Šerk, několik nových roztroušených sídel zasahujících do otevřeného bledu. Na jihu byl Tanzerouft, Země hrůzy: třicet osm tisíc kilometrů pustiny, přerušené jen tu a tam zatravněnými dunami a větrolapy, které je zavlažovaly - práce ekologické transformace, jež měnila tvář

Arrakis. Obsluhovaly je týmy v toptérách a nikdy tam nezůstaly dlouho.
Půjdu na jih, řekl si. Gurney bude očekávat, že to udělám. Tohle nebyla vhodná chvíle na to dělat úplně nečekané věci.
Brzo bude tma a on bude moci opustit svůj dočasný úkryt. Díval se k jižnímu obzoru. Na obloze se tam objevily prašné víry, valily se jako kouř - bouře. Díval se, jak se vysoký střed bouře zvedá z Velké planiny jako pátrající červ. Celou minutu ten střed pozoroval a viděl, že se nepohybuje ani napravo, ani nalevo. V mysli se mu objevilo staré fremenské rčení: Když se střed nepohybuje, stojíš mu v cestě.
Ta bouře změnila situaci…
Na okamžik se podíval na západ, směrem, kterým ležel síč Tabr, cítil zrádný šedohnědý klid pouštního večera, viděl bílou sádrovcovou plochu rámovanou oblázky ohlazenými větrem, opuštěnou prázdnotu s jejím neskutečným bíle planoucím povrchem, na němž se odrážela prachová mračna. V žádném vidění se nezahlédl, jak přežívá setkání se šedým hadem Matky bouří nebo jak je pohřben příliš hluboko v písku, než aby přežil. Bylo tam jen to vidění, jak se valí s větrem… ale to možná přijde později.
A tam na obzoru byla bouře, ženoucí se v šíři mnoha stupňů zeměpisné délky, podrobující si svět. Dá se to riskovat. Byly takové staré příběhy, které vždycky někdo slyšel od přítelova přítele, že člověk může udržet vyčerpaného červa na povrchu tím, že podepře jedním tvůrcovským hákem jeden z jeho širokých prstenců, a přežít bouři v závětří za takto znehybněným červem. Bylo to na hranici troufalosti a bezhlavé odvahy, a to ho lákalo. Ta bouře přijde nejdřív o půlnoci. Měl ještě čas. Kolik vláken se tak dá přetnout? Všechna, včetně toho posledního?
Gurney bude čekat, že půjdu na jih, ale nikoli do bouře.
Díval se k jihu, hledal cestu, viděl temný zářez hluboké rokle, protínající skálu Jacurutu. Viděl v útrobách rokle písečné obláčky, přízračný písek. Vypouštěl své vznášející se pramínky na pláň, jako by to byla voda. Skřípavá chuť žízně mu zašeptala v ústech, když si hodil na záda fremetu a spustil se na cestu vedoucí do rokle. Bylo ještě dost světla, takže ho někdo mohl vidět, ale věděl, že hraje o čas.
Když se dostal k okraji rokle, padla na něj rychlá noc pouště. Jen vyprahlý lesk měsíční záře mu osvětloval cestu k Tanzerouftu. Cítil, jak se mu zrychluje tep všemi obavami, které mu poskytlo jeho bohatství vzpomínek. Vycítil, že se možná vrhá do Huanui-naa, jak fremenské obavy označily největší bouři: Destilátor země. Ale ať přijde cokoli, nebudou to vidiny. Každý krok ho vedl dál a dál od kořením způsobené dhijány, toho rozpínajícího se uvědomění jeho intuitivně tvořivé povahy, která odhaluje nehybný řetězec příčinnosti. Na každých sto kroků, které teď udělá, musí připadnout alespoň jeden krok stranou, mimo slova a ve spojení s tou nově uchopenou vnitřní realitou.
Tak nebo tak, otče, jdu za tebou.
Kolem něj byli ve skalách neviditelní ptáci, kteří se tiše ozývali. Jako správný fremen naslouchal ptačím ozvěnám, aby ho vedly tam, kam neviděl. Když míjel skuliny, často zahlédl zlověstné zelené oči tvorů, kteří se krčili v úkrytu, protože věděli, že přichází bouře.
Vynořil se z rokle do pouště. Živý písek se kolem něj pohyboval a dýchal, vypovídal o skrytých hnutích a dřímajících fumarolách. Podíval se za sebe a vzhůru, na měsícem ozářené lávové čepičky na útesech Jacurutu. Celý ten útvar byl metamorfovaný, vytvořený většinou tlakem. Arrakis měla stále co mluvit do vlastní budoucnosti. Zabodl do písku tlouk, aby přivolal červa, a když nástroj začal bubnovat, zaujal vhodné postavení, díval se a naslouchal. Pravou rukou se nevědomky dotkl atreidského prstenu se sokolem, skrytého v zavázaném záhybu jeho dišdáši. Gurney ho našel, ale nechal mu ho. Co si asi myslel, když viděl Paulův prsten?
Otče, čekej mě už brzy.
Červ přišel od jihu. Udělal oblouk, aby se vyhnul skále. Nebyl to tak velký červ, jak Leto doufal, ale s tím se nedalo nic dělat. Odhadl jeho směr. Zachytil se háky a rychle se vyšplhal po členitém boku. Chvilku zakolísal, když červ v gejzíru písku pohltil tlouk. Červ se pod tlakem jeho háků snadno obrátil. Letovi rozevlál plášť proud vzduchu, jak se červ dal do pohybu. Pohlédl na jižní hvězdy, kalné prachem, a namířil červa k nim.
Přímo do bouře.
Když vyšel První měsíc, Leto odhadl výši bouře a posunul svůj odhad, kdy sem dorazí. Ne dřív než za úsvitu. Rozšiřovala se, nabírala víc energie pro velký skok. Týmy ekologické transformace budou mít

spoustu práce. Bylo to, jako by planeta vědomě sbírala svůj hněv a chtěla je odtud vyhnat, jako by se její zuřivost zvyšovala s tím, jak transformace zasahovala větší a větší plochy.
Celou noc hnal červa k jihu, odhadoval rezervy jeho síly v pohybech, které cítil pod nohama. Občas nechal červa uhnout k západu, jak se o to pořád snažil, hnán buď neviditelnými hranicemi svého území, nebo vědomím blížící se bouře. Červi se zahrabávali, aby unikli šlehajícímu písku, ale tenhle se neponoří do písku, dokud tvůrcovské háky drží aspoň jeden z jeho prstenců otevřený.
O půlnoci už červ jevil značné známky vyčerpání. Popošel po jeho hřbetě dál dozadu a použil cep, dovolil mu zpomalit, ale dál ho řídil k jihu.
Bouře přišla těsně před úsvitem. Nejdřív nastala přerývaná nehybnost pouštního úsvitu, přibližující duny jednu ke druhé. Pak ho vlna prachu přinutila uzavřít obličejové klopy. V houstnoucím prachu se poušť stala ponurým obrazem bez kontur. Pak ho do tváří a do víček začaly bodat jehličky písku. Cítil na jazyku hrubý písek a věděl, že přišla chvíle rozhodnutí. Má riskovat ty staré rady a pokusit se znehybnit skoro vyčerpaného červa? Tu myšlenku vzápětí zavrhl, došel k červímu ocasu, uvolnil háky. Červ, který se už sotva hýbal, se začal zahrabávat. Ale přepjatý tepelný systém zvířete stále ještě za sebou vířil malý žhavý cyklon, který odolával i přicházející bouři. Fremenské děti se učily hned jako jednu z prvních věcí, jak je nebezpečné přibližovat se k červímu ocasu. Červi byli továrny na kyslík; v jejich dráze divoce plál oheň živený bohatými výpary z chemických reakcí, jimiž se červi přizpůsobovali tření.
Letovi začal kolem nohou šlehat písek. Vytáhl háky a skočil co nejdál do strany, aby se vyhnul výhni u červího ocasu. Všechno teď záviselo na tom, aby se dostal pod písek v místech, kde ho červ uvolnil. Chytil do levé ruky nástroj na statické zpevňování písku a zaryl do duny, protože věděl, že červ je příliš unavený, než aby se obrátil a pohltil ho do své oranžovobílé tlamy. Zatímco levou rukou hrabal, pravou vydoloval z fremety filtrstan a připravil ho k nafouknutí. To všechno zvládl za necelou minutu: stan měl teď ve zpevněné pískové kapse na závětrné straně duny. Nafoukl stan a vlezl do něj. Než dotáhl svěrač, vystrčil ven ruku se zpevňovacím nástrojem a obrátil jeho chod. Klouzavý písek sjel přes stan a zakryl jej. Když zapečetil vstupní otvor, dostalo se dovnitř jen pár zrnek.
Teď musel pracovat ještě rychleji. Tam ven nedosáhne žádný písečný průduch, aby ho zásobil vzduchem k dýchání. Tohle byla velká bouře, taková, jakou jen málokdo přežil. Přikryje celé tohle místo tunami písku. Jen křehká bublina filtrstanu a její pevná vnější slupka ho budou chránit.
Leto se natáhl na záda, založil ruce na prsou a uvedl se do dřímotného transu, v němž se jeho plíce pohnou jen jednou za hodinu. Tím se vydal na pospas neznámu. Bouře přejde, a jestli neodhalí jeho křehkou kapsu, Leto se možná vynoří… nebo vstoupí do madinát as-salam, příbytku míru. Ať se stane cokoli, věděl, že musí zpřetrhat vlákna, jedno po druhém, až mu nakonec zbude jen Zlatá stezka. Buď to, nebo se nemůže vrátit do kalifátu dědiců svého otce. Už nikdy nebude žít ve lži toho desposyni, toho strašného kalifátu, prozpěvujícího oslavné ódy na Nejvyššího tvůrce, jehož si sám stvořil z jeho otce. Už nebude mlčet, až zase nějaký kněz vysloví ty urážlivé nesmysly: "Pod jeho krispelem se rozplynou démoni!"
A s tímto slibem se Letova mysl propadla do pavučin bezčasého dao.
V každém planetárním systému existují zjevné vlivy vyššího řádu. To je často dokazováno uváděním terraforem života na nově objevené planety. Ve všech takových případech se život v podobných zónách vyvine v nápadně podobné adaptované formě. Tato forma naznačuje mnohem víc než jen tvar; znamená současně organizaci přežití a spřízněnost takových organizací. Lidské hledání takového nezávislého pořádku a našeho místa v něm představuje naprostou nezbytnost. Toto hledání se ovšem může zvrhnout v konzervativní lpění na neměnnosti. To se vždycky každému systému ukázalo osudným.

KATASTROFA DUNY
(PODLE HÁRK AL-ADY)

"Můj syn neviděl doopravdy budoucnost; viděl proces tvorby a její vztah k mýtům, v nichž lidé dřímou," řekla Jessica. Mluvila rychle, ale nezdálo se, že by pospíchala. Věděla, že skrytí pozorovatelé najdou způsob, jak ji přerušit, jakmile poznají, co to dělá.
Farad'n seděl na podlaze ve čtverci odpoledního slunce, které sem šikmo dopadalo oknem. Jessica stála

u stěny, a když se podívala do okna, zahlédla právě tak špičku stromu ve vnitřní zahradě. Ten Farad'n, kterého teď viděla, byl jiný: štíhlejší, svalnatější. Měsíce tréninku na něm vykonaly své nevyhnutelné dílo. Oči mu zářily, jak se na ni díval.
"Viděl tvary, které už existující síly vytvoří, pokud nebudou odvedeny jinam," pokračovala Jessica. "Místo aby se obrátil proti ostatním lidem, obrátil se proti sobě. Odmítl přijmout jen to, co ho utěšovalo, protože to byla morální zbabělost"
Farad'n se naučil tiše poslouchat a zkoumat, zkoušet, nechávat si své otázky pro sebe, dokud je nedokázal vybrousit do břitkého ostří. Mluvila o názoru Bene Gesseritu na molekulární paměť vyjádřenou v rituálech a celkem přirozeně přešla ke způsobu, jakým Sesterstvo analyzovalo Paula Muad'Diba. Farad'n však viděl v jejích slovech a činech nějakou stínovou hru, projekci nevědomých podob, které se lišily od vnějšího záměru jejích prohlášení.
"Ze všech našich pozorování je tohle to nejpodstatnější," řekla. "Život je maska, jejímž prostřednictvím se vyjadřuje vesmír. My předpokládáme, že celé lidstvo a jeho podpůrné formy života reprezentují přirozené společenství a že osud všeho živého je v sázce v osudu jedince. Proto, když dojde na to nejvyšší sebezkoumání, na amorfati, přestaneme si hrát na boha a přejdeme k vyučování. V rozhodném okamžiku vybíráme jedince a umožňujeme jim stát se tak svobodnými, jak to jen dokážeme."
Viděl teď, kam asi míří, a věděl, jaký účinek to jistě má na ty, kdo sedí u všudypřítomných špiclovských očí. Ovládl se a nepodíval se podezřívavě ke dveřím. Jen cvičené oko na něm mohlo rozeznat malou ztrátu rovnováhy, ale Jessica ji viděla a usmála se. Úsměv může koneckonců znamenat cokoli.
"Tohle je něco jako závěrečný obřad," řekla. "Mám z tebe velkou radost, Farad'ne. Vstaň, prosím."
Poslechl a zakryl jí výhled na špičku stromu za sebou.
Jessica strnule přitiskla ruce k bokům a řekla: "Jsem pověřena říci ti toto: ‚Stojím zde ve svaté přítomnosti člověka. Stejně jako já i ty tak budeš jednoho dne stát. Modlím se k tvé přítomnosti, aby tomu tak bylo. Budoucnost zůstává nejistá a je to tak správné, protože je to plátno, na které malujeme své touhy. Lidské bytosti vždy stojí před krásně prázdným plátnem. Je nám dopřán jen tento okamžik, v němž se neustále zasvěcujeme té svaté přítomnosti, kterou sdílíme a vytváříme.'"
Když Jessica domluvila, Tyekanik vstoupil dveřmi po její levici s falešnou ledabylostí, kterou ale zrazoval výraz v jeho tváři. "Můj pane," řekl. Ale bylo už příliš pozdě. Jessičina slova a všechny přípravy, které proběhly dříve, vykonaly své dílo. Farad'n už nebyl Corrino. Patřil teď k Bene Gesseritu.
To, co vy z ředitelství CHOAM patrně nejste schopni pochopit, je fakt, že v obchodě málokdy najdete skutečnou věrnost. Kdy jste naposledy slyšeli o úředníkovi, který položil život za svou společnost? Možná že náš nedostatek spočívá v nesprávném předpokladu, že můžete přikázat lidem, aby mysleli a spolupracovali. To byla chyba čehokoli od náboženství po generální štáby v celé známé historii. Generální štáby mají dlouhý rejstřík případů, kdy zničily vlastní národy. V případě náboženství doporučuji znova si přečíst Tomáše Akvinského. Pokud jde o vás z CHOAM, jakému nesmyslu to věříte! Lidé musejí chtít dělat věci v důsledku svých nejvnitrnějších pohnutek. Lidé, nikoli obchodní organizace nebo řetězce velitelů, udržují v chodu velké civilizace. Každá civilizace závisí na kvalitě jedinců, které vytváří. Když lidem dáte příliš organizace a příliš zákonů, když potlačíte jejich puzení po velikosti - nemohou pracovat a jejich civilizace se zhroutí.

DOPIS CHOAM
PŘIPISOVANÝ KAZATELI

Leto se probudil z transu tak zlehka, že téměř nedokázal odlišit jeden stav od druhého. Jedna úroveň vědomí prostě přešla v jinou.
Věděl, kde je. Projela jím vlna obnovené energie, ale z nepohnutého, vydýchaného vzduchu ve stanu vycítil jiné vábení. Věděl, že když se nepohne, uvízne v bezčasé pavučině, ve věčném teď, v němž existovaly všechny věci zároveň. Ta představa ho přitahovala. Viděl čas jako konvenci zformovanou kolektivní myslí všech inteligentních bytostí. Čas a prostor byly kategorie vnucené vesmíru jeho myslí. Stačilo, aby se osvobodil od té mnohosti, do níž ho lákaly jeho vize. Odvážné rozhodnutí mohlo změnit prozatímní budoucnosti.

Jakou odvahu vyžaduje tento okamžik?
Stav transu ho vábil. Leto cítil, že vystoupil z álam al-mithál do vesmíru reality a zjistil, že se shodují. Chtěl si zachovat kouzlo tohoto okamžiku, ale přežití od něj vyžadovalo rozhodnutí. Jeho neúnavná chuť žít vysílala signály jeho nervům.
Prudce sáhl pravou rukou do místa, kde nechal nástroj na zpevňování písku. Sevřel ho, převalil se na břicho a otevřel svěrač stanu. Přes ruku se mu přelilo jezírko písku. Pracoval ve tmě, pobízen zatuchlým vzduchem. Rychle se probíjel vzhůru ve strmém úhlu. Musel překonat šest délek těla, než prorazil ven, do tmy a čistého vzduchu. Sklouzl na návětrnou stranu dlouhé zakřivené vlny a zjistil, že je asi ve třetině její výšky.
Nad ním svítil Druhý měsíc. Pohyboval se rychle, zacházel za dunu, a nad ním zářily hvězdy jako jasné kameny u cesty. Leto hledal souhvězdí Poutníka, našel ho a sjel zrakem po jeho vztažené ruce k jasně zářící Foum al-Hout, polární hvězdě jihu.
Tady máš ten svůj zatracený vesmír! pomyslel si. Zblízka se horečně měnil jako ten písek kolem něj, jedinečnost se vršila na jedinečnost. Zdálky byly vidět jen všeobecné tvary a vzorce a ty člověka lákaly věřit v absolutno.
V absolutnu se člověk může ztratit. Přitom si vzpomněl na známé varování z fremenského popěvku: "Kdo se ztratí Tanzerouftu, ztratí svůj život." Obrysy mohou vést a mohou také lákat do pasti. Člověk si musí pamatovat, že tvary se mění.
Zhluboka se nadechl a pustil se do práce. Protáhl se zpátky chodbou, složil stan, vytáhl ho ven a znovu zabalil frametu.
Na východním obzoru se začala vytvářet vínová záře. Hodil si frametu na záda, vyšplhal se na vrchol duny a stál tam v chladném předjitřním vzduchu, dokud mu stoupající slunce nezahřálo pravou tvář. Pak si zbarvil oči, aby zmenšil odrazy, protože věděl, že teď se musí poušti dvořit, ne s ní bojovat. Když vrátil barvu do vaku, napil se z jedné vodolinky, vtáhl do sebe spršku kapek a pak vzduch.
Usedl na písek a začal kontrolovat své filtršaty. Nakonec došel k podpatkovým pumpám. Byly šikovně přeťaty úzkým nožem. Vyklouzl z obleku a opravil je, ale škoda už byla napáchána. Aspoň polovina jeho tělové vody byla pryč. Kdyby nebylo jímky ve filtrstanu… Uvažoval o tom, když si znova oblékal šaty, a napadlo ho, jak je zvláštní, že tohle nepředpokládal. V tom bylo zjevné nebezpečí budoucnosti bez vizí.
Leto pak přidřepl na vrcholek duny a prohlížel si to osamělé místo. Nechal svůj pohled volně těkat, hledal v písku hvízdající jícen, jakoukoli nerovnost, která by svědčila o přítomnosti koření nebo červa. Ale bouře poznamenala celou krajinu svou jednotvárností. Nakonec vytáhl z frametu tlouk, připravil ho a spustil, aby přivolal šaj-hulúda z hlubin. Pak ustoupil a čekal.
Červu trvalo dlouho, než přišel. Leto ho slyšel dřív, než ho viděl, obrátil se k východu, kde syčení otřásalo zemí a rozechvívalo vzduch, čekal na první záblesk oranžové tlamy vystupující z písku. Červ se zdvihl z hlubin v gigantickém svištění písku, který zakrýval jeho boky. Vlnící se šedá stěna se přehnala kolem Leta a on se zachytil háky a vystoupil po něm lehkými kroky. Už když šplhal, obrátil červa velkým obloukem k jihu.
Pod jeho háky červ nabíral rychlost. Vítr mu šlehal pláštěm. Cítil, že sám je poháněn stejně jako ten červ, v bedrech vnímal silný proud tvorby. Každá planeta má svou dobu a každý život také, připomněl si.
Červ byl toho typu, kterému fremeni říkali "bručoun". Často zarýval přední pancíř do země, zatímco ocas pokračoval v pohybu. To vytvářelo dunivé zvuky a část těla červa se občas zvedla úplně nad písek v pohyblivém hrbu. Ale byl to rychlý červ, a když je zachytil vítr zezadu, výpary jeho ocasní výhně zalily Leta horkým dechem. Byly v něm cítit štiplavé pachy nesené proudem kyslíku.
Jak se červ hnal k jihu, Leto dovolil své mysli, aby se volně rozběhla. Snažil se uvažovat o této cestě jako o novém obřadu svého života, který mu zabraňuje myslet na to, jakou cenu bude muset zaplatit za svou Zlatou stezku. Stejně jako dávní fremeni věděl, že bude muset přijmout mnoho nových obřadů, aby se jeho osobnost nerozdělila na jednotlivé částečky paměti, aby hladové lovce své duše navždy udržel na uzdě. Protikladné obrazy, které se nikdy nesjednotí, musejí teď být uzavřeny živým napětím, polarizující silou, která ho poháněla zevnitř.
Pořád něco nového, uvažoval. Musím pořád nacházet nová vlákna mimo svá vidění.
V časném odpoledni jeho pozornost zaujala vyvýšenina trochu napravo vpředu od jeho směru. Z

vyvýšeniny se pomalu stal úzký osamělý kopec, skála stojící přesně tam, kde ji čekal.
Tak, Namrí… Tak, Sabího, teď uvidíme, jak na mou přítomnost budou reagovat vaši spolubratři, myslel si. Před ním leželo to nejcitlivější vlákno, nebezpečnější spíš svými svody než otevřenými hrozbami.
Kopec dlouhou dobu měnil své rozměry. A chvíli se zdálo, jako by se přibližoval k Letovi, a ne naopak. Červ už byl unavený a pořád uhýbal doleva. Leto sklouzl po ohromném oblém boku a znova nasadil háky. Obr se vrátil k přímému kurzu. Do nosu ho udeřil ostrý pach melanže, signalizující bohatou žílu. Minuli malomocné skvrny fialového písku, kde vybuchlo koření, a on držel červa pevně, dokud žílu neminuli. Vzduch vonící skořicí je ještě chvíli doprovázel, dokud Leto neobrátil červa na nový kurz, směřující přímo k zvedajícímu se kopci.
Najednou daleko na jihu v bledu zableskly barvy: nepatrná duha, zářící z lidského výtvoru někde v té nekonečné pláni. Leto vytáhl dalekohled, zaostřil olejové čočky a uviděl v dálce rozepjatá křídla očka, jak se lesknou ve slunci. Pod ním velké těžební vozidlo shazovalo křídla jako motýl kuklu. Když Leto odložil dalekohled, z vozidla se stala malá tečka a jeho samotného přemohla hadhdhab, nekonečná všudypřítomnost pouště. Řekla mu, jak asi ti hledači koření vidí jeho - jako tmavý objekt mezi nebem a pískem, což byl fremenský symbol pro člověka. Samozřejmě že ho vidí a budou opatrní. Budou čekat.
Fremeni k sobě byli v poušti vždycky podezřívaví, dokud nepoznali příchozího nebo se nepřesvědčili, že nepředstavuje hrozbu. Dokonce i pod jemným nátěrem imperiální civilizace a jejích složitých pravidel zůstávali polozkrocenými divochy, kteří si pořád uvědomovali, že krispel se rozplyne, když zemře jeho majitel.
To nás může zachránit, pomyslel si Leto. Ta divokost. V dálce očko uhnulo doprava, pak doleva, což byl signál pro ty na zemi. Uměl si představit, jak jeho posádka pátrá po poušti za ním po nějakém náznaku, že je víc než jen osamělý jezdec na jediném červu. Leto obrátil červa doleva, držel ho, dokud se neobrátil do protisměru, sjel mu po boku a odskočil co nejdál. Červ propuštěný z háků chvilku zůstal na povrchu, aby se nadechl, pak zaryl přední třetinu a zůstal tak, aby se vzpamatoval. Byla to jasná známka, že na něm Leto jel příliš dlouho.
Odvrátil se od červa; ten se teď odtud ani nehne. Očko kroužilo kolem vozidla a stále signalizovalo. Byli to nepochybně odpadlíci placení pašeráky, nedůvěřující elektronické komunikaci. Hledači nepochybně narazili na koření. To vysvětlovalo přítomnost písečného vozidla.
Očko znovu zakroužilo, zabralo křídly, vyletělo z kruhu a směřovalo přímo k němu. Poznal v něm ten typ lehké toptéry, kterou na Arrakis zavedl jeho dědeček. Letadlo nad ním jednou zakroužilo, sklouzlo podél duny, na které stál, a přistálo proti větru. Dosedlo asi deset metrů od něj v oblaku prachu. Dveře na jeho boku se pootevřely jen tak, aby z nich mohla vyklouznout jedna postava v těžkém fremenském rouchu se symbolem kopí na levé části prsou.
Fremen se pomalu blížil, takže oba měli čas prohlédnout si toho druhého. Ten muž byl vysoký a měl indigové melanžové oči. Maska filtršatů zakrývala dolní polovinu jeho tváře a kápi měl staženou hluboko do čela, aby chránila jeho obočí. Pohyb roucha naznačoval, že pod ním drží v ruce mólskou pistoli.
Muž se zastavil dva kroky před Letem a podíval se na něj zmateně přivřenýma očima.
"Štěstí nám všem," řekl Leto.
Muž se rozhlédl po okolní prázdnotě a pak znovu soustředil pozornost na Leta. "Co tu děláš, dítě?" zeptal se. Hlas měl zastřený maskou filtršatů. "Snažíš se ucpat červí díru?"
Leto znovu užil tradiční fremenskou formulaci: "Poušť je mým domovem."
"Wenn?" zeptal se znova muž. Kudy jdeš?
"Cestuji na jih z Jacurutu."
Muž se náhle rozesmál. "No dobře, batighu! Ty jsi ta nejpodivnější věc, jakou jsem v Tanzerouftu kdy viděl."
"Nejsem tvůj melounek," reagoval Leto na oslovení batighu. To bylo označení s příšerným podtónem. Melounek na pokraji pouště nabízel svou vodu každému, kdo jej našel.
"My tě nevypijeme, batighu," odpověděl muž. "Já jsem Muríz. Jsem arífa tohohle taífu." Ukázal hlavou na písečné vozidlo v dálce.
Leto si povšiml, že se muž označil za soudce skupiny a že o ostatních mluvil jako o taífu, partě nebo společnosti. Nebyli tedy ichwán, společenství bratří. Určitě placení odpadlíci. Tohle bylo to vlákno, které

potřeboval.
Když Leto mlčel, Muríz se zeptal: "Jmenuješ se nějak?"
"Batigh bude stačit."
Muríz se zasmál. "Neřekl jsi mi, co tady děláš."
"Hledám stopy červa," řekl Leto. Byla to náboženská fráze, která měla znamenat, že koná hádž za svou vlastní ummou, za svým osobním zjevením.
"Tak mladý?" zavrtěl hlavou Muríz. "Nevím, co mám s tebou dělat. Viděl jsi nás."
"Co jsem viděl?" zeptal se Leto. "Mluvím o Jacurutu a ty neodpovídáš."
"Hádanky," ušklíbl se Muríz. "Tak co je tohle?" pokývl k vzdálenému kopci.
Leto odpověděl podle svých vidění. "Jen Shuloch."
Muríz ztuhl a Leto cítil, jak se jemu samému zrychluje tep.
Následovalo dlouhé ticho a Leto viděl, jak ten člověk uvažuje o možných reakcích a zase je zavrhuje. Shuloch! V době tichých vyprávění po jídle v síči se často opakovaly historky o karavanseráji Shuloch. Posluchači vždycky předpokládali, že Shuloch je jen mýtus, místo, kde se v příbězích stávají zajímavé věci. Leto si pamatoval jeden takový příběh o Shulochu. Na pokraji pouště našli odložené dítě a přivedli je do síče. Siroteček svým zachráncům nejdřív vůbec neodpovídal, a když promluvil, nikdo mu nerozuměl. Jak dny míjely, dítě zůstávalo nesdílné, odmítalo se oblékat nebo jakkoli spolupracovat. Kdykoli ho nechali o samotě, dělalo rukama zvláštní pohyby. Všichni odborníci v síči byli povoláni, aby tuláčka studovali, ale nenašli odpověď. Pak kolem dveří procházela velmi stará žena, viděla ty pohybující se ruce a zasmála se. "On jen napodobuje svého otce, který stáčí kořenná vlákna v provazy," vysvětlila. "Tak to v Shulochu dodneška dělají. Jen se snaží cítit se méně osamělí." A poučení z toho příběhu: "Ve starých zvycích Shulochu je bezpečí a pocit sounáležitosti se zlatým vláknem života."
Když Muríz mlčel, Leto řekl: "Jsem to opuštěné dítě ze Shulochu, které umí jen pohybovat rukama."
Muríz trhl hlavou a Leto poznal, že muž ten příběh zná. Muríz odpověděl pomalu, tichým a hrozivým hlasem: "Jsi člověk?"
"Člověk jako ty sám," odpověděl Leto.
"Na dítě mluvíš moc podivně. Připomínám ti, že jsem soudce, který může odpovědět na tekwu."
No jistě, pomyslel si Leto. V ústech takového soudce znamenalo slovo tekwa bezprostřední hrozbu. Tekwa byl strach vyvolaný přítomností démona, což mezi staršími fremeny byla velmi reálná víra. Arífa znal způsoby, jak zabít démona, a byl vždycky vybírán proto, že "je dost moudrý, aby byl bezohledný, aniž by byl krutý, aby věděl, kdy je laskavost jen krokem k větší krutosti".
Ale tahle věc dospěla do stadia, které si Leto přál, a tak řekl: "Můžu se podrobit maššádu."
"Budu soudcem jakékoli duchovní zkoušky," řekl Muríz. "Přijímáš to?"
"Bi-la kaífa," řekl Leto. Bez podmínek.
Murízovi se do tváře vloudil lstivý výraz. Řekl: "Nevím, proč to připouštím. Nejlepší by bylo zabít tě hned, ale jsi malý batigh a já jsem měl syna, který je mrtev. Pojď, půjdeme do Shulochu a já svolám isnád, aby o tobě rozhodl."
Leto si všiml, jak každé gesto a pohyb toho muže prozrazují, že se už rozhodl pro smrt, a divil se, jak by se tím někdo mohl nechat oklamat. Řekl: "Já vím, že Shuloch je ahl as-sunna wal-jamás."
"Co ví dítě o skutečném světě?" zeptal se Muríz a pokynul Letovi, aby šel před ním k toptéře.
Leto poslechl, ale pozorně naslouchal fremenovým krokům. "Nejjistější způsob, jak zachovat tajemství, je přesvědčit lidi, že už znají odpověď," řekl Leto. "Lidé se pak neptají. To bylo od vás vyhnaných z Jacurutu chytré. Kdo by věřil, že Shuloch, to mytické místo z příběhů, skutečně existuje? A jak se to hodí pašerákům nebo každému, kdo se chce dostat na Dunu."
Murízův krok ztichl. Leto se obrátil zády k boku toptéry, napravo od křídla.
Muríz stál půl kroku od něj, mólskou pistoli držel namířenou přímo na něj. "Tak ty nejsi dítě," řekl Muríz. "Ty jsi prokletý trpaslík, který nás přišel špehovat! Já jsem si hned myslel, že na dítě mluvíš moc moudře, ale řekl jsi toho příliš mnoho příliš brzy."
"Ještě jsem neřekl dost," odpověděl Leto. "Jsem Leto, syn Muad'Diba. Jestli mě zabiješ, ty i tví lidé se propadnete do písku. Jestli mě ušetříš, povedu vás k velikosti."
"Nehraj si se mnou, trpaslíku," zavrčel Muríz. "Leto je v opravdovém Jacurutu, odkud jsi říkal, že…"

Odmlčel se. Ruka se zbraní mu trochu poklesla a on se zmateně zamračil.
Na takové zaváhání Leto čekal. Všemi svaly naznačil pohyb doleva, a i když se nepohnul ani o milimetr, fremenova zbraň divoce narazila na křídlo. Mólská pistole mu vylétla z ruky, a než se stačil vzpamatovat, byl Leto u něj a tiskl Murízovi na záda jeho vlastní krispel.
"Špička je otrávená," poznamenal Leto. "Řekni svému příteli v toptéře, že má zůstat přesně tam, kde je, a vůbec se nehýbat. Jinak budu nucen tě zabít."
Muríz, který si mnul poraněnou ruku, zavrtěl hlavou na postavu v toptéře a řekl: "Můj společník Behaleth tě slyšel. Bude nepohnutý jako skála."
Leto věděl, že má velmi málo času, než ti dva vymyslí nějaký plán nebo než se jejich přátelé přijdou přesvědčit, co se stalo. Rychle promluvil: "Potřebujete mě, Murízi. Beze mne červi a jejich koření zmizí z Duny." Cítil, jak fremen ztuhl.
"Ale jak víš o Shulochu?" zeptal se Muríz. "Já vím, že ti v Jacurutu nic neřekli."
"Takže připouštíš, že jsem Leto Atreides?"
"Kdo jiný bys mohl být? Ale jak víš -"
"Protože jste tady," odpověděl Leto. "Shuloch existuje, takže to ostatní už je docela jednoduché. Vy jste Zavrženci, kteří unikli, když bylo Jacurutu zničeno. Viděl jsem tě signalizovat křídly, to znamená, že nepoužíváte žádné zařízení, které by mohlo být na dálku odposlechnuto. Sbíráte koření, to znamená, že obchodujete. Obchodovat můžete jen s pašeráky. Ty jsi pašerák a přitom jsi fremen. Musíš tedy být ze Shulochu."
"Proč jsi se pokoušel vyprovokovat mě, abych tě zabil rovnou?"
"Protože bys mě byl zabil stejně, jen co bychom se dostali do Shulochu."
Murízovo tělo se napjalo.
"Opatrně, Murízi," varoval ho Leto. "Já tě znám. Ve vaší historii stojí, že jste brali vodu neopatrným poutníkům. Teď už to u vás nejspíš bude běžný rituál. Jak jinak byste mohli umlčet ty, kteří na vás náhodou narazili? Jak byste si jinak zachovali své tajemství? Batigh! Nalákal bys mě hezkými jmény a laskavými slovy. Proč vyplýtvat mou vodu na písku? A kdyby mě někdo postrádal jako mnohé z těch ostatních - no, dostal mě Tanzerouft."
Muríz udělal pravou rukou znamení červích rohů, aby zahnal rihání, které vyvolala Letova slova. A Leto, který věděl, jak starší fremeni nedůvěřují mentatům nebo čemukoli, co jim zavání příliš vyvinutou logikou, potlačil úsměv.
"Namrí o nás v Jacurutu mluvil," řekl Muríz. "Dostanu jeho vodu, až -"
"Nedostaneš nic než prázdný písek, když budeš nadále jednat jako pošetilec," zarazil ho Leto. "Co uděláš, Murízi, až se celá Duna změní v zelenou trávu, stromy a otevřenou vodu?"
"To se nikdy nestane!"
"Už se ti to děje přímo před očima."
Leto slyšel, jak Muríz hněvem skřípe zuby. Nakonec ucedil: "A jak tomu zabráníš?"
"Znám celý plán transformace," řekl Leto. "Znám každou její slabou i silnou stránku. Beze mě šaj-hulúd zmizí navždycky."
Murízovi se do hlasu vrátila lstivost, když se zeptal: "No a proč o tom debatujeme tady? Síly jsou vyrovnané. Máš nůž. Můžeš mě zabít, ale Behaleth zastřelí tebe."
"Ne dřív, než se zmocním tvé pistole," zavrtěl hlavou Leto. "Pak budu mít vaši toptéru. Ano, umím s ní létat."
Muríz nakrčil čelo pod kápí. "A co když nejsi ten, kdo říkáš, že jsi?"
"Myslíš, že mě otec nepozná?" zeptal se Leto.
"Aha," řekl Muríz. "Tak takhle ses to dozvěděl, co? Ale…" Odmlčel se, zavrtěl hlavou. "Doprovází ho můj vlastní syn. Říká, že vy dva jste se nikdy… Jak mohl…"
"Tak vy nevěříte, že Muad'Dib umí číst v budoucnosti," podotkl Leto.
"Samozřejmě že věříme! Ale sám o sobě říká, že…" Muríz se znovu odmlčel.
"A vy jste si mysleli, že neví, jak mu nedůvěřujete," pokračoval Leto. "Přišel jsem přesně na tohle místo přesně ve správný čas, abych se s tebou setkal, Murízi. Vím o tobě všechno, protože jsem tě viděl… i tvého syna. Já vím, jak si věříte, jak se ušklíbáte nad Muad'Dibem, jak intrikujete, abyste si uchovali ten

svůj kousek pouště. Ale ten váš kousek pouště je beze mne odsouzen k zániku, Murízi. Navěky ztracený. Tady na Duně to došlo příliš daleko. Můj otec už skoro nemá žádná vidění a vy se můžete obrátit jen na mne."
"Ten slepý…" Muríz se zarazil, polkl.
"Brzy se vrátí z Arrakénu," řekl Leto, "a pak uvidíme, jak je slepý. Jak moc jste se odchýlili od starých fremenských zvyků, Murízi?"
"Cože?"
"Je vaším wadquíjasem. Vy jste ho našli samotného v poušti a přivedli jste ho do Shulochu. Jaký bohatý objev to byl! Bohatší než žíla koření. Wadquíjas! Žil s vámi; jeho voda se smísila s vodou vašeho kmene. Je součástí vaší Řeky duší." Leto přitiskl svůj nůž do fremenova roucha. "Dej si pozor, Murízi!" Leto zvedl levou ruku, uvolnil obličejovou klopu fremenových filtršatů a spustil ji.
Muríz, který pochopil, co má Leto v úmyslu, se zeptal: "Kam bys šel, kdybys nás oba zabil?"
"Zpátky do Jacurutu."
Leto přitiskl masitou část svého palce k Murízovým ústům. "Kousni a pij, Murízi. Buď to, nebo zemřeš."
Muríz zaváhal, pak divoce kousl do Letova masa.
Leto sledoval mužův krk, viděl, jak se křečovitě stáhl při polknutí, uvolnil nůž a vrátil ho.
"Wadquíjas," řekl Leto. "Nejdřív musím urazit kmen, než si budeš moci vzít mou vodu."
Muríz kývl.
"Pistoli máš támhle," ukázal Leto bradou.
"Teď mi věříš?" zeptal se Muríz.
"Jak jinak bych mohl žít se Zavrženci?"
Leto opět uviděl v Murízových očích ten lstivý pohled, ale tentokrát byl spíše odhadující, jako by zvažoval ekonomické důsledky. Muž se obrátil s náhlostí, která svědčila o tajném rozhodnutí, sebral mólskou pistoli a vrátil se ke schůdkům. "Pojď," řekl. "Příliš dlouho otálíme v červím doupěti."
Budoucnost předvídání nemůže být vždy uzamčena do pravidel minulosti. Vlákna existence se splétají podle mnoha neznámých zákonů. Předvídaná budoucnost trvá na vlastních pravidlech. Nepodřídí se příkazům zensunny, ani příkazům vědy. Předvídání vytváří relativní jednotu. Vyžaduje, abychom jednali v tomto okamžiku, a vždycky varuje, že nemůžeme uplést každé vlákno do tkaniny minulosti.

KALIMA: SLOVA MUAD'DIBOVA
(KOMENTÁŘE ZE SHULOCHU)

Muríz se snesl s ornitoptérou nad Shuloch s trénovanou lehkostí. Leto, který seděl vedle něj, cítil za sebou přítomnost ozbrojeného Behaletha. Všechno teď záviselo na důvěře a na tenkém vláknu jeho vize, kterého se držel. Jestli tohle neuspěje, Alláh akbar. Občas se člověk musí podřídit vyššímu řádu.
Kopec Shulochu byl v této poušti impozantní. To, že se o něm nevědělo, svědčilo o mnoha úplatcích a mnoha smrtích, i o mnohých vysoce postavených přátelích. Leto viděl v srdci Shulochu pánev obklopenou skalami, do níž ze všech stran vedlo mnoho větvících se slepých kaňonů. Spodní okraje těchto kaňonů byly hustě zarostlé lebedou a ostřicí, dál uvnitř byl kruh vějířových palem, který naznačoval, že místo je bohaté na vodu. Hrubé chatrče z proutí a kořenných vláken stály za palmami. Budovy vypadaly jako zelené knoflíky rozhozené na písku. Tady nejspíš žijí zavrženci Zavržených, ti, kdo už nemohou klesnout hlouběji - vyjma do smrti.
Muríz přistál u spodní části jednoho z kaňonů. Na písku přímo před toptérou stála jediná budova: chýše z pouštních rév a bejatových listů, propletených žárem spečenou kořennou tkaninou. Byla to replika prvních hrubých filtrstanů a vypovídala o degradaci některých z těch, kdo žili v Shulochu. Leto věděl, že odtamtud jistě uniká vlhkost a že z blízkého porostu se sem v noci stahuje bodavý hmyz. Takhle tedy žije jeho otec. A ubohá Sabíha. Takový bude její trest.
Na Murízův příkaz Leto vystoupil z toptéry, seskočil na písek a vykročil k chatrči. Viděl mnoho lidí, pracujících dál u kaňonu mezi palmami. Vypadali otrhaně, chudě, a to, že se téměř nepodívali na něj ani na toptéru, svědčilo o zdejším útlaku. Za dělníky Leto viděl skalnatý břeh kanátu a ve vzduchu byla nepochybně cítit vlhkost: otevřená voda. Když Leto míjel chatrč, viděl, že je skutečně tak primitivní, jak

čekal. Pokračoval ke kanátu, podíval se dolů a uviděl v tmavém proudu víření dravých ryb. Dělníci se vyhýbali jeho pohledu a dál odklízeli písek z řady skalních rozsedlin.
Muríz přišel za Letem a řekl: "Stojíš na hranici mezi rybou a červem. Každá ta rokle má svého červa. Tenhle kanát byl otevřen a brzo odstraníme ryby, abychom přilákali písečné pstruhy."
"No jistě," řekl Leto. "Ohrady. Prodáváte písečné pstruhy a červy mimo planetu."
"Byl to Muad'Dibův návrh!"
"Já vím. Ale žádný z vašich červů ani pstruhů nikde jinde než na Duně dlouho nepřežije."
"Zatím ne," připustil Muríz. "Ale jednou…"
"Ani za deset tisíc let," zavrtěl hlavou Leto. Obrátil se a díval se na zmatek v Murízově tváři. Otázky po ní plynuly jako voda v kanátu. Umí tenhle Muad'Dibův syn číst budoucnost? Někteří stále věřili, že Muad'Dib to dělával, ale… Jak se něco takového může posuzovat?
Nakonec se Muríz obrátil a vykročil zpátky k chatě. Otevřel primitivní dveřní pečeť a pokynul Letovi, aby vešel. U stěny svítila melanžová lucerna a u ní dřepěla malá postava zády ke dveřím. Hořící olej vydával těžkou vůni skořice.
"Poslali novou zajatkyni, aby se starala o Muad'Dibův síč," ušklíbl se Muríz. "Když bude dobře sloužit, možná si nějakou dobu zachová svou vodu." Obrátil se k Letovi. "Někteří si myslí, že není správné brát si takovou vodu. Ti rozmazlení fremeni si teď v těch jejich nových městech dělají smetiště! Smetiště! Kdy dřív viděla Duna smetiště! "Když dostaneme takové, jako je tahle -" ukázal na postavu u lampy, "- obvykle jsou napůl šílení strachem, ztracení pro vlastní rod a nikdy nepřijatí pravými fremeny. Rozumíš mi, Leto-Batighu?"
"Rozumím ti." Schoulená postava se nepohnula.
"Mluvíš o tom, že nás povedeš," řekl Muríz. "Fremeny vedou muži, kteří se zkrvavili. Kam nás můžeš vést ty?"
"Ke Kralizecu," řekl Leto a nespouštěl přitom oči ze schoulené postavy.
Muríz se na něj zamračil, až se obočí nad jeho modromodrýma očima setkalo. Kralizec? To nebyla pouhá válka nebo revoluce; to byl Boj uragánů. Bylo to slovo z nejvzdálenějších fremenských legend: bitva na konci vesmíru. Kralizec?
Vysoký fremen křečovitě polkl. Ten prcek byl tak nepředvídatelný jako městský frajírek! Muríz se obrátil k dřepící postavě. "Ženo! Liban wahid!" přikázal. Dones nám melanžový nápoj!
Zaváhala. "Udělej, co ti říká, Sabího," přidal se Leto.
Vyskočila a prudce se obrátila. Dívala se na něj, neschopna odtrhnout pohled od jeho tváře.
"Ty ji znáš?" zeptal se Muríz.
"Je to Namrího neteř. Urazila Jacurutu a oni ji poslali k tobě."
"Namrí? Ale…"
"Liban wahid," řekl Leto.
Proběhla kolem nich, prodrala se dveřní pečetí a zvenčí byl slyšet zvuk jejích prchajících nohou.
"Neuteče daleko," řekl Muríz. Dotkl se ukazováčkem ze strany nosu. "Namrího příbuzná. Zajímavé. Čím je urazila?"
"Nechala mě uniknout." Leto se obrátil a následoval Sabíhu. Našel ji stát na břehu kanátu. Leto se postavil vedle ní a podíval se na vodu. V blízkých palmách seděli ptáci a on slyšel jejich hlasy, jejich křídla. Dělníci vydávali skřípavé zvuky, jak přemisťovali písek. Stále dělal totéž co Sabíha, díval se dolů, do hluboké vody a jejích záblesků. Koutkem oka uviděl modré papoušky ve vějířovitých listech palem. Jeden přelétl přes kanát a on uviděl jeho odraz ve stříbrném zavíření ryby, jako by ptáci i ryby pluli na stejné obloze.
Sabíha si odkašlala.
"Ty mě nenávidíš," řekl Leto.
"Zahanbil jsi mě. Zahanbil jsi mě před mým lidem. Svolali isnád a poslali mě sem, abych ztratila vodu. Všechno kvůli tobě!"
Muríz se zasmál těsně za nimi. "Tak vidíš, Leto-Batighu, že naše Řeka duší má mnoho přítoků."
"Ale moje voda proudí ve tvých žilách," řekl Leto a obrátil se. "To není přítok. Sabíha je osud z mých vidin a já ji následuji. Prchl jsem přes poušť, abych našel svou budoucnost tady v Shulochu."

"Ty a…," ukázal na Sabíhu a rozesmál se.
"Nebude to tak, jak si jeden nebo druhý myslíte," řekl Leto. "Pamatuj si tohle, Murízi. Našel jsem stopy svého červa." Ucítil, jak mu do očí vystoupily slzy.
"Dává vodu mrtvému," zašeptala Sabíha.
Dokonce i Muríz se na něj podíval s úctou. Fremeni nikdy neplakali, ledaže to byl ten největší dar duše.
Muríz téměř v rozpacích zavřel klopu své masky a přetáhl si kápi džebála hluboko do čela.
Leto se podíval přes jeho rameno a řekl: "Tady v Shulochu se lidé stále modlí za rosu na okraji pouště. Jdi, Murízi, a modli se za Kralizec. Slibuji ti, že přijde."
Fremenská řeč naznačuje velkou výstižnost, přesný smysl pro výraz. Je ponořena v iluzi absolutna. Její předpoklady jsou živnou půdou pro absolutistická náboženství. A co víc, fremeni rádi moralizují. Děsivé nestabilnosti všech věcí čelí institucionalizovanými výroky. Říkají: "Víme, že neexistuje žádná suma všeho dosažitelného poznání; to je výsada Boha. Ale cokoli se lidé mohou naučit, mohou také obsáhnout." Z tohoto přístupu k vesmíru vytvářejí fantastickou víru v předzvěsti a znamení a ve vlastní osud. Takový je také původ legendy o Kralizecu: válce na konci vesmíru.

DŮVĚRNÉ ZPRÁVY BENE GESSERITU / SVAZEK 800881

"Mají ho spolehlivě ukrytého na bezpečném místě," řekl Namrí a usmál se přes čtvercovou kamennou místnost na Gurneyho Hallecka. "Můžeš to oznámit svým přátelům."
"Kde je to bezpečné místo?" zeptal se Halleck. Namrího tón se mu nelíbil. Cítil se vázán Jessičinými rozkazy. Zatracená čarodějnice! Její vysvětlení nedávala smysl - krom toho varování, co se může stát, pokud Leto neovládne své strašné vzpomínky.
"Je to bezpečné místo," opakoval Namrí. "To je všechno, co ti smím říct."
"Jak to víš?"
"Dostal jsem distrans. Sabíha je s ním."
"Sabíha! Ta ho klidně nechá."
"Tentokrát ne."
"Hodláš ho zabít?"
"To už nezávisí na mně."
Halleck se ušklíbl. Distrans. Jak daleko mohou doletět ti zatracení jeskynní netopýři? Často je viděl třepetat se nad pouští se skrytými vzkazy vtištěnými do jejich pískavého volání. Ale jak daleko mohou na téhle mizerné planetě doletět?
"Musím ho vidět sám," řekl Halleck.
"To není dovoleno."
Halleck se zhluboka nadechl, aby se uklidnil. Strávil dva dny a dvě noci čekáním na zprávy hledačů. Teď bylo další ráno a on měl pocit, jako by se jeho dosavadní role rozplývala, jako by zůstal nahý. Ostatně odjakživa nerad velel. Velitelé vždycky čekali, zatímco ostatní dělali zajímavé a nebezpečné věci.
"Proč to není dovoleno?" zeptal se. Pašeráci, kteří zařídili tenhle tajný síč, nechali mnoho otázek nezodpovězených, a on už nestál o další podobné od Namrího.
"Někteří jsou přesvědčeni, že jsi viděl už příliš mnoho, když jsi viděl tenhle síč," řekl Namrí.
Halleck slyšel tu hrozbu, uvolnil se do pružného postoje cvičeného bojovníka, ruku poblíž nože, ale nikoli na něm. Toužil po štítu, ale ten nepřicházel v úvahu vzhledem k jeho účinkům na červy a k tomu, jak krátce vydržel výboje statické elektřiny vytvářené bouřemi.
"Tohle tajnůstkářství nebylo součástí dohody," řekl Halleck.
"Kdybych ho byl zabil, to by bylo součástí dohody?"
Halleck znovu cítil ty úskoky neviditelných sil, před kterými ho varovala lady Jessica. Ten její zatracený plán! Možná je správné benegesseriťankám nevěřit. Okamžitě si připadal neloajální. Vysvětlila mu své očekávání a on na ten plán přistoupil s vědomím, že stejně jako každý plán bude potřebovat pozdější úpravy. Tohle nebyla nějaká benegesseriťanka; tohle byla Jessica z rodu Atreidů, která se k němu nikdy nechovala jinak než jako přítelkyně a podporovatelka. Věděl, že bez ní by se vznášel ve vesmíru ještě nebezpečnějším, než byl ten současný.

"Nemůžeš odpovědět na mou otázku," podotkl Namrí.
"Měl jsi ho zabít, jen kdyby se ukázalo, že je… posedlý," řekl Halleck. "Zvrácenost."
Namrí si přiložil pěst k pravému uchu. "Tvá paní ví, že na takové věci máme zkoušky. Bylo od ní moudré, že vložila soud do mých rukou."
Halleck zoufale stiskl rty.
"Slyšel jsi, co mi Ctihodná matka řekla," pokračoval Namrí. "My fremeni takovým ženám rozumíme, ale vy z jiných světů je nepochopíte nikdy. Fremenské ženy často posílají své syny na smrt."
Halleck promluvil, aniž téměř pohnul rty. "Chceš tím říct, že jsi ho zabil?"
"Žije. Je na bezpečném místě. Bude dál dostávat koření."
"Ale já ho mám doprovodit zpátky k jeho babičce, když to přežije," protestoval Halleck.
Namrí jen pokrčil rameny.
Halleck pochopil, že jinou odpověď nedostane. Sakra! Nemůže se vrátit k Jessice s takovými nezodpovězenými otázkami! Zavrtěl hlavou.
"Proč se vyptáváš na něco, co nemůžeš změnit?" zeptal se Namrí. "Však tě dobře platí."
Halleck se na něj zamračil. Fremeni! Byli přesvědčeni, že všem cizincům jde především o peníze. Ale Namrí vyslovil víc než fremenský předsudek. Tady byly ve hře jiné síly a člověku, kterého v pozorování cvičila benegesseriťanka, to muselo být jasné. Celá tahle věc zaváněla léčkou v léčce léčky…
Halleck přešel na urážlivě známou notu: "Lady Jessica bude zuřit. Může poslat kohorty proti -"
"Zanadih!" zaklel Namrí. "Ty úřednický poslíčku! Ty stojíš mimo mohalatu! S potěšením si vezmu tvou vodu ve prospěch Vznešeného lidu!"
Halleck položil ruku na nůž, připravil si levý rukáv, kde měl nachystané malé překvapení pro útočníky.
"Nevidím tady žádnou rozlitou vodu," řekl. "Možná tě zaslepila pýcha."
"Žiješ proto, že jsem chtěl, aby ses před smrtí dozvěděl, že tvoje lady Jessica nepošle kohorty proti nikomu. Nebudeš tiše přiváben do huanui, cizácká špíno! Já jsem ze Vznešeného lidu, a ty -"
"A já jsem jen služebník Atreidů," řekl Halleck mírně. "My jsme ta špína, která sňala harkonnenský chomout z těch vašich smradlavých krků."
Namrí se ušklíbl, až mu zasvítily bílé zuby. "Tvoje paní je vězněm na Saluse Secundus. Ty vzkazy, o kterých sis myslel, že jsou od ní, přišly od její dcery!"
Halleck se strašlivou silou vůle přinutil mluvit klidně. "To je jedno. Alia by…"
Namrí vytáhl krispel. "Co ty víš o Lůnu nebes? Já jsem její služebník, ty mužská děvko. Splním její rozkaz, až si vezmu tvou vodu!" A vrhl se přes místnost s bláznivě odvážnou přímostí.
Halleck se nenechal zmást takovou zdánlivou neobratností, švihl levým rukávem svého roucha, uvolnil tak velký kus těžké látky, který tu měl přišitý navíc, a zachytil jím Namrího nůž. Stejným pohybem Halleck přehodil záhyby látky přes Namrího hlavu, přikrčil se a bodl vlastním nožem přes látku přímo do obličeje. Cítil, jak se špička zabořila, a zároveň ho zasáhlo Namrího tělo tvrdým povrchem kovového brnění pod rouchem. Fremen vydal jediné vzteklé zaječení, prudce couvl a upadl. Ležel tam a krev mu proudila z úst, jeho oči se mračily na Hallecka a pak pomalu zmatněly.
Halleck prudce vydechl. Jak mohl ten blázen Namrí čekat, že si někdo nevšimne brnění pod rouchem?
Halleck si narovnal falešný rukáv, otřel nůž, zastrčil ho a přitom oslovil mrtvolu: "Jak sis myslel, že jsou atreidští služebníci cvičení, ty blázne?"
Zhluboka se nadechl a myslel si: No tak. A čí léčkou jsem teď já? Namrího slova zněla přesvědčivě. Jessica vězněm Corrinů a Alia pracující na vlastních složitých plánech. Jessica sama ho varovala před mnohými variantami, v nichž by mohl mít proti sobě jako nepřítele Alii, ale nepředvídala, že by se sama stala vězněm. On ale má své rozkazy a musí je plnit. Nejdřív se musí dostat odtud pryč. Naštěstí v rouchu a filtršatech vypadá jeden fremen jako druhý. Odvalil Namrího tělo do kouta, naházel na ně pár polštářů, pohnul kobercem, aby zakryl krev. Pak si Halleck nasadil na nos a na ústa jímací trubice, přitáhl si masku jako člověk, který se chystá do pouště, stáhl si kápi a vykročil do chodby.
Nevinní se pohybují bezstarostně, pomyslel si a vykročil zlehka a líně. Cítil se podivně volný, jako kdyby se vzdaloval nebezpečí a ne se mu přibližoval.
Nikdy se mi ten její plán s tím chlapcem nelíbil, myslel si. A řeknu jí to, jestli ji uvidím. Jestli. Protože pokud Namrí mluvil pravdu, byl uveden v činnost krajně nebezpečný alternativní plán. Jestli ho Alia chytí,

nenechá ho dlouho žít, ale pořád tu byl Stilgar - pravý fremen s pravými fremenskými předsudky.
Jessica to vysvětlila: "Na Stilgarově původní povaze leží jen tenká vrstva civilizovaného chování. A tu vrstvu odstraníš takhle…"
Duch Muad'Diba je víc než jen slova, víc než litera zákona, který povstal v jeho jméně. Muad'Dib musí vždy být naším vnitřním hněvem proti samolibě mocným, proti šarlatánům a dogmatickým fanatikům. Je to ten vnitřní hněv, který se musí projevit, protože Muad'Dib nás učil především jedné věci: že lidé mohou přežít jen v bratrstvu sociální svobody.

FEDAJKINSKÝ ZÁVAZEK

Leto seděl zády opřen o stěnu chatrče, pozoroval Sabíhu a díval se, jak se rozplétají vlákna jeho vizí. Připravila kávu a odložila ji stranou. Teď seděla proti němu a míchala mu večerní jídlo. Byla to kaše plná melanže. Její ruce rychle obracely sběračku a tekuté indigo třísnilo boky mísy. Nakláněla nad mísou vyhublý obličej a míchala do jídla koncentrát. Hrubá membrána, která z chatrče tvořila filtrstan, byla přímo za ní vyspravena světlejší tkaninou, a to místo vytvářelo šedou svatozář, na které tančil její stín v blikotavém světle jediné lampy a ohně, na němž vařila.
Ta lampa Leta zaujala: lidé ze Shulochu melanžovým olejem přímo plýtvali: lampa; ne iluminační koule. S otrockými vyděděnci ve svých zdech zacházeli v duchu nejstarších fremenských tradic. A přitom používali ornitoptéry a nejmodernější těžební vozidla. Byla to nesourodá směs starého a moderního.
Sabíha před něj postavila mísu kaše a uhasila oheň.
Leto si mísy nevšímal.
"Potrestají mě, když to nesníš."
Díval se na ni a myslel si: Když ji zabiji, roztříštím tím jednu vizi. Když jí řeknu o Murízových plánech, roztříštím další. Když tady počkám na svého otce, stane se tohle vlákno vidiny silným lanem.
V mysli ta vlákna přebíral. V některých byla přitažlivá sladkost. Jedna budoucnost se Sabíhou se v jeho předzvěstném vědomí zdála být lákavou realitou. Hrozila, že vytlačí všechny ostatní, dokud ji nesledoval až do bolestného konce.
"Proč se na mě tak díváš?" zeptala se.
Stále neodpovídal.
Přistrčila mísu blíž k němu.
Leto se pokusil polknout vyschlým hrdlem. Popud zabít Sabíhu v něm sílil. Zjistil, že se celý chvěje. Jak snadné by bylo roztříštit jednu vizi a pustit divokost ze řetězu!
"Přikázal to Muríz," dotkla se mísy.
Ano, přikázal to Muríz. Předsudky přemohly všechno. Muríz chtěl od něj vidění. Byl jako dávný divoch, který žádá šamana, aby vrhl na zem volské kosti a věštil z jejich polohy. Muríz vzal svému zajatci filtršaty "jako prosté bezpečnostní opatření". V té poznámce byl zlomyslný úsměšek na adresu Namríhо a Sabíhy. Jen blázen si nechá vězně utéct!
Muríz měl ale hluboký citový problém: Řeku duší. Voda zajatce proudila v Murízových žilách. Hledal nějaké znamení, které by mu umožnilo vznést proti Letovi hrozbu smrti.
Otec a syn se nezapřou, myslel si Leto.
"Po koření budeš mít jenom vidiny," ozvala se znova Sabíha. Z toho dlouhého ticha byla nesvá. "Já jsem při orgii měla vidiny mockrát. Nic neznamenají."
To je ono! pomyslel si a jeho tělo znehybnělo tak, až se jeho kůže stala chladnou a lepkavou. Benegesseritský výcvik ovládl jeho vědomí, malá jiskřička světla, která se šířila kolem dokola, až vrhla oslepivé světlo vize na Sabíhu a všechny její společníky Zavržence. Staré benegesseritské učení bylo přesné:
"Jazyky se vyvíjejí tak, aby odrážely specializované způsoby života. Každá specializace může být rozpoznána podle svých slov, podle svých závěrů a struktury vět. Hledejte zadrhnutí. Specializace představují místa, kde se zastaví život, kde je pohyb zahrazen a zmrazen." Viděl pak Sabíhu jako vizionářku a uvědomil si, že každý člověk má stejnou moc. A přitom mluvila o svých vizích ze síčových orgií pohrdlivě. Způsobovaly neklid, a proto musely být odloženy a záměrně zapomenuty. Její lidé se

modlí k Šaj-hulúdovi, protože červ vládne mnoha jejich vidinám. Modlí se za rosu na okraji pouště, protože vlhkost omezuje jejich životy. A přitom se válejí v nadbytku koření a lákají písečné pstruhy k otevřeným kanátům. Sabíha ho krmila předzvědnými vizemi s lhostejnou krutostí, ale v jejích slovech slyšel jasné signály: byla závislá na absolutních pravdách, hledala konkrétní hranice, a to všechno proto, že nedokázala snést nekompromisnost strašlivých rozhodnutí, která se dotýkala jejího vlastního těla. Lpěla na své jednostranné představě o vesmíru, i když byla tak omezující a bezčasá, protože alternativy ji děsily.

Leto naopak cítil sama sebe jako čirý pohyb. Byl jako membrána, která může nabýt nekonečného množství rozměrů, a protože viděl ty rozměry, mohl dělat strašlivá rozhodnutí.

Jako to dělal můj otec.

"Musíš to sníst!" řekla Sabíha rozmrzele.

Leto teď viděl celou strukturu vizí a věděl, které vlákno musí sledovat. Má kůže mi nepatří. Vstal a přitáhl si roucho k tělu. Bylo zvláštní cítit ho přímo na kůži, bez filtršatů. Nahýma nohama se dotýkal kořenné tkaniny na zemi a cítil písek, který sem byl nanesen zvenčí.

"Co to děláš?" dožadovala se odpovědi Sabíha.

"Je tu špatný vzduch. Jdu ven."

"Nemůžeš utéct," řekla. "Každá rokle má svého červa. Jestli překročíš kanát, červi tě vycítí podle vlhkosti. Tihle chycení červi jsou ohromně bystří - vůbec ne jako ti v poušti. A kromě toho -" Jak triumfálně zazněl její hlas!

"- nemáš filtršaty."

"Tak proč se staráš?" zeptal se a uvažoval, jestli by ji přece jen nemohl vyprovokovat k pravdivé reakci.

"Protože jsi nejedl."

"A tebe potrestají."

"Ano!"

"Ale já už mám koření až nad hlavu," řekl. "Každou minutu se objeví nějaká vize." Ukázal na mísu bosou nohou. "Vylej to do písku. Kdo se to dozví?"

"Pozorují nás," zašeptala.

Zavrtěl hlavou a vyloučil ji ze svých vizí. Cítil, jak ho obklopuje nová svoboda. Není potřeba zabíjet tuhle bezvýznamnou figurku. Tančila na jinou hudbu, neznala dokonce ani kroky, stále ještě věřila, že by mohla sdílet část té moci, která vábila hladové piráty ze Shulochu a Jacurutu. Leto přešel k dveřní pečeti a položil na ni ruku.

"Až přijde Muríz," řekla, "bude se moc zlobit, že -"

"Muríz je obchodník s prázdnotou," přerušil ji. "Moje teta ho vysála."

Vstala. "Jdu ven s tebou."

Pomyslel si: Pamatuje se, jak jsem jí unikl. Teď cítí, jak málo vlivu na mě má. Její vize se v ní probouzejí. Ale ona nebude těm vizím naslouchat. Stačí jí, když bude chvilku uvažovat: Jak by mohl vyzrát na chyceného červa v tom úzkém kaňonu? Jak by mohl žít v Tanzerouftu bez filtršatů a fremety?

"Musím být sám, abych se mohl poradit se svými vidinami," řekl. "Ty zůstaneš tady."

"Kam půjdeš?"

"Ke kanátu."

"Písečtí pstruzi přicházejí v noci v celých hejnech."

"Nesežerou mě."

"Červi občas přicházejí až těsně za vodu," pokračovala. "Jestli překročíš kanát…," odmlčela se a snažila se, aby to vyznělo hrozivě.

"Jak bych mohl vylézt na červa bez háků?" zeptal se a uvažoval přitom, zda by ještě byla schopna zachránit aspoň kousek ze svých vizí.

"Budeš jíst, až se vrátíš?" zeptala se. Znovu přidřepla u mísy a naběračkou zamíchala indigovou tekutinu.

"Všechno má svůj čas," řekl, protože věděl, že nebude schopna rozeznat jemné použití Hlasu ani to, jak do jejích rozhodnutí postupně podsouvá vlastní přání.

"Muríz se přijde podívat, jestli jsi měl vidění," varovala ho.

"Já si s Murízem poradím po svém," odpověděl a všiml si, jak těžkými a pomalými se staly její pohyby.

Zvyky všech fremenů mu teď přirozeně pomáhaly na cestě, kterou ji vedl. Fremeni měli neobyčejnou energii při východu slunce, ale za soumraku se jich často zmocňovala hluboká a letargická melancholie. Už teď si přála ponořit se do spánku a snů.
Leto vyšel sám do noci.
Obloha se leskla hvězdami a on rozeznal temnější obrysy okolního kopce. Zastavil se pod palmami u kanátu. Dlouho pak seděl u okraje kanátu a naslouchal nepokojnému svištění písku z rokle za ním. Podle zvuku to byl malý červ; nepochybně proto byl také vybrán. Malého červa bude snadnější přepravit.
Uvažoval o chytání červů: lovci je otupí vodní mlhou, což je tradiční metoda lovu červa pro obřad orgie a přeměny Vody života. Ale tento červ nebude utopen. Odletí na maxitrajleru Gildy k nějakému doufajícímu kupci, jehož poušť bude nejspíš příliš vlhká. Jen málo cizinců si uvědomovalo podstatu vysušování, kterou na Arrakis udržovali písečtí pstruzi. Udržovali - dřív.
Protože dokonce i tady v Tanzerouftu bude nejspíš ve vzduchu mnohonásobně víc vlhkosti, než kolik jí kdy jakýkoli červ poznal jindy než v okamžiku své smrti ve fremenské nádrži.
Slyšel, jak Sabíha přechází po chatrči. Byla neklidná, podněcovaly ji její vlastní potlačené vize. Uvažoval, jaké by to asi bylo žít s ní jinak než ve vidině, sdílet spolu každý okamžik tak, jak přijde, sám o sobě. Ta myšlenka ho přitahovala mnohem víc než jakákoli vidina. Čelit neznámé budoucnosti představovalo určitou čistotu.
"Polibek v síči vydá za dva ve městě."
Ten starý fremenský výrok byl výstižný. Tradiční síč si zachoval značnou divokost smíšenou se studem. Stopy toho studu byly znát i na lidech v Shulochu a Jacurutu, ale jen stopy. To ho rozesmutnilo, protože to ukazovalo, kolik bylo už ztraceno.
Pomalu, tak pomalu, že si ani Leto neuvědomil, kdy to začalo, se ozval měkký šelest mnoha tvorů kolem něj.
Písečtí pstruzi.
Už brzo bude čas přejít od jedné vize k druhé. Cítil pohyb písečných pstruhů jako pohyb uvnitř sebe samého. Fremeni s těmi podivnými stvořeními žili celé generace a věděli, že když člověk obětuje pár kapek vody jako návnadu, může je přilákat na dosah ruky. Mnohý fremen umírající žízní riskoval v tom hazardu posledních pár kapek vody, protože věděl, že sladký zelený sirup, který mohl písečný pstruh poskytnout, může dodat trochu energie. Ale jinak písečné pstruhy lovily především děti, které je chytaly pro huanui. A kvůli hře.
Leto se otřásl, když si uvědomil, co pro něj teď znamená slovo hra.
Cítil, jak se mu jedno z těch stvořeníček prosmeklo přes bosou nohu. Zaváhalo a pak pokračovalo, protože ho lákalo to větší množství vody v kanátu.
Leto si ale na okamžik uvědomil realitu svého strašného rozhodnutí. Pstruží rukavice. To byla dětská hra. Když člověk držel pstruha v dlani a uhladil si ho na kůži, stala se z něj živá rukavice. Ta stvoření vycítila stopy vody v kapilárách, ale něco v té krevní vodě je odpuzovalo. Dříve nebo později sklouzla rukavice do písku a někdo ji pak sebral do koše z kořenných vláken. Koření je uklidňovalo až do chvíle, kdy byli vhozeni do destilátoru.
Slyšel, jak pstruzi padají do kanátu, slyšel víření dravých ryb, které je chytaly. Voda písečné pstruhy změkčovala, takže byli vláční. Děti se to rychle naučily. Troška slin vylákala z pstruhů sladký sirup. Leto naslouchal šplouchavým zvukům. Tohle byla migrace písečných pstruhů, kteří přišli za otevřenou vodou, ale nedokázali uzavřít proudící kanál, jejž hlídaly dravé ryby.
A přesto přicházeli, přesto šplouchali.
Leto zatápal pravou rukou po písku, až jeho prsty nahmátly kožovité tělo písečného pstruha. Byl to ten velký, kterého čekal. Stvoření se mu nepokoušelo vyhnout, ale dychtivě se vydalo po jeho kůži. Volnou rukou zkoumal jeho tvar - přibližně kosočtvercový. Nemělo žádnou hlavu, žádné výběžky, žádné oči, ale přitom neomylně našlo vodu. Spolu s ostatními se dokáže spojit tělo vedle těla, zachytit se navzájem v hrubém pletenci natažených řasinek, dokud se z nich nestane jeden velký pytlovitý organismus, který obklopí vodu, odstraní "jed" pro obra, jímž se písečný pstruh časem stane: pro šaj-hulúda.
Pstruh se na jeho ruce zavrtěl, protáhl se, změnil tvar. Leto cítil, jak se současně s tím pohybem protahuje a mění vize, kterou si vybral. Tohle vlákno, ne tamto. Cítil, jak se pstruh ztenčuje, pokrývá stále větší

plochu jeho ruky. Žádný pstruh se nikdy dřív nesetkal s takovouhle rukou, jejíž každá buňka je přesycena kořením. Žádný člověk nikdy předtím nežil a neuvažoval za takových podmínek. Leto jemně přizpůsobil svou enzymatickou rovnováhu, přičemž čerpal z onoho osvíceného poznání, které získal v melanžovém transu. Znalosti z těch nesčetných životů v něm mu poskytly jistotu, s níž volil přesné úpravy a zaháněl tak smrt z předávkování, která by ho přemohla, kdyby svou pozornost povolil jen na okamžik. Zároveň splýval se pstruhem, živil se jím, živil ho, učil ho. Melanžový trans mu dal šablonu a on se jí přesně držel.
Leto cítil, jak se písečný pstruh ještě víc ztenčuje, jak se roztahuje po větší a větší části jeho ruky, až dosáhl k paži. Našel jiného a položil ho nad prvního. Ten dotyk vyvolal v obou tvorech horečný pohyb. Jejich brvy se propletly a z nich se stala jediná membrána, která ho pokryla až k lokti. Pstruzi se měnili v živou rukavici z dětské hry, ale tenčí a citlivější, jak je lákal do role symbiontů. Sáhl živou rukavicí dolů, ucítil písek, jeho smysly vnímaly každé jednotlivé zrnko. Tohle už nebyl písečný pstruh; bylo to tužší a silnější. A bude to stále silnější a silnější… Jeho tápající ruka našla dalšího pstruha, který se rychle propojil s ostatními dvěma a přizpůsobil se své nové roli. Kožnatá měkkost se posunula po Letově paži vzhůru až k rameni.
S pozorností strašlivě soustředěnou na jedinou věc se mu podařilo dosáhnout jednoty jeho nové kůže a jeho těla, čímž zabránil odvržení. Ani kousek pozornosti už mu nezbyl k tomu, aby myslel na děsivé následky toho, co právě dělá. Důležité byly jen nezbytnosti jeho vidiny. Z této těžké zkoušky může vyjít jen Zlatá stezka.
Leto si svlékl roucho a lehl si nahý na písek, ruku v rukavici natáhl do cesty migrujícím pstruhům. Vzpomněl si, že jednou s Ghanimou chytili písečného pstruha a třeli ho o písek, dokud se nestáhl v červí dítě, tuhou trubici nalitou zeleným sirupem. Člověk jemně kousl do jednoho konce a rychle sál, dokud se rána nezahojila. Získal tak pár sladkých kapek.
Měl teď písečné pstruhy po celém těle. Cítil pulzování krve na té živé membráně. Jeden se pokusil zakrýt mu obličej, ale on ho hrubě odstrčil, až se tvoreček natáhl v dlouhou trubici. Byla mnohem delší než červí dítě a zůstala pružná. Leto kousl do jejího konce a ucítil tenký pramínek sladkosti, tekoucí mnohem déle, než kterýkoli fremen kdy okusil. Cítil, jak do něj proniká energie z té sladkosti. Jeho těla se zmocnilo podivné vzrušení. Chvilku měl co dělat, aby si shrnoval membrány z obličeje, až nakonec si vytvořil pevný okraj, který se táhl od brady až po čelo tak, že uši zůstaly volné.
Teď je potřeba vyzkoušet tu vizi.
Zvedl se, rozběhl se zpátky k chatrči a přitom zjistil, že jeho nohy se pohybují příliš rychle, než aby dokázal udržet rovnováhu. Padl na písek, převalil se a vyskočil. Tím skokem se vznesl dva metry nad písek, a když dopadl a pokusil se o chůzi, šel zase příliš rychle.
Stůj! přikázal sám sobě. Navodil si nucené uvolnění, jak je znal z prana-bindú, a soustředil všechny své smysly. To sjednotilo i ty vnitřní záchvěvy neustálého nyní, jimiž vnímal čas, a jeho zahřálo vizionářské nadšení. Membrána fungovala přesně tak, jak vize předpovídala.
Moje kůže mi nepatří.
Ale svaly potřebovaly trochu cviku, aby se dokázaly vyrovnat s tímto posíleným pohybem. Když šel, znovu upadl a převalil se. Nakonec se posadil. V té chvíli klidu se okraj pod jeho bradou pokusil překrýt mu ústa. Plivl na něj a kousl, ucítil sladký sirup. Membrána se svezla dolů pod tlakem Letovy ruky.
Už uplynulo dost času, aby se Leto vyrovnal se svým tělem. Položil se na písek a obrátil se na břicho. Začal se plazit, odíral membránu o písek. Cítil v písku každou podrobnost, ale jeho vlastní kůže se nic ani nedotklo. Jen několika odrazy překonal skoro padesát metrů písku. Jediným pocitem bylo teplo způsobené třením.
Membrána se už nepokoušela zakrýt mu nos a ústa, ale teď byl před ním druhý velký krok jeho Zlaté stezky. Nebylo už pro něj těžké dostat se přes kanát a do rokliny, kde žil polapený červ. Slyšel, jak k němu sviští, přilákán pohybem.
Leto vyskočil na nohy, rozhodnut stát a čekat, ale jeho zesílené pohyby ho odnesly dvacet metrů dál do rokle. Strašlivým úsilím ovládl své pohyby, sedl si a narovnal se. Písek se začal zdvihat přímo před ním v obrovskou, měsícem osvětlenou křivku. Písek se otevřel jen o dvě délky těla před ním. Křišťálové zuby se v matném světle zableskly. Uviděl otevřenou jeskyni tlamy a daleko v ní mihotavý oheň. Přejela přes

něj vlna pronikavé vůně koření. Ale červ se zarazil. Zůstával před ním stát a nad kopcem pomalu stoupal První měsíc. Světlo odrážející se na červových zubech rámovalo přízračnou záři chemických ohňů hluboko v nitru toho tvora.
Vrozený fremenský strach byl tak silný, že se Leta zmocnila šílená touha utéci. Ale jeho vidění ho zadrželo, a tak stál, fascinován tím pomalým pohybem. Nikdo, kdo stál tak blízko tlamy živého červa, to ještě nepřežil. Leto opatrně pohnul pravou nohou, narazil na brázdu v písku, zareagoval příliš rychle a ten pohyb ho vymrštil k červí tlamě. Zastavil se na kolenou.
Červ se stále nepohnul.
Cítil jen písečné pstruhy a tuhle vývojovou fázi vlastního druhu nenapadal. Červ v poušti zaútočil na jiného červa a vrhl se na odhalené koření. Zastavila ho jen vodní bariéra - a píseční pstruzi, uzavírající vodu, takovou vodní bariérou byli.
Leto zkusmo pohnul rukou k té obrovité tlamě. Červ ucouvl o celý metr.
Se znovunalezenou sebedůvěrou se Leto obrátil k červu zády a začal učit své svaly vyrovnat se s tou novou silou. Opatrně kráčel zpátky ke kanátu. Červ za ním se nehýbal. Když se Leto dostal přes vodní bariéru, vyskočil radostí, přeletěl deset metrů, plazil se, válel, smál.
Na písku se objevilo světlo, jak se otevřely dveře chatrče. Sabíha tam stála ve žluté a purpurové záři lampy a zírala na něj.
Leto se smíchem přeběhl přes kanát, zastavil se před červem, obrátil se k ní a rozpřáhl ruce.
"Podívej!" zavolal. "Červ dělá, co mu poručím!"
Jak tam šokovaně stála, neschopna pohybu, obrátil se, proběhl kolem červa a do soutěsky. Začínal si zvykat na svou novou kůži. Zjistil, že může běžet jen maličkým pohybem svalů. Bylo to skoro bez námahy. Když do běhu vložil trochu víc síly, hnal se roklí a vítr mu šlehal do odkryté tváře. Na konci soutěsky se nezastavil, ale vyskočil plných patnáct metrů, zachytil se skály, vyškrábal se nahoru jako hmyz a dostal se na hřeben nad Tanzerouftem.
Poušť se před ním v měsíčním světle rozkládala jako obrovská stříbřitá zvlněná planina.
Letova manická radost ustoupila.
Přidřepl a cítil, jak je jeho tělo lehké. Námaha mu vytvořila na těle kluzkou vrstvičku potu, který by filtršaty vstřebaly a přenesly do filtrovací látky, jež by ho zbavila solí. Teď se film rozplynul hned, jak se Leto uvolnil, membrána ho absorbovala rychleji, než by to dokázaly filtršaty. Leto zamyšleně povytáhl membránu mezi rty, vsál ji a napil se sladké tekutiny.
Ústa ale neměl maskovaná. Jako pravý fremen cítil, že každým dechem plýtvá vlhkostí. Leto si přitáhl kousek membrány přes ústa, stáhl ji zpátky, když se mu pokusila přikrýt i nozdry, a dělal to tak dlouho, dokud bariéra nezůstala na novém místě. Okamžitě začal dýchat pouštním způsobem: nádech nosem, výdech ústy. Membrána na ústech se trochu vyboulila, ale zůstala na místě. Na rtech se mu neshromažďovala žádná vlhkost a nozdry měl i nadále otevřené. To znamenalo, že adaptace pokračuje.
Letovi nad hlavou prolétla toptéra, opsala zatáčku a s roztaženými křídly přistála na kopci, snad sto metrů vlevo od Leta. Podíval se na ni, obrátil se a zahleděl se zpátky do kaňonu, kterým přišel. Dole za kanátem bylo vidět mnoho světel, nepochybně se tam míhalo mnoho lidí. Slyšel vzdálené výkřiky, v hlasech byla cítit hysterie. Od toptéry se k němu blížili dva lidé. Zbraně se jim v měsíčním světle leskly.
Maššád, pomyslel si Leto, a byla to smutná myšlenka. To byl velký skok po jeho Zlaté stezce. Navlékl si živé, samočinně se opravující filtršaty z membrány písečných pstruhů, což byla na Arrakis věc nedozírné hodnoty… až do chvíle, kdy člověk pochopil jejich cenu. Už nejsem člověk. Legendy o téhle noci budou růst a nafouknou ji tak, že nikdo z účastníků už ji nepozná. Ale z té legendy se stane pravda.
Podíval se dolů z kopce, odhadoval, že poušť leží asi dvě stě metrů pod ním. V měsíčním světle bylo vidět římsy a trhliny, ale žádnou souvislou stezku. Leto vstal, zhluboka se nadechl, podíval se na blížící se muže, pak vystoupil na okraj skály a odrazil se. Asi o třicet metrů níž dopadl pokrčenýma nohama na úzkou římsu. Posílené svaly ztlumily náraz a dalším skokem stranou ho přenesly na jinou římsu, kde se rukama zachytil ostrého výběžku, padl o dvacet metrů níž, skočil k dalšímu chytu a znovu padal, odrážel se, skákal, chytal se malých římsiček. Posledních čtyřicet metrů seskočil najednou, dopadl do kotoulu a sjel po duně v oblaku prachu. Na dně se vyškrábal na nohy a jedním skokem se přenesl na vrchol další duny. Slyšel z vrcholu skály chraptivé výkřiky, ale ignoroval je a soustředil se jen na skákání z jednoho

vrcholu duny na druhý.
Jak si čím dál víc zvykal na posílené svaly, našel v tomto volném pohybu smyslné potěšení, které nečekal. Byl to balet v poušti, vzdor Tanzerouftu, jaký ještě nikdo nikdy nezažil.
Když usoudil, že ti dva z ornitoptéry už překonali šok natolik, aby se znovu pustili do pronásledování, vrhl se do stínu duny a zavrtal se do písku. Písek mu při jeho nové síle připadal jako hustá kapalina, ale když postupoval příliš rychle, nebezpečně stoupala teplota. Prohrabal se ven na vzdáleném konci duny a zjistil, že mu membrána pokryla nos. Odtáhl ji a cítil, jak mu nová kůže na těle pulzuje ve snaze pohltit pot.
Leto si přitáhl do úst trubici, napil se sirupu a díval se na hvězdnaté nebe. Odhadoval, že je asi patnáct kilometrů od Shulochu. Brzo se proti hvězdám objevila silueta toptéry jako velký pták a za ní další a ještě jedna. Slyšel měkký svist jejich křídel, šepot jejich tlumených trysek.
Srkal z živoucí trubice a čekal. První měsíc přešel po své dráze, pak i Druhý.
Hodinu před úsvitem se Leto vyplížil ven a na hřeben duny a prozkoumal oblohu. Žádní lovci. Teď věděl, že se vydal na cestu, odkud není návratu. Před ním ležela past času a prostoru, která byla připravena jako nezapomenutelná lekce pro něj samotného a pro celé lidstvo.
Leto se obrátil k severovýchodu a přeskákal dalších padesát kilometrů, než se zahrabal do písku, aby tam strávil noc. Ven nechal otevřenou jen malou dírku, kterou prostrčil pstruží trubici. Membrána se učila žít s ním, jako on se učil žít s ní. Pokoušel se nemyslet na to ostatní, co dělala s jeho tělem.
Zítra napadnu Gara Rulen, říkal si. Rozbiju jejich kanát a vypustím jeho vodu do písku. Pak půjdu dál k Větrnému měchu, k Staré průrvě a k průsmyku Harg. Za měsíc bude ekologická transformace o celou generaci zpátky. To nám dá možnost připravit nový časový plán.
A bude se to samozřejmě připisovat divokým povstaleckým kmenům. Někteří oživí vzpomínky na Jacurutu. Alia bude mít plné ruce práce. A pokud jde o Ghanimu… Leto si tiše pro sebe opakoval slova, která obnoví její paměť. Na to bude čas později… jestli přežijí toto strašné splétání vláken.
Tam venku v poušti ho vábila Zlatá stezka, skoro jako by to bylo něco fyzického, co může vidět na vlastní oči. A uvažoval o tom, jak to je: jako se zvířata musejí pohybovat přes celou zemi a na tom pohybu závisí jejich existence, tak i duše lidstva, po tisíciletí blokovaná, potřebuje cestu, po které by se mohla vydat.
V té chvíli si vzpomněl na svého otce a řekl si: "Brzo si už promluvíme jako muž s mužem, a z toho rozhovoru vzejde jediná vize."

Hranice přežití jsou dány klimatem, těmi pomalými změnami, jichž si mnohdy nevšimne ani celá generace. A určující jsou extrémní hodnoty klimatu. Osamělí, konečí lidé mohou sledovat některé oblasti klimatu, změny každoročního počasí, občas mohou vypozorovat i něco jako "Tohle je nejchladnější rok, jaký jsem kdy zažil". Takové věci je možno vnímat. Ale lidé si málokdy uvědomí, jak se mění dlouhodobý průměr. A právě takovým uvědomováním se lidé na kterékoli planetě učí přežít. Musejí se učit klimatu.

ARRAKIS, TRANSFORMACE
(PODLE HÁRK AL-ADY)

Alia seděla se zkříženýma nohama na posteli a snažila se uklidnit odříkáváním Litanie proti strachu, ale pohrdavé chechtání v její hlavě jí každý pokus zmařilo. Slyšela ten hlas; ovládal její uši, její mysl.
"Co je to za nesmysl? Čeho by ses bála?"
Zaškubaly jí svaly na lýtkách, její nohy se pohnuly, jako by chtěly utéct. Ale utéct nebylo kam.
Měla na sobě jen zlaté roucho z nejčistšího palského hedvábí a to odhalovalo, jak její tělo začíná tloustnout. Hodina assassinů právě minula; blížil se úsvit. Na červené přikrývce před ní ležely zprávy za poslední tři měsíce. Slyšela bzučení klimatizace a lehký vánek pohyboval štítky na šigafilových svitcích. Poradci ji ve strachu vzbudili před dvěma hodinami zprávami o nejnovějších násilnostech a Alia si nechala přinést svitky a hledala v nich nějakou zákonitost.
Přestala se pokoušet o Litanii.
Ty útoky musejí být dílem povstalců. Určitě. Stále víc a víc se jich obrací proti Muad'Dibovu

náboženství.
"A co je na tom špatného?" ozval se v její hlavě ten pohrdlivý hlas.
Alia divoce zavrtěla hlavou. Namrí ji zklamal. Byla blázen, že věřila takovému nebezpečnému dvojsečnému nástroji. Její poradci šeptali, že vinen je Stilgar, že je to tajný povstalec. A co se stalo s Halleckem? Zavrtal se do země mezi svými pašeráckými přáteli? Možná.
Vzala do ruky jeden svitek. A Muríz! Ten člověk byl hysterický. To je jediné možné vysvětlení. Jinak by musela věřit v zázraky. Žádný člověk, a vůbec už ne dítě (dokonce ani takové dítě, jako je Leto), by nemohl seskočit z kopce Shulochu a nejen to přežít, ale ještě skákat z duny na dunu.
Alia cítila v dlani chladný šigafil.
Tak kde je Leto? Ghanima byla pevně přesvědčena, že je mrtev. Mluvčí pravdy potvrdila její výpověď: Leto byl zabit lazánským tygrem. Tak kdo tedy bylo to dítě, o kterém podávali zprávy Namrí a Muríz? Otřásla se.
Čtyřicet kanátů bylo rozbořeno, jejich voda se ztratila v poušti. Věrní fremeni i povstalci, všechno to byli pověrčiví hulváti! Její zprávy byly plné historek o přízračných úkazech. Píseční pstruzi skákali do kanátů a rozpadali se na spousty malých kopií. Červi se úmyslně topili. Krev kapala z Druhého měsíce a dopadala na Arrakis, kde vyvolávala velké bouře. A počet bouří skutečně stoupá!
Myslela na Duncana, který je v Tabru bez možnosti komunikace a trápí se těmi omezeními, jež vymámila ze Stilgara. On a Irulán nemluví už skoro o ničem jiném, než že za těmi znameními je nějaký skutečný význam. Blázni! Dokonce i její špehové se zjevně nechali ovlivnit těmi urážlivými historkami!
Proč Ghanima trvá na té své výpovědi o lazánském tygrovi?
Alia povzdechla. Jen jedna z těch zpráv na šigafilových svazcích ji uklidnila. Farad'n poslal jednotku své osobní stráže, "aby vám pomohla v potížích a připravila cestu k Oficiálnímu zásnubnímu obřadu". Alia se usmála pro sebe a zároveň jí lebkou zaburácel hlasitý smích. Aspoň tenhle plán zůstal nedotčený. A pro ty ostatní pověrčivé nesmysly se najde nějaké přirozené vysvětlení.
Mezitím použije Farad'novy muže k uzavření Shulochu a k zatčení známých odpadlíků, zvlášť mezi naíby. Uvažovala o tom, že zasáhne i proti Stilgarovi, ale vnitřní hlas ji před tím varoval.
"Ještě ne."
"Moje matka a Sesterstvo mají pořád nějaký vlastní plán," zašeptala Alia. "Proč by jinak cvičila Farad'na?"
"Třeba ji vzrušuje," řekl starý baron.
"Na to je příliš chladná."
"Neuvažuješ o tom, že bys požádala Farad'na, aby ji vrátil?"
"Já vím dobře, jaké nebezpečí by to přineslo!"
"Dobře. A mezitím - co ten nový poradce, kterého nedávno přivedla Zia? Myslím, že se jmenuje Agarves - Buer Agarves. Kdybys ho sem teď pozvala…"
"Ne!"
"Alio…"
"Už skoro svítá, ty nenasytný starý blázne! Ráno je zasedání Vojenské rady. Kněží budou mít -"
"Nevěř jim, miláčku."
"Samozřejmě že ne!"
"Výborně. No, a ten Buer Agarves…"
"Řekla jsem ne!"
Starý baron v ní umlkl, ale začala ji bolet hlava. Z levého spánku se jí pomalu šířila bolest. Jednou ji tímhle trikem donutil zuřivě běhat po chodbě. Teď se rozhodla se mu postavit.
"Jestli toho nenecháš, vezmu si sedativum," řekla.
Viděl, že to myslí vážně. Bolest hlavy začala ustupovat.
"No dobře." A nedůtklivě: "Tak jindy."
"Jindy," souhlasila.
Ty jsi rozdělil písek svou silou; ty jsi roztříštil hlavy draků v poušti. Ano, zřím tě jako šelmu vycházející z dun; máš dva rohy beraní, ale hovoříš hlasem dračím.

REVIDOVANÁ ORAŇSKO-KATOLICKÁ BIBLE;
ARRAN IL4

Bylo to nezměnitelné proroctví, ta vlákna spletená v lano, a Letovi se teď zdálo, že ho zná už celý život. Rozhlédl se po večerních stínech Tanzerouftu. Sto sedmdesát kilometrů na sever ležela Stará průrva, hluboká a klikatá soutěska ve Štítovém valu, kudy kdysi přišli do pouště první fremeni.
V Letovi nezůstal už ani stín pochybností. Věděl, proč tu stojí sám v poušti a proč má přitom pocit, že vlastní celou tu zemi, že ho musí poslouchat. Cítil to pouto, které ho váže s celým lidstvem, i tu obrovskou touhu po vesmíru zkušeností, které dávají logický smysl, vesmíru poznatelných zákonitostí neustálých změn.
Znám tento vesmír.
Červ, který ho sem přivezl, k němu přišel, když zadupal nohou, vztyčil se před ním a zastavil se jako poslušné zvíře. Vyskočil na něj a jen svýma membránou posílenýma rukama odtáhl jeho prstenec, aby ho udržel na povrchu. Červ se vyčerpal po celonoční cestě na sever. Jeho křemíko-sírová vnitřní "továrna" pracovala naplno a vydechovala na Leta bohaté závany kyslíku. Občas se mu z těch teplých výdechů až točila hlava a měl podivné vjemy. Subjektivita jeho vizí se teď obrátila do jeho nitra, k jeho předkům, donutila ho znovu prožít části své terranské minulosti a pak ty úryvky srovnat se svým proměňujícím se já.
Už teď cítil, jak daleko má k čemukoli rozpoznatelně lidskému. Polykal koření všude, kde po něm našel aspoň stopu, a pod jeho vlivem ti píseční pstruzi, kteří ho obalovali, už nebyli píseční pstruzi, stejně jako on už nebyl člověk. Brvy mu pozvolna pronikly do těla a vytvořily novou bytost, která se v nadcházejících tisíciletích bude snažit projít vlastní metamorfózou.
Ty jsi to viděl, otče, a zavrhl jsi to, myslel si. Bylo to něco příliš strašného, než abys to dokázal přijmout.
Leto věděl, v co lidé věří, pokud jde o jeho otce, a věděl také proč.
Muad'Dib zemřel na předzvěstné vidiny.
Ale Paul Atreides přešel z reálného světa do álam al-mithál ještě živý, prchl před tím, čeho se nyní odvážil jeho syn.
Teď z něj byl jen Kazatel.
Leto si přidřepl na písek a stále se díval k severu. Z té strany přijde červ a na jeho hřbetě pojedou dva lidé: mladý fremen a slepec.
Nad Letovou hlavou přeletělo hejno bledých netopýrů a uhnulo k jihovýchodu. Vypadali jako náhodně rozházené tečky na tmavnoucím nebi a zkušené fremenské oko by podle toho, odkud přiletěli, rozeznalo, kterým směrem leží úkryt. Kazatel se ovšem tomu úkrytu vyhne. On směřuje do Shulochu, kde nebylo dovoleno žít žádným divokým netopýrům, aby nezavedli cizí lidi do utajených míst.
Červ se nejdřív jevil jen jako tmavá pohybující se silueta mezi pouští a severní oblohou. Matár, déšť písku padající z velkých výšek, kde doznívala bouře, na chvilku zakryl výhled, ale pak se obrázek objevil blíž a jasněji.
Na spodním okraji duny, kde Leto čekal, se začala sbírat noční vlhkost. Cítil tu nejistou vláhu v nozdrách, upravil si bublinu membrány na ústech. Už nemusel hledat průsaky a drobné studně. Po matce zdědil ty delší a větší fremenské útroby, které si braly beze zbytku vodu ze všeho, co se do nich dostalo. Živé filtršaty sbíraly a zadržovaly každou kapku vlhkosti, kterou našly. A dokonce i teď ta část membrány, která se dotýkala země, natahovala panožky a pátrala po kousíčcích energie, které by mohla sebrat do zásoby.
Leto studoval blížícího se červa. Věděl, že mladý průvodce ho už zahlédl, že si všiml tmavého bodu na vrcholu duny. Jezdec nepochybně nerozeznal z té dálky, o jaký objekt jde, ale takové problémy fremeni umějí řešit. Každý neznámý objekt je nebezpečný. Reakce mladého průvodce byla i bez vidění zcela předvídatelná.
V souladu s tím, co Leto čekal, červ lehce změnil směr a mířil teď přímo na Leta. Obrovští červi byli zbraň, kterou fremeni často používali. Červi pomohli porazit Shaddama u Arrakénu. Tenhle červ ale svého jezdce neposlechl. Zastavil se deset metrů od Leta a žádné pobízení ho nepřimělo pohnout se třeba jen o milimetr.

Leto se zvedl a cítil přitom, jak se panožky zatáhly zpátky do membrány. Uvolnil si ústa a zavolal: "Achlán, wasachlán!" Vítejte, dvakrát vítejte!
Slepec stál na červu za svým průvodcem, jednu ruku na mladíkově rameni. Hlavu držel vysoko, nos měl namířený přímo na Leta, jako by se snažil vyčenichat důvod tohoto přerušení. Zapadající slunce mu barvilo čelo do oranžova.
"Co je to?" zeptal se slepec a zatřásl ramenem svého průvodce. "Proč jsme zastavili?" Jeho hlas měl kvůli jímacím trubicím filtršatů nosový přízvuk.
Mladík se s obavami díval dolů na Leta a řekl: "To je jen někdo sám v poušti. Podle vzhledu dítě. Snažil jsem se na něj poslat červa, ale červ nechce jít."
"Proč jsi to neřekl?" ptal se nevěřícně slepec.
"Myslel jsem, že je to prostě někdo, kdo je sám v poušti," protestoval mladík. "Ale je to démon."
"Promluvil pravý syn Jacurutu," podotkl Leto. "A ty, pane, ty jsi Kazatel."
"To jsem já, ano." A v Kazatelově hlase se objevil strach, protože se konečně setkal s vlastní minulostí.
"Tohle není zahrada," řekl Leto, "ale jsi zván, abys tu se mnou strávil dnešní noc. Buď vítán."
"Kdo jsi?" chtěl vědět Kazatel. "Jak jsi zastavil našeho červa?" V Kazatelově hlase byl hrozivý tón, který svědčil o poznání. Teď si přivolal vzpomínky na svou druhou vizi… věděl, že tu může dojít ke svému konci.
"Je to démon!" protestoval mladý průvodce. "Musíme odtud utéct, nebo naše duše -"
"Ticho!" zahřměl Kazatel.
"Jsem Leto Atreides," řekl Leto. "Váš červ zastavil, protože jsem to přikázal."
Kazatel stál mlčky a bez pohnutí.
"Pojď, otče," pokračoval Leto, "sestup a zůstaň tu na noc se mnou. Dám ti sladký sirup k pití. Vidím, že máte fremety s jídlem a vodou. Podělíme se o své bohatství tady na písku."
"Leto je ještě dítě," namítal Kazatel. "A říká se, že zemřel úskokem Corrinů. Ve tvém hlase není nic dětského."
"Znáš mě, pane," řekl Leto. "Jsem na svůj věk malý, jako jsi byl ty, ale moje zkušenosti jsou pradávné a můj hlas se z nich učil."
"Co děláš tady, uprostřed pouště?" zeptal se Kazatel.
"Bu ji," řekl Leto. Nic z ničeho. Byla to odpověď zensunnitského poutníka, člověka, který jedná vždy uvolněně, bez námahy a v harmonii se svým okolím.
Kazatel zatřásl ramenem svého průvodce. "Je to dítě, opravdu dítě?"
"Ajjá," odpověděl mladík a nespouštěl ustrašené oči z Leta.
Kazatelem otřásl hluboký vzdech. "Ne," řekl.
"Je to démon v dětské podobě," pokračoval průvodce.
"Strávíte noc tady," opakoval Leto.
"Uděláme, co říká," rozhodl se Kazatel. Pustil se průvodce. Sklouzl na bok červa a po jednom prstenci se spustil dolů. Jak se jeho nohy dotkly země, odskočil z dosahu. Obrátil se a řekl: "Odveď červa a pošli ho zpátky do písku. Je unavený, nebude nás obtěžovat."
"Ale červ nepůjde!" namítl mladík.
"Půjde," ujistil ho Leto. "Ale jestli se na něm pokusíš ujet, tak mu poručím, aby tě sežral." Uhnul stranou, aby ho červ necítil, a ukázal směrem, odkud přijeli. "Jeď tudy."
Mladík zaklepal cepem na prstenec před sebou, zatáhl za hák, který držel otevřený jeden z prstenců. Červ začal pomalu klouzat po písku a obracet se, jak jezdec posunoval hák.
Kazatel se obrátil za Letovým hlasem, vylezl na dunu a zastavil se dva kroky od něj. Udělal to rychle a jistě a to Letovi napovědělo, že to nebude snadný soupeř.
Tady se vize rozcházely.
Leto řekl: "Sundej si masku, otče."
Kazatel poslechl, spustil záhyb pláště a stáhl masku z úst.
Leto, který znal vlastní podobu, si podrobně prohlížel jeho tvář a viděl podobné rysy, jako by byly ostře osvětleny. Ty rysy byly v nedefinovatelném souladu, genetická mapa bez ostrých hranic, a nebylo možno si je splést. Ty linie přišly k Letovi ze zpěvných dní, z vodou zaplavených dní, ze zázračných moří na

Caladanu. Ale teď stáli na rozcestí na Arrakis a noc čekala na chvíli, kdy se bude moci rozložit po dunách.
"Tak, otče," řekl Leto a podíval se doleva, kde se k nim plahočil mladý průvodce z míst, kde zanechal červa.
"Mu zein!" řekl Kazatel a mávl ostře pravou rukou. Tohle není nic dobrého!
"Kooliš zein," řekl Leto měkce. Nic lepšího už možná mít nebudeme. A dodal v šakobse, atreidském bojovém jazyku: "Tady jsem; tady zůstanu! Na to nesmíme zapomínat, otče."
Kazateli poklesla ramena. Přitiskl si dlaně k očím v dávno nepoužitém gestu.
"Jednou jsem ti dal pohled svých očí a vzal jsem si tvé vzpomínky," pokračoval Leto. "Znám tvá rozhodnutí a byl jsem na tom místě, kde se skrýváš."
"Já vím." Kazatel spustil dlaně. "Zůstaneš?"
"Pojmenoval jsi mě po muži, který si to napsal na štít," připomněl Leto. "J'y suis, j'y reste!"
Kazatel hluboce vzdechl. "Jak daleko to došlo, to, co jsi se sebou udělal?"
"Má kůže mi nepatří, otče."
Kazatel se otřásl. "Pak vím, jak jsi mě tu našel."
"Ano, upjal jsem své vzpomínky na místo, které jsem nikdy nepoznal," kývl Leto. "Potřeboval jsem strávit večer se svým otcem."
"Já nejsem tvůj otec. Jsem jen ubohá kopie, pozůstatek." Obrátil se po zvuku kroků přibližujícího se průvodce. "Pro svou budoucnost už se neobracím k vizím."
Jak mluvil, poušť přikryla tma a z ní vyskočily hvězdy. Leto se obrátil k přicházejícímu průvodci.
"Wubákh ul kuhár," zavolal na něj. Zdravím tě!
Vzápětí přišla odpověď: "Subákh un nár!"
Kazatel chraptivým šepotem varoval: "Tenhle mladý Assan Tárik je nebezpečný."
"Všichni Zavrženci jsou nebezpeční," odpověděl Leto. "Ale ne pro mě." Řekl to tichým, konverzačním tónem.
"Jestli je tohle tvoje vize, nebudu ji sdílet," zavrtěl hlavou Kazatel.
"Možná nemáš na výběr," řekl Leto. "Ty jsi fil-haquíqa, Skutečnost. Ty jsi Abú Dhur, otec nekonečných cest Času."
"Nejsem nic než návnada v pasti," řekl Kazatel hořce.
"A Alia tu návnadu už spolkla," doplnil ho Leto. "Ale její chuť se jí nelíbí."
"To nemůžeš udělat!" sykl Kazatel.
"Už jsem to udělal. Má kůže mi nepatří."
"Třeba ještě není pozdě, třeba ještě můžeš -"
"Už je pozdě." Leto sklonil hlavu ke straně. Slyšel Assana Tárika, jak se k nim po zvuku plahočí na vrchol duny. "Zdravím tě, Assane Táriku ze Shulochu," přivítal ho Leto.
Mladík se zastavil na svahu těsně pod Letem, tmavý stín ve světle hvězd. V poloze jeho ramen, v náklonu hlavy bylo znát nerozhodnost.
"Ano," řekl Leto. "Já jsem ten, kdo unikl ze Shulochu."
"Když jsem slyšel…," začal Kazatel. A znova: "To nemůžeš udělat!"
"Už to dělám. Co na tom záleží, jestli budeš oslepen ještě jednou?"
"Myslíš, že se bojím tohohle?" zeptal se Kazatel. "Copak nevidíš toho skvělého průvodce, kterého mi dali?"
"Vidím ho." Leto se znova obrátil k Tárikovi. "Neslyšel jsi mě, Assane? Já jsem ten, kdo unikl ze Shulochu."
"Jsi démon," vykoktal mladík.
"Tvůj démon," kývl Leto. "Ale ty jsi můj démon." A Leto cítil, jak mezi ním a otcem narůstá napětí. Bylo to jako stínohra všude kolem nich, projekce nevědomých podob. A Leto cítil vzpomínky svého otce, něco jako zpětné proroctví, které třídilo vize a povědomou realitu této chvíle.
Tárik vycítil ten souboj vizí. Sklouzl o několik kroků níž po svahu.
"Nemůžeš ovládat budoucnost," zašeptal Kazatel a jeho hlas byl těžký, jako by zvedal velké břemeno.
V té chvíli Leto vycítil nesoulad mezi nimi. To byl ten prvek vesmíru, s nímž se celý jeho život chytil do

křížku. Buď on, nebo jeho otec budou brzo nuceni jednat - a tím činem se rozhodnou, vyberou si vizi. A jeho otec měl pravdu: pokoušet se o nějakou úplnou kontrolu vesmíru znamená jen koupit si zbraň, kterou tě vesmír nakonec porazí. Vybrat si a ovládnout vizi znamená spolehnout se na jediné tenké vlákno - hrát si na boha na provazochodeckém laně, s kosmickou prázdnotou na obou stranách. Ani jeden z obou soupeřů se neuchýlí ke krajnímu řešení - k smrti jako útěku před paradoxem. Oba znali vize i pravidla. Všechny staré iluze umíraly. A když jeden soupeř udělal tah, ten druhý mohl podniknout protitah. Jediná skutečná pravda, na níž jim teď záleželo, byla ta, která je oddělovala od pozadí jejich vizí. Neexistovalo žádné bezpečné místo, jen dočasné přesuny vztahů vyznačené uvnitř hranic, které teď vytyčovali a připravovali pro nevyhnutelné změny. Oba dva se mohli spoléhat jen na zoufalou a osamělou odvahu, ale Leto měl dvě výhody: pustil se na cestu, z níž nebylo návratu, a přijal ty strašné následky, které mu to přinese. Jeho otec stále ještě doufal, že existuje cesta zpět, a k ničemu konečnému se nezavázal.

"Nesmíš! Nesmíš!" chraptěl Kazatel.

Vidí, že jsem ve výhode, myslel si Leto.

Promluvil konverzačním tónem, jímž maskoval vlastní napětí a námahu, kterou od něj vyžadovalo to soupeření na jiné úrovni. "Já nijak vášnivě nevěřím v pravdu, nemám žádnou víru kromě víry v to, co stvořím," řekl. A v té chvíli ucítil mezi sebou a svým otcem pohyb, něco drsného, co se dotklo jen Letovy vlastní vášnivě subjektivní víry v sebe sama. Prostřednictvím této víry věděl, že vztyčil milníky Zlaté stezky. Jednou tyto milníky možná řeknou ostatním, jak být lidmi - podivný dar od tvora, který už toho dne nebude člověkem. Ale takové milníky vždycky vztyčují hazardéři. Leto je cítil rozesety po krajině svých vnitřních životů a připravil se na svou největší hazardní hru.

Lehce začichal, čekal na ten signál, o němž on i jeho otec věděli, že musí přijít. Zůstávala jen jediná otázka: Bude jeho otec varovat toho vyděšeného mladého průvodce, který čekal pod nimi?

Za chvilku Leto ucítil ozón, zrádnou vůni štítu. Mladý Tárik, věren rozkazům, které dostal od Zavržených, se pokoušel zabít oba ty nebezpečné Atreidy, aniž tušil, jaké hrůzy by to vyvolalo.

"Ne," zašeptal Kazatel.

Ale Leto věděl, že ten signál je ten pravý. Cítil ozón, ale vzduch kolem nich se nechvěl. Tárik používal v poušti pseudoštít, zbraň vyvinutou speciálně pro Arrakis. Holtzmannův efekt nejen že červa přivolá, ale rozzuří ho. Takového červa nic nezastaví - ani voda, ani přítomnost písečných pstruhů… nic. Ano, mladík zapíchl přístroj do duny a teď se snažil vycouvat z nebezpečné zóny.

Leto vyskočil z vrcholku duny, slyšel, jak jeho otec nesouhlasně křičí. Ale strašlivá hybná síla Letových posílených svalů vystřelila jeho tělo jako raketu. Jednou rukou zachytil Tárikovy filtršaty za krkem, druhá se vymrštila a popadla mladíkův plášť v pase. Jeho osud byl zpečetěn - ozvalo se jediné křupnutí, jak praskl vaz. Leto se obrátil, vymrštil tělo jako dokonale vyvážený nástroj a vrhl se přímo do písku, kde byl ukryt pseudoštít. Prsty nahmátl přístroj, vytrhl ho z duny a odhodil velkým obloukem na jih od nich. Za chvilku se z místa, kam pseudoštít odlétl, ozvalo ohlušující dunění a syčení. Za pár okamžiků ustalo a zase bylo ticho.

Leto se podíval na vrchol duny, kde stál jeho otec, stále vzdorný, ale poražený. Tohle byl Paul Muad'Dib, slepý, rozhněvaný, blízký zoufalství nad tím, že utekl před vizí, kterou Leto přijal. Paul teď nejspíš přemýšlel o zensunnitském výroku: "Jediným aktem předpovídání přesné budoucnosti unesl Muad'Dib prvek vývoje a růstu do samotné předzvěstné vize, jejímž prostřednictvím viděl existenci lidstva. Tím vnesl nejistotu do sebe samého. Protože hledal absolutní pravdu uspořádané předzvěsti, posílil neuspořádanost a zkreslil předpověď."

Leto se jedním skokem vrátil na vrchol duny a řekl: "Teď jsem tvým průvodcem já."

"Nikdy!"

"Vrátíš se do Shulochu? I kdyby tě přivítali, ačkoli se vracíš bez Tárika, kde teď je Shuloch? Vidí ho tvé oči?"

Paul se po těch slovech obrátil k svému synovi a ukázal na prázdné oční důlky. "Ty opravdu znáš ten vesmír, který jsi tady vytvořil?"

Leto slyšel ten důraz. Vize, o níž oba věděli, že tu byla uvedena do pohybu, vyžadovala tvůrčí čin v určitém časovém bodě. Prozatím celý rozumný svět sdílel lineární pojetí času, kterému byl vlastní rys

postupnosti. Vstoupili do času jako do jedoucího vozidla a mohli ho opustit jen stejným způsobem. Naproti tomu Leto držel v rukou opratě spletené z mnoha vláken, vytvářené jeho vizemi osvícenými pojetím času jako jevu s mnoha liniemi a mnoha smyčkami. Byl vidící člověk ve světě slepých. Jen on mohl roztříštit ten uspořádaný princip, protože jeho otec už nedržel opratě. Z Letova pohledu syn změnil minulost. A myšlenka, která se ještě nezrodila ani v nejvzdálenější budoucnosti, se mohla odrazit v nyní a pohnout jeho rukou.
Jen jeho rukou.
Paul to věděl, a protože už neviděl, jak Leto může manipulovat s opratěmi, mohl rozpoznat jen ty nelidské důsledky, které Leto přijal. A myslel si: Tohle je ta změna, za kterou jsem se modlil. Proč se jí bojím? Protože je to Zlatá stezka!
"Jsem tu, abych dal vývoji smysl a abych tak dal smysl i našim životům," řekl Leto.
"A přeješ si žít celé ty tisíce let a měnit se tak, jak už teď víš, že se změníš?"
Leto pochopil, že jeho otec nemluví o fyzických změnách. Oba věděli, jaké fyzické následky to bude mít: Leto se bude přizpůsobovat a přizpůsobovat; kůže, která mu nepatří, se bude přizpůsobovat a přizpůsobovat. Vývojový tlak obou těch částí se spojí a vznikne jediná proměna. Až přijde metamorfóza, jestli přijde, ve vesmíru se objeví myslící bytost strašlivých rozměrů - a ten vesmír ji bude vzývat.
Ne… Paul mluvil o vnitřních změnách, o myšlenkách a rozhodnutích, které budou ovlivňovat jeho věřící.
"Ti, kdo si myslí, že jsi mrtvý," řekl Leto, "- víš přece, co říkají o tvých posledních slovech."
"Samozřejmě."
"Teď udělám to, co musí udělat všechen život ve službě životu," citoval Leto. "Nikdy jsi to neřekl, ale kněz, který si myslel, že se nikdy nevrátíš a nenazveš ho lhářem, ti ta slova vložil do úst."
"Nenazval bych ho lhářem," nadechl se Paul. "To jsou dobrá poslední slova."
"Zůstaneš tady, nebo se vrátíš do té chatrče v pánvi Shulochu?" zeptal se Leto.
"Tohle je teď tvůj vesmír," řekl Paul.
Ta slova plná porážky Letem projela jako nůž. Paul se snažil řídit poslední vlákna své osobní vize, svého rozhodnutí, které učinil dávno před síčem Tabr. Proto přijal svou roli nástroje Zavržených, pozůstatků Jacurutu. Poskvrnili ho, ale přijal raději to než ten pohled na vesmír, který si vybral Leto.
Letův smutek byl tak velký, že nemohl několik minut promluvit. Když zase ovládl svůj hlas, řekl: "Tak ty jsi lákal Alii, pokoušel jsi ji a zmátl jsi ji k nečinnosti a špatným rozhodnutím. A ona teď ví, kdo jsi."
"Ví… Ano, ví to."
Paulův hlas byl při těch slovech podivný, jakoby naplněný nevysloveným protestem. Přece jen v něm ještě zbyla trocha vzdoru. Řekl: "Vezmu ti tvou vizi, jestli budu moci."
"Tisíce mírových let," řekl Leto. "To jim dám."
"Dřímotu! Stagnaci!"
"Samozřejmě. A ty formy násilí, které povolím. Bude to lekce, na kterou lidstvo nikdy nezapomene."
"Plivu na tvou lekci!" hřímal Paul. "Myslíš, že jsem neviděl něco podobného jako teď ty?"
"Viděl," souhlasil Leto.
"Je tvoje vize lepší než moje?"
"Ani o vlásek. Možná horší," připustil Leto.
"Tak co můžu dělat jiného než ti odporovat?" ptal se Paul.
"Třeba mě zabít?"
"Takové neviňátko nejsem. Vím, co jsi uvedl do pohybu. Vím o prolomených kanátech a nepokojích."
"A teď se Assan Tárik nikdy nevrátí do Shulochu. Musíš se vrátit buď se mnou, nebo vůbec, protože teď je to moje vize."
"Raději se nevrátím."
Jak staře zní jeho hlas, napadlo Leta, a ta myšlenka ho zabolela. Řekl: "Mám v disdáše schovaný atreidský prsten se sokolem. Chceš, abych ti ho vrátil?"
"Kdybych jen byl zemřel," zašeptal Paul. "Když jsem tehdy v noci šel do pouště, chtěl jsem opravdu zemřít, ale věděl jsem, že nemůžu opustit tento svět. Musel jsem se vrátit a -"
"Obnovit legendu," doplnil Leto. "Já vím. A ti šakali z Jacurutu na tebe čekali, jak jsi to předem věděl. Chtěli tvá vidění! To jsi věděl."

"Odmítl jsem. Nikdy jsem jim nedal jedinou vizi."
"Ale oni tě poskvrnili. Krmili tě melanžovou esencí a ovládali tě ženami a sny. A ty jsi měl vidění."
"Občas." Jak lstivě zní jeho hlas!
"Vezmeš si zpátky svůj sokolí prsten?" zeptal se Leto.
Paul si náhle sedl na písek. Vypadal jako tmavá skvrna proti hvězdnému nebi. "Ne!"
Tak tedy ví, jak je tato cesta marná, pomyslel si Leto. To říkalo mnohé, ale ne dost. Soupeření vizí se z jemného vybírání voleb změnilo ve velké odhadování náhradních možností. Paul věděl, že nemůže vyhrát, ale ještě doufal, že může anulovat tu jedinou vizi, které se držel Leto.
Nakonec Paul řekl: "Ano, Jacurutu mě poskvrnilo. Ale ty se poskvrňuješ sám."
"To je pravda," připustil Leto. "Jsem tvůj syn."
"A jsi dobrý fremen?"
"Ano."
"Dovolíš slepci konečně odejít do pouště? Necháš mě najít mír tak, jak si to přeji já?" udeřil do písku vedle sebe.
"Ne, to nedovolím," zavrtěl hlavou Leto. "Ale máš právo padnout na svůj nůž, jestli na tom trváš."
"A ty budeš mít mé tělo!"
"Správně."
"Ne!"
Takže tu cestu zná, myslel si Leto. To, že Muad'Dibův syn pietně uloží jeho ostatky do svatostánku, se mohlo stát jistým druhem pojidla pro Letovy vize.
"Ty jsi jim to nikdy neřekl, viď, otče?" zeptal se Leto.
"Nikdy jsem jim to neřekl."
"Ale já ano," pokračoval Leto. "Řekl jsem to Murízovi. Kralizec, Boj uragánů."
Paulovi poklesla ramena. "Nemůžeš," zašeptal. "To nemůžeš."
"Já jsem teď tvorem této pouště, otče," řekl Leto. "Mluvil bys tak ke Koriolisově bouři?"
"Myslíš si o mně, že jsem zbabělec, že jsem tou cestou nešel sám," řekl Paul a chraplavý hlas se mu chvěl. "Ano, já ti dobře rozumím, synu. Věštectví a předpovídání bylo vždycky samo sobě trápením. Ale nikdy jsem se neztratil v možných budoucnostech, protože tahle je nevýslovná!"
"Tvůj džihád bude ve srovnání s tím letní piknik na Caladanu," souhlasil Leto. "Odvedu tě teď ke Gurneymu Halleckovi."
"Gurney! Ten slouží Sesterstvu prostřednictvím mé matky."
A teď Leto pochopil rozsah otcovy vize. "Ne, otče. Gurney už neslouží nikomu. Vím, kde ho najít, a můžu tě tam odvést. Je na čase, aby byla vytvořena nová legenda."
"Vidím, že tebou nedokážu pohnout. Tak mi dovol, ať se tě dotknu, vždyť jsi můj syn."
Leto vztáhl pravou ruku k tápajícím prstům, ucítil jejich sílu, vyrovnal ji a odolával sebevětšímu tahu Paulovy paže. "Teď už mi neublíží dokonce ani otrávený nůž," řekl Leto. "Už teď mám jiný metabolismus."
Z Paulových nevidomých očí vytryskly slzy a Paul ho pustil. "Kdybych se byl vybral tvou cestou, byl by se ze mě stal bicouros šajtánův. Čím se staneš ty?"
"Chvíli mě také budou nazývat misionářem šajtána," řekl Leto. "Pak se začnou divit a nakonec to pochopí. Ty jsi tu vizi nedotáhl dost daleko, otče. Tvé ruce konaly dobro i zlo."
"Ale že je to zlo, to se ukázalo až později!"
"Jak to bývá s mnoha velkými zly," řekl Leto. "Prošel jsi jen část mé vize. Neměl jsi dost síly?"
"Víš, že jsem tam nemohl zůstat. Nikdy bych nemohl udělat zlý čin, kdybych předem věděl, že je zlý. Já nejsem z Jacurutu." Zvedl se. "Myslíš, že jsem z těch, kdo se sami v noci smějí?"
"Říká se, že jsi nikdy nebyl pravý fremen," podotkl Leto. "My fremeni umíme přivolat arífu. Naši soudci umějí volit mezi zly. Vždycky to u nás tak bylo."
"Vy fremeni, ano? Otroci osudu, který jste pomáhali sami tvořit?" Paul pokročil k Letovi, vztáhl ruku v podivně ostýchavém gestu, dotkl se Letovy paže, zkoumavě po ní přejel vzhůru až do míst, kde membrána nechávala odkryté ucho, pak tvář a nakonec ústa. "Ano, tohle je ještě tvé vlastní tělo," řekl. "Kam tě to tělo povede?" Spustil ruku.

"Na místo, kde si lidé budou moci tvořit svou budoucnost od okamžiku k okamžiku."
"To říkáš ty. Zvrácenost by mohla říci totéž."
"Já nejsem Zvrácenost, i když jsem mohl být," zavrtěl hlavou Leto. "Viděl jsem, jak to probíhá u Alie. Žije v ní démon, otče. Ghani a já toho démona známe: je to baron, tvůj dědeček."
Paul si ukryl tvář do dlaní. Ramena se mu chvíli chvěla, pak spustil ruce a ústa měl pevně stisknutá. "Na našem rodě leží kletba. Modlil jsem se, abys hodil ten prsten do písku, abys mě zapřel a abys utekl a vytvořil… jiný život. Měl jsi ho na dosah."
"Za jakou cenu?"
Po dlouhé chvíli ticha Paul řekl: "Konec upravuje cestu, která k němu vedla. Jen jednou jsem se nebil za své zásady, jen jednou. Přijal jsem mahdínát. Udělal jsem to kvůli Chani, ale stal se ze mě špatný vůdce."
Leto zjistil, že na to nemůže odpovědět. Vzpomínku na to rozhodnutí měl v paměti.
"Nemůžu ti lhát o nic víc, než můžu lhát sám sobě," řekl Paul. "Já to vím. Každý člověk by měl mít někoho takového. Zeptám se tě jen na jednu věc: Je ten Boj uragánů nezbytný?"
"Buď to, nebo bude lidstvo vyhlazeno."
Paul slyšel v Letových slovech pravdu a promluvil tichým hlasem, kterým uznával větší šíři vize svého syna. "To jsem mezi volbami neviděl."
"Jsem přesvědčen, že Sesterstvo to tuší," řekl Leto. "Jinak si neumím vysvětlit babiččino rozhodnutí."
Kolem nich prolétl závan chladného nočního vzduchu. Paulovo roucho se zatřepetalo. Zachvěl se. Když to Leto viděl, řekl: "Máš fremetu, otče. Nafouknu stan a můžeme strávit noc v pohodlí."
Ale Paul dokázal jen zavrtět hlavou, protože věděl, že se nedočká pohodlí ani v této, ani v žádné jiné noci. Hrdina Muad'Dib musí být zničen. Sám to řekl. Teď už může dál jít jen Kazatel.
Fremeni byli první lidé, u nichž se vyvinula vědomá i podvědomá symbolika, kterou vyjadřovali pohyby a vztahy svého planetárního systému. Byli to vůbec první lidé kdekoli ve vesmíru, kteří byli schopni vyjádřit klimatické podmínky polomatematickým jazykem, jehož psané symboly zahrnují (a zvnitřňují) vnější vztahy. Jeho psaná podoba měla tvar toho, co bylo popisováno. Důvěrná místní znalost všeho, co mohlo napomoci životu, byla v tomto vývoji nezbytnou podmínkou. Rozsah vzájemného působení jazyka a systému můžeme posoudit podle faktu, že fremeni sami sebe brali jako slídící a pátravá zvířata.

HÁRK AL-ADA:
LIET-KYNESŮV PŘÍBĚH

"Kaveh wahid," řekl Stilgar. Přines kávu. Pokynul zdviženou rukou pomocníkovi, který stál stranou u jediných dveří do strohé jeskynní místnosti, kde strávil tuto noc beze spánku. Bylo to místo, kde starý fremenský naib obvykle pojídal svou spartánskou snídani - a už na ni byl skoro čas, ale po takové noci neměl hlad. Vstal a protáhl se.
Duncan Idaho seděl na nízkém polštáři kousek ode dveří a pokoušel se nezívat. Právě si uvědomil, že v hovoru zůstali se Stilgarem vzhůru celou noc.
"Odpusť, Stile," řekl. "Zdržel jsem tě celou noc."
"Zůstat celou noc vzhůru znamená prodloužit si život o den," odpověděl Stilgar a přijal tác s kávou, který mu podali ode dveří. Postrčil před Idaha nízkou lavici, postavil na ni tác a posadil se proti svému hostu. Oba muži měli na sobě žlutá smuteční roucha, ale to Idahovo bylo vypůjčené a nosil je proto, že lidé v Tabru neměli rádi atreidskou zeleň jeho uniformy.
Stilgar nalil tmavou tekutinu z mohutné měděné konvice, napil se první a pozvedl šálek k Idahovi - starý fremenský zvyk: "Je to bezpečné; sám jsem se napil."
Kávu vařila Harah a připravila ji právě tak, jak ji měl Stilgar rád: kávové boby opražené do růžovohněda, roztlučené na jemný prášek v kamenném moždíři ještě za horka a okamžitě zavařené se špetkou melanže navrch.
Idaho nadechl melanžovou vůni, upil opatrně, ale hlučně. Pořád ještě nevěděl, jestli Stilgara přesvědčil. Jeho mentatské schopnosti se v těchto ranních hodinách nepříjemně zpomalily a všechny jeho výpočty nakonec narazily na ten nevyhnutelný údaj, který mu poskytl vzkaz od Gurneyho Hallecka.
Alia věděla o Letovi! Věděla to.

A musela to vědět díky Džávidovi.
"Musíš mě vyjmout ze svých omezení," řekl nakonec Idaho, pouštěje se znova do sporu.
Stilgar trval na svém. "Dohoda o neutralitě mě nutí dělat těžká rozhodnutí. Ghani je tu v bezpečí. Ty a Irulán jste tady v bezpečí. Ale nesmíte posílat žádné vzkazy. Dostávat ano, ale posílat ne. Dal jsem své slovo."
"Takhle se obvykle nezachází s hostem a dobrým přítelem, který s tebou sdílel nebezpečí," podotkl Idaho, i když věděl, že tohoto argumentu už neúspěšně použil předtím.
Stilgar odložil šálek, postavil ho pečlivě na jeho místo na tác a při řeči se na něj díval. "My fremeni nemáme výčitky svědomí pro stejné věci, které vyvolávají takové pocity u jiných," řekl. Zvedl oči k Idahovi.
Musím ho přimět, aby vzal Ghani a prchl odtud, myslel si Idaho. Řekl: "Neměl jsem v úmyslu vyvolávat v tobě výčitky svědomí."
"Já vím," kývl Stilgar. "Mluvím o tom proto, abych ti připomněl fremenský přístup, protože s tím máme co do činění: s fremeny. Dokonce i Alia přemýšlí jako fremenka."
"A kněží?"
"To je jiná věc," řekl Stilgar. "Ti chtějí, aby lidé polkli šedý vítr hříchu, aby si tohle zapamatovali na věky. Je to jako velká skvrna, kterou potřebují, aby rozeznali vlastní svatost." Promluvil vyrovnaným hlasem, ale Idaho slyšel tu hořkost a přemýšlel, proč ani hořkost Stilgarem nepohne.
"To je starý, prastarý trik autokratické vlády," připomněl Idaho. "Alia to dobře ví. Ti dobří se musejí cítit vinni. Na počátku pocitu viny je pocit neúspěchu. Dobrý autokrat poskytuje lidu mnoho příležitostí k neúspěchu."
"Všiml jsem si," podotkl Stilgar suše. "Ale musíš prominout, že ti ještě jednou připomenu, že mluvíš o své ženě. O Muad'Dibově sestře."
"Říkám ti, že je posedlá!"
"Mnozí to říkají. Bude se jednoho dne muset podrobit zkoušce. Do té doby je třeba brát v úvahu důležitější věci."
Idaho smutně zavrtěl hlavou. "Všechno, co jsem ti řekl, si můžeš ověřit. Spojení s Jacurutu šlo vždycky přes Aliin Chrám. Spiknutí proti dvojčatům tam mělo své komplice. Tam jdou peníze za prodej červů mimo planetu. Všechny nitky se sbíhají v Aliině kanceláři, v regentské radě."
Stilgar zavrtěl hlavou, zhluboka se nadechl. "Tohle je neutrální území. Dal jsem své slovo."
"Takhle to nemůže jít dál!" protestoval Idaho.
"Souhlasím," kývl Stilgar. "Alia se pohybuje v kruhu a ten kruh je den ode dne menší. Je to jako ten starý zvyk mít mnoho žen. Jen to zdůrazní mužskou neplodnost." Tázavě se podíval na Idaha. "Říkáš, že tě podvedla s jinými muži - ‚používá sex jako zbraň' jsi tuším říkal. V tom případě máš k dispozici naprosto legální cestu. Džávid je tady v Tabru se vzkazy od Alie. Stačí, abys -"
"Na tvém neutrálním území?"
"Ne, ale venku v poušti."
"A co když využiji té příležitosti a uteču?"
"Takovou příležitost nedostaneš."
"Stilgare, přísahám ti, Alia je posedlá. Co mám udělat, abych tě přesvědčil -"
"To se těžko dokazuje," řekl Stilgar. Tenhle argument už použil v průběhu noci mnohokrát.
Idaho si vzpomněl na Jessičina slova a řekl: "Ale ty znáš způsoby, jak to dokázat."
"Jeden způsob mám," kývl Stilgar. "Bolestný a neodvolatelný. Proto ti připomínám náš postoj k pocitu viny. Můžeme se osvobodit od vin, které by nás mohly zničit, ve všem kromě Soudu posedlosti. Za ten přijímá tribunál, který se skládá ze všeho lidu, plnou odpovědnost."
"Ale už jste to někdy udělali, ne?"
"Jsem si jistý, že Ctihodná matka ve své instruktáži nevynechala naši historii," odpověděl Stilgar. "Dobře víš, že jsme to udělali."
Idaho reagoval na podráždění ve Stilgarově hlase. "Nechtěl jsem tě přistihnout při klamu. Já jen -"
"Byla to dlouhá noc a otázky bez odpovědí," přerušil ho Stilgar. "A teď je ráno."
"Musíš mi dovolit poslat vzkaz Jessice," zkusil to znovu Idaho.

"To by byl vzkaz na Salusu," zavrtěl hlavou Stilgar. "Nedávám sliby na jeden večer. Když dám slovo, mám v úmyslu ho dodržet. Proto je Tabr neutrální území. Budu tě držet v tichu. Odpřisáhl jsem to za celý svůj dům."
"Alia musí být podrobena Soudu!"
"Možná. Nejdřív však musíme zjistit, jestli existují okolnosti, které by ji ospravedlnily. Třeba nedostatečná autorita. Nebo dokonce i smůla. Mohl by to být i případ přirozených špatných sklonů, které jsou společné všem lidem, a nikoli posedlosti."
"Chceš si být jistý, že nejsem jen ublížený manžel, který chce, aby za něj vykonali pomstu jiní," řekl Idaho.
"Ta myšlenka napadla jiné, ne mne," opravil ho Stilgar. Usmál se, aby ubral svým slovům na ostrosti. "My fremeni máme svou vědu tradic, svůj hadith. Když se obáváme mentata nebo Ctihodné matky, obracíme se k hadithu. Říká se, že jediný strach, který nemůžeme napravit, je strach z vlastních chyb."
"Lady Jessica se to musí dozvědět," trval na svém Idaho. "Gurney říká -"
"Ten vzkaz nemusí vůbec být od Gurneyho Hallecka."
"Nemůže být od nikoho jiného. My Atreidové máme své způsoby, jak si ověřovat vzkazy. Stile, nemohl bys aspoň prozkoumat některé ty -"
"Jacurutu už neexistuje," přerušil ho Stilgar. "Bylo zničeno před mnoha generacemi." Dotkl se Idahova rukávu. "V každém případě nemohu postrádat žádného bojovníka. Jsou to neklidné časy, kanát je ohrožen… chápeš?" Narovnal se. "Teď když Alia -"
"Žádná Alia už není," opravil ho Idaho.
"To říkáš ty." Stilgar se znovu napil kávy, postavil šálek. "Nechme to tak, příteli Idaho. Člověk si nemusí hned urvat ruku, aby se zbavil třísky."
"Tak si pojď promluvit o Ghanimě."
"Není třeba. Ona je můj klid, mé pouto. Nikdo jí tu nemůže ublížit."
Nemůže být přece tak naivní, myslel si Idaho.
Ale Stilgar se zvedl, aby dal najevo, že rozhovor skončil.
Idaho rovněž vstal, cítil, jak má ztuhlá kolena. Lýtka měl necitlivá. Když Idaho vstal, do místnosti vstoupil mladý pomocník a postavil se stranou. Za ním vešel Džávid. Idaho se obrátil. Stilgar stál čtyři kroky od něj. Idaho bez zaváhání vytáhl nůž a vrazil jeho hrot nic netušícímu Džávidovi do prsou. Muž zakolísal, vytrhl si nůž z hrudi.
Obrátil se a padl na tvář. V nohou mu zaškubalo - byl mrtev.
"To aby zmlkly pomluvy," řekl Idaho.
Pomocník stál s vytaseným nožem a nevěděl, co má dělat. Idaho už svůj vlastní nůž zastrčil zpátky do pochvy. Na žlutém rouchu mu zůstala stopa krve.
"Zneuctil jsi mou čest!" vykřikl Stilgar. "Tohle je neutrální -"
"Mlč!" Idaho se zamračil na šokovaného naiba. "Nosíš obojek, Stilgare!"
To byla jedna z nejhorších urážek, kterou bylo možno fremenovi vmést do tváře. Stilgar zbledl.
"Jsi sluha," pokračoval Idaho. "Prodal jsi fremeny pro jejich vodu."
To byla druhá nejhorší urážka, ta, která zničila původní Jacurutu.
Stilgar zaťal zuby, položil ruku na krispel. Pomocník ustoupil od těla ležícího ve dveřích.
Idaho se k naibovi obrátil zády, vykročil ze dveří, protáhl se kolem Džávidova těla a vyslovil třetí urážku.
"Nejsi nesmrtelný, Stilgare. Žádný z tvých potomků nemá tvou krev!"
"Kam jdeš, mentate?" zavolal Stilgar za odcházejícím Idahem. Jeho hlas byl chladný jako vítr od pólů.
"Najít Jacurutu," odpověděl Idaho, ale neotočil se.
Stilgar vytasil nůž. "Třeba bych ti mohl pomoci."
Idaho už byl na konci chodby. Nezastavil se, jen řekl: "Jestli mi chceš pomoci nožem, zloději vody, tak to, prosím tě, udělej zezadu. To je ten správný způsob pro člověka, který nosí obojek démona."
Stilgar dvěma skoky překonal šířku místnosti, šlápl na Džávidovo tělo a dostihl Idaha ve vnější chodbě. Jednou rukou škubl za Idahovo rameno, aby ho zastavil a obrátil k sobě. Stál proti němu s vyceněnými zuby a obnaženým nožem. Zuřil tak, že si ani nepovšiml podivného úsměvu na Idahově tváři.
"Vytáhni nůž, mentatská hnido!" řval Stilgar.

Idaho se zasmál. Dal Stilgarovi dva ostré políčky - jeden zleva, jeden zprava.
Stilgar s neartikulovaným zaječením vrazil nůž Idahovi do břicha a škubl jím vzhůru přes bránici do srdce.
Idaho se svezl na nůž a ušklíbl se na Stilgara, jehož hněv se rozplynul v náhlém ledovém šoku.
"Dvě smrti pro Atreidy," zachraptěl Idaho. "Ta druhá ze stejně hloupého důvodu jako ta první." Svezl se stranou, zhroutil se na kamennou podlahu na tvář. Z rány mu vytryskla krev.
Stilgar se díval na svůj zkrvavený nůž, na Idaha, zhluboka a přerývaně se nadechl. Za ním ležel mrtvý Džávid. A manžel Alie, Lůna nebes, zemřel jeho vlastní rukou. Může se sice hájit, že jako naib jen bránil svou čest, pomstil ohrožení přislíbené neutrality. Ale ten mrtvý byl Duncan Idaho. Bez ohledu na všechny možné argumenty, bez ohledu na "polehčující okolnosti", takový čin nemůže vymazat nic. Dokonce i kdyby to Alia soukromě schválila, bude se muset veřejně pomstít. Koneckonců je fremenka. Nemůže být nic jiného, vládne-li fremenům - ani trochu ne.
Teprve teď si Stilgar uvědomil, že přesně takovou situaci chtěl Idaho vykoupit svou "druhou smrtí".
Stilgar vzhlédl a uviděl šokovanou tvář Harah, své druhé ženy, jak se na něj dívá ze shromážděného davu. Ať se podíval kamkoli, viděl ve tvářích stejný výraz: šok a vědomí následků.
Stilgar se pomalu narovnal, otřel nůž o rukáv a zastrčil ho do pochvy. Promluvil ke shromážděným tvářím nevzrušeným hlasem: "Ti, kdo půjdou se mnou, ať si okamžitě sbalí věci. Pošlete muže přivolat červy."
"Kam půjdeš, Stilgare?" zeptala se Harah.
"Do pouště."
"Půjdu s tebou," řekla.
"Samozřejmě že půjdeš se mnou. Všechny moje ženy půjdou. A Ghanima. Přiveď ji, Harah. Hned."
"Ano, Stilgare… hned." Zaváhala. "A Irulán?"
"Jestli si přeje."
"Ano, manželi." Stále váhala. "Bereš Ghani jako rukojmí?"
"Rukojmí?" Zdálo se, že ho ta myšlenka skutečně polekala. "Ženo…" Lehce se dotkl Idahova těla špičkou nohy. "Jestli měl tenhle mentat pravdu, jsem Ghanina jediná naděje." A vzpomněl si na Letovo varování: "Dej si pozor na Alii. Musíš vzít Ghani a utéct."
Podle fremenů vidí všichni planetologové život jako výraz energie a hledají dominantní vztahy. V malých úlomcích, kouscích a dílcích, z nichž vyrůstá všeobecné pochopení, je fremenská rasová moudrost měněna v novou jistotu. To, co mají fremeni jako lid, může mít i kterýkoli jiný národ. Stačí jen, aby si vypěstovali smysl pro energetické vztahy. Stačí, aby si povšimli, že energie prosakuje do zákonitostí věcí a posiluje se těmito zákonitostmi.

ARRAKÉNSKÁ KATASTROFA
(PODLE HÁRK AL-ADY)

Tuekův síč ležel na vnitřním okraji Nepravé stěny. Halleck stál ve stínu skalního výběžku, který chránil vysoko umístěný vchod do síče, a čekal, až se ti uvnitř rozhodnou, jestli mu poskytnou přístřeší. Pohlédl do severní pouště a pak vzhůru k modrošedé obloze. Zdejší pašeráci byli ohromeni, když zjistili, že on, cizinec, zajal červa a jel na něm. Ale Hallecka stejně překvapila jejich reakce. Pro hbitého muže, který to mnohokrát viděl dělat, to přece nebylo nic těžkého.
Halleck se znova podíval do pouště, do stříbřité pouště zářivých skal a zelenošedých polí, kde voda provedla své kouzlo. To všechno mu připadalo jako navýsost křehká koncentrace energie, života - a to všechno bylo ohroženo náhlým posunem zákonitostí přeměn.
Věděl, z čeho tato reakce pramení. Byla to ta rušná scéna dole v poušti pod ním. Celé koše mrtvých písečných pstruhů byly odváženy k destilátoru, aby se z nich získala voda. Těch stvoření tu byly tisíce. Přišla, přilákána vylitou vodou. A právě tato voda uvedla Halleckovu mysl do pohybu.
Halleck se díval přes pole na břeh kanátu, kde už neproudila cenná voda. Viděl díry v kamenných zdech kanátu, pukliny v kamenné obrubě, kudy se voda vylila do písku. Co ty díry způsobilo? Některé byly až dvacet metrů dlouhé a umístěné v nejcitlivějších částech kanátu, na místech, kde měkký písek vedl ven do prolákliny, které pohlcovaly vodu. Právě ty prolákliny se hemžily písečnými pstruhy. Děti ze síče je chytaly a zabíjely.

Na rozbitých březích kanátu pracovali opraváři. Jiní nosili aspoň malé množství zálivkové vody k nejpotřebnějším rostlinám. Vodní zdroj - gigantická nádrž pod síčovým větrolapem - byl uzavřen, aby voda nemohla dál proudit do rozbitého kanátu. Sluncem poháněné pumpy byly vypojeny. Voda na zalévání pocházela ze zmenšujících se jezírek na dně kanátu a nebo, s větší námahou, z nádrže v síči. Kovový rám dveřní pečeti za Halleckem zapraskal v narůstajícím denním žáru. Ten zvuk jako by odvrátil Halleckův pohled k nejvzdálenějšímu oblouku kanátu, tam, kde voda nejdrzeji zasáhla do pouště. Zahradníci síče tam vysadili zvláštní strom a ten je ztracen, jestli nebude možno rychle obnovit průtok vody. Halleck se díval na ten pošetilý uvadající výhonek vrby, jehož peříčkovité listí rval vítr a písek. Ten strom mu symbolizoval novou skutečnost pro něj i pro Arrakis.
Oba jsme tu cizí.
V síči o rozhodnutí diskutovali už dlouho, ale dobří bojovníci by se jim mohli hodit. Pašeráci vždycky potřebovali dobré chlapy. Halleck o nich však neměl nejmenší iluze. Dnešní pašeráci se nepodobali těm, kteří mu poskytli přístřeší tehdy před mnoha lety, když utekl před rozpadem léna svého vévody. Ne, tihle byli jinak vychovaní, šlo jim hlavně o rychlý zisk.
Znovu se podíval na tu hloupou vrbu. Hallecka napadlo, že bouře této nové reality možná smete tyhle pašeráky a všechny jejich přátele. Možná zničí Stilgara s jeho křehkou neutralitou a s ním i všechny kmeny, které zůstaly věrné Alii. Z těch ze všech se stanou kolonizované národy. Halleck už dřív viděl, jak se takové věci staly, věděl, jak hořce to chutnalo na jeho vlastním domovském světě. Viděl to jasně, připomněl si zvyky městských fremenů, zákonitosti předměstí a nezaměnitelné zvyky venkovského síče, které se vytratily dokonce i z tohohle pašeráckého úkrytu. Venkovské oblasti byly koloniemi městských center. Naučily se nosit vypolstrované jho, do kterého je zavedla jejich chtivost či jejich předsudky. Dokonce i tady, a zvlášť tady, měli lidé chování podrobeného národa, ne chování volných lidí. Byli defenzivní, tajnůstkářští, vyhýbaví. Jakýkoli projev autority v nich vzbuzoval nechuť - jakékoli autority: regentství, Stilgara, jejich vlastní Rady…
Nemůžu jim věřit, myslel si Halleck. Můžu je jen využít a přiživovat jejich nedůvěru k ostatním. Bylo to smutné. Pryč bylo dávné "něco za něco" svobodných lidí. Staré zvyky byly omezeny na rituální slova, jejichž původ už nikdo neznal.
Alia provedla svou práci dobře, když trestala odpor a odměňovala pomoc, přesunovala náhodně imperiální síly, skrývala hlavní prvky své imperiální moci. Špehové! Bohové pod námi, těch špehounů, co musí mít!
Halleck téměř viděl nebezpečný rytmus tahů a protitahů, jimiž se Alia snažila vyvádět své protivníky neustále z rovnováhy.
Jestli fremeni budou i nadále neteční, Alia vyhraje, myslel si.
Dveřní pečeť za ním vrzla, jak se otevřela. Vyšel z ní dveřník síče jménem Melides. Byl to nevysoký muž s tykvovitým tělem, které se kolébalo na pavoučích nohách. Filtršaty jen podtrhovaly jeho ošklivost.
"Byl jsi přijat," řekl Melides.
A Halleck slyšel v jeho hlase lstivou přetvářku. Ten hlas Halleckovi řekl, že jeho útočiště zde je jen dočasné.
Jen tak dlouho, než dokážu ukrást jednu jejich toptéru, myslel si.
"Moje vděčnost vaší Radě," řekl. A myslel na Esmara Tueka, po němž byl tento síč pojmenován. Esmar, který už dávno zemřel čísi zradou, by tomuhle Melidesovi podřízl krk, jen by ho uviděl.
Jakákoli cesta, která zužuje budoucí možnosti, se může stát smrtící pastí. Lidé se neproplétají bludištěm; obhlížejí široký obzor plný jedinečných příležitostí. Zužující pohled bludiště se může líbit jen tvorům, kteří strkají hlavy do písku. Sexuálně vytvořená jedinečnost a rozdíly chrání život a jeho chuť.

MANUÁL KOSMICKÉ GILDY

"Proč necítím žal?" Alia tu otázku vyslovila ke stropu své malé audienční síně, místnosti, kterou by mohla přejít deseti kroky na šířku a patnácti na délku. Byla tu dvě vysoká a úzká okna, z nichž bylo vidět na střechy Arrakénu a na Štítový val.
Bylo skoro poledne. Slunce pražilo do pánve, v níž byl Arrakén postaven.

Alia se podívala na Buera Agarvese, bývalého obyvatele Tabru a nynějšího pobočníka Zii, velitelky chrámových stráží. Agarves jí přinesl zprávu, že Džávid a Idaho jsou mrtví. Přišel s ním dav patolízalů, pomocníků a stráží a ještě víc se jich tísnilo venku, což znamenalo, že už znají Agarvesovu zprávu. Špatné zprávy se na Arrakis šíří rychle.
Byl to malý muž, tenhle Agarves, na fremena měl nezvykle kulatou tvář, skoro dětskou. Patřil k té nové generaci, na níž se projevovala vodní tloušťka. Alia ho viděla tak, jako by se rozpadal na dva obrazy: jeden s vážnou tváří a opálově indigovýma očima, s ustaraným výrazem kolem úst, ten druhý byl smyslný a zranitelný, vzrušivě zranitelný. Zvlášť se jí líbily jeho plné rty.
I když nebylo ještě poledne, Alia měla pocit, že něco v tom ohromeném tichu kolem ní hovoří o soumraku.
Idaho měl zemřít za soumraku, řekla si.
"Jak to, Buere, že mi tu zprávu přinášíš ty?" zeptala se a všimla si, jak se mu v očích objevila ostražitá bystrost.
Agarves se pokusil polknout a pak promluvil zastřeným hlasem, který byl jen o něco hlasitější než šepot. "Byl jsem s Džávidem, vzpomínáte? A když mě… Stilgar poslal k vám, řekl, že vám mám vyřídit, že to je jeho poslední gesto poslušnosti."
"Poslední gesto poslušnosti," opakovala. "Co tím myslel?"
"Já nevím, lady Alio," řekl prosebně.
"Vysvětli mi znova, co jsi viděl," přikázala a napadlo ji, jak je její kůže podivně chladná.
"Viděl jsem…" Nervózně pohodil hlavou, zahleděl se na podlahu před Alií. "Viděl jsem Svatého chotě ležet mrtvého na podlaze ústřední chodby, a Džávid ležel mrtvý kousek odtamtud v postranní chodbě. Ženy je už připravovaly pro huanui."
"A Stilgar tě k té scéně přivolal?"
"Je to tak, má paní. Stilgar mě zavolal. Poslal pro mě Modiba Hrbáče, svého poslíčka. Modibo mě nijak nevaroval. Jen mi řekl, že mám přijít za Stilgarem."
"A ty jsi viděl tělo mého manžela ležet na podlaze."
Rychle se na ni podíval, znova sklopil oči k zemi a pak teprve kývl. "Ano, má paní. A vedle mrtvého Džávida. Stilgar mi řekl… řekl, že Džávida zabil Svatý choť."
"A říkáš, že mého manžela… Stilgar -"
"Řekl mi to on osobně, má paní. Stilgar řekl, že to udělal. Řekl, že ho Svatý choť vyprovokoval k zuřivosti."
"K zuřivosti," opakovala Alia. "Jak to udělal?"
"Neřekl mi to. Nikdo mi to neřekl. Ptal jsem se a nikdo mi to neřekl."
"A pak tě poslal ke mně s touhle zprávou?"
"Ano, má paní."
"Nemohl jsi nic dělat?"
Agarves si olízl rty a pak řekl: "Stilgar to přikázal, má paní. Je to jeho síč."
"Aha. A ty jsi vždycky poslouchal Stilgara."
"Poslouchal, má paní, dokud mě nezprostil mého závazku."
"Myslíš - když jsi byl poslán do služby ke mně?"
"Teď poslouchám jen vás, má paní."
"Opravdu? Řekni mi, Buere, kdybych ti poručila zabít Stilgara, tvého starého naíba, udělal bys to?"
Podíval se jí do očí, teď už pevněji. "Kdybyste to poručila, má paní."
"Poroučím to. Máš ponětí, kam odešel?"
"Do pouště; víc nevím, má paní."
"Kolik mužů vzal s sebou?"
"Asi polovinu všech schopných."
"A Ghanima a Irulán jsou s ním!"
"Ano, má paní. Ti, kdo odešli, jsou obtíženi ženami, dětmi a zavazadly. Stilgar dal každému na vybranou - jít s ním, nebo být zproštěni závazku. Mnozí se rozhodli nechat se zprostit. Zvolí si nového naíba."
"Jejich nového naíba vyberu já! A budeš to ty, Buere Agarvesi, toho dne, až mi přineseš Stilgarovu

hlavu."
Výběr soubojem Agarves dokázal přijmout. Tak se to mezi fremeny dělalo. Řekl: "Jak poroučíte, má paní. Jaké síly mohu -"
"Zajdi za Ziou. Nemůžu ti dát mnoho toptér na hledání. Ty potřebuji jinde. Ale bojovníků budeš mít dost. Stilgar pošpinil svou čest. Mnozí s tebou rádi půjdou."
"Pustím se tedy do toho hned, má paní."
"Počkej!" Chvíli se na něj dívala a přemýšlela, koho by mohla poslat, aby dohlédl na tohle zranitelné dítě. Bude potřebovat bedlivý dohled, dokud se neosvědčí. Zia už bude vědět, koho poslat.
"Nesmím odejít, má paní?"
"Ne. Musím s tebou soukromě a podrobně probrat tvé plány na dopadení Stilgara." Zakryla si rukou tvář. "Nebudu truchlit, dokud nevykonáš mou pomstu. Dej mi pár minut, abych se uklidnila." Spustila ruku. "Moje služebnice ti ukáže cestu." Lehce pokynula rukou a zašeptala Shalus, své nové komorné: "Nech ho umýt a navonět, než ho přivedeš. Páchne červem."
"Ano, paní."
Alia se obrátila, předstírajíc žal, který necítila, a utekla do svých soukromých komnat. V ložnici za sebou přirazila dveře, zaklela a dupla si.
Zatracený Duncan! Proč? Proč? Proč?
Vycítila, že od Idaha to byla úmyslná provokace. Zabil Džávida a vyprovokoval Stilgara. To znamenalo, že věděl o Džávidovi. Celou tu věc bylo třeba brát jako poselství od Duncana Idaha, jako jeho poslední gesto.
Znova zadupala a zuřivě se rozběhla ložnicí.
Sakra! Sakra! Sakra!
Stilgar přeběhl k rebelům a Ghanima je s ním. A také Irulán.
K čertu s nimi se všemi!
Nohou narazila na nějakou bolestivou překážku, při dupnutí došlápla na kov. Vykřikla bolestí a podívala se dolů. Zjistila, že si narazila nohu o kovovou přezku. Sebrala ji, podívala se na ni a ztuhla. Byla to stará přezka, jeden z těch stříbro-platinových originálů z Caladanu, kterou původně věnoval vévoda Leto Atreides svému mistru šermíři Duncanu Idahovi. Duncan ji mnohokrát nosil. A tady ji zahodil.
Alia křečovitě sevřela přezku. Idaho ji tu nechal, když… když…
Slzy jí vytryskly z očí i přes dlouhou fremenskou výchovu. Ústa se jí stáhla v grimase a ona vycítila v hlavě ten starý souboj, který se šířil až do konečků prstů. Cítila, že se z ní stali dva lidé. Jeden z nich se na ty tělesné křeče díval s ohromením. Ten druhý toužil podvolit se strašlivé bolesti, která se jí šířila z prsou. Slzy jí teď volně stékaly z očí a ta ohromená bytost v ní se hašteřivě ptala: "Kdo pláče? Kdo to pláče? Kdo to tady pláče?"
Ale nic nemohlo zastavit její slzy a ona cítila bolest, která ji pálila v hrudi, která ji vrhla na postel.
A něco se pořád naprosto ohromeně ptalo: "Kdo pláče? Kdo je to…"
Těmito činy Leto II. vyjmul sám sebe z vývojové posloupnosti. Udělal to úmyslným řezem a řekl: "Být nezávislý znamená být mimo." Obě dvojčata viděla dál než k potřebám paměti jako měřícího procesu, to jest způsobu, jímž mohli poměřovat svou vzdálenost od svých lidských počátků. Ale na Letoví II. zůstalo, aby provedl ten odvážný čin, aby poznal, že skutečná tvorba je nezávislá na svém tvůrci. Odmítl znova zopakovat proces vývoje a řekl: "To mě také víc a víc vzdaluje od lidstva." Věděl, co to naznačuje: že v životě nemohou existovat žádné skutečně uzavřené systémy.

HÁRK AL-ADA:
SVATÁ PROMĚNA

Na hmyzu, který se rojil ve vlhkém písku pod prolomeným kanátem, se živili ptáci: papoušci, straky, sojky. Tohle byla džedída, poslední z nových měst, postavená na základech obnaženého čediče. Ghanima, která časných ranních hodin využívala k tomu, aby si prohlédla místa za původními osázenými oblastmi opuštěného síče, zahlédla pohyb a uviděla malého gekona. Před chvílí si všimla datla, hnízdícího v rozpadající se cihlové zdi džedídy.

Uvažovala o tom sídle jako o síči, ale ve skutečnosti to byly jen nízké zdi vyrobené ze stabilizovaných nepálených cihel obklopených rostlinami, které zadržovaly duny pouště. Leželo uprostřed Tanzerouftu, šest set kilometrů na jih od rokliny Sihája. Síč už se začal pomalu znovu rozpadat a splývat s pouští, když tu teď nebyly ruce, které by ho udržovaly. Jeho stěny narušoval větrem hnaný písek, jeho rostlinstvo umíralo, osázené území bylo ve žhavém slunci popraskané.
Ale písek za rozbitým kanátem zůstal vlhký a dosvědčoval tak, že mohutný větrolap pořád pracuje.
V těch měsících, jež uplynuly od útěku z Tabru, vyzkoušeli už uprchlíci pohostinství několika takových míst, která se stala neobyvatelnými působením Démona pouště. Ghanima nevěřila v Démona pouště, i když nebylo možno popřít, že kanát byl skutečně zničen.
Občas dostali nějakou zprávu ze severních osad, když se setkali s povstaleckými hledači koření. Několik toptér - říkalo se, že ne víc než šest - stále ještě pátralo po Stilgarovi, ale Arrakis byla velká a poušť byla uprchlíkům přátelsky nakloněna. Prý byl vytvořen zvláštní přepadový oddíl, který měl Stilgara najít a zlikvidovat, ale ten oddíl, vedený bývalým obyvatelem Tabru Buerem Agarvesem, měl i jiné povinnosti a často se vracel do hlavního města.
Povstalci říkali, že mezi jejich silami a Aliinými vojáky už dochází jen málokdy k boji. Nepředvídatelné pustošivé nájezdy Pouštního démona způsobily, že první starostí Alie i naibů je domobrana. Dokonce i pašeráci byli zasaženi, ale říkalo se, že pátrají v poušti po Stilgarovi, protože touží po odměně vypsané na jeho hlavu.
Stilgar přivedl svou skupinu do džedídy včera těsně před setměním. Jeho neomylný fremenský nos ho vedl přímo ke zdroji vlhkosti. Slíbil, že už brzo vyrazí na jih k útočištím, ale odmítl určit přesné datum přesunu. I když na jeho hlavu byla vypsána odměna, za jakou by si kdysi bylo možno koupit celou planetu, vypadal Stilgar jako ten nejšťastnější a nejbezstarostnější člověk.
"Tohle je pro nás dobré místo," řekl a ukázal na doposud fungující větrolap. "Naši přátelé nám tu nechali trochu vody."
Byli teď malá skupinka, všehovšudy šedesát lidí. Staří, nemocní a velmi mladí byli postupně odesláni k jižním útočištím, kde si je rozebraly důvěryhodné rodiny. Zůstali jen ti nejodolnější, a ti měli mnoho přátel na severu i na jihu.
Ghanima uvažovala, proč se Stilgar odmítá bavit o tom, co se děje s planetou. Copak to nevidí? Jak byl ničen jeden kanát po druhém, fremeni se stahovali zpátky k severním a jižním hranicím, které kdysi vymezovaly jejich území. Tento pohyb jen naznačoval, co se patrně děje s Impériem. Jedna věc byla zrcadlem druhé.
Ghanima si projela rukou pod límcem filtršatů a znova ho dotáhla. Přes své obavy se tu cítila nezvykle volná. Vnitřní životy už ji neobtěžovaly, i když občas cítila, jak jejich vzpomínky pronikají do jejího vědomí. Z těch vzpomínek věděla, jak poušť vypadala kdysi, předtím než začala ekologická transformace. Především byla sušší. Ten neopravovaný větrolap pořád fungoval proto, že zpracovával vlhký vzduch.
Mnozí tvorové, kteří se kdysi pouště vyhýbali, se tu teď odvažovali žít. Mnozí z členů jejich skupiny si všimli, že se velmi rozmnožily denní sovy. I teď Ghanima viděla včelojedy. Poskakovali a tančili mezi hmyzem, který se hemžil ve vlhkém písku na konci rozbitého kanátu. Tady venku bylo jen málokdy vidět jezevce, zato myši klokanovité se tu vyskytovaly v nesčetných množstvích.
Nové fremeny ovládal pověrčivý strach a Stilgar nebyl o nic lepší než ostatní. Tuhle džedídu odevzdali zpátky poušti poté, co byl její kanát rozbit popáté za jedenáct měsíců. Čtyřikrát opravili škody napáchané Pouštním démonem, ale pak už neměli dost zásobní vody, aby riskovali další ztrátu.
Stejné to bylo ve všech džedídách a v mnohých starých síčích. Osm z devíti nových osad bylo opuštěno. Hodně síčových sídel bylo teď ještě přeplněnějších než kdy předtím. A zatímco poušť vstupovala do této nové fáze, fremeni se vraceli ke starým zvykům. Ve všem viděli znamení. Bylo červů čím dál míň všude kromě Tanzerouftu? To byl soud Šaj-hulúda! A bylo vidět mrtvé červy, aniž kdo mohl říci, proč mřeli. Brzo po smrti se opět rozpadli v pouštní prach, ale rozkládající se hory, na které fremeni občas narazili, je naplňovaly hrůzou.
Stilgarova skupina potkala takovou horu minulý měsíc a trvalo čtyři dni, než ze sebe setřásli pocit hrozícího zla. Ta věc páchla kyselými a jedovatými výpary. Rozpadající se tělo se našlo na velké žíle

koření, ale koření bylo většinou zničeno.
Ghanima se odvrátila od kanátu a podívala se zpátky na džedídu. Přímo před ní byla rozbitá zeď, která kdysi chránila muštámal, malý zahradní dvorek a přístřešek. Prozkoumala to místo, puzena neodolatelnou zvědavostí, a našla v něm zásobu plochého nekvašeného kořenného chleba v kamenné nádobě.
Stilgar ho zničil a řekl: "Fremeni by nikdy po sobě nenechali dobrou potravu."
Ghanima si myslela, že se Stilgar plete, ale nestálo to ani za hádku, ani za riziko. Fremeni se měnili. Kdysi se pohybovali po bledu volně, puzeni přirozenými potřebami: vodou, kořením, obchodem. Jejich budíkem byla aktivita zvířat. Ale zvířata si teď osvojila podivné nové zvyky, zatímco většina fremenů se choulila ve starých jeskynních příbytcích ve stínu severního Štítového valu. Hledači koření se v Tanzerouftu vyskytovali vzácně a jen Stilgarova skupina se držela starých zvyků.
Věřila Stilgarovi a jeho obavám z Alie. Irulán teď potvrdila jeho argumenty, protože se vrátila ke starým benegesseritským meditacím. Ale Farad'n na vzdálené Saluse stále ještě žil. Jednou bude muset dojít k účtování.
Ghanima vzhlédla k šedostříbřité ranní obloze a zapátrala ve své mysli. Kde může najít pomoc? Kde se najde někdo, kdo ji vyslechne, když bude mluvit o tom, co se kolem nich děje? Lady Jessica zůstávala na Saluse, jestli se dalo věřit zprávám. A Alia byla socha na pomníku, kterou zajímalo jen to, aby byla veliká, zatímco se víc a víc vzdalovala od reality. Gurney Halleck nebyl k nalezení, i když zprávy o něm přicházely ze všech stran. Kazatel se ukryl a jeho kacířské výlevy byly jen blednoucí vzpomínkou.
A Stilgar?
Podívala se přes rozbitou zeď do míst, kde Stilgar pomáhal opravovat nádrž. Stilgar si vychutnával roli vládce pouště a cena na jeho hlavu měsíc co měsíc rostla.
Nic už nedávalo smysl. Nic.
Kdo byl ten Pouštní démon, ten tvor schopný zničit kanáty, jako by to byly falešné modly, které musejí být skáceny do písku? Byl to toulavý červ? Byla to třetí síla vzpoury - bylo to mnoho lidí? Nikdo nevěřil, že to je červ. Voda vylévající se z kanátů by každého červa zabila. Mnozí fremeni věřili, že Pouštní démon je ve skutečnosti revoluční skupina rozhodnutá svrhnout Aliin mahdínát a vrátit Arrakis ke starým dobám. Ti, kdo tomu věřili, říkali, že by to bylo dobře. Zbavte se té chtivé apoštolské hierarchie, která nedělá nic, než že udržuje vlastní prostřednost. Vraťte se k pravému náboženství, které přijal Muad'Dib.
Ghanima si hluboce povzdechla. Ach, Leto, myslela si. Jsem skoro ráda, že ses dnešních dnů nedožil. Následovala bych tě, ale můj nůž ještě nebyl zkrvaven. Farad'n a Alia. Alia a Farad'n. Starý baron je její démon, a to nesmím dopustit.
Harah vyšla z džedídy a rychlými kroky se blížila ke Ghanimě. Zastavila se před ní a rozdurděně se ptala: "Co tu děláš sama?"
"Tohle je divné místo, Harah. Měli bychom jít pryč."
"Stilgar tu na někoho čeká."
"Ano? To mi neřekl."
"Proč by ti měl všechno říkat? Maku?" Harah plácla na litrožon vody, který Ghanimě vydouval na břiše roucho. "Copak už jsi dospělá ženská, abys mohla být těhotná?"
"Byla jsem těhotná tolikrát, že se to nedá spočítat," odsekla Ghanima. "Nehraj se mnou tu hru na dospělého a dítě!"
Harah o krok couvla, když uslyšela jed v Ghanimině hlase.
"Jste banda pitomců," pokračovala Ghanima a mávla rukou tak, že tím gestem obsáhla celou džedídu, Stilgara i všechny jeho lidi. "Nikdy jsem s vámi neměla jít."
"Kdybys byla nešla, byla bys teď mrtvá."
"Možná. Ale vy nevidíte to, co máte rovnou před očima! S kým se tady má Stilgar setkat?"
"S Buerem Agarvesem."
Ghanima na ni vytřeštila oči.
"Přivezou ho sem tajně přátelé ze síče Rudého jícnu," vysvětlila Harah.
"Aliinu hračku?"
"Přivezou ho sem se zavázanýma očima."
"A Stilgar tomu věří?"

"Buer požádal o vyjednávání. Souhlasil se všemi našimi podmínkami."
"Proč mi o tom nikdo neřekl?"
"Stilgar věděl, že bys byla proti tomu."
"Byla proti… Vždyť je to šílenství!"
Harah se zamračila. "Nezapomínej, že Buer je…"
"Je příbuzný!" odsekla Ghanima. "Je to vnuk Stilgarova bratrance. Já vím. A Farad'n, jehož krev jednou proliji, je můj blízký příbuzný. Myslíš, že proto zadržím svůj nůž?"
"Dostali jsme distrans. Jeho skupinu nikdo nesleduje."
Ghanima promluvila hrozivě tiše: "Z toho nevzejde nic dobrého, Harah. Měli bychom okamžitě odejít."
"Viděla jsi znamení?" zeptala se Harah. "Ten mrtvý červ, co jsme potkali. Bylo to -"
"Tohle si nacpi zpátky do krku a vyzvracej to jinde!" zuřila Ghanima. "Nelíbí se mi ani ta schůzka, ani tohle místo. Nestačí to?"
"Řeknu Stilgarovi, co si -"
"Já mu to řeknu sama," odsekla Ghanima. Prošla kolem Harah, která za ní udělala červí znamení na ochranu proti zlu.
Ale Stilgar se Ghaniminým obavám jen smál a přikázal jí, aby hledala písečné pstruhy, jako by patřila mezi děti. Utekla do jednoho z opuštěných domů džedídy a schoulila se v rohu, aby se uklidnila. Hněv ji ale rychle přešel; cítila, jak se v ní pohnuly vnitřní životy, a vzpomněla si, jak někdo říkal: "Když je dokážeme znehybnit, všechno půjde podle plánu."
Jaká zvláštní myšlenka.
Ale nemohla si vzpomenout, kdo ta slova řekl.
Muad'Dib byl vyděděnec a mluvil za vyděděnce všech dob. Volal proti té obrovské nespravedlnosti, která odcizuje jedince tomu, v co byl naučen věřit, tomu, co mu připadalo správné.

HÁRK AL-ADA:
MAHDÍNÁT - ANALÝZA

Gurney Halleck seděl na kopci Shulochu a vedle sebe měl na i koberci z kořenných vláken položenou balisetu. Pod ním se pánev hemžila dělníky sázejícími rostliny. Písečná rampa, kterou Zavrženci vábili červy na koření, byla přehrazena novým kanátem a po svahu rostla čerstvá zeleň, aby ho zpevnila.
Byl skoro čas na polední jídlo a Halleck už seděl na kopci přes hodinu, protože chtěl být sám a přemýšlet. Pod ním se sice lopotili dělníci, ale všechno, co viděl, byla práce na melanži. Letův osobní odhad byl, že produkce koření brzo klesne na stabilizovanou jednu desetinu nejvyšší zaznamenané produkce z harkonnenských dob. Při každé nové uzávěrce se ceny zásob po celém vesmíru zdvojnásobovaly. Říkalo se, že za tři sta dvacet jeden litr prý rodina Mettuli prodala polovinu planety Novebruns.
Zavrženci pracovali, jako by je hnal sám ďábel, a možná to byla pravda. Před každým jídlem se obraceli tváří k Tanzerouftu a modlili se ke ztělesněnému Šaj-hulúdovi. Tak viděli Leta a jejich očima viděl Halleck budoucnost, v níž ten názor sdílela většina lidstva. Halleck si nebyl jistý, jestli se mu ta vyhlídka líbí.
Leto tomu napomohl tehdy, když sem přivezl Hallecka a Kazatele v Halleckově ukradené toptéře. Leto holýma rukama rozbil kanát Shulochu, odhazoval velké kameny víc než padesát metrů daleko. Když se mu v tom Zavrženci pokusili zabránit, Leto prvního z nich připravil o hlavu pouhým prudkým pohybem paže. Ostatní házel zpátky na jejich společníky a smál se jejich zbraním. Hlasem démona na ně zahřměl: "Oheň se mě nedotkne! Vaše nože mi neublíží! Mám na sobě kůži Šaj-hulúda!"
V té chvíli ho Zavrženci poznali a vzpomněli si na jeho útěk, kdy skočil z kopce "přímo do pouště". Padli před ním na tvář a Leto vydal rozkazy: "Přivádím vám dva hosty. Budete je chránit a ctít. Znovu vybudujete kanát a vysadíte v oáze zahradu. Jednoho dne si tady vytvořím svůj domov. Připravíte můj domov. Už nebudete prodávat koření, ale uschováte každý kousek, který seberete."
Tak ve svých příkazech pokračoval dál a dál a Zavrženci naslouchali každému slovu a dívali se na něj očima zastřenýma strachem.

Hle, Šaj-hulúd konečně přišel z pouště!
Tuhle proměnu nic nenaznačovalo, když Leto našel Hallecka s Ghadheanem al-Fálím v jednom z malých povstaleckých síčů na Gare Ruden. Leto se svým slepým společníkem přišel z pouště po staré stezce koření, jel na červu v oblasti, kde byli dnes červi vzácností. Mluvil o několika objížďkách, které musel udělat, protože v písku bylo dost vlhkosti na to, aby červa zabila. Dorazili krátce po poledni a stráže je přivedly do kamenné společné místnosti.
Ta vzpomínka nedávala Halleckovi pokoje.
"Tak tohle je Kazatel," řekl tehdy.
Halleck slepého muže obešel a pořadně si ho prohlédl. Vzpomínal si přitom na všechno, co se o něm povídalo. V síči nekryla tvář starého muže maska a rysy bylo možno porovnat. Ano, ten člověk vypadal jako starý vévoda, po kterém dostal Leto svoje jméno. Byla to náhodná podoba?
"Víš, co se o něm povídá?" zeptal se Halleck Leta po straně. "Že je to tvůj otec, který se vrátil z pouště."
"Slyšel jsem to."
Halleck se obrátil a pozorně se na chlapce zadíval. Leto měl na sobě podivné filtršaty s ohrnutými okraji kolem tváře a uší. Přes ně měl černé roucho a na nohou pouštní boty. Bylo kolem něj hodně nevysvětlených otázek - například kde se tu vzal a jak se mu podařilo znovu uprchnout.
"Proč jsi sem přivedl Kazatele?" zeptal se Halleck. "V Jacurutu říkají, že pracuje pro ně."
"Už ne. Přivedl jsem ho sem, protože Alia chce jeho smrt."
"Ano? Tak ty myslíš, že tohle je azyl?"
"Ty jsi jeho azyl."
Celou tu dobu stál Kazatel kousek od nich, poslouchal je, ale nedával na sobě znát, že by mu nějak záleželo na tom, kam se jejich debata ubírá.
"Dobře mi posloužil, Gurney," pokračoval Leto. "Rod Atreidů ještě neztratil všechen smysl pro závazky k těm, kdo nám slouží."
"Rod Atreidů?"
"Já jsem rod Atreidů!"
"Utekl jsi z Jacurutu dřív, než jsem mohl dokončit zkoušku, kterou nařídila tvoje babička," podotkl Halleck chladně. "Jak můžeš předpokládat…"
"Život toho muže budeš chránit jako svůj vlastní," přikázal Leto, jako kdyby Gurneyho neslyšel, a podíval se mu zpříma do očí.
Jessica naučila Hallecka mnoha benegesseritským jemnostem pozorování a on v Letovi nerozeznal nic než klidnou jistotu. Ale byly tu pořád Jessičiny rozkazy. "Tvoje babička mě pověřila, abych dokončil tvé vzdělání a ujistil se, že nejsi posedlý."
"Nejsem posedlý." Nic než konstatování.
"Proč jsi utekl?"
"Namrí měl rozkaz zabít mě bez ohledu na to, co udělám. Ty rozkazy byly od Alie."
"Copak jsi Mluvčí pravdy?"
"Jsem." Další sebejisté konstatování.
"A Ghanima také?"
"Ne."
V té chvíli promluvil Kazatel, obrátil prázdné oční důlky k Halleckovi, ale ukázal na Leta. "Ty myslíš, že ty můžeš zkoušet jeho?"
"Nepleť se do toho, když nevíš nic o problému ani o jeho následcích," odbyl ho Halleck, aniž se na něj podíval.
"Ale já toho vím o následcích víc než dost," pokračoval Kazatel. "Jednou mě zkoušela stará žena, která si myslela, že ví, co dělá. Jak se ukázalo, nevěděla to."
Halleck se na něj konečně podíval. "Ty jsi taky Mluvčí pravdy?"
"Každý může být Mluvčí pravdy, dokonce i ty," řekl Kazatel. "Je to věc upřímnosti k sobě samému ve věci podstaty vlastních pocitů. Vyžaduje to, aby ses vnitřně ztotožnil s pravdou, což ti umožní ji snadno rozeznat."
"Proč se do toho pleteš?" Halleck položil ruku na krispel. Kdo to je, ten Kazatel?

"Jsem za ty události odpovědný," řekl Kazatel. "Má matka možná dokáže položit na oltář vlastní krev, ale já mám jiné pohnutky. A je mi jasné, jaký máš problém."
"Ano?" Hallecka to už opravdu zajímalo.
"Lady Jessica ti přikázala, abys rozlišil vlka a psa, ze'eb a ke'leb. Podle její definice je vlk někdo, kdo má moc a zneužívá ji. Ale mezi vlkem a psem je fáze přechodu, v níž se od sebe rozlišit nedají."
"To je dost přesné," připustil Halleck a všiml si, jak do společné místnosti přichází stále víc lidí a naslouchají jim. "Jak to víš?"
"Protože znám tuhle planetu. Nechápeš? Přemýšlej o tom. Pod povrchem jsou skály, špína, usazeniny, písek. To je planetární paměť, obrázek její historie. S lidmi je to totéž. Pes se pamatuje na vlka. Každý vesmír se otáčí kolem podstaty bytí a od té podstaty se odrážejí všechny vzpomínky a stoupají k povrchu."
"Velmi zajímavé," podotkl Halleck. "Ale jak mi to pomůže splnit můj rozkaz?"
"Prohlédni si obraz vlastní historie, kterou máš v sobě. Komunikuj tak, jak komunikují zvířata."
Halleck zavrtěl hlavou. Na tom Kazateli bylo něco přitažlivě přímého, něco, co mnohokrát pozoroval na Atreidech, a ledacos naznačovalo, že používá Hlas. Halleck cítil, jak mu začíná bušit srdce. Bylo by to možné?
"Jessica chtěla rozhodnou zkoušku, tlak, pod nímž by se odhalila pravá podstata jejího vnuka," řekl zase Kazatel. "Ale ta podstata je tam pořád, stačí se dívat."
Halleck se obrátil k Letovi. Udělal to proti své vůli, jako by ho k tomu nutila neodolatelná síla.
Kazatel pokračoval, jako by přednášel tvrdohlavému žáčkovi. "Tahle mladá osoba tě mate, protože to není jediná bytost. Je to společenství. A jako v každém společenství, které se dostane pod tlak, může se velení ujmout kterýkoli člen. To velení není vždycky neškodné a odtud pocházejí historky o Zvrácenosti. Ale ty jsi tomu společenství už ublížil dost, Gurney Hallecku. Copak nevidíš, že proměna už proběhla? Tenhle mladík dosáhl vnitřní spolupráce, která je nesmírně mocná a nemůže být odvrácena. To vidím i bez očí. Jednou jsem se mu vzepřel, ale teď dělám, co přikáže. Je to Léčitel."
"Kdo jsi ty?" zeptal se Halleck.
"Nejsem víc, než co vidíš. Nedívej se na mě, dívej se na toho, koho jsi dostal rozkaz učit a zkoušet. Zformovala ho krize. Přežil ve smrtelně nebezpečném prostředí. Je zde."
"Kdo jsi?" trval na svém Halleck.
"Říkám ti jen, aby ses díval na toho atreidského mladíka! On je ta nejvyšší zpětná vazba, na níž závisí náš druh. Vloží zpět do systému výsledky jeho předchozí činnosti. Žádný jiný člověk nemůže znát tu předchozí činnost tak, jak ji zná on. A ty uvažuješ o tom, že bys zničil někoho takového!"
"Dostal jsem rozkaz ho zkoušet a nebudu -"
"Ale vždyť už jsi to udělal!"
"Je Zvrácenost?"
Kazatel se unaveně zasmál. "Ty trváš na tom benegesseritském nesmyslu. Jak jen dokážou vytvořit mýty, které lidé přijmou!"
"Jsi Paul Atreides?" zeptal se Halleck.
"Paul Atreides už není. Snažil se stát se svrchovaným morálním symbolem a přitom zavrhl všechny morální nároky. Stal se svatým bez boha, každé jeho slovo bylo rouhání. Jak si můžeš myslet -"
"Protože mluvíš jeho hlasem."
"Chceš zkoušet mě? Dej si pozor, Gurney Hallecku."
Halleck polkl, přinutil se znovu soustředit na lhostejného Leta, který jen stál a chladně je pozoroval.
"Kdo tu koho zkouší?" zeptal se Kazatel. "Není to třeba tak, že lady Jessica zkouší tebe, Gurney Hallecku?"
Hallecka ta myšlenka hluboce rozrušila a přitom uvažoval, proč se nechá Kazatelovými slovy tak pohnout. Ale v atreidských služebnících byla hluboce zakořeněna touha uposlechnout podobnou autokratickou mystiku. Když mu to Jessica vysvětlovala, všechno to vypadalo ještě záhadněji. Halleck teď cítil, jak se v něm něco změnilo, něco, čeho se jen dotkl benegesseritský výcvik, který mu vnutila lady Jessica. Narůstal v něm nezřetelný hněv. On se nechtěl změnit!
"Kdo z vás si tady hraje na boha a proč?" zeptal se Kazatel. "Až si budeš odpovídat na tu otázku,

nebude stačit spolehnout se jen na rozum."
Halleck pomalu a záměrně přenesl svou pozornost z Leta na slepce. Jessica pořád říkala, že by měl dosáhnout rovnováhy kairits - "měl bys - neměl bys". Říkala tomu kázeň beze slov a vět, bez pravidel a argumentů. Byl to ostrý okraj jeho vlastní vnitřní pravdy, která zahrnovala vše. Něco v hlase slepého muže, v jeho tónu, v jeho chování zažehlo v Halleckovi hněv, který se sám strávil a změnil v oslepující klid.
"Odpověz na mou otázku," řekl Kazatel.
Halleck cítil, jak ta slova prohlubují jeho soustředění na toto místo, na tento okamžik a jeho požadavky. Jeho postavení ve vesmíru bylo definováno jen tímto soustředěním. Nezůstal v něm ani stín pochybnosti. Tohle byl Paul Atreides, nikoli mrtvý, ale znovu se navrátivší. A tohle nedítě Leto. Halleck se znovu podíval na Leta a opravdu ho viděl. Viděl kolem očí známky napětí, vycítil z jeho postoje rovnováhu, pasivní ústa, v nichž se skrýval smysl pro humor. Leto vystupoval z pozadí tak zřetelně, jako by na něj bylo zaměřeno ostré světlo. Dosáhl harmonie prostě tím, že ji přijal.
"Pověz mi, Paule," řekl Halleck, "ví to tvá matka?"
"Pro Sesterstvo, pro celé, jsem mrtvý. Nepokoušej se mě křísit."
Halleck se na něj stále ještě nepodíval a zeptal se: "Ale proč tedy -"
"Dělá to, co musí. Vytváří vlastní život a myslí si, že řídí mnoho životů. Tak si všichni hrajeme na boha."
"Ale ty jsi živý," zašeptal Halleck, který si to konečně plně uvědomil. Podíval se na toho muže, mladšího než on sám, ale tak zestárlého pouští, až se zdálo, jako by na hřbetě vláčel dvojnásobný náklad let než Halleck.
"Co to znamená, živý?" zeptal se Paul.
Halleck se rozhlédl na přihlížející fremeny, jejichž tváře kolísaly mezi pochybou a úctou.
"Má matka se nikdy nemusela naučit to co já." Byl to Paulův hlas! "Být bohem se může časem stát nudným a ponižujícím. Je víc než dost důvodů použít vlastní svobodnou vůli. Bůh si může přát utéci do spánku a žít jen v podvědomých představách svých snových tvorů."
"Ale ty jsi živý!" opakoval Halleck hlasitěji.
Paul ignoroval vzrušení v hlase svého dávného společníka. "Byl bys skutečně postavil toho chlapce proti jeho sestře v tom podivném maššádu? Jaký nebezpečný nesmysl! Každý z nich by řekl: ‚Ne! Zabijte mě! Nechte toho druhého žít!' Kam by taková zkouška vedla? Co to tedy znamená být živý, Gurney?"
"To nebyla ta zkouška," protestoval Halleck. Nelíbilo se mu, jak se fremeni kolem tisknou blíž, prohlížejí si Paula a nevšímají si Leta.
Ale Leto se vmísil do hovoru. "Podívej se na tu látku, otče."
"Ano… ano…" Paul zvedl hlavu, jako by čichal ve vzduchu. "Takže patří Farad'novi!"
"Jak snadné je sledovat své myšlenky místo svých smyslů," řekl Leto.
Halleck nepochopil, co to mělo znamenat, a chtěl se právě zeptat, když ho zadržel Leto rukou položenou na paži. "Neptej se, Gurney. Možná bys mě mohl zase začít podezřívat, že jsem Zvrácenost. Ne! Nech to být, Gurney. Jestli se budeš snažit to uspěchat, zničíš jen sám sebe."
Ale Hallecka se znova zmocnily pochyby. Jessica ho varovala. "Umějí výborně klamat, tihle předzrození. Umějí takové triky, že se ti o nich ani nesnilo." Halleck pomalu zavrtěl hlavou. A Paul! Bohové pod námi! Paul živý a ve spolku s tímhle otazníkem, který zplodil!
Fremeni kolem už to nevydrželi. Vtiskli se mezi Hallecka a Paula, mezi Leta a Paula, odsunuli je stranou. Začaly pršet otázky. "Jsi Muad'Dib? Jsi opravdu Muad'Dib? Je pravda to, co říká? Řekni nám to!"
"Musíte mě brát jen jako Kazatele," odpověděl Paul a odstrkoval je. "Nemohu být Paul Atreides ani Muad'Dib, už ne. Nejsem druh Chani, ani imperátor."
Halleck, který se obával, co se může stát, pokud fremeni na své otázky nedostanou logickou odpověď, se chystal zasáhnout, když se pohnul i Leto. Tehdy poprvé viděl Halleck tu strašnou změnu, která se s Letem stala. Lví hlas zařval: "Ustupte!" - a Leto vykročil vpřed, odstrkoval dospělé fremeny napravo nalevo, srážel je, bil je rukama, rval jim nože z rukou tak, že je uchopil za čepel.
Za necelou minutu se ti fremeni, kteří ještě stáli, v mlčenlivém ohromení tiskli ke stěnám. Leto stál vedle svého otce. "Když Šaj-hulúd promluví, poslechnete," řekl Leto.
A když několik fremenů začalo protestovat, Leto odtrhl balvan z rohu chodby a holou rukou ho rozdrtil.

Celou dobu se usmíval.
"Strhnu vám síč před očima," řekl.
"Pouštní démon," zašeptal někdo.
"A vaše kanáty," souhlasil Leto, "roztrhám na kusy. Nebyli jsme tady, slyšíte mě?"
Hlavy se s vyděšenou poslušností pohnuly ze strany na stranu.
"Nikdo nás neviděl," řekl Leto. "Jedno vaše slovo - a já se vrátím a zaženu vás do pouště bez vody!"
Halleck uviděl ruce se znamením červích rohů, zažehnávající zlo.
"Teď půjdeme, můj otec a já, a náš dávný přítel nás doprovodí," pokračoval Leto. "Připravte naši toptéru."
A pak je Leto dovedl do Shulochu a po cestě vysvětlil, že musejí jednat rychle, protože Farad'n bude už brzo na Arrakis. "A jak řekl můj otec, pak uvidíš tu pravou zkoušku, Gurney."
Když se teď Halleck díval dolů z kopce Shulochu, ptal se sám sebe, jako se ostatně ptal den co den: "Jakou zkoušku? Co tím myslel?"
Ale Leto už nebyl v Shulochu a Paul odmítal odpovědět.
Církev a stát, vědecké poznání a víra, jedinec a jeho společnost, dokonce i pokrok a tradice - to všechno může být uvedeno v soulad Muad'Dibovým učením. Naučil nás, že neexistují žádné nepřekonatelné protiklady kromě těch, které spočívají v lidské víře. Kdokoli může strhnout závoj času. Můžete objevit budoucnost v minulosti nebo ve své vlastní představivosti. Tím získáte zpátky vědomí své vnitřní bytosti. Pak budete vědět, že vesmír je souvislý celek a vy jste od něj neoddělitelní.

KAZATEL V ARRAKÉNU
(PODLE HÁRK AL-ADY)

Ghanima seděla mimo okruh světla melanžových lamp a dívala se na Buera Agarvese. Nelíbil se jí jeho okrouhlý obličej a rozježené obočí, to, jak při řeči pohyboval nohama, jako by v jeho slovech byla skryta hudba, na kterou tančil.
Ten nepřišel vyjednávat se Stilem, říkala si Ghanima, a každé slovo a pohyb toho muže jí to potvrzovaly.
Couvla ještě kousek dál od kruhu Rady.
Každý síč měl takovou místnost, jako byla tahle, ale sněmovní sál opuštěné džedídy připadal Ghanimě stísněný, protože byl tak nízký. Šedesát lidí Stilgarovy skupiny a těch devět, kteří přišli s Agarvesem, vyplnilo jen jeden konec místnosti. Lampy na melanžový olej se odrážely na nízkých sloupech podpírajících strop. Světlo vrhalo chvějící se stíny, které tančily po stěnách, a štiplavý kouř plnil místnost pachem skořice.
Schůzka začala za soumraku po modlitbách za vodu a večerním jídle. Teď už trvala víc než hodinu a Ghanima nedokázala dohlédnout na dno těch proudů skrytých v Agarvesově chování. Jeho slova se zdála být jasná, ale jeho pohyby a pohledy s nimi byly v nesouladu.
Agarves právě mluvil, odpovídal na otázku jedné ze Stilgarových pobočnic, Ražíji, neteře Harah. Byla to asketická mladá žena s tmavou pletí, jejíž ústa se v koutcích stáčela dolů, takže to vypadalo, jako by soustavně něčemu nedůvěřovala. Ghanimě připadalo, že za těchto okolností je to docela vhodný výraz.
"Samozřejmě že jsem přesvědčen, že Alia dá plnou a naprostou milost vám všem," řekl Agarves. "Jinak bych tu s tímto poselstvím nebyl."
Stilgar se do toho vložil, když viděl, že Ražíja se chystá znovu promluvit. "Ani mi tolik nedělá starost, jestli ty jí věříš, jako to, jestli ona věří tobě." Stilgar skoro vrčel. Byl z toho návrhu, že by se měl vrátit k svému původnímu postavení, celý nesvůj.
"Je jedno, jestli mi věří," namítl Agarves. "Abych byl upřímný, myslím, že ne. Příliš dlouho jsem vás hledal a nenašel. Ale měl jsem pořád pocit, že nechce, abyste byli zajati. Byla -"
"Byla manželkou muže, kterého jsem zabil," přerušil ho Stilgar. "Ručím ti za to, že si o to řekl. Stejně dobře by mohl padnout na vlastní nůž. Ale tenhle nový postoj zavání -"
Agarves vyskočil a na tváři mu byl patrný hněv. "Odpouští vám! Kolikrát to mám opakovat? Přiměla kněží, aby udělali velkou podívanou z žádání o boží vnuknutí pro -"
"Tím jsi jen nastolil další otázku." To byla Irulán, která se naklonila přes Ražíju, její plavá hlava se

odrážela od Ražíjiny tmavé. "Přesvědčila tě, ale třeba má jiné plány."
"Kněží mají -"
"A pak jsou tu všechny ty další historky," pokračovala Irulán. "Že jsi víc než jen vojenský poradce, že jsi její -"
"Dost!" Agarves byl už bez sebe vzteky. Jeho ruka spočinula nedaleko nože. Svářící se city se mu střídaly na tváři a křivily jeho rysy. "Věřte si, čemu chcete, ale já s tou ženskou už nemůžu dál pokračovat! Poskvrňuje mě! Znečistí všechno, čeho se dotkne! Zneužívá mě. Špiní mě. Ale nepozvedl jsem nůž proti své rodině. Ne - už nikdy!"
Ghanima, která to všechno pozorovala, si myslela: Teď z něj konečně vylezla pravda. Stilgar se překvapivě rozesmál. "Bratranče, bratranče," řekl. "Promiň, ale v hněvu je pravda."
"Tak tedy souhlasíš?"
"To jsem neřekl." Zvedl ruku, protože se zdálo, že Agarves znova vybuchne. "Nejde o mě, Buere, ale jsou tu ostatní." Ukázal kolem sebe. "Pojďme se chvilku zamyslet nad tím, jaké reparace Alia nabízí."
"Reparace? Tady nepadlo ani slovo o reparacích. Promiň, ale žádné -"
"Tak co nabízí jako záruku svých slov?"
"Síč Tabr, tvoje postavení naíba, plnou autonomii jako neutrálního území. Chápe teď, jak -"
"Nevrátím se do její suity ani jí neposkytnu bojovníky," varoval Stilgar. "Je to jasné?"
Ghanima cítila, jak Stilgar slábne, a myslela si: Ne, Stile! Ne!
"Není třeba," souhlasil Agarves. "Alia jen chce, aby se k ní vrátila Ghanima a aby splnila slib zásnub, kterým -"
"Tak teď to je konečně venku!" řekl Stilgar a zamračil se, "Ghanima je ta cena, kterou mám zaplatit za milost. Copak si myslí, že jsem -"
"Myslí, že jsi rozumný," sedl si znova Agarves.
Ghanima si radostně pomyslela: Neudělá to. Šetři dechem. Neudělá to.
Při té myšlence za sebou uslyšela lehké zašustění. Začala se otáčet, ale to už se jí zmocnily silné ruce. Těžký hadr páchnoucí uspávadlem jí zakryl tvář dřív, než stačila vykřiknout. Jak ji opouštělo vědomí, cítila, že ji odnášejí ke dveřím v nejtmavší části haly. A myslela si: Měla jsem to vědět! Měla jsem být připravená! Ale ruce, které ji držely, byly dospělé a silné. Nedokázala se jim vykroutit.
Ghanimin poslední smyslový vjem byl chladný vzduch, záblesk hvězd a tvář v kápi, která se na ni podívala a zeptala se: "Není doufám zraněná?"
Odpověď už neslyšela. Hvězdy se jí roztančily před očima a ztratily se v záblesku světla jejího vnitřního já.
Muad'Dib nám poskytl zvláštní druh vědomostí o prorockém vhledu, o chování, které takový vhled obklopuje, a o jeho vlivu na události, které se zdají být "souvislé". (To jest na události, jež se mají stát ve vzájemně propojeném sledu, který prorok odhaluje a interpretuje.) Jak už bylo řečeno dříve, takový vhled působí jako podivná past pro proroka samotného. Může se stát obětí toho, co ví - což je poměrně běžná lidská chyba. Nebezpečí je v tom, že ti, kdo předpovídají skutečné události, mohou přehlédnout polarizující účinek přílišného spoléhání na vlastní pravdu. Mají sklon zapomínat, že v polarizovaném vesmíru nic nemůže existovat, aniž by byl přítomen i protiklad.

HÁRK AL-ADA:
VĚŠTECKÉ VIZE

Poletující písek visel nad obzorem jako mlha a zahaloval vycházející slunce. Ve stínu dun byl písek chladný. Leto stál mimo palmový kruh jednoho z jižních útočišť a díval se do pouště. Cítil prach a vůni trnitých keřů, slyšel ranní zvuky lidí a zvířat. Fremeni tady neměli žádný kanát. Měli tu jen minimální množství rostlin, které zalévaly ručně ženy vodou z kožených měchů. Jejich větrolap byl křehký, snadno zničitelný písečnými bouřemi, ale stejně snadno opravitelný. Strádání, tvrdost obchodu s kořením a dobrodružství tu byly způsobem života. Tihle fremeni ještě věřili, že nebe znamená zvuk tekoucí vody, ale měli pradávné pojetí svobody, které s nimi Leto sdílel.
Svoboda je osamělý stav, myslel si.

Leto si upravil záhyby bílého roucha, které zakrývalo jeho živé filtršaty. Cítil, jak ho pstruží membrána změnila, a jako vždycky když si to uvědomil, musel překonat hluboký pocit ztráty. Už nebyl úplně člověk. V jeho krvi se děly divné věci. Pstruží panožky pronikly do každého orgánu, přizpůsobovaly, měnily. I sami pstruzi se měnili, upravovali. Ale Letovi, který to věděl, drásala srdce stará pouta se ztraceným lidstvím, jeho život uvízl v primitivní úzkosti, jeho prastará kontinuita byla otřesena. Věděl ale, jak zrádné je příliš se zabývat takovými city. Dobře to věděl.
Ať se budoucnost stane sama, myslel si. Jediné pravidlo, jímž se řídí tvořivost, je samotný akt tvorby.
Bylo těžké odtrhnout pohled od písku, od dun - od té velké prázdnoty. Tady na okraji pouště bylo pár skal, ale ty jen vedly představivost dál k větru, prachu, řídkým a osamělým rostlinám a zvířatům, tam, kde duna splývá s dunou, poušť s pouští.
Za ním se ozval zvuk flétny hrající k ranní modlitbě, k prozpěvování proseb o vláhu, které se teď poněkud změnily a staly se serenádou k poctě novému Šaj-hulúdovi. Leto to věděl a v jeho očích to dodávalo hudbě nádechu nekonečné osamělosti.
Mohl bych prostě odejít do téhle pouště, myslel si.
Všechno by se změnilo. Jeden směr by byl stejně dobrý jako jiný. Už se naučil žít život osvobozený od majetku. Vybrousil fremenskou mystiku až k nebezpečné břitkosti: Všechno, co si bral s sebou, bylo nezbytné, a to bylo všechno, co si bral. Ale neměl s sebou nic než ty šaty, které nosil, atreidský zlatý prsten se sokolem v jejich záhybech a kůži, která mu nepatřila.
Bylo by tak snadné odtud odejít.
Zaujal ho pohyb na obloze: vějířovité špičky křídel naznačovaly, že je to sup. Při tom pohledu se mu sevřelo srdce. Stejně jako divocí fremeni žili i supi v téhle krajině, protože se tady narodili. Nic lepšího neznali. Poušť z nich udělala to, čím byli.
Ale ve stopách Muad'Diba a Alie přicházela jiná generace fremenů. Proto nemohl odejít do pouště, jak to udělal jeho otec. Leto si vzpomněl na Idahova slova z těch dávných prvních dnů: "Ti fremeni! Jsou úžasně živí. Nikdy jsem nepotkal chamtivého fremena."
Teď tu byla spousta chamtivých fremenů.
Leta zalila vlna smutku. Pustil se na cestu, která to všechno změní, ale za jakou strašnou cenu. A držet kurz té změny bylo čím dál obtížnější, jak se blížili středu víru.
Kralizec, Boj uragánů, ležel před nimi… ale cenou za chybný krok by byl Kralizec nebo ještě něco horšího.
Za Letem se ozvaly hlasy a pak nějaké dítě řeklo: "Tady je."
Leto se otočil.
Z útočiště přišel Kazatel vedený dítětem.
Proč o něm pořád uvazuji jako o Kazateli? napadlo Leta.
Odpověď byla jasně napsána na čisté tabulce Letovy mysli. Protože to už není Muad'Dib, už to není Paul Atreides. Poušť z něj udělala to, čím je. Poušť a šakali z Jacurutu s jejich nadměrnými dávkami melanže a neustálými zradami. Kazatel předčasně zestárl, zestárl nikoli navzdory koření, ale kvůli němu.
"Říkali mi, že jsi se mnou chtěl mluvit," řekl Kazatel, když se jeho dětský průvodce zastavil.
Leto se podíval na dítě z útočiště, které bylo skoro tak velké jako on sám, se závistí i s lačnou zvědavostí. Nad dětskou maskou blýskaly dvě tmavé oči.
Leto mávl rukou. "Nech nás o samotě."
Dítě nejdřív vzdorně nahrbilo ramena, ale pak zvítězila úcta a vrozený fremenský respekt k soukromí.
Dítě odešlo. "Víš, že Farad'n je tady na Arrakis?" zeptal se Leto.
"Gurney mi to říkal, když sem se mnou včera letěl."
A Kazatel si myslel: Jak chladně odměřená jsou jeho slova. Je takový, jaký jsem kdysi býval já.
"Stojím před těžkým rozhodnutím," pokračoval Leto.
"Já jsem myslel, že jsi všechna rozhodnutí už udělal."
"Tuhle past přece známe, otče."
Kazatel si odkašlal. Napětí mu řeklo, jak těsně se přiblížili k všeotřásající krizi. Teď se Leto už nebude spoléhat jen na vidění, on bude ta vidění řídit.
"Potřebuješ mou pomoc?" zeptal se Kazatel.

"Ano. Vracím se do Arrakénu a chtěl bych tam jít jako tvůj průvodce."
"Čeho tím chceš dosáhnout?"
"Budeš ještě jednou kázat v Arrakénu?"
"Možná. Jsou ještě věci, které jsem jim neřekl."
"Už se nevrátíš do pouště, otče."
"Když půjdu s tebou?"
"Ano."
"Udělám, cokoli rozhodneš."
"Rozmyslel sis to dobře? Když je tu Farad'n, bude s ním tvoje matka."
"Nepochybně."
Kazatel si znova odkašlal. Prozrazovalo to nervozitu, což by Muad'Dib nikdy nepřipustil. Tohle tělo už příliš dlouho nepotřebovalo starou sebekázeň, jeho mysl ho příliš často zrazovala až k šílenství pod vlivem Jacurutu. A Kazatel si myslel, že by možná nebylo moudré vrátit se do Arrakénu.
"Nemusíš mě doprovázet," řekl Leto. "Ale je tam moje sestra a já se vrátit musím. Ty můžeš jít s Gurneym."
"A ty bys šel do Arrakénu sám?"
"Ano. Musím se setkat s Farad'nem."
"Půjdu s tebou," povzdechl Kazatel.
A Leto vycítil v jeho hlase známky starého šílenství vizí a uvažoval: Hrál už zase hru na předvídání? Ne. Tou cestou už nikdy nepůjde. Znal nástrahy částečného závazku. Každé Kazatelovo slovo potvrzovalo, že vidiny přenechal svému synovi, protože věděl, že všechno v tomto vesmíru bylo očekáváno.
To jen ty staré polarity se teď Kazateli vysmívaly. Byly ve vzduchu kolem něj, v zemi pod jeho nohama, byl to ten proměnlivý děj, který se soustřeďoval na tohle nedítě - jeho syna. Výkřik starých vidin čekal v Kazatelově hrdle.
Ta prokletá svatost!
Svým obavám se nemohl vyhnout. Věděl, co je v Arrakénu čeká. Budou znova hrát hru s děsivými a nebezpečnými silami, která jim nikdy nemůže přinést mír.
Dítě, které odmítne jít v otcových šlépějích, to je symbol jedinečné schopnosti člověka. "Nemusím být tím, čím byl můj otec. Nemusím uposlechnout pravidel svého otce ani věřit ve všechno, v co věřil on. Moje lidská síla spočívá v tom, že si mohu sám vybrat, v co věřit a v co nevěřit, nebo čím být a čím nebýt."

HÁRK AL-ADA:
ŽIVOTOPIS LETA ATREIDA II.

Poutnice tančily za zvuků bubnu a píšťaly na náměstí před chrámem, na kotnících měly šperky, jejich šaty byly lehké a odhalující. Dlouhé černé vlasy odhazovaly dozadu a pak zase do tváře, jak se točily.
Alia se dívala na tu scénu z výšky Chrámu. Přitahovalo ji to a zároveň odpuzovalo. Bylo dopoledne, hodina, kdy se náměstím začala šířit vůně melanžové kávy od stánků obchodníků v podloubích. Brzo bude muset vyjít ven a přivítat Farad'na, předat mu oficiální dary a dohlížet na jeho první setkání s Ghanimou.
Všechno šlo podle plánu. Ghani ho zabije a v následném otřesu bude jen jediná osoba připravena posbírat střepy. Loutky tancovaly, když se zatahalo za nitky. Stilgar zabil Agarvese, přesně jak v to doufala. A Agarves dovedl únosce do džedídy, aniž to tušil, tajnou vysílačkou schovanou v nových botách, které mu darovala. Stilgar a Irulán teď vězeli v kobkách Chrámu. Možná zemřou, ale možná se pro ně najde jiné použití. Neuškodí počkat.
Všimla si, že městští fremeni se dívají na tančící poutnice pod ní zaujatým pohledem. Základní rovnost pohlaví přišla z pouště do fremenských měst a přetrvala tam, ale rozdíly v postavení muže a ženy už začínaly být patrné. To bylo také součástí jejího plánu. Rozděluj a oslabuj. Alia vycítila tu jemnou změnu způsobu, jakým ti dva fremeni hleděli na exotické tanečnice.
Jen ať se dívají! Jen ať jejich mysl naplní ghafla.

Alia měla otevřené okenice a cítila teď prudký vzrůst žáru, který v tuhle roční dobu začínal s úsvitem a vrcholil v časném odpoledni. Teplota tam dole na náměstí bude ještě mnohem vyšší. Pro tanečnice to nemohlo být nic příjemného, ale stále vířily a prohýbaly se, mávaly rukama a vlasy v horečnatém odevzdání. Zasvětily svůj tanec Alie, Lůnu nebes. Jeden poradce to přišel pošeptat Alie a ušklíbal se přitom nad těmi cizími ženami a jejich zvyky. Vysvětlil také, že poutnice jsou z Iksu, planety, kde ještě zůstaly zbytky technologie.
Alia nakrčila nos. Ty ženy byly stejně nevědomé, pověrčivé a zpátečnické jako pouštní fremeni… přesně jak to říkal ten poradce, který se snažil udělat si dobré oko tím, že jí přišel říci o věnování tance. A ani poradce, ani Iksanky nevěděli, že Iks je jen číslo v zapomenutém jazyce.
Alia se zlehka zasmála a pomyslela si: Jen ať tančí. Tanec odčerpává energii, která by mohla být vynaložena na mnohem ničivější účely. A hudba byla příjemná, tenké kvílení nad monotónním rytmem bubnů a tleskajících dlaní.
Hudbu náhle přehlušil řev mnoha hlasů ze vzdáleného konce náměstí. Tanečnice spletly krok, chvilku nastal zmatek, pak se vzpamatovaly, ale v jejich pohybech už nebyla ta smyslná jednota a i jejich pohledy zabloudily k vzdálené bráně náměstí, kudy dovnitř proudil dav jako voda z otevřené propusti kanátu.
Alia se dívala na tu valící se vlnu.
Teď slyšela i slova, a z nich nejvíc jedno: "Kazatel! Kazatel!"
Pak ho uviděla, jak kráčí v prvních řadách té lidské vlny, ruku na rameni svého mladého průvodce. Poutnice přestaly vířit, ustoupily na schody pod Alií. Připojilo se k nim i jejich publikum a Alia vycítila v přihlížejících posvátnou úctu. Ona sama pociťovala jen strach.
Jak se opovažuje!
Napůl se otočila, aby zavolala stráže, ale pak si to rozmyslela. Náměstí už bylo plné lidí. Kdyby jim bylo odepřeno to, po čem zjevně toužili, totiž vyslechnout si slepého misionáře, mohlo by to být moc ošklivé.
Alia zaťala pěsti.
Kazatel! Proč to Paul dělá? Pro polovinu lidí to byl "šílenec z pouště", a to znamenalo, že je posvátný. Ostatní si na bazarech a v obchodech šeptali, že to musí být Muad'Dib. Proč by ho jinak mahdínát nechal vykládat taková zjevná kacířství?
Alia viděla v davu uprchlíky, pozůstatky opuštěných síčů, lidi v rozervaných šatech. Tam dole bude nebezpečno, dají se tam udělat chyby.
"Paní?"
Ten hlas se ozval za Alií. Obrátila se a uviděla Ziu stát ve dveřích do vnější komnaty. Těsně za ní stála ozbrojená palácová stráž.
"Ano, Zio?"
"Má paní, je tu Farad'n a žádá o audienci."
"Tady? V mých pokojích?"
"Ano, má paní."
"Je sám?"
"Dva strážci a lady Jessica."
Alia se dotkla hrdla, protože si vzpomněla na poslední setkání s matkou. Ale doba se změnila. Jejich vztah dostal nová pravidla.
"Jak je prudký," podotkla Alia. "Jaký důvod uvedl?"
"Slyšel o…" Zia ukázala k oknu vedoucímu na náměstí. "Prý mu řekli, že nejlepší výhled je od vás."
Alia se zamračila. "Věříš tomu, Zio?"
"Ne, má paní. Myslím, že se mu donesly ty pověsti. Chce vidět, jak budete reagovat."
"K tomu ho navedla moje matka!"
"To je dost možné, má paní."
"Zio, drahá. Chci, abys pro mě vykonala určité velmi důležité příkazy. Pojď sem."
Zia se přiblížila na vzdálenost jednoho kroku. "Má paní?"
"Nech sem vpustit Farad'na, jeho strážce i mou matku. Pak se připrav na to, že sem přivedeš Ghanimu. Má být oblečena jako fremenská nevěsta do posledního detailu - úplně."
"S nožem, má paní?"

"S nožem."
"Má paní, to je -"
"Ghanima pro mě nepředstavuje žádnou hrozbu."
"Má paní, máme důvod věřit, že utekla se Stilgarem spíš proto, aby ho chránila, než z jakéhokoli jiného -"
"Zio!"
"Má paní?"
"Ghanima už prosila za Stilgarův život a Stilgar zůstává naživu."
"Ale ona je pravděpodobná dědička!"
"Jen vykonej mé rozkazy. Připrav Ghanimu. Mezitím pošli pět lidí z chrámového služebnictva dolů na náměstí. Mají pozvat Kazatele sem nahoru. Ať počkají na příležitost a promluví s ním, nic víc. Nesmějí použít síly. Chci jen, aby ho zdvořile pozvali. Naprosto žádné násilí. A Zio…"
"Má paní?" Jak chmurně to znělo.
"Kazatele a Ghanimu sem přivedete zároveň. Vstoupí naráz na můj signál. Rozumíš?"
"Znám plán, má paní, ale -"
"Prostě to udělej. Zároveň." A Alia pokynula amazonce hlavou, že může odejít. Když se Zia obrátila a odcházela, Alia dodala: "Cestou sem pošli Farad'na a ostatní, ale nejdřív ať vejde asi deset tvých nejlepších lidí."
Zia se obrátila, ale nezastavila. "Stane se, jak poroučíte, má paní."
Alia se podívala z okna. Za pár minut plán přinese své krvavé ovoce. A Paul bude při tom, až jeho dcera zasadí ránu z milosti jeho svaté přetvářce. Alia slyšela, jak vchází oddíl Ziiny stráže. Už bude brzo po všem. Po všem. Podívala se dolů se vzrůstajícím pocitem triumfu, když Kazatel zaujal postavení na prvním schodě. Jeho mladý průvodce přidřepl vedle něj. Alia viděla žlutá roucha chrámových kněží čekajících vlevo, odstrkovaných tlakem davu. Měli ale s davem zkušenosti. Najdou si způsob, jak se k svému cíli přiblížit. Kazatelův hlas hřímal po celém náměstí a dav čekal na jeho slova s napjatou pozorností. Jen ať poslouchají! Brzo už jeho slova budou znamenat něco jiného, než zamýšlel. A žádný Kazatel nebude po ruce, aby protestoval.
Slyšela, jak vchází Farad'n a jeho skupina, a pak Jessičin hlas: "Alio?"
Alia se neobrátila, když odpověděla. "Vítejte, princi Farad'ne, matko. Pojďte si užít té podívané." V té chvíli se podívala zpátky a uviděla mohutného sardaukara Tyekanika, jak se mračí na její stráže, které jim stály v cestě. "Ale tohle není k hostům zdvořilé," řekla Alia. "Pusťte je sem." Dva z jejích strážců, zjevně na Ziin rozkaz, došli až těsně k ní a postavili se mezi Alii a ostatní. Další strážci odstoupili stranou.
Alia couvla k pravé straně okna a pokynula. "Tohle je skutečně nejlepší vyhlídka."
Jessica, která měla na sobě svou tradiční černou abu, se zamračila na Alii, doprovodila Farad'na k oknu, ale postavila se mezi něj a Aliiny strážce.
"To je od vás velmi laskavé, lady Alio," řekl Farad'n. "Moc jsem o tom Kazateli slyšel."
"A tady ho máte osobně," podotkla Alia. Všimla si, že Farad'n má na sobě šedý oblek sardaukarského velitele bez ozdob. Pohyboval se s pružným půvabem, který Alia obdivovala. Možná s tímhle corrinským princem bude víc než jen planá zábava.
Kazatelův hlas hřímal místností prostřednictvím zesilovače vedle okna. Alia cítila, jak jí rozechvívá kosti, naslouchala jeho slovům se vzrůstající fascinací.
"Byl jsem v poušti Zan," volal Kazatel, "v té pustině kvílivé divočiny. A Bůh mi přikázal, abych to místo vyčistil. Protože jsme byli provokováni v poušti a oplakáváni v poušti a byli jsme v té divočině v pokušení zavrhnout své zvyky."
Poušť Zan, přemítala Alia. To bylo jméno místa první zkoušky zensunnitských poutníků, z nichž vzešli fremeni. Ale jeho slova! To na sebe bere zodpovědnost za tu zkázu, která sestoupila na síče věrných kmenů?
"Divoká zvířata leží na vašich píscích," duněl dál náměstím Kazatelův hlas. "Smutní tvorové plní vaše domy. Vy, kdo jste uprchli ze svých domovů, už nerozmnožujete své dny na písku. Ano, vy, kdo jste zavrhli své zvyky, zemřete ve špinavém hnízdě, pokud budete takto pokračovat. Ale jestli dáte na mé varování, Pán vás povede zemí nástrah do božích hor. Ano, Šaj-hulúd vás povede."

V davu se ozvaly tiché výkřiky. Kazatel se odmlčel, obrátil své prázdné oční důlky ke zdroji toho zvuku. Pak zvedl ruce, doširoka je rozevřel a zvolal: "Ó Bože, mé tělo touží po Tvých cestách v suché a žíznivé zemi!"
Stará žena před Kazatelem, podle vyspravovaných a obnošených šatů uprchlice, k němu vztáhla ruce a prosila: "Pomoz nám, Muad'Dibe. Pomoz nám!"
Alii se sevřelo srdce strachem, protože ji napadlo, zda ta žena skutečně zná pravdu. Podívala se úkradkem na svou matku, ale Jessica zůstala nevzrušená a dělila svou pozornost mezi Aliiny stráže, Farad'na a scénu pod oknem. Farad'n stál nepohnutě a pozorně.
Alia se podívala z okna a snažila se zahlédnout chrámové kněží. Nebyli v dohledu a ona tušila, že se prodrali přímo pod ni k chrámovým dveřím, aby měli co nejpřímější cestu ke schodům.
Kazatel napřáhl pravou ruku přes hlavu staré ženy a vzkřikl: "Vy jste ta jediná pomoc, která zbývá! Byli jste vzdorní. Přinesli jste suchý vítr, který nečistí ani nechladí. Nesete břímě naší pouště a uragán přichází z toho místa, z té strašné země. Byl jsem v té divočině. Po písku teče voda z rozbitých kanátů. Zemi křižují potoky. Na rovníku Duny padala voda z nebe! Ó, mí přátelé, Bůh mi přikázal. Postavte v poušti širokou cestu pro našeho Pána, protože já jsem hlas, který k vám přichází z divočiny."
Ukázal na schody u svých nohou ztuhlým a chvějícím se prstem. "Tohle není žádná ztracená džedída, která už není obydlena a nikdy nebude! Tady jsme jedli chléb nebes. A tady nás hluk cizinců vyhání z našich domovů! Přinášejí nám opuštěnost, zemi, kde nikdo nebydlí, kudy nikdo neprojde."
Dav se nejistě zavlnil, uprchlíci a městští fremeni se rozhlédli a podívali se na poutníky hádže, kteří stáli mezi nimi.
Vždyť on může vyvolat krvavé nepokoje! myslela si Alia. No, jen ať: Moji kněží ho pak budou moci ve zmatku chytit.
Pak uviděla pět kněží, žlutou skvrnku, která se blížila zezadu po schodech ke Kazateli.
"Vody, které rozléváme pouští, se staly krví," pokračoval Kazatel a rozhodil doširoka ruce. "Krev na naší zemi. Vizte naši poušť, která se může radovat a kvést; přilákala cizince a svedla je do našeho středu. Přinášejí násilí! Tváře mají zastřené proti poslednímu větru Kralizecu! Vězní písek. Vsávají do sebe nadbytek písku, poklady skryté v jeho hlubinách. Vizte je, jak se pouštějí do své ďábelské práce. Psáno jest: ‚I stál jsem na písku i viděl jsem, jak z toho písku povstává zvíře, a na hlavě toho zvířete bylo jméno Boží!'"
V davu se ozvalo hněvné mumlání. Zvedaly se pěsti.
"Co to dělá?" zašeptal Farad'n.
"To bych ráda věděla," řekla Alia. Přitiskla si ruku na prsa, cítila děsivé vzrušení toho okamžiku. Jestli bude Kazatel takhle pokračovat, dav se vrhne na poutníky!
Ale Kazatel se napůl otočil, namířil prázdné důlky k Chrámu a ukázal na vysoká okna Aliina orlího hnízda. "Zbývá ještě jedno kacířství!" vykřikl. "Kacířství! A jméno toho kacířství je Alia!"
Náměstí šokovaně ztichlo.
Alia stála nepohnutě, ohromena stejně jako ostatní. Věděla, že ji dav nemůže vidět, ale zmocnil se jí strašlivý pocit, že je odhalena, že je zranitelná. Chlácholivá slova v její hlavě závodila s bušícím srdcem. Dokázala se jen dívat na ten neuvěřitelný obraz. Kazatel dál ukazoval k jejím oknům.
Jeho slova ale byla na kněze příliš. Porušili ticho hněvnými výkřiky, seběhli po schodech, odstrkovali lidi. Dav zareagoval, zalil schody jako vlna, přehnal se přes první řady přihlížejících a strhl Kazatele s sebou. Slepě zakolísal, oddělen od svého mladého průvodce. Pak se v davu lidí objevila žlutě oblečená ruka; oháněla se krispelem. Viděla, jak nůž dopadl, jak se ponořil do Kazatelovy hrudi.
Hromové třesknutí, s nímž zapadla obrovská chrámová vrata, probralo Alii z její strnulosti. Stráže zřejmě zavřely dveře proti davu. Ale lidé už ustupovali a vytvářeli kruh kolem ležící postavy na schodech.
Náměstí přízračně ztichlo. Alia viděla už mnoho mrtvých těl, ale jen tohle jedno leželo samo.
Pak z davu zaječel nějaký hlas: "Muad'Dib! Zabili Muad'Diba!"
"Bohové pod námi," zašeptala Alia. "Bohové pod námi."
"Na to je trochu pozdě, nemyslíš?" podotkla Jessica.
Alia se prudce otočila, povšimla si polekané Farad'novy reakce na hněv v její tváři. "To byl Paul, koho zabili!" ječela Alia. "To byl tvůj syn! Až se to potvrdí, víš, co se stane?"

Jessica stála dlouhou chvíli jako přimrazená a měla pocit, jako by jí právě řekli něco, co už věděla. Probrala ji Farad'nova ruka na její paži. "Má paní," řekl, a v jeho hlase bylo tolik soucitu, že měla Jessica pocit, že snad na místě zemře. Podívala se z Aliiny tváře, chladné a planoucí hněvem, na Farad'nův obličej, nešťastný a soucitný, a pomyslela si: Možná jsem svůj úkol provedla až příliš dobře.
O Aliiných slovech nebylo možno pochybovat. Jessica si pamatovala každý tón Kazatelova hlasu, slyšela v něm vlastní triky, dlouhé roky učení, jež strávila s mladíkem určeným pro imperátorský trůn, který teď ležel jako zkrvavená hromádka hadrů na schodech Chrámu.
Ghafla mě zaslepila, myslela si Jessica.
Alia pokynula jednomu ze svých pomocníků a zavolala: "Přiveďte Ghanimu."
Jessica se přinutila vnímat ta slova. Ghanimu? Proč teď Ghanimu?
Pomocník se obrátil k vnějším dveřím, dal pokyn k odemčení, ale než mohlo padnout jediné slovo, dveře se vyboulily. Veřeje odskočily. Závora se přelomila a dveře, tlustá plastocelová konstrukce, která měla vydržet strašné tlaky, padly do místnosti. Stráže odskočily a tasily zbraně.
Jessica a Farad'novy stráže se shlukly kolem corrinského prince.
Ale ve dveřích stály jen dvě děti: Vlevo Ghanima, oblečená v černém zásnubním rouchu, a napravo Leto, šedé hladké filtršaty pod bílým rouchem zaprášeným z pouště.
Alia se dívala střídavě na děti a na vylomené dveře a uvědomila si, že se neovladatelně chvěje.
"Vítá nás celá rodina," řekl Leto. "Babičko." Pokývl Jessice, pak se podíval na corrinského prince. "A tohle je určitě princ Farad'n. Vítej na Arrakis, princi."
Ghaniminy oči jako by byly prázdné. Pravou ruku měla položenou na ceremoniálním krispelu u pasu a zřejmě se snažila vykroutit se z Letova sevření. Leto jí zatřásl paží a s ní se otřáslo i celé její tělo.
"Vizte mě, rodino," řekl Leto. "Jsem Ari, Lev Atreidů. A tohle -" Znovu potřásl Ghanimě paží s takovou samozřejmou silou, že sebou celé její tělo škublo. "Tohle je Árja, atreidská lvice. Přišli jsme, abychom vás uvedli na Secher Nbiw, Zlatou stezku."
Ghanima zaslechla spouštěcí slova Secher Nbiw a cítila, jak se jí vracejí uzamčené vzpomínky. Plynuly postupně a úhledně a za nimi se rýsovala vnitřní představa její matky jako strážce brány. A Ghanima v té chvíli věděla, že přemohla tu obtížnou minulost. Měla v sobě bránu, kterou mohla do minulosti nahlížet, když ji potřebovala. Měsíce sebehypnotického potlačení pro ni vystavěly bezpečné místo, odkud mohla ovládat vlastní tělo. Začala se obracet k Letovi, protože mu to chtěla vysvětlit, když si uvědomila, kde to stojí a s kým.
Leto pustil její paži.
"Vyšel náš plán?" zašeptala Ghanima.
"Docela dobře," odpověděl Leto.
Alia se mezitím vzpamatovala z ohromení a vzkřikla na hlouček strážců po levici: "Chopte se jich!"
Ale Leto se sklonil, vzal padlé dveře jednou rukou a hodil je přes místnost na strážce. Dva z nich dveře přirazily ke zdi. Ostatní se v hrůze vrhli k zemi. Dveře vážily půl tuny a to dítě jimi hodilo.
Alia, která si všimla, že venku na chodbě leží padlé stráže, pochopila, že se s nimi Leto musel vypořádat, že tohle dítě vyrazilo její nezničitelné dveře.
Jessica si také všimla těch těl, viděla Letovu děsivou sílu a došla ke stejným závěrům jako Alia, ale Ghanimina slova se dotkla podstaty benegesseritské kázně, která přiměla Jessiku zachovat klid. Její vnučka mluvila o plánu.
"Jaký plán?" zeptala se Jessica.
"Zlatá stezka, náš imperiální plán pro Impérium," odpověděl Leto. Kývl na Farad'na. "Nemysli si o mně nic špatného, bratranče. Jednám i ve tvém zájmu. Alia doufala, že tě Ghanima zabije. Já budu raději, když prožiješ svůj život aspoň poněkud šťastně."
Alia zaječela na své stráže u dveří: "Přikazuji vám, chopte se jich!"
Ale stráže odmítly vstoupit do místnosti.
"Počkej tu na mě, sestro," řekl Leto. "Mám před sebou jeden nechutný úkol." Vykročil přes místnost k Alii.
Couvla před ním do kouta, přikrčila se a vytáhla nůž. Zelené drahokamy na jeho rukojeti se zaleskly.
Leto prostě jen kráčel dál, ruce měl prázdné, ale rozpřažené a připravené.

Alia bodla nožem.
Leto vyskočil skoro ke stropu, vykopl levou nohou. Zasáhl Aliinu hlavu a ona odlétla s krvavou stopou na čele. Pustila při tom nůž a ten přelétl po podlaze. Alia se po něm natáhla, ale zjistila, že Leto stojí před ní.
Alia zaváhala, připomněla si všechno, co věděla o benegesseritském výcviku. Vstala, tělo uvolněné a nachystané.
Leto se k ní znova blížil.
Alia předstírala úkrok vlevo, ale zvedla pravé rameno a pravou nohou kopla. Ta rána, přesně vedená, byla schopna zabít.
Leto ránu zachytil paží, popadl nohu, strhl Alii do vzduchu a zatočil s ní nad hlavou. Letěla tak rychle, že její rozevláté roucho nahlas zasvištělo.
Ostatní couvli.
Alia ječela a ječela, ale pořád se otáčela dokola a dokola a dokola. Nakonec zmlkla.
Leto pomalu zmírnil rychlost otáčení a lehce ji spustil na podlahu. Ležela tam a lapala po dechu.
Leto se nad ní sklonil. "Mohl jsem tebou mrštit o zeď," řekl. "Možná by to bylo nejlepší, ale my jsme teď středem tohoto boje. Zasloužíš si svou šanci."
Aliin pohled divoce šlehal kolem dokola.
"Podrobil jsem si vnitřní životy," řekl Leto. "Podívej se na Ghani. Ona také dokáže -"
Ghanima ho přerušila. "Alio, můžu ti ukázat -"
"Ne!" To slovo se vydralo Alii z úst jen obtížně. Hruď se jí prudce zdvihala a z úst jí začal proudit jeden hlas za druhým. Byly nesouvislé, proklínaly, prosily. "Vidíš! Proč jsi neposlouchala?" A pak: "Proč to děláš? Co se děje?" A jiný hlas: "Zastav je! Ať přestanou!"
Jessica si zakryla oči, ucítila, jak ji podepřela Farad'nova ruka.
Alia pořád zuřila. "Zabiju tě!" vybuchla v strašlivé kletby. "Napiju se tvé krve!" Vytryskl z ní zvuk mnoha jazyků, zmatených a propletených.
Stráže ve vnější chodbě udělaly znamení červích rohů a pak si přitiskly pěsti k uším. Je posedlá!
Leto stál a vrtěl hlavou. Přistoupil k oknu a třemi údery roztříštil údajně nerozbitné sklo.
Na Aliině tváři se objevil lstivý výraz. Jessica uslyšela z těch zkřivených úst něco jako vlastní hlas, parodii na benegesseritskou autoritu. "Vy všichni! Zůstaňte, kde jste!"
Jessica spustila dlaně z obličeje a zjistila, že jsou mokré.
"Copak nevíte, kdo jsem?" pokračovala Alia. Teď to byl její vlastní hlas, sladký a zpěvný hlas mladé Alie, která už neexistovala. "Proč se na mě tak díváte?" Obrátila prosebné oči k Jessice. "Matko, ať toho nechají."
Jessica mohla jen zavrtět hlavou, přemožena naprostou hrůzou. Všechna ta stará benegesseritská varování byla pravdivá. Podívala se na Leta a Ghani, jak stojí bok po boku kousek od Alie. Co znamenají ta varování pro ubohá dvojčata?
"Babičko," řekl Leto a v jeho hlase byla prosba. "Musíme konat Soud posedlosti?"
"Kdo jsi, že mluvíš o soudu?" zeptala se Alia - a byl to hlas hádavého muže, autokratického a smyslného muže, topícího se v neřestech.
Jak Leto, tak Ghanima ten hlas poznali. Starý baron Harkonnen. Ghanima slyšela, jak se stejný hlas ozval i v její hlavě, ale pak se brána zavřela a ona vycítila, že u ní stojí její matka.
Jessica mlčela.
"Rozhodnutí je tedy na mně," řekl Leto. "A ty máš na vybranou, Alio. Soud posedlosti, nebo…" Kývl k otevřenému oknu.
"Kdo jsi, že mi dáváš na vybranou?" ptala se Alia, ale byl to stále hlas starého barona.
"Démone!" vykřikla Jessica. "Nech ji, aby se rozhodla sama!"
"Matko," prosila Alia jako malá holčička. "Matko, co to dělají? Co chceš, abych udělala? Pomoz mi."
"Pomoz si sama," přikázal Leto a na krátký okamžik uviděl v očích své tety její pravé otřesené já, palčivou beznaděj, která se jen mihla a byla pryč. Ale její tělo se pohnulo, prkenně, násilně. Zakolísala, klopýtla, uhnula z původního směru, ale znovu se k němu vrátila, blíž a blíž k otevřenému oknu.
Z jejích rtů teď zuřil starý baron: "Stůj! Nech toho, povídám! Přikazuji ti to! Stůj! Tumáš!" Alia se chytila

za hlavu, klopýtla blíž k oknu. Už se opírala o parapet, ale hlas pořád řval. "Nedělej to! Stůj a já ti pomůžu. Mám plán. Poslouchej mě. Stůj, povídám! Počkej!" Ale Alia se přestala držet za hlavu, chytila se rozbitého rámu. Jedním škubnutím se přitáhla přes parapet a byla pryč. Když padala, ani nevykřikla. Uslyšeli výkřik davu, pleskavou tupou ránu, jak Alia dopadla na schody hluboko dole.
Leto se podíval na Jessiku. "Říkali jsme ti, abys ji litovala."
Jessica se obrátila a ukryla tvář ve Farad'nově vojenské blůze.

Představa, že celý systém může být přinucen pracovat lépe, zaútočíme-li na jeho vědomé prvky, svědčí o nebezpečné nevědomosti. Byl to častý nevědomý přístup těch, kdo se nazývají vědci a technologové.

HÁRK AL-ADA: SLUŽEBNICKÝ DŽIHÁD

"V noci běhá, bratranče," řekla Ghanima. "Běhá. Viděl jsi ho běžet?"
"Ne," řekl Farad'n.
Čekal s Ghanimou před malou audienční síní Citadely, kam je povolal Leto. Tyekanik stál celý nesvůj stranou a vedle něj lady Jessica, která se stáhla do sebe, jako by její mysl žila někde jinde. Nebylo ještě ani hodinu po ranním jídle, ale mnoho věcí už bylo uvedeno do pohybu: obsílka Gildě, poselství CHOAM a landsraadu.
Farad'n si uvědomil, že je pro něj těžké porozumět těmhle Atreidům. Lady Jessica ho varovala, ale skutečnost ho pořád uváděla ve zmatek. Pořád mluvili o zásnubách, i když většina politických důvodů pro to se zřejmě rozplynula. Leto nastoupí na trůn; o tom nebylo pochyb. Jeho podivná živá kůže bude muset být samozřejmě odstraněna… ale časem…
"Běhá, aby se unavil," pokračovala Ghanima. "On je vtělený Kralizec. Žádný vítr nikdy neběžel tak, jak běhá on. Jen se míhá po vrcholcích dun, já jsem ho viděla. Běží a běží. A když se konečně vyčerpá, vrátí se a položí mi hlavu do klína. ‚Požádej naši matku v sobě, ať pro mě najde nějaký způsob smrti,' prosí mě."
Farad'n se na ni s úžasem díval. V týdnu následujícím po nepokojích na náměstí se Citadela dostala do zvláštního rytmu, záhadní lidé přicházeli a odcházeli; Tyekanik, jehož požádali o vojenskou poradu, přinesl zprávy o prudkých bojích za Štítovým valem.
"Já ti nerozumím," řekl Farad'n. "Najít nějaký způsob smrti?"
"Požádal mě, abych tě na to připravila," odpověděla Ghanima. Nikoli poprvé ji překvapilo, jak podivně nevinný je tenhle corrinský princ. Bylo to Jessičino dílo, nebo to pramenilo z něj samého?
"Na co?"
"On už není člověk," vysvětlila Ghanima. "Včera ses ptal, kdy se zbaví té živé kůže. Nikdy. Je teď jeho součástí a on je součástí jí. Leto odhaduje, že má před sebou asi čtyři tisíce let, než ho metamorfóza zničí."
Farad'n se pokusil polknout vyschlým hrdlem.
"Už chápeš, proč běhá?" zeptala se Ghanima.
"Ale když bude žít tak dlouho a bude tak -"
"Protože vzpomínka na lidství je v něm tak strašně živá. Vzpomeň si na všechny ty životy, bratranče. Ne. Nedokážeš si představit, co to je, protože jsi to nezažil. Ale já to vím. Já si umím představit jeho bolest. Obětuje víc, než kdo kdy obětoval. Náš otec odešel do pouště, protože se před tím pokoušel utéct. Alia se stala Zvráceností ze strachu před tím. Naše babička to zažila jen v nejasném zárodku a přitom potřebovala všechen svůj benegesseritský výcvik, aby s tím dokázala žít - proto se ostatně Ctihodné matky tak cvičí. Ale Leto! Je sám, nikdy nebude nikdo jemu podobný."
Farad'na její slova ohromila. Imperátor na čtyři tisíce let?
"Jessica to ví," podívala se Ghanima na svou babičku. "Řekl jí to včera večer. Tvrdí o sobě, že je první v historii lidstva, kdo plánuje skutečně dlouhodobě."
"A co… co plánuje?"
"Zlatou stezku. On ti to později vysvětlí sám."
"A pro mě má taky roli v tom… plánu?"

"Roli mého druha," odpověděla Ghanima. "Přebírá genetický program Sesterstva. Moje babička ti určitě řekla o benegesseritském snu o mužském Ctihodném s neobyčejnými schopnostmi. On teď -"
"Chceš říct, že máme být jen -"
"Ne jen." Vzala ho za paži a vřele, důvěrně ji stiskla. "Oba nás čeká mnoho zodpovědných úkolů. Tedy když nebudeme plodit děti."
"No, ty jsi ještě trochu mladá," vykroutil Farad'n paži.
"Tenhle omyl už nikdy neudělej!" varovala ho ledovým hlasem.
Přišla k nim Jessica s Tyekanikem.
"Tyek říkal, že boje se šíří i mimo planetu," podotkla. "Ústřední chrám na Biareku je v obležení."
Farad'na napadlo, že to říká podivně klidně. V noci procházel s Tyekanikem zprávy. Divoký oheň vzpoury se šířil celým Impériem. Bude samozřejmě potlačena, ale Leto bude muset obnovovat Impérium v žalostném stavu.
"Už je tu Stilgar," upozornila Ghanima. "Čekali na něj." A znovu uchopila Farad'na za paži.
Starý fremenský naib vešel postranními dveřmi, doprovázen dvěma fedajkinskými přáteli ze starých časů. Všichni měli na sobě černá obřadní roucha s bílým lemováním a kolem hlavy žlutou pásku na znamení smutku. Přiblížili se klidnými kroky, ale Stilgar soustřeďoval svou pozornost jen na Jessiku. Zastavil se před ní, kývl.
"Tobě pořád dělá starosti smrt Duncana Idaha," začala Jessica. Ta opatrnost jejího starého přítele se jí nelíbila.
"Ctihodná matko," řekl.
Tak takhle to tedy chceš! pomyslela si Jessica. Všechno předpisové a podle fremenského kodexu, krev, kterou je těžko smýt.
Odpověděla: "Podle našeho názoru jsi jen sehrál roli, kterou ti Duncan přidělil. Nebylo to poprvé, co někdo položil svůj život za Atreidy. Proč to dělají, Stile? Ty jsi to byl také připraven udělat, a nejen jednou. Proč? Proto, že víš, jak mnoho Atreidové nabízejí oplátkou?"
"Jsem rád, že nehledáš záminku pro pomstu," řekl. "Ale musím s tvým vnukem probrat některé věci. Ty věci nás mohou navždy rozdělit."
"Chceš říci, že Tabr mu nesloží hold?" zeptala se Ghanima.
"Chci říci, že si vyhrazuji právo na pozdější rozhodnutí." Chladně se podíval na Ghanimu. "Nelíbí se mi, co se stalo z mých fremenů," zavrčel. "Vrátíme se ke starým způsobům. I bez vás, když bude třeba."
"Na čas možná," kývla Ghanima. "Ale poušť umírá, Stile. Co budete dělat, až už nebudou červi ani poušť?"
"Tomu nevěřím!"
"Za sto let," pokračovala Ghanima, "bude existovat méně než padesát červů, a ti budou nemocní a budou žít v pečlivě udržované rezervaci. Jejich koření bude k dispozici výhradně Kosmické gildě, a cena…"
Zavrtěla hlavou. "Viděla jsem Letova čísla. Prošel celou planetu. On to ví."
"Není to jen další trik, aby fremeni zůstali vašimi vazaly?"
"A kdypak ty jsi byl mým vazalem?" zeptala se Ghanima.
Stilgar se zamračil: Ať řekl nebo udělal cokoli, ta dvojčata z toho vždycky udělala jeho chybu!
"Včera mi řekl o té Zlaté stezce," vyrazil ze sebe Stilgar. "Mně se to nelíbí!"
"To je zvláštní," podotkla Ghanima a krátce pohlédla na svou babičku. "Většina Impéria ji přivítá."
"Zničí nás všechny," zamumlal Stilgar.
"Ale všichni přece touží po Zlatém věku," pokračovala Ghanima. "Není to tak, babičko?"
"Všichni," potvrdila Jessica.
"Touží po faraonském Impériu a Leto jim je dá," vysvětlila Ghanima. "Touží po bohatém míru s velkou úrodou, čilým obchodem, po rovnosti všech, kromě Zlatého vládce."
"To bude smrt fremenů!" protestoval Stilgar.
"Jak to můžeš říct? Nebudeme snad potřebovat vojáky a statečné muže, aby odstraňovali občasnou nespokojenost? A tebe, Stile, a Tyekovy statečné muže budeme k té práci moc potřebovat."
Stilgar se podíval na sardaukarského důstojníka a proběhl mezi nimi podivný záblesk pochopení.
"A Leto bude ovládat koření," připomněla Jessica.

"Absolutně ovládat," potvrdila Ghanima.
Farad'n, který naslouchal s novou pozorností, jíž ho naučila Jessica, rozpoznal, že jde o hru, o předem domluvené představení mezi Ghanimou a její babičkou.
"Mír bude trvat dál a dál a dál," promluvila znova Ghanima. "Vzpomínky na válku téměř vymizí. Leto povede lidstvo tou zahradou nejméně čtyři tisíce let."
Tyekanik se tázavě podíval na Farad'na, odkašlal si.
"Ano, Tyeku?"
"Rád bych s vámi mluvil soukromě, můj princi."
Farad'n se usmál, protože věděl, jaká otázka trápí Tyekanikovu vojenskou mysl, a bylo mu jasné, že nejméně dva další z přítomných to vědí také. "Neprodám sardaukary," odpověděl Farad'n.
"Není třeba," potvrdila Ghanima.
"Vy posloucháte tohle dítě?" Tyekanik byl hluboce uražen. Ten starý naib chápe, jaké problémy všechny tyhle intriky přinesou, ale nikdo jiný o tom sakra nemá ani tušení!
Ghanima se zachmuřeně usmála. "Řekni mu to, Farad'ne."
Farad'n si povzdechl. Bylo tak snadné zapomenout, jak zvláštní je tohle dítě, které není dítětem. Dokázal si představit, jaké to bude, být s ní celý život ženat, i v těch nejdůvěrnějších chvílích cítit skryté tajemství. Nebyla to úplně příjemná vyhlídka, ale začal už chápat, že je to nevyhnutelné. Absolutní kontrola nad tenčícími se zásobami koření! Ve vesmíru se bez koření nic ani nepohne.
"Později, Tyeku," odpověděl Farad'n.
"Ale -"
"Řekl jsem později!" Poprvé použil na Tyekanika Hlas; viděl, jak voják zamrkal a ztichl.
Jessica se hořce usmála.
"Mluví stejným dechem o míru a o smrti," vrčel Stilgar. "Zlatý věk!"
Znovu promluvila Ghanima. "Povede lidi kultem smrti k čerstvému vzduchu radostného života! Mluví o smrti, protože je to nutné, Stile. Je to napětí, podle kterého živí poznají, že jsou naživu. Až jeho Impérium padne… Ale ano, padne. Myslíš, že tohle je Kralizec, ale Kralizec teprve přijde. A až přijde, lidé se znovu rozpomenou, co to znamená být lidmi. A ta vzpomínka přetrvá, dokud bude žít jediný člověk. Znova projdeme tavicím tyglíkem, Stile. A vyjdeme z něj. My vždycky povstaneme z vlastního popela. Vždycky."
Farad'n si při jejích slovech uvědomil, co mu chtěla naznačit, když mu vyprávěla o tom, jak Leto běhá. On nebude člověk.
Stilgar ještě nebyl přesvědčen. "Žádní červi," zabručel.
"Ale červi se vrátí," ujistila ho Ghanima. "Za dvě stě let budou všichni mrtví, ale vrátí se."
"Jak…" Stilgar nedořekl.
Farad'novu mysl zaplavilo světlo pochopení. Ještě dřív než Ghanima promluvila, věděl, co řekne.
"Gilda ty hubené roky taktak zvládne, a to jen díky vlastním i našim zásobám," vysvětlila Ghanima. "Ale po Kralizecu bude koření dost. Červi se vrátí, až můj bratr odejde do písku."

Jako tolik jiných náboženství, i Muad'Dibův Zlatý elixír života degeneroval do vnějškového čarodějnictví. Jeho mystická znamení se stala pouhými symboly pro hlubší psychologické procesy, a tyto procesy se samozřejmě vymkly kontrole. Potřebovali živoucího boha a neměli ho. Tuto situaci napravil až Muad'Dibův syn.

VÝROK, JEHOŽ AUTOREM ÚDAJNĚ JE LU TUNG-PIN
(LU, HOST JESKYNĚ)

Leto seděl na Lvím trůně a přijímal hold kmenů. Ghanima stála vedle něj o schod níže. Obřad ve Velké hale už trval celé hodiny. Jeden fremenský kmen za druhým před ním procházel, zastoupen svými vyslanci a svými naiby. Každá skupina přinášela dary vhodné pro boha děsivé síly, boha pomsty, který jim slíbil mír.
Minulý týden je vyděsil tak, že se mu podrobili, když předvedl své schopnosti pro shromážděné arify

všech kmenů. Soudci ho viděli kráčet ohněm a vynořit se nepoškozeného. Pak jim dokázal, že na jeho kůži nejsou nejmenší stopy po poranění, když jim dovolil, aby si ho prohlédli zblízka. Přikázal jim, aby ho bodali noži, a jeho neproniknutelná kůže mu přikryla tvář, zatímco oni ho napadali bez nejmenšího účinku. Kyseliny z něj stékaly jen s maličkým obláčkem kouře. Polkl jejich jedy a smál se jim.
Na konci přivolal červa a stál před jeho tlamou čelem k nim. Pak se přesunul na přistávací plochu Arrakénu, kde lehce převalil fregatu Gildy tím, že nadzvedl jednu z přistávacích ploutví.
Arífové o tom podali zprávu naplněnou strachem a obdivem a zástupci kmenů teď přicházeli, aby zpečetili své poddanství.
Klenutý prostor Velké haly a jeho akustický systém potlačoval ostré zvuky, ale soustavné šustění pohybujících se nohou se vnucovalo do uší samo a zároveň přicházely i pachy prachu a křemene, přinášené zvenčí.
Jessica, která odmítla se zúčastnit, se dívala z tajné špehýrky za trůnem. Její pozornost zaujal Farad'n a ona si uvědomila, že jak ona sama, tak Farad'n byli vymanévrováni. Samozřejmě že Leto a Ghanima předvídali plány Sesterstva: mohli se radit s celým zástupem benegesseritských sester, jichž bylo víc než těch, které v současné době žily v celém Impériu.
Zvlášť hořce nesla způsob, jakým mytologie Sesterstva vlákala do pasti Alii. Strach založený na strachu! Zvyky celých generací jí vnutily osud Zvrácenosti. Alia neviděla žádnou naději. Samozřejmě že podlehla. Aliin osud způsobil, že s tím, čeho dosáhli Leto a Ghanima, se smiřovala ještě hůř. Z pasti nevedla jen jedna cesta, ale dvě. Ghanimino vítězství nad vnitřními životy a fakt, že trvala na tom, že Alia si zaslouží jen lítost, byl vůbec to nejhořčejší ze všeho. Ghanimu zachránilo hypnotické potlačení ve stresové situaci spojené se snahou získat přízeň dobrých předků. Totéž mohlo zachránit Alii. Ale protože nebyla naděje, ani se o to nepokusila, dokud nebylo pozdě. Aliina voda se vylila do písku.
Jessica povzdechla a podívala se na Leta na trůně. Velký džbán, v němž byla Muad'Dibova voda, stál na čestném místě po jeho pravici. Chlubil se Jessice, že jeho otec v něm se tomu gestu smál, i když je obdivoval.
Džbán a to vychloubání jen posílily její rozhodnutí nezúčastnit se rituálu. Věděla, že do smrti nedokáže přijmout myšlenku, že Paul hovoří Letovými ústy. Měla radost, že rod Atreidů přežil, ale to, co mohlo být a není, se nedalo snést.
Farad'n seděl se zkříženýma nohama vedle džbánu Muad'Dibovy vody. Bylo to místo Královského kronikáře, pocta nově udělená a nově přijatá.
Farad'n měl dojem, že si docela dobře zvyká na nové skutečnosti, zatímco Tyekanik stále ještě zuřil a věštil ošklivé důsledky. Tyekanik a Stilgar uzavřeli bratrství nedůvěry, které Leta zjevně bavilo.
Za ty hodiny holdovacího obřadu se Farad'novy pocity měnily od úcty přes nudu zpět k úctě. Byl to nekonečný proud lidí, tihle sobě rovní bojovníci. Jejich obnovená loajalita k Atreidům na trůně byla nepochybná. Stáli před ním v pokorné hrůze, zcela ohromeni tím, co vyprávěli arífové.
Konečně se obřad chýlil k závěru. Před Letem stál poslední naib - Stilgar, který dostal tuto "čestnou pozici zadní hlídky". Místo košů koření, plamekamů nebo jiných nákladných darů, které se vršily kolem trůnu, přinesl Stilgar čelenku ze spletených kořenných vláken. V jejím vzoru byl vpleten zelený a zlatý atreidský sokol.
Ghanima ji poznala a úkradkem se podívala na Leta.
Stilgar položil čelenku na druhý schod pod trůnem, hluboce se uklonil. "Dávám ti čelenku, kterou nosila tvá sestra, když jsem ji odvedl do pouště, abych ji chránil," řekl.
Leto potlačil úsměv.
"Vím, že jsi zažil těžké časy, Stilgare," řekl Leto. "Chtěl by sis vzít něco na oplátku?" Ukázal na hromady cenných darů.
"Ne, můj pane."
"Přijímám tedy tvůj dar," pokračoval Leto. Naklonil se vpřed, zvedl lem Ghanimina roucha, odtrhl z něj úzký proužek. "Na oplátku ti dávám tento kousek Ghanimina roucha, toho, které měla na sobě, když byla unesena z tvého pouštního tábora a přinutila mě zachránit ji."
Stilgar přijal látku chvějící se rukou. "Vysmíváš se mi, můj pane?"
"Vysmívat se? Při svém jméně, Stilgare, nikdy bych se ti nevysmíval. Dal jsem ti dar nesmírné ceny.

Přikazuji ti, abys ho vždycky nosil na srdci jako připomínku, že všichni lidé mohou udělat chybu a že všichni vůdci jsou lidé."
Stilgar se tiše zasmál. "Jaký naib by z tebe byl!"
"Jaký naib ze mě je! Naib naibů. Na to nikdy nezapomeň!"
"Jak pravíš, můj pane." Stilgar polkl, vzpomněl si na zprávu svého arífy. A myslel si: Kdysi jsem uvažoval o tom, že ho zabiji. Teď už je příliš pozdě. Jeho pohled padl na džbán, krásné opalizující zlato přikryté zelenou. "To je voda mého kmene."
"A moje," řekl Leto. "Přikazuji ti přečíst nápis na jeho boku. Přečti ho nahlas, ať to všichni slyší."
Stilgar se tázavě podíval na Ghanimu, ale ona mu odpověděla jen pozvednutím brady. Byla to tak chladná odpověď, že ho zamrazilo. Hodlají ho tihle atreidští ďáblíci volat k zodpovědnosti za jeho prudkost a jeho chyby?
"Přečti to," ukázal Leto rukou.
Stilgar pomalu vystoupil po schodech, sklonil se, aby se podíval na džbán. Nakonec nahlas přečetl: "Tato voda je nejvyšší esence, zdroj tvořivosti rozbíhající se do šíře. Sama nehybná, je zdrojem všeho pohybu."
"Co to znamená, můj pane?" zašeptal Stilgar. Ta slova ho naplnila úctou, dotkla se jeho srdce v místech, kterým nerozuměl.
"Muad'Dibovo tělo je prázdná schránka, jako ta, kterou opouští hmyz," řekl Leto. "Zvládl vnitřní svět a vnějším opovrhoval, a to vedlo ke katastrofě. Zvládl vnější svět a vyloučil vnitřní, a to vydalo jeho potomky démonům. Zlatý elixír z Duny zmizí, ale Muad'Dibovo sémě žije dál a jeho voda pohybuje naším vesmírem."
Stilgar se uklonil. Mystické záležitosti ho vždycky naplňovaly zmatkem.
"Začátek a konec jsou jedno," pokračoval Leto. "Žijete ve vzduchu, ale nevidíte ho. Jedna fáze se uzavřela. Z toho závěru vyrůstá počátek jejího opaku. Proto budeme mít Kralizec. Všechno se časem vrací ve změněné podobě. Cítil jsi myšlenky v hlavě; tví potomci budou myšlenky cítit v břiše. Vrať se do síče Tabr, Stilgare. Gurney Halleck se tam k tobě připojí jako můj zástupce v Radě."
"Nevěříš mi, můj pane?" zeptal se Stilgar tiše.
"Věřím ti naprosto, jinak bych s tebou neposílal Gurneyho. Začne verbovat nová vojska, která už budeme brzo potřebovat. Přijímám tvůj manský slib, Stilgare. Můžeš odejít."
Stilgar se hluboce uklonil, zacouval dolů ze schodů, obrátil se a vyšel. Ostatní naibové se zařadili za ním v duchu starého fremenského pravidla, že "poslední budou prvními". Ale až sem doléhaly některé jejich dotazy:
"O čem jste to tam nahoře mluvili, Stile? Co to znamená, ta slova o Muad'Dibově vodě?"
Leto oslovil Farad'na: "Zachytil jsi všechno, kronikáři?"
"Ano, můj pane."
"Moje babička mi říkala, že tě dobře vycvičila v mnemonických procesech Bene Gesseritu. To je dobře. Nechci, abys vedle mě čmáral."
"Jak poroučíš, můj pane."
"Pojď a postav se vedle mě," přikázal Leto.
Farad'n poslechl, víc než kdy jindy vděčen za Jessičin výcvik. Když jednou přijal myšlenku, že Leto už není člověk, že už nepřemýšlí tak, jak přemýšlejí lidé, stala se Zlatá stezka ještě děsivější.
Leto se podíval na Farad'na. Stráže stály tak daleko, že nemohly nic slyšet. Jen poradci Vnitřního kruhu zůstávali ve Velké hale, a ti postávali v uctivých skupinkách daleko od prvního schodu. Ghanima přistoupila blíž a položila paži na opěradlo trůnu.
"Ještě jsi neslíbil, že mi dáš své sardaukary," řekl Leto. "Ale uděláš to."
"Dlužím ti mnohé, ale tohle ne," odpověděl Farad'n.
"Myslíš, že se s mými fremeny nebudou k sobě hodit?"
"Stejně dobře jako ti noví přátelé Stilgar a Tyekanik."
"A přesto odmítáš?"
"Očekávám tvou nabídku."
"Musím tedy učinit nabídku, protože vím, že tohle už nebudeš nikdy opakovat. Modlím se, aby má babička sehrála svou roli tak dobře, že jsi připraven pochopit."

"Co musím pochopit?"
"V každé civilizaci je vždycky nějaká převažující mystika," začal Leto. "Z ní se vytváří bariéra proti změně, a to vždycky znamená, že budoucí generace nejsou připraveny na zrady vesmíru. V tom jsou všechny mystiky stejné, všechny budují takové bariéry: náboženská mystika, mystika hrdinského vůdce, mesiášská mystika, mystika vědy a techniky i mystika samotné přírody. Žijeme v impériu, které zformovala právě taková mystika, a to impérium se teď rozpadá, protože většina lidí nedokáže rozlišit mezi mystikou a svým vesmírem. Víš, mystika je jako posedlost ďáblem; má sklon zmocnit se vědomí a stát se pozorovateli vším."
"V těch slovech poznávám moudrost tvé babičky," podotkl Farad'n.
"To je dobře, bratranče. Zeptala se mě, jestli jsem Zvrácenost. Odpověděl jsem, že ne. To byl můj první klam. Víš, Ghanima tomu unikla, ale já ne. Byl jsem přinucen vyvážit ty vnitřní životy pod tlakem nadměrných dávek koření. Musel jsem vyhledávat aktivní spolupráci těch životů v sobě. Přitom jsem se vyhnul těm nejzhoubnějším a vybral jsem si hlavního pomocníka, kterého mi vnutilo mé vnitřní svědomí - můj otec. Ve skutečnosti nejsem ani můj otec, ani tento pomocník. Ale také nejsem druhý Leto."
"Vysvětli to."
"Jsi obdivuhodně přímý," podotkl Leto. "Jsem společenství, jemuž vládne někdo, kdo žil velmi dávno a měl obrovskou moc. Byl otcem dynastie, která přečkala tři tisíce našich let. Jmenoval se Harum, a dokud jeho linie nepodlehla vrozeným slabostem a předsudkům jeho následníků, žili její členové v neustálé velebnosti. Nevědomky se přizpůsobovali všem změnám. Zplodili lid, jehož příslušníci žili krátce, byli pověrčiví a snadno ovladatelní králem-bohem. Jako celek to byl mocný lid. Snaha o přežití druhu se pro ně stala samozřejmým zvykem."
"To se mi nelíbí," podotkl Farad'n.
"Ani mně ne," kývl Leto. "Ale právě takový vesmír vytvořím."
"Proč?"
"To jsem se naučil na Duně. Přítomnost smrti je tu hlavním přízrakem. Její přítomností mrtví proměnili živé. Lidé v takové společnosti klesnou k svým břichům. Ale když přijde čas na protiklad, když povstanou, jsou velcí a krásní."
"Tím neodpovídáš na mou otázku," namítl Farad'n.
"Ty mi nevěříš, bratranče."
"Ani tvá vlastní babička ne."
"A má proč," řekl Leto. "Ale podřídí se, protože musí. Benegesseriťanky jsou koneckonců vždycky pragmatické. Já sdílím jejich pohled na vesmír, víš? Ty jsi poznamenán tím vesmírem. Uchováváš si zvyky vládce, všechno kolem sebe třídíš jen podle toho, jestli to představuje nějakou hrozbu nebo hodnotu."
"Souhlasil jsem, že se stanu tvým kronikářem."
"Pobavilo tě to a zalichotilo tvému skutečnému nadání - nadání historika. Rozhodně jsi génius v tom, jak popisovat přítomnost slovy minulosti. Při několika příležitostech jsi předem věděl, co řeknu nebo udělám."
"Tvé zastřené urážky se mi nelíbí," naježil se Farad'n.
"Dobře. Z neomezených ambicí jsi klesl k nynějšímu omezenému postavení. Nevarovala tě moje babička před nekonečností? Přitahuje nás jako světlo v noci, oslepí nás tak, jak jen může oslepit konečné bytosti."
"Benegesseritský aforismus!" protestoval Farad'n.
"Ale mnohem přesnější," podotkl Leto. "Sestry Bene Gesseritu věřily, že mohou předvídat směr vývoje. Ale přehlédly své vlastní změny v průběhu toho vývoje. Myslely, že samy zůstanou stát, zatímco jejich genetický plán bude postupovat. Já takovou slepotou netrpím. Podívej se na mě dobře, Farad'ne, protože já už nejsem člověk."
"To mi tvá sestra říkala." Farad'n zaváhal a pak dodal: "Zvrácenost?"
"Podle definice Sesterstva snad ano. Harum je krutý a autokratický. Já se na jeho krutosti podílím. Nechápej mě špatně: mám v sobě krutost hospodáře a tenhle vesmír je můj statek. Fremeni si kdysi chovali jako domácí zvířata ochočené orly, já si budu chovat ochočeného Farad'na."

Farad'n zrudl. "Dej si pozor na mé drápy, bratranče. Dobře vím, že moji sardaukaři tvým fremenům časem podlehnou. Ale můžeme tě bolestivě poranit, a šakali čekají, aby dorazili slabé."
"Budu tě používat dobře, to ti slibuji," řekl Leto a nachýlil se vpřed. "Copak jsem neřekl, že už nejsem člověk? Věř mi, bratranče. Z mých beder nevzejdou žádné děti, protože už žádná bedra nemám. A to mě nutí k dalšímu klamu."
Farad'n mlčky čekal, protože konečně pochopil, kam Leto míří.
"Poruším všechna fremenská pravidla," pokračoval Leto. "Přijmou to, protože nemohou nic jiného dělat. Zadržel jsem tě tady pod slibem zásnub, ale žádné zásnuby mezi tebou a Ghanimou nebudou. Má sestra se provdá za mě!"
"Ale ty -"
"Řekl jsem provdá. Ghanima musí pokračovat v atreidské rodové linii. Také jde o benegesseritský genetický program, který teď je mým programem."
"To odmítám," zavrtěl hlavou Farad'n.
"Odmítáš stát se otcem atreidské dynastie?"
"Jaké dynastie? Ty budeš na trůně tisíce let."
"A budu tvé potomky formovat k svému obrazu. Bude to ten nejintenzivnější a nejobsáhlejší výcvikový program v historii. Budeme miniatura ekosystému. Víš, ať si zvířata vyberou pro přežití jakýkoli systém, musí být založen na zákonitostech navzájem spojených společenství, vzájemné závislosti, spolupráce na jednotném cíli, kterým je systém. A tento systém vytvoří ty nejmoudřejší vládce, kteří kdy byli."
"Balíš do hezkých slov ten nejnechutnější -"
"Kdo přežije Kralizec?" přerušil ho Leto. "A Kralizec přijde, to ti slibuji."
"Ty jsi zešílel, člověče! Zničíš Impérium."
"Samozřejmě že zničím… a nejsem člověk. Zato vytvořím ve všech lidech nové svědomí. Říkám ti, že pod pískem Duny je tajné místo, kde se skrývá největší poklad všech dob. Nelžu. Až zemře poslední červ a na písku bude sklizena poslední melanž, tyto hluboko ukryté poklady se objeví v celém vesmíru. Jak zeslábne monopol na koření a dojdou skryté zásoby, v celé říši se objeví nové síly. Je na čase, aby se lidé znovu naučili žít podle svých instinktů."
Ghanima odstoupila od trůnu, přešla k Farad'novi a vzala ho za ruku.
"Jako moje matka nebyla manželka, ty nebudeš manžel," řekl Leto. "Ale možná tu bude láska, a to bude stačit."
"Každý den, každý okamžik přináší svou změnu," dodala Ghanima. "Člověk se učí tím, že takové okamžiky rozpoznává."
Farad'n cítil vřelost Ghaniminy malé ruky jako naléhavé poselství. Poznal klady i zápory Letových argumentů, ale věděl, že ani jednou nepoužil Hlas. Hovořil k srdci, ne k mozku.
"To mi nabízíš za mé sardaukary?" zeptal se.
"Mnohem, mnohem víc, bratranče. Nabízím tvým potomkům Impérium. Nabízím ti mír!"
"Co vzejde z toho míru?"
"Jeho protiklad," chladně a výsměšně odpověděl Leto.
Farad'n zavrtěl hlavou. "Myslím, že cena za mé sardaukary je velmi vysoká. Musím zůstat Kronikářem a tajným otcem tvého královského rodu?"
"Musíš."
"Pokusíš se mě přinutit k tomu, abych přijal tvou představu o míru?"
"Ano."
"Budu ti vzdorovat až do konce života."
"Ale to od tebe přece čekám, bratranče. Proto jsem si tě vybral. Oznámím to i oficiálně. Dám ti nové jméno. Od tohoto okamžiku budeš zván Porušení zvyku, což v našem jazyce zní Hárk al-Ada. No tak, bratranče, nebuď tvrdohlavý. Moje matka tě dobře vycvičila. Dej mi své sardaukary."
"Dej mu je," opakovala Ghanima. "Vezme si je tak nebo onak."
Farad'n v jejím hlase slyšel obavy o sebe. Tedy láska? Leto nežádal rozum, ale intuitivní skok. "Vezmi si je," řekl nakonec.
"Výborně," kývl Leto. Zvedl se z trůnu podivně vláčným pohybem, jako by svou strašnou sílu udržoval

pod nejpečlivější kontrolou. Sestoupil pak dolů na úroveň Ghanimy, pomalu ji otočil, až k němu stála zády. Obrátil se a opřel svá záda o její. "Všimni si tohohle, bratranče Hárk al-Ado. Takhle to mezi námi vždycky bude. Budeme takhle stát, až se vezmeme. Budeme stát zády k sobě, oba se budeme dívat ven, abychom mohli chránit tu jednotu, kterou jsme vždycky byli." Obrátil se, podíval se výsměšně na Farad'na a tišeji řekl: "Nezapomeň na to, bratranče, až budeš s mou Ghanimou tváří v tvář. Pamatuj na to, až budeš šeptat o lásce a něžnostech, až tě budou nejvíc lákat mé zvyky míru a spokojenosti. Záda budeš mít nekrytá."
Odvrátil se od nich, sešel po schodech k čekajícím dvořanům, posbíral je za sebou jako oběžnice a vyšel ze síně.
Ghanima znova vzala Farad'na za ruku, ale její oči byly upřené na druhý konec síně, kudy odešel Leto. "Jeden z nás musel ta muka přijmout," řekla, "a on byl vždycky silnější."

TERMINOLOGIE
Při studiu Impéria, Arrakis a celé kultury, která zrodila nejprve Muad'Diba a později i Božského imperátora Leta Atreida, se setkáváme s mnoha neznámými výrazy. Proto jsou v tomto slovníčku uvedeny jejich definice a vysvětlení.
A
ABA: splývavé roucho, zpravidla černé, které nosí fremenky. Rovněž obřadní oděv jejich Ctihodných matek.
ADAB: neodbytná vzpomínka, která se člověku náhle sama vybaví.
AHL AS-SUNNA WAL-JAMÁS: reálný svět, svět smyslů.
ÁCHAG: úder hranou ruky zpředu do krku, který oběti rozdrtí hrtan, takže se udusí.
ACHLÁN, WASACHLÁN!: "Vítejte, dvakrát vítejte!" Fremenský pozdrav.
AJAT: projevy života. (Viz barhan.)
AJJÁ: fremensky "ne".
AJJÍL: fremensky "oběť". Rovněž největší svátek Muad'Dibovského náboženství, tzv. Den Kwisatz Haderacha.
ÁLAM AL-MITHÁL: mystický svět protějšků, kde neplatí žádná fyzikální omezení.
AMOR FATI: "láska k osudu". Schopnost (a ochota) člověka poznat své skutečné já, jeho schopnosti a jeho poslání do hloubky, bez příkras a iluzí.
ANALYTIK POČASÍ: osoba vyškolená v metodách pro předpovídání počasí na Arrakis, včetně napichování písku a čtení větrných obrazců.
ARÍFA: soudce síče. Předsedá zkouškám maššádu, je jediným soudcem nade všemi vetřelci v síči. O soudní pravomoc nad členy síče se teoreticky dělí s naíbem, ale prakticky je jeho rozhodnutí závazné i pro naíba.
ARRAKÉN: první osada na Arrakis; dlouholeté sídlo vlády planety a později centrum Muad'Dibova náboženství. V té době také poutní místo.
ARRAKIS: planeta známá jako Duna; třetí planeta soustavy Canopus.
AR-RAZZAK: zensunnitské božstvo, doslova "dárce potravy". Vládce zensunnitského ráje, který zmizí v den zúčtování.
ASSASSIN: příslušník speciálních jednotek, které si pořizují vládnoucí rody především pro akce proti svým protivníkům. Muž znalý všech způsobů zabíjení a vedení boje.
AUQÁF: vojenská složka Muad'Dibova náboženství; velení džihádu ovládané kněžstvem.
B
BALISETA: devítistrunný hudební nástroj, druhová odvozenina citery, naladěný na chusukskou stupnici, na který se hraje drnkáním. Oblíbený nástroj imperiálních trubadúrů.
BARACHÁN: vysoká pohyblivá duna ve tvaru půlměsíce.
BARHAN: důkazy života. (Zpravidla: ajat a barhan života. Viz ajat.)
BAŠÁR: (často plukovník bašár) sardaukarský důstojník, stojící v oficiální hodnostní stupnici nad plukovníkem. Hodnost vytvořená pro vojenského vládce dílčí oblasti planety. (Bašár sboru je titul vyhrazený výlučně pro vojenské účely.)

BATIGH: drobný melounek, rostoucí na okraji pouště. Často vítaný zdroj vody.
BATOR: sardaukarský důstojník, hodnostně o stupeň výš než levenbrech.
BEJATO: zakrslá polopouštní palma s pružnými, ale houževnatými dlouhými listy.
BENE GESSERIT: starověká škola pro duševní a tělesný výcvik, hlavně pro studentky-ženy, založená poté, co za Služebnického džihádu byly zničeny takzvané myslící stroje a roboti.
BENEGESSERITSKÝ NÁVYK: viz návyk, benegesseritský.
BICOUROS: misionář, šiřitel víry.
BI-LA KAÍFA: amen. (Doslova: "Nic víc netřeba vysvětlovat.")
BINDÚ: vztahující se k lidskému nervovému systému, zejména k výcviku odvahy. Často vyjádřeno jako bindú-nervatura. (Viz prana.)
BINDÚOVÉ ZNEHYBNENÍ: zvláštní forma katalepsie, kterou si člověk sám přivodí.
BITEVNÍ ŘEČ: jakákoli speciální řeč z nepříbuzných slov nebo gest, vyvinutá původně pro jasné dorozumívání při bojové činnosti, ale používaná i jako prostředek komunikace v situacích, kdy si hovořící nejsou jisti, zda nejsou sledováni či odposloucháváni.
BLED: rovinná, širá poušť.
BOJ URAGÁNŮ: viz Kralizec.
BRUČOUN: druh písečného červa. Své jméno dostal podle "píďalkovitého" pohybu, kdy se přední štít často zarývá do země, zatímco ocas pokračuje v pohybu. Při tom vzniká bručivý zvuk. Tento druh červa je pro cestování dost nepohodlný, protože jeho hřbet se nepravidelně vlní.
BU JI: uklidňující či popírající výrok, jehož přesný význam se mění s kontextem. Nejčastěji se překládá jako "nic se nestalo" nebo také podle zensunnitské tradice "nic z ničeho".
BURKA: izolační pláštěnka, kterou fremeni nosí v širé poušti.
BURSEG: generál velící sardaukarům. Na rozdíl od bašára však nemá územní pravomoc a jeho moc je omezena výhradně na armádu.
C
CAHUEIT: zlá moc, zlá přítomnost, koncentrované zlo.
CALADAN: třetí planeta soustavy Delta Pavonis; rodný svět Paula Muad'Diba a pozdější dočasné útočiště lady Jessiky.
CEP: sochor, silná tyč nebo jiné zařízení používané k pohánění červa při jízdě.
CHOAM: akronym pro Combine Honette Ober Advancer Mercantiles - univerzální vývojová korporace ovládaná imperátorem a velkorody s Gildou a Bene Gesseritem jako tichými partnery.
COAN-TÉN: ženský duch smrti, který kráčí bez nohou.
CTIHODNÁ MATKA: původně proktorka Bene Gesseritu, a to taková, která ve svém těle transformovala "jed osvícení" a povznesla se tak do vyšší sféry vědomí. Titul převzatý fremeny pro náboženské vůdkyně, které prodělaly podobné "osvícení". (Viz též Bene Gesserit a Voda života.)
Č
ČERVÍ DÍTĚ: tvrdá trubice, která vznikne odíráním písečného pstruha o písek, naplněná sladkým nektarem. Je možno do ní kousnout a vysát pár kapek této tekutiny, která člověka značně posiluje. Této vlastnosti písečných pstruhů využívají s oblibou děti a fremeni na dlouhých cestách pouští. Je-li tento útvar skutečně nezbytným předstupněm vývoje písečného červa, není doposud jisté.
ČERVÍ VÝLET: viz trans, melanžový.
D
DAO: stav mozku v transu, znehybnění či bezvědomí.
DÉMANTOVÉ DŘEVO: Vzácné, velmi tvrdé a obtížně zpracovatelné dřevo démantového dubu, stromu rostoucího jen na několika planetách vesmíru. Své jméno dostalo jednak podle své tvrdosti a jednak podle krystalků v dřevu, výborně odrážejících světlo. Po vybroušení a naleštění má velmi dekorativní, výraznou kresbu.
DESPOSYNI: jakákoli forma nespravedlivé vlády; despocie.
DESTILÁTOR: (často destilátor smrti či huanui) - zařízení schopné získat vodu z jakéhokoli materiálu, především živočišného původu. Takto jsou zpracována i mrtvá těla. Odtud rčení "Pošlu tě do destilátoru (do huanui)" ve smyslu "Zabiji tě".

DHIJÁNA: rozšířené, mnohdy až absolutní vědomí. Může vznikat pod vlivem koření či jako projev mimořádných schopností člověka.
DISTRANS: zařízení pro vtisknutí přechodného nervového podnětu do nervového systému netopýrů nebo ptáků. Jejich křik pak předává vtisknutou zprávu, kterou lze z nosné vlny oddělit jiným distransem. Rovněž zpráva takto poslaná.
DIŠDÁŠA: fremenské roucho, často slavnostní.
DROBNÁ STUDNĚ: (rovněž doušková studně) místo v poušti, kde drobný podzemní pramen nebo voda shromážděná v prokláline dosahuje tak těsně pod povrch písku, že je možno ji nasát upraveným písečným průduchem. Vody je velmi malé množství a nalézt ji dokážou jen zkušení fremeni.
DRUHÝ MĚSÍC: menší ze dvou satelitů Arrakis, pozoruhodný tím, že zbarvení jeho povrchu svým obrysem připomíná obraz myši klokanovité.
DVEŘNÍ PEČEŤ: přenosné hermetické těsnění z plastiku používané ve fremenských jeskynních táborech přes den, aby se zabránilo úniku vlhkosti.
DŽEBÁLA: kápě zachycující vlhkost. (Viz filtršaty.)
DŽEDÍDA: nadzemní sídliště fremenů u nově vybudovaného kanátu. Domy připomínající svým interiérem klasický jeskynní síč byly většinou vystavěny z nepálených cihel. Řada džedíd vznikla na Arrakis v době ekologické transformace, po nájezdech "pouštního démona" na jejich kanáty však byly džedídy opuštěny.
DŽIHÁD: náboženské tažení; fanatické tažení.
DŽIHÁD, SLUŽEBNICKÝ: křižácké tažení proti počítačům, myslícím strojům a robotům schopným myslet, které začalo v roce 201 P. G. a skončilo v roce 108 P. G. Jeho hlavní heslo zůstává v O. K. bibli ve formě přikázání: "Nestvoříš stroj k obrazu mysli člověka."
E
ELAKKA: narkotikum vzniklé spálením ekazské dřeviny s krvavými žilkami, které působí tak, že do značné míry potlačuje sebezáchovný pud. Po požití se pokožka člověka zbarvuje charakteristickým červeným odstínem. Elakkové provazy jsou velmi pevné, a pokud se zadřou až do krve, působí - ve značně slabší míře - podobně jako droga. (Viz píseční tanečníci.)
ERG: rozsáhlá dunová oblast; písečné moře.
F
FAI: vodní příspěvek, hlavní způsob placení daně na Arrakis. Přeneseně také daň za ochranu.
FEDAJKINOVÉ: fremenská komanda smrti. Historicky: skupina dobrovolníků vázaná přísahou napravovat zlo.
FIDULA: smyčcový hudební nástroj s trojdílným trupem, krkem a kolíčníkem. Její kvílivé zvuky mají velmi sugestivní účinky, a jsou proto používány pro prohloubení semútového narkotického transu. (Viz semúta.)
FIL-HAQUÍQA: "skutečnost". Ve významu vyšší či nezměnitelná skutečnost, osud, úděl.
FILTRSTAN: malý, utěsnitelný kryt z mikrosendvičové textilie, jehož funkcí je regenerovat pitnou vodu vydechovanou lidmi, kteří se v něm nacházejí.
FILTRŠATY: přiléhavý oděv vynalezený na Arrakis. Textilie, z níž je vyroben, má mikrosendvičovou strukturu a zajišťuje odvádění tepla a filtrování tělových tekutin. Regenerovaná vlhkost se vede trubičkami z jímacích kapes k opětovnému použití.
FONDAK: tajné sídlo pašeráků v poušti. Běžným fremenům je jeho poloha většinou neznámá a vyprávějí se o něm téměř hrůzostrašné historky a báje. Šíření těchto pověstí podporují sami pašeráci, aby zabránili hledání a prozrazení své základny.
FOUM AL-HOUT: jižní polární hvězda arrakiského nebe.
FREGATA: největší kosmická loď, která ještě může přistát na planetě a vzlétnout z ní jako jeden celek.
FREMENI: příslušníci svobodných kmenů na Arrakis, obyvatelé pouště, pozůstalí potomci zensunnitských poutníků.
FREMETA: souprava pro přežití v poušti, vyráběná fremeny.
FUEDIKT: nekompromisní nařízení o třídním rozdělení, prosazené Impériem. "Místo pro každého a každý na své místo."

G

GALAŠTINA: úřední řeč Impéria. Anglo-slovanský hybrid prostoupený do značné míry speciálními kulturními termíny, přebíranými během dlouhého řetězu migrace lidí.

GEMA: rytý drahokam nebo polodrahokam.

GENETICKÝ INDEX: mistrovská kniha Bene Gesseritu pro programované zušlechťování lidí záměrným křížením, jehož cílem je vypěstovat Kwisatz Haderacha.

GHAFLA: poddávání se pomíjivým zájmům či věcem odvádějícím pozornost. Z toho: vrtkavý člověk, kterému se nedá věřit.

GHANIMA: určitá věc získaná v bitvě nebo v osobním souboji. Obecně památka na boj, která se uchovává proto, aby vyvolávala vzpomínky.

GHOLA: dvojživý či znovuživý; člověk, který zemřel a byl znovu přiveden k životu v regeneračních nádržích na planetě Tleilax. Při tomto procesu je možno mu biologickou, technickou nebo hypnotickou cestou vtisknout schopnosti či dovednosti, které předtím neměl. Celý proces je velmi nákladný a používá se jen ve výjimečných případech, mimo jiné proto, že v Impériu panuje ke gholům všeobecná nedůvěra.

GIEDI PRIMA: planeta soustavy Ophiuchi B (36), domovský svět rodu Harkonnenů. V její střední části se daří životu, ale oblasti aktivní fotosyntézy jsou zde omezené.

GILDA: Kosmická gilda, jedna ze složek politické trojice udržující Velkou konvenci. Gilda byla druhou školou pro duševní a tělesný výcvik (viz Bene Gesserit) po Služebnickém džihádu. Zrod monopolu Gildy na kosmickou osobní a nákladní dopravu a na mezinárodní bankovnictví se bere za začátek imperiálního kalendáře.

GOM DŽABBÁR: dlouhoruký nepřítel; zvláštní jedovatá jehla, která má na špičce metakyanid. Používají ji proktorky z Bene Gesseritu při zkoušce lidské obezřetnosti, při níž je alternativou smrt.

H

HADHDHAB: nekonečná a všudypřítomná poušť; pocit malosti jí vyvolaný.

HADITH: zvyková pravidla pro každodenní život obyvatel síče. Rovněž druh písně, v které se o těchto pravidlech a jejich uplatňování zpívá.

HADŽ: svaté putování.

HLAS: kombinovaný výcvik vypracovaný školou Bene Gesserit umožňuje benegesseritskému mistrovi ovládat člověka pouze příslušným hlasovým zabarvením.

HLEDAČ KOŘENÍ: fremen zaměstnaný při vyhledávání, sběru a zpracování koření.

HOLTZMANNŮV EFEKT: záporný, odpudivý účinek štítového generátoru.

HUANUI: viz destilátor.

I

IDUALI: fremensky "vodní hmyz". (Viz Zavrženci.)

ICHWÁN, I. BADAWUJJÍN: bratrstvo všech fremenů na Arrakis. V užším smyslu slova jakékoli (i menší) společenství fremenů.

IKS: desátá planeta soustavy Delta Pavonis. Má velmi vysokou strojovou kulturu. Její jméno vzniklo odvozením od její polohy v soustavě, zkomolením číslice X, tedy 10.

ILUMINAČNÍ KOULE: lumina. Vznášející se suspenzorové osvětlovací těleso, které si samo dodává energii (zpravidla z organických baterií).

ISNÁD: nejvyšší rada síče.

J

JACURUTU: legendární síč v poušti. Žili v něm lupiči vody, útoční fremeni, kteří se nerozpakovali zabíjet jiné fremeny na potkání pro jejich vodu, a dokonce i krást vodu jiným síčům. Kmeny se proti nim sjednotily, vyhladily je a jejich sídlo Jacurutu prohlásily za tabu. Zbylí lupiči, kteří masakru unikli, vytvořili později tajné a nebezpečné společenství Zavržených. (Viz Zavržení.)

JAZYK, OKRAJNICKÝ: exotický jazyk, používaný na planetách vzdálenějších centru Impéria. Pro fremeny také jakýkoli jazyk používaný mimo Arrakis.

JEZDEC PÍSKU: fremensky výraz pro toho, kdo si dokáže chytit písečného červa a jet na něm.

JÍMACÍ TRUBICE: trubička uvnitř filtršatů, která zachycuje tělesnou vlhkost (např. z dechu) a vede ji k filtru.

K

KADRÍŠ: pátá planeta soustavy Epsilon Alangue, jedna z "okrajnických" planet.

KAIRITS: vnitřní kázeň, samozřejmé vědomí dobra a zla, povinností a zákazů. Pojem z benegesseritského výcviku.

KAJMAKAM: politický guvernér regentské vlády na některé z planet Impéria.

KANÁT: otevřený kanál pro řízené rozvádění zavlažovací vody v poušti.

KANLY: formální krevní msta prováděná podle pravidel Velké konvence, která předepisují přísná omezení. Pravidla měla původně chránit nevinné nezúčastněné osoby.

KAZA: velitel oddílu palácové nebo chrámové stráže.

KEDEM: vnitřní (hluboká) poušť.

KEFFÍJA: náčelnická čelenka, odznak fremenského naiba.

KITÁB AL-IBÁR: kombinace příručky pro přežití a náboženského textu, vytvořená fremeny na Arrakis.

KOOLIŠ ZEIN: "nic lepšího". Ve významu přibližně: Není to dobré, ale musíme si poradit s tím, co máme - nic lepšího nepřijde. (Viz mu zein walláh.)

KORIOLISOVA BOUŘE: každá větší písečná bouře na Arrakis. Rychlost větrů vanoucích na otevřených rovinách je na této planetě zvyšována rotačním pohybem samotné planety a dosahuje až 700 kilometrů za hodinu.

KOŘENÍ: viz melanž.

KOSMICKÁ GILDA: viz Gilda.

KRALIZEC: Boj uragánů. Legendární gigantická bitva na konci vesmíru, soudný den fremenské mytologie.

KRIMSKELOVÉ VLÁKNO nebo KRIMSKELOVÝ MOTOUZ: "svírací šňůra" spletená z vláken ekazské popínavé rostliny hufuf. Smyčky z krimskelu se pomalu stahují na předem nastavenou mezní hodnotu, když se za jejich volný konec zatáhne, nebo pokud se kořist jimi chycená zmítá. (Pro bližší informace viz Holljance Vohnbrook: "Rdousící popínavé rostliny Ekazu".)

KRISPEL: posvátná dýka fremenů z Arrakis. Vyrábí se ve dvou druzích ze zubů mrtvých písečných červů. Jeden druh je fixovaný, druhý nefixovaný. Nefixovaný krispel musí být v blízkosti elektrického pole lidského těla, aby se zabránilo jeho rozpadu. Fixované krispely prodělávají zvláštní úpravu, aby se daly skladovat. Oba druhy jsou asi 20 centimetrů dlouhé.

KWISATZ HADERACH: "Zkrácení cesty". Takto Bene Gesserit označuje neznámo, pro které hledá genetické řešení. Mužský protějšek benegesseritské sestry, jehož duševní síly překlenou prostor a čas.

L

LANDSRAAD: shromáždění velkorodů. Jeho Nejvyšší rada rozhoduje o stížnostech a rozepřích mezi velkorody a jiných důležitých otázkách. Role imperátora závisí víceméně na síle jeho osobní pozice.

LAZÁNSKÝ TYGR: viz tygr, lazánský.

LEVENBRECH: nižší sardaukarský důstojník.

LISÁN AL-GHARIB: "Hlas z vnějšího světa". Ve fremenských legendách o spasiteli mimosvětský prorok. Někdy se překládá jako "dárce vody". (Viz mahdí.)

LISÁN L'HAKK: "Světlo zvenčí". Duchovní osvícení.

LITROŽON: jednolitrová nádoba pro přepravu vody na Arrakis. Vyrábí se z nízkotlakého nerozbitného plastiku a je utěsněná pevnou zátkou.

LOVEC-PÁTRAČ: suspenzorem nadnášený kovový ostrý plátek, který se plíží za obětí a je naváděn z nedalekého ovládacího panelu; běžný nástroj assassinů.

LUMINA: viz iluminační koule.

LUPIČI VODY: viz Zavrženci.

M

MADINÁT AS-SALAM: "příbytek míru". Fremenský výraz pro posmrtný život.

MAHDÍ: podle fremenské legendy o spasiteli "Ten, který nás povede do ráje".

MAKISTÉ POUŠTĚ: fremenské pouštní kmeny, které povstaly proti Alii a jejímu kněžstvu a usilovaly o návrat k tradičním fremenským zvykům.

MALOROD: třída podnikatelů s vlivem omezeným na jedinou planetu (galašsky "zbohatlíci").

MALÝ TVŮRCE: viz písečný pstruh.
MASSIF: starý fremenský nepsaný zákon, kodex jednání, zvykové právo.
MASSÁD: jakákoli zkouška, při níž je v sázce čest (definovaná jako duchovní postoj). (Viz Soud posedlosti.)
MATÁR: déšť písku, vyneseného do velkých výšek bouří a při jejím ochabnutí dopadajícího zpět na zem.
MAXITRAJLER: hlavní nosič nákladu v transportním systému Kosmické gildy.
MELANŽ: "koření všeho koření"; plodina, která se vyskytuje výlučně na Arrakis. Koření, proslulé zejména tím, že prodlužuje lidský život, je mírně návykové, pokud se užívá v malém množství, ale velmi silně návykové, když se dodává organismu v množství větším než dva gramy na sedmdesát kilogramů živé váhy denně. Pro navigátory Gildy je zcela nezbytné, protože vyvolává "navigační trans", při němž je možno "vidět" transsvětelnou trasu dřív, než ji loď proletí.
MELANŽOVÝ TRANS: viz trans, melanžový.
MENTAT: ta třída občanů Impéria, které se dostává nejvyššího vzdělání v logice. "Lidské počítače".
MIHROT: tenký, krátký nůž (často s otrávenou špičkou), který se používá v levičce při boji v prostoru chráněném štítem.
MISSIONARIA PROTECTIVA: předvoj benegesseritského Sesterstva, pověřený zaséváním nakažlivých pověr na primitivních světech s cílem připravit místní náboženství k využívání Bene Gesseritem. (Viz panoplia propheticus.)
MISTR FILTRŮ: fremen pověřený dohledem nad správnou funkcí vodního hospodářství v síči, filtrů, dveřních pečetí atd.
MLUVČÍ PRAVDY: Ctihodná matka oprávněná upadnout do pravdivého transu a v něm rozpoznávat neupřímnosti nebo lži.
MNEMONICKÝ ZESILOVAČ: zařízení posilující funkci lidské paměti, takže člověk, který ho používá, je schopen vstřebat několikanásobné množství informací za stejný čas a bezpečně si je zapamatovat.
MOHALATA: "společenství dobrých"; bratrstvo či skupina, jejíž členové považují za prvořadé konat dobro, nebo jejichž povaha jim naopak nedovoluje konat zlo. Přeneseně i skupina spolehlivých přátel, ochranné partnerství (u předzrozených též skupina těch vnitřních životů, které nemají zlé úmysly).
MÓLA: otrok; rovněž zkrácený název pro mólskou pistoli.
MÓLANA: poskok, služebníček, patolízal.
MÓLSKÁ PISTOLE: pistole se stlačenou pružinou pro vystřelování otrávených šipek; dostřel asi 40 metrů.
MUAD'DIB: myš klokanovitá, přizpůsobená podmínkám Arrakis; stvoření spojované ve fremenské pozemsko-duchovní mytologii s obrazem viditelným na Druhém měsíci planety. Toto stvoření obdivují fremeni pro jeho schopnost přežít v poušti. Rovněž přijaté fremenské jméno Paula Atreida.
MUŠTÁMAL: přístavková zahrádka nebo zahradní dvorek.
MU ZEIN WALLÁH!: Mu zein znamená doslova "nic dobrého" a walláh je bezděčné závěrečné zvolání. V tomto tradičním úvodu k fremenskému proklínání nepřítele walláh zpětně zdůrazňuje slova mu zein, a dává tak význam: "Nic dobrého, nikdy dobré, dobré k ničemu."
N
NAÍB: ten, kdo přísahal, že se živý nepříteli nevzdá, tradiční přísaha fremenského vůdce.
NAPICHOVÁNÍ PÍSKU: umění rozmístit v širých pouštních pustinách Arrakis dlouhé plastikové a vlákenné tyče a ze změny jejich uspořádání způsobené pouštními červy předpovídat počasí.
NÁVYK, BENEGESSERITSKÝ: využívání drobných postřehů.
NEJVYŠŠÍ RADA: užší kruh úředníků landsraadu, zplnomocněných působit jako nejvyšší tribunál ve svárech rodů.
O
OBRANNÝ ŠTÍT: viz štít, obranný.
OČISTA: obřad náboženství Zlatého elixíru, vykonávaný při významných příležitostech - svátky, důležité návštěvy, díkůvzdání.
OČKO: lehká ornitoptéra patřící ke skupině hledačů koření, která zajišťuje ostrahu a ochranu.

OKRAJNICKÝ JAZYK: viz jazyk, okrajnický.
OLEJOVÁ ČOČKA: hufufový olej udržovaný v okuláru okolním silovým polem ve stavu statického napětí jako součást zvětšovacího či jiného optického přístroje. Jelikož lze každý čočkový element jednotlivě posunout o jeden mikrometr, olejové čočky se považují za konečný výrobek z hlediska přesnosti manipulace se světlem.
OPAJAS: nejvzácnější z opálových drahokamů z Hagalu.
ORAŇSKO-KATOLICKÁ BIBLE: "Zhuštěná kniha", náboženský text vypracovaný komisí ekumenických vykladačů. Obsahuje prvky většiny starověkých náboženství včetně maometského saari, mahájánového křesťanství, zensunnitského katolicismu a buddislámských tradic. Za její hlavní přikázání se považuje: "Nepokřiviš duši."
ORNITOPTÉRA: (zpravidla "toptéra") jakékoli letadlo, které může trvale letět pomocí mávání křídel po vzoru ptáků.
P
PANOPLIA PROPHETICUS: výraz zahrnující nakažlivé pověry používané Bene Gesseritem k využívání primitivních oblastí. (Viz missionaria protectiva.)
PASÁKETSKÁ SLONOVINA: viz slonovina, pasáketská.
PERLEŤ KABUZU: perleť z obřích mušlí kabuzu (až dva metry v průměru). Spolu s drahokamy opajasy nejvzácnější vývozní artikl planety Hagal.
P. G.: ve spojení s datem znamená "před Gildou" a označuje imperiální datovací systém založený na zrodu monopolu Kosmické gildy.
PÍSEČNÍ TANEČNÍCI: náboženští fanatici Zlatého elixíru, kteří celé dny tančí v poušti ve snaze dosáhnout extáze. Většinou se při tom svazují elakkovými provazy, na kterých pak s sebou často táhnou ty, kteří už padli vyčerpáním. V extázi mívají vidění, považovaná za prorocká. (Viz elakka.)
PÍSEČNÉ VOZIDLO: všeobecné označení pro stroje určené k pracím na povrchu Arrakis při hledání a sbírání melanže.
PÍSEČNÝ ČERV: viz šaj-hulúd.
PÍSEČNÝ PRŮDUCH: dýchací zařízení pro vhánění povrchového vzduchu do filtrstanu pokrytého pískem.
PÍSEČNÝ PSTRUH: (rovněž malý tvůrce) polorostlinný, položivočišný vektor arrakiského písečného červa, jeho haploidní fáze (= s polovičním počtem chromozomů, jak je u běžných živočichů mají spermie a vajíčka).
PIUMSKÁ MUŠKA: druh nepříjemně bodavého hmyzu. Navzdory označení "muška" není nijak malý - dosahuje délky až 1,5 cm.
PLAMEKAM: Spolu s opajasem nejvzácnější drahokam Impéria. Je možno ho zpracovat i ve vlákna, jimiž se vyšívají přepychové kusy oděvu, zvláště ceremoniální. Jediné naleziště se nachází na Gamontu.
PLASTOCEL: ocel, která byla stabilizována stravidiovými vlákny vrostlými do její struktury.
POUTNÍK: souhvězdí arrakiské oblohy. Hledá se podle něj jižní polární hvězda Foum al-Hout.
PRANA: (prana musculatura) svaly lidského těla chápané jako jednotky pro vrcholný výcvik. (Viz bindú.)
PROKTORKA PŘEDSTAVENÁ: benegesseritská Ctihodná matka, která je současně ředitelkou benegesseritské školy. (Zpravidla benegesseriťanka s vnitřním zrakem.)
PRVNÍ MĚSÍC: hlavní satelit Arrakis, který jako první vychází v noci. Je pro něj charakteristické, že na svém povrchu má zřetelný obrys lidské pěsti.
PŘEDZROZENÝ: dítě narozené s "vnitřními životy" s úplnou genetickou pamětí, s vědomými vzpomínkami všech svých předků. Obvykle k tomu dochází v důsledku melanžového transu matky. Život takových dětí je značně obtížný a mnohdy skončí "posedlostí".
PSEUDOŠTÍT: obranný štít vyvinutý speciálně pro Arrakis jako útočná zbraň. Tento štít nejen že přivolá písečného červa, ale navíc ho rozzuří tak, že ho nic nezadrží. Je-li možné nenápadně umístit zapnutý generátor tohoto štítu do blízkosti soupeře a ustoupit z dosahu, přivolaný červ protivníka neomylně likviduje. (Viz štít, obranný.)
R

RIHÁNÍ: posvátná hrůza před nadpřirozenými jevy, především démony.
RHAŽÍJA: okamžik naprostého pochopení, podobného věštecké vizi, ale vyplývající z mentatské kalkulace. Mentat při ní "vidí" budoucí události, aniž by dokázal určit, jakým způsobem je vypočítal. Za výjimečných okolností může rhažíju zažít i člověk bez mentatského výcviku.
ROD: idiomatické označení vládnoucího klanu na planetě nebo v planetární soustavě.
S
SALUSA SECUNDUS: třetí planeta soustavy Gama Waiping, určená jako vězeňská planeta po přestěhování královského dvora na Kaitin. Salusa Secundus je domovským světem rodu Corrino a druhou zastávkou při migraci zensunnitských poutníků. Mezi fremeny se traduje, že na této planetě byli otroky po devět generací.
SARDAUKAŘI: fanatičtí vojáci padišáha imperátora. Muži, kteří vyrostli v prostředí tak krutém, že v něm zahyne šest ze třinácti osob před dosažením jedenáctého roku života. Jejich bezohlednost výrazně prohluboval vojenský výcvik a téměř sebevražedné pohrdání vlastním životem. Již od útlého dětství jim bylo vštěpováno, že krutost je základní zbraň, která protivníky ochromuje, a tím oslabuje. V dobách, kdy jejich vliv na záležitosti Impéria dosahoval vrcholu, jejich umění zacházet se sečnými zbraněmi se údajně vyrovnalo ginázskému desátému výkonnostnímu stupni a o jejich obratnosti v boji muže proti muži se říkalo, že téměř dosahuje úrovně mistryně či mistra Bene Gesseritu. Každý z nich se vyrovnal deseti průměrným landsraadským vojákům základní služby. Za časů vlády Shaddama IV. sice stále naháněli strach a hrůzu, ale jejich sílu podrylo přílišné sebevědomí a jejich mystickou oporu v podobě válečnického náboženství silně rozleptal cynismus. Po arrakiské porážce se síla sardaukarů zhroutila, oni sami vlivem příznivějších životních podmínek zpohodlněli a teprve cílevědomý výcvik, který na rozkaz corrinského prince Farad'na prováděl jeho pobočník Tyekanik, jim vrátil aspoň část bývalé bojeschopnosti.
SEMÚTA: druhý narkotický derivát (získaný krystalizací) ze spálené ejakkové dřeviny. Jeho účinek, popisovaný jako nadčasová, silná extáze, se vyvolává atonálními vibracemi, kterým se říká semútová hudba. (Viz fidula.)
SENZIFORM: plastická hmota, která se přizpůsobí tvarem lidskému tělu nebo jakémukoli předmětu, jenž je v ní uložen. Používá se pro výrobu nábytku a v obalové technice.
SERVOSTIMULÁTOR: zařízení vyvolávající a posilující nervové a mozkové signály. Při implantaci do mozku zvířete umožňuje ovládat na dálku jeho chování. Došlo i k pokusům o implantaci do lidského mozku, ale byly odhaleny a zakázány v zárodku.
SHULOCH: místo, kde se odehrává řada fremenských legend a historek. Pravý Shuloch využívali jako základnu pro svou činnost pašeráci a Zavrženci. Až do nástupu Leta Atreida II. na trůn se mělo za to, že skutečný Shuloch neexistuje. (Viz Zavrženci.)
SÍČ: shromažďovací místo v dobách ohrožení. Jelikož fremeni žili v nebezpečí velmi dlouhou dobu, tento výraz zevšeobecněl k pojmenování jakéhokoli jeskynního bludiště, obývaného jednou z jejich kmenových komunit.
SIGNUTA: popínavá rostlina původem z Giedi Primy, často používaná v otrokářských domech jako karabáč. Oběti jsou poznamenány tetováním barvy červené řepy, které je řadu let bolestivě cítit.
SIHÁJA: fremensky pouštní jaro s náboženskými harmonickými popěvky, které se časově kryje s dobou plodnosti a "příchodem ráje".
SLONOVINA, PASÁKETSKÁ: vzácný druh organické hmoty získávaný z tzv. pasáketského olifanta, zvířete rozšířeného na několika málo planetách Impéria a vzdáleně příbuzného původním terranským mamutům. Zvíře však nemá kly a "slonovina" se získává z některých jeho kostí.
SLUŽEBNICKÝ DŽIHÁD: viz džihád, služebnický.
SOUD POSEDLOSTI: druh maššádu, zkouška, zda podezřelá osoba je či není posedlá. Zkoušce přihlíží celý kmen, a pokud je výsledek pozitivní, souzený umírá obvykle krutou smrtí. Rituály této zkoušky fremenské kmeny přísně tají. (Viz maššád.)
SPOLEČENSTVÍ VĚRNÝCH: označení pro členy vyšší církevní hierarchie Muad'Dibova náboženství.
SUBÁKH UN NÁR: fremensky "I já tě zdravím". Odpověď na pozdrav.
SÚK: tržiště.

SUSPENZOR: druhotná (nízkosvodná) fáze Holtzmannova štítového generátoru. Anuluje gravitaci v určitých mezích daných poměrnou hmotností a množstvím energie.
SVĚRAČ: hermetický uzávěr filtrstanu.
SYNOD VÍRY: kněžstvo Muad'Dibova náboženství. Zahrnuje všechny kněží ústřední správy, ať už náboženské, státní nebo vojenské. (Viz Společenství věrných a auqáf.)
SYSSELRAAD: shromáždění malorodů. Vykonává v rámci menších celků (např. jednotlivých větších soustav či oblastí vesmíru) podobnou funkci jako landsraad v měřítku Impéria.
Š
ŠADÚF: zemědělská práce velmi nízkého druhu: zúrodňování, zavlažování, pletí, přesazování, prořezávání - ale s fremenským podtextem, že totiž tato práce probíhá současně v Jiném světě, kde symbolizuje obohacování duše.
ŠAJ-HULÚD: písečný červ z Arrakis, "stařešina pouště", "stařec věčnosti" a "děd pouště". Když se toto jméno vysloví určitým tónem nebo napíše s velkým písmenem, významově určuje pozemské božství fremenských domáckých pověr. Píseční červi dorůstají obrovských rozměrů (v hlubinách pouště byli spatřeni jedinci delší než 400 m) a dožívají se vysokého věku, pokud nezahubí jeden druhého nebo neutonou ve vodě, která na ně působí jako jed. Má se za to, že většina písku na Arrakis je důsledkem činnosti písečných červů. (Viz písečný pstruh.)
ŠAJTÁN: ďábel.
ŠAKOBSA: takzvaná magnetická řeč, odvozená zčásti ze staré bhotanštiny. Soubor starodávných dialektů modifikovaných potřebou tajné řeči, ale hlavně lovecká řeč Bhotanů, najatých assassinů v prvních assassinských válkách. (Viz bitevní řeč.)
ŠAUMÁS: (v některých dialektech aumás) jed v netekutém jídle, na rozdíl od jedu podávaného jinou formou.
ŠAUMURKY: (v některých dialektech můrky nebo musky) jedy podávané v nápojích.
ŠIGAFILAMENT, ŠIGAFIL: kovové vlákno vytlačované pozemní popínavou révou (Narvi narviium), které se daří pouze na planetách Salusa Secundus a III Delta Kaising. Šigafil má neobyčejně vysokou pevnost v tahu. Kromě toho slouží jako výborné médium pro zapisování a uchovávání zpráv.
ŠTÍT, OBRANNÝ: ochranné pole vytvořené Holtzmannovým generátorem. Toto pole se odvozuje z Fáze jedna suspenzorového anulovacího efektu. Pole dovolí průchod pouze věcem pohybujícím se malou rychlostí, která závisí na nastavení pole a pohybuje se v rozmezí šesti až devíti centimetrů za sekundu; lze je zkratovat pouze elektrickým polem velikosti celého území. Na Arrakis jako obrana nepoužitelný, protože neomylně přivolává písečné červy. (Viz pseudoštít.)
ŠTÍTOVÝ VAL: charakteristické pohoří v severních dálavách Arrakis, které chrání malou oblast před plným náporem planetárních Koriolisových bouří.
T
TAÍF: společnost, parta lidí, kteří se spojili za nějakým pracovním či jiným účelem. Tento výraz naznačuje, že nejde o společenství bratří. (Viz ichwán.)
TANZEROUFT: "země bez slitování", "nemilosrdná země". Jižní, největší a nejkrutější poušť Arrakis.
TAU: ve fremenské terminologii jednotnost síčské komunity zdůrazněná stravou a kořením, a zejména jednotné tau orgie vyvolané pitím Vody života.
TEKWA: doslova "Cena svobody". Něco, co má obrovskou hodnotu. To, co od smrtelníka vyžaduje jeho božstvo (a strach tímto požadavkem zrozený).
TĚŽEBNÍ VOZIDLO: velký stroj (často rozměrů 120 x 40 m) k těžbě koření, který se běžně používá na bohatých, neznečištěných návějích melanže.
TLEILAX: osamělá planeta Thalimu, známá jako renegátské středisko pro výcvik mentatů; zdroj "křivých" mentatů. Rovněž se proslavila svými regeneračními nádržemi, kde se znovuoživují gholové, a svou technologií hraničící často se zákonem nebo jej i přestupující, ale mlčky tolerovanou.
TLOUK: krátký kůl opatřený na jednom konci odklápěcí destičkou s pružinou. Účel: tlouk se zarazí do písku a spustí se "tlučení", aby se přivolal šaj-hulúd. (Viz tvůrcovské háky.)
TOVÁRNA NA KOŘENÍ: viz písečné vozidlo, těžební vozidlo.
TRANS, MELANŽOVÝ: extatický stav vyvolaný požitím velké dávky melanže. U disponovaných

jedinců aktivizuje schopnost nahlédnout do budoucnosti.
TRANSOKO: zařízení pro dálkový přenos obrazu.
TRIÁDA SMRTI: původně trojnožka, na které pouštní popravčí věšeli své oběti. Obvykle tři příslušníci bratrstva, kteří přísahali na stejnou pomstu.
TVŮRCE: viz šaj-hulúd.
TVŮRCOVSKÉ HÁKY: používají se k zaklesnutí do arrakiského písečného červa, k naskočení na něj a k jeho ovládání.
TYGR, LAZÁNSKÝ: šelma vzniklá genetickou manipulací z terranského tygra. Oproti svým předkům mají větší tlapy pro lepší pohyb v nerovném či nepevném terénu, zátažné drápy dosahují délky až 10 cm a jsou velmi ostré. Srst mají krátkou a žlutohnědou, což jim poskytuje dokonalé ochranné zbarvení v písku. Ještě jako koťatům jsou lazánským tygrům implantovány servostimulátory, takže je možné je dokonale ovládat vysílačem.
U-Ú
UMMA: jedno z bratrstev proroků. Rovněž osobní duchovní osvícení, mystická duchovní cesta, zjevená hledajícímu.
ÚČETNÍ ŽONGLÉR: speciálně vycvičený úředník, který je schopen jakékoli účetní záznamy upravit tak, aby se zachovala jejich věrohodnost, ale změnila vypovídací hodnota - aby "účetnictví vyplývalo z požadovaného výsledku".
ÚKOL ŠADÚF: služba či oběť pro jiné, která je zároveň obohacováním vlastní duše. (Viz šadúf.)
V
VÁDÍ: vyschlé řečiště.
VELKÁ KONVENCE: všeobecné příměří vynucené rovnováhou sil, které zachovávají Gilda, vznešené rody a Impérium. Její hlavní nařízení zakazuje používat atomové zbraně na lidské cíle. Každé nařízení Velké konvence začíná: "Je nutno zachovávat pravidla…"
VELKOROD: držitel planetárního léna; meziplanetární podnikatelé. (Viz rod.)
VERBÁLNÍ PROCES: polooficiální zpráva uvádějící zločin proti Impériu. Právně: jednání spadající mezi nepřesné slovní udání a formální obvinění ze zločinu.
VERIFORM: plastická hmota schopná se vždy znovu vrátit k původnímu tvaru.
VĚTROLAP: zařízení umísťované do dráhy všeobecnému proudění vzduchu, které je schopno vysrážet ze vzduchu vlhkost, jež se v něm zachycuje zpravidla v důsledku rychlého a značného poklesu teploty uvnitř jeho struktury.
VLHKOLAP: obecně jakékoli zařízení na jímání vlhkosti, nejčastěji větrolap.
VODA ŽIVOTA: "jed osvícení" (viz Ctihodná matka). Přesněji jde o kapalný výron z písečného červa (viz šaj-hulúd) vzniklý v okamžiku, kdy červ zahyne utopením. V těle Ctihodné matky se proměňuje v narkotikum používané při tau orgiích v síči. "Vědomospektré" narkotikum.
VODNÍ DISCIPLÍNA: tvrdý výcvik, který obyvatelům Arrakis dodává schopnost žít bez plýtvání vlhkostí.
VODNÍ ÚDĚL: fremensky na smrt vážně chápaný závazek.
VODOLINKA: trubička uvnitř filtršatů či filtrstanu, kterou se vede regenerovaná voda do jímací kapsy nebo z jímací kapsy k uživateli.
VODOMÍRKY: kovové kroužky různé velikosti, z nichž každý určuje množství vody, které lze za něj získat z fremenských zásob. Vodomírky mají obrovský význam (stojící vysoko nad penězi) zejména při narození, úmrtí a při obřadu namlouvání.
VÝCVIK: pokud se vztahuje k benegesseritské škole, nabývá tento běžný termín zvláštního významu a vypovídá o takovém cvičení nervstva a svalstva (viz bindú a prana), při kterém se využívají jejich přirozené schopnosti skutečně beze zbytku.
VZNEŠENÝ LID: viz Zavrženci.
W
WADQUÍJAS: "vodní host"; člověk, který nepochází z komunity síče, ale kterého síč přijal mezi sebe a zavázal se ho chránit.
WALLACH IX: devátá planeta v soustavě Laoujin, sídlo hlavní školy Bene Gesseritu.

WUBÁK HUL KUHÁR!: fremensky "zdravím tě!"
Z
ZAHÁ: ranní nebo dopolední siesta.
ZÁLEŽITOST POUŠTĚ: fremensky otázka prvořadé důležitosti, týkající se celé planety Arrakis.
ZAQÚM: ve fremenské mytologii jedovatý strom, jehož ovocem se živí zatracenci. Přeneseně jakékoli zlo, které může přinést hořké plody i svému strůjci.
ZÁSOBOVAČI: všichni fremeni pracující ve volné poušti - hledači koření, lovci, sběrači atd.
ZAVRŽENCI: pozůstatky "lupičů vody", údajně vyhlazených v Jacurutu. Sami si říkají Vznešený lid, protože se považují za nadřazené, což jim podle jejich názoru dává právo dělat prakticky cokoli. Krutí a bezohlední fremeni, vraždící každého, kdo náhodou narazí na jejich sídla. (Viz Jacurutu.)
ZENSUNNITÉ: stoupenci odpadlické sekty, která se odvrátila od učení Maomeda (takzvaného Třetího Mohameda) někdy v roce 1381 P. G. Zensunnitské náboženství je známé hlavně tím, že klade důraz na mystiku a návrat k "cestám otců". Za vůdce původních odpadlíků považuje většina badatelů Ali Bena Ohašiho, ale existují jisté důkazy o tom, že Ohaši možná působil pouze jako mluvčí za svou druhou manželku Nisai.
ZNAMENÍ ČERVÍCH ROHŮ: (červí znamení) ukazovák a prostředník vztyčené do tvaru písmene V jako ochrana proti zlým duchům.
ZVRÁCENOST: člověk, nad jehož myslí převezme vládu některý z vnitřních životů, většinou zlovolný. (Viz předzrozený.)

Ž
ŽELEZNÝ KEŘ: ekazská zakrslá dřevina s tenkými, zkroucenými větvemi a obrovskými, jako kov tvrdými listy nepravidelných tvarů s dekorativní žilnatinou. Listy se po preparaci používají jako dekorace, ať už v intarziích, výzdobě stěn či jako samostatné artefakty.